GÖMÖR-KISHONT VÁRMEGYE NEMES CSALÁDAI

IRTA

MIHÁLYFALUSI

FORGON MIHÁLY DR

KOLOZSVÁRT
NYOMATOTT GÁMÁN J. ÖRÖKÖSE KÖNYVSAJTÓJÁN
1909.

MÁSODIK KÖTET.

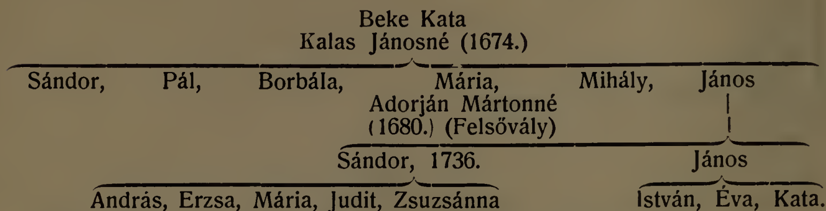
Kalas *(alsóvályi)*

Régi család, mely a Korláth és Csathó család mellett már Hunyadi Mátyás idejében birtokos Alsóvályon, ahol már 1498-ban több tagja él. Ebben az évben ugyanis alsóvályi Kalas János özvegye, Orsolya asszony, ki másodszor nemes Szentvidi Gyurkóhoz ment férjhez, panaszt emelt a megyebeli alispánok, Tornallyay János, Bellényi Kristóf és Felfalusi László ellen, kik néhai férjének hoszszuszói jószágát, mely őt is illette, törvényesen lefoglalták; panaszt emelt a Kalasok ellen is, kik sok hatalmaskodást és törvénytelenséget követtek el rajta. Alsóvályi Kalas János az *Alsótó* nevü alsóvályi dülőben a *Kotor-ortványa* nevü szántóföldjét elfoglalta; Kalas János fia Márton pedig alsóvályi házára, kuriájára tört s ugy ő mint Kalas János sok hatalmaskodást követtek el rajta.[1]

1504-ben a Szkárosi család a jászói konvent előtt kielégiti vályi Kalas Miklós és Tamás testvéreket, néhai Szkárosi Tamás jószágaiból, kinek lánya Brigitta asszony a Kalas testvérek anyja volt, anyjuk leánynegyede és nagyanyjuk hitbére iránt.[2] Kalas Tamást kevéssel utóbb Vályi János ölte meg, aki egy jószágot engedett át a megölt családjának kiengesztelésére és vérdijban („emberdijban"). Kalas Tamásnak egy árvája maradt Kalas László, ki a mohácsi vész után élt Tamás és Kata nevű gyermekeivel.[3] Ez a Tamás atyja után nemsokára magtalanul halt el. Nővérét vályi Nagy Kristóf ref. pap vette feleségül. A Kalas család többi tagjai ennek az ágnak összes javait elfoglalták, mint fiági birtokot. 1574-ben azonban Nagy Boldizsár, vályi Nagy Kristóf és Kalas Kata fia a megyei törvényszék előtt perbe fogta Kalas Györgyöt, Tamást és Balázsnak özvegyét Ilona asszonyt, követelvén tőlük azt a jószágot, melyet Vályi János szépnagyapjának, Kalas Tamásnak megöléseért adott volt, mely lányágat is illetett. A hosszu per 1580-ban nyert befejezést, amidőn a kir. kuria itélete alapján a felperest behelyezték a szóbanforgó birtokba, a Kalasokat pedig még 200 frtban el is marasztalták (indebita).

[1] Jászói lt. div. mand. XI. 6.
[2] Hanvay lt.
[3] Nagy lt.

A családból az 1600-asi évek elején Kalas Tamás szolgabiró válik ki (1600—1605 körül), aki Alsóvályon, a kis vályi patakon malmot épittetett.[1] Ebben a korban a család Felsővályon is nagyobb jószágnak ura, melyet Beke Kata után örököltek, kinek leszármazói:[2]

Kalas Mária után, ki otrokocsi Adorján Mártonhoz ment férjhez, az Adorjánok is birtokosok lettek Felsővályon, ahol letelepedve, a virágzó vályi ágat alapitották. A Kalasok szabaditották fel 1674-ben Felsővályon lakó Kovács Andrást és rokonait, a Vályi-Kovács család őseit, kik előbb jobbágyaik voltak.[3]

Az 1704.-iki nemesi felkelő seregben Kalas Pál a lovasok, Sándor, János és Péter pedig a gyalogosok közt harcoltak Rákóczy zászlói alatt.[5]

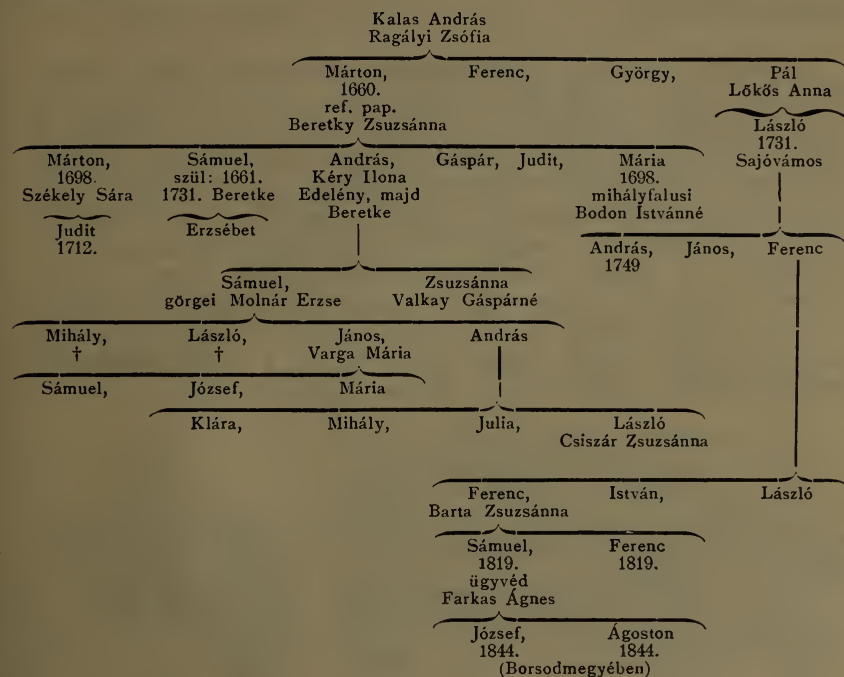
Kalas András 1818—1829 között Gömörmegye esküdtje, 1837—38-ig és 1845—47-ig a felsővályi ref. egyház főgondnoka.[4]

A család legnépesebb nemesi családaink közé tartozik. Megyénkben Alsóvályon, Alsószuhán, Rimaszombaton élnek. Az alsószuhai népes ág egyenes őse Kalas András 1632 körül élt Alsóvályon Álló Anna nejével. Fiuk, Kalas György költözött Alsószuhára; tőle és Deme Erzsébet hitvesétől származik le az alsószuhai ág, melyből ujabban Sajóvelezdre is került egy hajtás.[6]

A családnak egy más ága Beretkére származott. Kalas András és kiscsoltói Ragályi Zsófia gyermekei közül Márton 1660 körül ref. prédikátor Otrokocson, Abafalván, majd Zádorban. Gyermekei feleségének Beretky Zsuzsánnának jószágán Beretkén telepedtek le.[7] Kalas Andrásnak másik fia Pál, ki Sajóvámosra költözhetett, mert négy fia 1712—1730 körül ott lakott. 1731-ben Kalas László vámosi lakos származására nézve tanukat hallgatnak ki. Az atyafiak közül Kalas Sámuel 70 éves beretkei, Kalas István 64 éves, Péter 50 éves alsóvályi, Kalas Sándor 45 éves, György pedig 36 éves alsószuhai

[1] Nagy lt. No. 71.
[2] Adorján belügyminiszt. osztálytanácsos iratai.
[3] Vályi lt.
[4] Bodon: Vályi egyház története.
[5] Gömör-Kishont 1907. 2. sz.
[6] Családi iratok Alsószuhán, hol 1632-től a családfa is meg van.
[7] Valkay cs. iratai.

lakosok mind elismerik atyjokfiának és megerősitik, hogy atyja testvér volt Mártonnal az első tanu apjával.[1] A beretkei és sajóvámosi ág leszármazása:

Miskolcon is virágzik a család egy ága. Ezen kivül Borsodban még Sajókereszturon is élt egy Kalas család. 1748 máj. 5.-én Kalas Pál katona és Sándor testvérek, mint sajókereszturi lakosok nemesi bizonyitványt kapnak, mely szerint elődük Kalas Márton fia Sándor Alsóvályból került Keresztúrra. Innen egy ág Szikszóra is elszármazott.[2]

Borsodmegyéből a mult század elején Pestmegyébe is elköltözött egy ág. Kalas Sámuel és Ferenc régi nemességét 1820-ban hirdették ott ki.[3]

Nógrádban is fellép egy ág. Kalas Pál 1753-ban Losoncon lakott; ennek László nevü testvére ugyanakkor Putnokon 40 éves volt. Ezeknek atyja Mihály.[4]

Címerük (Kalas András esküdt pecsétje alapján, 1818) ágas-

[1] Vm. lt. és Borsod vm. lt. act. nob. 441.
[2] Csoma: id. m. 298.
[3] Kőszeghy: id. m. 162.
[4] Vm. lt. nsi iratok.

kodó lovon, jobbjában kardot tartó vitéz. Sisakdisz: a vitéz növekvően jobbjában egyenes kürtöt, vagy buzogányt tart.[1]

Kalla (*Karla*)

Imolán él ily nevü nemes család, melynek ősei Kalla Tamás, Mihály és István 1635 máj. 7.-én kaptak címeres-nemeslevelet, melyet Nógrádban hirdettek ki.[2] A család az Imolay családról a megyebeli Imolán jószágot örökölt, amelyen Kalla Mihály a XVIII. század elején letelepedett.[2] 1752-ben vezették be Kalla Mihályt a Ragályi és Osvárth családokkal az ősi Imolay-féle imolai, csákányi és trizsi jószágokba.[3] A család 1748-ban igazolta nemességét és származását.[2] A család nemeslevelét ekkor (Karla) Márton csanálosi lakos őrizte. Az imolai ág a pestmegyei Bugyin is birtokos volt; ez a birtok Rőthy Juditról szállt rájuk.[4] A családnak alábbi nemzedékrendjéről látjuk, hogy egyes tagjai a XVIII. században Kismarján, Imolán, Jászberényen, Turon, Abádon éltek.[2]

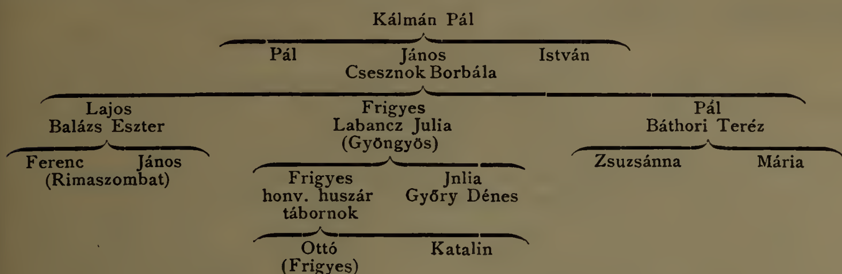
Kalla (Karla) N.[5]
- Tamás 1635. †
- Mihály 1635.
  - Benedek, Rőthy Judit
    - Mihály, Berzék (Zemplén)
      - Mihály 1718. **Imola**
      - Kata Ragályi Jánosné
  - Gergely
    - Gergely (Kismarja)
  - Tamás †
- István 1635.
  - Miklós
    - Tamás
    - Gergely
      - János (Berény) 1748
  - István
    - István (**Jászberény**)
      - István (Túrba költözik)
        - István (1746 Abád)
  - Mihály
    - István (Berény) †
    - Mihály (megölték a tatárok)
    - György (1748 Berény)

Kálmán

Rimaszombaton élő család, mely a hagyomány szerint Kisvárdáról származott. A család birtokában van egy festmény, mely a család címerét ábrázolja, ily felirattal: Kálmán Lukács címere 1640. Ez lehet a család nemességszerző őse.[6] Ez a címer a következő: veres paizsban lovas vitéz felemelt jobbjában kardot tart.

[1] Vm. lt. Bodon láda.
[2] Vm. lt. nsi iratok és Orosz: id. m. 138.
[3] Forgon lt.
[4] Jászói lt. VI. 30.
[5] Vm. lt. nsi iratok.
[6] A család nemesi iratai állitólag Kálmán Frigyes tábornok özvegyénél vannak Nyiregyházán,

Takarók: veres-ezüst, kék-arany. Kálmán Pál (sz. 1762.) és Szöllőssy Mária gyermekei: Pál, Mária és János. Kálmán Pál 1787-ben született Felsőszkálnokon.[2] A család az 1839.-i összeirásban már Rimaszombaton szerepel.[1] Ujabb elágazása:

Kálmánczy

A család neve nemeslevelükben *Kamánczy* alakban fordul elő. II. Mátyás 1609 nov. 10.-én Szabó, máskép Kamánczy János szendrővári zsoldos katonának érdemeiért nemességet és címert adományoz neki, valamint Egry Erzsébet feleségétől született György, István, Kata és Margit nevü gyermekeinek.[3] Nemesi címerük: kék paizsban zöld alapon arany oroszlán jobbjában kardot tart. A koronás sisak disze növekvő oroszlán kardot tart. Takarók: veres-ezüst, kék-arany. Ezt a nemeslevelet Borsod vármegyében 1610 máj. 10.-én hirdették ki.[4] A családból származhatott Kálmánczay István, kitől 1621-ben 80 frt. auctiot vesz fel Barna András horkai és mellétei jószágára, melyet még az atyja zálogositott el neki.[5]

Az 1733.-i nemesi vizsgálat alkalmával Kamánczy Pál fia Dániel Sztárnyán lakott s a fenti nemeslevél felmutatása mellett igazolta nemességét.[6]

A mult század elején Felsővályon telepedett le a család. Nemes

[1] Vm. lt.
[2] Családi feljegyzések Rimaszombaton.
[3] Eredetije a családnál.
[4] Borsod vm. lt. jk: III. 845; act. nob. 441.
[5] Nagy J: id. m. pótk: 64.
[6] Vm. lt. jk. XV.

Kálmánczy János 1819-ben már ott lakott.[1] Fia Kálmánczy Lajos 1829-ben mihályfalusi Bodon Rákhelt vette feleségül.[2] Leszármazóik ma is élnek F.-vályon.

Kalmár (*jászberényi*)

Rudolf király 1582 febr. 21.-én agilis jászberényi Kalmár Bertalan érdemeiért nemességet adományoz neki s hitvesének Ágota asszonynak, gyermekeiknek: Mártonnak és Orsolyának és jászberényi Kismihály Gergelynek. Kihirdették Miskolcon 1582-ben.[3] A család később Nógrádmegyében *Felsősztregován* szerepel, ahol az 1755.-i összeirás 11 tagját emliti.[4] Nógrádból egy ága Pestmegyébe,[5] más pedig megyénkbe származott. A gömöri ág Kalmár Mártontól származik le. Ennek János nevü fia, aki még Füleken született, először telepedett le megyénkben, Berzétén.[6] Két fiától származó utódai az alábbi családfán láthatók.

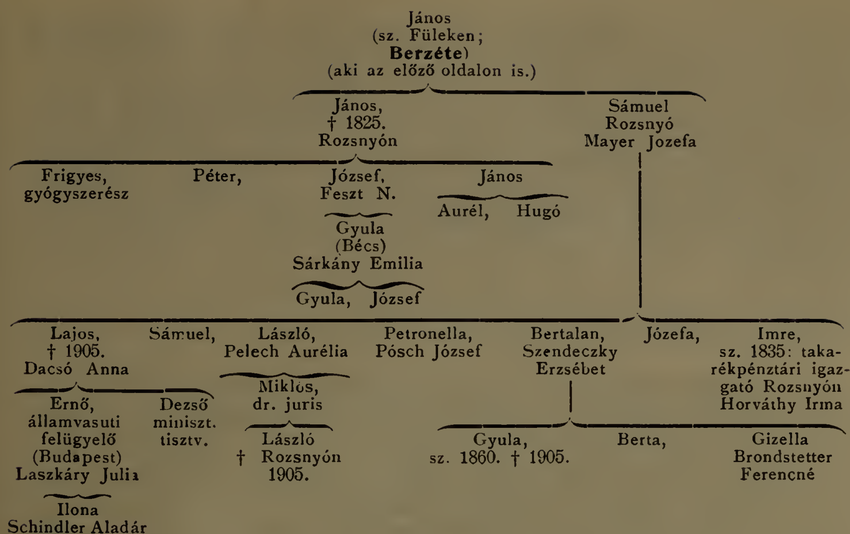
Címer: kékben zöld dombon korona, ezen vörös ruhás jobbkar kardot tart, melynek hegyére vérző török fő van szurva, a paizs felső jobb sarkán holdsarló, bal sarkán arany csillagtól kisérve. A zárt és koronás sisakdisze: a paizsbeli kar kardra szurt török főt tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[7]

A gömöri ág:[8]

(Folyt. á 11.-ik oldalon.)

[1] Vályi egyh. esketési anyakönyve.
[2] U. o.
[3] Hiteles másolatban Kalmár Imre birtokában Rozsnyón.
[4] Nagy I: id. m. VI: 41.
[5] U. o. 42. a pesti ág családfája is látható.
[6] Feljegyzés a családfán Rozsnyón.
[7] A hitelesitett másolatról. Nagy I. id. m. közölt cimertől csak kissé tér el.
[8] Családfa Rozsnyón Kalmár Imre birtokában.

Kálnói *(Kálnai, Kánói)*

Gyökeres megyebeli család, melynek fészke Kánó községe mely a régi okiratokban Kálnó néven fordul elő. A község már a XIII. században fennállott. 1295-ben Kánói Póka, Fábián és János birták.[1] A Kálnói, vagy Kánói családnak 1484-ben több tagja szerepel, nevezetesen Kálnói Pál, Gergely, Simon, Balázs és István.[2] Kálnai Pál 1485—1495 közt Gömörmegye alispánja volt. 1486-ban Kálnai Jánost és Teresztényi Pált beiktatják a Szuhay Gáspár szuhai birtokába és a borsodmegyei csabai részébe, a ki testvérét megsebesitvén, elvesztette.[3] Az iktatásnak azonban többen ellentmondtak. Kálnai Péter fiát Pált 1508-ban vezették be Péczeli Pál összes imolai birtokaiba.[4] Kálnay György és Antal az 1549.-i subsidium jegyzékben fordul elő.[5] Kálnay Pál fia Pál 1550-ben Imolai Trizsy Kristófnak adja el három imolai házhelyét.[6] Kálnay Istvánnak 1554-ben Kóródon (Gömörmegyében) is volt egy jobbágytelke.[5]

Egy XVI. századbeli, évnélküli tanuvallatás szerint Kálnó falu 30 házhelyből állt, melyből 10-et, tehát az egész község egyharmad

[1] Fejér C. D. H: VII: 5. 527.
[2] Orsz. lt. dl. 18931.
[3] Jászói lt. ikt.
[4] U. o. K. 5. 115.
[5] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[6] Jászói lt. D. 16.

részét Kálnay Pál birta.[1] Kálnay György lánya Zsófia, Dúl Miklósné 1577-ben tiltja Kálnay Farkas atyafiát az ősi Kálnói javaknak elidegenitésétől.[2] Geőcze Márton és Kálnay Borbála fia Geőcze István 1595-ben a gömöri Kálnó pusztán fekvő birtokát 100 frtban zálogositja el Dósa Tamásnak.[3] A magvaszakadt Kálnay László kánói jószágába 1638-ban Tar Gáspárt vezetik be, de Horváth-Mladosevics Ferenc özvegye Semsey Borbála és Geőcze István ez ellen tiltakoztak.[4]

Kanta (*gömöri*)

A Kanta család ősi fészke Sajógömör. 1601-ben Kuthasy Magyarország helytartója uj adománylevéllel erősitette meg gömöri Kantha Pált fiaival Jánossal és Mihállyal, gömöri kuriájuk birtokában, melyet már őseik is birtak. Ebbe a nemesi kuriába a jászói konvent iktatta be őket és fi ági maradékaikat.[5] 1623-ban sok tagja élt a családnak Gömőrön,[1] később azonban elszakadoztak az ősi fészekből. Igy Kanta István Suba Mária nejével Mihályfalván telepedett le 1686 körül, hol 1696-ban Forgon Péter és Tamástól egy házhelyet szerzett. Fia Kanta Zsigmond.[6] 1703-ban mint armálisták igazolták nemességüket.

Kanta András Kishontban telepedett le. Ennek Zsigmond nevü fia 1726-ban Gömörmegye bizonyitványával igazolta nemességét.[7]

A családból 1664-ben Kanta János, 1665-ben pedig Kanta Pál megyei esküdtek Jelenleg Martonfalván és Hangonyon élnek a család tagjai.

Kapitány (*Pap*)

Kapitány János abaujmegyei származásu nemes Uzapanyiton lelkészkedett. Fiát Kapitány Györgyöt apja foglalkozása után *Papnak* is nevezték. Ennek két fia maradt: János és András. Jánosnak fia 1769-ben Erdélyben lakott.[8] A család még az 1750 es években is szerepel megyénkben. Az 1754.-i összeirásban Kapitány István a putnoki-járás nemesei közt fordul elő.[9]

[1] Hanvay lt.
[2] Jászói lt. H. 42.
[3] U. o. N. 24.
[4] U. o. ikt.
[5] Jászói lt. Stat.
[6] Forgon lt.
[7] Orsz lt nemesi vizsgálatok Hont vm.
[8] Vm. lt. 1769.-i tanuvallomások.
[9] Orsz. lt.

Kápolnai és Orros családok

A Kápolnai és kápolnai Orros családok egy törzsből származnak. Közös ősük Hiristál (Hyrystol), ki még az Árpádok alatt élt. István király adományozta neki és Henrik nevü fiának Kápolna helységét,[1] melyet róla hosszu ideig „Hiristál-Kápolnájá"-nak nevezték. Még ő alapithatta ott Szent-Mihály tiszteletére a később virágzó kath. plébániát, melyről már a pápai tizedjegyzékben történik emlités.[2] Kápolna községe a török dulások alatt a XVI. században pusztult el. Határát Rakottyás községbe kebelezték be, ahol a pásztorok még most is mutogatják az elpusztult falu helyét és templomának romjait.

Hiristál utódai, egyrészről István fia Kozma, Jánosnak fiai: István és Lukács, másrészről Beke fiai: Miklós és Mihály, Garáb fia Pós (Pooch), végre Gaáb fia Miklós, mind hiristol-kápolnai nemesek és atyafiak 1335-ben két részre osztják Kápolna helységét.[1] Kápolnai Gaáb fia Miklós 1344-ben kielégiti Guthka lányának unokáját a kápolnai jószágból járó leánynegyed követelésére nézve.[1]

A *kápolnai Orros* család egyenes őse Beke, kinek fia Mihály az 1335. osztálynál fordul elő. Ennek fiát Jakabot már „*Orros*" néven emlitik az okiratok.

Ablonczi Vas Miklós 1381-ben Gömörmegye nádori törvényszékén perbe fogta kápolnai Orros Jakabot, nagyanyja leánynegyede miatt. Nagyanyja ugyanis Erzsébet asszony Kápolnai Urkon leánya volt. A pert 1424-ben Garai Miklós nádor itélete fejezi be, mely Ablonczi Vas Miklós fiának Jánosnak Orros Jakab fiával Jánossal szemben megitélte a leánynegyedet az egész Kápolna helység fele részéből.[1] Orros Jakabnak az 1427.-i összeirásban 8 portája szerepel Kápolnán.[3]

Az Orros család valószinüleg Orros Andrásban halt ki fiágon 1524 körül. Ebben az évben ugyanis összes birtokait a Centeházi Péterével együtt Derencsényi Jánosnak adományozta a király.[4]

A nemzetség másik ágából Kápolnai Mihály fia István 1381-ben Gömörmegye szolgabirája.[5] 1394-ben a királyi ember jelöltek között Kápolnai Pál és Dénes fordul elő egy gömöri iktató parancsban.[6] 1435-ben Kápolnai Benedek királyi ember a fügei iktatásnál.[7] A XV. sz. vége felé Kápolnai Zsigmond zálogjogon Tamásin is birtokos. 1493-ban vezeti be a jászói konvent felső- és alsó-tamási birtokába.[8]

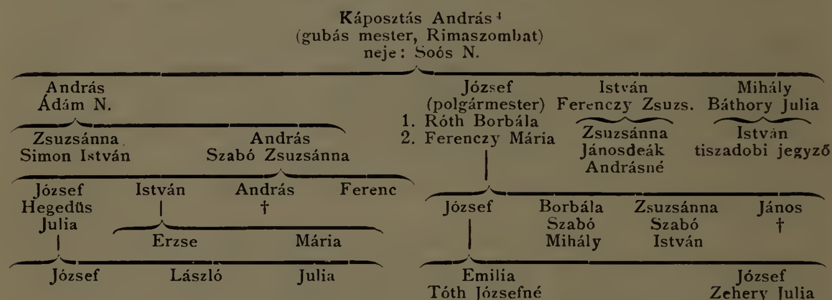
[1] Bodon iratok a Tört. társ. kézirattárában 1424. Hogy melyik István király, az nincs megjelölve.
[2] Monumenta Vaticana Hung. ser. I. tom. I. 192.
[3] Thallóczy: id. m.
[4] Bartholomaeides: id. m. I.
[5] Fejér: Cod. Dipl. H. IX 7. 428.
[6] Fejér: C. D. H. X. 2. 220.
[7] Gr. Sztáray Oklevélt. II. 312.
[8] Jászói lt. K. 2. 33. statutiones.

Ebben az időben élhetett Kápolnai Antal is, akinek Ágota nevü leánya 1548-ban szuhai Sikátor Péter özvegye. Gyermekei Sikátor Antal, Orsolya, szuhai Lovász Andrásné és Szuhai Sándor leánya Erzsébet 1548-ban kápolnai házukat és kuriájukat Derencsényi Tamásnak 100 arany forintért adták el.[1] A Kápolnai család fiágon Kápolnai Zsigmond- és Antalban halhatott ki, kiknek kápolnai jószágát II. Lajos király Boza Mátyásnak adományozta. Ettől kezdve a Derencsényi, később pedig a Széchy és Boza család birta Kápolnát.[2]

Káposztás

Káposztás István feleségével Horváth Erzsébettel s ennek első férjétől néhai Farkas Jánostól származó Ferenc és Ádám nevü fiaival 1715 máj. 26.-án kapott III. Károlytól címeres-nemeslevelet, melyet Komárom vármegye közgyülésén hirdettek ki 1715 szept. 23.-án.[3] A család a XVIII. század végén telepedett le Rimaszombaton. Káposztás József Rimaszombat polgármestere volt.

Címer: kék paizsban zöld alapon fiait vérével tápláló, ezüst pelikán. Sisakdisz: két fekete sasszárny közt hegyével felfelé állított pallos. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Karaba

Karaba János feleségével Kata asszonnyal és gyermekeivel János, Miklós, Anna, Dóra és Zsuzsánnával 1694 márc. 12.-én kapott cimeres nemeslevelet, melyet Nyitramegyében hirdettek ki.[5] Ebből a családból származott Karaba György, ki a Rimaszombaton ujra szervezett róm. kath. egyház első plébánosa lett. (1775.) Tevé-

[1] Jászói lt. C. 137.
[2] Századok: 1874 350.
[3] Eredetije Tóth Béla rimaszombati épitésznél.
[4] Harmatzy Lóránt közlése.
[5] Vm. lt.; ahol a nsmeslevél hű másolata is meg van.

keny részt vett a protestánsok elleni küzdelmekben. Később rozsnyói kanonok és nagyprépost. Mint egyházi iró is ismeretes.

Cimere: veres paizsban természetes szinü oroszlán első lábaiban egy eltört kard két részét tartja. Sisakdisz: a növekvő cimerkép. Takaró: zöld-veres-fehér, veres-ezüst.

Kardos *(felsővályi)*

Régi kihalt család, mely a vályi Nagy és a vele osztályos családokkal valószinüleg egy törzsből származik. 1524-ben néhai felsővályi Kardos György fia István, nejével Orsolyával és néhai fiuknak Kardos Mátyásnak fiával Miklóssal felsővályi nemesi kuriájuk fele részét 75 frtért adják el Kisfaludy Benedeknek.[1] Vályi Kardos Györgyöt 1533-ban Sirmiói Ivánnal az egész gömörmegyei Ivánfalva helységbe iktatják be, melyet Sztárnyai Miklós bocsátott vissza nekik.[2] Az 1549. évi subsidium jegyzékben Kardos Ferenc, Császár Albert és Perzselt Tamás egy tétel alatt fordulnak elő.[3] A családnak egy jelesebb tagja élt a XVI. század végén: Kardos Ferenc, ki 1571-ben a szolgabirák közt szerepel, később, mint ügyvéd müködött a megyei törvényszéken. 1576-ban Császár Albert inditott ellene pert egy felsővályi jószágért, melyet a felperes állitása szerint jogtalanul birt. A megye törvényszéke azonban kezében hagyja a peres birtokot, melyet már ősei is háboritás nélkűl birtak. Ebben a korban élt Kardos Pál is, ki Beke Pál és Bodolai Dórának Magdolna nevü lányát vette feleségül, kivel Bodolló puszta egyharmadát örökölte. Ennek Mária nevü lánya Orbánhoz, Erzsébet pedig Hubayhoz ment férjhez. Ez a Kardos Mária lehetett az, ki 1656-ban a bodolóházi szőllős urak közt előfordul s ekkor Hernádnémetin lakott.

Kardos János 1639 körül török rabságba került. Ebben az évben egész felsővályi jószágától kénytelen megválni, hogy az érte kapott 700 tallérért magát a török rabságból kiválthassa.[4] Még 1643-ban is szerepel Kardos István, kinek bodollói jószágát Nagy Ferenc bátyja birta.[5] Ebben a korban egy elzüllött tagja is élt a családnak Felsővályon, aki — mint egy akkori tanuvallomásból tudjuk — lator életet folytatott. Bodon Gáspás ellen egy főbenjáró ügyben 3 frtért hamis tanubizonyságot és esküt tett, de Bodon Gáspár rábizonyitotta gonoszságát.[6]

[1] Nagy lt.
[2] Jászói lt.
[3] Orsz. lt.
[4] Jászói lt. a szerző Ivánkay Gergely.
[5] Nagy lt.
[6] Gyüjteményemben.

Kardos

Lipót király 1667 jan. 14.-én adományozott cimeres nemeslevelet Kardos Györgynek és általa András és Mihály édes testvéreinek, aztán *Czékus* Sámuel- és Miklósnak, végre *Bazik* Dánielnek, melyet még 1667 jul. 5.-én kihirdettek megyénkben.[2] Az 1703 nemesi vizsgálatkor Kardos Márton Dobsinán igazolta ezzel a nemeslevéllel szabadságát, 1733-ban pedig Kardos György fia Márton, fiaival Györggyel és Jánossal, mint rozsnyói lakosok hivatkoztak erre az armálisra.[1] A családnak ma is több tagja él Pelsőcön, hol a család nemeslevelét Kardos Lajos őrzi.

Cimerük: kék paizsban zöld alapon fehér egyszarvu. Sisakdisz: pelikán vérével fiait táplálja. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Káresz

Gömörmegye 1765-ben bizonyitványt adott ki ns. Káresz András tamásfali lakos és testvérei János és Jakab részére, kik igazolták, hogy nagyapjuk Káresz János 1662 ben nemességet nyert.[3]

Karner

Karner Mátyás 1733-ban Rozsnyón másolatban felmutatta Károly király 1715 május 20-án kelt nemeslevelét, melyet Karner Mátyás, a fentinek apja szerzett. A nemességszerző Ruszton lakott, ahol 1733-ban a bátyja Karner Illés az eredeti nemeslevelet őrizte.[4]

Károly *(Csizmadia)*

A család nemességét Gömörmegye bizonyitványa alapján 1664-ben hirdették ki Hevesben. Károly, másképp Csizmadia Mihály 1709-ben, mint sarudi lakos igazolta nemességét.[5]

Károlyi

A XVIII. század közepe táján származott megyénkbe 1794-ben nemes Károlyi Lajos már birtokos Pelsőcön.[6] A hagyomány szerint

[1] Vm. jk. XV. 65. 149.
[2] Eredeti armális Pelsőcön a családnál.
[3] Vm. levéltár nsi iratok.
[4] Vm. lt. jk. XV. 153.
[5] Orosz: id. m. 138.
[6] Családi iratok Lőkösházán.

a család Szentandrásról költözött Monokra, onnan pedig megyénkbe. Hernád-szentandráson valóban élt egy Károlyi család, mely nemességét 1606-ban nyerte Bocskay Istvántól. A fejedelem ugyanis ebben az évben címeres-nemeslevéllel tüntette ki károlyi Károlyi Mihályt és Miklóst, kik a bécsi udvar elleni küzdelmekben szereztek érdemeket.[1] Ennek a Károlyi családnak, mely ma is virágzik, címere: kékben páncélos kardot tartó kar. A disz nélküli sisak takarója: kék-arany, veres-ezüst.[1]

A gömöriek közül 1831 körül élt Pelsőcön Károlyi István, kinek első neje Lőkös Judit, második Czakó Judit. Gyermekei: Juliánna Lóczy Pálné és Lajos. Károlyi Lajos először mihályfalusi Forgon Tercsit vette nőül, másodszor kuntaplocai Czékus Franciskát, ettől született Lila nevü lánya Sárkány Aurélné. A családnak Lőköslházán volt jószága.

Kasza (*tamásfalusi*)

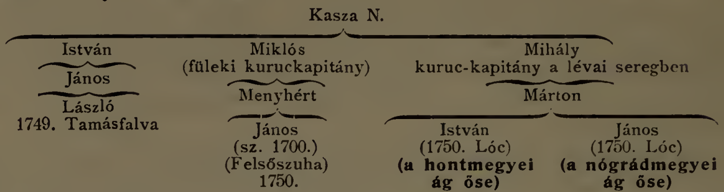
Régi adományos nemes család, mely Zádorfalván, Tamásfalván és Felsőszuhán virágzik. Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Kasza István zádorfalusi, Kasza Péter héti lakosok egy régi okirattal igazolták nemességüket, melyben őseiknek a paraferna kifizetéséről nyugtát adnak.[2] II. Rákóczy Ferenc harcai alatt a családnak több tagja részt vett a nemzeti küzdelmekben. Kasza Mihály 1704-ben a nemesi felkelők közt szerepel. De különösen három testvér, Kasza István, Miklós és Mihály tüntette ki magát. Kasza Miklós füleki kapitány volt, Mihály pedig szintén mint vitéz kuruc kapitány harcolt a lévai seregben Ebeczky Ádám „obester“ alatt.[3] A három testvér közül István utódai Tamásfalván, Miklós utódai pedig Felsőszuhán virágoztak, mig Mihály maradékai Nógrád- és Hontmegyében telepedtek le.[4]

Kasza Mihály kapitány a kuruc háborukban esett el. Gömöri jószágait már előbb elidegenitgette. Árvái más-más helyen telepedtek le. Márton nevü fiától származó onokái István és János 1750-ben a nógrádmegyei Lócon laktak. Kasza Istvánnak leszármazóit később Hontmegyében találjuk. Ennek az ágnak nemességét Gömörmegye bizonyitványa alapján 1750-ben hirdették ki Nógrádban.

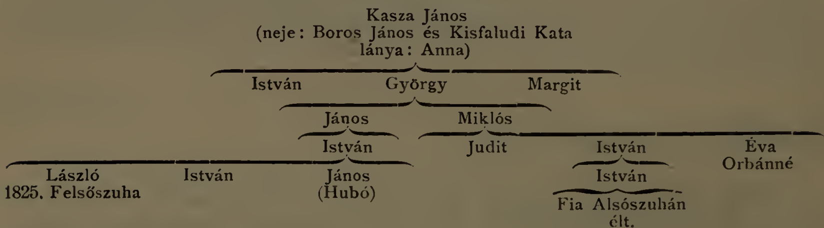
A családból 1750-ben Kasza László Tamásfalván, Kasza János (50 éves) Felsőszuhán, Kasza Miklós pedig (54 éves) Zádorfalván lakott. Felsőszuhán ma is virágzik a család.

[1] Nagy Iván Családtört. Ért. III. 29.
[2] Vm. lt. jk. XV. 57.
[3] Vm. lt; Jászói lt. VI. 264.
[4] Nagy I: VI. 116. Ahol a nógrád-honti ág elágazása is meg van.

Címerük: kékben zöld alapon oroszlán első lábaival három rózsaszálat tart. Sisakdisz: két sasszárny közt arany csillag. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[1]

A felsőszuhai ág külön leszármazása:[2]

Kathona (*Katona*)

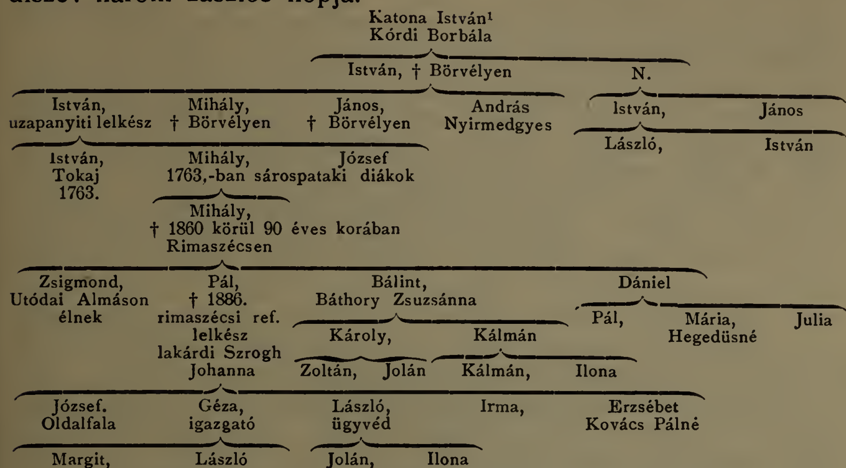
Megyénkben több ily nevü család van.

I. Első ismert őse Kathona *Márton*, ki 1598-ban Rudolf királytól nemességet szerzett. A nemeslevél, melyet 1598 szept. 12.-én Zemplénmegyében hirdettek ki, Kathona Mártont agilisnak nevezi, tehát már ő szabad ember, s némi jogokat élvezett.[3] Ennek utóda Kathona *István*, ki Váriban halt meg, ahol földbirtokos volt. Ő birta a Szipahát nevü pusztát is és a borsvai alsó malmot. Kathona Istvánnak Kórdi Borbála nevü nejétől született *István* nevü fia a szatmármegyei Bővélyen élt s halt meg. Ennek István nevü fia alapitotta a gömörmegyei ágat. Kathona István előbb uzapanyiti, később szuhai prédikátor volt. A családból többen is müködtek lelkészi pályán; igy Kathona Mihály 1786-ban szendrői; ugyancsak Kathona Mihály († 1860) szilicei, fia Kathona Pál pedig rimaszécsi ref. lelkész volt A család tagjai közül ma Kathona Géza, a rimaszombati polg. leányiskola igazgatója, testvére László rozsnyói ügyvéd élnek. A család Borsodban, Zemplénben, Abauj-Tornában is szerepelt, s ma is a gömörieken kivül Almáson, Szendrőn, Sárospatakon is élnek tagjai.

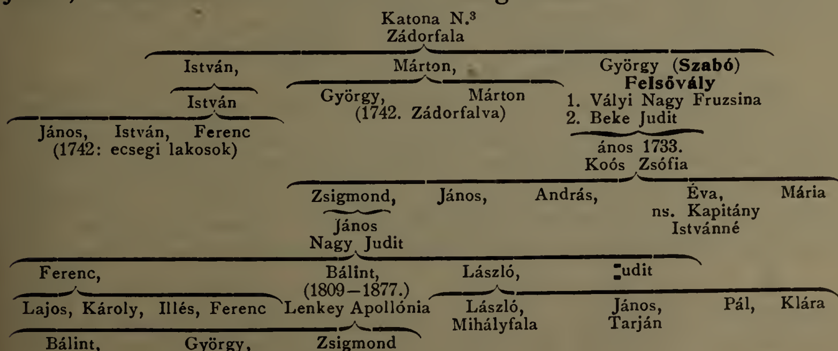
Címerük: vörös paizsban zöld alapon fehér lovon ülő, páncélos

[1] Nagy I.: id. h.
[2] Vályi It.
[3] Eredeti okirat Kathona Géza rimaszombati iskola igazgatónál.

és sisakos magyar vitéz, jobbjában kardot tart. A zárt koronás sisak disze: három zászlós kopja.

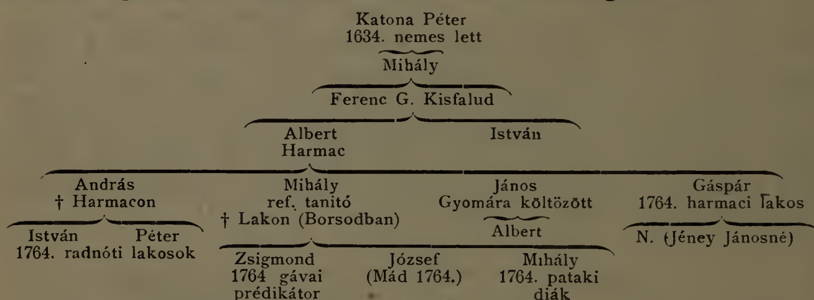
II. Zádorfalván élt a XVII. században egy Katona család, melynek egy ága Felsőválylyra szakadt, hol most is virágzik, más ága pedig Ecsegre. Nemességüket Gömörmegye 1703-ban erősitette meg: amikor Katona György felsővályi, Márton, János, Ferenc és István zádorfalusi lakosok márc. 7.-én bizonyitványt kapnak arról, hogy már előbb is nemesi szabadsággal éltek, noha nemeslevelük (armálisuk) a viszontagságos idők alatt el is pusztult.[2] A felsővályi ágat Katona, másképp *Szabó* György alapitotta, ki vályi Nagy Benedek Fruzsina nevü lányát vette feleségül s annak felsővályi birtokára költözött. Utódai ma is élnek.[3] Ebből a családból Katona János, István és Ferenc 1742-ben ecsegi lakosok.[4]

[1] A családi iratok alapján.
[2] Gyüjteményűnkben.
[3] Családi iratok Felsővályon.
[4] Borsod vm. lt.

III. Egy Katona család a XVIII. század elején Gortvakisfaludon, később pedig Harmacon lakott. Nemeslevelük, mint később bizonvitották, 1634-ben kelt, melyet Gömörben hirdettek ki. A család eredetére 1749-ben szedett tanuvallomásokból id. Bolyky János 60 éves nemes ember vallomását idézzük: „Tar Jánostól hallotta a tanu, ki körülbelül 100 éves korában halt meg, hogy a Katonák közül egy a Tökölyi világban a többi nemességgel egész Pozsonyig fölment és ugy szolgált azon időben, mint nemes ember. Katona András édes anyja és öregebbik Katona István felesége rimaszombati lányok lévén, *az török világban Kisfaludot a török megégetvén,* Rimaszombatba beszaladtak és magukkal vitték ládástul a Katona uramék leveleiket. Azonban *Rimaszombatot Petneházy és Vay Ádám kuruc regimentje fölvervén,* akkor azon leveles és egyéb ládabeli portékájukat széjjel hányták. Idővel Rimaszombatból kihozták Katona uramék az armálisukat. Hallotta Tar Jánostól és egyebektől is, hogy az előtti időben ezen Katona uraiméknak néhai Ivócs János uram impetrált armálist, minthogy Ivócs uraimék atyafiságot is tartottak velük, osztályuk is volt együtt".[2]

A család tagjai, mint az alábbi táblázaton látható, elszakadtak Gömörből. Nemességük bizonyitására 1749-ben és 1764-ben sok tanut hallgattak ki, akik az alábbi leszármazást igazolták.[2]

IV. Ragályon lép fel egy *Katona* család, melynek őse Katona Balázs 1667 okt. 6.-án kapott címeres-nemeslevelet. A nemességszerzőt más néven *Sebestyénnek* is hivták. A család Vigtelkéről ered, de 1703-ban Katona János már Ragályon igazolta nemességét, 1733-ban pedig János fia János és Katona István fia István éltek Ragályon.[1] A család egy ága Biharba szakadt. (Katona János.)

V. II. Ferdinánd 1639 febr. 9.-én nemesitette meg *Katona* Györgyöt és testvéreit: Andrást, Istvánt és Pált, *Feir* Ambrussal, továbbá *Rácz* György- és Pállal. Nemeslevelüket Pelsőcön hirdették ki. Ennek a családnak sarjai közül Katona István, István nevü fiával

[1] Vm. lt. jk: XV. 56. 114.
[2] Vm. lt. nemesi iratok és Vályi lt.

1741-ben, mint miskolci lakos vétette fel magát a borsodi nemesek közé.[1]

VI. Katona Márton az 1700-asi években hosszu ideig katonáskodott s mint hadnagy halt meg. Fia Mihály 1769-ben Recskén prédikátor volt. Ennek fia 1769-ben az ungmegyei Botfalván lakott; Gömörmegyétől kért nemesi bizonyitványt.[2]

VII. Nem tudható melyik Katona család ivadéka *Katona Mihály*, a XVIII. sz. elején szentkirályi molnár, ki később a Kunságba szakadt, Turkevére. Fiai közül András Lénártfalván, Mihály és Sámuel pedig Turkevén lakott 1759-ben.[2]

Kecsey (*kecsői*)

Ennek a régi családnak ősi fészke Kecső helysége, mely Tornamegye határánál Aggtelek és Hosszuszó között fekszik. Kecsőn kivül még Aggteleket is ez a család birta. 1427-ben 26 jobbágy telke volt Aggteleken Kecsői Gergelynek.[3] A család már előbb is szerepel; igy Kecsői György 1361-ben Gömörmegye alispánja. 1391-ben pedig Kecsői Péter fia Fülöp harmadmagával megy ki Gömörmegye pecsétjével.[4] Kecsői Tamás fiait Tamást és Albertet 1498-ban csákányi, imolai, lenártfali és visói jószágaikba iktatják be, melyeket Csákányi Potenciána nagyanyjukról örököltek, ki id. Kecsői Tamás anyja volt.[5]

1560 körült élt Kecsei László, kit aggteleki Magyar Mihály ölt meg, kinek ezért aggteleki és kecsői birtokát 1568-ban Otrokocsy Mátyás szendrői katonának adományozta Miksa király. Otrokocsy Mátyásnak neje Kecsey Kata talán épen a megölt lánya volt. 1570-ben a megölt fia Kecsey Imre nyugtatót ad Magyar Mihálynak, hogy az atyja vérdiját kifizette.[6] Kecsey Imre magtalanul halt el. 1590-ben, mint magvaszakadtnak jószágait Kapy András nyeri adományba, de ez ellen Otrokocsyné és lányai tiltakoznak.[5] A család azonban még ekkor nem halt ki. Kecsey Sebestyén fiai Mihály és János 1593-ban Kecső-pusztán levő öt pusztán maradt jobbágytelküket Sóri Zsuzsánnának aggteleki jószágáért cserélik el. Kecső helysége is, mint sok gömöri népes falu, a török dulások következtében pusztulhatott el és pedig 1593 előtt nem rég, mivel ez az oklevél a házhelyeket a rajta lakott jobbágyokról nevezi meg.[7]

[1] Borsod vm. lt. jk: XXII. 1190.
[2] Vm. lt. ns. iratok.
[3] Thallóczy id. m. 191.
[4] Hanvay lt.
[5] Jászói lt. ikt.
[6] Jászói lt. G. 1.
[7] Jászói lt. A helység később felépült.

Kecső még 1611-ben is puszta volt. Ekkor Kecsey Miklóst nádori uj adomány cimén a jászói konvent vezeti be aggteleki kuriájába és a Kecső-pusztán levő részjószágába. A családnak később nem akadunk nyomarai.

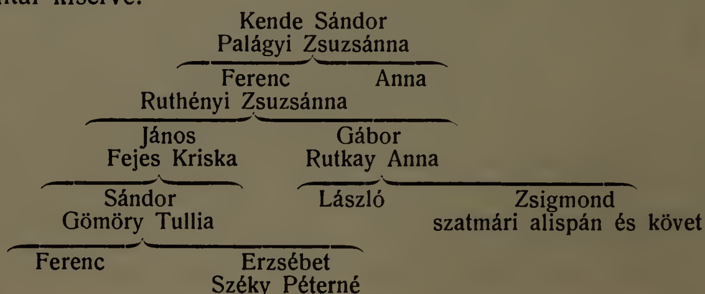
Kelemen

1733-ban, a kishonti nemesi vizsgálatkor Kelemen János igazolta nemességét.[1]

Kende *(kölcsei)*

Ősrégi család, mely a Kölcsey családdal közös törzsből származik. Anonimus krónikája szerint elődeik még a honfoglalókkal jöttek be e hazába. A család fészke Szatmármegye Kölcse helysége. A család származása Kölcsei Ábrahámig vezethető fel, ki 1260 körül az előkelő nemesek közé tartozott.[2] A család anyai ágról megyénkben is nagyobb birtokokat örökölt. Kende Istvánt és Ferencet Palágyi Istvánnal és Mártonnal és a többi Palágyi örökösökkel, kik valamennyien Palágyi Istvánnak és Jánoky Borbálának voltak leszármazói, 1750-ben vezetik be a kishonti nógrádi, gömöri, abauji és tornai Jánoky és Jákóffy-féle nagy birtokokba.[3] A családnak egy ága megyénkben telepedett le. Széky Péterné, szül. Kende Erzsébetnek ma is nagy birtoka van Kecegén.

Cimer: sárkánnyal körülvett kék paizsban kar, három szál kinyilt rózsát tart, jobbról befelé fordult holdsarló, balról arany csillag által kisérve.[2]

Kerepeczi

A Hanva nemzetségből származik. Nevét Kerepectől vette, mely hajdan, mint a Hanva nemzetség birtoka, virágzó község volt,

[1] Orsz. lt. Investigatio nob. Hont.
[2] Nagy I. id. m. VI. 186.
[3] Jászói lt. fasc. P. stat. 4 Nro 84.

ma Méhihez tartozó puszta. Már 1413-ban Kerepeczi Albert fiairól Istvánról és Miklósról történik említés.[1] Kerepeczi Miklóst és Pétert, néhai Kerepeczi Albert fiait 1434 ben erősiti meg Zsigmond király a Hanva nemzetségből származó családokkal együtt a nemzetség gömör- és hevesmegyei jószágaiban.[2] Ezek közt szerepel Kerepec is, mely, mint az 1427.-i portális adólajstrom is tanusitja, népes község volt ebben a korban; a családnak ekkor 13 jobbágytelkéről történik említés.[3] Mátyás király 1466-ban Krizsán helységében erősiti meg a Hanva nemzetség családait, köztük a Kerepeczieket is.

Néhai Kerepeczi Miklós fia Péter 1479-ben hat jobbágy-házhelyét, melyek Felsőfalun (ma Felfalu) Répáson és Forrón feküdtek 70 arany frt.-ért zálogositja el Szkárosi Tamásnak. Kerepeczi Mihály, Bálint, György és János 1504-ben 200 arany frt.-ért megszerezték az egész Várfölde, máskép Dezsőfölde nevü pusztát, melybe a jászói konvent ellentmondás nélkül vezette be őket.[4] Kerepeczi Péter fiát Mihályt, mint Kerepeczi Miklós és Csinege Potenciána onokáját Bey Istvánnal, ki Czinege Dóra fia volt, 1506-ban bevezetik a Czinege-féle keszi, szt.-demeteri, alsóherepáni, felsőherepáni, borsföldi, dezsőföldi és mákréti birtokokba. Az iktatásnál Latránfalusi Nagy András és kövecsesi Dancs Pál ellentmondanak.[5] Kerepeczi György fia Mihály 1518 és 21 között nejének Figei Zsófiának és fiainak Bernátnak és Lénártnak neveiben is három népes jobbágytelkét Felsőbátkán eladja.[6] Ugyanő 1524-ben egy rási és egy species szászi népes jobbágytelkét 60 arany frt.-ért adja el id. Kerepeczi János özvegyének Dóra asszonynak és fiainak András, Ákos, Bálint és Jánosnak. 1543-ban pedig hanvai jószágát, kerepeci kuriáját, a Kerepeczi Péter és Vitályos (Vitalis) szomszédságában, aztán ugyanott három jobbágytelkét, egy felfalusi és két filléri jobbágytelkét 100 magy. frt.-ért adja el Kerepeczi Ákos, Bálint és János testvéreknek.

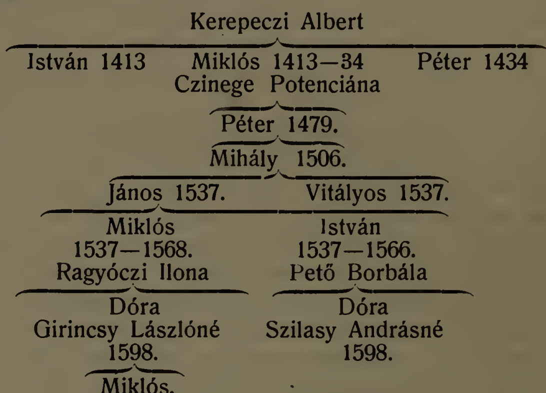
Kerepeczi Ákos, Miklós és Péter kérelmére Ferdinad 1548-ban parancsot intéz Dancs György, Pál és Jánoshoz, hogy a kezükben levő Dezsőfölde pusztának felét, melyet Dobay Mihály és fia György zálogositottak el néhai Dancs Györgynek és Jánosnak, a fentiek kérésére eresszék ki. Ugyancsak Ferdinand 1550-ben uj adomány-levéllel erősiti meg Kerepeczi Miklós, Péter és Gáspárt többi atyafiaikkal a hanvanembeli jószágokban.

1588-ban Pető Borbála özv. Kerepeczi Istvánné és lánya Dóra

[1] Erre a családra vonatkozó adatainkat, ha külön nem jelezzük, a Hanvay család levéltárából meritettük.
[2] Lásd a Hanvay családnál.
[3] Thallóczy: id. ns. 191.
[4] Jászói lt. K. 2. 39.
[5] Jászói lt. Stat.
[6] U. o. C. 57.

tiltakoznak Komornyik Pálnak férje, illetve apja Kerepeczi István jószágába való bevezetése ellen.

A családnak 1598-ban fi maradéka már nincsen. Ebben az évben a Soldos, Hanvay, Sándor, Darvas, Szkárosi és Farkas családok kielégitették Kerepeczi Miklós lányát Dórát, Girincsy Lászlónét és Kerepeczi István lányát Dórát Szilasy Andrásnét a leánynegyed és anyai hitbér illetőségre nézve. A családnak ősi jószágai a nevezett közös eredetü családokra háramlott. A család utolsó sarjadékainak leszármazása:

Kerepessy (*Farkas*)

I. Lipót 1669 febr. 2.-án adományozott nemességet Farkas, másképp Kerepessy Györgynek s Technyovszki Rákhel hitvesétől származó Mátyás és István nevü fiainak, édes testvérének Farkas Andrásnak és Mólnár Mártonnak, melyet Nógrádban hirdettek ki.[1] A család nemsokára szerepel megyénkben. Farkas-Kerepessy Mátyás 1703-ban Rozsnyón igazolta nemességét.[2] F. Kerepessy Mátyás 1744-ben Csetneken lakott. Fia lehetett ennek Kerepessy Dániel 1780 körül a csetneki uradalom igazgatója. A csetneki ág utolsó sarja Kerepessy Jenő, kinek leányát Sebők Pál vette nőül. Kerepessy János 1744-ben nemesi bizonyitványért folyamodik a megyéhez, felemlitvén, hogy szüleit azelőtt 25 évvel elragadta a halál, s hogy nagybátyja Kerepessy Mátyás akkor Csetneken lakott.[2] A családból jelenleg Kerepessy István gömörpanyiti földbirtokos él még.

Címer: kékben négyszögletes kövekből rakott várfalból vörös ruhás, fekete süveges vitéz emelkedik ki. Sisakdisz: a paizskép növekvően. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

[1] Eredetije Sebők Pálnál Csetneken.
[2] Vm. lt. jk. XV. 63. — és nemesi iratok.

Keresztúry

Vasmegyéből származott Putnokra, ahol Keresztúry Gáspár 1733-ban Vasmegye 1715 február 6.-i bizonyitványát mutatta fel nemesi származásáról. Testvére Keresztúry Sándor akkor a vasmegyei Benkeházán lakott.[1]

Kern

Sárosmegyei család, melynek nemességét 1682 márc. 21.-én hirdették ki Sárosban. Ekkor ugyanis ns. Pauer György eredetiben mutatta fel Lipót király 1681 jul. 24.-én Sopronban kelt armálisát, melyben Pauer György mellett Kern János, Pál és György testvérek is nemességet nyernek.[2] Sárosból megyénkbe is elszármazott a családnak egy ága. itt a mult században Nagyrőcén élt Kern János, kinek Adolf nevü fia, takarékpénztári könyvelő Rimaszombaton.

Cimer: kék paizsban lebegő korona felett zöld-lombos fán tizenegy alma; sisakdisz: veres ruhás vitéz, jobbjában szőlőtőt tart; takarók: ezüst-arany.[3]

Keviczky *(keviczei, keviczi)*

Előkelő turócmegyei család, melynek egyes ágai Hont, Gömör, Heves és Pestmegyébe is elszármaztak. Az 1754.-i nemesi összeirás már emliti megyénkben Keviczky Sámuelt. A család még a közel multban is élt Putnokon. Megyénk 1737 szept. 17.-én nemesi bizonyitványt adott ki ns. Keviczky Mihály fiának Mátyásnak, ki akkor Pokorágyon lelkész volt.[4]

Király

I. I. Lipót király 1659 nov. 17.-én adományozott nemességet Király István és Márton testvéreknek, melyet Hontmegyében hirdették ki. Király István fia ifj. István 1725-ben Kishontban lakott s ott igazolta nemességét.[5]

II. Egy más Király család Putnokon élt. Őse Király István 1665 máj. 30.-án kapott nemességet a Bóna, Sütő és Oszkorszky

[1] Vm lt. jk. XV. 110.
[2] 1838.-i másolat Kern Adolf birtokában.
[3] Régi festmény és pecsétek után.
[4] Vm. lt. nsi iratok. V. ö. Nagy I. VI. 237.
[5] Orsz. lt. nsi vizsgálatok Hont vm.

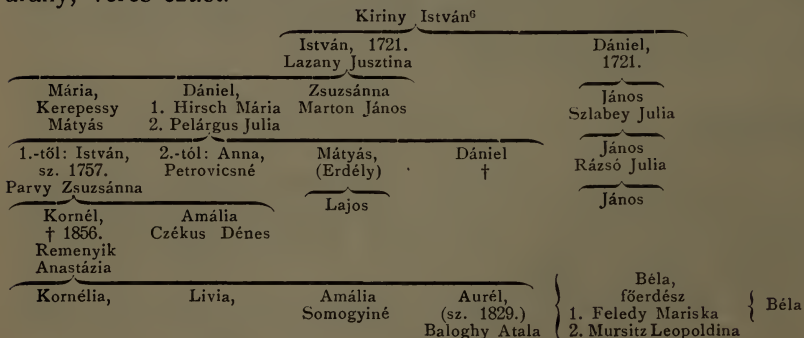
családokkal. Közös nemeslevelüket Borsodban hirdették ki.[1] Ez a család hajdan Szentpéteren lakott; innen egy ideig Szentpéteryeknek is hivták őket. 1727-ben azonban tanukkal igazolták, hogy ez csak ragadvány név. 1733 ban Király Istvánnak fia István már putnoki lakos; nemességének igazolására ekkor Borsodmegye bizonyitványát mutatta fel.[2] A család Putnokon, Dienesfalván és Pokajon volt birtokos. Ma Király Kálmán tornaljai ügyvéd és Király Károly érszalácsi körjegyző élnek a családból.

Címerük: kék paizsban zöld alapon menő arany oroszlán jobbjában egyenesen álló pallost tart. Sisakdisz: növekvő oroszlán pallost tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kiriny

A hagyomány szerint német lovag család ivadéka, melynek neve hajdan Kern, vagy Kerein volt. Kiriny István fiai István és Dániel 1721 dec. 13.-án cimeres nemeslevelet szereztek *Szlabey* János rokonukkal, melyet 1722 jun. 9.-én hirdettek ki vármegyénkben.[3] Az 1754.-i nemesi összeirásban id. és ifj. Kiriny Dániel vannak felvéve. A család Hankován, Redován, Sebespatakon és Markuskán is birtokos a mult század elején.[4] Kiriny János 1842-ben alszolgabiró volt.[5] A család ma is virágzik Csetneken. Egy ága pedig Erdélyben él, hova Gömörből szakadtak.

Cimer: kékben, zöld alapon arany oroszlán első jobb lábában két rózsaszálat tart, melyek közül arany buzakalász emelkedik ki. Sisakdisz: veres ruhás kar buzakalász csomót tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[3]

[1] Eredetije dr. Király Kálmán tornaljai ügyvédnél.
[2] Vm lt. jk. XV. 112.
[3] Eredetije Kiriny Aurél birtokában Csetneken.
[4] Gömör vm. monografiája.
[5] Nagy I. XI. 248.
[6] Családi adatok Csetneken.

Kiss (*boldogházi*)

Nógrád-, Heves-, Gömör-, Borsod- és Pest-megyékben szereplő nemes család.[1] Megyénkben már a XVII. században birtokosok. E század közepén élt Kiss János, kinek neje csóltói Basó Zsuzsánna. Tőlük terjed tovább a család. Boldogházi Kiss Andrásnét Szúdy Annát 1666-ban testvérével együtt a megyebeli guszonai, sidi, balogfalvi és bőjtfalvi (puszta), aztán a nógrádmegyei rátkai és keresztúri jószágokba vezetik be.[2] B. Kiss András 1673-ban Hevesmegye alispánja. Ennek testvére Péter, kinek Imre nevü fia a XVIII. század elején bátkai földbirtokos, Gömörmegye ügyésze. (1712). A boszorkányok, bübályosok ellen, akiket a Balogvölgyén fogdostatott össze, kegyetlen intézkedéseket tett. Sok ártatlan embert zaklatott s kinoztatott meg, amiért vizsgálat is folyt ellene.[3] Fia Kiss József 1753—60. gömöri főjegyző. B. Kiss Károly 1780-ban Gömör vm. ügyésze, 1803-ban főtáblabirája. A család a XVIII. században Csóltón, Pelsőcardón, Kecsőn, Trizsen, Hosszuszón, Lekenyén, Horkán, Putnokon, Dienesfalván, Urajon, Beretkén, Hangonyon, Kápolnán, Csabán és a Teresztény pusztán volt birtokos.[4]

Címer: kékben zöld alapon fehér lovon vágtató vitéz veres ruhában. Sisakdisz: növekvő vitéz. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[5]

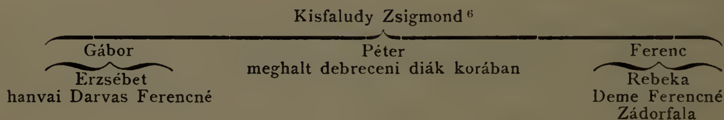
Kisfaludi

Megyénkben több Kisfalud nevü helység volt. Az egyik Barciháza és Dulháza helyén feküdt, a másik Beje és Oldalfalva kőzt, melynek nevét a mai Kisfaludi puszta őrzi, a harmadik pedig a ma is virágzó Gortvakisfalud. Hajdan a családokat ősi birtokukról nevezték el, igy megyénkben is több Kisfaludi család fordul elő. Ezeknek tagjait egymástól megkülönböztetni alig lehet. Egy Kisfaludi családról, mely a balogvölgyi Kisfaludot birta, már a Barczy családnál szólottunk. Az alábbi adatok leginkább a gortvakisfaludi Kisfaludi családra vonatkoznak, amely a Kusza és Tar családdal közös eredetü lehet.

Kisfaludi Antal fia Tamás 1381-ben szolgabiró volt megyénknél.[6] Kisfaludi Konrád az 1420-as években alispánunk volt.[7] 1511-ben pedig Kisfaludi Osvát viselt szolgabiróságot.[8]

[1] Nagy I.: id. m. VI. 250.
[2] Jászói lt. ikt.
[3] Gömör vm. lt. bünügyi acták.
[4] Özv. Gotthard Ivánné asszony iratai Otrokocson.
[5] Siebmacher: Supplb. 77.
[6] Hanvay lt.
[7] Fejér: C. D. H. X/7. 449.
[8] Hanvay lt.

1539-ben simonyi Horváth György, nővérének Borbála asszonynak Kisfaludi Barnabás nejének nevében is, eladja két simonyi házhelyét *Kisfaludi Farkas* István gömöri szolgabirónak.[1] Kisfaludi Miklós 1552-ben három és fél forintért zálogositja el kisfaludi birtokát Kisfaludi Pálnak.[2] Kisfaludi Benedek és gyermekei: György, Ferenc és Anna 1524-ben Felsőványon szereztek egy fél házhelyet, melyet 1602-ben a Nagy család váltott ki tőlük.[3] A későbbi időben Dulházán lép fel egy Kisfaludy család. 1589-ben Kisfaludy Jánost és Vályi Boldizsárt az egész Dulháza helységébe iktatják be, amelyet a Dul család magvaszakadása címén kaptak adományba. 1596-ban pedig magát Kisfaludy Jánost vezetik be „*Dúlháza-pusztába.*“[4] Ugyanő 1591-ben Balogvárának tiszttartója volt. Ebben az évben Dósa Tamással együtt a magvaszakadt Derencsényi János birtokaiba vezeti be a jászói konvent embere, melyek Rakottyáson, Góbisházán és Kápolnán feküdtek.[4] 1592—93-ban a Puhaháza pusztát is megszerezte zálogban.[4] Kisfaludy Tamásnak fiai Tamás, Zsigmond és János 1625-ben Sánkfalván is birtokosok voltak. Kisfaludy Tamás 1655-ben esküdt, 1661—70 közt szolgabiró megyénkben. Dulházán lakott, felesége Forgon Kata volt.[5] Pecsétjén a következő címert használta: kar kezében egyenes kardot tart, jobbról befelé fordult holdsarló, balról csillag által kisérve.[5] Kisfaludy Gábor 1696—1701 közt szolgabiránk ugyanezt a címert használta pecsétjén, annyi különbséggel, hogy itt a koronás sisak disze kardot tartó kar.

Kisgergely

Fészke Felsőhangony, ahol Kisgergely Jakab fiaival Péterrel és Boldizsárral, továbbá rokonaival 1650 körül nemességet szerzett. Nemeslevelük kihirdetéséről 1650 szept. 15.-én bizonyitványt kapnak megyénktől.[7] A család a nemesités előtt a Losonczyaknak volt jobbágya; akiktől az egri káptalan előtt megváltották magukat. Felsőhangonyi jószágukba 1661-ben iktatta be a jászói konvent

[1] Terray István gyüjteményében.
[2] Tar lt. Naprágyon.
[3] Nagy lt.
[4] Jászói lt. ikt.
[5] Soldos lt. és Hanvay lt. 1661—1670.
[6] Vm. lt. 1762-ből 78—81 éves tanuk vallomása után.
[7] Vm. jk. XV. 55.

Kisgergely Gergelyt, Istvánt, Imrét, Jakabot, Gáspárt, Jánost, Boldizsárt és Andrást.[1] Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Kisgergely Boldizsár és István igazolták nemességüket.[2] Az 1754. évi összeirásban Kisgergely Gergely, János, Mátyás és Béla fordul elő a gömöri nemesek közt. Kisgergely István és János ugyanekkor a borsodmegyeiek közt szerepel, akik bizonyára ennek a családnak ivadékai.[3]

Kissóczi (*máskép Viczen, kotesovai*)

Turócmegyéből származott Rozsnyóra, ahol 1703-ban Kissóczi Gábor Trencsénmegyének 1661-ben kelt bizonyitványával igazolta nemességét. Kissóczi Gábor 1740-ben a következő címert használta: kékben három nyillal átlőtt könyöklő kar, kivont kardot tart. Sisakdisz: növekvő szarvas.[4]

Kiszely (*benedekfalvi*)

Liptói eredetü régi család, mely 1570-ben uj adományt nyert Benedekfalvára az Andreánszky és Dettrich családdal. Liptómegyéből Gömör, Borsod, Zemplén és Szatmárba is elszármazott.[5] Megyénkben 1703-ban már birtokos Gömörpanyiton. Az akkori nemesi vizsgálat alkalmával ugyanis Kiszely János gömörpanyiti lakos Liptómegye 1695 máj. 18.-án kelt bizonyitványát mutatta fel nemességének igazolására.[6] Ebben a korban a nagy vagyonu Szentmiklóssy István Borbála nevü lánya benedekfalvi Kiszely Péterhez ment férjhez.[7] Kiszely Péter 1734-ben megyei főjegyzőnk volt. A családnak egy ága Gömörpanyitról a szabolcsmegyei Ujvárosra szakadt. Kiszely Jánosnak egyik fia István ugyanis 1759-ben Ujvárosra költözött, Sándor és Gáspár nevü fiaival együtt. Ennek a Kiszely Istvánnak János és András nevü testvérei már előbb elhaltak G.-Panyiton, mig harmadik testvére Imre a panyiti birtokon maradt.[8]

Címerük: kék paizsban zöld alapon fiait vérével tápláló pelikán. Sisakdisz: a paizsalak. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[9]

[1] Jászói lt.: ikt.
[2] Vm. jk. XV. 55.
[3] Illéssy: Az 1754—55.-i nemesi összeirás.
[4] Vm. lt. nemesi iratok; — Nagy I.: VI. 267.
[5] Nagy I: VI. 267.
[6] Vm. lt. jk. XV. 57.
[7] Turul: XXII. 125. lásd a Pápay cs.
[8] Vm. lt. ns.-i iratok.
[9] Siebmach: XV. 314.

Kmoskó (*bernicei*)

Régi liptómegyei eredetü család,[1] melynek egy ága Turócból Rozsnyóra szakadt. Kmoskó Miklós rozsnyói lakos nemességét 1767 ápr. 2.-án hirdették ki Pelsőcön.[2] Nemesi bizonyitványából kitünik, hogy apja János, nagyapja András; ennek apja pedig Kmoskó Miklós liptói nemes volt.[2]

Knezl (*máskép Liptai*)

Knezl Mátyás fia András csetneki lakos 1733-ban nemességének igazolására felmutatta Lipót 1669 febr. 9.-én kelt armálisát, melyben Szentiványi Kristóf és Illés testvérek, aztán Kneisl Mátyás, János és Bálint nemességet nyertek, melyet Nógrádban hirdettek ki.[3] Knezl Mátyás, vagy mint nevezték „*Mátyás diák*" Gömör vármegyének esküdtje volt; ennek fia András, a fenti csetneki lakos, akinek fiai közül György Hosszuszón, Mátyás és János pedig Csetneken lakott 1761-ben.[2]

Kobány

Kobány György 1695 máj. 5.-én kapott nemességet a *Stephanides* és *Jankó* családokkal. Armálisukat nov. 5.-én Pelsőcön hirdették ki. Kobány György, Mátyás és Jakab 1703-ban, György fia Mátyás, id. György fiai Péter és Márton pedig 1733-ban, mint kövi lakosok igazolták kiváltságukat.[4]

Koháry (*csábrághi és szitnyai, herceg*)

Előkelő kihalt főuri család, mely bizonyára régi multtal dicsekedhetik, de leszármazását csak a XVI. sz. közepétől ismerjük. Koháry *György* Mátyás király udvarnoka 1470 táján. Ennek lehetett utóda Koháry *Imre*, ki 1560 körül élt Hontmegyében. Neje, ráhói Jákóffy Kata után, ki előkelő kishonti család ivadéka, Kishontban is nagyobb birtokokat kapott.[5] Fiuk Koháry *Péter* mint hontmegyei jegyző kezdette pályáját, de nevét, mint iró és vitéz katona örökitette meg. Ugy ő, mint utódai firól-fira tántorithatatlan hivei a bécsi udvar-

[1] Nagy I: id. m. VI. 284.
[2] Vm. lt. nemesi iratok.
[3] Vm. lt. jk. XV. 96.
[4] Vm. lt. jk. XV. 60.
[5] Nagy I: VI. 288.

nak. Koháry Péter korára esik Bethlen felkelése, ki ellen ép oly vitézen hadakozik, mint a török ellen. 1619-ben, mint érsekujvári alkapitányt, elfogatta a fejedelem; fogságából csak két év mulva szabadult ki. Királyaink hüségeért elhalmozták kegyeikkel. 1616 febr. 15.-én bárói rangot nyert, 1627-ben pedig királyi személynöknek nevezte ki II. Ferdinánd. 1629-ben a csábrági és szitnyai várakra és az azokhoz tartozó uradalmakra nyer adományt.[2] Hadi pályáján nyomdokait követte *István* nevü fia Szécsény és Fülek várak főkapitánya, Hontmegyének főispánja, később a császári hadak fővezére. A lévai csatában 1664 jul. 19.-én levágták a törökök. Hősi halála emlékére a helyszinén kápolnát emeltek. Két fia maradt; *István* a hires költő és *Farkas* Murány és Balog váraknak örökös ura, kik 1685-ben grófi rangot kaptak.

Koháry István honti főispán és Fülek főkapitánya I. Lipóthoz tántorithatlanul ragaszkodott. Thököly többször pártjára akarta vonni, de sikertelenül. A király elismeréseért 1678-ban aranyláncos arcképét küldte meg neki. 1682-ben azonban Thököly elfogta Fülek várában. Rab életét igen sanyaruvá tette pártjához való makacs ragaszkodása. Fogságában irta szebbnél-szebb verseit, melyekben a törökökkel tartó magyarok politikáját elitéli. Még fogságában nagy kitüntetés érte; Lipót ugyanis 1685 jul. 15.-én Farkas testvérével együtt grófi rangra emelte. Koháry István gróf, amint 1685-ben visszanyerte szabadságát folytatta vitézi életét. Eger vára ostrománál azonban oly sebet ejtettek jobb kezén, hogy többé még irni sem tudott. Rákóczy küzdelmei alatt is hü maradt az udvarhoz. Mint I. József 1706-ban mondja róla, még pénzzel, kölcsönnel is segitette a kormányt a „forradalom“ elnyomásában.[2] 1711-ben Hontmegye örökös főispánjának nevezték ki, 1714-ben pedig országbiró lett. Koháry István abban az időben óriási összegeket áldozott jótékonycélokra. Egyházak, zárdák, kórházak alapitására és segélyezésére mintegy 7—800 ezer frtot fizetett ki. A családot Farkas testvére terjesztette tovább, mivel István nőtlenül halt el. Koháry Farkas mint vitéz katona szintén figyelmet érdemel. 1686-ban a hont és nógrádi nemességet vezette Buda ostromára. Testvérével együtt Gömörben is nagy birtokokat szerzett. 1688-ban Szkultéty Máriától egy nagyobb jószágot vált magához Felsőbalogon. 1689-ben kastélyt épittet rajta.[3] 1691-ben a nagy murányi és balogi uradalmakra adományt nyernek, 1701-ben pedig beiktatják őket azokba.[4]

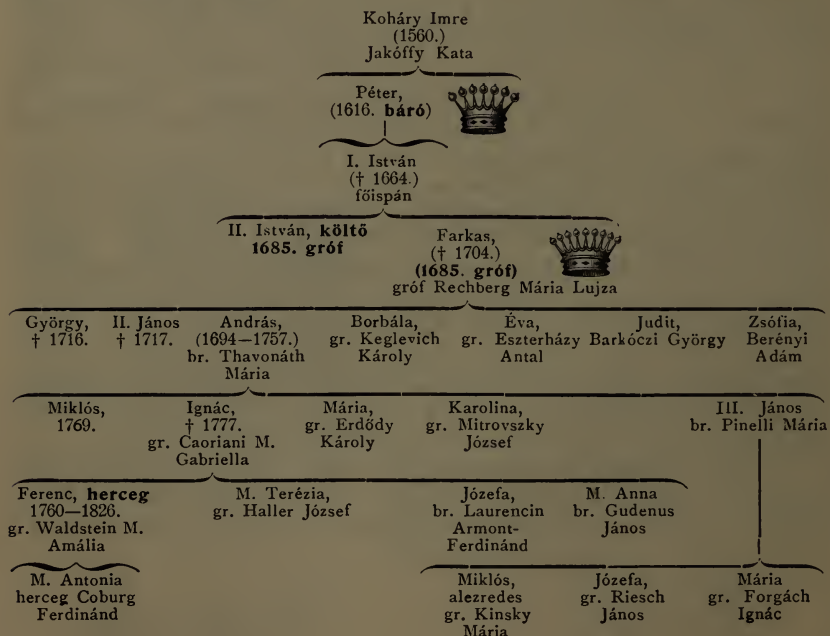
Koháry Farkasnak *György* és *János* nevü fiai, mint vitéz katonák a csatatéren lelték halálukat. Az első 1716-ban Péterváradnál esett el, hol tizenhat sebet kapott és mindkét kezét levágták;

[1] Nagy I.: VI. 288.
[2] Nagy I: id. m.
[3] Vm. jk. XI. 196.
[4] Vm. jk. 1720. 480.

az utóbbit pedig Belgrádnál 1717-ben vágta le az ellenség. Harmadik fia *András* szintén vitéz katona. A belgrádi csatában ő is megsebesült, később lovassági tábornagy lett. 1733-ban egy egész ezredet állitott ki a saját költségén. A közjótékonycélra is áldozott, Bécsben több alapitványt tett. 1736-ban a csábrági, szitnyai, murányi, balogi, füleki, derencsényi, szentantali és rimaszécsi nagy uradalmaira pallosjogot nyert. Ezeken kivül Alsóausztriában az ebenthali és walterskircheni uradalmak is az ő tulajdonát képezték. Legidősebb fia *Miklós*, kit már tizenkét éves korában kapitánynak neveztek ki atyja ezredében; 1758-tól Hont főispánja, 1757-től dandártábornok. Meghalt 1769 jul. 3.-án Balogon. Testvére *Ignác* az 1744.-i porosz háboruban, mint kapitány tüntette ki magát, később őrnagy és honti főispán lett. Ennek a fia *Ferenc*, a Koháry család utólsó fi sarja, honti főispán, az aranygyapjas rend vitéze, belső titkos tanácsos, főpohárnok, majd főkancellár, kit 1815-ben hercegi rangra emeltek. Meghalt 1826. jun. 27.-én. Egyetlen lánya Szász Coburg Ferdinánd-György herceghez ment férjhez.

A család nagy magyarországi jószágai fiusitás folytán a Coburg hercegi család kezére jutottak.

Címerük: kékben, hármas halmon kettősfarku, koronás oroszlán jobbjában pallost tart. A paizst hermelin palást veszi körül, felette hercegi korona.

Kókay *(Kun)*

A család neve eredetileg Kun volt. Kun Balázs s fiai Kun Ferenc, István, Mihály, Miklós, György, András és Gergely 1642 jan. 12.-én kaptak cimeres nemeslevelet, melyet 1647-ben Szabolcsban hirdettek ki. A család egy ága Gömörbe szakadt; itt a Kókay nevet használták. Kókay György fia Ferenc 1733-ban bebizonyitotta, hogy Kun Balázstól származik. Kókay-Kun Márton fiai: Mihály és Mátyás 1773-ban Alsószuhán laktak; Mátyás akkor 45 éves volt. Kókay Mihálynak fiai: Mihály és István.[1]

Komáromy

I. *Apaji Komáromy*. Gömörmegye monografiája szerint (649.), a család első ismert őse János, ki két fiával Mohácsnál esett el. Komáromy István 1596 után Vác város kapitánya. Fiai közül György az abauji, János a nógrád-borsodi ágat alapitotta. Az utóbbiak közül származott Komáromy János Thököly fejedelem titkára, kit bujdosásában is követett. István 1705-ben Rákóczy tokaji kapitánya volt. Megyénkben Komáromy Antal telepedett le, kinek fia István vármegyei aljegyző, lapszerkesztő.[2]

Címere: kékben arany koronán könyöklő, három nyilat tartó páncélos kar. Sisakdisz: növekvő egyszarvu, szarván zöld koszoruval. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

II. Lipót király 1659 aug. 28.-án adományozott nemességet Liszkay más néven Szabó Miklósnak s általa *Komáromy* Tamásnak, melyet 1660 jan. 15.-én Nógrádban hirdettek ki.[2] A nemességszerző Komáromy Tamásnak fia András, kinek István nevü fia 1733-ban Runyán lakott. Nemességének igazolására Pestmegye bizonyitványát mutatta fel.[3]

[1] Vm. lt. jk. XV. 136.
[2] Gömör vm. monogr. 649.
[3] Vm. lt. jk. XV. 103.

Komoróczy (*komoróczi és császári*)

Komoróczy.

A hagyomány szerint Komorovszky Péter lengyel nemestől származott, ki V. László idejében Ziska cseheivel pusztitotta a Sajóvölgyét. Később meghódolt s Mátyás sergében a törökök ellen harcolt.[1] Hiteles adatok szerint azonban már a XIV. században szerepel a család Ungmegyében. Komorochi Mihály fia András 1365-ben ungmegyei esküdt nemes.[2] Komoróczi András fia Jakab 1375-ben királyi ember.[3] A család később Ungban és Szatmárban szerepel. Komoróczy János 1585-ben nábrádi és császári birtokaira nyert adományt.[4] Fia György, ki 1648-ban az ungmegyei Vajnatinán is birtokos. Ugyanekkor szobránci és végkomoróci birtokait elzálogositotta.[5] Császári Komoróczy György 1665—1669 közt Szatmármegye szolgabirája volt.[4] A család egy ága megyénkben telepedett le. Komoróczy András kövecsesi Dancs Mihálynak Sturman Zsófiától származó lányát Juliát vette feleségül, ki után Zádorházán is birtokos lett.[6]

A családnak megyénkben még Uzapanyiton volt birtoka, ahol Komoróczy András le is telepedett. Komoróczy András gyermekei: Lóri Kecskéssy Edéné, Zsuzsánna Lokcsánszky Lajosné, Dániel és Mária Szentmiklóssy Aladárné. Komoróczy Dánielnek necpáli Koricsánszky Paulától a következő gyermekei származtak: Jolán Trajtler Jánosné Tiszolc, Lenke Kubinyi Ferencné és Miklós rozsnyói főgymn. tornatanár, lapszerkesztő, ki mint iró is ismeretes.

Cimerük: kékben, zöld alapon nyugvó koronán könyöklő páncélos kar, görbe kardot tart. Sisakdisz: görbe kardot tartó, páncélos, sisakos vitéz. Takarók: kék-ezüst, veres-arany.[7]

Koncsek

Koncsek János 1733-ban, mint kishonti nemes, Turócmegye bizonyitványával igazolta nemesi származását.[8]

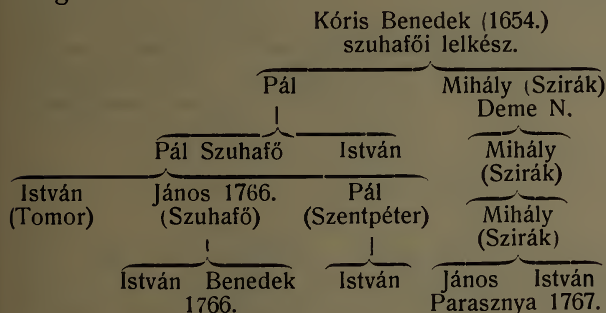
[1] Gömör vm. monogr. 649.
[2] Gróf Sztáray oklt. I. 331.
[3] u. o. I. 493. 517.
[4] Nagy I. VI. 327.
[5] M. Barna M. id. m.
[6] Szakall iratok.
[7] Gömör vm. monogr. 650.
[8] Orsz. lt. Investig. nob. H.

Címere: kékben koronán nyugvó veres ruhás kardos kar, a kard felett lefelé fordult ezüst holdsarló, a kard alatt arany csillag. Sisakdisz: a cimerkép. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[1]

Kóris *(Pap)*

Szabolcsmegyei eredetü család, amelynek ősei: *Kóris,* más néven *Szűcs* Péter gyermekeivel és Kóris Benedekkel 1653 dec. 7.-én nyertek nemességet, melyet a következő évben Szabolcsban hirdettek ki. Kóris Benedek, mint református pap került Szuhafőre, később pedig Szirákra. Utódai Gömörben Szuhafőn, Borsodban pedig Szirákon, Parasznyán, Szentpéteren laktak. Egy testvér még Tomorra is elvetődött közülök.

A családra a Pap név Kóris Benedek lelkészről ragadt, kinek utódai 1766- és 1767-ben igazolták nemességüket. Az ekkor kihallgatott tanuk még azt is felemlitik, hogy Kóris Benedek Szirákon lakó Mihály fiát Zádorfalából akarván házasitani, amidőn Deme Miklós lányát el akarta jegyezni, kevés ideig azért tartották függőben házasságát, hogy nemességét „legitimáltassa." Kóris Benedek másik fia Pál is Szirákon lakott egy ideig. Egy alkalommal a parasztok megfogták katonának, azt meghallván az édes atyja, hozzáment és igy szólott a fiának: „Miért adtad magadat a parasztokért katonának, jobb volt volna magadért, mint nemes ember, őfelségét szolgálni." [2]

Koós

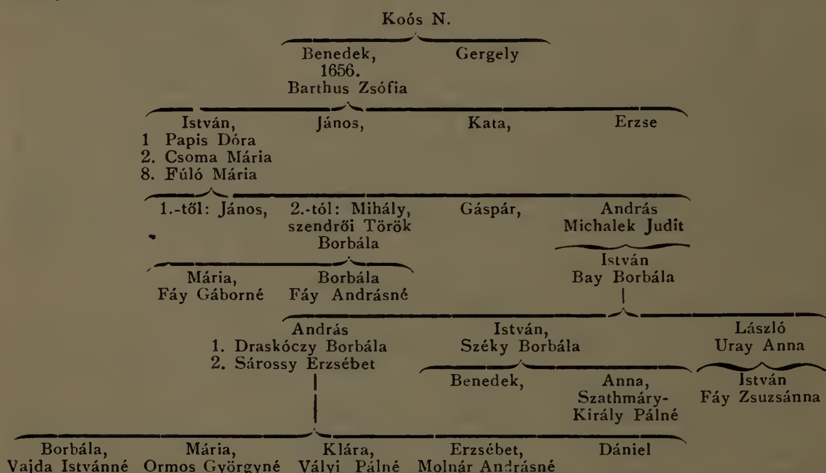
Gömörmegyében az alábbi ily nevü családokkal találkozunk.

I. *Lévai Koós.* Koós Benedek gyermekeivel és Gergely nevű fivérével 1656 nov. 1.-én nyert nemességet *Tonsoris* Ferenccel együtt.

[1] Siebmach. Süppl. 79.
[2] Vm. lt ns. iratok.

Nemességüket 1659 jun. 25.-én hirdették ki Hontmegyében.[1] A család megalapitója Koós Benedek vagyonos rimaszombati polgár volt. Halála után fiai: Koós István és János 1665-ben Rimaszombat birái előtt megosztoznak.[2] Koós András felesége Michalek Judit után Jánosin is birtokos lett a család, melynek — mint egy 1708.-i osztálylevélből kitünik — még Felsőráhón, Tamásfalán, Szentsimonon, Cserencsényen, Kálosán, Gergelyfalván, Fügén, Téskin, Dapsin, Dubicsányon, Kazán, Disznósdon, Poszobán és Kelecsényen is voltak birtokrészei. Koós Klárát a XVIII. század végén Vályi Pál ügyvéd vette nőül, kivel a család iratai is a Vályiak levéltárába kerültek.[2]

Címer: kékben, hármas zöld halom középsőjén korona, melyen kardot tartó páncélos kar nyugszik. Sisakdisz: két fekete sasszárny közt kettősfarku arany oroszlán, jobbjában kardot tart Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[1]

II. Baracán is él egy Koós család, melynek ősei 1667 dec. 28.-án kaptak címeres-nemeslevelet, melyet 1668 aug. 20.-án hirdettek ki Gömörmegyében.[3] Ebben a nemeslevélben Koós Mátyás, testvére Gergely, neje Mónár Kata, fia Koós Balázs, aztán ennek neje Varga Kata és gyermekei: Koós Boldizsár és Gáspár, végre pedig *Tóth* János nyertek nemességet. A Koós család 1667-ben váltotta meg magát az egri káptalan földesurasága alól.

Egy ága Hevesmegyébe költözött. Koós Boldizsárnak, aki még az 1667.-i nemeslevélben előfordul, fia Koós Gáspár 1724-ben Hevesben igazolta nemességét. Fia volt ifj. Koós Gáspár.

[1] Eredetije Vályi Ilona ajándékából a Gömörm. Muzeumban.
[2] Vályi lt. u. o.
[3] A családnál Baracán.

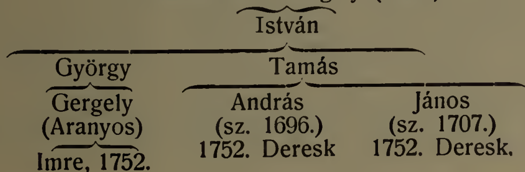
Címer: kék paizsban arany koronán, három buzakalászt tartó, vörös ruhás kar. Sisakdisz: fekete madár, csőrében buzakalászt tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

III. 1733-ban Lenkén lakott egy Koós család. Ekkor Koós István fia István, aztán Koós János igazolták nemességüket, felmutatván 1657-ből a nemeslevelük kihirdetéséről szóló bizonyitványt.[1] 1657 jan. 20.-án ugyanis Koós Pál, aztán fia György és onokái nyertek címeres-nemeslevelet, melyet megyénkben hirdettek ki.[2] Ennek a nemeslevélnek eredetije a jászói konvent levéltárában van. Ennek a Koós családnak egy ága Hevesbe, majd Borsodba, más pedig Abaujmegyébe szakadt.

IV. Runyán szerepelt egy másik ily nevü család, melynek ősei Koós Boldizsár Sebők Orsolya nejével, gyermekeivel Koós Márton, István, Péter, Erzse, Rozina és Ilonával és testvére Koós Gáspár 1666 máj. 22.-én kaptak nemeslevelet. 1703-ban Koós János, István és Péter runyai lakosok, 1733-ban pedig Koós Boldizsár fiai Péter és István igazolták nemességüket.[3] Runyából egy ága Rimaszombatra szakadt. 1751-ben nemes Koós János onokája, Koós Gáspárnak pedig fia Ferenc rimaszombati lakos Gömörtől nemesi bizonyitványt kapott. Runyán még a közelmultban is élt a család.

V. Runyán még egy másik Koós család is élt, melyből 1703-ban Koós István igazolta nemességét.[4]

VI. Zádorfalván és Deresken is virágzott ily nevü nemes család, melynek őse *Koós-Molnár* Gergely 1665 dec. 2.-án nyert nemességet. A családból az 1728—33.-i nemesi vizsgálat alkalmával Koós, másképp Molnár István zádorfalusi, András és János pedig dereski lakosok igazolták származásukat.[5] A családnak egy ága Borsodmegyében Aranyoson élt 1752-ben.[6]

[1] Vm. lt. jk: XV. 106.
[2] Orosz: id. m: 157. Ebben *Leők* János és fia András és *Molnár* Mihály is nemességet nyertek.
[3] Vm. lt. jk: XV. 102.
[4] Vm. lt. jk. XV.
[5] Vm. lt. jk. XV. 133. 134.
[6] U. o. ns.-i iratok.

VII. Vármegyénk 1630-ban nemesi bizonyitványt adott ki egy Koós családnak, melynek utódai később a hevesmegyei Tenken éltek.[1]

Korláth *(alsókálosai)*

Kihalt család, melyből országos hirü, jeles emberek származtak. Korláth István Bethlen Gábornak a Felvidéken legkiválóbb hadvezére. A család ősi fészke a Vály völgye, ahol Alsó- és Felső-Kálosa, Alsóvály és Gergelyfalva, a család ősi birtokai feksz.enek. Eredetük egész az Árpádkorba visszanyulik. IV. Béla király 1247-ben tekintetbe vévén hü embereinek: Simon, György és Bánk, Vály helységbe való, gömöri várkatonáknak érdemeit, melyeket Endre herceg alatt az országban és külföldön, de különösen Frigyes osztrák herceg ellen a hadakban szereztek: Kálosa („Kalysa") várföldet adományozza nekik.[2] Simon vagy Simorák, György és Bánk testvérek voltak, akiket István ifj. király 1268-ban vett ki a várkatonák sorából s emelt a nemesek közé.[3] A három testvérnek atyja, mint a Nagy családnál is emliteni fogjuk, *Galya* lehetett, kitől a vályi Nagy, Korláth és a velük vérségben álló atyafi családok származtak.[4]

Kálsai, vagy Kálosai Imre fia Sándor 1332-ben Csoltói Mihálynéval perlekedik egy szolgáló leány miatt.[5]

Vályi Mátyus fia Péter 1387-ben Gömör- és Torna megyék nádori gyülésén Kálosa helységéből követelte osztályrészét. Kálosa birtokosai Kálosai (Kálsai) Miklós fia Simon és János fia Miklós azonban IV. Bélának emlitett adománylevelét, László királynak két privilegiumát és két nádori okiratot mutattak fel jogaik védelmére.[6]

Kálsai Miklós fia Simon 1388-ban a jászói prépost előtt tiltja Kálsai János fiát Miklóst, Péternek fiát Jakabot, továbbá *Korláth* Miklós fiát Györgyöt, hogy Bánk Györgynek kálosai jószágát Vályi Péter fiának Miklósnak el ne idegenitsék.[7] Itt találkozunk a Korláth névvel először. Korláth György 1427-ben már a nagybirtoku megyebeli nemesek közt szerepel. Alsóványon ugyanis 16, Gergelyfalván 4, Kisfaludon (a ratkói járásban) 1 jobbágytelke volt. Ezeken kivül még Alsókálosán is nagy birtoknak ura.[8] Kálsai Korláth

[1] Orosz: id. m.
[2] Hiteles átirat 1387-ből a Gömörmegyei Múzeumban, Dancs-Lukács lt.
[3] Erre a fontos privilegiumra Kont Miklós nádor hivatkozik 1364-ben; Vályi Nagy lt.; Dancs lt.
[4] V. ö. a Nagy családdal.
[5] Aniouk. okmt. II. 589.
[6] Lukács lt.
[7] Fejér C. D. H. X/1. 499. X/8. 254.
[8] Thallóczy: id. m.

György 1436-ban fiával Simonnal és Csákányi Miklóssal Csákány helységének (ma puszta Imola határában) 1292-i határjárását iratja át.[1] 1480-ban kálosai Korláth János csákányi birtokába a Csákányi családot iktatják be.[2] Ez a Korláth János lehetett az, aki 1484-ben Péter, Lázár, Bernát, Ferenc, Veronka és Fruzsina nevü gyermekeivel felvette elhunyt lányának: Borbálának hitbérét, férjének hanvai Sándor Péternek javaiból.[3]

Korláth Lázár 1491-ben Basó Péterrel, Lénártfy Balázszsal és Jánoky Pállal adományba nyerik az Azory János és Miklós összes birtokait; ezek ugyanis Mátyás király halála után Miksa császár pártjához tartoztak, amiért Ulászló jószágvesztésre itélte őket.[4]

1554-ben Korláth Mihály az alsóvályi, alsókálosai, gergelyfalusi ősi birtokokon kivül még Mikóházán 5, Felsőrecskén pedig Ományi Andrással 2 jobbágyteleknek ura. Nagy Iván szerint ez a Korláth Mihály 1548-ban Wittenbergben tanult s 1556-ban Huszt várának kapitánya volt.[5] Később Korláth *Lázár* tünt ki a családból, ki 1571—76-ig megyénk alispáni tisztségét is viselte. 1557-ben alsókálosai, vályi és gergelyfalusi birtokait Ferdinand király Papócsy Istvánnak adományozta, mert tőle hütlensége miatt elvették.[6]

1583-ban Korláth Mihálynak István, János, Lázár és Farkas nevü fiai szerepelnek Alsóvályon, de ez a Lázár bajosan egy az alispánnal, akinek 1587-ben már csak özvegye élt. Lázár alispánnak fia *István* 1598-ban szintén alispánunk volt. Később Szendrő végvárában, ahol akkor a török hódoltság miatt Gömörmegye gyüléseit is tartották, kizárólag a harci dicsőségnek szentelte életét. 1611-ben már Szendrő végvárának főkapitánya. Midőn Bethlen Gábor az elnyomott ország védelmére fegyvert ragadt, Korláth István is pártjára állt. Mint a fejedelem legmeghittebb embere és a Felvidék vitéz kapitánya küzdötte végig Bethlen szabadságharcát. 1620 ban a magyar rendek egy követség élén őt küldték a szultánhoz Konstantinápolyba.[7] Bethlen még ebben az évben az abaujmegyei Petri helységét adományozza neki 8000 frt-ért.[8] 1621-ben pedig a királypárti Jánosi János gömörmegyei javait kapja, ki Fülek várát a király kezére juttatta, Rhédey Ferencet pedig elfogta.[8] Korláth István nagy jószágoknak ura. Még atyja megszerezte a Dapsy családtól Dapsa-pusztát 500 frt-ért, melybe Korláth Istvánt 1614-ben törvényesen beiktatják.[9] Ugyanebben az évben Kelemér,

[1] Jászói lt. 1. 42. 43.
[2] Csánki: Huyadiak kora I. 150.
[3] Hanvay lt.
[4] Jászói lt.
[5] Nagy I.: VI. 350.
[6] Királyi Könyvek. III. 383.
[7] Fáy: A muhi csata és a Fáyak ősei.
[8] Egri kápt. lt.
[9] Jászói lt. O. 83. és iktatási iratok.

Poszoba, Felsőrás falukba iktatják be Barna Anna nejétől származó gyermekeivel: Ferenc, Kata Fuló Miklósné, Anna, Judit és Zsuzsánná-val. Ezeket a falukat gróf Forgách Miklóstól vette.[1] 1624-ben a tornamegyei Szentandrás és Kovácsi helységekbe vezetik be, melyeket halászi Istvánffy Mátyás tornamegyei jegyzőtől szerzett.[1] Vagyoni helyzetéről legjobban tanuskodik 1625 szept. 24.-én Kassán kelt végrendelete. Ebben birtokairól igy intézkedik:[2]

a) Korláth *Ferenc* osztályrésze: az ősi családi jószágok Alsókálosán, Alsóvályon, Gergelyfalván és Felsővályon; a Jánosi-féle birtokok Jánosin, Pálfalván, Darnyán, Tajtin és Ivánfalván. Eperjes puszta, a szendrői kőház, a kelecsényi és meszesi részekkel; a Tövises és Nyilas puszták, a ládbesenyői jószág. Petri egy negyede, Felsőkállón harmadfél házhely, melyet anyjuk második férjének Sóry Pálnak fogságból való kiszabaditására zálogositott el, aztán a kazai, horváti, pusztakelecsényi és csákányi jószágok.

b) Korláth *Kata* Fuló Miklósné osztályrésze: Felsőrás falu, az alsó- és felsőfigei, téski-pusztai, dubícsányi, kazinci, gömöri, comporházi, iványi, alsóbátki részbirtokok és Petri $^1/_4$ része.

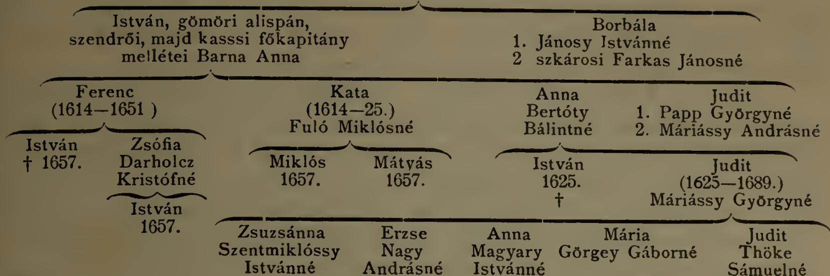
c) Korláth *Anna* Bertóty Bálintné gyermekeinek osztályrésze: Poszoba helysége, a ládi perkupai, varbóci, csóltói, beretkei, ragályi, kisrecskei birtokok és Petri $^1/_4$ része.

d) Korláth *Judit* Papp Györgyné osztályrésze: Kelemér helysége, a sándorbölcsei, felsődobszai, rakacai birtokok, a Kelecsény és Szt. István puszták, a szini, jósafői, korotnokardói, kisfaludi, tőcei és szászfai részekkel együtt. Aztán a Barna-féle anyai birtokok Horkán, Özörényen, Malahon és Mellétén, a széki, terenyei, tábori részekkel és Petri $^1/_4$ része.

e) Nővére *Farkas Jánosné gyermekei*nek hagyta a dusnoki birtokot, Királyin 2, F.-Recskén 1, Alsórecskén 2 házhelyet. Ezek már előbb Kazán, Horvátin, Dévényen és Szinen kikapták örökségüket.

Korláth Ferencnek, ki az 1635.—47.-i országgyüléseken szerepel, István nevü fia korán elhalt.[3] Lánya Zsófia fintai Bartholecz, vagy Darholcz Kristófhoz ment férjhez. A család magvaszakadása után a Korláth Ferenc jószágait is felosztották egymás közt a lányági örökösök. Alsókálosát, Gergelyfalvát és Dapsát a Fulók; Alsóvályt, F.-Kálosát és Darnyát pedig Bertóty Judit kapta.[4] Az alábbi családfán nehány izen a lányági örökösök elágazását is kimutatjuk:

[1] Jászói lt. O. 83. és iktatási iratok.
[2] Egri kápt. 1664. átirat.
[3] Nagy I.: VI. 350.
[4] Gömörmegye monogr.-nak (650) az az állitása, hogy a család Ungba és Nyitrába származott, vagy hogy még 1745-ben élt volna, tévedés. Ezek más, ily nevü családok.

Korlát (*Kollát, korláthházi*)

Jénén és Naprágyon is virágzott ily nevü nemes család, mely szintén igen régi eredetü. 1703-ban Korlát Mihály Felsőbátkán van felvéve a nemesek sorába, mint a jegyzőkönyv megjegyzi ismert és régi család sarja, de nemesi irományaik elvesztek.[1] Korláth Mihály 1704-ben a gömöri nemességgel harcol Rákóczy zászlói alatt. Korláth Tamás és András 1630-ban már Naprágyon laktak.[2] Korláth János naprágyi lakosnak fiai közül Mihály 1763-ban Keresztesen, István és Zsigmond pedig Harsányon lakott. Ugyanekkor Korláth János Sályban lakott, ahova Naprágyból költözött. Ezeknek származására nézve 1764-ben Korlát János 64 éves és Korláth Mihály 60 éves jénei lakosok, kik közismert régi nemesek, azt vallották, hogy családjuk, mely a fentiekével közös, régi adományos család, mely Korláthházáról ágazott el, ahol ősi jószáguk is feküdt, amelyet a fentiek mintegy három évvel előbb adtak el Farkas Ferencnek. A család ma is él megyénkben.

Korláth

Még egy harmadik ily nevü nemes család is élt megyénkben, amely Ungmegyéből szakadt Gömörbe. Korláth Ádám fia György gacsalki lakos 1733-ban Ungmegye bizonyitványával igazolta nemességét és azt, hogy a Ketergényen virágzó (1726) nemes Korláth családból származik.[3]

Kóródy (*Kórógyi*)

Kóród helysége, a családnak birtoka, Csiz mellett feküdt. Ma a hasonnevü puszta őrzi emlékét. Kóródon 1427-ben 6 jobbágy-

[1] Vm. lt. jk: XV. 52.
[2] Hanvay lt.
[3] Vm. lt. jk: XV. 94.

telke szerepel Kóródi Bertalannak.[1] Kóródi Pál és felesége Apollonia asszony Nenkén (a mai Sajólenkén) is birtokos volt 1486 körül. Ellenök és Kóródi Péter fiuk ellen 1493-ban tiltakozott Nenkei Péter, mert egy földjét a lenkei határban elfoglalták.[2]

Kóródy Ferenc fiát Miklóst, Bodolló Dorottyának onokáját, a Bodolló Miklós bodollóházi birtokába vezetik be 1506-ban, mely reá örökség címén szállt.[3] Kóródi Antal és néhai Kóródi Pál lánya Dóra, disznósi Csobánka Sámuel özvegye lenkei, alsó és egyházastokaji birtokaikat kistokaji Farkas Ferencnek zálogositják el 100 arany fort-ért.[4] Kóródi Ferencet pedig 1528-ban Teresztényi Miklóssal a gömöri Imolán és Novák pusztán, a borsodi Csernej és Ózdon levő részbirtokokba vezetik be kir. adomány címén; azonban ennek többen ellentmondtak.[3]

Kóródi Gáspár, kinek 1547-ben Boldizsár, Kata és Anna nevü gyermekeiről történik emlités, 1550 körül megölte Vay Urbánt, a Kisfaludi János fiát, miért nővérét özv. Szakácsi Lászlónét vérdijjal kellett kielégitenie.[5] Ugyanő 1578-ban egerszegi öt házhelyét és az ottani malom harmadrészét elcseréli Darvas Pál özvegyével egy zubogyi házhelyért és Latránfalva harmadáért.[6] Lánya Kóródi Anna 1578-ban Lenkey Gáspárnak özvegye.[7]

Korpás (*bozokházi*)

Ősrégi gömöri család, mely sok más rokon családdal az Otrokocs nemzetségből származik. Ősi fészkük Bozokháza, mely Otrokocs határából hasonlott ki s alakult külön községgé. A XVII. század közepén azonban a török dulások idejében elpusztult. Mint kölön puszta ma Otrokocshoz tartozik. Ezt a helységet a Korpás és a Bozok család birta.

Az Otrokocs nemzetség 1274-ben kapott nemességet; addig várkatonák rendjébe tartozott.[8] A nemességszerzők közt Korpás fiai: István, Tamás és Iván is szerepelnek. A bozokházi Korpás és Bozok család aligha nem ettől a Korpástól vette eredetét. Sőt figyelembe véve az Otrokocs nemzetség 1406.-i osztálylevelét,[9] ezt majdnem bizonyosra vehetjük. Az otrokocsi Jakab család is a Korpások közül vált ki, mint a Jakab családnál előadtuk. Ezt bizonyitja az

[1] Thallóczy: id. ns.
[2] Jászói lt. N. N. N. Nr. 1.
[3] Jászói lt. ikt.
[4] U. o. C. 55.
[5] U. o. D. 40.
[6] U. o. H. 83.
[7] Hanvay lt.
[8] Karácsonyi: Magy. nemzetségek.
[9] Eredetije Adorján Lőrincné asszonynál Rimaszombaton.

1549.-i subsidium jegyzék is,[1] amelyben Jakab Mihály és Antal, Végh András, Korpás Péter és Andrással egy tétel alatt fizetnek hadi segélyt. Korpás Györgyöt a Simon, Nagytamás és Adorján családokkal 1598-ban uj adománylevéllel erősiti meg Kuthassy János helytartó Otrokocs birtokában.

Forgon Mihály 1588-ban a megyei törvényszék előtt pert inditott Korpás András Bálint és Benedek ellen, mivel ezek Nagypéter Ambrus nevü csordását Bozokháza határában minden igaz ok nélkül megtámadták, vérbe-fagyva verve hagyták.[2]

Korpás Mihályt, Györgyöt és Istvánt 1599-ben a Korláth és Barczy családdal egy barciházi kiriába iktatja be a jászói konvent.[3] 1625-ben még sok tagja élt a családnak Bozokházán. Ebben az évben ugyanis az otrokocsi és bozokházi nemesek, mint vérszerinti atyafiak elismerik, hogy az otrokocsiaknak Bozokházán, a bozokháziaknak pedig Otrokocson vannak birtokaik s más dolgok iránt is egyességre lépnek.[4]

Bozokháza elpusztulásakor a család Otrokocsra költözött, ahol 1703-ban még Korpás Miklós és János fordulnak elő a nemesek jegyzékében.[5] Korpás Miklós 1704-ben Rákóczy kurucai közt harcolt.[5]

A család egyes ágai más megyék területén telepedtek le. Igy Korpás György a XVII. sz. második felében „a Lengyel-járása után, az akkori nagy drágaságban szakadt le az Alföldre a hajdu városok között levő Kunhegyes nevü helységbe". Korpás György egész haláláig Kunhegyesen lakott; Mihály nevü fia azonban Tiszaburára költözött s ott alapitott családot. Fia János 1748-ban mint tiszaburai lakos kapott nemességéről bizonyitványt. Előbb azonban az otrokocsi atyafiak ismerték el őket és tettek bizonyságot arról, hogy nagyapja közülök szakadt el s „condivisionalis" volt több Otrokocsban lakos, Simon, Adorján és Anderkó nemzetséggel és egy privilégiummal birtak jószágot".[5]

Apja onokatestvérének az özvegye, Szegő Erzsébet is elismerte atyafiának.

Korpás N.

György (Kunhegyes) — Miklós

Mihály (Tiszabura) — Miklós

János, 1748. — Szegő Erzse
Otrokocs.

A Korpás család más ága is letelepedett Hevesben. 1713 körül ugyanis Korpás Gáspár fia István Otrokocsból Hevesmegyébe köl-

[1] Orsz. lt. dicális összetrások.
[2] Forgon lt.
[3] Jászói lt.
[4] Gyűjteményünkben.
[5] Vm. lt. nemesi iratok.

tözött s Gyöngyösön telepedett le. 1724-ben fiaival igazolta nemesi származását. Ennek egyik fia Korpás Ferenc a gróf Károlyi uradalomban tiszt, akinek Ignác nevü gyermeke 1769-ben, mint gencsi lakos (Szatmár) kap nemesi bizonyitványt.[1]

A családnak harmadik ága Borsodmegyében élt. 1735-ben vették fel Korpás Istvánt és Jánost a borsodmegyei nemesek közé, miután Gömör 1728 máj. 20. kelt bizonyitványával igazolták eredetüket.[2]

Korpás máskép *Nagy* István (1728) fiai István és János lövői lakosok voltak, kik igazolták, hogy az otrokocsi Korpás családból származtak. A Nagy név onnan ragadt rájuk, hogy Otrokocson két egy nevü Korpás lévén, a nagyobbat Nagynak hivták. Ezt az ágat egyik nagyapjukról Jakabnak is nevezték.[3]

Korvási

A család őse Korvási Tamás, ki 1609 jan. 16.-án nyert nemességet II. Mátyás királytól, melyet a következő év jun. 25.-én Szabolcsmegyében hirdettek ki. Utóda Korvási Lukács 1703-ban Beretkén igazolta származását.[4]

Kósik

Kósik János családjával és rokonai Kis Mihály, Kerékgyártó Mihály és Bencz Jakab 1659 márc. 23.-án kaptak Lipót királytól nemességet, melyet Borsodmegye közgyülésén hirdettek ki.[5] Már a nemesités idejében népes a család. A nemeslevélben nyolc tagja szerepel; ezek között négy János nevü. Az egyik Kósik Jánosnak fia Mihály Karácsondy István és zádorfalusi Lenkey Juditnak Judit nevü leányát vette feleségül, akivel a család a megyebeli Zádorfalván kapott birtokot. Kósik Mihály még Miskolcon lakott, István nevü fia pedig Alacskán. 1714-ben mint alacskai lakos engedi át Szabó György rokonával, ki szintén Lenkey örökös, zádorfalusi jószágát Batta Jánosnak „hitrészben“ hét évi használatra. Kósik István kevéssel utóbb Zádorfalvára költözött, de mig a hét év le nem telt, nem juthatott örökségéhez, azért addig Deme Márton jószágára kellett „zsellérségre“ mennie.[6] Kósik István 1733-ban, mint zádorfalusi lakos bizonyitotta be Borsodmegyénél nemességét

[1] Orosz: id. m: 151.
[2] Borsod vm. jk. XXII. 121.
[3] Vm. lt. Korpás Sándor 60 éves otrokocsi lakos vallomása után.
[4] Vm lt. jk. XV. 57.
[5] Eredetije a családnál Zádorfalán.
[6] A vályi Nagy lt. Zádorfalán, N. Imrénél.

és származását.[1] Utódai meggyökeresedtek Zádorfalán, hol ma is több tagja él a családnak. Kósik Istvánnak gyermekei: Kósik György és Kata, nemes Dakó Mihályné ellen 1752-ben a vályi Nagy család zádorfalusi ága indit pert, kik szintén Lenkey Györgynek voltak leszármazói, mint a Kósikok, uj osztályt akarván behozni az örökségbe.

Cimerük: kékkel és veressel vágott paizsban, alul természetes szinü oroszlán első lábában királyi pálcát tart. A koronás sisak disze: két bivalyszarv közt növekvő páncélos vitéz Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Kosjús

Zólyommegyei eredetü cimerleveles nemes család, mely már 1667 körül is szerepel Zólyomban. A család megyénkben Rozsnyón lakik, ahová Breznóbányáról költöztek. A gömöri ág őse Kosjus *János* fia *Pál*, kinek két fia maradt, János és Mihály. Jánosnak fia András 1766-ban, Mihálynak fia pedig Pál 1773-ban mint rozsnyói lakosok igazolták nemességüket.

Kostyál (*Kostiál*)

Az 1728—1733.-i nemesi vizsgálat alkalmával Kostyál Mihály, János, Márton és András csetneki lakosok III. Károly 1715-ben kiadott armálisára hivatkoztak, melyet a *Levkó* családdal nyertek [2]

Kosuh (*Szabó*)

Kosuh János és fiai Mihály, István, János és Ferenc 1659 febr. 26.-án kaptak Lipót királytól nemességet *Borbély* (*Túri*) Istvánnal, melyet megyénkben hirdettek ki. Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Szabó máskép Kosuh Mihály Alsószuhán, Kosuh István pedig Zádorfalván igazolta nemesi szabadságát [3] A család elágazásáról 1748-ban tanuvallomást szedtek, melyből kitünik, hogy Kosuch István Zádorfalván szabó mester volt; mesterségéről hivták *„Szabónak.“* Itt házhelyet is birt és igazi nemességgel élt. István nevü fia költözött el a borsodmegyei Vámosra, fiát Ferencet is magával vivén, honnan Kereszturba „szállottak“ mint az oklevél mondja. Innen Ferenc fia Mihály Rimaszombatra ment lakni, ahol megházasodván, mint szabó mester telepedett le.[4]

[1] Vm. lt. jk. XV. 105.
[2] Vm. lt. jk. XV. 98.
[3] Vm. lt. jk. XV. 54.
[4] Vm. lt.

Kossuth *(udvardi és kossuthfalvi)*

Régi turócmegyei család. Első ismert őse *Gát* fia *Kossuth*, aki 1263-ban megerősitő, uj adománylevelet nyert ősi jószágára, mely a Turóc jobb partján terült el. Pál 1374-ben Udvardra nyert örökös adományt. Udvardi II. Kossuth fia András 1389-ben udvardi birtokára oltalomlevelet kap.[1] Pál és András 1391-ben Bebek Imre országbiró vizsgáló-széke előtt igazolták udvardi birtokjogukat.[2] Pál fiai közül Miklós 1408 és 1416-ban ujabb adományokat nyert Turóc és Nyitra vármegyékben. Ennek unokája Miklós 1479-ben cimeres-levelet nyert Mátyás királytól.[1] Kossuth Mátyás egyik fiától Andrástól (1623) származik le a családnak idősebb ága, másik fiától Jánostól származik a nógrádi, ifj. turóci, gömöri, sátoraljaujhelyi, sárosi és tápióbicskei ág. A sátoraljaujhelyi ágból ered Kossuth Lajos a halhatatlan szabadsághős, Magyarország kormányzója (1849).

A gömöri ágból Kossuth Zsigmondnak 1834-ben Méhin volt jószága.[3] Palugyay Gáspárnak, kinek Gömörpanyiton, Méhin és Bodafalván (1822) feküdtek birtokai, egyik lánya ugyanis Erzsébet Szörcsey Ferencnél, másik Zsuzsánna Kossuth Zsigmondnál volt férjnél.[4] Ez utóbbinak fia Kossuth Antal.[4] A család ma is él megyénkben.

Címer: kékben, hármas halmon ágaskodó fehér kos háromágu, zöld rózsaszálat tart, melyen három piros rózsa virit. Sisakdisz: két fekete sasszárny közt a paizskép növekvően. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[5]

Kovács

Gömörben sok ily nevü nemes család nyert nemességet.

I. *Runyai Kovács* Lénártot 1538-ban egy naprágyi jobbágytelek birtokába iktatta be a jászói konvent, melyet Naprágyi Pétertől és Istvántól szerzett.[6]

[1] Zemplén vm. monogr. 532.
[2] Nagy I. id. m. VI. 380.
[3] Vm. lt. 1834 összeirás.
[4] U. o. proc. civil. P. fasc. XII. 299.
[5] Zemplén vm. monogr. 533.
[6] Jászói lt. iktatási iratok.

II. A XVII. században Hanván élt egy Kovács család. 1633-ban Kovács Albert és Mihály hanvai nemeseket, mint tanukat hallgatják ki.[1]

III. Kovács Bálint 1659 okt. 13.-án nyert nemességet fiaival, testvéreivel és Vass Miklóssal együtt, melyet Pest-Pilis-Solt és Fehér vármegyéknek Füleken tartott gyülésén hirdettek ki.[2] A nemességszerző Kovács Bálint, mint szücs-mester került Putnok városába, ahol mesterségéről *Szücs*nek is hivták családját. Fia János Putnok város hadnagya volt (elöljárója, birója). Ennek fia ifj. Kovács János oltományi ref. prédikátor. A családnak más ága Lénártfalán élt. Kovács István 1744-ben Lénártfalán, testvére Kovács Miklós ugyanekkor Balajton lakott.[3]

IV. Radnóton virágzik egy Kovács család, melyet némelykor *Lukács*nak is neveztek az okiratok. A család nemessége Lipót király 1668 okt. 31. kelt armálisán alapszik. Ebben a király Kovács Istvánt, Sebők Anna nejével, Pál, János és Miklós fiaival, továbbá Kovács János, Péter és Mihály édes testvéreit a nemesi rend kötelékébe veszi. Nemeslevelüket 1669 aug. 17.-én hirdették ki megyénkben. Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor *Varga*, más néven Kovács János mutatta fel ezt az armálist. 1733-ban pedig Kovács, máskép *Lukács* néven igazolta a család nemességét.[4] A családnak egy ága Rimaszombatba szakadt. 1730 jan. 13.-án Gömörmegye közönsége tanusitja, hogy nemes Kovács István fia István rimaszombati lakos a radnótiak közül való.[5] Kovács Pál pedig Bábonyra származott közülök, kinek testvére, Kovács János Radnóton élt; ennek fiai 1778-ban János, István és Mihály.[5]

Pósa Lajos népszerü költőnk édesanyja Kovács Mária, kihez kedves költeményeit intézte, szintén ebből a családból származik.

V. Naszrajon lép fel egy Kovács család. Ősei: Kovács György gyermekeivel János-, György-, Kata-, Anna- és Erzsével, testvére Kovács Jakab fiaival István-, Mihály-, András- és Péterrel, végre sógora *Genczel* Jakab és gyermekei Jakab és Zsuzsánna 1692 szept. 20.-án nyertek címeres nemeslevelet, melyet még ugyanabban az évben Sajógömörön hirdettek ki. A család ma is él.[6]

VI. *Kovács* máskép *Tőzsér* családot az utóbbi név alatt tárgyaljuk.

VII. Kovács János 1725-ben a kishonti nemesek közt igazolta,

[1] Hanvay lt.
[2] A török előnyomulás miatt sok vm. tartotta gyüléseit Füleken.
[3] Vm. lt. nemesi iratok.
[4] Vm. lt. jk.: XV. 55. 121.
[5] Vm. lt. nemesi iratok.
[6] Vm. lt. jk. XV. 100.

hogy atyja Kovács János 1664 nov. 28.-án kapott testvéreivel nemességet.[1]

VIII. *Uhrin*, máskép *Kovács* János 1715 febr. 15.-én kapott nemességet, melyet még abban az évben kihirdettek Kishont kerületben.[1] Ebből a családból származott Kovács András a Koháry család jószágigazgatója, kinek fia Antal az utólsó kishonti alispán, mert az 1803-ban Gömörrel végleg egyesült. Kovács Antal alispán egyik fia Zsigmond nagyszuhai földbirtokos, kinek a következő gyermekei maradtak: Gizella Nolten Károlyné és Alajos poltári pénztárnok; másik fia Lajos (Gömörpanyit), aztán István (Rimaszombat) és Magdolna szendrői Török Zsigmondné.

IX. *Kisczétényi Kovács* család a XVII. században nyert nemességet. Nemsokára megyénkben telepedett le. Kovács József rimaszombati városi tanácsos 1906-ban a „kisczétényi" nemesi előnévre kir. megerősitést nyert.[2]

Kömleky

Kömleky István, Kömleky György fia zádorházi lakos 1733-ban Barsmegye bizonyitványát mutatja fel nemességének igázolására, mely 1720-ban kelt.[3]

Kővy

Kővy András 1733-ban Jénén lakott. Tanukkal bizonyitotta, hogy atyja Miklós, nagyatyla pedig szintén Miklós volt, s hogy ősei Zádorháza és Rimaszécs környékén már 1703 előtt nemesi szabadsággal éltek.[4]

Talán ennek a családnak a nemeslevele az, melyet megyei levéltárunkban őriznek. Ebben III. Ferdinand 1649 jul. 19.-én Kővy Istvánnak és testvéreinek Kővy Péter, Miklós és Andrásnak nemességet és ily címert adományozott: veres paizsban arany leveles korona, melyen páncélos kardos kar nyugszik, jobbról és balról egy-egy hatágu csillagtól kisérve. Sisakdisz: három fehér liliomszál. Takarók: kék-arany, veres-ezüst. Kihirdették Abaujban 1650-ben.

Krámer

A XIX. század első felében Rozsnyón tünik fel ily nevü család.[5]

[1] Orsz. lt. ivestig. nob. Hont.
[2] Hivatalos Lap.
[3] Vm. lt. jk. XV. 122.
[4] Vm. lt. jk. XV. 138.
[5] Vm. lt. nemesi összeirások.

Kriston

Kriston Gergely, András és Miklós Kovács Györggyel 1630-ban nyertek III. Ferdinándtól címeres-nemeslevelet.[1] Egy másik Kriston család I. Lipót alatt kapott nemességet. Ez utóbbiak őseit: Kriston Mihályt nejével Antal Dórával, gyermekeivel András-, Mátyás- és Annával, testvérét Kriston Istvánt nejével Tóth Katával és fiaival Mártonnal és Dáviddal, végre Kriston Demetert és Györgyöt 1656 márc. 8.-án emelte nemesi rangra a király a következő címerrel: kékben hármas zöld halmon fiait vérével tápláló pelikán. Sisakdisz: két fekete sasszárny közt kardos vitéz növekvően. Takarók: kék-arany, veres-ezüst. Ezt az armálist Borsodban hirdették ki. Ebből az utóbbi családból származnak a hevesmegyei Kristonok.[2]

Megyénkben Kriston Lajos 1839-ben esküdt, 1843-ban főszolgabiró, később főcsendbiztos.[1] A szabadságharcban, — mint a gömöri nemzetőrök egyik tisztje, — többször kitüntette magát. A család jelenleg is él megyénkben.

Kruspér *(Kruspir, varbói)*

Őse Kruspér István evang. lelkész, ki 1618 ápr. 13.-án fiaival István-, András-, Gergely- és Jánossal együtt nyert nemeslevelet, melyet Hontmegyében hirdettek ki. A család Árvában, Trencsénben és Hevesben is élt. Kishontban az 1725.-i nemesi vizsgálat alkalmával Kruspir István és Mihály szerepelnek.[3]

Kruss

III. Károly király 1712 jul. 6.-án adományozott nemességet Kruss Mihálynak és két fiának Kruss Sámuelnek és Györgynek, melyet Gömörben hirdettek ki. Az 1733.-i összeirás Rozsnyón emliti a családot.[4]

Kubinyi *(felsőkubini)*[5]

Ősrégi család, mely a Meskó család elődeivel közös törzsből származik. Első ismert őse Ete, vagy Ite, ki 1288-ban Győrke nevü testvérével 40 finom ezüst márkáért vette meg a liptómegyei Revuce

[1] Nagy I. id. m. VI. 468.
[2] Orosz: id. m. 164.
[3] Orsz. lt. nob. ivestig; Nagy I: VI. 473.
[4] Vm. lt. jk. XV. 145.
[5] Kubinyi Ferenc: A felsőkubini Kubinyi család története c. műve alapján.

patak két oldalán, Rózsahegy szomszédságában fekvő földterületet, melybe a turóci konvent iktatta be őket. A két testvér közül Etétől a Kubinyi, Győrkétől pedig a Meskó család származik. Ete és Győrke fiai revucei birtokukat 1325-ben elcserélték Dancs mesterrel Felsőkubinért, mely addig az árvai vár kötelékébe tartozott. Nagy Lajos 1361 ápr. 24.-én kiváltságos adománylevelet adott ki nekik a helységről.

A család kiváló tagja volt Kubinyi László (II.), ki Ulászló király idejében élt. Ő szerzett először nagyobb birtokokat megyénkben. 1492-ben a nagybányai kamara-grófságot is viselte, 1496-ban pedig kir. alkincstárnok volt. 1497-ben a következő címeradománnyal tüntette ki a király: kék paizsban két sziklacsucs közt fenyő emelkedik ki, melynek árnyékában a zöld gyepen zerge nyugszik, szarvai közt arany csillaggal. Sisakdisz: a zerge Takarók: kék-arany, vörös-zöld. Kubinyi László a király kedvelt hive, kit azután is elhalmozott kitüntetésekkel. 1498-ban udvari kamarásai közé vette fel. 1500-tól 1513-ig a királyi várlak udvarbirája volt. Családja ősi jószágait Liptóban, Pestben és Gömörben kiterjedt birtokokkal szaporitotta. 1502-ben nyert adományt Gede és Zagyvafő várakra. Gedő várához tartozott akkor a megyebeli Gedealja város, Gömöri, Kisfalu, Csákfalva, Dusa, Gesztete, Simonfalva és Léh. Az iktatásnál azonban Molai Pál gedei várkapitány serkei Lórántffy Miklós, László, György és Imre nevében óvást emelt. A Lórántffyak ugyanis, mint Gede várának tényleges urai nem akarták azt kezükből kiengedni s a gedei uradalom átvételét ellentmondásokkal késleltették. 1512-ben sikerült Kubinyi Lászlónak velük egyességet kötni, mely szerint Gedéről és tartozékairól 4000 aranyért lemondtak. Az átadás azonban elmaradt. Az országbiró végre 1513-ban oly itéletet hozott, hogy Kubinyit nemcsak Gede várába, hanem Lórántffy Miklós és Tóbiás összes birtokaiba be kell vezetni. Az itélet végrehajtásával megbizott budai káptalan kiküldöttje azonban most sem boldogult, mert Gesztetén Feketeerdői András Lórántffy Miklósnak és Tóbiásnak nevében, egy jobbágy pedig Feledi János nevében kivont karddal ellenszegült az iktatásnak. Végre azonban mégis kezébe vehette Gedét, melyet egész 1526-ig háboritás nélkül birtak a Kubinyiak Serke és Feled egy részével együtt.

A mohácsi vész sok csapást mért a Kubinyiakra. Kubinyi Dániel a liptói felkelő nemesség kapitánya ott is veszett. Az ezután bekövetkezett zür-zavaros időt használták fel a Lórántffyak és Fele-

diek, hogy Gedét kezükre játszhassák. Feledi Lesták 1526-ban Szt.-Mihály nap táján egy ládákkal megrakott szekérrel állott meg Gede alatt s a maga és kincsei számára oltalmat kért a várbeliektől. Ezek mit sem sejtve, kaput tártak előtte, mire fegyvereseivel megtámadva a meglepett őrséget, könnyü szerrel elfoglalta a várat.

Kubinyi György 1548-ban megkezdte a pert a Felediek ellen. Gedét és tartozékait, az okozott károk fejében pedig 5000 frt.-ot követelt. Gede vára azonban már akkor többször urat cserélt. Feleditől elfoglalta Rátkay, ki azt Bebek Ferenc főispánnak engedte át, ez ismét gersei Pethő Ferenc fiainak János, Gáspár és Boldizsárnak adta el. 1559-ben visszaitélték Gede várát a Kubinyiaknak, a Feledieket pedig még 5000 frt. kártéritésre kötelezték. A tényleges birtokosok ellen is kedvező befejezést nyert a per, ugy hogy 1570 jan. 25.-én Szendrőben az itélet végrehajtására került a sor, de a Lórántffyak és a Felediek ujra tiltakoztak ellene. A királyi kuriában kitüzött határnapon az ellentmondók azonban nem jelentkeztek. Az ügy még ekkor sem nyert befejezést, mert a makacskodó alperesek az itélet végrehajtásának ellenszegültek. Gede várát 1571 jun. 10.-én a füleki törökök foglalták el, mire a budai basa lerombolta azt.

A gedei per 1594-ken fejeződött be, amikor ellentmondás nélkül vezették be a Kubinyiakat a gedei uradalmakba. A Feledi utódok pedig a költségek fejében lefoglalt birtokaikért Nyustya és Klenóc falukat és tiszólci részüket engedték át a Kubinyiaknak, melyekhez sok jobbágyság és nagy erdőségek tartoztak.

Ebben a korban Kubinyi Kristóf tünik ki a családból, ki több harcban kitüntette magát. Jószágait új szerzeményekkel gyarapitotta. Nagy birtokai voltak Árvában, Liptóban, Nyitrában, Komáromban, Sárosban, aztán Vas, Pest, Trencsén és Zaránd-megyékben. 1578-ban azokért az érdemekért, melyeket fegyverével a harcmezőkön és azokért, amelyeket mint kir. ügyész jogtudományával szerzett, ősi címerüket kardos karral bővitette meg a király.

A család fényét még növelte II. Kubinyi Kristóf, ki 1597 körül Krasznahorkát és tartozékait is meg akarta szerezni, sőt a királyi kamarával 25000 frt vételárban már meg is állapodott, de nemsokára lemondott róla Andrássy Péter javára. Meghalt 1603-ban. Ősi birtokai fivérére Kubinyi Istvánra szálltak, szerzeményei pedig az 1587-ben kötött szerződés értelmében Orlé Miklós sógorára. Kubinyi István azonban a szerzeményieket is hatalmába keritette.

A megyénkbeli nyustyai ágnak megalapitója I. Mátyás 1649—52 közt Liptómegye országgyülési követe, majd a kishonti járás szolgabirája. Fiai Kubinyi Pál és Márk szintén kishonti szolgabirák voltak. Ez utóbbit 1661-ben a Kishontban tartozkodó német katonák halálosan megsebesitették. Kubinyi György 1666-tól viselte Kishontban a szolgabirói tisztséget; a Wesselényi féle összeesküvésnek hive volt. Kubinyi Ádám 1677-től 11 évig volt kishonti

szolgabiró. Nagy része volt abban, hogy Kishont önállóságot vivott ki magának Nagyhonttal szemben. 1689-ben kishonti alispán lett, melyről 1695-ben mondott le. Ő alapitotta a tiszolci vasgyárat is. Kubinyi György 1698-ban, Kubinyi Ádám pedig 1709-ben viselték a kishonti alispánságot. Kubinyi Imre-Zsigmond Gömörmegyének 1731—41-ig volt derék alispánja.

A Kubinyiak a harcmezőkön is kitüntek, mint a nemzeti ügy harcosai. Kubinyi László 1670-ben az egri basánál követségben járt, hogy a felkelők részére segélyt eszközöljön ki. Később a császárpártiak elfogták s egy fél évi börtön után is csak hatalmas pártfogóinak köszönhette, hogy váltságdij mellett kiszabadulhatott. Thököly felkelése alatt ismét a nemzeti ügy pártján van. Az ő korában élt egy más Kubinyi László is, ki a királyi hadseregben harcolt, mint ezredes. 1678 szept. 27.-én azonban az osgyáni kastélyban halálosan megsebesitették a kurucok.

Rákóczy szabadságharca alatt a családból többen harcoltak a nemzeti ügy mellett. Igy a nagyolaszi ágból Kubinyi Pál, ki 1706-ban el is esett. A deménfalvi ágból különösen a kishonti és gömöri Kubinyiak küzdenek a fejedelem mellett. Kubinyi Ádám fia Péter Várgedéről mint vezénylő tiszt vett részt a harcokban. Kubinyi György kishonti szolgabiró 1703-ban a murányi ostromban vett részt. Amikor a kurucok szerencse csillaga aláhanyatlott, a Kubinyiak is sok zaklatásnak voltak kitéve. A nyustyai Kubinyiaknak a kincstár 1710-ben minden termését lefoglaltatta.

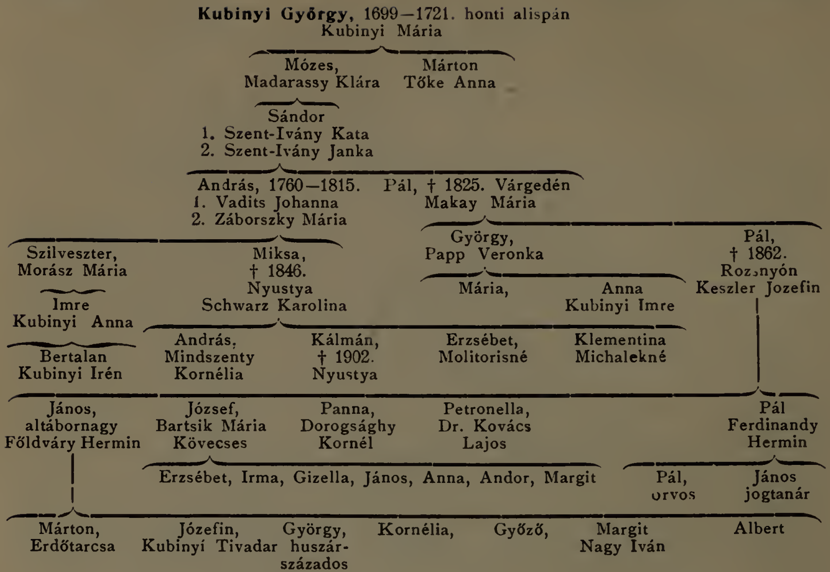
A nyustyai Kubinyiak buzgó evangelikusak voltak. Részt vettek az egyházi közügyek intézésében. Egy derék lelkész is volt közülök Kubinyi Illés, ki tanulmányait Wittenbergben végezte. Előbb Csetneken, Rimabrézón, Pongyelokon, végre Osgyánban hirdette az Ur igéit. Mária Terézia alatt Kubinyi Mihály sok zaklatásnak volt kitéve hite miatt. Gyámja ugyanis a kath. vallásban neveltette, de ő felserdülvén, szülői vallását követte, amiért hitelhagyás miatt fiscalis pert akasztottak a nyakába. Egy évi sulyos börtönt kellett elszenvednie. Hiába hivatkozott érdemeire, hogy a királynéért vérét sem sajnálta ontani, amidőn a poroszok ellen harcolt, ahol az ellenség kezébe kerülvén, hosszu ideig volt a poroszok foglya. Később ujra egy évi fogságra itélték, amiért fiát a kath. hittéritőknek ki nem adta, de ekkor mégis megkegyelmeztek neki. Fiát a nyustyai plébános feljelentésére 1812-ben ismét zaklatni kezdték hite miatt, de a vármegyén ügye kedvező elintézést nyert.

Az 1848—49.-i szabadságharcban többen részt vettek közülök. Igy Kubinyi Vilmos pesti nemzetőr, Kubinyi János huszár főhadnagy, Károly honvéd kapitány, majd őrnagy, József hadnagy, Albert nemzetőr tiszt, kit 1849 dec. 20.-án kötél általi halálra itéltek, de 1850-ben kegyelmet kapott. Kubinyi Rudolf 1848-ban a rimaszécsi kerület országgyülési képviselője, később 1865—67-ig főispánunk.

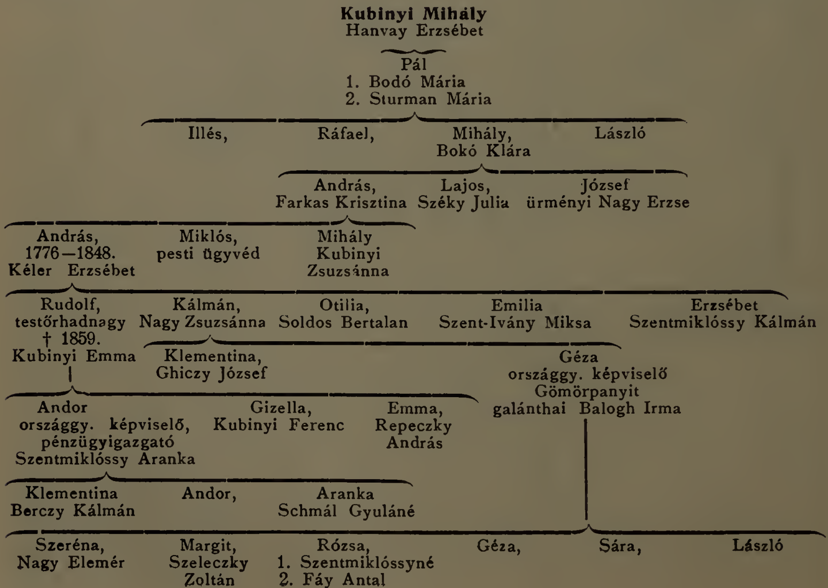
I. tábla. Törzs.

- Kubinyi György
  - László, 1492—1503. al-kincstárnok
  - Dániel, **a nagyolaszi ág őse**
  - Máté, 1505. árvai követ **a deménfalvi ág őse**
    - György,
      - Máté
    - Benedek, 1571 liptói alispán
      - Mihály,
        - János árvai követ, 1637
          - Gábor,
          - Boldizsár,
          - Mihály, Joób Zsuzsánna
            - György, Kubinyi Mária **folyt. a II. táblán**
            - Mihály Hanvay Erzsébet **folyt. a III. táblán**
          - Benedek,
          - György
            - Sándor 1. Szentiványi Mária 2. Posgay Borbála
              - Farkas, Palugyay Mária
              - Menyhért (Klenóc) Bartholomaeides Mária
                - Illés, 1721—1768. pongyeloki evang. lelkész
                  - Illés, †
                  - György-Gedeon Ján Kata
                    - Gedeon, Vajda Zsuzsánna
                      - László, † 1874. árvaszéki ülnök Szakall Franciska
                        - Aladár, rimaszombati törvényszéki elnök 1. Fodor Ilona 2. Fodor Riza
                          - Mária Szabó László, Várgede
                        - Ferenc Gömör vm. főügyésze Kubinyi Gizella
                          - László, honv. kapitány Szeleczky Jolán
                          - Gyula, főhadnagy
                          - Ferenc, bankhivatalnok
                          - Izaura,
                          - Aladár
                      - Gedeon,
                      - Péter, Várgede
                      - Borbála, Szakall Antal
                    - Károly, † 1844. Várgede Kerepessy Apollónia
                      - Arnold,
                      - Manó, vasgyárigazgató Kubinyi Gizella
                        - Gizella, Hámos Zoltán
                      - Anna, Fráter Ferenc
                      - Matild, Korláth Kálmán
                      - Móric, † 1895.
                        - Andrea, Jankovich Rudolf
                        - Olga
                      - Béla, Mattekovics Kornélia
                - László, Nagy Éva
                - Menyhért Kubinyi Borbála
      - György Palugyay Anna
        - Ferenc, liptói követ 1646. Rády Margit **folyt. a IV. táblán**
        - Mátyás liptói követ 1637. murányi kapitány
          - Márk,
          - Ádám, honti alispán
          - Mátyás,
            - Imre, gömöri alispán 1731—1745. Nyustyay Mária
            - Ádám, honti alispán 1709. **folyt. a VI. táblán.**
            - Kata
          - Dániel
  - Lénárt, 1526.
  - Márk

II. tábla. *(Folyt. az I. tábláról.)*

III. tábla. *(Folyt. az I. tábláról.)*

IV. tábla.

(Folyt. az I. tábláról.)

Kubinyi Ferenc
Rády Margit

- István, honti alispán 1689. 1. Kiszely Kata 2. Szögyényi Borbála
  - Zsigmond, Kubinyi Zsófia
- Sándor, Joób Éva
  - Ferenc, Darvas Erzsébet
    - Gáspár, br. Vécsey Janka
    - András,
      - Ezékiel
        - Ferdinand,
        - Sándor,
        - Ignác
    - György
      - György
        - György
          - János, Hellebronth Teréz
            - Rudolf, gömöri követ, 1849. Várgede, Trajtler Zsuzsánna
              - Adrienna,
              - Gabriella
- Péter
  - Miklós, huszár-kapitány 1712, Réthey Mária
    - Dániel, 1766. honti alispán, Bulyovszky Borbála
      - Dániel, Kubinyi Anna
        - Imre, Várgede, Meskó Karolina
          - Emma, Kubinyiné
          - Ida, Kubinyi Ödön
  - Imre, 1. Okolicsányi Éva 2. Bene Zsófia
    - Miklós
      - Péter, iró, 1832. kir. tanácsos
      - Lajos, 1808. gömöri követ, Prónay Krisztina
        - Julia,
        - Terézia, Fáy István

V. tábla.

Kubinyi Kristóf[1]

- Kristóf, 1694. Geczy Julia
  - Anárás †
  - Dániel, Okolicsányi N.
    - Ádám, Kubinyi Zsuzsánna
      - Sándor †
      - Lajos, Ragályi Zsófia
        - Lujza, Kubinyi Tamás
        - Honoráta, Ragályiné
        - Jenő (Ödön) (Klenóc) gömöri követ, 1849, Kubinyi Ida
    - Mihály, Kiss Judit
    - N. Pottornyayné
    - András, őrnagy
    - József, Ötvös Amália
  - Miklós,
  - Magdolna[2], Szentimrey Sámuel 1668–1718.
- András, Ivócs Kata
- László, ezredes, † 1678.

VI. tábla.

Kubinyi Ádám
1709.
Plathy Borbála

- Mihály, Dolinay Kata
  - Gábor,
    - Zsuzsánna
  - Ágoston
    - Lőrinc 1755.
      - János
        - Vilmos
- Mátyás, 1704. Palágyi Zsuzsánna
  - Zsigmond, Maritinszky Anna
    - Imre
    - Mihály
      - Antal, Nyustya
        - Antal,
        - Miklós
- Menyhért, 1. Abaffy N. 2. Rády Magdolna
  - László
    - János †, Okolicsányi Erzse

[1] Nagy I: id. m. VI. 482.
[2] Gyüjteményünkben Bodon iratok.

Kubinyi Ödön 1848-ban a rimaszombati kerület képviselője. Kubinyi Gedeon ugyanakkor alispánja volt megyénknek.

Címerük: veressel és kékkel jobbharánt vágott paizsban, felül: felhőkből kiemelkedő, kardot tartó, páncélos kar; alul: zöld alapon két szikla közt fenyő, mely felé zerge ugrik, szarvai közt arany csillaggal. Sisakdisz: két fekete sasszárny közt növekvő zerge. Takarók: vörös-ezüst, kék-arany.

Kupecz

Kupecz Márton 1725-ben a kishonti nemességgel igazolta nemesi származását; hivatkozva Lipót király 1692 ápr. 12.-én kelt armálisára, melyben elődei: Kupecz Mihály és Mátyás nemességet nyertek. Ezt az armálist 1693-ban hirdették ki Kishont kerületnek gyülésén.[4]

Kusza (*gedőkisfaludi*)

A mai Gortvakisfaludot hajdan a Kusza és Tar család birta. Ez a két család valószinüleg közös eredetü. 1427-ben négy jobbágytelke volt a kisfaludi nemeseknek a serki járásban fekvő Kisfaludon.[1] Mátyás király uralkodása alatt Kusza Lukács és Benedek éltek a családból, kik kisfaludi jószágukon kivül még Chinizen (elpusztult falu Gömörben) is birtak. 1485-ben panaszt emeltek serkei Lorántffy Ferenc ellen, ki Kusza Benedek kisfaludi kuriájára, nemesi udvarházára tört s ott erőszakoskodott, aztán a csenizi határban egy szolgáját megverte, megsebesitette, sőt ezzel nem érvén be, Gede várába vitette. Azonkivül még más sérelmeket is szenvedtek tőle a Kuszák, igy a zabjokat egy alkalommal feledi udvarába szállittatta. Lórántffy Mihály és Ferenc elfoglalták továbbá két kazinci jobbágyházhelyüket. Bepanaszolták a Tarokat is, akik meg kisfaludi birtokukból foglaltak el egy darabot, elszántván azt az utat, mely Kisfaludról Kerekgedére vezet, mely a két család birtokát elválasztotta. Panaszaikra a jászói konvent embere megy ki a helyszinére a szükséges nyomozást megtenni.[2]

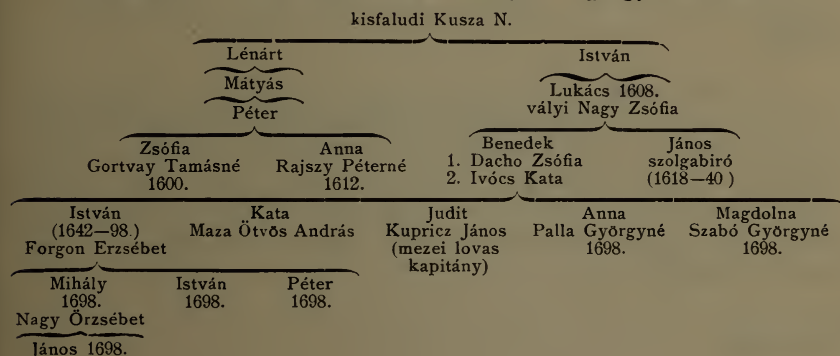
Kusza Mátyás 1549-ben a serki járás szolgabirája volt. Ugyanakkor a subsidium jegyzékben Kusza Mihály és Péter neveivel találkozunk.[3] 1554-ben még mindig szolgabiró Kusza Mátyás. 1588-ban pedig Kusza Lukács viselt szolgabirói tisztséget, kinek özvegye vályi Nagy Zsófia 1619-ben osztozott meg Kusza Benedek

[1] Thallóczy: id. m.
[2] Jászói lt. div. mand. XI. 23.
[3] Orsz. lt. dicális összeirások.
[4] Orsz. lt. investig. nob. Hont.

és János fiaival. Ez a Kusza János 1618- egész 1640-ig viselte megyénkben a szolgabiróságot. A családot Kusza Benedek terjesztette tovább, kinek négy lánya és egy fia Kusza István maradt hátra. Kusza István Forgon Erzsébetet vette feleségül, kivel a kápolni és vaskapui pusztákon is kapott birtokot. 1675 jul. 20.-án ezt a birtokát a hacsi Bán családnak zálogositotta el.[1]

A Rajszy és a Palla családok a Kuszák után honosodtak meg Kisfaludon. Rajszy Péter 1600 körül Kusza Péternek Anna nevü leányát; Palla György pedig 1650 körül Kusza Benedeknek lányát Pannát vette feleségül.[1]

A családi iratok alapján a Rákóczy korig igy származnak le:

Kutasi

Kuthasi Miklós és István 1456-ban 60 arany frtért szerezték meg zálogban szkárosi Fityke Márton négy visnyói házhelyét, aztán ugyanott a Turócon levő malmát és az „Azaynok“ hegy alatt fekvő szkárosi halastavának felét.[2] Ennek a Kuthasi Miklósnak neje Szkárosi Fityke Balázsnak Potenciána nevü lánya volt, kitől Demeter, István és Potenciána nevü gyermekei származtak. Ezeket 1480-ban Szkárosi Tamás és Tombold János alispánok kielégitik a szkárosi jószágból.[3] 1483-ban Kuthasi Jánosnak egy emberét Orohván faluban az orohváni nemesek megverték. A XVI. században különösen a serki járásban nagy birtokai vannak a családnak. A család fészke is valószinüleg az itt fekvő Kutas-völgye volt. Kutasy Pál 1553-ban a serkei járás szolgabirája. Az 1554.-i összeirás szerint a Kutasiaknak és Feledi Jánosnak Feleden öt, Gesztetén hat, Tamástelkén hat, Pogonyon hat, Bakóházán pedig egy jobbágytelke van.[4]

[1] Családi iratok Kisfaludon és Forgon lt.
[2] Ezt a jószágot 1466-ban a véreknek kieresztik.
[3] Hanvay lt.
[4] Orsz. lt. dicalis összeirás.

Ily nevü család Heves- és Pestmegyében is szerepel, de hogy a gömöriekkel atyafiak-e, nem tudjuk? A gömöriek közül származhatott — mint Nagy Iván is megjegyzi — Kutassy János esztergomi érsek és királyi helytartó (1598), ki az alábbi címert használja pecsétjén: balharánt vágott paizsban hármas sziklacsucs középsőjéből egyszarvu emelkedik ki, a vágási vonal alatt jobbról is, balról is öt-öt levelü stilizált rózsa által kisérve.[1]

Megyénkben még a következő században is szerepel a család. Kutassy Györgyöt 1662-ben vezeti be a jászói konvent az almágyi részekbe.[2]

Kuty

A család egyik kiváló őse Kuty János Palánk végvárának kapitánya, akit a szécsényi törökök az Alsópalojta melletti csatában (Hontmegyében) elfogtak, Szécsénybe hurcoltak és ott *„kemény, kegyetlen vasakban elpusztult.“* Ennek fia Kuty János, akinek ugyancsak János nevü fia 1733-ban a megyebeli Óchtinán lakott s Korpona város bizonyitványával igazolta, hogy a palánki, hős kapitánynak onokája.[3]

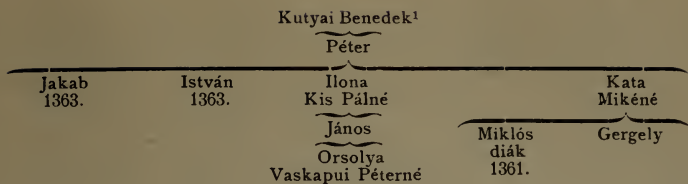
Kutyai

Régi kihalt család, melynek ősi fészke Kutya helysége, mely most, mint puszta Rakottyás községéhez tartozik. A család őse Benedek, kinek fia Jakab, gömörmegyei nemes 1363-ban megjelent a kolozsmonostori konvent előtt és kijelentette, hogy atyja: Kutyai Péter a gömöri kutyai ősi jószágukból két leányának negyed illetőségét ki akarja adni, az ősi birtok helyett azonban a Balog-völgyén fekvő Ivánfölde nevü faluban levő birtokukat adják oda Kutyai Ilonának Kis Pál feleségének és Kutyai Katának Mike nemestől született Miklós és Gergely nevü fiainak.[4]

A Kutyai családnak 1400 körül szakadt magva. 1431-ben ugyanis az Ablonczy családot vezetik be Kutya helységébe, melyet az országbiró Vaskapui Bálint ellenében nekik itélt, Vaskapuinak csak Kutya feléből anyja után járó lánynegyed kihasitását rendeli el.[4]

Az 1477-ben szereplő Kutyai Beretk Benedek, kit a megye tanukihallgatásra kiküld, nem a régi Kutyai család ivadéka.[5]

[1] Hanvay lt. 1598.
[2] Jászói lt. ikt.
[3] Vm. lt. jk. XV. 94.
[4] Ablonczy Pál keleméri lelkész iratai.
[5] Rhédey lt.

Kvasovzky

Kvasovszky Zsigmond 1720-ban megyénk bizonyitványa alapján hirdettette ki nemességét Pestmegyében.[2]

[1] Ablonczy Pál keleméri lelkész irataiból.
[2] Kőszeghy : id. m. 202.

Labossa

Labossa Mátyás és fiai Márton és György a *Sikúr* és *Diek* családokkal 1660 máj. 3.-án kaptak nemességet.[1] Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Labossa Dániel és Mátyás, az 1728—1733.-in pedig Labossa Mátyás fiai Mátyás és András igazolták Rozsnyón nemességüket. A családból szárnazott az a Labossa Mihály is, ki 1733-ban Miskolcon lakott.[2]

Címerük: kékben hármas zöld halmon fehér egyszarvu első lábaival egyenes kardot tart, mely nyakán van átszurva. Sisakdisz: a növekvő cimerkép. Takaró: kék-arany, veres-ezüst.

Labostyán

Borsodmegyéből származik. Labostyán György, Gáspár és János testvérek, rokonukkal Jó Mihállyal 1633-ban kaptak nemességet, melyet Ónodon hirdettek ki.[3] Labostyán György 1700 körül Ónodon lakott. Halála után özvegye Nagy Kata két árva fiával Labostyán Györggyel és Istvánnal Putnokra költözött. Itt előbb Kecső Istvánhoz, majd Gombkötő Istvánhoz ment férjhez. Labostyán György Felsőszuháról Szuhay Katát vette feleségül, kinek szuhai birtokán le is telepedett. Fia ifj. Labostyán György 1762-ben Felsőszuhán lakott. A másik árvának L. Istvánnak ugyancsak István nevü fia a Tiszántulra származott. 1762-ben, mint herepei lakos igazolta nemességét.[4]

Laczkovich

Pest, Bihar és Temesmegyében virágzó nemes család, melynek egyik ága megyénkbe is elszármazott. Egy feljegyzés szerint

[1] Eredetije Labossa Péternél Rozsnyón.
[2] Vm. lt. jk. XV. 64. 150.
[3] Borsod vm. lt.
[4] Vm. lt. nemesi iratok.

. Lipót király 1680 márc. 16.-án adományozott cimeres nemeslevelet Laczkovich Istvánnak és runyai Soldos Judittól származó gyermekeinek Lászlónak és Istvánnak, továbbá testvéreinek Laczkovich Györgynek és Mártonnak.[1] A család — a hagyomány szerint — akkor csak ujitott nemességet kapott. A Laczkovichok a XVIII. században előkelő szerepet játszottak Pestmegyében Imre 1757 től Pestmegyének másod, 1768-tól 1784.-ig pedig első alispánja volt. Ennek testvérbátyja Laczkovich László Biharmegye alispánja (1746—52.). Laczkovich György Pestmegye alispánja (1787—1810), udvari tanácsos, kit 1826-ban Szent-Lőrincz-Kátán helyeztek örök nyugalomra. Gróf Buttler Franciska nejétől két fia maradt: József huszárkapitány és Miklós nádori hivatali tiszt.[2] A családnak kimagasló tagja volt Laczkovich János, a Martinovics féle összeesküvés egyik feje, kit emiatt 1795-ben lefejeztek.

A családnak egy ága megyénkben virágzik. Laczkovich Lipót és gróf Csapkay Janka fia János 1836 körül ratkói bányaigazgató. Neje Salamon Anna, akitől István, Lajos, Gyula, Jolán és Piroska nevü gyermekei születtek. Laczkovich Lajos putnoki földbirtokos és városi biró.

Ladányi

Őse Ladányi István, kit II. Ferdinand 1630 május 12.-én nemességre emelt. Nemességét megyénkben hirdették ki. A család Méhin volt birtokos. A nemességszerzőnek János nevü fiától született onokái: István és János 1733-ban Méhin laktak. A család még a közel multban is élt ott.[3]

Ladislaides *(Ladiszlay)*

Jólsván élő nemes család, mely 1727-ben nyerte nemességét. Fészke eredetileg Trencsénmegye, ahol nemeslevelüket is kihirdették. Nemsokára azonban Gömörmegyében is szerepelnek. Az 1755.-i nemesi összeirásban már előfordul Ladislaides István. Ladislaides Márton Jólsváról Hontmegyébe, Pribói helységbe származott. 1766-ban megyei bizonyitványt kap Gömörtől arról, hogy Ladiszlaides Márton és Sextius Zsuzsánna jólsvai lakosoknak fia.

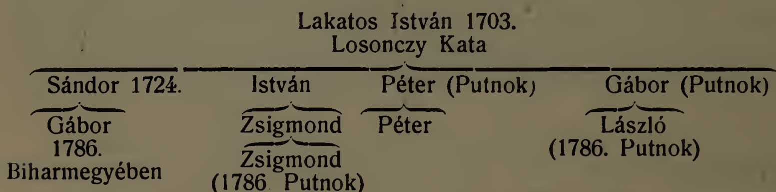
Címer: ezüsttel és kékkel balharánt vágott paizsban zöld alapon fehér lovon ülő, veres ruhás vitéz, felemelt jobbjában kardra

[1] Családi iratok Putnokon.
[2] Nagy Iván VII. 7.
[3] Vm. lt. jk. XV. 106.

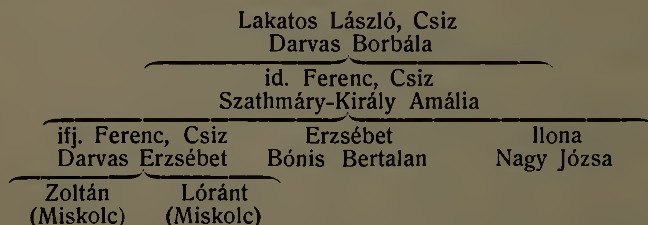
szurt török főt tart. Sisakdisz: növekvő, veres ruhás vitéz jobbjában három buzakalászt tart.[1]

Lakatos

I. Lakatos István és Losonczy Kata nejétől született fiai: Lakatos Sándor, István, Péter és Gábor 1703. május 3.-án nyertek cimeres nemeslevelet, melyet Rákóczy szabadságharcai miatt csak 1711-ben hirdettek ki megyénkben[2] A nemességszerző legidősebb fia Lakatos Sándor Hevesmegyébe költözött. 1724-ben mint poroszlói lakos igazolta nemességét.[3] A nemességszerző István nevü fiának onokája Lakatos Zsigmond és Lakatos Gábortól származó László is Putnokon éltek 1786-ban. Ekkor leszármazásukat a következő rendben állitották egybe:

II. Nyüvedi Lakatos László csizi földbirtokos, Gömörmegye főpénztárnoka a Koháry hercegi uradalmak jószágigazgatója, kinek utódai[4]:

Lamos *(máskép Matykó, lipóczi)*

Régi turóci nemes család, melynek egy ága megyénkben telepedett le. Turócmegye 1735-ben bizonyitja, hogy nemes lipóczi Lamos András harkácsi lakos Turócmegyéből költözött Gömörbe. Nemességét 1746-ban hirdették ki Gömörben.[5]

[1] Nagy I. VII. 9.; Vm. lt. nsi iratok; Siebmacher: id. m. 354.
[2] Vm. lt.
[3] Orosz: id. m. 167.
[4] Családi közlés.
[5] Vm. lt. L. I. 3.

Lánczos

Armálista nemes család, melyből Lánczos Gáspár és György 1810-ben kincstári erdész-hivatalnokok voltak.[1]

Lányi

Megyénkben több Lányi család szerepel.

I. Lányi Pál megyénk kiváló jogtudósa 1695-ben főjegyzőnk, 1711—1713-ig pedig alispán. Rákóczy küzdelmei alatt is élénk részt vett a közügyek vezetésében. A fejedelem 1706-ban gömöri bányabiztossá nevezte ki. Származásáról nincsenek biztos adataink. Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Lányi Pál Rozsnyón Szepesmegye bizonyitványával igazolta nemességét. Őse valószinüleg Lányi, más néven Török Dávid, ki II. Mátyástól 1609 nov. 22.-én nyert nemességet a következő címerrel: hasitott paizs, a jobboldali veres mezőben hármas halmon kövecset tartó daru, a baloldali kék mezőben hullámzó folyam felett kövecset tartó daru. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[2] Lányi Pálnak talán fia lehetett Lányi Zsigmond, kinek magvaszakadása után 1763-ban Grünblath Márton és mások kapják csetneki birtokát adományba.[3]

II. Lány Pál és János 1696 máj. 4.-én nyertek címeres-nemeslevelet, melyet megyénkben 1728-ban hirdettek ki.[4]

III. A harmadik ily nevü család megalapitói Lányi Orbán, Jakab és Antal testvérek voltak, kik 1715-ben nyertek cimeres-nemeslevelet, melyet 1716 jan. 2.-án hirdettek ki megyénkben. Ezzel a nemességszerzőkkel akarták származásukat összekapcsolni Lányi Ádám és György nógrádmegyei lakosok, kik 1830 körül éltek; apjuk Ádám, nagyapjuk pedig János volt.[2]

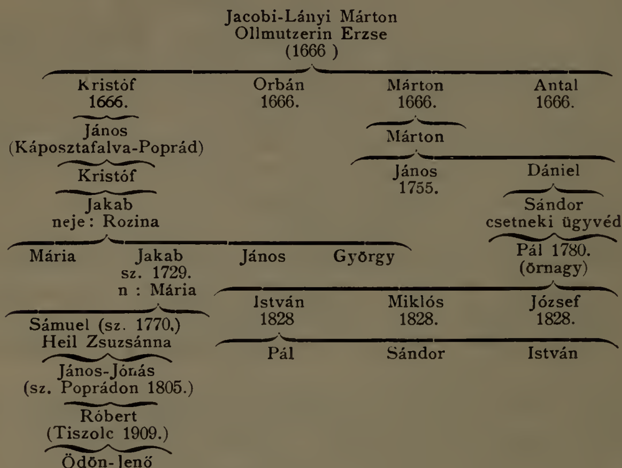
IV. Jacobi, máskép Lányi Márton Ollmutzerin Erzsébet nejétől származó Kristóf, Orbán, Márton és Jakab nevü fiaival 1666 dec. 17.-én kapott nemességet a következő címerrel: kék paizsban zöld alapon fehér galamb, kiterjesztett szárnyakkal, az előtte levő buzakalászt tépegeti. Sisakdisz: fehér galamb. Takarók: kék-arany, veres-ezüst. Nemeslevelüket Szepesmegye közgyülésén 1667 febr. 10.-én hirdették ki.[5]

II. Lányi Mártonnak Sándor nevü onokája Kézsmárk városából a megyebeli Csetnekre költözött, ahol ügyvédi irodája volt. Fia

[1] Bartholomaeides: id. m. 145 és Nagy I: VII. 18.
[2] Nagy I: VII. 26.
[3] Göm. vm. monogr. 521.
[4] Gömör vm. monogr. 650.
[5] Lányi Róbert hiteles iratai Tiszolcon.

Lányi Pál őrnagy, ki 1780-ban nemesi bizonyitványt kapott Gömörtől,[1] 1818 dec. 11.-én pedig Szepesmegyétől vesz ki származásáról bizonyitványt, melyet István, Miklós és József nevü fiainak befoglalásával 1828 dec. 20.-án Nyitrában is kihirdettek.

A család más ága a nemességszerző Kristóf fiától származik le, kinek fia János Káposztafalváról Grénicra, majd Poprádra költözött, ahol a család egész a jelen korig virágzik. Utóda Lányi Róbert kincstári főmérnök Tiszolcon.

Laponyai

Mihályfalva és Uzapanyit között feküdt hajdan Laponya helysége, mely a XVI. században pusztult el. Egy 1267.-i peregyességből tudjuk,[2] hogy Máténak fia Bensa nevü nemes az alországbiró előtt perbe fogta Mátyás fiát Pált és Gyurgyk fiát Dést, Laponya földjének egyharmad részeért, azt állitván, hogy az, mint örökölt birtok őt és Damasa nevü fivérét illeti. Az alperesek azonban azt felelték, hogy őket abból osztályrész nem illeti, csak a tatárjárás alatti zavaros időkben jutottak abba; a tatárok elvonulása után pedig ki is akarták a felpereseket abból mozditani, de nem birtak velük. Az ügy eldöntésére ekkor bajvivás lőn megállapitva, de annak lefolyása előtt a felek akképen egyeztek ki, hogy az alperesek Bensának és Damasának egy eke földet engedtek át, mely Laponyának Vály felé eső részén feküdt. A testvérek azonban ujra követeléssel álltak elő, de 1267-ben az alországbiró előtt kötött egyesség

[1] Vm. lt.
[2] Eredetije az iró gyüjteményében.

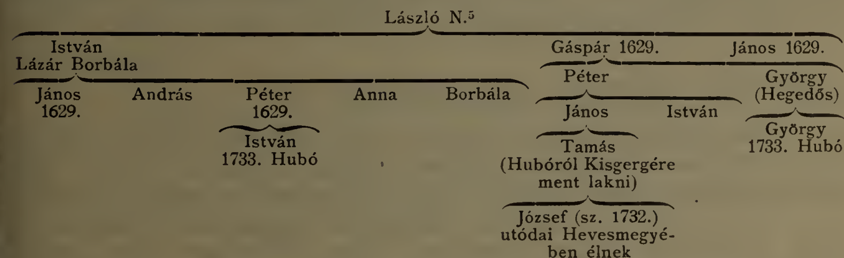
szerint a Vály felé eső eke-földdel megelégedtek. Laponyának többi részén Pál és Dés 1269-ben akként osztoztak meg, hogy Pál Laponyának a Balog folyó melletti felét, Dés pedig Vály és Kálosa felé eső részét kapta.[1]

Laponya később a Derencsényiek kezére került, kiknek 1427-ben 5 jobbágytelkük van ott.[2] Ebben a korban azonban még a Laponyai családról is emlékeznek az okiratok. Igy a király 1414-ben a Laponyai család ellenében megjáratja Mikófalva határát (ma Mikóháza puszta), mely a Mikófalusiaké volt.[3] 1425-ben a Laponyai és Mikófalusi családok kiegyeztek.[4]

László[5]

I. Megyénkben több ily nevü család kapott nemességet. Az egyik az, mely Hubón lakik s hajdan a Hegedüs nevet is használta. Ezeknek elei: *László* István gyermekeivel, aztán *László* Gáspár és János testvérei 1629 febr. 15.-én kaptak II Ferdinándtól címeres-nemeslevelet, melyet még ugyanabban az évben hirdettek ki Gömörben. Az 1728—1733.-i nemesi vizsgálat alkalmával a család Hubón igazolta nemességét s azt, hogy a Hegedős név csak ragadványnév.[5] A családnak egy ága a Csizmadia nevet is használta. *Csizmadia*, másképp *László* János 1703-ban Sztárnyán lakott s itt az 1629.-i armális alapján igazolta nemességét. László Tamás a XVIII. sz. elején Hubóról Kisgergére költözött; utódai ma is élnek Hevesben.

Címerük: kék paizsban hármas zöld halmon fekete csóka; sisakdisz: vértezett, kardot tartó kar; takaró: arany-ezüst-vörös.

II. Nem dönthettük el, hogy az előbbi család sarjai-e: *László* Mihály, János és András hanvai lakosok, kik 1780-ban nemességükről bizonyitványt kaptak Gömörtől.[6]

[1] Hazai okmt. VIII. 117.
[2] Thallóczy: id. m.
[3] Századok: 1869. 631.
[4] U. o. A Majláthok kereskényi levéltára több adatot is tartalmaz a család multjára.
[5] Vm. lt. jk. XV. 57. 106; — Orosz: id. m. 168; — Nagy I: VII. 32.
[6] Vm. lt. nemesi iratok.

III. *László* Péter fiaival, Jánossal és Istvánnal, továbbá *Kóródi* Mihály, *Móré* Simon és János 1633 szept. 24.-én kaptak II. Ferdinándtól nemességet. Armálisukat 1636-ban hirdették ki megyénkben. Ez a család idővel Borsodba, Parasznyára költözött, ahol 1779-ben sok tagja élt, kik nemesi származásukról bizonyitványt nyertek Gömörtől. A nemeslevélben szereplő Istvánnak fia Gergely, akinek három fia maradt: Márton, András és Péter. Mártonnak fia János; Andrásnak fiai: András, János és István; Péternek fia Mihály 1779-ben éltek.[1]

IV. *László* János és Mihály, *Boros* Simonnal és fiaival 1636 máj. 18.-án kaptak címeres-nemeslevelet, melyet megyénkben hirdettek ki.[2]

Latkóczy (*latkóczi*)

Ősi trencsénmegyei család, melynek adományos birtoka Lathk, vagy Latkócz. 1440-ben már szerepel Lathki Bálint; az ugróci vár beiktatásánál kir. megbizott. I. Ferdinánd 1557-ben uj adománylevéllel erősiti meg a családot ősi birtokaikban.[3] Latkóczy János miután 1775 szept. 15.-én Sándor, István és Mihály nevü testvéreivel az ősi latkóci örökségen megosztozott, megyénkben, Csetnek városában telepedett le. Trencsénmegye 1782-ben bizonyitványt ad ki arról, hogy a Latkócon kuriális jogon biró Latkóczy, másként *Kozák* családból ered.[1]

Címere: négyelt paizs; az 1. és 4. veres mezőben kiterjesztett fekete sasszárny; a 2. és 3. kék mezőben arany csillag. Sisakdisz: két fekete sasszárny közt ágával a sisakon nyugvó, arany csillag.

Latrán (*Latránt, latránfalusi*)

Zádorfalvától északra egy kis völgyecskében fekszik Latránfala puszta, mely hajdan a Latrán családnak volt ősi birtoka. Zsigmond király 1420-ban uj adománylevéllel erősitette meg Latránfalusi Jakab fiait Jakabot és Lászlót Latránfalva helységük birtokában. A király parancsára az egri káptalan Hubay Kelemen királyi ember társaságában ellentmondás nélkül be is iktatta őket abba.[4] Latránfalva virágzó-község volt ebben a korban; erről tanuskodik az 1427. évi portális adólajstrom is, mely szerint 14 jobbágytelke volt itt a családnak.[5]

[1] Vm. lt. nemesi iratok.
[2] Nagy I: id. m. VII. 32.
[3] Nagy I: id. m. VII. 41.
[4] Lenkey lt.
[5] Thallóczy: id. m.

1427-ben vizsgálat folyik Latrándfalusi Jakab és László ellen, amiért a Hubay János, Gáspár és társaik latránfalusi jószágát elfoglalták.[1] Ez utóbbiak anyai ágon szintén Latrán utódok lehettek. 1482-ben ujra vizsgálat folyik a család ellen. Latrán András, Gergely, Miklós és László, Latránfala földes urai ugyanis maguk mellé vettek 15 felfegyverzett jobbágyot, aztán Ivánfalusi Iván András négy jobbágyával és több Szuhay nevü nemes emberrel a Szuhay János szuhai nemesi udvarházára törtek; a ház urát, feleségét, szolgáit bántalmazták, végre mindnyájokat kiverték és minden mozdithatót magukkal vittek, összes irományaikkal együtt. Mátyás király parancsára az egri káptalan végzett ebben az ügyben nyomozást, mely alkalommal meggyőződtek a vád alaposságáról.[2]

Latránt Boldizsár 1582-ben gömöri szolgabiró. A XVI. században a család tagjai lassanként az egész ősi birtokaikat elidegenitgették, zálogba adogatták. A helység egy része a zádorfalusi Lenkey család kezére került. Latránt András leányát Latránt Zsófiát 1640 körül Lenkey Ferenc vette féleségül, kivel Latránfalán három jobbágytelket kapott.[3] A helység a XVII. sz. végén teljesen pusztán maradt. A Latrán család akkor élő tagjai Zádorfalvára költöztek, ahol még 1769-ben is éltek. Ekkor Latránt István 90 éves nemes embert tanuként hallgatják ki.[4] Gömörben később nem akadunk nyomaira, hanem Borsodmegyében Kistokajon ma is virágzik a család. Ezeknek őse Latrán *Ferenc* 1741-ben a kistokaji nemesek közt egy lovas katonát állit ki; 1757-ben pedig az egész latránfali örökségét 300 frtért adja el Ragályi Zsigmondnak és Szentmiklóssy Mária nejének.[5] Latrán Ferencnek atyja István, nagyatyja pedig János, aki Latrán Boldizsárnak (1572) volt fia.[5]

Lazany

Lazany János 1733-ban Csetneken, édes apja Lazany Márton és testvére Lazany György nevében is felmutatta armálisukat, 1659 okt. 24.-éről, melyben Kozák Andrással rokonai Lazany Mihály és Varga András is nemességet nyertek. Kihirdették 1659-ben Tornában, 1660-ban pedig Borsodban.[6]

Lecső

A Lecső család Bikkszögön lakott. 1752-ben Lecső István részére tanukat hallgattak ki a család nemességéről. Öreg bikkszögi

[1] Melczer I: Okmányok a Melczer cs. levéltárából: 54.
[2] Orsz. lt. dl: 18931.
[3] Lenkey lt.
[4] Vm. lt. act. nob. Sikátori.
[5] Borsod vm. lt. act. nob. 629. Itt a család terjedelmes családfája is meg van. Jászói lt. VIII.$_{78}$.
[6] Vm. lt, jk. XV. 94.

nemes emberek vallomásaiból tudjuk a következőket: „Arra ugyan nem emlékeznek (a tanuk 1753), hogy mikor szerzette a Bikkszögben lakó Lecső család közül egyike, Mátyás a nemeslevelet, de ennek fiát Mátyást már ismerték. Egész legénykoráig Bikkszögben lakott, de minthogy árva volt, Bikkszögből elbujdosott. Borsodmegyében szolgálatban volt s végtére Aranyoson telepedett le, de azóta is többször volt látogatóban Bikkszögön. Mindég nemes embernek tartatott."[1]

Légrády *(Horváth)*

Rimaszombaton élt ez a nemes család. Őse Horváth Gergely, ki 1669 máj. 11.-én kapott cimeres-nemeslevelet, melyet Hontmegyében 1671-ben hirdettek ki. Horváth Gergelynek onokája Légrády Ferenc, ki már a Horváth nevet nem használta. Nemességét az 1725.-i vizsgálatkor elismerték.[2]

Lehoczky *(lehotkai, kisrákói)*

Nagy Iván szerint Turócmegye legrégibb családai közé tartozik, melynek még IV. Béla adományozott nemességet. A család ősi birtoka Lehotka, más néven Kisrákó, melyről a család neveit nyerte. Lehoczky Mártont I. József 1710-ben bárói rangra emelte; fi utódai azonban nem maradván, a bárói ág kihalt.[3] A kiterjedt család egyes ágai megyénkbe is átszármaztak. Nem dönthettük el, hogy a liptómegyei királylehotai Lehoczky család a turócmegyeivel közös eredetü-e? Valószinü, hogy nem. Liptómegye 1747-ben nemesi bizonyitványt adott ki királylehotai Lehoczky János fiának Lehoczky Dánielnek, ki Rozsnyón lakott, melyben adományos (donátios) uri családként szerepelnek. Az 1834.-i összeirás a családnak négy tagját emliti Hosszuszón.[4]

Lénárt

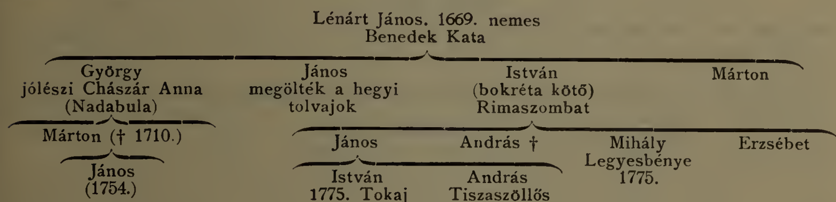
Nadabulán, később pedig Rimaszombaton élt ez a család. Nemességét Lénárt János szerezte fiaival 1669-ben. Armálisukat Gömörben hirdették ki.

A kuruc világban a Lénárt család a Nadabulán lakó Megyessy és Jólészen lakó Chászár családokkal állitott ki zsoldos katonát.[5]

A nemességszerző legidősebb fia György Nadabulán lakott jólészi Chászár Anna nejével. Fiuk Lénárt Márton 1710-ben pes-

[1] Vm. lt. nemesi iratok.
[2] Orsz. lt. Investig. nob. Hont.
[3] Nagy I. VIII. 77.
[4] Vm. lt. nsi iratok.
[5] Vm. lt.; Orosz: id. m. 170.

tisben halt meg. Neje másodszor is férjhez menvén, a Lénárt család nemeslevelét elzálogositotta, melyet később Gecs András özvegye váltott ki. A nemességszerző második fiát Lénárt Jánost a szepesi utban a hegyi tolvajok ölték meg; karácson böjtén hozták haza Nadabulára, mint egy 80 éves tanu vallja. Harmadik fia István, ki bokrétákat kötött, kendőket varrott s azt árulgatta vásárról-vásárra, Rimaszombaton telepedett le. Ennek egyik fia 1775-ben Legyesbényén, János fiától született onokái közül István Tokajon, András pedig Tiszaszöllősön lakott. Miután a tanuk és más bizonyitékok megvilágitották eredetüket és nemesi származásukat, bizonyitványt kaptak megyénktől.[1]

Lénártfy *(lenártfalusi)*

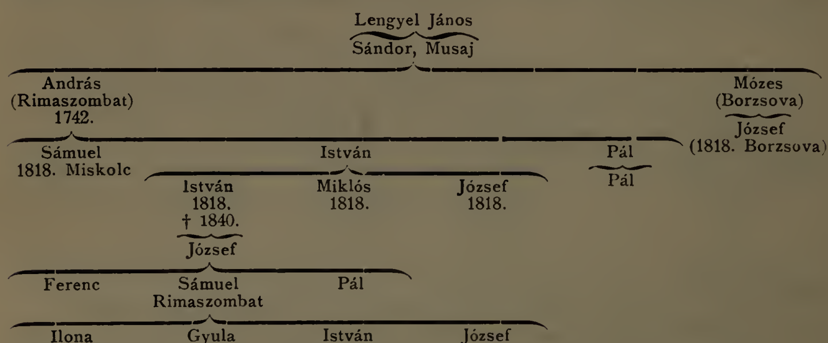
Lénártfalvát hajdan a Lénártfy család birta, melynek őse Lénártfalusi Lénárt volt; ennek fia László, kinek özvegyét Szkárosi Katát 1423-ban elégiti ki a Szkárosi család atyja jószágából. Talán fiuk lehetett Lénártfalusi János, kinek 1427-ben nyolc jobbágytelkét emliti az összeirás Lénártfalván; 1440-ben pedig megyénk alispáni tisztségét is viselte.[2] Az 1400-as évek vége felé élt Lénártfy Mihály, kinek neje Jánoky Tamásnak lánya Anna. 1495-ben a jászói konvent Putnoky Mihály egész dienesfalvi jószágába iktatja be.[3] Ebben a korban élt Lénártfy Tamás is, kit 1491-ben Korláth Lázárral az Azori-Nagy János fiainak Jánosnak és Miklósnak összes javaiba beiktatják, mivel azoktól Miksához való pártolásukért elvették.[3] A család még a XVI. század első felében is élt. 1518-ban lénártfalusi Lénártfy Gáspár és Boldizsár bánrévei házukat és kuriájukat 12 1/2 frt (arany)-ban zálogositják el Bekény Istvánnak.[4] Lénártfy Gáspár még 1548-ban is szerepel, mint tanu.[5]

Lengyel

Beregmegyéből származott Gömörbe. Őse Lengyel János, ki XVII. század végén cimeres-nemeslevet szerzett. Fia Lengyel Sán-

[1] Vm. lt. Orosz: id. m. 170.
[2] Hanvay lt.
[3] Jászói lt. ikt.
[4] Orsz. lt. dl 23070.
[5] Hanvay lt.

dor 1740 körül Musajon lakott. Halála után özvegye Borzsovára költözött, Mózes nevü fiát is magával vivén. Lengyel Sándornak idősebb fia Lengyel András, mint kovács-mester először Beregszászon, aztán Rimaszombaton telepedett le. 1742-ben bizonyitványt kapott nemességéről. Fiai közül Sámuel Miskolcon, István és Pál pedig Rimaszombaton laktak. A gömöri ág 1817 junius 30.-án Beregmegye előtt kimutatta nemességét, mely alapon 1818-ban Gömörben is a nemesi családok közé iktatták őket.[1] Ebből a családból származik Lengyel Sámuel rimaszombati földbirtokos.

Lenkey (*lenkei és zádorfalusi*)

Gyökeres megyebeli család, melynek ősi fészke Sajólenke, vagy mint régebben nevezték Nenke, melyről a családot hosszu ideig Nenkei néven emlitik a régi okiratok.[2] Nenkei Filente fia Makó 1365-ben már előfordul a gömöri nemesek sorában.[3] Nenkei Csirke Péter pedig 1374-ben Borosznok iktatásánál a kir. ember jelöltek közt szerepel.[4] Ebben a korban éltek Nenkei Pál és Péter, Nenkei Lászlónak fiai, aztán Nenkei Miklós Bekének fia is, kiket, mint Szentdemeter szomszédosait emlit egy okirat.[5] Nenkei Mikó fia István 1381-ben. Gömörmegyének egyik esküdt nemese volt.[6]

[1] Eredeti iratok Lengyel Sámuel földbirtokosnál Rimaszombaton.

[2] A család szép levéltárának, melyben 1876-ban még Zsigmondkori oklevél is volt, csak töredéke maradt fenn, melyet három ládácskában őriz Lenkey Pál Zádorfalván. (V. ö. Századok 1876, gömöri kirándulás: 48.)

[3] Hanvay lt.

[4] U. o.

[5] Dancs lt.

[6] Fejér C. D.-H. IX/8. 428.

Az 1427.-i összeirás a putnoki járásban emlit egy *Nenyké*-t és *Nenyenké*-t, az előbbin Dávid és Makónak, az utóbbin Miklós és Simonnak 5—5 jobbágytelke fordul elő. Valószinü, hogy mindkettő Nenke, vagyis Lenke helysége, amely ebben a korban már Alsó- és Felső-Lenkére vált. A nenkei Petroszláv Péter nenkei jószágának $^1/_4$-részébe 1486-ban Naprágyi Györgyöt, Lóczy Pált és Albertet és zádorfalusi Berthók Albertet vezetik be az országbiró parancsára.[1] Nenkei Györgynek 1489-ben egy kelecsényi jobbágyházhelyet ajándékoznak az otrokocsi nemesek hálából azokért az odaadó szolgálatokért, melyeket Kelecsény falujoknak visszaszerzésénél a királyi kuriánál kifejtett.[2]

Nenkei Gergely diák 1492-ben a jászói konventnek hites jegyzője volt. Ebben az évben tiltotta Fizes Jánost és Polhos Miklóst a Papócsy Balázs hursói birtokának elfoglalásától.[3] Nenkei Péter 1493-ban panaszt emelt Kóródi Pál és neje Apollónia, továbbá fiuk Kóródi Péter ellen, kik Nenkén egy darab földjét elfoglaltak.[4]

Még az 1549.-i összeirás is csak „Nenkey“ néven emliti őket, amikor Nenkey István, Miklós, Urbán, Tamás, Márk, Miklós, Zsigmond és Gáspár éltek a családból. Nenkey Miklós 1566—67-ben szolgabirája volt megyénknek. 1588-tól már Lenkey néven fordulnak elő az okiratokban. Ebben az évben néhai Lenkey Gáspár fia Mátyás felső- és alsólenkei és zádorfalusi örökségét 60 frt.-ért adja el Lenkey Menyhárt, György és András atyafiainak.[5]

1589-ben a Lenkey családot, nevezetesen: Lenkey Demetert, Györgyöt, Jánost, Istvánt, Menyhártot, Gergelyt, Antalt, Imrét, Andrást és Mátyást fiági leszármazóikkal a helytartó parancsára a jászói konvent kiküldöttje vezeti be felső- és alsólenkei jószágaikba, melyekre uj adományt szereztek. Az iktatásnál néhai Lenkey Péter jószágára nézve Járdánházy Péternek gyámja ellentmondott.[6]

A következő században kivált a családból Lenkey Pál, ki 1648-ban esküdt, 1653—1655 között pedig szolgabiró volt.[7] Rákóczy küzdelmei alatt Lenkey János az 1704-ben felkelő gömöri nemesség tizedese volt. Lenkey János, András és Péter szintén mint derék kurucok harcoltak a nemzeti zászlók alatt.[8]

A család címerére nézve meg kell jegyezni, hogy egyes ágai más-más címert használtak, de az oroszlán majdnem mindenikben előfordul. Lenkey Zsigmond 1661-ben ily címert használ: a paizs-

[1] Jászói lt. ikt.
[2] U. o. A. 100.
[3] Jászói lt. A. 124. Hursó Borsodban feküdt.
[4] Jászói lt. A. 132. N. N. N. nro. 1.
[5] U. o. L. 100.
[6] Jászói lt. ikt.
[7] Hanvay lt.
[8] Vm. lt.

ban ágaskodó oroszlán; sisakdisz: ugyanaz.[1] Lenkey Pál esküdt (1676—80) pecsétjén ily címer látható: a paizsban csillag, mellette jobbra fordult holdsarló (lebegően); sisakdisz: kardot tartó kar.[2] A zádorfalusi ág már 1787-ben is a következő címert használja: hasitott paizsban egymás felé néző két oroszlán; sisakdisz: növekvő vitéz jobbjában kardot tart; vállai felett jobbról, balról csillagtól kisérve.[3]

A zádorfalusi és imolai ág.

A családnak egy ága már a XVI. században virágzott Zádorfalván. Egyenes ősük Lenkey Demeter, ki 1588—1599 között Gömörmegyének derék szolgabirája volt.[5] Ő már Zádorfalván lakott, de kivüle még több Lenkey is élt ott, ami arra mutat, hogy már előbb telepedhettek le. 1589-ben szentgyörgyszuhai Szuhay Antaltól megvette alsószuhai (Szentgyörgyszuha) és komoróci (Ungm.) birtokát.[6] Felesége Sáfy Ilona 1620-ban, már mint özvegy intézkedett tamásfali, cikóházi (Gömör-Kishont) kisbolyoki, kis- és nagyarlói (Borsod) birtokairól.[3] Lenkey Demeternek Márton nevü fiától ágazik tovább a család, ki 1638-ban azt az arlói jószágát, mely Dapsy Györgynéről sz. Keresztes Orsolyáról szállott reá, 300 frt-ért adja el Hanvay Jánosnak;[2] 1642-ben pedig kisbolyoki birtokát Bolyky Bálintnak zálogositja el.[3] Felesége imolai Bodó Mária után Imolán és Trizsen is birtokosok lettek maradékai. Gyermekei 1653-ban osztoztak meg ősi és anyai javaikon. Demeter nevü fia az imolai jószágon telepedett le s megalapitotta a ma is kiterjedt imolai ágat, mig öccse Lenkey Ferenc a Zádorfalván virágzó ágnak az ősapja.

Lenkey Ferenc, a zádorfali ág őse Latrán Zsófiát vette feleségül, ki után Latránfalva nagy részét örökölte a család, amely ebben a korban teljesen bele is olvadt Zádorfalába. Lenkey Ferencet és feleségét 1663-ban uj adomány címén vezették be latránfali jószágukba.[3] Latrán Zsófiát, mint özvegy asszonyt 1678 szt. Pál napja tájban Szabó Péter szendrői hadnagy katonáival elfogatta, elvitette s csak kezesség mellett bocsátotta szabadon a mellett az igéret mellett, hogy Bodnár Györgynek 100 frt. követelését megadja. Thököly Imre 1680-ban Bodnár György katonáját meginti, hogy sem ő, sem társai ne merészeljenek hasonló erőszakoskodásokat véghez vinni, mert érdemes büntetésüket el nem kerülik.[7]

[1] Forgon lt.
[2] Hanvay lt.
[3] Lenkey lt.
[4] Hanvay lt.
[5] Vm. lt.
[6] Nagy Imrénél Zádorfalván.
[7] Lenkey lt.-ban meg van Thököly érdekes magyar levele, melyet 1680 febr. 8.-án adott ki Rozsnyón.

A zádorfalusi ág.

Lenkey Demeter, szolgabiró, 1588—99.
Sáfy Ilona

Borbála, Hubay István — Márton, 1638. Bodó Mária — Ferenc, †

Demeter, 1659. **az imolai ág őse.** — Ferenc, 1663. Latrán Zsófia — Márton, örökösei a Zólyomiak — Zsuzsánna Hegyi Márton

Ferenc, 1675. Bartók Erzsébet — András, 1706. — Erzsébet Egri Péterné

Zsigmond, 1718—1756. — Sándor, 1718—28. Kókay Kata — György, 1742. — András, 1742.

Mária, Kósik György — Éva, Biró Sámuel — Sára, Horkay József — Ferenc, 1756.

György, Judit, Zsuzsánna — András, Ferenc

György, Judit

Sándor, Marussy Borbála — Julia, Deme István — Zsuzsánna Nagyné

Zsigmond, 1756. — László, 1768. — Judit, Várady Lázár — Klára Ragályiné

József, Czékus Judit — Borbála, Hubay Sámuel — Zsófia, Kassay Pál

Lajos, — Károly, Szegő Julia — Sámuel

Sándor, Molnár Borbála — József, 1. Ablonczy Mária, 2. Deme Zsuzsánna — Anna, Igrányi Gábor

Miklós, 1. Várady Manci 2. Szeleczky Lídia — Teréz, Benedek †

Gedeon, Mária, Zsuzsánna

Julia, Anna, Kata

Béni, (Imola) — Miklós, † — Pál, Lajos, József, Mária

Pál, 1908. 1. Szegő Mária 2. Lenkey Erzsébet — Borbála Kósik Dániel

József, — Antal, — Zsuzsánna Deme Péterné — Sámuel, Dusza Zsuzsánna — Sára Deme Zsigmond

Lidia, Nagy Mártonné — István, Antal

Apollónia, Erzse, László

Laci

Pál, Dusza Erzsébet — Mária, Járdánházy Bertalan — Borbála, Nagy Imre — Erzsébet Horkay Lajos

Julia, Pál

Dániel, — József, — **Zsigmond** (pelsőci pap, iró)

Ráfael

Dániel, 1. Bartók Julia 2. Ragályi Borbála — Zsigmond, Szuhay Mária — Éva Bartók Ferenc

Illés, (Szuhafő) — Dániel, — Mária Orbán Lajos

Julia, Batta Ferenc — Zsuzsánna, Varnay Gyula — Zsigmond 1. Kósik Kata 2. Barna Zsuzsánna

Zsigmond, Boriska

Lenkey Pál zádorfalusi birót 1664-ben az egri basa elfogatta s csak váltságdij mellett eresztette szabadon.[1] A család az 1600-asi évek utólsó tizedeiben lassanként eladogatta a Sáfy-féle birtokokat, igy a tamásfali jószágot is.[1]

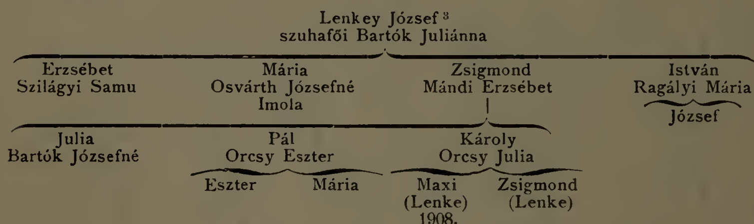
A zádorfali ágból származott Lenkey Zsigmond pelsőci ref. pap (1795—1840), kinek helynév magyarázati munkáját az Akadémia ezüst billikommal és 100 arannyal jutalmazta 1839-ben, melyet ő nagylelküen a gömöri ev. ref. papi és tanitói özvegyek és árvák segélyegyletének hagyományozott. A sárospataki főiskolánál 200 frt. alapitványt is tett le.[2]

A ragályi ág.

A lenkei, zádorfali és imolai ágon kivül még Ragályon is virágzott a családnak egy ága. Lenkey Gáspár 1693-ban ajándékozott egy ezüst kelyhet a ragályi ref. egyháznak, melyet az ur asztalánál ma is használnak. Lenkey Pál utóda Lenkey Zsigmond ragályi lakos 1758-ban osztozott meg az ősi lenkei birtokon atyafiaival Lenkey Istvánnal és Pállal. Ragályról egy ág Zádorfalára, egy pedig Rozsnyóra költözött a közel multban.

A szuhafői ág.

Szuhafőn is él a családnak egy ága, mely a hagyomány szerint a ragályi ággal állott legközelebbi atyafiságban. Szuhafőről a Lenkey Makszi és Zsigmond ága visszaköltözött az ősi fészekbe Sajólenkére.

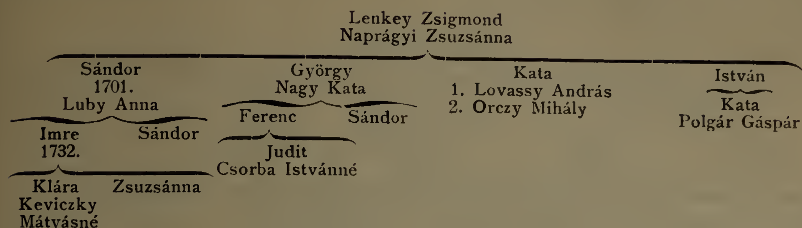

A barsmegyei ág.

Lenkey Zsigmondnak és Naprágyi Zsuzsánnának utódai a barsmegyei Garamujfalun éltek 1732-ben. Közülök Lenkey Imre a következő cimert használta: hasitott paizsban elül két vizszintes

[1] Lenkey lt.
[2] Szinnyei: Magyar Irók VII. 1096.
[3] Lukács lt.

pólya, hátul oroszlán jobbjában kivont kardot tart. Sisakdisz: a növekvő paizskép.[1]

A vámosi és sajókereszturi ág.

Egy 1725.-i tanukihallgatás alkalmával Lenkey Gáspár 67 éves ragályi, Lenkey István 74 éves lenkei, Lenkey Zsigmond 35 éves zádorfali lakosok mind elismerték, hogy Lenkey István vámosi és Lenkey György sajókereszturi lakos közülök való s hogy régi királyok adományával ők is birnak jószágot Lenkén és Zádorfalván.[2] Vámoson a család ma is él.

A mezőkeresztesi ág.

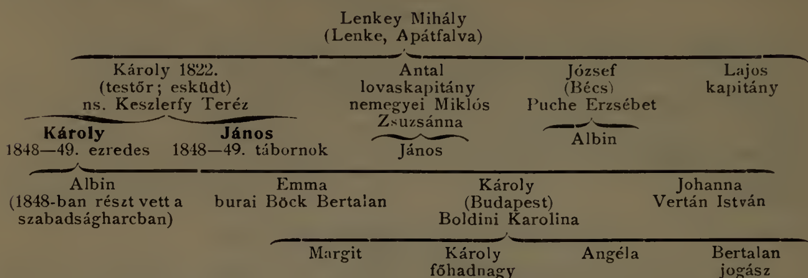
Egy 1747.-i tanukihallgatás szerint Zádorfalváról származott Keresztesre Lenkey András és István, kik a Lenkén, Zádorfalván, Ragályon és Imolán lakó Lenkeyekkel osztályos atyafiak; atyjok György még Zádorfalván lakott, nagyatyjok Lenkey Márton szintén. „Mint elágazott familiából valók — vallja az egyik tanu — atyjok halála után, kevés portiójuk jutván ifjuságukban oly gondolattal voltak, hogy azon kevés portiójukból kevés lesz elélni, ugy mentek alá Keresztesre, a tágasabb földre."[3]

Lenkey tábornok ága.

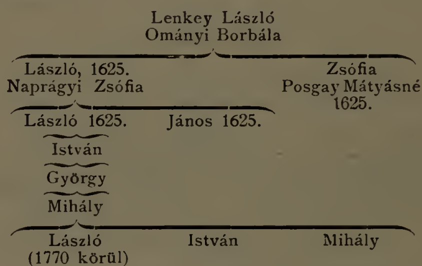
Lenkey János 1848—49.-i honvédtábornok és Lenkey Károly a Vilmos huszárok vitéz parancsnoka is ebből a Lenkey családból származik. Nagyapjuk Lenkey Mihály volt, ki Sajólenkéről Apátfalvára költözött. Fiai közül Károly királyi testőr, majd Aradmegye esküdtje, Antal lovaskapitány, József (Bécs) és Lajos kapitány voltak. 1822-ben nemesi bizonyitványt adott ki számukra megyénk, melyszerint ősi lenkei jószágukat akkor Lenkey Pál, Antal, Bálint és István birták zálogban, kik legközelebbi osztályos-atyafiaik voltak.[4] Lenkey Károlynak egyik fia Lenkey Károly (1802—1874), mint honvéd-huszár ezredes, a Vilmos-huszárok parancsnoka har-

[1] Nagy I. VII. 94.
[2] Vm. lt.
[3] U. o.
[4] Lenkey Károly tulajdona Budapest.

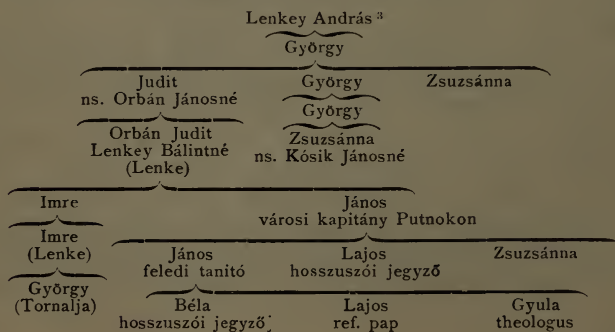
colta végig a szabadságharcot, miért 12 évi várfogságot kellett szenvednie. Testvére volt Lenkey János tábornok, ki 1849-ben az aradi vár tömlöcében megőrült.

Még két ágnak a családfáját közöljük. Az egyik Lenkey László és Ományi Borbála utódait mutatja s körülbelül 1574—1774-ig terjed.[1] Lenkey Lászlónak gyermekei László és Zsófia Posgay Mátyásné kecsői házhelyüket 1625-ben elcserélték Boza Andrással harkácsi jobbágytelkeért.[2]

A másik a családnak egy most is virágzó ágával ismertet meg, mely Sajólenkén, Putnokon, Tornalján stb.[3] él.

[1] Deme Sándor iratai Zádorfalán.
[2] Jászói lt. Q. 217.
[3] id. Orbán József iratai Zádorfalván.

Levkó

Levkó Károly hitvesével Farkas Katával és a Kostiál (Kostyál) család 1715 jul. 10.-én nyert III. Károlytól nemességet; kihirdették 1715 nov. 29. Pelsőcön. Levkó Mátyás 1733-ban Ochtinán lakott.[1]

Lesták (*máskép Bober*)

Zólyomból származott megyénkbe. Itt 1733-ban már Köviben találjuk, amikor Lesták, máskép *Bober* Kristóf fiai: János, György és Simon Zólyommegye 1692-ben kelt bizonyitványával igazolták nemesi származásukat.[2] Lesták család Nagyrőcén is lakott.

Lévy

Csetneken virágzó nemes család. Lévy Mátyás fia Márton 1718-ban született Csetneken. Fia Lévy János 1785 nov. 18.-án kapott megyénktől bizonyitványt. Nagybátyját Lévy Ezékielnek hivták, testvérei voltak Lévy Sámuel, ki 1785-ben a hontmegyei Lázon lakott és András, aki ugyanakkor a szabolcsmegyei Nagyvarsányon szabómester.[2]

Libertiny

Libertiny Dániel s két fia Sámuel és Pál Lipót királytól nyertek nemeslevelet 1690 márc. 11.-én, melyet Nyitrában hirdettek ki A nevezett Sámuelnek János nevü fiától származott onokái: Libertiny János, Tamás, Sámuel, István és Dániel 1755-ben Nógrádban laktak s igazolták származásukat. Közülök Sámuel Hontmegyében telepedett le s megalapitotta a honti ágat. A többi testvér maradékai Nógrádmegyében virágoznak. A család egy ága Gömörbe szakadt. Gál Györgynek és Dulik Máriának Judit nevü lányát Libertinyi Danyi vette feleségül, ki után Ispánmezőn kapott birtokot. Ennek idősbb fia Danyi Miskolcra költözött, ahol 1840-ben rézmüves mester volt. Másik fia Gedeon pedig ispánmezei birtokos. Az előbbinek Béni, az utóbbinak pedig Pál, Gedeon és Danyi nevü fiai maradtak.[3]

Cimerük: kékben zöld alapon kövecset tartó daru. Sisakdisz: fehér galamb csőrében zöld ágat tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[4]

Lipták (*Varga*)

Rozsnyón és Csetneken virágzott ez a nemes család, mely a Lipták név mellett a *Vargát* is használta. 1741-ben több tagja élt

[1] Vm. lt. jk: XV. 93.
[2] Vm. lt. nemesi iratok.
[3] Nagy I: VII. 108; Gömör m. Muzeum Lukács lt.
[4] Siebmacher: 369.

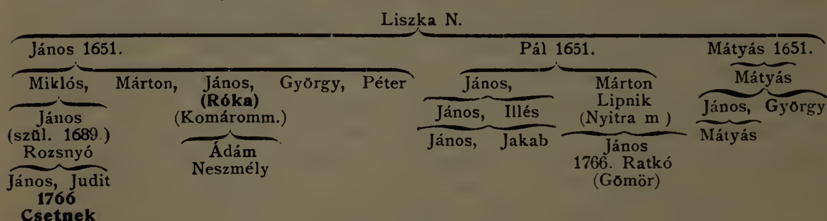
Csetneken ; armálisukat akkor Lipták János őrizte Rozsnyón. Ugyanekkor Lipták Mihály fiai : Ferenc, Mátyás és György Vámoson laktak.[1]

Liptay (*Faragó*)

A család nemességét Liptay János szerezte János és István nevü fiaival és a Bothgal családdal 1632 dec. 10.-én. Nemeslevelüket 1636-ban hirdették ki Tornában. A család Borsodmegyéből származott Gömörbe, ahol Faragó néven is hivták őket. Megyénkben 1700 körül telepedett le a család Naprágyon. 1735-ben Liptay-Faragó Dávid tanuként szerepel itt. Liptay-Faragó Dávid és Sámuel naprágyi lakosok 1747-ben Borsodban keresik nemességük bizonyitékait. György nevü testvérük akkor Miskolcon lakott. Atyafiaik Liptay Mihály fiai: Péter túri, János nagyváradi, Liptay Péter fia ifj. Péter pedig diósgyőri lakosok voltak ugyanakkor. Borsodmegye 1747-ben nemesi származásukat igazolta.[2]

Liszka

Liszka János Gyöngyösy Judit nejével és testvérei Liszka Pál és Mátyás 1651 márc. 14.-én kaptak III. Ferdinand királytól cimeres nemeslevelet, melyet Borsodban hirdettek ki. A családnak egy ága 1685-ben már Rozsnyón lakott, egy más ága pedig Privigyén.[3] A nemességszerző Liszka Jánosnak onokája Liszka János 1733-ban, mint rozsnyói lakos igazolta nemességét.[3] Amint az alábbi családfán látható, a család 1766-ban Rozsnyón, Csetneken és Ratkón élt, egy ága pedig, melyet „*Rókā*“-nak is csufoltak Komárom tájékára származott Rozsnyóról.[4]

Liszkay (*olaszliszkai*)

Régi zemplénmegyei család, melynek őse Liszkay János 1590 körül Olaszliszkán egy kuriára nyert adományt. A virágzó család

[1] Vm. lt. nemesi iratok.
[2] Borsod vm. lt. act. nob. 273.
[3] Vm. lt. jk. XV. 156.
[4] u. o. nsi iratok.

egy ága megyénkben szerepel. Liszkay *János* (1802—1847) derencsényi ev. lelkész. Tamássy Karolinától született fiai: *Pál* gyógyszerész, *Gusztáv* és *János* rimabrézói ev. lelkész és alesperes.[1]

Lóczy (*lóczi*)

Ősi fészke Lócz helysége, mely már a tatárjárás előtt fennállott. 1232-ben királyi udvarnokok laktak benne.[2] A falu a háborus világban elpusztult. Ma csak nehány házikót találunk a régi falu helyén. Innen származik a Lóczy család, melynek elődei egykor királyi udvarnokok lehettek. Az udvarnokok a félszabadok rendjébe tartoztak s a királyi udvar vidéki utjai alkalmával teljesitettek különböző szolgálatokat. A család azonban még az Árpádok alatt nemességet nyerhetett, mert a XIV. században már a nemesek sorában szerepelnek.

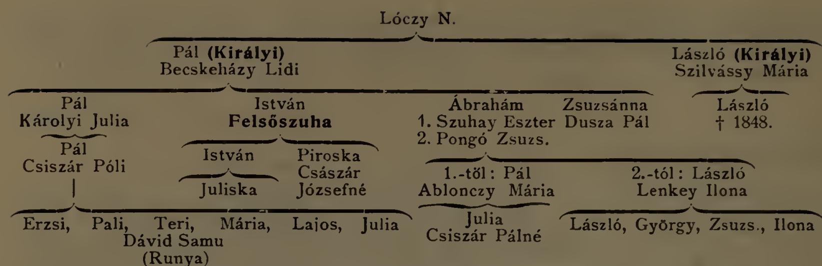
Lóczy Iván fiai Dezső, Sándor, András és Tamás 1343-ban 11 márkát fizettek Lóczy Márton fia Bálint özvegyének s fiainak Lóczy Andrásnak és Lukácsnak, valamint a nevezett asszony első férjétől Hubai (Hubej) Gergelytől származó Lőrinc nevü fiának, miről Pál országbiró nyugtató levelet adott ki.[3] 1374-ben Lóczy Máté fordul elő a megyebeli nemesek sorában.[4] Putnoki János 1391-ben két szentkirályi házhelyét elzálogositotta György tiszteletesnek, ki akkor keleméri plébános volt és Lóczy Bekény fiának Pálnak.[5]

Lóc határát idővel kétfelé hasitották. Igy keletkezett Alsó- és Felsőlóc. Lóczy Bálint fia János felsőlóci nemes és Sajónémeti Bekény Tamásné Margit asszony 1453-ban kiváltották Felsőlóc fele részét, melyet Felsőlóci Pál fia Péter zálogositott volt el Jénei Mihálynak.[6]

Lóczy Pál 1486-ban Lenkén is birtokos volt.[7]

A család ma Királyin él, ahol már régebben telepedtek le. Innen ujabban Felsőszuhára is elszármaztak. A gömöri ág ujabb nemzedéke:

[1] Magy. Nemzetségi Zsebkönyv II. 397.
[2] Anjoukori okmt. V. 83.
[3] Fejér Codex Dipl. H. IX. 1. 180.
[4] Hanvay lt.
[5] Fejér: C. D. H. X. 3. 123.
[6] Orsz. lt. dl. 14686.
[7] Jászói lt. ikt.

Még egy másik ága is virágzik a családnak. Ennek őse Lóczy Péter 1631-ben még Lócon lakott. Ebben az évben ugyanis 175 frtért zálogositotta el hangonyi és balázsfali birtokát, hogy más zálogos jószágát kiválthassa.[1] Az ő fia volt Lóczy György, ki 1665-ben Juhász Benedek nevü zsellér emberét, ki előbb Alsólócon, akkor pedig Naprágyon lakott, Lóczy Zsuzsánna nénjének engedi át abban a 40 frtban, melyet tőle már előbb felvett, hogy rajta egy paripát vásárolhasson.[2] Lóczy György akkor Szendrő végvárában lakott, de mint ebből az okiratból kitünik, más vidékre, nagyobb harcba készült, azért szerzett lovat. Különben maga mondja: „ha Isten életben megtart, megadom, ha pedig ellenség által oda találnék maradni, addig a jószághoz ne nyulhassanak az atyafiak, mig nénémet ki nem elégitik.“ [3] Lóczy György az erdélyi harcmezőkön is megfordult. Időjártával meglátogatta nénjét, ki akkor Csetneken lakott, aztán ujra folytatta vitézlő életét.[4] Fia Lóczy György-Fülöp Erdélyben kincstári tisztviselő. Ennek fia Antal (sz. 1751-ben) harmincados, ki előbb Varasdon, majd Pesten lakott. Legidősebb fia Lóczy Antal (sz. 1789.) aradmegyei számvevő, 1823-ban igazolta nemességét. Eredeti okiratokkal bebizonyitotta, hogy a megyebeli Lóczy családból származik.[5] Öccse volt neki Lóczy Sándor, kinek második nejétől Orosházi Kun Máriától származik Lóczy Lajos (sz. 1849-ben Pozsonyban) jeles tudósunk, az akadémia tagja, 1889-től a budapesti tudomány egyetem rendes tanára.

Lóczy Péter megyei esküdt második fia volt II. Péter, kinek utódai Nádaskán, majd Boldvalenkén éltek, mint az alábbi családfa is mutatja.[6]

A család ősi címere Lóczy Péter 1638-ban használt pecsétje alapján [7]: buzogányt tartó kar.

[1] Hanvay lt.
[2] Hiteles másolat Lóczy Lajos egyetemi tanár családi iratai közt.
[3] A jószág fi-ági volt.
[4] Lóczy Lajos egyetemi tanár családi iratai közt Budapesten.
[5] U. o.
[6] U. o.
[7] Gömörmegyei Muzeum: Lukács lt.

Lóczy I. Péter (1631—41.) Lóc.
gömörmegyei esküdt
Komády Kata

Zsuzsánna, ns. Egry Istvánné (Mihályfalva. Csetnek) | I. György, 1663–73. katona | II. Péter, (1668–86.) Meszesi Kata

II. György-Fülöp
Politzerin Anna-Mária

I. Antal
Varasd. Pest.
harminczados
Mosel Anna

II. Antal, aradmegyei számvevő 1823 Pankota 1. Deák Klára 2. Kubinyi Rozália 2. Rudics Mária | Sándor, † 1864. 1 Herczeg Antonia 2. Orosházi Kun Mária | Alajos † Pécsett 1870.

1.-től: Zsigmond 3-tol: Betti

1.-től: Anna, Egartnerné | Lidia, † | 2.-tól: Fanni, Nagy Zoltánné | Lajos egyetemi tanár Budapest 1. Fauer Eugénia 2. Marzsó Kata

Lajos, | Sándor, | Magdolna

János, 1749.-ben Torna vm.-ben nemesi bizony. kap | Kata, Csombor Jánosné | Erzsébet, Dobókné (Perkupa)

István
nádaskai lakos

D. Klára
Orbánné

Péter,
1770. Boldvalenke
Molnár Erzsébet

András, | Péter, 1823. Boldvalenke | Károly

Julia
ns. Fonyi István
1823.

Loffai

Kishontban élt ily nevü nemes család, mely 1725-ben Liptómegyének 1707 szept. 26.-án Loffai Pál részére kiadott bizonyitványával igazolta előjogait.[1]

Lokcsánszky (*lokczai*)

Árvamegyei címerleveles nemes család, melynek ősei Lokcsánszky György, János és István I. Lipóttól kaptak nemességet. Eredeti nemeslevelük még 1683-ban elpusztult. Az akkori háborus világban a lokcai lakosság értékesebb javait a templomba hordta.

[1] Orsz. lt. kishonti ns. összeirás.

A Bécs ostromáról hazatérő lengyel csapatok Árván pusztitva vonultak végig; a lokcai templomot is felverték, kirabolták. Itt pusztult el a család armálisa.[1] 1722-ben azonban igazolták nemességüket. A családból János Rákóczy zászlói alatt küzd 1704-ben. Az eperjesi ostrom alatt fogságba esik, csak Árvamegye közbenjárására nyeri vissza szabadságát.[1] Megyénkben a családnak már két század óta honos egy ága. Itt Mellétén szereztek nagyobb birtokot. Közülök többen megyei tisztségeket is viseltek. János 1746-ban esküdtünk, József 1774-ben, Lajos pedig 1771-ben szintén esküdt. Gömörmegye 1778-ban nemesi bizonyitványt ad ki néhai Lokcsánszky Lajos mellétei lakos fiának Mátyásnak, kinek József nevü testvére esküdtséget is viselt.[2]

Az ujabb időben Lokcsánszky Lajos mellétei földbirtokos, kinek egyik fia Lokcsánszky Lajos megyei várnagy, a másik pedig Endre balassagyarmati fogházfelügyelő. Az előbbi fia Lajos jolsvai járási számellenőr, az utóbbié pedig Endre.

Címerük:[3] kékben, zöld alapon fehér templom, mellette keresztes torony. Sisakdisz: kardos kar. Takaró: kék-arany.

Lóránth *(felsővályi)*

Régi kihalt vályvölgyi család, mely a vályi Porzsolt családdal állott közeli atyafiságban. 1490-ben már szerepel *Lóránth* Miklós, vályi Boza Bálinttal, mint tanu.[4] 1507-ben pedig ugyancsak felsővályi Lóránth Miklóssal találkozunk, ki akkor Csetneky Ferenc és Bernát ügyvédje, megbizottja volt egy perben.[5] A XVI. század közepe táján élt Lóránth Vince, ki egy alkalommal megölte alsóvályi Csathó Benedeket, kinek fiait Andrást és Györgyöt, a kor szokása szerint, vérdijjal engesztelte meg. 1549-ben alsóvályi Kalas Balázs, Kis Ambrus, felsővályi Mikes Tamás, Lesta János, Kardos Ferenc, aztán bikkszögi Gothard Ferenc és Lőkös László békebirákkal jelennek meg a felek az egri káptalanban, ahol Lóránth Vince felsővályi, „Magoskő“ alatt fekvő erdejének felét engedte át a sértetteknek.[6] A Lóránth család Vincének Miklós nevü fiában hal ki fi-ágon. kinek csak egy lányáról, Katáról emlékeznek az okiratok, ki Deme Antalnál volt férjnél. Ennek lánya Deme Dóra 1570-ben Beretky Benedekné. Lóránth Miklósnak nővére Orsolya 1559-ben Lőkös Sebestyénnél volt férjnél.[6]

[1] Nagy Iván VII. 154.
[2] Vm. ltár. ns. iratok.
[3] Siebmacher 375.
[4] Hanvay lt.
[5] Orsz. lt. dl. 21687.
[6] Nagy lt. Felsővályon.

Lórántffy *(serkei)*

A hatalmas Rátót (Rátold) nemzetségből származik a Feledi, Jólsvai, Kaplai, Putnoky, Paszthói, Tari, Paksi, Gyulaffy és Batthyány családokkal együtt. A nemzetség ősei még Kálmán király alatt telepedtek le hazánkban s itt hatalmas birtokokat szerezve, az ország első családai közé emelkedtek. Közülök sokan országos méltóságokat viseltek, igy több jeles nádor is került ki közülök. A Lorántffyak egyenes őse Domokos is kir. tárnokmester volt 1238—40 között. A Rátót nemzetséggel különben alább részletesen foglalkozunk.[1]

A Lórántffyak ősi fészke Serke vára, amely már 1324-ben fennállott. Vak Dezső főispánnak három fia közül Benedeket kell kiemelnünk a Kaplai, Feledi és Lórántffy családok közös ősét. Ennek két fia maradt János az orosz vajda és Dezső, akik érdemeikért 1384-ben Fülek várához tartozó Simonyi és Détér falvakat nyerték Mária királynőtől, melybe az egri káptalan vezette be őket.[2] Jánost Kaplai néven emlitik az okiratok. Kaplavára Serke környékén feküdt s a Rátótok ősi birtokai közé tartozott. A vár még 1449-ben is fennállt.[3] Kaplai János vajdának az ága azonban fiaiban kihalt. Jószágaik a Lórántffyakra szálltak. Az 1427.-i összeirás szerint a Lórántffyaknak Serkén 64, Simonyin pedig 41 jobbágytelke volt.[4]

A Lórántffyak Serkei Lóránttól származnak le, kinek 1421-ben már csak özvegye élt.[5] Két fia ismeretes: György és János. György már 1427-ben előfordul, mikor is 6 portája volt Feleden.[4] 1443—45-ig főispánja volt megyénknek. Griskra cseh hada ellen hosszu ideig védelmezte Serkét, de 1443-ban mégis elfoglalták tőle. Mátyás király 1460-ban bevette a várat s visszaadta a Lórántffyaknak.[6] A Rátót nembeliek, köztük Lórántffy György és János 1439 körül Gede várát is elfoglalták, melyet örökjüknek tartottak.[7]

Lórántffy György főispánnak fiai közül János és Tóbiás 1470-ben bizonyos hatalmaskodások miatt emelt panaszt a királynál. A jászói konvent nyomozása szerint Feledi Lesták a Lórántffyak

[1] Karácsonyi: id. m. III. 3.
[2] Gróf Sztáray oklt. I. 466. 468.
[3] Gömör vm. monogr. 469.
[4] Thallóczy: id. m.
[5] Orsz. lt. dl. 11055.
[6] Nagy I. id. m.
[7] Kubinyi: A Kubinyi cs. tört.

feledi kuriáját megtámadta, mucsonyi (Borsod) erdejükből fát hordatott, a kazai szőlőhegyükről a bort elvitette. Gorthvai Miklós, Péter, Osvát és Gergely pedig Détér falujokban hatalmaskodtak, ahol jobbágyaikat megverték. Kazai Kakas Miklós özvegye Kata asszony és fia Kakas György pedig bizonyos zálogos sajói malmukat elfoglalták.[1]

Azonban a Lórántffyak is sok erőszakoskodást vittek véghez ebben a korban. 1472-ben Lórántffy János ellen az a panasz merült fel, hogy mintegy 11 évvel azelőtt nemes és paraszt embereivel *Valthi* Ambrus rimaszombati nemes kuriájára rontott s onnan 12 ökröt elhajtatott.[2] 1481-ben Lórántffy Mihály ellen nyomoz a jászói konvent, ki gesztetei és más falubeli jobbágyait rászabaditotta Balajthy Tamás gesztetei rétjére, honnan szénáját erőszakkal elhordták; azonfelül három kisfaludi és egy léhi jobbágy-telkét földeivel elfoglalta; azzal a negyedrész kazinci malomjoggal együtt, melyet még apja Lórántffy János zálogositott el a Balajthyaknak.[3] 1484-ben ismét panasz merült fel ellenük. Mátyás király parancsára ugyanis az egri káptalan vizsgálatot végez Bizó Miklós és Balázs, a Lórántffyak emberei ellen, akik uraik Lórántffy Tóbiás Mihály és Ferenc parancsára Szuhay Gáspárt, amint Somoskő várából hazafelé tartott, Gede vára alatt elfogták, megverték és 25 frtját elvették; egy más alkalommal pedig Kazánál vettek el tőle 100 frtot.[4] Lórántffy Ferenc a következő évben már a Kusza Lukács kisfaludi kuriáján hatalmaskodik, kinek egy szolgáját Cseniz határában elfogatta, megsebesittette s Gede várába záratta.[5]

Lórántffy Jánosnak Hedvig nevü lánya először kazai Kakas Györgynél volt férjnél, ki 1480-ban kazai kuriáját, kazai és galgóci birtokait és baracai jószágát neki ajándékozta.[6] Lórántffy Hedvig galgóci és baracai (Gömör) birtokait 1485-ben az egri káptalannak adományozta.[7]

Lórántffy Tóbiás (I.), akitől a család tovább származik 1494-ben elégitette ki nővérét, Széchy László hitvesét az ősi jószágokból, melyek Gede és Serke várak, Gedealja, Serke, Simonyi faluk, a feledi, kazai, abodi, vadnai, kazinci és boldvai birtokrészek voltak.[8] Lórántffy Tóbiásnak két fia maradt: Miklós, ki az 1505.-i rákosi országgyülésen Gömör vm. egyik követe volt és László.[9] Miklósnak

[1] Jászói lt. div. mand. XXII. 12.
[2] Findura: Rimaszombat tört 109.
[3] Orsz. lt. dl. 18512.
[4] U. o. dl. 18931.
[5] Jászói lt. div. mand. XI. 23.
[6] U. o. A. 26.
[7] U. o. A. 63.
[8] Századok 1876. Gömöri Kiránd : 85.
[9] Orsz. lt. dl. 21233.

utóda György, kinek politikai pártállása miatt serkei és simonyi birtokát 1556-ban elkoboztatta Ferdinánd.[1] Ugyanekkor Lórántffy Kristóf Ferdinánd hivei közt szerepel, mert 1556-ban Lázay István és Kisfaludi Ferenc borsodmegyei, Teresztényei András teresztényei és zubogyi, Mandolai János iványi és Horváthy Albert vadnai birtokait nyeri adományba, azzal a négy vadnai telekkel, melyeket Lórántffy Kristóf maga zálogositott el Horváthynak.[2]

A családból ebben a korban többen alispáni tisztséget is viseltek megyénkben. Lórántffy János 1530-ban, Tóbiás 1543-ban,[3] György 1577-ben, János 1580-ban gömöri viceispánok voltak.[4]

Lórántffy Kristóf fiai: Zsigmond és Péter 1592-ben 10,000 frtért megszerezték a Feledi Boldizsár gömöri, kishonti és nógrádi birtokait.[5]

Lórántffy László fiai Mihály és Pál 1587-ben kifizették Mellétei Devényi Margit asszonyt, özv. Gesztelyi Miklósnét abból a jószágból, mely Lórántffy Farkasról Gesztelyi Bornemisza Györgyre szállt.[6] Lórántffy Lászlóné Horváth-Bojnitsits Erzsébet másodszor Tőke Kristófhoz ment férjhez. Ennek nővére volt Tőke Dorottya, akinek Lórántffy Mihály és Pál 1587-ben kazinci, kazai, vadnai, mucsonyi, harmaci birtokaikat 2000 frt-ért elzálogositották.[7]

Lórántffy Mihály Sárospatak ura, Lórántffy Zsuzsánna apja, tekintélyes főur volt. 1611-ben Thurzó nádorral részt vett a tokaji tanácskozmányon. Első felesége Zeleméri Kamarás Borbála, akivel Sárospatakot, a lednicei várat és uradalmakat kapta[8] Ez a neje 1609 Szt. András havának 22. napján halt meg. Ettől a feleségétől négy lánya született: Erzsébet, Zsuzsánna, a későbbi fejedelemasszony, Mária és Borbála.[9] Másodszor csikszentkirályi Andrássy Katát vette nőül, kitől Kata nevü lánya Apaffi Istvánné származott.[10] 1615-ben már csak özvegye él, amikor mostoha lányai Lórántffy Zsuzsánna és Mária még mint hajadonok megosztoztak.[10]

[1] Királyi könyv: III. 379.
[2] U. o. III. 365.
[3] Hanvay lt.
[4] Gömör vm. monogr.
[5] Századok: 1876. G. K: 86.
[6] Jászói lt. L. 77.
[7] U. o. L. 78.
[8] Zeleméri Kamarás Borbála, mint Ruszkai Dobó Annának, az egri hős testvérének, szép onokája, a Dobó-féle jószágokat is örökölte. Érdekes az is, hogy ez a nő a nagy Werbőczi Istvánnak is leszármazója. (M. Barna M. XX. 3.)

Verbőczy István } Erzsébet Dombay János } Anna Hennyey Miklós } Margit, Zeleméri Kamarás Miklós } Borbála Lorántffy Mihály

Zsuzsánna (II. Rákóczy Ferenc fejedelem szép nagyanyja

[9] M. Barna M. XIII.
[10] Jászói lt. P. 146.

Domokos a Rátót nemből
1238—40 tárnokmester

Lesták

Lóránt
nádor,
a Jólsvai család őse

Gedei Vak Dezső
1275—1308, borsodi és gömöri főispán
neje: Akos István lánya

Benedek
1326.

Miklós
(Feledi)

László
1326.

János
1350. orosz
vajda
a Kaplai cs.
őse

Dezső (1350—1410.)

Feledi Miklós
a Feledi család őse

Serkei Lóránt
a Lórántffy család őse
neje: Kata

György (1421—1460.)
gömöri főispán
Széchy Anna

János 1439.

Hedvig
1. kazai Kakas György
2. daróczi Tibold Miklós
3. bekényi Alaghi Dénes

Mihály 1481.
Balassa Ágota

János
neje: Margit
1470.

Tamás

I. Tóbiás
(1470—1494.)

Erzse

Kata

Anna
Széchy László
1494.

Miklós
1505. gömöri követ
Csetneki Kata

László 1503.
Csetneki Dorottya

György

Imre

Tamás

János
gömöri alispán
1530.
Derencsényi Borbála

Pál

Kristóf
(1556–1570.)
Feledi Margit

Farkas
1581.
Ráskai Magdolna

II. Tóbiás
gömöri alispán 1543.
Szentbertalni Anna

László
Horváth Bojnicsics
Erzsébet

György
1556.

Anna
mezőssi
Borbély Demeter

Zsuzsánna
Vécsey
Sándorné

Orsolya
1. id. Bakos János
2. Temesvári Mihály

Zsigmond
(1570—92.)
1. Pekry Zsuzsánna
2. Horváth Anna

Péter
1599. putnoki
várkapitány
Keczer Zsuzsán.

János 1559.
Viczmándi Judit

László
1593.

János 1578.

György 1573.
Devényi Mellétei
Margit

Mihály 1587—1612.
1. Zeleméri Borbála
2. Andrássy Kata

Pál 1587.

1-től: Anna
1. Basó Mihály
2. Beno Mihály

2-től: László
†

III. Tóbiás

Dóra
Széchenyi Péterné

1-től: Erzsébet
1612.

Zsuzsánna
† 1660.
I. Rákóczy György
fejedelem

Mária
III. Rákóczy Zsigmond
† 1648.

Borbála
1612.

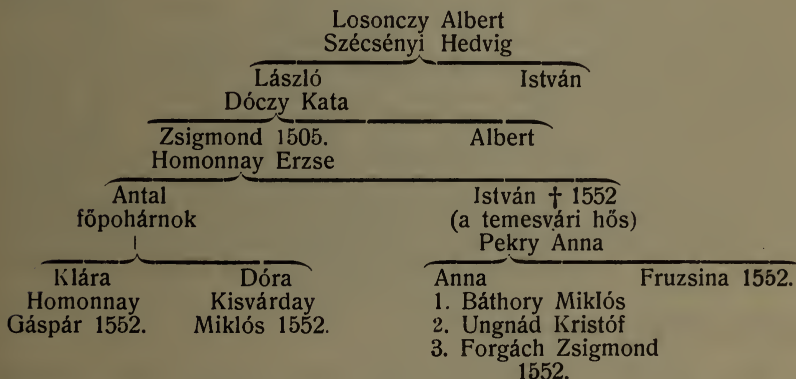
2-től: Kata 1632.
Apaffi István

Lórántffy Zsuzsánnát Rákóczy György borsodi főispán és ónodi főkapitány vette feleségül,[1] kit 1616-ban erdélyi fejedelemmé választottak. Tőlük származott II. Rákóczy Ferenc, a nagy szabadsághős, dicső fejedelmünk.

Ősi címerük: fatörzsből kinövő két hársfalevél.

Losonczy

Ősrégi család, mely a losonci Bánffy családdal együtt a Tomaj nemzetségből származik.[2] Losonczy Albert a XV. században felesége Szécsényi Hedvig után Kishontban is nagy uradalmakat kapott. A család Rimaszombat városának is hosszu ideig volt földesura. A város felvirágoztatása mellett sokat tettek.[3] A családnak a temesvári hősben, Losonczy Istvánban magvaszakadt. I. Ferdinand 1552-ben Eufrozina és Anna nevü lányait néhai Losonczy Antal főpohárnok Klára és Dóra nevü lányaival fiusitotta, megerősitvén őket Szécsény, Somoskő, Gács várakban, s a nagy nógrádi, zarándi, szabolcsi, zempléni, nyitrai és hevesi jószágaikban, végre pedig a kishonti Rimaszombat, Visk, Tiszolc és Szinóbányán fekvő birtokaikban.[4]

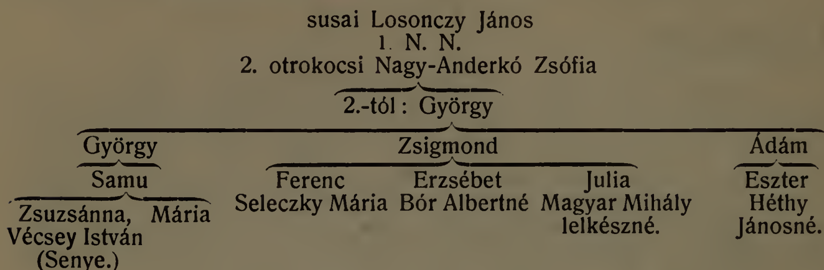
Losonczy

I. *Susai Losonczy.* II. Mátyás 1609 jan. 24.-én adományozott cimeres-nemeslevelet Losonczy Jánosnak, továbbá Gáll Anna nejétől született Pál, János, Kata és Zsófia nevü gyermekeinek, melyet megyénkben hirdettek ki. Ezt az armálist mutatták fel az 1733.-i nemesi vizsgálatkor Losonczy György, János és Zsigmond rima-

[1] Jászói lt. P. 151.
[2] Varju E.: A Bánffy cs. története I. bevezetés.
[3] Findura Imre: Rimaszombat története.
[4] Nagy I. id. m.

szécsi lakosok.[1] Gömörmegye monografiája szerint Losonczy Zsigmond 1626-ban Murány kapitánya volt, kinek Széchy György Rimaszécsen birtokot zálogositott el.

A susai Losonczy család egy ágának leszármazását is ismerjük egész a mult század közepéig.[2]

Losonczy János 1648—1651-ben, Losonczy György pedig 1668-ban szolgabirája volt megyénknek.

II. Alsószuhán is élt egy Losonczy család, melyet a susai Losonczyakkal nem sikerült kapcsolatba hozni. Ősük Losonczy János, kinek fiai András és János 1680 körül a maguk telkén laktak Alsószuhán. Mint róluk egy feljegyzés mondja, *„az alsószuhai nemesség közt előljáró, vármegyére járó okos embereknek tartattak, kiváltképen Thököly idejében, mikor a nemesség felült volt (hadba szállt), akkor is ugy ültek fel, mint nemes emberek.“* Andrásnak fia István (1703), kinek Lenkey Kata nejétől két fia származott György és István. Ezek még gyermek korukban árvaságra jutottak s oly szegénységben, hogy még apjukat és anyjukat is csak könyörületességből tudták eltemettetni. Az árvák Gelejen nevelkedtek fel, de azután ismét visszaköltöztek Alsószuhára, ahol 1760-ban laktak.[3]

Lossonczy *(losonczi)*

Őse Szigyártó *Tamás*, aki 1617-ben Losonc város főbirája volt. 1626 máj. 6.-án András és Máté nevü fiaival, fivérével Jakabbal és ennek fiaival Istvánnal és Mátéval cimeres nemeslevelet kapott, melyet 1629 szept. 25.-én Nógrádban hirdettek ki.[4] A családnak fő ága, mely Andrástól származik Gömörben, jelenleg pedig Borsodban virágzik, a Lossonczy nevet, a nógrádi ág pedig a Szigyártó nevet használja. A nemességszerző Tamásnak unokája I. István 1695 jun. 1.-én megveszi Gyürky Páltól a csetneki ura-

[1] Vm. lt. jk. XV. 124.
[2] Gömörmegyei Muzeum. Lukács. lt.
[3] Vm. lt. nsi iratok.
[4] Lossonczy lt. Miskolcon P. II. fol. 1. n. 5.

Szigyártó Tamás 1606–29. Margit — Jakab, 1626.

István, — Máté

András, 1. N. 2. Balogh-Tasnády Erzsébet — Máté, † — Boris, 1617. — Erzsi 1617.

András, 1655. † — 2.-tól: I. István **Diák** (1650–1722.) (1699. nógrádi alispán) 1. Király Erzsébet 2. Sóldos Anna

II. István Diák 1716. nógrádi alispán Szathmáry-Király Kata — Erzsébet 1. Koós Gáspár 2. Bulyovszky Dániel

I. László † 1757. Szilvássy Mária — Ilona Mokcsay László

II. László † 1798 Gömöry Rozália — Károly, Ragályi Judit — Terézia, Bónis László — Sándor, † — Klára, † — Mária Thuránszky László

Klára, Mariássy Boldizsár — Judit, Tornallyay Károly — József, † 1845. Fáy Klára — Borbála Gencsy Sámuel

Károly † 1888. Ragályi Albina — Erzsébet, Lónyay György — László, 1806–1878. Sréter Petronella — Johanna, Tornallyay Antal — József, 1809–1882. br. Baltin Emilia — Klára, 1. Tornallyay Antal 2. Hevessy Bertalan — András. Bárczay Klára — Lujza Fáy Károly

(László, 1806–1878. gyermekei:) Mihály, Miklós Ida — Antal, — Izabella, Borbély Miklós — Gyula

(Mihály gyermeke:) Amália Szilassy István

(József, 1809–1882. gyermekei:) István, Szalay Piroska — Gizella

(István, Szalay Piroska gyermekei:) István, Borbély Etelka — Erzsébet

(István, Borbély Etelka gyermeke:) István

(András, Bárczay Klára gyermekei:) Mária, Molnár Elek — László

(Károly † 1888. gyermekei:) Jenő, Bárczay Irén — Laura, — Károly, Vay Leonie — Albina Szekrényessy Árpád

(Jenő gyermeke:) Eugénia Szomjas Aladár

(Károly, Vay Leonie gyermekei:) Károly, † — Tamás, Horváth Constance — Ernő, Várady Dóra — Dezső, Kossuth Gizella — Leonie, — Gyula, — Jenő, — Elza

dalomból való összes részjószágát, melyek Gömörben feküdtek. Fia II. István feleségével Szathmáry-Király Katával ugyancsak megyénkben kapott nagy birtokot, melyeket még szerzeményekkel is szaporitott. Leginkább Királyin lakott, de birtokai voltak még Csetneken, Valkón, Restéren, Méhin, Zsóron és Guszonán is. Nógrád és Gömör közéletében élénk részt vett, különösen II. Rákóczy Ferenc szabadságharca alatt, melyet mint a fejedelem kedves hive küzdött végig. 1716-ban Nógrádmegye alispánja.

Fia I. László 1728-ban az országgyülésen a távollevők követe. Ő már állandóan Gömörben Királyin lakott. Gyermekei 1784 jan. 29.-én Királyin megosztoznak. A gömöri birtokok II. László nevü fiának jutottak, de ő magtalanul halván el, azok testvérére Károlyra s ennek utódaira, lányágon a Tornallyay és Hevessy családokra szálltak.

Címer: veres paizsban, hármas zöld halom koronás középsőjén tőrt tartó páncélos kar emelkedik ki cölöpösen. Sisakdisz: a paizskép. Takarók: veres-arany, fekete-ezüst.[1]

Lósy

Lósy Pál özvegye Csemiczky Zsófia és fiai: György és András az 1754.-i összeirásban a serki járás nemesei közt fordulnak elő.[2]

Lovass

Lovass János, Orsolya nevü nejével István és Erzsébet nevü gyermekeivel 1622 jun. 20. kapott II. Ferdinándtól nemeslevelet, melyet 1623 febr. 13.-án hirdettek ki megyénkben. A nemességszerző egyik unokája III. János egy ideig Murány várának porkolábja volt. Felesége mihályfalusi Forgon Borbála, ki után Mihályfalván telepedett le a család. Lovass János, mint 80 éves öreg ember még 1706-ban is élt Mihályfalván. István nevü fia Putnokon, István nevü onokája pedig Miskolcon lakott. Mihályfali birtokukat egy ideig megtartották s haszonbérben kezelték. II. Istvánnak fia Lovass Sámuel 1783-ban fegyverneki prédikátor. Ennek fia Lovass Lipót Gömörmegye főmérnöke, dulházi és bátki földbirtokos. Első felesége susai Losonczy Judit, kitől Ábrahám nevü fia származott. Lovass Ábrahám, mérnöknek fia Lovass Árpád jelenleg a rimaszombati állami gyermekmenhely gondnoka.

A borsod-bihari ág.

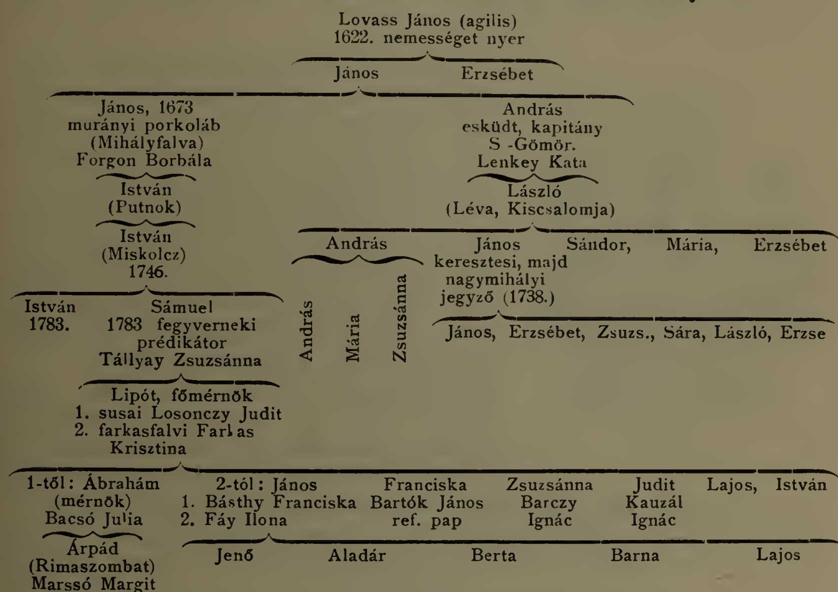
A nemességszerző másik unokája Lovass András Gömörmegye esküdtje és egy ideig kapitánya volt s Sajógömörön lakott. Fia

[1] Családi terjedelmes levéltár Miskolcon ifj. Lossonczy István birtokában.
[2] Orsz. lt.

Lovass László Lévára, majd a hontmegyei Kiscsalomjára költözött. (1742.) Ennek fiai közül János Borsodmegyében telepedett le. Előbb keresztesi (1748), majd nagymihályi jegyző volt. Tőle származik a borsodi ág.[1]

Lovass László utódai közül egy ág Biharba szakadt a mult század negyvenes éveiben. Közülök Lovass István és Sándor Székelyhidon, Károly pedig Érmihályfalván birtokos jelenleg.[2]

Címer: kékkel és veressel jobbharánt vágott paizsban; felül fehér lovon ülő, kardot tartó magyar vitéz; alul hármas zöld halom középsőjén három rózsaszál. Sisakdisz: jobbjában ijat, baljában nyilat tartó arany grif. Takarók: kék-ezüst, veres-arany.[2]

Lovcsányi

A család őse Lovcsányi György zólyomi evang. lelkész 1570 táján élt. Egyik fia Timót zólyomi lelkész 1613-ban nemességet kapott, melyet Zólyommegyében hirdettek ki.[3] A nemességszerző egyik onokája Lovcsányi György nyustyai evang. pap volt 1663-tól. Nagytudományu férfi, ki a külföldi egyetemeken is hosszu ideig képezte magát. A pozsonyi hirhedt törvényszék 1674-ben közmunkára itélte.[4] A másik ágból származott Lovcsányi Sámuel jólsvai

[1] Lovass Árpád családi iratai.
[2] Bihar vm. monogr: 638.
[3] Eredetije Lovcsányi Zoltán csizi körjegyzőnél. Nagy I: VII. 180.
[4] Nagy I: VII. 180.

lakos, ki 1767-ben nemesi bizonyitványt kapott. Testvérének Lovcsányi Mártonnak ugyancsak Márton nevü fia betléri pap volt.[1] Ma Lovcsányi Zoltán csizi körjegyző, Béla jánosi körjegyző, továbbá Lovcsányi Soma ügyvédnek gyermekei élnek a gömöri ágakból. Meg kell még emlékezni Lovcsányi Tamásról is, ki 1733-ban Alsóhangonyon Kishontnak 1725 jun. 6.-án kelt bizonyitványával igazolta nemességét.[2] Címerük: kékben zöld alapon kardos oroszlán, hátán csőrében zöld ágat tartó galamb áll; sisakdisz: galamb csőrében zöld ágat tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Lőkös *(bikkszögi)*

A bikkszögi Lőkös család a bikkszögi Farkas és Gotthard családokkal egy őstől származik. Ősi fészkük Bikkszög, mely már teljesen Felsővályba olvadt. A három család közös őse — mint a Gotthárd családnál előadtuk — Itiner, vagy Itemer nevü vályi várkatona volt, ki még a tatárjárás korában élt. Vály Gömör várához tartozott, mint várföld; lakossága pedig fegyveres szolgálattal adózott birtokáért, mint a várjobbágyság általában. IV., vagy Kun László királyunk 1274-ben Itiner fiait Tubult, Radnótot és Kiliánt kiveszi a gömöri várkatonák osztályából és azokért a szolgálatokért, melyeket vérük folyásával szereztek a harcmezőkön, vályi birtokukkal együtt szabadokká, nemesekké teszi őket.[3] Ezt a kiváltságlevelet mutatták fel Itiner fiainak utódai 1427-ben, amidőn Mikófalusi András és Simon perrel támadták meg őket a *Vizge* és a *Samog-rész* nevü bikkszögi birtokért. Mikófalusiak azt állitották, hogy ez a birtok nem illeti őket. A per azzal nyert befejezést, hogy a bikkszögi nemesek ötvened magukkal, ötven megyei nemessel leteszik az esküt, hogy a Mikófalusiakat a szóbanforgó birtok nem illeti.

A bikkszögi Lőkös családnak egyenes őse Bikkszögi *Farkas* fia: Bikkszögi *Lőkös*, ki a XIV. sz. végén élt. Egyik fia Miklós 1413-ban, mint szomszéd szerepel Mihályfalva határjárásánál, midőn abban a Forgon és Bodon családot megerősitették.[4] Másik fia Jákób,

[1] Nagy I: VII. 180.
[2] Vm. lt: XV. 125.
[3] Családi iratok Héten.
[4] Forgon lt.

kinek 1427-ben 3 jobbágytelke volt Bikkszögön.[1] Bikkszögi Lőkösről ragadt utódaira a *Lőkös* név.

1487-ben „*vályi*“ Lőkös János lánya Kata vályi Ember Jánosnál volt férjnél.[2] A családnak egy kiválóbb tagja élt 1510-ben: bikkszögi Lőkös *Mihály*, ki akkor szolgabirája volt megyénknek, a Hanvay levéltárban aláirása is látható egy oklevélen.[3]

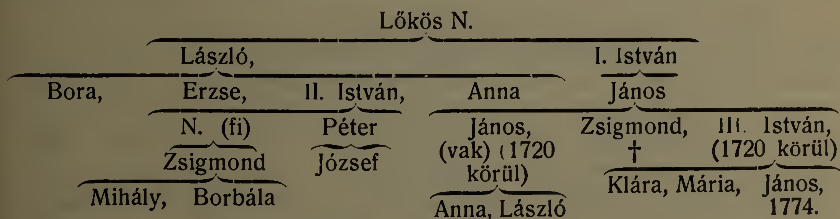
1549 körül már népes a család. A subsidium-jegyzékben Lőkös Antal, Péter és Ferenc neveivel találkozunk; ekkor élt még Lőkös László és Sebestyén is. Ez utóbbinak neje felsővályi Lóránt Orsolya, kitől Tamás, Miklós, Pál, Gáspár, Dóra, Kata és Zsófia nevü gyermekei származtak. 1559-ben gyermekeinek, mint a Loránt család örököseinek nevében ellentmond a felsővályi Porzsolt családnak a nagyszeresi kuriába való beiktatása ellen.[4]

Lőkös *Bálint* Rudolf király idejében 1572 ápr. 12.-én ujitott címerlevelet kapott, melyben nemességük megerősitése mellett Lőkös *János* és Gothár Mátyás atyafiaival a következő címert nyerte: veres paizsban szögletes kövekből összerakott bástyafalról két torony közt kardot tartó, páncélos vitéz emelkedik ki. Sisakdisz: a növekvő vitéz, jobbjában kardot tart. Takarók: veres-ezüst.[5]

A családból kitüntek még Lőkös *Gergely*, ki 1599 körül a balogi várnak és uradalmainak prefectusa (tiszttartója).[6] Lőkös *Gáspár* ugyanabban az évben szolgabirája volt megyénknek; Lőkös *András* pedig Rákóczy küzdelmei alatt viselt szolgabirói tisztséget. (1706.)

A bikkszögi Farkas család jószágai nagyobbrészt a Lőkösök kezére kerültek. Farkas István 1595-ben 300 frtban zálogositja el bikkszögi jószágának fele részét Lőkös Gáspár, Péter és Istvánnak. A Farkasok magvaszakadása után pedig összes birtokaikat a Lőkös és Gotthard család örökölte.[7]

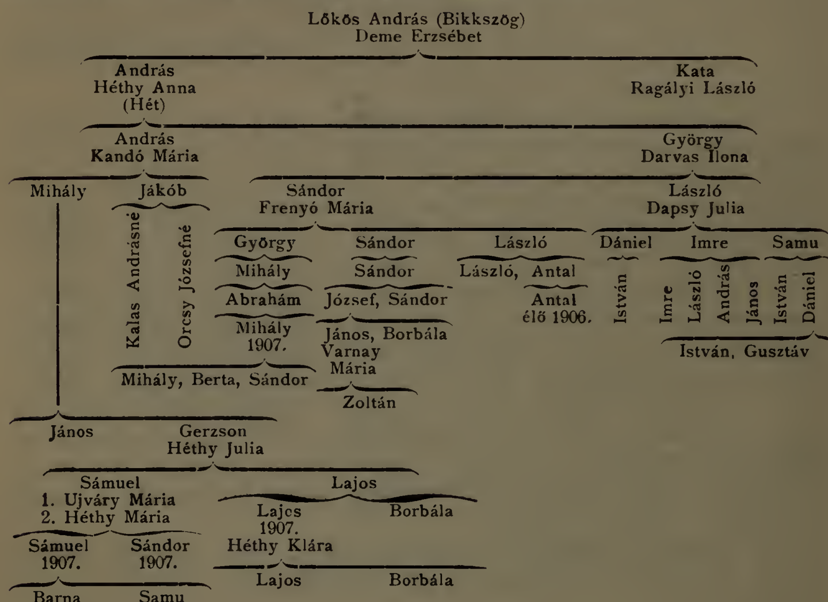
A bikkszögi Lőkösök teljes családfáját nem sikerült összeállitani; nehány nemzedéken át igy ágaznak el:

[1] Thallóczy: id. m.
[2] Jászói lt: A. 93.
[3] Hanvay lt. a Nemzeti Muzeumban.
[4] Nagy lt.
[5] Eredetije Osváth Dániel feledi főszolgabirónál.
[6] Adorján Lőrincné asszony iratai.
[7] Jászói lt. N. 261.

I. Istvánnak onokái: János és István csak testvérük, a magtalan Zsigmond halála után osztoztak meg. Istvánnak, mint fiatalabb testvérnek jutott volna az ősi ház, de mivel bátyja Lőkös János „világtalan" volt, neki engedte át, melyet csak fia László rontatott még le s ugy épitetett helyére ujat 1774 előtt.[1]

A héti ág. A Lőkös család egy ága az 1680-as években Hétre szakadt. Bikkszögi Lőkös András és Deme Erzsének *András* nevü fia Héthy Ferenc lányát vette feleségül, kivel Hétre költözött.[2] Tőle származik le a Héten virágzó alsó Lőkös család:

Héten él még egy felső Lőkös család is, mely szintén kétségtelen nemes s valószinüleg szintén a bikkszögi Lőkös családdal áll összeköttetésben. A Héten lakó Lőkösök közül való volt Lőkös Ferenc is, ki 1763-ban Tabajdon (Fejér m.) lakott. Ebben az évben nemesi bizonyitványt kapott megyénktől, hogy még atyja néhai bikkszögi Lőkös Mihály Héten lakott s ennek testvére Lőkös György még 1763-ban is élt. Egy más ágból származott Lőkös János fia István, ki Hétről Putnokra költözött; fia András 1775-ben a zemplénmegyei Berzéken lakott. Ebben az évben szedett vallomások szerint nagyapjának Lőkös Jánosnak Mihály, Ferenc és András nevü

[1] Vm. lt. 1774-ben Lőkös János részére szedett tanuvallomásokból.

[2] Lőkös András, mint Deme László és Gersei Kata onokája Széky György és Báthy János feleségeivel Lenkey Annával és Erzsébettel volt onokatestvér.

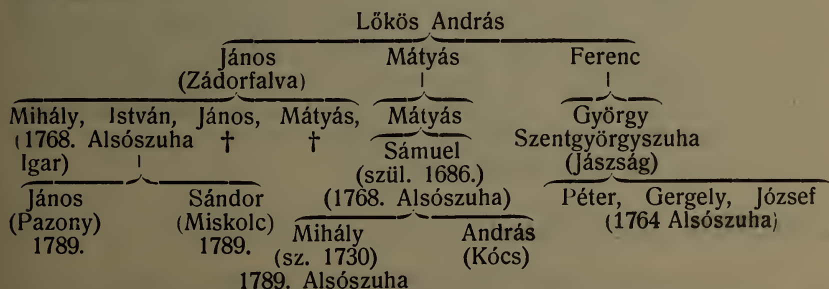
testvérei laktak Héten. Ennek a Mihálynak György nevü fia 1775-ben 50 éves héti nemes ember.[1]

A család egy ága Hevesmegyébe szakadt. Lőkös Ferenc (Gáspárnak fia, Mártonnak pedig onokája) 1739-ben Gyöngyösön lakott s ott igazolta nemességét és bikkszögi származását.[2]

Lőkös

A bikkszögi Lökös családon kivül még Alsószuhán is találunk megyénkben egy Lökös családot. Ez a család szintén régi adományos család, de a bikkszögiekkel nem sikerült származásukat összeköttetésbe hozni. 1686 márc. 10.-én Lőkös Ferenc és felesége Szuhay Dóra, György és István nevü fiaikkal Alsószuhán egy szántóföldjüket Dapsy Péternek zálogositják el.[3] Alsuszuhán kivül még Zádorfalván és Kisragályon is voltak ősi adományos jószágaik. Még 1682-ben mint tanu szerepel Zádorfalán Lőkös Mátyás 70 éves nemes ember. 1725-ben Borsodban élt egy ága. Lőkös András Vámoson, Sámuel pedig Ónodon lakott; tanukkal igazolják, hogy osztályos atyafiak s abból a családból valók, mely királyi adománnyal bir Szentgyörgyszuhán (Alsószuha), Zádorfalván és Kisragályon „curiális sessiókat".[4] A család más ága Gömörben maradt; itt Alsószuhán mai nap is többen élnek közülök. Mint az alábbi családfa is mutatja Lőkös Mihály 1768-ban Igaron lakott. Ebben az évben adományos nemességéről bizonyitványt kap. Lőkös Jánost pedig 1789-ben a szabolcsmegyei Pazonyon találjuk. Ennek testvére Sándor még 1780-ban Miskolcra költözött.

Még előbb került Alsószuháról a komárommegyei Kócsra Lőkös András, ki 1766-ban beigazolta, hogy Lőkös Sámuel alsószuhai lakosnak fia. A megyei levéltár adatai szerint néhány ízen igy ágaznak el:

[1] Vm. lt.
[2] Orosz: id. m. 174.
[3] Gyüjteményünkben.
[4] Vm. lt. nsi iratok.

Lőkösházi

Zsigmond király 1411 jan. 26.-án uj adománylevéllel erősiti meg Lőkösházi Bekének fiát Miklóst, ki Lőkösházi Jánosnak onokája, *Lőkösháza*, *Bekeháza* és *Omlás* megyebeli faluinak birtokában.[1] 1435-ben Lőkösházi *Oth* György fiáról Albertről történik emlités Füge szomszéd birtokosai közt.[2]

Lőrincz (*Gáspár*)

Lőrincz, más nevén Gáspár János, nejével Gergely Annával és gyermekeivel Márton, György és Erzsébettel, aztán atyafiai ifj. Lőrincz János hitvesével Szabó Erzsébettel, lányaival Anna, Erzse és Katával, aztán az utóbbi testvére Lőrincz István feleségével Gyürek Annával és fiával Istvánnal, végre pedig mostoha apjok *Kalmár* István 1680 szept. 24.-én nyertek cimeres-nemeslevelet, melyet megyénkben 1703. jan. 30.-án hirdettek ki. A család ekkor Kőrösön lakott, ahol jobbágytelkét 700 frtért váltotta meg Máriássy Imre földesurától, mire 1680-ban királyi beleegyezés mellett a jászói konvent bevezette őket abba.[3] Az 1754. évi összeirás Lőrincz-Gáspár János özvegyét és Lőrincz-Gáspár Jánost emliti a rozsnyói járás nemesei sorában.[4]

Címere: kékben a paizs jobb oldala felé dült hegy, aljában fehér bárány legel, mely felett arany kettős-kereszt emelkedik ki, a paizs felső jobb szélén holdsarló által kisérve. *A balfelé fordult*, nyitott, koronás sisak disze: sas, nyitott szárnyakkal. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Lubik

Lubik Antal csetneki lakos volt az 1700-as évek közepén. Felesége Bertóthy Zsófia, akitől a következő gyermekei származtak: János, László, Ferenc, Zsófia, Julia, Mária, Johanna. Lubik Antal 1761-ben szolgabiránk volt, pecsétjén ily cimert használt: hasitott paizs jobb felében grif, bal felében kardot tartó oroszlán. Sisakdisz: növekvő oroszlán jobbjában kardot, baljában levágott fejet tart.[5] A család ma is él megyénkben.

Ludman (*Ludmány*)

Szepesmegyéből származott hozzánk. Ludmány István 1733-ban, mint lekenyei lakos Szepesmegye 1725.-i bizonyitványával

[1] Gr. Zichy okmt. VI. 88.
[2] Rhédey lt.
[3] Jászói lt. L. 1. 4. ikt.
[4] Nemesi összeirások: orsz. lt.
[5] Vm. lt. nemesi iratok.

igazolta, hogy atyja Márton, nagyapja pedig Pál volt, kik mind nemesi jogokkal éltek.[1] A család ma is él Lekenyén.

Lukaházi

Lukaháza, vagy Lyuka falucska volt Sánkfala és Harkács szomszédságában; később elpusztult, de helyét és nevét ma is ismeri a nép. Mátyás király parancsára Lukaházi András fiát Pétert 1413-ban Szkárosra küldik ki a megyei pecséttel, hogy ott hivatalosan eljárjon.[2] Mátyás király 1468 dec. 21.-én azokat a harkácsi és lukai birtokokat, melyek akkor a Kisfaludi Antal, Mihályfalusi Bodon János, Haman András és más atyafiaik, továbbá özv. Peteken Imréné Angaleta asszony s *lukaházi Buzgó István* és *György* kezeiben voltak Hős Tamásnak és Sánkfalusi Antal kancelláriai jegyzőnek adományozza.[3]

Lukaházi Csikoltó (Chykoltho) Gergely is ebben a korban élt. Felesége szkárosi Fityke Anna volt, kitől László és Anasztázia nevü gyermekei származtak, kiket a Szkárosiak és Tomboltok 1487-ben elégitettek ki a szkárosi jószágból.[2]

Lukács *(kövecsesi)*

Ősi fészke a borsodmegyei Parasznya helysége. A család ősei Lukács Péter és András anyai unokatestvéreikkel Dancs Albert-, Lukács- és Istvánnal 1634 jul. 10.-én nyertek nemességet, melyet 1635 szept. 10.-én Borsodban, 1636-ban pedig Tornában hirdettek ki.[4] A családból Lukács János gyermekei közül Gábor, István és András Bácsmegyében telepedtek le. Más ága Radistyánban virágzik.

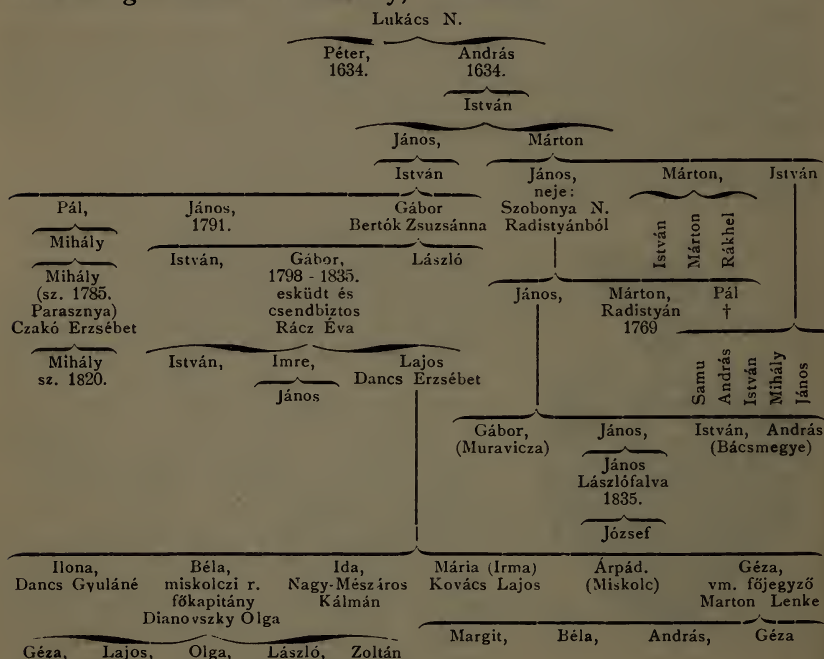
A gömöri ág Lukács Gábortól származik, kinek felesége Bartók Zsuzsánna, mint a Beretky és a szuhafői Bartók család örököse megyénkben is birtokos volt. Lukács Gábor fia ifj. Lukács Gábor (1798—1835) Borsodmegye esküdtje és csendbiztosa. Rácz Éva hitvesétől származott fia Lukács Lajos tekintélyes miskolci ügyvéd,

[1] Vm. lt. jk. XV. 107.
[2] Hanvay lt.
[3] Orsz. lt. dl. 16742.
[4] Családi levéltár a Gömörmegyei Muzeumban Rimaszombaton. A hagyomány szerint az erdélyi balázsfalvi Lukácsokkal közös eredetüek.

7

parasznyai és disznóshorváti földbirtokos, kit 1844-ben Gömörmegye is táblabirái sorába választott. 1846-ban kövecsesi Dancs Erzsébetet vette feleségül, kivel Kövecsesen kapott jószágot, melyen 1849-ben állandóan letelepedett. Gyermekei: Ilona Dancs Gyuláné, Béla miskolci rendőrfőkapitány, Ida Nagy-Mészáros Kálmánné, Mária-(Irma) Kovács Lajosné, Árpád és Géza. Lukács Géza vármegyénk tevékeny főjegyzője, a gömöri ref. egyházmegye tanácsbirája. Érdemeiért Rimaszombat városa 1906 febr. 22.-én diszpolgárává választotta, 1908 febr. 22.-én pedig „Kövecsesi“ nemesi előnév adományozásával tüntette ki Őfelsége, mely testvérére Lukács Bélára is kiterjed.[1]

Címerük, melyet 1634-ben nyertek: kék paizsban zöld dombon arany griff első jobb lábában kardot tart. Sisakdisz: a paizsbeli griff növekvőleg. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[2]

Lukács

Radnóton élő nemes család, ahol már a XVII. században szerepelnek. Nemes Lukács István radnóti lakos 1712-ben 60 évesnek

[1] Hivatalos Lap.
[2] Családi levéltár.

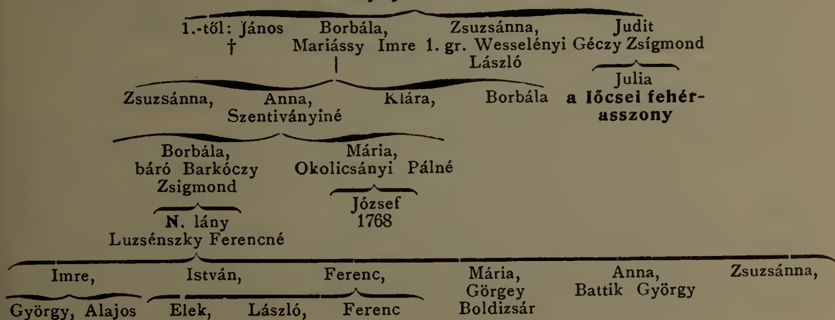
vallja magát, a mikor tanuként hallgatták kí.[1] A család 1669 körül kapott nemességet.[2] Ma is többen élnek közűlök Nemesradnóton.

Luzsénszky (*luzsinai és regliczei báró*)

Lengyel eredetü régi család, melynek fészke Luzina városa volt. A XVI. században hazánkban is birtokos lett. Luzsénszky Márton a lengyel ország-gyüléstől bizonyitványt nyert 1585-ben, hogy családja a regliczei Gladiss törzsből származik. A család később Sáros, Szepes, Zemplén és Gömörmegyében szerepel.[3] Lusénszky Joakim 1676-ban nagyváradi püspök.[4] Luzsénszky István, László, Imre, Ferenc és János, valamint rokonaik Luzsénszky Sándor és Imre 1727 máj. 20.-án nyertek bárói méltóságot.[3]

Az osgyáni ág őse Luzsénszky Ferenc, ki báró Barkóczy Zsigmondnak lányát vévén feleségül, megszerezte az osgyáni uradalmat. Báró Barkóczy Zsigmond felesége Szentiványi Borbála után kapta Osgyánt, ki Bakos Gábornak volt onokája, a hires lőcsei fehérasszonynak Korponay Jánosnénak pedig onokatestvére. A Luzsénszky bárók tehát osgyáni Bakos Gábortól származnak le anyai ágon.[5]

[1] Kalas iratok Rimaszombaton.
[2] Pósa Lajos radnóti ref. lelkész közlése.
[3] Nagy I: id. m.
[4] Genealogiai fűzetek: 1907. 2.
[5] Vm. lt. peres acták, Harmos-féle jegyzetek után.

Ebből az ágból származik Luzsénszky György báró, kinek feleségétől karancsberényi Berényi Erzsébettől származó fiait Luzsénszky József, János, Ferenc, Antal és Györgyöt 1822-ben iktatják be az osgyáni, sussáni, bakostöréki, zeherjei, felsőszkálnoki birtokokba, a Kelecsény pusztába, aztán az alsóbátki, harmaci, egyházas-utasterenyei és pusztaperennai részekbe. Ezek a birtokok Korponay Gábor magvaszakadása után a szent koronára szálltak s a Luzsénszkyek kir. adományt szereztek azokra.[1]

Az osgyáni ág ujabb, töredékes családfája:[2]

Luzsénszky Henrik báró
1848—49-ben vitéz huszár-kapitány

Henrik osgyáni nagybirtokos † 1907 febr. 28. (38 éves) Majoross Margit	István moóri nagybirtokos

Livia,	Henriette,	Margit,	Ilona

Az 1727-ben báróvá lett Luzsénszky Imrének egyik fia György tábornok, másik Alajos ezredes volt. Leszármazóik ma is virágoznak.[3]

Bárói címer: vörös mezőben zöld alapon balra fordult ágaskodó, fehér griff. Sisakdisz: két öblös végü vörös elefánt-agyar közt növekvő griff. Takaró: ezüst-veres.[4]

[1] Jászói lt. 19: 81. l. Az osgyáni ág teljes nemzedékrendjét megszereznünk nem sikerült.
[2] Gömör-Kishont: 1907: 9. sz.
[3] Nagy I: id. m. Itt a többi ágaknak meg van a családfája.
[4] Magy. Nemzets. Zsebkönyv I. r. 367.

Madarassy

Régi erdélyi család, melynek ősi fészke Mezőmadaras helysége. A család neve eredetileg Magyar volt, előneve pedig madarasi, de később az előnevét használja családnév gyanánt. Madarasi Magyar Pál és János 1578 ápr. 12.-én cimeres nemeslevelet nyertek Rudolf királytól.[1] Ennek a Pálnak onokája volt Miklós, ki 1636 körül Kassára költözött.[2] Egyik fia György Tolcsván lakott. Ennek István nevü fia szkárosi Farkas Györgynek Mária nevü lányát vette feleségül, kivel megyénkben szép birtokot kapott a család. Ez az István, aki már állandóan a Madarassy nevet használja, Szkároson lakott. Az ottani ref. egyház ma is őriz egy becses kelyhet, melyet 1690-ben Madarassy István és Szkárosi Farkas Mária adományoztak az egyháznak. Az érdekes müemléken mindkettőjüknek cimere ki van metszve. Madarassy István II. Rákóczy Ferenc küzdelmeiben is részt vett. A gömöri felkelő nemességnek 1704-ben lovas hadnagya volt.[3] A megyei életben is tevékeny részt vesz; előbb szolgabiró, majd 1693—94-ben, aztán 1706-ban alispán, Rákóczy idejében pedig commissárius.[4] Gyermekei közül György és László 1733-ban az 1578.-i cimerlevéllel bizonyitották nemességüket. Leánya Zsófia Szentmiklóssy Istvánhoz ment nőül.[5] A család ettől kezdve egész a jelen korig előkelő szerepet játszik megyei

MADARASSY.

[1] Vm. lt. jk. XV. 99.
[2] Családfa Madarassy Iván t. b. főszolgabiró birtokában Feleden.
[3] Gömör-Kishont 1907. 2.
[4] Vm. lt. nsi iratok.
[5] Vm. lt. jk. XV. 99. és Hanvay lt. 1733.

- Madarasi Magyar Pál, 1578.[1]
  - János, Mezőmadaras
    - Miklós, 1636. Kassa, † 1663.
      - János
      - György (Tolcsva)[2], Kecskeméthy Zsuzsánna
        - István, 1690–1706. szkárosi Farkas Mária (Szkáros)
          - György[2], Gömör vm. főjegyzője, Szkáros
            - Ignác, Elek, Pál, **a harmaci ág ősei**
            - József, jegyző
          - László[2], gömöri táblabiró, 1. Bán Ilona, 2. Bárczay Zsuzsánna
            - 1.-től: Sándor, Gacsály
              - Pál, László, **a szatmári ág ősei**
            - 2. tól: István, egerfarmosi Kandó Zsuzsánna
              - István, 1770–80. Gömör főjegyzője, Pongrácz Rozália
                - Karolina, Hangyás Gedeon
                - Anna, Földváry Pálné
                - László, csicseri Orosz Zsuzsánna
                  - László,
                    - Róza, ifj. Jókay Mór
                    - László
                  - Lajos,
                  - Pál, árvaszéki ülnök
                  - Erzsébet, Konkolyi Thege Miklósné
                - Rózsa, Földváry Mihály
                - Franciska, Konkolyi Thege Imréné
                - Mária, Hajós Menyhért
                - Erzsébet, Hajós József
              - József, Záborszky Borbála
                - Antal, 1798–1866. (Gortva) Zmeskál Zsuzsánna
                  - Gyula, Szoboszlay Klemma
                    - Iván, Gyula, Elemér, Kálmán, Sarolta
                  - Ilona, Okolicsányi István
                  - Laura, Szakall Lajos
                - Miklós, 1803–1873. Szirmay Rozália
                - Miksa, 1804–90. Sréter Zsuzsánna
                  - Lőrinc, Körtvélyessy Gabriella
                    - Zóltán, Anna, Árpád, Margit, László, István
                  - Anna, Jakabfalvy Károly
                  - Rózsa, Körtvélyessy Gusztáv
              - Pál, Gömör főszolgabirája, 1777–1823. Mariássy Julia
                - Julia, 1830. Hanvay Károly
                - Lajos, Czékus Matild
                - István, 1830. Hajós Julia
                  - Etelka, Sziklay Ferenc
                  - Dezső, Tassi-Végh Vilma
                    - Vilma,
                    - Ilona
                  - István, Nyers Erzsébet
                    - Erzsébet
                  - Lajos, Pál, Irma, Rózsa
              - Ferenc, Pestvm. táblabirája, galanthai Fekete Krisztina
                - Móric,
                - Károly, Eszényi Emilia
            - Lajos, Gömör főszolgabirája, Szkáros, Ragályi Etelka
          - Zsófia, Szentmiklóssy István

[1] Családfa Madarassy Iván birtokában.
[2] Vm. lt. ns. iratok.

életünkben; csaknem minden egyes tagja főbb megyei tisztséget is viselt. Madarassy József 1776–85-ig alispán vármegyénkben.

A családnak egy ága a pestmegyei Tassra költözött. Közülök Madarassy László 1836-ban főszolgabiró volt itt, majd 1849-ben alispán.[1] Még előbb származott el megyénkből a szatmári ág, melynek egyenes őse Madarassy Sándor, ki Madarassy Lászlónak első feleségétől Bán Ilonától származott. Ő anyai birtokán a szatmármegyei Gacsályon telepedett le; utódai ma is virágoznak ott.[2]

A család cimere: kék paizsban lebegő koronán nyugvó páncélos kar, görbe kardot tart; jobbról befelé fordult holdsarló, balról csillagtól kisérve. Sisakdisz: két kiterjesztett sasszárny.[3]

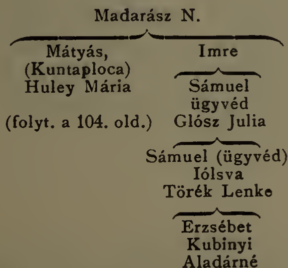
Madarász

Madarász András és fivérei Mátyás, Dávid és Tamás, nővérükkel Madarász Katával 1662 aug. 8.-án nyertek I. Lipót királytól cimeres nemeslevelet, melyet 1670 április 15-én hirdettek ki megyénkben.[4] Madarász Tamás az 1704.-i nemesi felkelők közt vett részt Rákóczy küzdelmeiben. Ugyanő 1703-ban a jólsvaiak közt igazolta nemességét.[5]

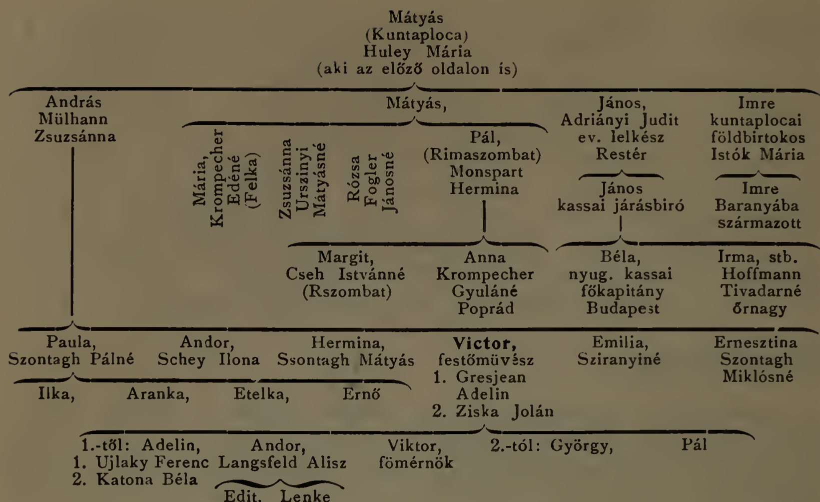
Ebből a családból ered Madarász András, ki a hazai ipar fejlesztése körül fejtett ki nagy tevékenységet. A csetneki rézhámor, masznikói papirgyár, pécsi vasgyár, gőzmalom és kenyérsütő-intézetnek ő volt a megalapitója és vezetője. Gyermekei közül különösen Madarász Victor festőmüvész tett szert országos hirnévre.

A családnak egy ága Rozsnyón virágzott a közel multban.

Címerük: veres paizsban pelikán magzatait vérével táplálja. Sisakdisz: növekvő, arany oroszlán jobbjában kardot tart. Takarók: kék-arany, veres ezüst.

[1] Kőszeghy: id. m. 220.
[2] Családfa Madarassy Iván birtokában.
[3] Szkárosi egyházi kehely s Pest vm. 1906/11. sz. a. kiadott pecsét másolata Madarassy László birtokában Budapesten.
[4] Eredetije Madarász Victor festőmüvész birtokában Budapesten.
[5] Vm. lt. jk. XV. 61.

Magyar (*aggteleki*).

Aggteleket és Kecsőt a XVI. században a Kecsey és Magyar családok birták. 1554-ben Magyar Jakabnak és Kecsey Lászlónak Aggteleken 8, Kecsőn pedig 7 jobbágytelke volt.[1] 1544-ben aggteleki Magyar Jakab zubogyi jószágát 200 arany frtért adta el Mellétei Andrásnak.[2] Miksa király 1568-ban Margyar Mihály összes aggteleki és kecsői jószágát Otrokocsy Mátyás szendrői katonának adományozta. Magyar Mihály azért veszitette el birtokait, mert Kecsey László megöléseért notázták.[3] Otrokocsy Mátyás a Magyar-féle javak egy részét azonban kénytelen volt Magyar Jakab özvegyének átengedni. A Magyar családnak még e korban magva szakadt. Magyar Mihály lánya Dorottya kakasfalusi Csuda Ferenc neje, kinek örököseit Szatmáry-Király Imrét és ifj. Battik Györgyöt 1750-ben vezetik be az aggteleki, lénártfalvi, détéri és péterfalusi jószágokba.[4]

Makay

Ősi fészkük Makó, ahol már a XVI. században birtokosok. A család megalapitója Makay György, kit Rudolf király minden közszolgálat és taksa alól felszabaditván, 1581-ben megnemesitett.

[1] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[2] Jászói lt. C: 107.
[3] Simon lt.
[4] Jászói lt. O: 128.

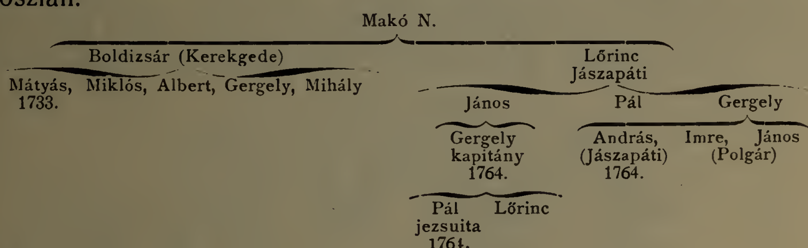
Ugyanakkor egy makói kuriára és két jobbágytelekre is donációt nyert.[1] Fia Makay András, kinek János nevü fia 1676-ban Tisza-tokaj városában lakott, ahonnan nemsokára Szentmihályra költözött. Ennek fia Makay Ferenc megyénkben telepedett le. 1733-ban, mint rozsnyói lakos, Zemplénmegye bizonyitványával igazolta nemességét.[2] Makay Elek 1771 körül gömöri esküdt, 1782-ben már szolgabiró.[3] Pecsétjén ily címert használt: oroszlán jobbjában kardot tart; sisakdisz: a növekvő címerkép.

Makó

Kerekgedén élő nemes család, melynek II. Ferdinánd 1635 nov. 22.-én adományozott nemességet. Armálisukat *Gömörmegyének Szkároson tartott gyülésén* hirdették ki.[4] A családból származtak Makó Boldizsár és Lőrinc testvérek, kik a XVII. század második felében gyermekeikkel együtt a Jászságba költöztek. Makó Boldizsár azonban visszajött lakni az ősi kerekgedei jószágra, mig Makó Lőrinc Jászapátin telepedett le. A családi íratok ez utóbbinak gondviselése alatt maradtak. Makó Boldizsár fiai: Mátyás, Miklós, Albert, Gergely és Mihály kerekgedei lakosok voltak. 1733-ban a nemesi vizsgálatkor Makó Mátyás ment le közülük a nemesi iratokért Jászapátira, ahol akkor onokatestvéreik Makó Lőrinc fiai: János, Pál és Gergely laktak.[5]

A jászapáti ágból Makó Gergely a nádori seregben kapitány volt. Onokatestvérei közül Makó Imre és János Polgáron laktak.

Címerük Makó Boldizsár esküdt 1776.-i pecsétje alapján: kardot tartó oroszlán. Sisakdisz: két szárny közt növekvő, kardot tartó oroszlán.[5]

Malahi

Horka helysége, melynek régi neve Malah, a XIII. században a gömöri várföldek közé tartozott. Lakosai ekkor gömöri várjob-

[1] Vm. lt. „ab omnibus oneribus et taxis immunitamus ac in coetum et numerum potiorum cooptamus."
[2] u. o. jk: XV.
[3] Vm. lt. ns. iratok.
[4] Vm. lt. jk: XV. 124.
[5] u. o. ns. iratok.

bágyok, várkatonák voltak, kiknek kötelessége a fegyveres szolgálat vala.[1] Már 1243-ban történik emlités a Pelsőcről délre fekvő Malach faluról, melynek egyik birtokosa akkor Zágráb gömöri várkatona volt.[2] Ettől a Zágrábtól származik a kövecsesi Dancs család, mellyel már foglalkoztunk. A kövecsesi Dancs családon kivül még a kövecsesi Czinege család ősei is Malahról erednek. Ugy a Dancs, mint a Czinege családnak még a XV. században is volt birtoka Malahon. A XIV. században még mind a két család ősei Malahi néven szerepelnek az egykoru okiratokban.

A malahi várkatona családok még a XIII. században nemességet szereztek. Igy a Dancs és Czinege családok ősei, aztán 1275-ben többen. Ebben az évben ugyanis IV. László király Malahi Gyurgyk (Gurguk) fiait Bosdárt és Pongrácot, Malahi Opsa fiait Andrást és Mihályt, Hutizló fiát Házost, Tubul fiát Hedriket ugy ősi, mint szerzett jószágaikkal együtt a gömöri várkatonák osztályából kiveszi és az ország nemeseinek sorába emeli őket. A nemességre a cseh király elleni Morva melletti csatában szereztek érdemeket, ahol Malahi Simon, ki Bosdár (Bodzsár) és Pongrácnak fivére volt, el is esett.[3]

A Dancs és Czinege családok ősei Keszi és Kövecses környékén fekvő nagy jószágaikon telepedtek le. A Czinegékkel közeli atyafiságban állott Malahi Izsáknak ága, kinek fiai a XIV. század közepén a Czinege családdal együtt Szentdemetert, vagy Felherepánt birták.[3] Malahi Izsák egyik fia György mester 1358—59-ben Gömörmegye alispánja volt.[4] Keszi Herbord fia Kozma 1369-ben tiltakozott az ellen, hogy Malahi Dancs fia Domokos (a Dancsok őse) és Malahi Izsák onokái Keszit, Herepánt, Szentdemetert és Apátit elfoglalták s használják.[3] Malahi Izsák Pál nevü fiától származó unokái és más maradékai 1413-ban Horkai néven fordulnak elő, miből arra lehet következtetni, hogy ez az ág Horkán, vagyis Malahon lakott.[3]

Malahi Izsák

- János 1321—1328.
  - Miklós, 1369
    - László, (de Horka) 1413.
  - István, 1369.
    - János, 1413. (de Horka)
- György gömöri alispán 1358.
  - János, 1369.
- Pál 1343—52.
  - István, 1369—1413. (de Horka)
  - György, 1369–1413. (de Horka)

[1] A Horka névvel először 1413-ban találkozunk (Dancs lt.). Ekkor már Malahi Izsák onokái István és Pál s osztályos atyafiai Horkai név alatt szerepelnek. Egy 1483.-i okiratban (Dancs lt. 1806.-i átirat) a helység Horka, másképp Malah néven fordul elő.

[2] Fejér: C. D. H.: IV.: 1. 291.

[3] Dancs lt.

[4] Gömör monogr. 557.

Malahi Pál 1347-ben homo regius.[1] Simon vályi lelkész 1351 nov. 11.-én megidézi Szkárosi Miklóst és fiát Malahi Pálné Erzsébet asszony és Dobai Mihályné Ilona asszony kérelmére leánynegyed és hitbér kielégitési ügyben.[2] Malahi István 1507-ben Csetneki Miklós ügyvéde volt.[3] Malahy János az 1549.-i subsidium jegyzékben fordul elő.[4]

Ferdinánd király 1561-ben a magvaszakadt Malay János malai kuriáját és az Ivánka Kristóf ivánkaházi kuriáját, melyet azért koboztak el tőle, mivel akarattal esett török fogságba, Kövér Ferencnek és Kormos Gáspárnak adományozza.[5]

A család egy ága még a XVII. század elején is élt. Malahy Péter 1580-ban Horkán egy puszta belsőséget cserél el Barna Ferenc alispánnal.[6] Malahy Péter Anna nevü lányát Barna János vette feleségül. Ennek utódai Barna Mihály, György és Zsigmond 1664-ben a malahi puszta birtok elidegenitése miatt tiltakoznak Malahy Gergely utódai ellen.[6]

Malatinszky (*rimabrézói*)

Malatinszky Balázs és édes testvérei Jakab és Péter 1625 dec. 3.-án kaptak II. Ferdinándtól nemességet. Nemeslevelük, melyet a következő évben Hontmegye Szentantalon tartott közgyülésén hirdettek ki, már agiliseknek nevezi őket, kik alatt nemes anyától származókat, vagy szabadosokat kell érteni. 1627-ben Zólyomban is kihirdették armálisukat.[7] Az sem lehetetlen, hogy a hasonló nevü ősi adományos liptómegyei család egy ágával állunk szemben, mint Nagy Iván hiszi, de már azt nem fogadhatjuk el, hogy a rimabrézói Malatinszky család a pongyeloki Róth család után örökösödött meg megyénkben.[8] A család rimabrézói kuriája és birtoka hajdan a Lórántffyaké volt, kiktől a Pongráczok kezére került. Szentmiklósi Pongrácz Mátyás 1626-ban az egri káptalan előtt a fenti nemességszerző Malatinszky testvéreknek adta el.[9] A három testvér utódai elágaztak s Rimabrézón kivül Nyustyán, Kecegén, Ratkón, Pokorágyon, Breznóbányán és más helyeken is laktak.[9] Malatinszki Márton 1740 körül hontmegyei kapitány, János a gróf Csákyak directora (1794.) és öt vármegyének táblabirája; Ferenc pongyeloki birtokos, 1839-

[1] Anioukori okmt. V. 35.
[2] U. o. V. 525. 555.
[3] Orsz. lt. dl. 21687.
[4] U. o. dicalis összeirások.
[5] Királyi könyv III. 713.
[6] Nagy I: id. m. X. 92. pótköt. 95.
[7] Kishonti összeirás vm. lt.
[8] Nagy I: id. m. VII. 277.
[9] Családi iratok Rimabrézón Adamszky földbirtokosnál.

ben gömöri alszolgabiró, később az eperjesi kerület táblai ülnöke. Ez utóbbi azonban lehet hogy a liptómegyei Malatinszkyak közül való.

Címerük : kékben hármas zöld halmon fehér bárány, jobbjában kardot, baljában arany koronát tart. Sisakdisz : kar. Takarók : kék-arany, veres-ezüst.

Malatinszky N.[1]

Balázs, 1625 — Jakab, 1625. — Péter, 1625.
Jakab
András
Breznóbánya, †
Balázs
János — Mihály, — Mátyás
Gyögy, (Tiszántul Mokrán és Csabán) — János, — Mátyás Kecege — Márton honti kapitány Bartik Ilona — János, (Váll) † — György (Sztrizs.) †
András, Mihály (Nyustyán) — György, Kecege — Mátyás — Dániel, katona † — Mátyás, sz. 1742. Rimabrézón — Judit Reviczky Mátyás
Judit Gálné
Mária, Záborszky György — Rozália, Pauer Teofil — László sz. 1782.
Frigyes, sz. 1824. — Éva, — Mária, — Julia, — Zsuzsánna, — László sz 1839.
János, — Balázs, — Péter
Mátyás, — Mihály, — Balázs, — János, — Péter — Péter
Mátyás (Varbóc) 1729. — Márton — Balázs, — András
Ferenc — Mátyás † — András
1 lány — Mária — János, Moltár Zsófia — Mária, — Zsuzsánna
András, (1757). — Mátyás, — János †
Samu, Judit, Mária — Ferenc 1737. — János, — Judit
István, — Ferenc
Samu
Mihály, — Samu — István, — Márton Ratkó 1733.
Lajos — István, 1744. — Dániel, 1732 — János — Zsófia
Krisztina Pazárné — Béniámin, — Zsuzsánna, — Julia
Teréz

Maléter

A XIX. század elején Nagyszlaboson élt ily nevü nemes család.[2] Maléter Eduárd 1845-ben megyei számvevő volt.

[1] Családi iratok Rimabrézón.
[2] Nemesi összeirás Vm. lt.

Mariássy (*markus- és batizfalusi, vagy falvi*)

Ősrégi család, mely a kihalt Gömöri családdal közös törzsből származik. Közös ősük Szepesi Galának fia Márk. Ennek Batiz nevü fiától a *Gömöri*, Markus nevü fiától pedig a *Mariássy* család származik. A család fészke *Markusfalva* (régi nevén Szentmihály) ugyan Szepesben fekszik, de már a XIII. századtól birtokosok megyénkben s közéletünk terén azóta állandóan vezető szerepet játszanak.

A család gömöri fészke *Berzéte*, melyet 1300 körül a Bebek család őseitől szereztek. 1327-ben már Markus fia István birja *Berzéte* és *Krasznahorka* várakat, az azokhoz tartozó *Berzéte*, *Rudna*, *Kőrös*, *Szalócháza* és *Rakoncás* falukat. Ezekért a nagy jószágokért a Bebekek pert inditottak ellenük, melynek 1352-ben egyességgel vetettek véget, melyszerint Berzéte várát, Kőröst és Rudnát megtarthatták, de Krasznahorkáról és tartozékairól le kellett mondaniok.[1] Az egyességet István fia Márius és Gömöri János és Jakab kötötték meg.

Zsigmond uralkodása alatt a Gömöri családnak magvaszakadván, Berzéte és a hozzá tartozó uradalmak teljesen a Mariássy család kezére jutottak. Mariássy László fiát Istvánt 1489-ben a jászói konvent beiktatja Berzéte várába, s a hozzátartozó berzétei, rudnai és kőrösi jószágokba, amelyek őseiről szállottak reá.[2] Ugyanő 1504-ben cimeres-levelet nyert. 1511-ben Bebek Jánost tiltotta sajógömöri birtokának elfoglalásától.[3]

A család a mohácsi vészt követő korszakban János király pártjára állt, ezért a Ferdinand hivei többször elkoboztatták gömöri jószágait. Igy 1528 jan. 25.-én a Mariássy Ferenc és Máté berzétei, kőrösi és rudnai összes jószágait, a Szapolyai János berzétei kastélyával együtt Bebek Imre prépost és Ferenc testvéreknek adományozza Ferdinánd, azokért az érdemekért, amelyeket Szapolyai elleni harcokban az udvar mellett szereztek. Az okirat elmondja, hogy a Mariássyak politikai pártállásuk miatt estek hütlenségi büntettbe Szapolyaival együtt.[4]

[1] Anoukori okmt. II. 273. V. 507.
[2] Jászói lt. M. 2. 42.
[3] Nagy I. id. m.
[4] Királyi könyv: I. 112.

I. tábla.

Mariássy László

István, 1489.

Ferenc
Pongrácz Zsófia

Pál, Bertóthy Margit | Anna, Csetneki Mihály

Ferenc, | András, 1588–1608. Görgey Margit | Zsigmond, 1639. Merse Erzse **folyt. a II. táblán** | Éva, Monoki Mihály | Pál, 1639.

György, | András, Korláth Judit | Ferenc, † 1649. szepesi alispán 1. Debreczeni Judit 2. Palágyi Piroska | János, † 1655. szepesi követ | Zsófia, Ujfalusi Gergely | Anna

Mária, Gyulaffy László

Ferenc, 1651, Gehőczy Éva | Anna 1651. Bónis Ferenc

Klára, | Éva, | Miklós, 1692. Petneházy Éva | Gábor 1692. Szmrecsányi Anna

Sándor, 1686–1755. egri kanonok, szepesi prépost | Farkas, 1729 | István, | Julia, 1720. Szontagh Gáspár | Mária Krajnyik Sándor

Klára, Zimmerman Ádám | Borbála, Róth János | Ferenc Batizfalva Horváth Anna

Sándor, (Berzéte) Okolicsányi Borbála | András 1750–1847. táborszernagy

Imre, alezredes Horváth Borbála | Antal, kapitány | József, főhadnagy | Sándor, főhadnagy | András, Szirmay Adél | Zsuzsa, Szirmay Zsigmond | Teréz, Ujházy József | Anna, Gömöry János | Teréz Csernyus László

Gusztáv Kubinyi Lujza

Ferenc

András, | Albert, 1. Prónay Paulina 2 Desewffy Paulina | Gyula Szirmay Anna

Aladár, Ilona

Gyula

II. tábla.

- Mariássy Zsigmond 1639. (ki az I. táblán) — Merse Erzse
  - László 1649. szepesi alispán — Bajcsi Judit
    - László — Veér Mária
      - Pál, 1704—1708. gömöri alispán — Várady Anna
        - Márk 1760. — Dobozy Erzse
          - József 1766. — gr. Kun Mária
            - József — Fáy Eszter
              - Dániel † 1834. — Darvas Klára
          - Pál — Bornemisza Zsuzsa
            - István alispán — Csoma Zsófia
              - Zsófia, — Csemiczky Pál
              - Zsuzsánna, — Zmeskal Gábor
              - Julia — Madarassy Pál
              - Zsigmond, alispán — Szepessy Mária
                - Béla
                  - Manó
                  - Béla
              - Pál, — Fáy Petronella
                - Kálmán — Badányi Ida
                  - Margit,
                  - Ida
                - Malvin — Hámos József
              - István, Izsák — Petronella
                - Géza — Balogh Iza
                  - István,
                  - Anna,
                  - Andor
                - Ida — Kriston László
                - Andor — Fáy Aranka
                  - Gabriella,
                  - Klementina
            - Pál 1808.
          - Lajos 1803. — Patay Judit
            - Károly (Homoród) — Kiszely Julia
              - Job — Bárczay Janka
                - Móric — Szirmay Anna
                  - Barna — Szentmiklóssy Mária
                  - László — Farkas Erzsébet
                    - László
                  - Gyula
                - Amália
            - Lajos — Császár Mária
              - Ferenc
                - Ferenc
        - László — Szepessy Krisztina
          - Bóra — Fáy András
          - Krisztina — Vattay Pál
          - István — Fáy Kata
          - Anna — Fáyné
          - László
            - Boldizsár (Kazinc) — Losonczy Klára
              - Menyhért, László, Boldizsár
            - Zsigmond — Szontagh Mária
              - Szidonia, Zsófia
            - Károly
              - Károly
                - Napoleon — Sponer Lujza
                  - Paulina — Badányi Mátyás
                - Anna — Szemere Miklós
            - Gergely — Bónis Erzse
              - István
  - György szepesi alispán — Mariássy Judit
    - István †
  - Zsigmond 16:9. szepesi alispán — Péchy Kata
    - Zsigmond — Szentiványi Borbála
      - Zsigmond †
      - János
        - Imre — Pongrácz Klára
          - Farkas (Haraszti) — Andaházy Anna
            - József-István
              - Mária — Görgey Antal
      - István szepesi alispán (1729—1749.) — Kapi Zsófia
        - Ferenc-Xavér szepesi és gömöri alispán (1764—70.)
          - Pál gömöri ins. kapitány
            - Alajos,
            - Dienes
          - Mihály
          - Ignác
          - Ferenc
          - János — Görgey Zsuzsánna
            - János 1849 tábornok. — 1888. báró

Mariássy Pált 1573-ban törvényesen bevezetik az ősi gömöri birtokokba, melyekre megerősitő adománylevelet szerzett.[1] Az 1582. évi összeirás szerint a családnak Berzétén 25 és 1/2, Kőrösön 5 és 1/2, Rudnán 3 és 1/2 jobbágytelke volt.[2]

A család Szepes és Gömör megyékben mindég előkelő szerepet játszott. Tagjai közül megyénkben is sokan viseltek alispáni tisztséget. Igy Mariássy *Pál* 1704—1708-ig, Mariássy *Ferenc-Xavér* 1764—1770-ig, *István* 1785—90-ig, *István* 1790—1793-ig, *István* 1810–1827 ig, Zsigmond 1836—39-ig jeles gömöri alispánok voltak. Mariássy *Pál* 1809-ben a gömöri felkelő nemesi-had kapitánya. Mariássy *János* 1849-ben magyar tábornok, később honvéd ezredes, végre tábornok, kit 1888-ban *bárói* méltóságra emeltek.[3] A családból sok jeles tiszt és hadvezér tünt ki az 1848/49.-i szabadságharcunkban.

Mariássy *Béla* (szül. Berzétén 1824-ben) a szabadságharcunkban nemzetőr-kapitány. 1861-ben képviselő. 1864-ben az Almássy-féle mozgalomban való részességgel vádolták s vizsgálati fogságra vetették. Mint iró is jeles egyéniség. Több munkát és értekezést adott ki.

Mariássy *József* berzétei földbirtokos a mult század negyvenes éveiben jeles gazdasági iró.

Címer: vörös paizsban hármas halom két szélsőjén rózsaszál 3—3 rózsával, középsőjén növekvő, páncélos, sisakos vitéz, jobbjában buzogányt, baljában pedig kettős keresztet tart. Sisakdisz: a paizsbeli vitéz.

Marikovszky

Előkelő rozsnyói család, melynek tagjai majdnem nemzedékről-nemzedékre az orvosi pályán müködtek és ezen a téren megyénk történetében megörökitették nevüket.

Nemességet 1610 márc. 27.-én szereztek, amikor II. Mátyás Nánásy Istvánnak, a királyi nagyobb kancellária jegyzőjének, anyai onokatestvéreinek Veres István, Mátyás és Andrásnak, aztán Kisvárday János, Marikovszky Miklós és Lánius Pál rokonainak nemességet és címert adományozott. Marikovszky Miklós a nemességszerző Nánásy István kancelláriai jegyzőnek sógora vala; — tőle 1733.-ig igy származik le családja:[4]

Marikovszky Miklós (1610) } Jónás } Miklós } Márton, Miklós 1733.

[1] Jászói lt. M. 1. 3.
[2] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[3] Gömör vm. monogr. 557. 652.
[4] Vm lt. jk: XV. 63. 86.

A közös nemeslevelet Zemplénben hirdették ki, tehát onnan származhattak Gömörbe. 1703-ban már Rozsnyón találjuk a családot, amikor Marikovszky, másképp *Deák* István hivatkozott a fenti armálisra. 1733-ban pedig Márton és Miklós rozsnyói lakosok igazolták nemességüket.[1] A család nevezetesebb tagjai:[2] Marikovszky *Márton* (szül. Rozsnyón 1728-ban, meghalt Pesten 1772.) Tanulmányainak bevégzése és külföldi utazásai után a kat. hitre térvén, a pozsonyi irgalmas rend, majd Forgách váci püspök orvosa lett, később pedig Szatmármegyének főorvosa. Több orvosi munkát adott ki.

Marikovszky *György* (1771—1832). 1797-ben orvos doktori oklevelet nyer s Rozsnyón telepszik le. 1806-ban megyei főorvosnak választották meg. Gömörben a himlőoltást ő alkalmazta először. Számos kiváló orvosi munkát irt, melyekből sok napvilágot sem látott.

Fia ifj. Marikovszky *György* az orvosok és természet vizsgálók XII. rimaszombati nagygyülésének elnöke, 1867-ben.

Marikovszky *Gusztáv* (1806—1892), ki tanulmányainak kiegészitése végett az egész Európát beutazta. 1831-ben Rozsnyón telepedett le. 1834-ben megyei főorvos lett, állásáról az abszolutizmus alatt lemondott. Ezután Andrássy Gyula grófnak, majd Coburg herceg balogvári uradalmának lett főorvosa. Irodalmi téren is müködött.[3]

Címerük: kékben, hármas zöld halmon arany naptól és ezüst félholdtól kisért fészkében ülő, fiait vérével tápláló pelikán. Sisakdisz: daru nyakán elülről átdöfött nyillal, felemelt jobbjában kövecset tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[4]

Maritinszky

Maritinszky Ferenc 1725-ben, mint kishonti nemes II. Ferdinánd 1630 máj. 6.-án kelt armálisával igazolta nemességét, melyben Maritinszky Bálintot emelték nemességre. Kihirdették 1630-ban Gömörben, 1640. Hevesben, 1716-ban pedig Kishontban.[5] Gömörmegye 1752-ben nemesi bizonyitványt adott ki Maritinszky Ferencnek.[6] Maritinszky Ferenc Hont vármegye táblabirája szül. 1699-ben, meghalt 1768-ban; a csetneki templomban nyugszik, ahol emlékkövén a következő címer látható: vágtató lovas, felemelt jobbjában kardot tart.

Markos

Egy 1772.-i tanuvallatás szerint, Markusfalváról származtak Rozsnyóra, ahol nemesi szabadságuk feledésbe ment, mivel „elide-

[1] Vm. lt. jk: XV. 63—86.
[2] Göm. vm. monogr. 389.
[3] Gömőr vm. monogr.
[4] Zemplén vm. monogr. 534.
[5] Orsz. lt. honti nemesi vizsgálat.
[6] Vm. lt. ns. iratok.

genettenek az nemesi szabadságtul; amidőn fel kelletett ülnie az nemességnek — vallja egy tanu — szegény állapottal lévén eleik, csak alattomba marattak s fel se ültek az insurrectio idejekor". Markos János lipcsei tanácsos volt; fia Markos Imre 1772-ben babinai plébános.[1]

Markos N. Rozsnyó

János, lipcsei tanácsos — Mihály — Dániel (Csetnek)

János fia: Imre, babinai plébános 1772.

Mihály fia: Mihály

Mihály fiai: József, Pál, Mihály, (1772.)

Markus

II. Mátyás 1609 ápr. 4.-én adományozott nemességet Markus Mátyásnak, atyjának Markus Mihálynak, nagybátyjának Markus Bálintnak, végre Markus Mátyás-, Dávid- és Benedeknek, melyet megyénkben hirdettek ki. Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Markus János jólsvai lakos igazolta nemességét. Ennek két fia maradt János és György. Jánosnak fia Pál sajógömöri ev. kántor.[2]

Címer: hasitott paizs; elül feketében oroszlán; hátul kékkel és ezüsttel vágva; felül repülő sas csőrében gyürüt tart, alul zöld dombon liliombokor virágzik. Sisakdisz: növekvő grif jobbjában pálmaágat tart. Takaró: fekete-kék-arany.[2]

Marton

MARTON.

A család megalapitója Marton Dávid, ki mint Széchy Mária hű embere, s egy ideig Murány vár parancsnoka, Wesselényi Miklós nádor pártfogása mellett nemességet nyert.[3] Címeres-nemeslevelük tanusága szerint, III. Ferdinánd 1652 febr. 28.-án Marton Dávid hivét és családját: Kender Ilona nejét, János, Illés, Dávid fiait és Fidina nevü leányát nemesi rangra emeli maradékaikkal együtt. Az ekkor adományul nyert címer a mellékelt címerképen is látható.[4] A család nemességét Pelsőcön Gömörmegye törvényszékén hirdették ki 1652 jan. 18.-án. A család bölcsője Jólsva, a hol a nemességszerző fiai és unokái éltek és hosszu ideig nem a

[1] Vm. lt. nemesi iratok. Hogy nemességüket beigazolták-e, kétséges?
[2] Vm. lt. jk: XV. 82; — Nagy I: VII. 331.
[3] Marton János ma is őrzi azt az érdekes pipát, melyet, amint az apáról-fiura szálló hagyomány tartja, Wesselényi nádor ajándékozott ősének.
[4] Eredetije Marton Jánosnál Budapesten.

Marton, hanem a *Dávidis* nevet használták.[1] Jólsváról a családnak egyik ága Csetnekre, másik Ochtinára szakadt. A csetneki ágból származtak Marton József és Károly testvérek, kik 1825-ben éltek. Józsefnek Báthory Anna feleségétől származott gyermekei: Zsuzsánna, Julia Faskó Józsefné és Lajos (1841).[2]

Az ochtinai ág, mely ma is virágzik, I. Dávidnak legidősebb fiától Jánostól származik le.[3] Onokája II. Marton András már Ochtinán lakott, ahol virágzó bányái voltak. A csetnekvölgyi vasipar felvirágoztatása körül nem kis érdemeket szerzett. Fia Marton János megyénk felső járásának jeles főszolgabirája, egy ideig helyettes alispánunk nyolc vármegyének táblabirája volt.[4] A jeles férfiut, kiről a közvélemény alaposan tartotta, hogy a Felvidék leghiresebb jogásza, Jólsva és Rozsnyó városa is diszpolgárává választotta. Ennek egyik fia Marton Rudolf, a másik pedig Kálmán, kik szabadságharcunk alatt mindketten fegyvert ragadtak a haza védelmére. Elnyomatásunk alatt Rudolf herceg Esterházy szádvári uradalmának főügyésze és igazgató jogtanácsosa lett. Az alkotmányos élet helyreállitása után megyei életünkben szerepel. 1867-ben az urbéri és tagositási perekben való biráskodás céljából alispánná választották, majd a rimaszombati törvényszék elnökének nevezték ki, mely állásában egész haláláig páratlan ügybuzgalommal munkálkodott.[5]

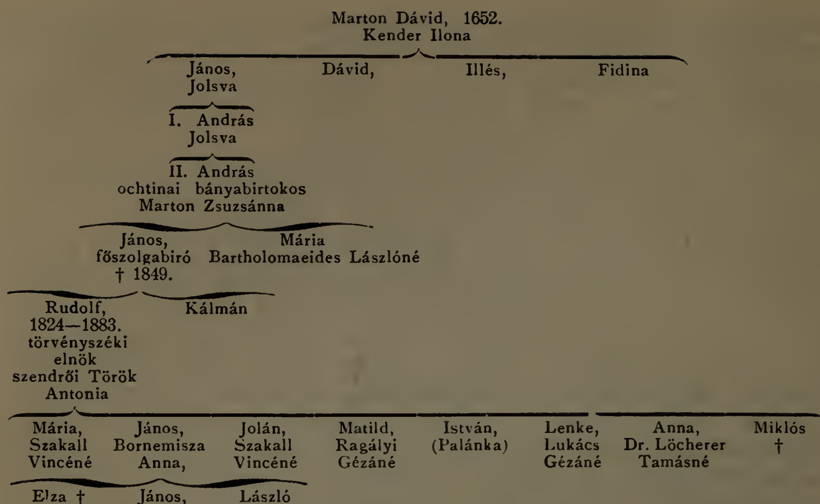
Testvére Marton Kálmán előbb a Coalitionál (Rima-murányvölgyi vasmű egyesület), később a Rima-murány Salgó-Tarján v. m. r. társaságnál, mint jogtanácsos működött.

Marton Rudolfnak nejétől szendrői Török Antóniától a következő gyermekei maradtak: Mária Szakall Vincéné, Jolán Szakall Vincéné, János, kiről még alább megemlékezünk, Matild Ragályi Géza özvegye, István a palánkai állami ménesbirtok gazdasági intézője, Lenke Lukács Gézáné, Anna Dr. Löcherer Tamásné és Miklós, ki korán meghalt.

Marton János a Rima-murány-Salgótarján vasmű r. t. jogtanácsosa és vármegyénk képviselőtestületének tagja. Neje alispánunknak minaji Bornemisza Lászlónak lánya Anna.

A család címere, melyet 1652-ben nyert: kék paizsban zöld mezőn természetes szinü bárány, melynek nyakán a paizs bal oldaláról lelógó lánc van. Sisakdisz: a sisak koronáján könyöklő, bárdot tartó, veres ruhás kar. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

[1] Vm. lt. jk. XV. 81.
[2] Faskó iratok Matisz főjegyzőnél Csetneken.
[3] Ochtina helysége régi nevét ujabban a család iránti kegyeletből Martonházára változtatta; — a helység földesura ma is a Marton család.
[4] Göm. vm. mon. 345.
[5] Göm. vm. mon. 345.

Marton

Ennek a Marton családnak fészke Szkáros, ahol 1659 julius 15.-én nemességet szereztek. Ekkor Lipót király nemességet és címert adományozott *Marton* Bálintnak, Lázár Erzsébet nejének, továbbá fiainak Marton Istvánnak és Gergelynek, pedig *olaszi Albert* Gergelynek. Nemeslevelüket 1660 julius 8.-án hirdették ki Gömörmegyében.[1] Az itt szereplő Marton Istvánnak fiai István és János 1733-ban igazolták nemességüket.[2] Marton István hosszu ideig viselte a megyei kapitányi tisztséget. Testvérének fia ifj. Marton János pedig 1776-ban rimaszombati ref prédikátor volt. Ennek fivére Marton Balázs ugyanekkor Szkároson lakott, ahol a család ma is virágzik.[3]

Címerük: kék paizsban, zöld alapon koronán álló fehér galamb, kiterjesztett szárnyakkal, csőrében három buzakalászt tart; a paizs felső sarkaiban két heraldikai rózsa által kisérve. Sisakdisz: növekvő grif jobbjában kardot tart.[1]

Marussy

Az 1754.-i nemesi összeirás szerint Marussy István a serkei járásban lakott.[4]

[1] Eredetiről, mely a családnál van Szkároson.
[2] Vm. lt. jk. XV.
[3] Vm. lt. nsi iratok.
[4] Orsz. lt. nemesi összeirások.

Máté *(Csizi)*

Fészke Csiz, ahol már a XVII. században előfordul a család. Az 1690-es években Hanvay György és Gábor hajduikkal elfogatta csizi Máté Gergelyt több radnóti emberrel. Ajnácskő várába záratták őket, honnan csak váltságdij mellett szabadulhattak ki.[1] Máté Benedek 1705-ben a csizi nemesek közt fordul elő.[2] Ennek Gergely nevü fia 1736-ban Liszkán lakott. Ebben az évben nemesi bizonyitványt nyert megyénktől, hogy a *Csizi* más néven *Máté* családból származik.[2] Ebből a családból származott Máté Benedek, ki a közel multban Csizről Felsővályra költözött.

Mathaeides

III. Károly király 1719 szept. 23.-án nemességet adományozott Mathaeides Mihálynak és fiainak János, András és Zakariásnak, melyet 1720 márc. 21.-én hirdettek ki Kishont kerületben.[3] A család címere Nagy Iván szerint: kékben zöld alapon páncélos vitéz; sisakjában structollakkal, jobbjában három nyilat tart. Sisakdisz: páncélos kardos kar. Takarók: kék-ezüst, veres-arany.[4]

Matulay *(Matolay)*

Matulay András és rokonai 1670 máj 12.-én nyertek címeres nemeslevelet.[5] A család az 1740-es években Csetneken telepedett le, ahol ma is él. Matulay József 1841-ben Gömörmegye esküdtje volt, pecsétjén az alábbi cimert használta.

Címer: kékben zöld alapon szürke galamb, veres csőrében három buzakalászt tart. Sisakdisz: a paizsbeli galamb. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[5]

Mátyás *(Ferencz)*

Mátyás Miklós, Mihály, János és Márton *Horváth* István, János, Mihály, Márton és Tamással 1655 okt. 8.-án kaptak címeres nemeslevelet. A család Ragályon virágzott, ahol *Ferencz,* másképp Mátyás Mihály 1703-ban, Mátyás János és Márton fia István pedig 1733,ban igazolták nemességüket.[6]

[1] Hanvay lt.
[2] Vm. lt. jk. XVI. 1705. összeirás és nemesi iratok.
[3] Orsz. lt. nob. invest. 1725.
[4] Nagy I. VII. 365.
[5] Gömőr vm. monogr. 652.
[6] Vm. lt. jk. XV. 62. 114.

Mauks

Szepesmegyéből származott Rozsnyóra. Mauks Tóbiás 1733-ban Szepesmegye bizonyitványát mutatta fel jogainak igazolására.[1] Mauks Tóbiás neje Tropp Borbála volt, ki után a család Zabaron kapott nagyobb birtokot. A családot 1756-ban uj adománylevéllel erősitette meg a nádor a zabari jószágban a Szontagh, Pruszkay, Bényei és Trocsányi családokkal együtt, melyek mind a Zabari család lányági leszármazói.[2]

Mayer *(Tornay)*

Rozsnyón élt ez a család, melynek nevét *Majerus, Mayr*-nak is irták, sőt egy időben a *Tornay* nevet is használta. Nemességüket II. Ferdinand 1626 máj. 18.-án adományozta, melyet 1628-ban hirdettek ki megyénkben.[3] A család ősei a kurucvilágban zsoldos katonát is állitottak ki, sőt Mayer János maga is részt vett a harcokban, ahonnan hazatérve Mayer-hofernek irta alá nevét, mások pedig „káplárkának" is nevezték.[3] 1777-ben Mayer Mátyás és István rozsnyói lakosok kerestették nemességüket. Sok öreg tanu vallomásából sikerült származásukat Mayer Mihályig visszavinni. Ennek ugyanis két fia maradt, *Tamás* és *János*, kik 1671-ben éltek. Tamásnak, akit „Deák"-nak irtak, fia Mátyás, akinek fia a fenti ifj. Mátyás. Mayer János katonának fia Dávid, akinek fia a fenti István. A család még a mult század elején is élt Rozsnyón.[3]

Megyessy

Ez a nemes család Nadabulán lakott, ahol a kurucvilág idejében — mint a megyei levéltár egy okirata megjegyzi — Megyessy János a Lénárt és jólészi Császár családdal együtt állitott ki katonát.[4]

Méhi *és* Sághi *(Panyiti)*.

Az Ákos nemzetségből származott ez a közeli atyafiságban álló két család. Az Ákos nemzetségnek egy ága, melyből a Bebek és Csetneki családok származtak, már a tatárjárás előtt letelepedett megyénkben.[5]

A Bebek és annak az ágnak, melyből ez a két család ősei eredtek, közeli atyafiságát bizonyitja az is, hogy mindkettő megyénk-

[1] Vm. lt. jk. XV. 158.
[2] Szontagh József okiratai Rozsnyón.
[3] Vm. lt. nemesi iratok.
[4] Vm. lt. Lénárt cs. alatt.
[5] Lásd Bebek név alatt is.

ben lép fel s hogy Gömörpanyitot a két ág, mint ősi birtokot közösen birta. A Bebek és Csetnekyek ősei csak 1341-ben adták oda Alsópanyitot és a borsodmegyei Vámost a Méhi családnak Rozlozsnán és Somkuton levő részükért, melyért a Méhiek pert inditottak a Bebekek ellen.[1]

A Méhi család őseinek Panyiton kivül még egy másik ősi birtoka is volt megyénkben, *Méhi* helysége, melyről a családot az okiratok *Méhinek* nevezik. Ritkábban *Panyiti* (Poniti, vagy Poniki) néven is emlitik őket.[2]

A Méhi család első ismert őse Cselény („Cselén“), ki azonos lehet azzal a Cselény comes-szel, ki 1269-ben, mint a király által kiküldött osztoztató biró szerepel megyénkben a Zágráb-Korpás nemzetség osztályánál.[3] Cselénynek fia Sándor 1321-ben szolgabirája volt Gömörmegyének.[4] Méhi Sándornak három fia maradt: Méhi János, Miklós és Jakab. Méhi János 1330-ban a királyné alétekfogója volt, midőn (ápr. 17.) Zách Felicián a királyi családra tört, hogy valamennyiöket kiirtsa, de az ő bátor közbelépése megakadályozta a véres drámát.[5]

Ily nagy szolgálatot tévén a királyi családnak és a nemzetnek, csak méltó jutalom gyanánt tekinthetjük a király nagy adományait, melyekkel a családot kitüntette. 1332- és 1335-ben ugyanis a Zách nemzetség nagy jószágaiból a nógrádmegyei Karancsságot és környékét, mintegy husz helységet, aztán a megyebeli *Jeszte* és *Bucsk* falukat Méhi Jánosnak és Jakab testvérének adományozta.[6] Méhi János 1346-tól hosszu ideig volt megyénknek főispánja, később pedig Csongrádnak és Nógrádnak is főispánja lett.[7]

Méhi János főispán utódai a nógrádmegyei Ságon szerepelnek, melyről Sághinak irják őket, mig Méhi Jakabnak maradékai tovább is az ősi nevet használják. A család itt ketté válik, az ősi birtokokat azonban továbbra is osztatlanul használják. Méhi Jakabnak két fiáról Miklósról és Jánosról történik emlités, kik egy alka-

[1] Anioukori okmt. IV. 53. 60.
[2] Hanvay lt. 1355. 1357.
[3] Hazai okmt. VII. 119.
[4] Aniou. okmt. V. 442.
[5] A fontos történelmi eseményt már eléggé ismertették az irodalomban. Méhi Jánost azonban hol Cselényinek (Arany), hol Cselénfinek (Lexicon), hol pedig Sághinak mondják. A Cselényi név semmivel sem indokolható. Cselény falu volt ugyan Gömörben, de ezzel a családdal semmi viszonyban nem állott. A Cselényfi név onnan eredt, mert Jánosnak nagyapja Cselény volt, de történelmi alapja ennek a névnek sincs. A Sághi nevet sem lehet elfogadni, mert Karancsságot csak a merénylet után kapta a család s igy csak János utódait nevezték az oklevelek. Egyedül a *Méhi* név a helyes, melyet oklevelekkel igazolni lehet, ahogy a családnak gömöri ágát később is nevezték.
[6] Károlyi oklt. I. 77. 102.
[7] Karácsonyi: id. m. I. 98.

lommal osgyáni Bakos Lászlót megölték. Gyilkosságuk miatt hütlenségi perbe keveredtek. Javaikat elkobozták; kétharmad része a koronára, egy harmadrésze pedig a megölt maradékaira szállt. Lajos király azonban, kinek életét mint kis királyfinak 1330-ban a gyilkosok nagybátyja mentette meg, 1380-ban Visegrádon megkegyelmezett nekik, s igy birtokaikat is visszakapták.[1]

A Méhi család utólsó fi sarja Méhi Miklósnak György nevü fia, ki veszedelmes dolgokba keveredett. Azzal vádolták, hogy társaival a Nyulak szigetén a Szüz-Mária klastromot kirabolta, fegyvereseivel az értékes szent edényeket elvitte. A rablás bünténye miatt fej- és jószágvesztésre itélték s azt rajta végre is hajtották.[2] Gömöri és nógrádi nagy birtokait Zsigmond király Szendi István fiainak Szendi Mihály-, László- és Györgynek adományozta. A Szendi testvérek azon a címen, hogy okleveleik elégtek, 1434-ben uj adománnyal kérték fel a Méhi család javait. A bevezetésnél azonban Sághi Miklós fia Balázs ellentmondott. Ügyük először a nádor, majd az országbiró elé került. Sághi Balázs azt bizonyitotta, hogy a kihalt Méhiek javai jogosan őt illetik, mert atyafiát Méhi Györgyöt ártatlanul itélték el a nyulakszigeti monostor kirablásában. A szomszédos pestmegyei lakosokra hivatkozott, kik tanuságot tesznek róla, hogy a monostort Süthke Gothard rohanta meg lovasaival s ő rabolta el az értékes szent dolgokat. A hosszu pernek egyességgel vetettek véget, mely szerint a gömöri Méhi, mindkét Panyit (Alsó- és Felső-gömörpanyit) és Miglész helységeknek fele részét és Méhihez tartozó Alkér pusztát, aztán a nógrádmegyei Ságujfalu, Ethes, Kotrocó, Litke, Dalló, Therinc, Geregye és Apátfalva helységeknek fele részét, melyeket a Méhiek birtak, Sági Balázs tartotta meg, de a Szendyeknek kárpótlásul a pestmegyei Iklád helységének felét engedte át.[3]

A Sághiak gömöri jobbágyain megyei nemeseink sok erőszakosságot vittek véghez. Sághi János 1479-ben a király előtt is panaszt emelt ellenök. A vizsgálat megállapitotta a következőket: Runyai Soldos János több gömöri nemes ingerlésére a Sághiak panyiti erdejét kivágatta, Nagy János nevü jobbágyát pedig, aki az ellen tiltakozott, agyon akarta verni.

Soldos Tamás embere Urbán diák urának parancsára fegyveresen ment a méhi plébános házára, akit talán meg is ölt volna, ha a lelkész erélyes ellenállást nem tanusit.

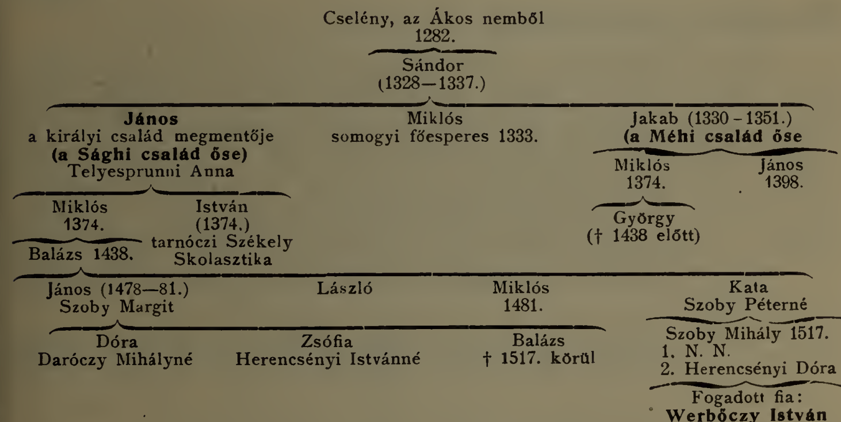
Csóltói Tamás azelőtt négy évvel Kis Albert panyiti jobbágyát Kiscsóltóra hurcolta minden ingóságaival együtt és ott tartotta fogva. Egy másik jobbágyát pedig kegyetlenül megverte.

[1] Bodon iratok a Tört. társ. kézirattárában. 1438.
[2] u. o.
[3] Bodon iratok a j. h. 1438.

A szentléleki (ma Oldalfalva) nemesek pedig még 1463-ban a Turóc vizét eltéritvén rendes medréből, Méhi határából egy jó darab földet, a „Tisztamartalját“ Szentlélekhez foglalták. Szentlélek és Méhi közt ugyanis a Turóc folyó képezi a határt.[1]

1483-ban Csóltói Tamás hatalmaskodásaiért emel panaszt.[2] Testvére Sághi László 1498-ban két méhi jobbágytelket Hubay Simon méhi plébánosnak zálogositott el.[3]

A Sághi család utólsó fi sarja Sághi Balázs, ki az 1505.-i rákosi országgyülésen Hontmegye követe volt. II. Lajos király 1517-ben a magvaszakadt család nagy jószágait Werbőczy Istvánnak, a Tripartitum hires szerzőjének és fogadó apjának Szoby Mihálynak adományozta. Szoby Mihálynak anyja I. Sághy Balázsnak leánya volt Sághi Katalin. Werbőczy István a Sághy-féle jószágokról 1518-ban fogadó apja javára lemondott, ki azokat 1527-ben ismét Herencsényi Dóra feleségére ruházta.[4] A család gömöri jószágait Méhi, Gömörpanyit és Miglész falukat, Alkér és Orgován pusztákat már előbb a Herencsényi család örökölte, mint ennél a családnál bővebben előadtuk. A nógrádmegyei nagy jószágokat I. Ferdinand 1527-ben szentmihályi Thuróczy Miklós hivének adományozta, de Herencsényi Dóra az iktatásnak karhatalommal ellene szegült.[4]

Mellétei

Ősrégi nemzetség, melyből — M. Barna Mihály szerint — a *Mellétey*, vagy *Devényi*, a mellétei *Barna*, *Barócz*, *Abacs* és *Alacskai*

[1] Teleki: Hunyadyak kora XII. 112.
[2] Orsz. lt. dl. 18853.
[3] Jászói lt. S. B. 43.
[4] Századok 1875: 267.

családok származtak.[1] A nemzetség eredete még az Árpád korba visszanyulik. Mellétei Beke 1347-ben homo regius.[2] Mellétei Lukács fia János 1381-ben gömöri szolgabiró.[3] Mellétei István fia Péter 1391 ben szintén szolgabiró lehetett, mert a vármegye őt küldte ki harmadmagával bizonyos tanukihallgatásra.[4] Mellétei *Pap* Jakab fiai: Miklós, Bakó és György 1423-ban egyességre lépnek Hangonyi Pál sógorukkal Zsófia nővérük hozományára nézve.[4] Néhai Mellétei István fia Pethő Márton 1468-ban bizonyos mellétei birtokot 3 arany frt-ért zálogosit el Mellétei Bereck fiának Benedeknek.[5] Mellétei Tamás fia Benedek Szuhaszentgyörgyön szerzett 1505-ben birtokot.[6] Ugyanő a borsodmegyei Devényen is birtokos volt.[7] Itt is telepedhetett le, mert utódait *Devényi* néven is emlitik az okiratok, sőt a XVI. század végén állandóan ezen a néven szerepel családja. Devényi, vagy Mellétei Andrásnak 1554-ben Hosszuszón, Zubogyon és Szentgyörgyszuhán nagy jószágai s számos jobbágyai voltak.[8] 1564-ben Putnoky Gáspártól ujra szerzett 9 zubogyi házhelyet.[7] Ugyanő Sánkfalván is nagy birtokokat vett a Hős család tagjaitól, melyekbe 1581-ben iktatta be őket a jászói konvent.[9]

Devényi István fia Péter 1666 aug. 11.-én Kassán osztozott meg Ferenc nevü öccsével.[10]

Meskó *(felsőkubini)*

Ősrégi árvamegyei család, melynek eredetéről a Kubinyi családnál szólottunk. A Meskó család ősei ugyanis a Kubinyiakkal közös törzsből származnak. A család őse Györke, ki 1288-ban Ite nevü fivérével, a Kubinyiak elődével megvette a revucei birtokot, melyet 1325-ben Felsőkubinért cseréltek el. A család Árvamegyében szerepel, honnan egyes ágai a szomszédos megyékbe is átszármaztak. A család egy ága bárói méltóságot szerzett. Megyénkben 1765 körül telepedett le a család. Meskó Miklós jelenleg vármegyei tiszti főorvos.

Címer: kékkel és veressel vágott paizsban: felül a vágási vonalból kiemelkedő vad-ember zöld lombos övvel, fején zöld

[1] Nagy I: id. m: VII. 598.
[2] Anioukori okmt: V. 35
[3] Fejér: C. D. H: IX. 7. 428.
[4] Hanvay lt.
[5] Mariássy lt.
[6] Orsz. lt. dl: 21504.
[7] M. Barna M. genealógiája.
[8] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[9] Jászói lt.
[10] Talán Mellétey Zsigmond is ebből a családból eredt, ki 1603-ban Tornamegye esküdtje, 1609-ben pedig alispánja volt. (Hanvay lt.)

koszoruval, jobbjában golyót tart. Sisakdisz: görbe kardot tartó kettősfarku arany oroszlán. Takarók: kék-arany.[1]

Mészáros

Mészáros András nemes ember a vályi Nagy Sámuel (Gáspárnak fia) lányát vette feleségül, kivel Felsővályon birtokot is kapott. Mészáros András 1762-ben Tiszaszalókon (Heves) lakott, de fiai Mészáros János, Dániel, Sándor és András a vályi jószágot akkor is birták még.[2]

Michalek

A család megalapitója Michalek Miklós, ki a hires Wesselényi Miklós nádor füleki uradalmának igazgatója és a füleki vár provisora volt 1636—1657-ig. III. Ferdinánd 1638 márc. 23.-án címeres-nemeslevéllel tüntette ki.[3] Neje Ujlaky Jánosnak Anna nevü lánya, ki után nagyobb birtokokat kapott, igy Gömörben a tamásfalusi jószágot, melybe Ujlaky Ferenc sógrával 1659-ben vezette be az egri káptalan. Fia Miklós a vagyonos Dorogfy Juditot vette feleségül, kinek első férje Serényi György, a második farkasfalvi Farkas Ferenc volt.[4]

Dorogfy Juditnak Hevesben és Gömörben nagy birtokai voltak. 1665-ben Zsófia és Mária nővéreivel a hevesmegyei Dorogháza egész helységbe és Vámos-Dorog puszta felébe iktatták be.[5] Megyénkben, mint a régi Jánosy család örökösei már régebben birtokosok voltak a Dorogfyak.[6] 1695-ben Dorogfy Juditot Michalek Miklós özvegyét vezeti be az egri káptalan testvéreivel együtt a fi ágon kihalt Jánosy család javaiba, Jánosin, Darnyán és Pálfalván, továbbá az Ivánfala, Tajti és Eperjes-pusztákon levő birtokokba. Mint Bély Pálnak az örököse pedig a Bél nemzetség borsodmegyei javaiban, különösen Bélen és Mólnosbélen is részük volt.[7]

II. Michalek Miklós 1692-ben már nem élt; ekkor ugyanis özvegye a Jánosy és Korláth javakat védelmezte.[8] Nem lehetett tehát azonos azzal a Michalek Miklóssal, kiről Szederkényi azt mondja, hogy 1693-ban Hevesmegye országgyülési követe,[9] sem azzal a Michalek Miklóssal, kit 1700-ban Nógrádban másod-alispán-

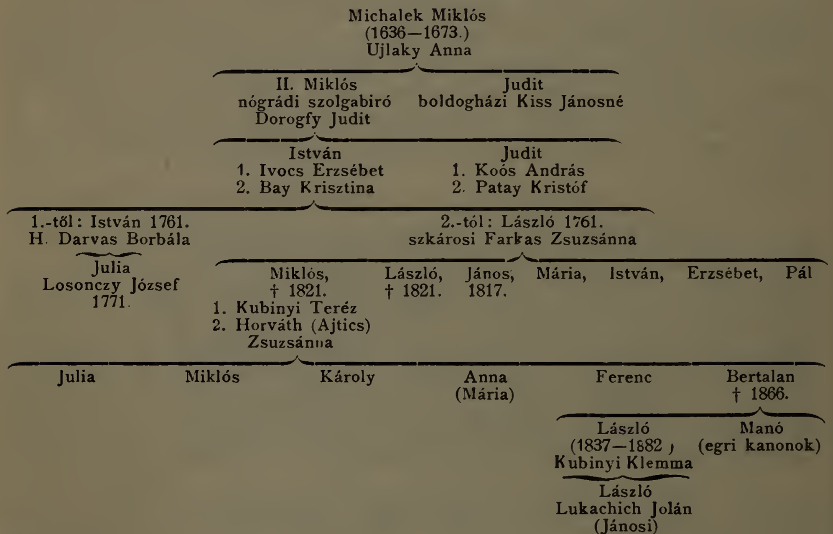
[1] Gömör vm. monogr. 653.
[2] Vm. lt. ns. iratok.
[3] Michalek Manó egri kanónok birtokában levő családi iratok.
[4] Vályi lt.
[5] Egri kápt. lt.
[6] Lásd bővebben a *Jánosy* család nemzedékrendjét.
[7] Egri kápt. lt. H. H. 435.
[8] U. o. V. 167.
[9] Szederkényi: Heves vm. története.

nak választottak,[1] kikről az sem dönthető el, hogy ehhez a családhoz tartoztak-e? II. Michalek Miklósnak gyermekei István és Judit 1720-ban osztoztak meg javaikon. Judit először lévai Koós Andráshoz, másodszor Patay Miklóshoz ment férjhez. Ő utánna lett ez a két család Jánosin birtokos.

E családból ered Michalek Manó t. kanonok, az egri érseki finevelő-intézet igazgatója, ki tudományos cikkei és jeles forditásai révén irodalmunkban is nevet szerzett magának és Michalek László jánosi földbirtokos.

Címerük: A paizs (szine?) zöld alapján veres ruhás, magyar vitéz, fekete kalpagban és sárga csizmában; jobbjával kardot tart. Sisakdisz: a növekvő vitéz. Takarók: veres-fehér, kék-arany.

A család leszármazása az egri káptalan adatai és Patay László genealogiája felhasználásával.[2]

Michna

Árvamegyei cimerleveles nemes család. Őse Mrnkovycs másképp Michna Mihály, ki Mátyás nevü fiával és onokáival Michna Márton, Mátyás és Györgyyel 1655 máj. 13.-án nyert nemességet. Armálisukat Árvában hirdették ki.[3] A család egy ága megyénkben telepedett le. Itt Árvamegye bizonyitványa alapján Michna János fiait:

[1] Nagy I: VII. 461.
[2] Gyüjteményünkben 1799-ből.
[3] Nagy I. id. m. VII. 462.

Michna Mátyás redovai lakost és Michna Jánost 1761-ben vették fel a nemesek sorába.[1] Ugyanakkor Kishontban is élt a családnak egy ága Rimabrézón és Likéren.[2] A család más ága Nógrádban virágzik. Ebből származik Michna István, ki 1850 körül osgyáni tiszttartó volt.[4]

Címer: kékben arany koronán galamb csőrében olajágat tart, felette csillagtól és félholdtól kisérve. Sisakdisz: a címerkép. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[4]

Mihalek *(Michalik)*

Mihalek Péter és fia János, Miklós nevü fiával 1687 nov. 19.-én nyert Lipót királytól nemességet Bredécs András, Márton és Pállal együtt Armálisukat 1688 febr. 14.-én hirdették ki Pelsőcön. Az 1728—1733.-i nemesi vizsgálatkor Mihalek Péter onokái Miklós, Zsigmond és Dániel ochtinai lakosok fordulnak elő.[3]

Mihalik

Ennek a Mihalik családnak megalapitója Mihalik József, jeles tehetségü tanár, ki a nyitramegyei Privigye városából származott. 1783—1785-ig Rimaszombaton tanár volt. Jogi tanulmányai mellett a mérnökit is elvégezte, melynek a gömörmegyei folyók és a murányi ut szabályozása körül vette hasznát. Érdemeit I. Ferenc király 1799 szept. 24-én nemességgel jutalmazta. Megyei kőzönségünk is hálás volt iránta, táblabirái közé választotta. Mihalik József, mint a Koháry-féle hercegi uradalom számvevője és pénztárnoka végezte pályáját. Meghalt 1827 jan. 13.-án.[4]

A család ma is él megyénkben.

Címerük: feketével és veressel jobbharánt vágott paizsban arany oroszlán kivont kardot tart. Sisakdisz: természetes szinü struc, csőrében patkót tart. Takarók: veres-arany, fekete-arany.

Mihalik *(ploszkói)*

Szepesmegyei eredetü család, ahol Mihalik Dániel a késmárki liceum tudós igazgatója volt. Onokája Mihalik Dezső Coburg herceg uradalmi főügyésze Nagyrőcén, ki 1892 szept. 4.-én Tirsch Valéria nejétől származó gyermekeivel nemességet nyert „ploszkói" előnévvel. Megyei közgyülésünk 1895 dec. 10., 11.-én kihirdetvén a

[1] Vm. lt. nemesi iratok.
[2] Dr. Magasházy közlése.
[3] Vm. lt. jk. XV. 93,
[4] Nagy I. id. m. VII. 462. VII. 468.

család nemességét, jegyzőkönyvileg emlékezik meg Mihalik Dezső megyebizottsági tag ismert köztevékenységéről, különösen kiemelvén azt, hogy Nagyrőcén a pánszláv üzelmek megszüntetése körül nemzetünknek nagy szolgálatokat tett. Mihalik Dezső gyermekei közül Dezső Nagyrőce polgármestere, Pál a család ploszkói uradalmában főerdész, Abris ügyvédjelölt, Margit pedig Beél Gyuláné.

Címerük: veres paizs, három veres csillaggal diszitett arany paizsfővel, benne hármas zöld halmon két bástyás és egy ormós ezüst vár; oromján ezüst-páncélos, kardot tartó kar nyugszik. Sisakdisz: két jobbrafordult, egy ezüst és egy arany szinü sasszárny közül veres ruhás, irótollat tartó kar nyulik ki. Az arany szárny veres rózsával van diszitve.[1]

Mihályi *(balogfalvi)*

A Mihályi családnak már a XVII. században is több tagja élt Balogfalván.

I. Egyik ága 1637 máj. 3.-án nyert nemességet Mihályi Benedeknek adományozott armális által, melyet 1638 szept. 6.-án hirdettek ki megyénkben. 1733-ban Mihályi Lukács, Mátyás, Pál, id. és ifj. László, András, Benedek, János balogfalvi lakosok ezzel a nemeslevéllel bizonyitották nemességüket.[2]

II. A család másik ága 1638 szeptember 3.-án kapott címeres nemeslevelet, melyben Mihályi Máté, Lukács, András és Orbán nemesitettek meg. Mihályi Mátét, Orbánt és Andrást 1673-ban vezették be balogfali és a Bőtfalva pusztabeli jószágaikba, melyeket boldogházi Kiss Andrástól és Szudy Anna nejétől, aztán Szalatnyay Istvántól szereztek, helyesebben 200 talléron megváltottak a jobbágyi terhek alól.[3] 1703-ban Mihályi Gáspár, János és Péter balogfali lakosok hivatkoztak az 1638. évi armálisra.[2]

Mihályi János 1749-ben gömöri esküdt, 1752-ben pedig szolgabiró.

Mihályi Pál Balogfaláról a nógrádmegyei Szelére költözött. Fiai Mihály, Gáspár, Ignác és Gergely 1756-ban igazolták nemességüket. Ősi balogfali jószáguk akkor nagybátyjuknál Mihályi Lászlónál s fiánál Máténál volt árendában.[2] Nógrádban később Pálfalván élt a család. Közülök Mihályi György 1836-ban megyei érseki tizedbeszedő.[4] Hevesben is élt egy águk[5] Mihályi Mátyás fiai Mihályi István és Ferenc 1755-ben Jászapátin laktak.[2]

[1] Eredetiek után.
[2] Vm. lt. jk. XV. 53. 124. és nemesi iratok.
[3] M. Barna M. Genealogiája.
[4] Nagy I. id. m. VII. 471.
[5] Orosz: id. m. 194.

Mike (*felsővályi*)

Régi kihalt család, mely a Nagy és más atyafi családokkal közös eredetü lehet. Az 1549.-i összeirásban Mike Tamás szerepel a vályi nemesek sorában. A család még a XVII. században is élt Felsővályon 1633-ban ugyanis Mike Péter és neje Lenkey Dorkó, 1659-ben pedig Mike Tamás szerepel Felsővályon.[1]

Miklián (*alsó és felsőruttkai*)

A család ősi fészke Ruttka. Innen származott Miklián Sámuel, ki miután jószágát id. és ifj. Miklián Istvánnak elzálogositotta, a szepesmegyei Folkmarkra költözött. Ennek fia Mihály, kinek fiai közül Mihály 1760-ban Naszrajon János Pelsőcön, György pedig Csetneken lakott.[2]

Miklovics

Miklovics György 1689-ben a kishonti kerület szolgabirája· Miklovics György 1733-ban Felsőbátkán lakott, ahol Sárosmegye 1725 febr. 22.-én kelt bizonyitványával igazolta kiváltságát s azt hogy nemességüket Miklovics András II. Mátyás király idejében megujittatta. Miklovics Ferenc 1845-ben Gömörmegye alügyésze volt.[3]

Mikófalusi

Régi kihalt család, melynek fészke Mikófalva helysége, a mai Mikóháza, vagy Szemszuró puszta Uzapanyit szomszédságában. A család Zsigmond király alatt megyénk legvagyonosabb családai közt szerepel. Az 1427.-i összeirás szerint Mikófalván 20, Balchkán 15, Perjésén 17, Tamásin 7, Peszétén 9, Hacson pedig 12 portája volt a családnak.[4] Ezek a községek mind a Balog nemzetség ősi birtokai közt fekszenek s később mint Balog várának tartozékai szerepelnek. Valószinü, hogy a Mikófalusiak is a Balog nemzetségből származnak s kihalásuk után birtokaik a Balog nembeli Széchyekre s a velük közös eredetü atyafi családokra szálltak.

A XIV. században a Mikófalusiak őse Szkárosi Elek lányát Hedviget vette feleségül. Ettől származott fia Mikófalusi Simon, kinek Péter, Pál, András és János nevü fiait 1409-ben elégitették ki Szkárosi Tombold fiai nagyanyjuk leánynegyede s ennek anyja

[1] Orsz. lt. dicalis összeirások és Nagy lt.
[2] Vm. lt. nemesi iratok.
[3] Vm. lt. jk: XV. 119. Kubinyi: a Kubínyi család tört. 347.
[4] Thallóczy: id. m.

hitbérére nézve.[1] Mikófalusi Péter 1409-ben megyénk alispánja volt. Mikófalusi Pál mester pedig már ekkor egri kanonok, 1420-ban pedig szabolcsi esperes volt.[2] Mikófalusi András és testvérei 1409-ben Kispanyit, Figő és Kisfalud nevü földekre nyertek Zsigmondtól adományt.[3] 1413-ban pedig a jászói konvent Mikófalva, Barchfeld, Bagosföld és Susánfeld nevü birtokokba vezeti be őket.[2] Megszerezték Hanva és Krisán szomszédságában a Hegy nevü pusztát is, melyből Hegyi Márton özvegyének Ilona asszonynak hitbérét 1420-ban fizették ki.[2] Kevéssel utóbb a Vizge és Samog-rész nevü vályi birtokokra is kir. adományt szereztek. Az iktatásnál azonban a bikkszögi nemesek óvást emeltek. Ügyük a kir. kuriába kerülvén a bikkszögi nemesek IV. László privilégiumával igazolták, hogy őseiket Vályi Itimer fiait Tubult, Renoldot és Kiliánt 1274-ben megnemesitették vályi birtokukkal. A Vizge és Samok-rész az ő örök birtokukból hasonlott ki s igy őket illeti. A bikkszögi nemeseknek erre megitélték a perdöntő esküt, melyet 50-ed magukkal kellett letenniök 1427-ben.[4]

Mikófalusi András fia Mihály lányának Annának és Balogi Oth fiának Andrásnak s minden osztályos atyafiának terheit magára vállalván 1444-ben Hegy pusztáját Pelsőczi János kir. tárnokmester fiának Jánosnak ajándékozza azokért a szolgálatokért, melyeket szükségeiben irántuk tanusitott.[2]

Mikusovicz

Mikusovicz Ádám 1733-ban Csetneken lakott s Liptó vármegye 1719.-i bizonyitványával igazolta nemességét, melyet még ugyanabban az évben hirdettek ki megyénkben.[5]

Modory (*Keller*)

Modory, más néven Keller János 1703-ban, mint rozsnyói lakos II. Ferdinánd 1626 máj. 15.-i armálisát mutatta fel nemességének bizonyitására, melyben ősei Keller György, Keller János és másik Keller György nyertek nemességet.[6] Modory Dávid 1693-ban, aztán 1705-ben, midőn megyei nemességünk Rákóczy által hirdetett országgyülésre sietett, alispánja volt Gömörnek. Modory N. Nyirő Boldizsárnak Zsuzsánna nevü lányát vette nőül, akitől Anna, Mária

[1] Hanvay lt.
[2] Hanvay lt. 1479.
[3] Századok 1869: 633.
[4] 1569.-i hiteles átirat Lőkös cs.-nál Héten.
[5] Vm. lt. jk: XV. 98.
[6] U. o. XV. 63. — Nagy I. VII. 528. — Jászói lt.

és János nevü gyermekei származtak. Ez utóbbinak neje 1693-ban Szontagh Judit.

Címere : kékben, zöld alapon fehér egyszarvu jobbjában pallost, baljában fehér liliomot tart. Sisakdisz : a növekvő címerkép ; takaró : kék-arany, veres-ezüst.[1]

Moesz

Moesz.

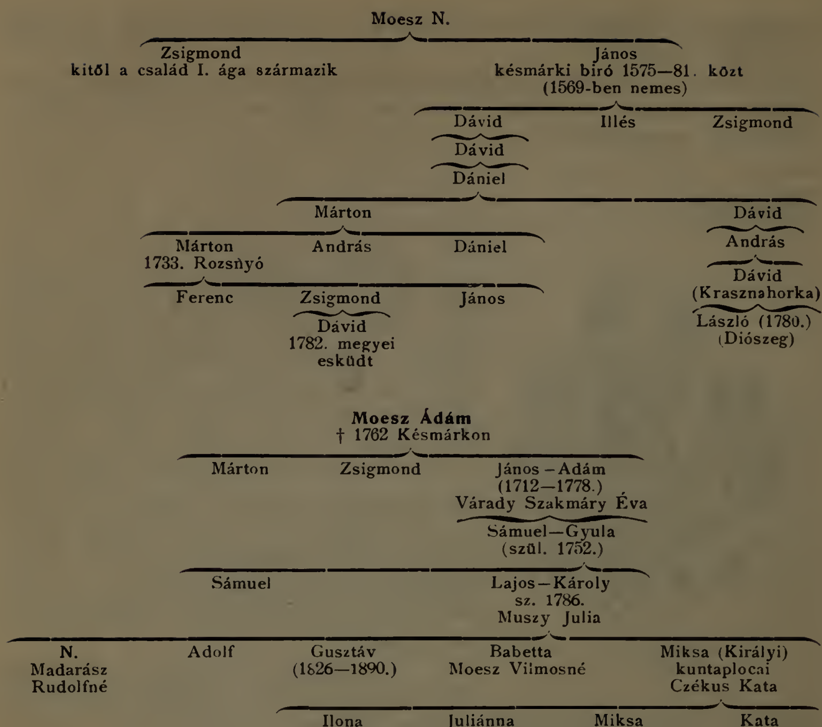
Előkelő szepesi család, melynek ősei Moesz Zsigmond és János testvérek voltak. Moesz Zsigmond 1553—1565 között Késmárk városának tanácsosa és birája, Moesz János pedig 1571—81 között szintén városi szenátor és főbiró. Ez a két testvér 1569 máj. 14.-én címeres-nemeslevelet szerzett Miksa királytól, melyet Szepesváralján hirdettek ki. A családnak ez a nemeslevele a rozsnyói tüz alkalmával (1575 után) odaégett. Rudolf király 1591 nov. 4.-én megerősitő nemeslevelet adományoz a családnak.[2]

A családnak Moesz Jánostól származó ága Gömörben virágzott Az 1733.-i nemesi vizsgálat alkalmával Moesz Márton rozsnyói lakos Ferenc, Zsigmond és János nevü fiaival beigazolta, hogy apja Moesz Márton, nagyapja pedig Moesz Dániel.[2] A család más ága Krasznahorkán élt. Moesz Dávid krasznahorkai lakos fia Moesz László 1780-ban a biharmegyei Diószegen lakott. Nemességéről ekkor bizonyitványt kapott Gömörtől. Moesz Dávid 1782-ben esküdtséget is viselt megyénkben.[3]

A család más ágából származik Moesz Miksa sajókirályi földbirtokos, kinek ősei szintén Késmárkon laktak.

Címerük: veressel és arannyal vágott paizsban felül koronából kinövő, fehér egyszarvu, jobbról arany csillagtól kisérve, alul az arany mezőben két heraldikai, veres rózsa közt kék, jobbharánt pólyán három arany csillag. Sisakdisz: arany-kék és veres-ezüsttel vágott két sasszárny közt fehér egyszarvu nő ki. Takaró: veres-ezüst, kék-arany.[2]

[1] Vm. lt. XV. 63. — Nagy I. VII. 528. -- Jászói lt.
[2] Moesz Miksa királyi földbirtokos családi iratai.
[3] Vm. lt. ns. iratok.

Molnár

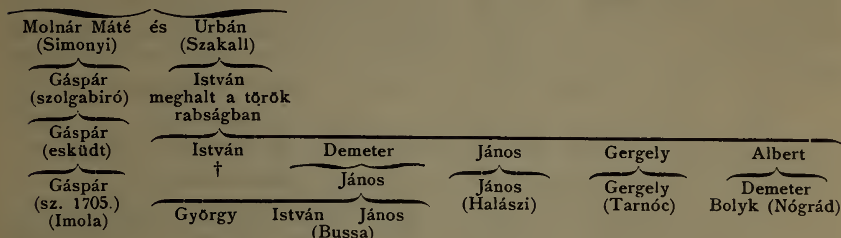
Nógrádmegyéből Szakall helységéből származott megyénkbe egy Molnár család, melynek nemességét Molnár Máté és Urbán szerezték, a XVII. század első felében.[1] Molnár Máté idő jártával a gömörmegyei Simonyiba költözött, hol a Vas család tiszttartója lett. Simonyiban született Gáspár nevü fia, ki hosszu ideig volt megyénkben szolgabiró (1681—91). Ennek fia Gáspár 1716-ban megyei esküdtséget viselt. A család ekkor már Imolán birtokos. Itt lakott 1764-ben Molnár Gáspár, az esküdt fia. A család másik ága Molnár Urbántól származik, ki Szakall helységében maradt. Neki volt egy István fia, kit a törökök elraboltak, Eger várába vittek, ahol sanyaru rabságában pusztult el.

„Molnár István szomoru sorsát Molnár Gáspár, az esküdt számtalanszor megkönnyezte, valamikor armálisát száritgatta s kezében forgatta — amint fia Gáspár imolai lakos vallja — előtte szánakozással emlegette, hogy Molnár Istvánt a török elrablotta, Egerben rabságra vitte, nem tudom — ugymond — maradéki legyenek-e?“ [1]

[1] Vm. lt. ns. iratok.

„Molnár Gáspár mindaddig meg nem nyugodott, miglen István maradékinak hirét nem hallhatta. Ezelőtt mintegy 4 esztendővel — vallja 1764-ben — Huszár János uram bizonyos dolgainak vitele iránt ns. Pozsonyvármegyébe menvén, kérte, hogy Nógrádban tudakozódjék atyafiai után. Huszár János Szakallban Molnár Gergelynél mind felmenet, mind visszajövet megszállott."

Később aztán fel is keresték atyafiai Imolán.

Molnár (*csizi*)

I. Ferenc József 1905 Pünkösd havának 15. napján nemességet adományozott Molnár József ügyvéd s földbirtokosnak és Glósz Gizella nejétől származó József, Gyula, István, Gizella és Aranka gyermekeinek, a közügyek terén szerzett érdemeiért. Az oklevél továbbá „csizi" előnévvel és a következő cimerrel tünteti ki őket: Veres paizsfővel diszitett kék paizsban hármas zöld halom középsőjén fehér hattyu, csőrében fehér ludtollat tart, felül kétoldalt egy-egy ötlevelü ezüst rózsa által kisérve; a paizsfőben pedig három hatágu arany csillag. Sisakdisz: páncélos kar, görbe kardot tart. Takarók: kék-ezüst, veres-arany. Kihirdették Gömör-Kishont vármegyének 1905 okt. 30 és 31.-én tartott közgyülésén.[1]

Molnár

Megyénkben az alábbi ily nevü családok szereztek még nemességet

I. *Molnár*, más néven *Dósa*. Lénártfalván ma is virágzik az a Molnár család, melynek ősei *Dósa*, más néven *Molnár* István és fiai 1678 jul. 3.-án kaptak I. Lipóttól nemeslevelet, melyet a következő év jul. 11.-én Gömörmegyében hirdettek ki. Ezzel az armálissal bizonyitották nemesi jogaikat 1703 ban Molnár-Dósa György és János, 1733-ban pedig Molnár Mihály és Péter, kik Istvánnak voltak fiai, ez pedig id. Istvánnak fia; aztán Molnár János fiai János, István, András és Gergely.[2] A család lénártfalusi jószágát

[1] Hiteles mása vmegyei levéltárunkban.
[2] Vm. lt. jk. XV. 104.

még szerzeményekkel is gyarapitotta. 1737-ben Molnár Péter Hanvay Máriától egy fél lénártfalusi házhelyet szerez zálogban.[1]

II. *Otrokocson* és *Balogon* él ma egy Molnár család, mely a zsérci előnevet használja. A család elei a borsodmegyei Zsérc-ről kerültek Otrokocsra. Molnár Győrgy fia János már Otrokocson lakott; ez „két atyafi gyermek volt Molnár Györggyel a tornaljai prédikátorral“ mint egy tanu vallja 1777-ben.[2] Molnár Jánosnak egyik fia János, kinek Mihály nevü fia 1777-ben otrokocsi birtokos, másik fia György, kinek András nevü fia akkor Harmacon lakott.[2]

III. Molnár Péter fia György és Sámuel fiai: János és Márk csetneki lakosok, 1733-ban Lipót 1682 ápr. 29.-én kelt armálisával bizonyitották nemességüket, melyet megyénkben hirdettek ki.[3]

IV. *Tornamegyéből* szakadt egy Molnár család hozzánk, melynek nemességet III. Ferdinand 1656 május 26.-án adományozta. A nemességszerző Molnár Györgynek György fiától született onokái Mihály és György 1733-ban Rozsnyón laktak.[4] Molnár András és János ugyancsak rozsnyói lakosok pedig 1748-ban nyertek megyénktől nemesi bizonyitványt.

V. *Molnár*, másképp *Németh*. 1687 dec. 22.-én kapott nemességet Molnár-Német András, aztán György és István nevü fiai, továbbá Molnár János, János nevü fiával. 1733-ban Molnár János Csetneken élt ebből a családból.[5]

VI. 1733-ban Molnár Mihály és István parasznyai lakosok Gömörmegye előtt bebizonyitották, hogy Molnár Mihály nemességszerző István nevü fiától származtak s igy nemességük nyilvánvaló.

Móricz *(zádorházi)*

Zádorházának legrégibb birtokosai a Bethes és Móricz családok. Móricz Albert 1578—81 között megyei táblabiráink közt szerepel.[6] A családból 1589-ben Móricz Albert idősebb és ifj. Móricz Mátyás, Bálint és Miklós éltek, akiket uj adomány cimén a jászói konvent iktatott be Zádorháza felébe, ahol két kuriájuk volt.[7] A család 1590-ben Zádorháza felére nézve a Bethes család akkor élő tagjaival osztályos egyességre lép.[8] Móricz Miklós 1605—1610 között Gömörmegye szolgabirája volt. Móricz András és *Zádori*

[1] Hanvay lt.
[2] Vm. lt. nsi iratok.
[3] Vm. lt. jk. XV. 97.
[4] U. o. 86.
[5] Vm. lt. jk. XV. 97.
[6] Századok 1876.
[7] Jászói lt. M. II 40.
[8] U. o M. 78. 79.

Mátyás 1618-ban Boza Mihállyal közösen birtak egy házhelyet Harkácson, amikor Boza Mihály a maga részét Móricz András-, Ferenc- és Jánosnak zálogositotta el.[1]

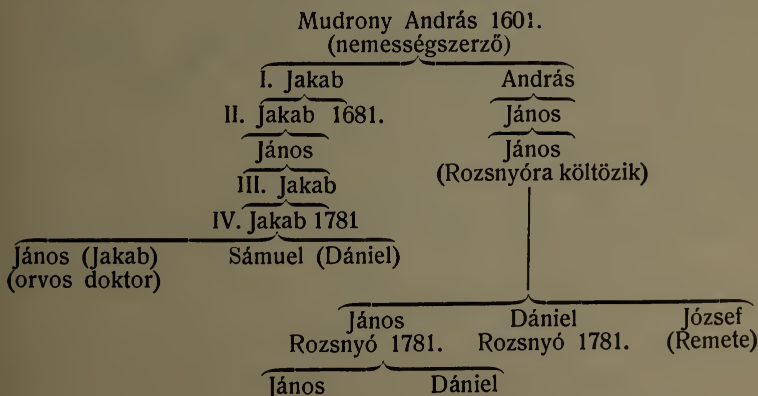
A család még a XVIII. században is élt Zádorházán. Egy 1767-ben szedett tanu vallomás szerint Zádorházi-Móricz Miklós és András testvérek voltak. Móricz Andrásnak Katalin nevü lányát zádorfalusi Deme Márton vette feleségül.[2]

Mrskovics

Köviben lakott ily nevü nemes család. Mrskovics István kövi lakos 1774-ben tanukkal igazolta, hogy apját Istvánnak, nagyapját pedig szintén Istvánnak hivták s valamennyien nemesi szabadságban éltek.[2]

Mudrony

A család őse Mudrony András, ki Rudolf királytól 1601 máj. 11.-én kapott nemességet, melyet Zemplénben hirdettek ki. A család Késmárkon virágzott, ahonnan Mudrony János Rozsnyóra költözött. Ennek fiai közül János és Dániel 1781-ben Rozsnyón, József pedig Remetén lakott. Mudrony János rozsnyói lakos fiai: János és Dániel. A másik ág Késmárkon maradt, mint az alábbi családfa is mutatja. Zemplénmegye 1781-ben mindkét ágnak nemességéről és származásáról bizonyitványt adott ki.[3] A XIX. század első felében Rozsnyón még többen éltek a családból.

[1] Adorján Lőrincné asszony iratai Rimaszombaton.
[2] Vm. lt. nsi iratok.
[3] Vm. lt. nsi iratok.

Muraközy

Muraközy Márton 1685—1699-ig Gömörmegye jegyzője volt, kit 1686-ban a budai táborba, 1687-ben Bécsbe küldtek követségbe, 1687-ben pedig országgyülési követ volt.[1] Az 1728—33.-i nemesi vizsgálat alkalmával néhai Muraközy Márton fia Sámuel királyi földbirtokos Komárommegye 1725 szept. 15.-i bizonyitványát mutatta fel, melyet Muraközy Márton fiai László, József, Márton, Sámuel, Zsigmond és Sándor részére állitottak ki.[2]

Murány

III. Ferdinand 1655 junius 18.-án adományozott nemességet Murány Jánosnak, Csernák Sámuelnek stb.; armálisukat 1655-ben Zólyomban, 1656-ban Liptóban hirdették ki. A család egy ága megyénkben telepedett le.[3]

[1] Nagy I. id. m. VII. 579.
[2] Vm. lt. jk. XV. 116.
[3] Vm. lt. nsi iratok.

Nagy *(vályi)*[1]

Ősrégi gömöri család, melynek ősei mint várkatonák már a tatárjárás korában birták Vály helységét. A család ősei Simon (Simorák), György és Bánk testvérek voltak, kikről IV. Béla, mint vitéz katonákról emlékezik meg, kik már Endre herceg alatt ugy az országon belül, mint külföldön vitézül harcoltak. (Endre herceg 1234 őszén halt meg Halicsban.) Különösen kiemeli azonban a király azokat az érdemeiket, melyeket Frigyes osztrák herceg elleni küzdelmekben szereztek, ahol hüségükről és vitézségükről sokszor tanuságot tettek. A király 1247-ben Kálosa („Cálysa“) gömöri várfölddel jutalmazza meg őket.[2] A három testvér kevéssel utóbb nemességet is szerzett. István ifjabb király ugyanis 1268-ban a gömöri várkatonák sorából kivévén, minden birtokaikkal együtt a nemesi rend kötelékébe emeli őket.[3] A Nagy család közvetlen őse Vályi Gergely, Istvánnak fia, kit már Magnus, azaz Nagy melléknéven emlitenek az okiratok. Ez a Gergely 1341-ben Vály és Kálsa helységekből kifizeti Goroni Hedrik fiát Mihályt, kinek anyja Vályi Bánknak leánya volt.[4] Ebből az okiratból tudjuk, hogy Bánknak atyját Kalya-, vagy Galyának hivták.

Gömör és Tornamegyéknek 1364-ben tartott nádori gyülésén Simorák („Symarchus“) onokája, Mátyusnak pedig fia: László azzal a követeléssel lépett fel vályi Nagy Gergely fiai Miklós és István ellen, hogy ő velük közös eredetű, osztályos atyafi s azért követeli,

[1] A család levéltára Felsőványon van. Külön nem idézett adatainkat mind innen vettük.
[2] Lukács lt. a Gömörmegyei Múzeumban egy 1283.-i átiratban.
[3] Dancs lt. 1413.
[4] Dancs lt.

hogy Vály helységéből osztályrészét adják ki. Nagy Gergely fiai azonban tagadták az atyafiságot. Kont Miklós nádor a felmutatott bizonyitékok alapján Vály helységét fele-fele részben a perfeleknek itéli oda, a jászói konventet pedig utasitja, hogy emberei által hasitsa kétfelé a község határát. A szomszédok és biróság emberei jelenlétében az osztály végbement. Vály keleti része, a „*Nagyszer*" Nagy Gergely fiainak osztályrésze lett, mig a nyugati rész Vályi Lászlónak jutott.[1] Vályi Lászlónak fivére Vályi Péter 1383-ban Kálosából is követelte örökségét.[2] Nagy Gergelynek István fiától származó Benedek nevü onokájáról történik emlités 1383-ban.[3]

Vályi Nagy Lesták, ki már 1507-ben is szerepel, 1532-ben vályi Nagy Pál özvegyét elégitette ki a vályi jószágból. Az 1549. évi subsidiális jegyzékben Nagy Miklós, Márk, János és ifj. Miklós szerepelnek a családból.[4]

Kutasi János helytartó 1598 ápr. 4.-én uj adománylevéllel erősiti meg vályi Nagy Pál szolgabirót, Nagy Andrást és Mihályt nagyszeresi kuriájukban, melybe a jászói konvent embere be is vezette őket.[5] A család, mely e korban már igen elágazott más falukban is szerez birtokokat. Igy Nagy Pált, a Beke és Deme családokkal 1589-ben vezette be a jászói konvent zádorfalusi és csomósfalusi jószágaikba.[6] Nagy Kristóf 1570-ben vályi lelkész; neje alsóvályi Kalas Kata, ki után maradékai Alsóvályon is birtokosok lettek. Nagy Kristóf fia Nagy Boldizsár anyja örökségeért hosszu pert folytatott a Kalasok ellen, melyet ezek minden forumon elveszitettek, sőt a végén még 200 frt. birságot is kellett fizetniök. A kuria itélete alapján 1580-ban Nagy Boldizsárt bevezetik a alsóvályi jószágba. A család a Bodolló-pusztán is birtokos, valószinüleg Beke Kata után, ki Vályi Nagy Jánosné volt 1575 körül. Beke Katának ugyanis Bodollay Dóra volt az anyja, kinek családja Bodolló helységét birta, mely a háborus idők alatt pusztult el. Ebben a korban Puhaháza puszta is a Nagyok kezére került. Nagy András puhaházi Puha Annát vévén feleségül, 1613-ban hitvesének ősi birtokát Fejér Györgytől kiváltotta, lefizetvén érte a rajta levő 500 m. frtot. Ennek a Nagy Andrásnak 1615-ben Boldizsár, Ferenc és Orsolya nevü gyermekeiről történik emlités.

Nagy Pál felesége Járdánházy Erzsébet (1550) után a borsodmegyei Járdánházán is birtokosok lettek utódai. Unokái 1600-ban osztották fel a járdánházi örökséget, melyhez Sajónémetin is egy fél házhely tartozott.[7]

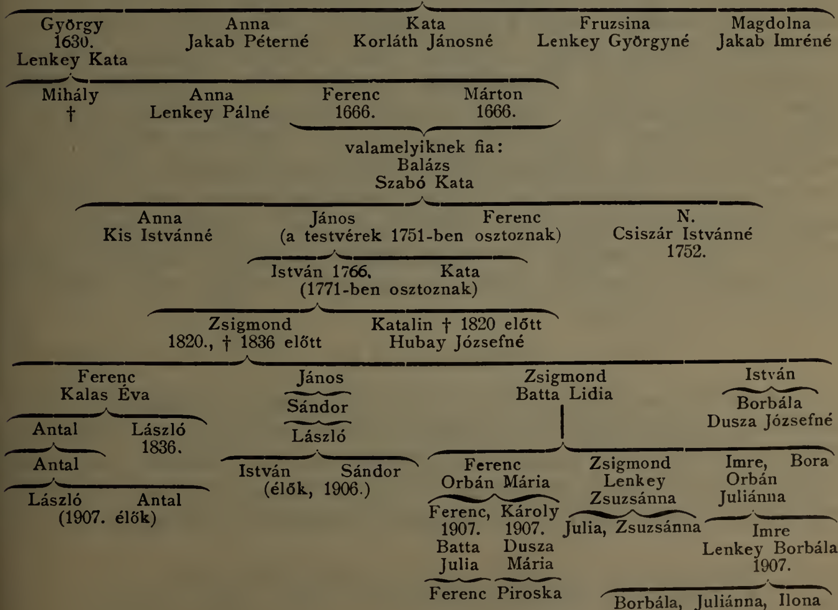
[1] Kont nádor 1365.-i privilégiuma, a Nagy cs. levéltárában Felsővályon.
[2] V. ö. a Korláth családdal és a Genealogiai Füzetekkel. (1907.)
[3] Lukács lt.
[4] Orsz. lt. dicalis összeirás.
[5] Nagy lt. és Jászói lt. N. 235.
[6] Jászói lt. ikt. Csomósfalva ma puszta Zádorfala határában.
[7] Lásd a család két ágának XVI. XVII. századbeli elágazását a Genealogiai Füzetek 1907. évfolyamában megjelent értekezésünkben.

Vályi Nagy Miklós 1583-ban esküdt-táblabiró, Nagy Pál szintén, majd 1591-től hosszu ideig szolgabiró, Nagy Ferenc pedig 1639-ben esküdt volt megyénknél. Nagy Kristóf 1570 körül felsővályi prédikátor, Kálvin tanainak egyik első hirdetője Gömörben. Vályi Nagy Mihály 1600-ban ugyancsak felsővályi lelkész, 1639-ben Szentkirályon pap. Neje Szuhay Ilona volt. A XVII. század második felében Nagy Gáspár szintén ref. pap, 1661-ben Recskén lakott. Nagy Mihály 1765-ben felsővályi oskolamester, később pedig lelkész. Ennek a fia volt vályi Nagy *Ferenc* az Iliász első forditója, ref. pap és pataki tanár. Kazinczy igen nagyra becsülte; hires forditását is ő adta ki, mely okot adott az iliászi irodalmi perre, Kölcsey és Kazinczy tollharcára. Több müve jelent meg, melyek mind irójuknak tehetségéről tesznek bizonyságot.[1]

A család egyike vármegyénk legnépesebb családainak. Az alábbi ágakon kivül még az ősi fészekben is élnek közülök.

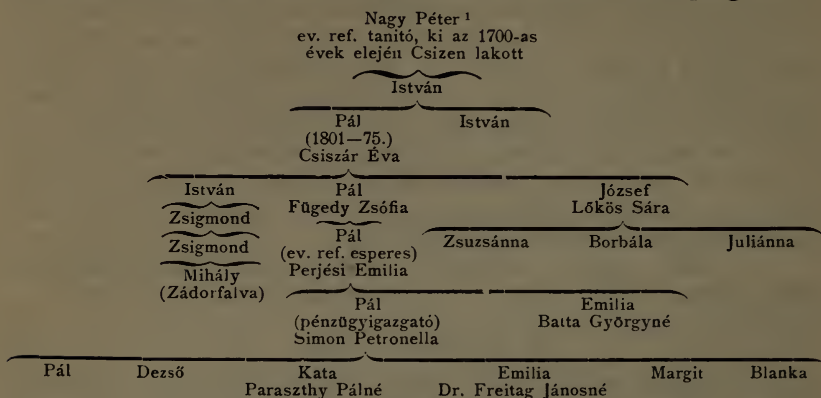
A zádorfalusi ágak.

I. Az egyik ág őse Nagy György, Nagy Ferenc fia, ki 1630-ban még mint felsővályi lakos zálogositja el atyjának alsócécei (Abauj) jószágát. Felesége Lenkey Kata Zádorfaláról, ki után ott szép birtokot kaptak. Fiai Ferenc és Márton 1666-ban osztoztak meg a zádorfali anyai birtokon Lenkey András unokafivérükkel.[2]

[1] Szinnyei: Magyar irók.
[2] Családi iratok Zádorfalván.

II. Zádorfalván egy másik ággal is találkozunk. Ebből az ágból származik Nagy Pál tornaljai esperes, ki irodalmi téren is működött. Értekezései folyóiratokban láttak napvilágot. Fia Nagy Pál pénzügyigazgató, később rozsnyói takarékpénztári igazgató.

A mezőkeresztesi ág.

A XVII. század első felében élt Felsővályon Nagy Péter, kinek fia Nagy János még gyermekkorában elszakadt Mezőkeresztesre. Származásáról és nemességéről 1696-ban a vályvölgyi nemes családok bizonyitványt adtak ki.[2] Nagy János 1666 márc. 3.-án címeres nemeslevelet is szerzett, melyben rajta kivül előfordulnak György és Miklós nevü fiai, aztán bátyja György fiával Gergellyel, aztán másik testvére István; Gergely, János és András nevü fiaival. Kihirdették Szendrőben. Nagy György fia István 1736-ban, mint keresztesi lakos ezzel az armálissal bizonyitotta nemességét.[3] Ma is számos tagja él a családnak Keresztesen, Gelejen, ahova már régebben átszármaztak és Mezőcsáton. 1666-ban nyert címerük: kék paizsban zöld alapon természetes szinü farkas jobbjában zászlós kopját tart; sisakdisz: növekvő párduc jobbjában kopját tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.[4]

A járdánházi ág.

A XVIII. század közepén a borsodmegyei Járdánházán élt a családnak egy ága. Vályi Nagy Márton, István és Mihálynak 1752-ben nemesi bizonyitványt adott ki megyénk, melyből kitünik, hogy ősi vályi jószágukat még nagyapjuk zálogositotta el. Ez az ág talán egyenesen Nagy Páltól és Járdánházy Erzsébettől származik le.[5]

[1] Régi családi feljegyzések Nagy Pál birtokában Rozsnyón.
[2] A Gelejen lakó Nagyok irataiból.
[3] Borsod vm. lt.
[4] Eredetije Mezőkeresztesen.
[5] Vm. lt. ns. iratok.

Ezeken kivül még Naprágyon is él a családnak egy ága, Nagy Sámuel pedig a mult század közepén Szentesen telepedett le, hol a Gr. Károlyiak uradalmi ügyésze volt. Gyermekei közül Károly magánhivatalnok, Gusztáv debreceni ügyvéd, Pál debreceni jeles tanár.

Címer (egy 1693.-i pecsét alapján): páncélos, kardot tartó kar; sisakdisz: madár csőrében patkót tart.

Nagy *(sztárnyai)*

I. Egy sztárnyay Nagy család 1572-ben nyert nemességet. Armálisát az egri káptalan levéltárában őrzik.[1]

II. Másik sztárnyai Nagy család az, melynek ősei agilis Sztárnyai, máskép Nagy János, aztán apja Gergely, továbbá Nagy Tamás és Ferenc édes testvérei, végre pedig Nagy János onokatestvére 1609 nov. 24.-én kaptak II. Mátyástól cimeres-nemeslevelet, melyet 1610-ben hirdettek ki megyénkben.[2] Nagy Tamás fia Ferenc gömöri Végh Borbálát vette feleségül, aki után a család nagyobb birtokot kapott Sajógömörön, Nagy Ferencnek idősebb fia Zsigmond Hevesbe költözött; előbb Átányon, majd Gyöngyösön lakott. Másik fia Miklós 1720-ban sajógömöri anyai birtokát 100 aranyon 30 évre zálogositja el özv. Platthy Sándorné, sz. Vay Borbálának.[1]

Az 1733.-i nemesi vizsgálat alkalmával Csoltón mutatta fel a család a fenti almálist.[3] A XVII. század közepe táján Nagy István otrokocsi Adorján Annát vette nőül, ki után a tamásfalusi Sáffy család jószágaiból is örököltek. Gyermekeik: Bóra, Judit, Zsuzsa és Ferenc 1660 körül éltek. Ennek a Nagy Ferencnek neje Hubay Zsófia, akitől ifj. Nagy Ferenc született. Ez utóbbinak a következő gyermekei maradtak: Bora, Judit, Zsuzsa, Miklós, János és Ferenc.[4] A család egy ága Szuhafőn telepedett le, ahol ma is élnek.

Címerük: arany mezőben fekete oroszlán jobbjában görbe kardot, baljában turbános törökfőt tart. A koronás sisak disze a paizsalak növekvően. Takarók: arany-veres.

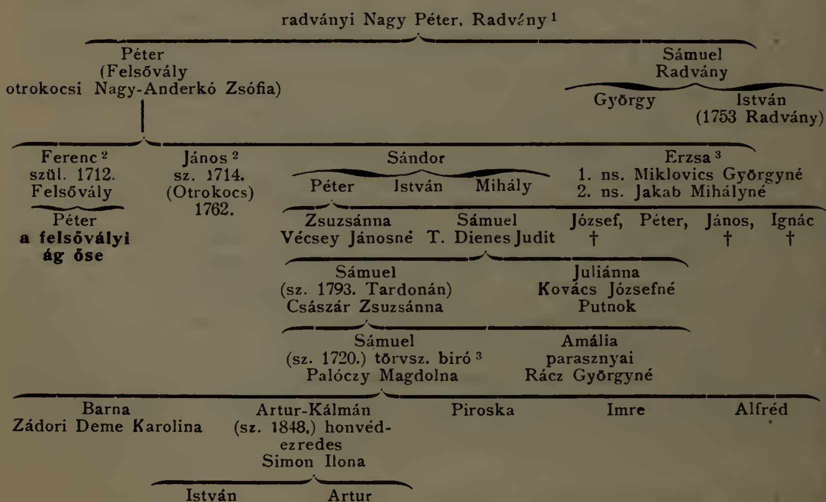
Nagy *(radványi)*

Ősi fészke a győrmegyei Csiliz-Radvány községe, ahonnan 1700 körül megyénkbe, Felsővályra szakadt egy ága. Nagy Péter Radványon birtokos nemes ember volt; egyik fia Péter a gömöri ág őse a másik Sámuel, kinek utódai tovább éltek az ősi fészekben. II. Nagy Péter megosztozván fivérével, ősi kuriáját ns. Szente

[1] Orosz: id. m. 199. 309.
[2] Eredetije Vatay László rimaszécsi lelkésznél.
[3] Vm. lt. jk. XV. 108.
[4] Adorján Antal lt.

Bálintnak adta el; azután a Rákóczy mozgalmak alatt Felsővályra származott, ahol letelepedve, virágzó ágat alapitott. Felesége otrokocsi Nagy-Anderkó Zsófia, kitől Ferenc, János, Sándor és Erzsa nevü gyermekei származtak.[1] Nagy Ferenc, János és Sándor 1753 nov. 7-én nemesi bizonyitványt kaptak Győrmegyétől, melyben származásukat elismerik. Nagy Sámuel nagybátyjuknak fiairól Györgyről, ki már 1753 előtt elhalt és Istvánról, ki akkor radványi birtokos nemes volt, szintén említés történik ebben az okiratban. Felsővályról Borsodmegyébe származott a családnak egy ága, melyből Nagy Sámuel jószágigazgató, majd törvényszéki biró eredt. Felesége a nagy Palóczy Lászlónak lánya Palóczy Magdolna volt, kitől több gyermeke maradt hátra; ezek közül Nagy Artur ezredparancsnok. Ez az ág a következő címert használta: kékben kivont kardot tartó lovas, csillagtól és félholdtól kisérve; sisakdisz: kardot tartó kar.[2]

A felsővályi ág napjainkban halt ki. Utólsó férfi sarja Nagy István, Istvánnak fia, Ferencnek onokája († 1904-ben.)

Nagy (*tasnádi*)

Báthory Gábor erdélyi fejedelem 1610 jun. 10.-én adományozott nemességet és cimert *Thasnádi Mészáros Nagy* Jánosnak

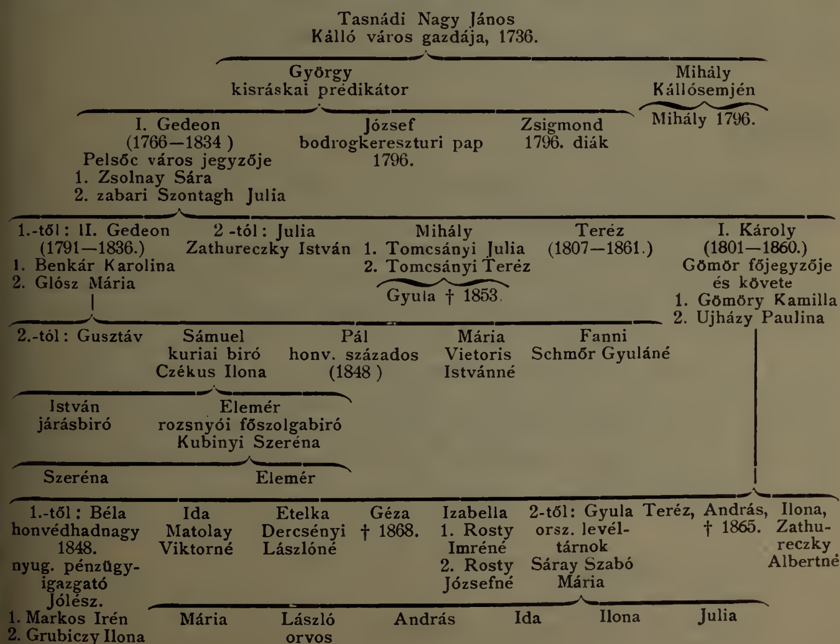
[1] Nagy Artur nyug. honvédezredes tulajdonában levő eredeti megyei bizonyitvány 1753-ból; továbbá a Lukács-Dancs levéltár Rimaszombaton.
[2] Vm. lt. II. M. 4. Miklovics.
[3] M. Simon János közlése alapján.

és utódainak. Ezt a nemeslevelet Középszólnokban hirdették ki 1610 aug. 2.-án.[1] A családból később Nagy János és Ferenc Kálló városába költöztek, ahol 1736 dec. 7.-én bizonyitványt kaptak a szabolcsi nemesek közé való felvételükről.[1] A család leszármazása ettől a Jánostól, ki Kálló városának gazdája volt, vezethető le napjainkig. Fia Nagy György kisráskai prédikátor, kinek Gedeon nevü fia megyénkben telepedett le. II. József ugyanis Pelsőcön mérnöki iskolát alapitott; ezt kereste fel Gedeon, hogy megkezdett tanulmányait folytassa. II. József halála után bezárták ezt az iskolát. Nagy Gedeont ugyanekkor Czékus Mihály helyére városi jegyzőnek választották meg. (1792.)

A család ettől kezdve megyénkben jelentős szerepet játszik.[2] Kiváltak közülök Nagy *Károly*, az 1843 1844-i országgyülésen megyénk követe. 1848-ban igazságügyminiszteri osztályfőnök, majd 1849-ben az országos főtörvényszék elnöke. Nagy Pál a szabadságharc alatt honvéd százados; később kibujdosván, Angliában a latin nyelv tanitásával tartotta fenn magát.

Ujabban Nagy Sámuel kuriai biró és Nagy Gyula országos levéltárnok, történetirónk válik ki a családból.

Cimerük: kékben egyenes kardot tartó kar. A zárt, koronás sisaknak disze nincs, a takarók leirása pedig hiányzik.[2]

[1] Nagy I. Családtört. Ért. I. 78.
[2] U. o. A család nemességét 1796-ban hirdették ki Gömörben.

Nagy (*runyai)*

III. Ferdinánd 1638 márc. 24.-én adományozott nemességet és címert Nagy Gergelynek, aztán Nagy Mihály testvérének és ez utóbbi fiainak Nagy Mihály és Jánosnak. Nemeslevelüket Borsodban hirdették ki 1640 jan. 25.-én.[1] A család egy ága nemsokára Nógrádban lép fel, ahol a tekintélyesebb birtokosok közt szerepel. 1663-ban runyai Nagy Márton, Jakab és János fordul elő a nógrádi nemesi összeirásban. Közülök Nagy Márton 1669-ben Karancsságon birtokos, ki az 1684.-i nemesi felkelésnél két lovast állitott ki a maga költségén.[2]

A család más ága Gömörben maradt az ősi fészekben. 1733-ban Nagy Antal fia István, István fia Ferenc és Jakab fia Péter igazolták itt a fenti armálissal nemességüket.[3]

Ebből a családból származott Nagy Károly hires gömöri követ a 30-as években, majd pedig egész 1849-ig jeles főjegyzőnk, ki a Pesti Hirlapba is irogatott. Lánya Nagy Zsuzsánna Kubinyi Kálmánhoz ment nőül. Nagy Károly testvére Nagy László, kinek fiai: József rimaszécsi ügyvéd, Károly runyai földbirtokos és Bertalan kassai lakos.

Címerük: kék paizsban zöld alapon természetes színű oroszlán első jobb lábában kivont kardot tart. A koronás sisak disze: arany grif növekvően jobbjában három liliom ágat tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Nagy

Megyénkben az előbbieken kivül még a következő ily nevü nemes családok szerepelnek.

I. *Otrokocsi Nagy* András 1649-ben otrokocsi házhelyét minden illetőségével, kivéve az erdőbeli részét, ns. Nagy Márton otrokocsi lakosnak és feleségének Domonkos Katának zálogositja el 70 magy. frtban.[4] A család másfél kuriát birt Otrokocson, melyet 1776-ban a Gotthard családnak zálogositottak el. 1842-ben otrokocsi Nagy András, Mihály és János miskolci, Nagy Péter és Gábor pedig sajókereszturi lakosok otrokocsi jószágukra ujra 500 frtot vesznek fel, melyen már akkor 9449 frt. volt.[5] A családnak egy ága 1787-ben Nádudvaron élt.[6]

[1] Eredeti Nagy József rimaszécsi ügyvédnél.
[2] Nagy I.: VIII. 68.
[3] Vm. lt. jk: XV. 136.
[4] Bodon lt. a Tört. társ. kézirattárában.
[5] Gotthard iratok Otrokocson.
[6] Borsod vm. lt.

II. Maklári Nagy Gergely és János 1695 junius 18. án nyertek Lipót királytól nemességet. Armálisukat Gyöngyösön hirdették ki. A nemességszerző Gergelynek fia Ádám 1733-ban Putnokon lakott s ott igazolta nemességét.[1]

III. *Szkárosi Nagy* János 1692 ben szolgabiró volt. Első felesége Fuló Zsuzsánna, második pedig Borsi Mária. Fuló Zsuzsánna, mint Fuló Miklós és alsókálosai Korláth Katának onokája a nagy Korláth jószágokból is örökölt.[2] Darholcz István halála után, ki Korláth Zsófiának volt a fia, gróf Pethő Zsigmond nyerte a Korlát jószágoknak általa birt részét adományba, aki azután nemsokára Fáy Istvánnak, ez pedig egy részét Mederi Györgynek és Rozman Mártonnak adta el.[3] Már Fuló Miklós sokat fáradozott, hogy visszaperelje, ezt a jószágot, amely Szendrőn egy házból s részekből, Kelecsényen, Poszobán, Jánosin, Dövényen, aztán Tajti, Ivánfala és Eperjes pusztákon nagy jószágokból és számos jobbágy népségből állott. Ő mintegy 2213 frt. költött erre a perre. Fuló Miklós veje Nagy János folytatta a hosszu pert.

Végre is sikerült a jószágokat visszaperelnie, melyeken aztán a lányági örökösök 1689 jul. 19.-én megosztoztak; egyharmadrésze Berthóti Juditnak, egyharmada Szkárosi-Nagy János gyermekeinek, egyharmada pedig Gyulafy Györgynek jutott. Nagy Jánosnak Fuló Máriától két gyermeke maradt: Zsigmond és Judit, akiket Fuló Mária nagynénjükkel 1697-ben vezettek be a jánosi, iványfali és eperjesi jószágokba, melyeket a Jánosy család magvaszakadása után, a szepesi kamarától megváltottak.[4] Azonban sem Zsigmondnak, sem Juditnak utódai nem maradtak. Haláluk után anyai jószágukat a Török család kérte adományba 1725-ben.[5] Nagy Jánosnak második felesége Borsi Mária 1712-ben, mint özvegy élt. Ebben az évben Nagy János és István fiaival egy jánosi házhelyet ns. Király Andrásnak és Madarassy Erzsébet feleségének zálogositott el a férje tartozásába.[2]

Szkárosi Nagy János megyei esküdtnek gyermekei: Zsigmond, Lőrinc a jászói konvent jegyzője és Mária Makay Ferencné 1757-ben éltek.

IV. *Berzétei Nagy* Benedek 1599 ápr. 1.-én nyert Rudolf királytól nemességet, melyet megyénkben hirdettek ki. A család ősi fészke Bezéte, melyről előnevét is irja. Ebből a Nagy családból eredt Nagy Sándor Debrecen város birája, ki 1866-ban halt meg.

Címer: kékben páncélos, sisakos vitéz jobbjában egyenes kardot tart. Sisakdisz: a növekvő vitéz.[6]

[1] Vm. lt. jk: XV. 110.
[2] Lásd a Korláth cs.
[3] Vályi lt.
[4] Jászói lt. X. 69.
[5] Vályi lt.
[6] Siebmacher: id. m. supp. 92.

V. Mihályfalván élt egy Nagy család, melynek őse Nagy István, putnoki vitéz kapitány a XVII. század közepe táján. Abban a korban még igen fontos szerepe volt a putnoki várnak. Katonái állandóan harcban állottak a törökkel. Nagy István mintegy 17 esztendeig volt Putnok végvárának kapitánya, mignem 1660 körül Sajókaza mellett vivott csatában egy török kéz kioltotta életét. Özvegyen maradt nejét Nyitray Pannát Forgon János vette feleségül Mihályfalváról, ki az elesett kapitány György nevü árváját is magával vitte. Igy nevelkedett fel Nagy György Mihályfalván s igy honosodott itt meg a család.[1] 1707-ben Forgon Pétertől egy házhelyett vett zálogban husz esztendőre. Felesége Kovács Panna, kitől Miklós fia született. Ez Brusznyik Mária nejével 1745-ben még Mihályfalván lakott. Két fia István és János 1754-ben éltek.

VI. *Péli Nagy.* Régi barsmegyei nemes család, melynek ősi fészke Alsópél helysége. Innen Kishontba származott egy hajtása. *Nagy* máskép *Pélyi* István 1725-ben a kishonti nemesi vizsgálatkor Barsmegye 1725 máj. 5.-én kelt bizonyitványát mutatta fel jogainak igazolására.[2] A törzs Barsban tovább virágzott.

Címerük: nyilat tartó oroszlán.[3]

VII. *Nagy* János és Gergely testvérek és az előbbi gyermekei: András, Anna és Kata 1653 dec. 18.-án kaptak III. Ferdinándtól címeres-nemeslevelet, melyet Borsodban hirdettek ki. Nagy Andrásnak fiai: István és János putnoki lakosok 1733-ban igazolták származásukat.[4]

VIII. Az 1728—33.-i nemesi vizsgálatkor *Nagy* János és István jánosi lakosok Lipót király 1672 ápr. 3.-án Nagy Balázs részére adományozott armálissal igazolták nemességüket. Nagy Balázs, mint a nemeslevélben olvassuk már előbb is nemes volt, de okiratai elpusztultak. A nemesség a főszerző testvérjére Nagy Ferencre és fiaira: Ferenc, János és Andrásra is kiterjedt. Kihirdették 1672 okt. 27.-én Csetneken.[5]

IX. Zabaron élt egy Nagy család, melynek ősei Nagy Menyhért, ennek fia Pál, testvérei Demeter és Menyhért, 1698 jul. 13.-án nyertek címeres-nemeslevelet, melyet még ugyanabban az évben hirdettek ki megyénkben 1703-ban Nagy Menyhért zabari lakos, 1733-ban pedig Nagy Gáspár fiai Gergely, Demeter és Mihály, Nagy Menyhért fia György, végre Nagy Gergely fia Ferenc igazolták ezzel az armálissal nemességüket.[6]

[1] Vm. lt. nemesi iratok.
[2] Orsz. lt. kishonti ns. vizsgálatok.
[3] Nagy I: id. m. VIII. 56.
[4] Vm. lt. jk: XV. 111.
[5] U. o. 117.
[6] U. o. 123.

X. Ns. *Nagy* Mihály és neje Szuhay Kata a XVIII. sz. első felében Szuhafőről Szentpéterre mentek lakni. Fiuk, Nagy János 1767-ben, mint szentpéteri lakos igazolta nemességét.[1]

XI. Ns. Nagy András a XVII. század végén, mint zászlótartó, majd hadnagy szolgált a füleki seregben. Fülek eleste után Rimaszombatra költözött. Innen naprágyra ment lakni, hol Tar Ferencnek lányát vette feleségül, kivel később Putnokra költözött.[1] Fia *Nagy*, más néven *Martonyi* Ferenc 1766-ban Nagykőrösön lakott. Ebben az évben, mint gömöri nemes család ivadékát Mihály és András nevü fiaival felvették a pestmegyei nemesek sorába.[2]

XII. *Nagy*, más néven *Szepesi* János 1703-ban Beretkén birtokos. A vármegye előtt Tornamegye bizonyitványával igazolta nemességét.[3]

XIII. *Nagy*, máskép *Tóth* családot, mely Lekenyén virágzott lásd a Tóth név alatt.

Nagygyörgy

II. Ferdinand 1626 ápr. 13.-án adományozott nemességet Nagygyörgy János érdemeiért neki Péter nevü bátyjának és Péter öcsének. Nemeslevelüket még abban az évben hirdették ki megyénkben.[4] Nagygyörgy János fia Lekenyey Annától Péter, akinek Gergely nevü fiától született onokája János 1733-ban Lekenyén igazolta nemességét, ahol valószinüleg szépnagyanyja birtokán lakott; őt már *lekenyei* *Nagy* Jánosnak hivták.[5] Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Nagygyörgy János Sztárnyán lakott s ott mutatta fel a fenti armálist.[5]

Cimerük: kékben fehér pelikán három fiát vérével táplálja. Sisakdisz: növekvő oroszlán jobbjában kardot tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Nagyimre

Nagyimre András, Péter, Tamás, Gergely és János 1672 szept. 3.-án kaptak I. Lipóttól címeres-nemeslevelet a következő címerrel: kék paizsban zöld hármas halmon arany griff jobbjában kardot tart. Sisakdisz: a növekvő címerkép. Takaró: kék-arany, veres-ezüst. Kihirdették 1673 jan. 24.-én Gömörmegyében.[6] A család martonfali jószágára ugyanakkor királyi adományt is nyert.[6] Ebből a család-

[1] Vm. lt. ns. iratok.
[2] Kőszeghy: id. m. 256.
[3] Vm. lt. jk: XV.
[4] Eredetije a Dancs lt.-ban.
[5] Vm. lt. jk. XV. 108. 57.
[6] Eredetije Nagyimre Gedeonnál Martonfalván.

ból erednek Nagyimre Zsigmond, kinek fia ismét Zsigmond; ennek fia Gedeon martonfali földbirtokos, kinek Zsigmond nevü fia ügyvédjelölt, Mariska leánya pedig Bátky Gyuláné Harmacon.

Nagyszáju *(hanvai)*[1]

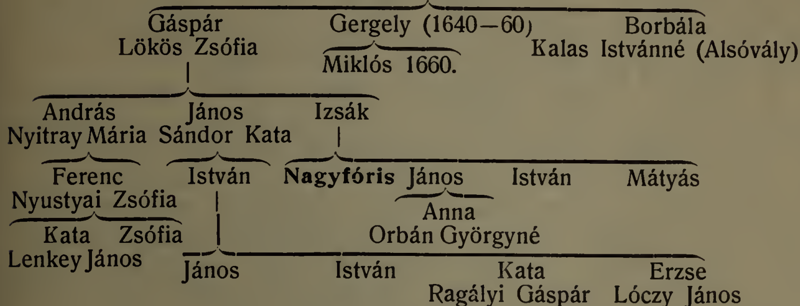
Régi kihalt család, mely a Hanva nemzetségből származik. Őse Hanvai Sándor, kinek két fia maradt Nagyszáju György és János. Az előbbinek fia Osvát, az utóbbinak pedig Mihály 1466-ban mint alperesek szerepelnek a Szenkirályi Bon családnak a hanvai nemesek elleni kártéritési perében. Nagyszáju András 1525-ben Hanvay Orbán egri kanonoktól 42 arany frtért kiváltotta azt a hanvai birtokot, melyet még atyja néhai Nagyszáju Márton zálogositott el. Nagyszáju Benedek 1543-ban egy hanvai jobbágy telkét (melyen Igo Benedek lakott) Jánosi Páltól kiváltotta.[1] Az 1554.-i összeirásban Krizsán helységben Nagyszáju Benedeknek és Soldos Péternek 17 jobbágy házhelye van felvéve.[2]

Nagytamás

A Simon, Adorján, Anderkó, Fóris és a többi atyafi családokkal együtt az Otrokocs nemzetségből származik, melynek történetéről Otrokocs név alatt szólunk bővebben. 1598-ban Nagytamás Gergelyt is beiktatja a jászói konvent Otrokocs helységébe, az otrokocsi Simon, Korpás és Adorján családokkal együtt. Otrokocsot ugyan már az Árpádok alatt is birták, de ekkor megerősitő uj adományt szereztek rá.[3] Nagytamás Gergelynek fia lehetett Nagytamás Péter, ki 1640-ben végrendeletet tesz Otrokocson. Ősi házhelyét Gergely fiának hagyja, Gáspár fiának pedig a „Susa-jószágból“ való házhelyet juttatja. A Susa családnak, mely szintén az Otrokocs nemzetségből eredt a XVI. század végén magva szakadt. Jószágait a vele közös eredetü családok örökölték.[4] Nagytamás Péter felesége csobánkaházi Csobánka Kata volt, aki után a család az egész Csobánkaháza puszta egyharmadát, Disznósdon és Arlón részeket, Lővén pedig két házhelyet örökölt.[4] A család a XVIII. században Borsodban is szerepel. Gömörmegye 1747-ben bizonyitványt ad ki otrokocsi Nagytamás János miskolci, István sajószentpéteri, Mihály és András sajókereszturi lakosok részére arról, hogy donatárius nemes család ivadékai.[5] 1752-ben ugyancsak a Nagytamás testvérek, mint Nagytamás Mihálynak fiai, Nagytamás Péter és Csobánka

[1] Hanvay lt.
[2] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[3] Jászói lt. és Simon lt.
[4] Simon lt.
[5] Vm. lt. nsi iratok.

Katának pedig maradékai 300 frtot vesznek fel szentkirályi Pletrich Lászlótól, melyért a Csobánka pusztában, aztán a borsodmegyei Disznósdon, Kisarlón és az Ujfalud pusztán levő örökségüket átengedik.[1]

Nagyváthy

Régi család, mely már 1553-ban szerepel. Ebben az évben ugyanis Bebek György két krasznahorkai jobbágytelket ns. Nagyváthy Mártonnak adományozott hű szolgálataiért. Nagyváthy Pál 1617-ben 300 frtért szerzi meg zálogban a Dobozy Márton fiának Györgynek négy simonyi házhelyét.[3] A család 1665-ben s azután Rimaszombaton lakott.

Naprágyi

1254-ben Borsodmegyéből költözött hozzánk az a három testvér Demjén, Elke és Muhul, kiktől a Naprágyi család származik. Ebben az évben — mint IV. Béla király oklevele előadja[4] — Demjén, Elka és Muhul borsodmegyei nemesek azzal a kéréssel fordultak a királyhoz, hogy Naprágy („Neproad")[5] gömöri várföldet cserélje el az ő Málin nevü birtokukért. A király azzal az indokolással, hogy Málin-földe *Duchkő* várához, mint tartozék igen alkalmatos lesz, nekik adományozza Naprágyot minden teher alól felmentvén, mellyel lakossága a gömöri várnak adózott. Ez az oklevél azt is felemliti, hogy Málint Erdő fia Emei borsodi ispán adományozta nekik azon szolgálatokért, melyeket Őfelsége és a korona

[1] Egri kápt. lt.
[2] A fenti adatok és Nagy Imrénél Zádorfalán levő családfa alapján.
[3] Jászói lt. D. 61.; Q 28.
[4] Hanvay lt. 1399.
[5] Naprágy „Naprád" néven már 1232-ben előfordul, mint Keszi szomszédja. Anioukori okmt. V. 85.

mellett teljesitettek.[1] Ettől a három testvértől származik a *Naprágyi* és a naprágyi *Szamár* család.

1364-ben már mind a két ág több tagot számlált. Ekkor ugyanis Naprágyi Pál fia János; István fia Miklós; János fiai Gergely és István, másrészről pedig naprágyi Szamár Domokos fiai: János és György az egri káptalanban átiratják IV. Béla 1254-ben kelt fenti kiváltság levelét. Ebben az oklevélben ugyan még nem fordul elő a Szamár név, hanem 1381-ben naprágyi Szamár Domokos fiát Jánost a gömöri szolgabirák között emlitik.[2]

A Naprágyi család Zsigmond király alatt a tekintélyesebb megyebeli nemesek közé tartozott. 1427-ben ugyanis 12 jobbágytelke volt Naprágyi Jánosnak Naprágyon.[3] 1486-ban pedig Naprágyi Györgyöt Dóra asszony nejével és a Lóczy családdal együtt a Nenkei Petriszló Péter lenkei (nenkei) jószágának negyedrészébe vezetik be.[4] 1513-ban naprágyi Szamár Benedek naprágyi nemesi kuriáját 50 arany frt. vérdijban adja Naprágyi Albertnek, fiának Balázsnak és másik fiától Páltól származó Albert és János nevü unokáinak. Szamár Benedek ugyanis megölte Naprágyi Pált, kinek hozzátartozóit vérdijjal kellett kárpótolni.[5]

A XIV. században a család ősi javainak nagy része idegenek kezére kerül. 1538-ban runyai Kovács Lénárdot iktatják be annak a naprágyi házhelynek birtokába, melyet Naprágyi Péter és István adtak el neki.[4] Sok kárt vallott a család a töröktől is. 1558 körül a törökök felverték Naprágyot, lakosait rabszijra fűzték, a helységet pedig felégették. 1559-ben szomoruan mondja el Csatáry Demjén, ki nejének Naprágyi Annának birtokán lakott, hogy a pogány törökök nejét és gyermekeit elrabolták s ezért egész naprágyi jószágát 100 frtért kellett kisfaludi Tar Pálnak eladnia, hogy övéit a nehéz rabságból kiszabaditsa.[6] Ugyanekkor Naprágyi Albert is török fogságban sinylődött. 1559-ben Tar Pálnak adják el naprágyi jószágát, amin aztán fogságából kiszabaditották.[7] Később Naprágyi Balázs[8] fia Imre is török kézre került. 1562-ben Ragyóczy Imre Naprágyi Imrének egész naprágyi illetőségét elzálogositja, hogy rajta rokonát kiváltsa.[9] Igy pusztuitak el anyagilag a török iga alatt legjobb családaink.

A család e században igen elnépesedett. 1549-ben a subsidium jegyzék Naprágyi Jakabot, Menyhértet, Bálintot, Bertalant és

[1] „propter servitia, que nobis exhibuit et corone."
[2] Hanvay lt. A Szamár szónak ekkor még bizonyára nem volt gunyos értelme.
[3] Thallóczy: id. m.
[4] Jászói lt. ikt.
[5] Jászói lt. C. 10. 11.
[6] Tar lt.
[7] Hanvay lt.
[8] Azonos lehet azzal a Naprágyi Balázzsal ki 1549—53 között szolgabiró Gömörben.
[9] Jászói lt. E. 150. I. 4.

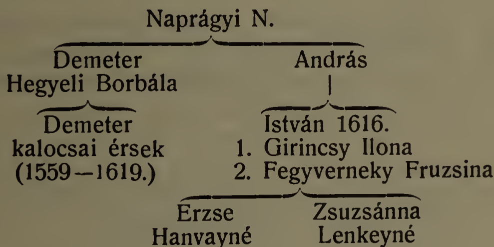
Jánost emliti, a század végén pedig már a legnépesebb családok sorában állt.[1]

Legkiválóbb tagja a családnak Naprágyi Demeter, (1559—1619.) Demeter és Hegyely Borbála fia; előbb az egri egyház jeles kanonoka, majd később kalocsai érsek. Demeter érsek 1614 szept. 9.-én Thurzó György nádorispánhoz levelet intézett, melyben elmondja, hogy Naprágyon van neki egy ősi jószága, melyet ugy ő, mint atyja békésen birtak, de régi bizonyitó okirataik akkor amidőn a törökök és tatárok Naprágyot felégették mind elpusztultak.[2] Kéri a nádort, hogy ebben, valamint a magnélkül elhalt Naprágyi György jószágában erősitené meg őt és Naprágyi István onokatestvérét.

Naprágyi Istvánnak Erzsébet nevü lánya Hanvay Györgyhöz, Zsuzsánna pedig Lenkey Zsigmondhoz ment férjhez, kik után ezek a családok is birtokosok lettek Naprágyon.[1] A család más ágon azonban még tovább virágzott. Az 1703.-i nemesi vizsgálat alkalmával Naprágyi Istvánt, mint régi nemest vették fel a jegyzőkönyvbe.[3] Rákóczy kurucai közt is ott találjuk Naprágyi Istvánt, 1704-ben a gömöri felkelőkkel a gyalogság közt fog fegyvert. Az utólsó adat, mely a családról emlékezik 1772-ből maradt fenn. Ebben az évben özv. Naprágyi Istvánné Putnoky Juliánna putnoki birtokos.[4]

Ősi címerük, Demeter érsek pecsétje alapján[2]: koronából kiemelkedő meztelen szűz, leeresztett hajjal, jobbjában kardot tart.

Demeter érsek ága:

Náray (*náraji*)

A vasmegyei Náraj községéből származik, honnan egy ága Baranyába, más Aradba származott.[5] Ujabban megyénkben is letele-

[1] Hanvay lt.

[2] Hanvay lt. Iam vero quoniam praedicta possessio Napragi, per Turcas et Tartaros, tempore disturbiorum, aliquotenus, exusta et vastata est, ac eo tunc litteralia quoque documenta praedicta bona nostra concernentia sunt amissa.

[3] Vm. lt. XV. 55.

[4] Balogh: id. m. 119.

[5] Nagy I. id. m.

pedett egy ága, mely Náray Györgytől származik le, ki 1623 körül Nárajon birtokos volt. Náray János A. a „Gömöri Hirlap“ szerkesztője és kiadója Rimaszombaton.

Címere, Náray János püspöki számtartó 1839.-i pecsétja alapján: kékben oroszlán, jobbjában kardot tart. Sisakdisz: növekvő oroszlán jobbjában kardot tart.[1]

Nátkay (*máskép Szabó*)

Nátkay Balázs 1611-ben visszavonja azt a zálogát, melyet egyházasbásti és ujfalusi jószágára nézve Herencsényi Istvánnak tett. Ns. Szabó, máskép Nátkay András fiának Jánosnak 1612 körül szakadt magva, amikor tótujfalusi jószágát Abaffy Miklós nyerte adományba, de az iktatásnál a Nátkay család ellentmondott.[2]

Nébest (*Nébesz*)

A család II. Mátyástól 1608 dec. 19.-én nyert nemességet, melyet megyénkben hirdettek ki. Nébest Mihály 1635-ben Hős Istvántól szerez egy birtokot. A család 1733-ban Rozsnyón igazolta nemességét s származását. Ősük Nébest *János*, akinek két fia maradt: Pál és I. György. Pálnak fia János, ennek fia György 1733-ban rozsnyói lakos. I. Györgynek fia II. György, ennek fiai: Márton, György és Mihály. Mártonnak fia János 1733-ban rozsnyói lakos.[3]

Nébest György 1703-ban a felső járás szolgabirája volt. Csetneken lakott, ahol vett birtoka volt.[4] 1709-ben, aztán 1718—22 között helyettes alispánja megyénknek. 1719-ben mint gömöri követ vett részt a pozsonyi tanácskozmányban.[5] 1722-ben ujra megválasztották alispánnak s az is maradt egész 1731-ig. Neje Fáy Borbála, később Róth Antalné, kitől Nébest Julia származott, kit Szalay István vett feleségül. Nébest János 1759-ben gömöri esküdt pecsétjén *kardot tartó grifet* használt címer gyanánt.

Nemes (*Edelényi, Palánky*)

Nemes, máskép Edelényi István 1725-ben a kishonti nemesek közt Nógrádmegyének 1721.-i bizonyitványát mutatta fel nemességének igazolására. Nagy Iván szerint, a családból származott Nemes István is, ki 1695-ben a nógrádi Horpácson lakott, kit Palánky néven is hivtak.[6]

[1] Náray Jánosnál Rimaszombat.
[2] Jászói lt. O. 43.
[3] Vm. lt. jk. XV. 125.
[4] Vm. lt. jk. XV. 51.
[5] Nagy I: id. m. VIII. 106.
[6] Orsz. lt. kishonti ns. vizsg. — Nagy I. IX. 21.

Németh

I. Rozsnyói Németh György 1624-ben Alsósajón egy kuriára nyer adományt. Ezzel az adománylevéllel igazolta nemességét Németh János sajói lakos 1703-ban.[1]

II. Rimaszombaton is élt egy Német nemes család. Ebből származhatott Német Péter és István is, kik 1724-ben Kishont bizonyitványa alapján Borsodtól nyertek nemesi bizonyitványt.

III. Német György 1733-ban Alsóhangonyon Német Istvánnal Borsodmegye bizonyitványával (1726) igazolták nemességüket; ebben armálisukról történik emlités, melyet Tornában hirdettek ki.[1]

Neogrády

Az 1834.-i összeirás szerint Murányon élt ily nevü család[2] Ősük az a Nógrády Miklós lehet, ki 1655 máj. 19.-én nyert Motka Tamással nemességet. Armálisukat 1656 febr. 11.-én hirdették ki Nógrádban.[3] A gömöri Neográdyak közül származik *Antal* hires festőmüvészünk, kinek alkotásai közt sok gömöri vonatkozásu van.[3]

Nigrini

Nigrini Györgyöt gyermekeivel, Jánossal és Máriával Lipót király 1682 körül emelte nemességre. Nemeslevelüket ugyanis ebben az évben hirdették ki megyénkben. Nigrini György 1705-ben már a megyénél is szerepel; bizonyos hatalmaskodási ügyben vizsgálatot végez és arról jelentést tesz vármegyénknek. Nigrini Zsófia 1718-ban Latányi János hitvese.[4]

Nikléczy

Putnokon virágzó nemes család, melyből ma Nikléczy József ottani földbirtokos él. Valószinüleg a zughi Nikléczy család egyik ága szakadt megyénkbe, amely Nagy Iván szerint még a XIX. század elején is birtokos a zemplénmegyei Hrabócon és Lasztoméren.[4]

Nyáry (*nyáregyházi, báró*)

Régi eredetü mágnás család. Ősi fészke Nyáregyháza, melyet már 1411-ben is birt. A Nyáryak már a XVII. században is rokon-

[1] Jászói lt. iktatási iratok. — Vm. lt. jk. XV.
[2] Vm. lt. összeirások.
[3] Nagy I: VIII. 159. — Gömör vm. monogr. 393.
[4] Nagy I: id. m.

ságban állottak megyebeli családainkkal. Nyáry Zsigmond Uza Zsigmondnak és Szathmáry Király Katának lányát Uza Máriát vette nőül, kivel megyénkben a balogi, derencsényi és csetneki rész jószágokat kapta. Nyáry Zsigmondnak két fiától a családnak két hatalmas, ma is virágzó vonala származik le. A bárói ág Nyáry Pétertől származik, kinek unokája Nyáry Péter hontmegyei alispán. Ennek Antal nevü fia, koronaőr 1836 dec. 9.-én báróságot kapott. Kubinyi Jozefa nejétől több gyermeke maradt. Minket ezek közül különösen Nyáry Sándor báró érdekel, ki roffi Borbély Paulint vette nőül, kivel nejének szép jánosi jószágán telepedett le. Gyermekei : Nyáry László, Ilona (Kovács egyetemi tanárné) és Róza Csáky Árpád grófné.[5]

Nyerges

Rimaszombati nemes család, ahol az 1786.-i nemesi összeirás négy tagját is emliti.[1]

Nyirő

A családdal a XVII. század elején Felsővályon találkozunk. Nyirő János, Péter és Máté mint tanuk szerepelnek ott 1623-ban.[2]

Nyitray

I. Ez a család a XVII. század elején származott Otrokocsra. Otrokocsi Simon János ugyanis Deme Fruzsinát, egy Nyitray nevü nemes ember özvegyét vette feleségül, ki Nyitray János és István nevü fiait is magával hozta Otrokocsra. Ezek mostoha apjuk után örököltek a Simonok jószágából.[3] Egy 1716.-i tanukihallgatásból azt is megtudjuk, hogy a Nyitray család Fülekről származott Otrokocsra, amikor azonban a család fi ágon Nyitray Zsigmondban, (Fülek veszedelme előtt 1682.) kihalt jószáguk a Simon és Nagytamás családokra szállt vissza.[4]

II. Még egy másik Nyitray nemes család is élt megyénkben, mely az előbbivel egy eredetü is lehet. Ennek a családnak őse Nyitray Antal a XVII. század közepén a putnoki vár kapitánya volt mintegy 30 esztendeig. Nyitray Antalnak Pál nevü fiától született onokája Nyitray Mihály 1729-ben tokaji lakos. Nyitray Antal kapitánynak Kata nevü lányát mihályfalusi Forgon János vette nőül. Igy a Forgonokkal rokonságba kerültek, azért amikor Nyitray Mihály

[1] Vm. lt. nemesi összeirás.
[2] Forgon lt.
[3] Egri kápt. lt. 1633.
[4] Simon lt.
[5] Nagy I. Családtör. Értesitő III. 232.

nemességét kereste Forgon Katát és Forgon Pált is kihallgatták, akik azt vallják, hogy Forgon Zsigmond gyakran megfordulván Nyitray Antal putnoki kapitánynál, „neki panaszolkodott, hogy minden kincsénél inkább bánja donátiójának elveszését"[1]. A család iratai tehát valószinüleg a török dulásokban pusztultak el.

Nyustyay (*másként Kmett, thomóczi*)

A család neve eredetileg Kmeth (v. Kmett) volt, de később inkább a Nyustyai nevet használták. Nyustyay György 1642-ben Felsőválylon egy erdőt, Bozokházán pedig egy fél házhelyet szerez.[2] Ugyanő 1663-ban 428 tallérért megvette a Rósa János klenóci, polomi, poprócsi, ratkói, szuhai és ispánmezei birtokrészeit.[3] 1686-ban már többen élnek a családból a Vály völgyén; ekkor ugyanis Nyustyay János, mint felsővályi, Nyustyay Máté és Mihály pedig, mint alsóvályi lakosok irják alá a reformátusok egyházi szerződését.[4] A csalódból 1733-ban *Kmeth,* másként *Nyustyai* Imre alsóvályi birtokos *III. Ferdinánd 1650 jan. 11.-én kelt armálisával* igazolta nemességét, melyben őse: *thomóczi Kmeth* György nemességet kapott. Ezt az armálist törvényesen ki is hirdették megyénkben.[5]

A családból a XVII. század végén Nyustyay Máté alsóvályi földbirtokos válik ki, ki Felsővály és Alsóvály részére is öntetett egy-egy harangocskát.[4] Felesége Kubinyi Anna, kitől a következő gyermekei származtak: Erzsébet Rétey Jánosné, Ilona szkárosi Farkas Györgyné és Mária Czékus Miklósné. Ezek 1708 jul. 8.-án Alsóvályon felosztották apai alsó- és felsővályi, kálosai, bikkszögi, kápolnai, jénei, filléri, bozokházi, ·centeházi, vaskapui és habóki rész-birtokaikat.[6]

Nyustyay János és Bolyky Annának, kik 1696 körül éltek, leszármazóik:[7]

Nyustyay János
1696.
Bolyky Anna

György,	Sándor,	Zsófia	András,	Mária
Mária Szathmáry Jánosné		Otrokocsi Nagy-Anderkó Ferenc 1714. Felsővály		1. Betes Jánosné 2. Dulik Mátyásné
Kata Losonczy István 1740.				

[1] Vm. lt. ns. iratok.
[2] Nagy lt.
[3] Soldos lt. III. 127.
[4] Bodon A: Felsővályi ref. egyház tört: 6. 9.
[5] Vm. lt. jk: XV. 114.
[6] Soldos lt. VIII. 341.
[7] M. Barna M. Genealogiája. Beretky cs.

A család még 1791-ben, sőt az 1800-as évek elején is élt Alsóvályon.[1] Nyustyai Kmeth Mihály és András 1791-ben azt a házhelyet, melyet ősüknek Kmeth Györgynek 1656-ban zálogositott el Vincze György és Menyhért, Forgon Mihály és Péter vérrokonoknak kiereszfik.[2] A család később Miskolcon szerepel. Lukács feljegyzései közt olvassuk: „a Nyustyaiaknak, hogy az igaz nevek Kmeth, a Nyakvágóban lakott Nyustyay címeres-nemesleveléből magam láttam.“ (1842 körül.)[3] Miskolcon ma is élnek Nyusztay nevüek, kik valószinüleg ebből a családból származnak.

Címere (Nyustyay Máté 1673.-i pecsétje alapján): daru, felemelt jobbjában kövecset tart. Sisakdisz: növekvő, kettős farku oroszlán, jobbjában egyenes kardot tart.[4]

[1] Egyházi anyakönyvek.
[2] Forgon lt.
[3] Lukács lt. Gömörmegyei Muzeum.
[4] Siebmacher Suppl. b. 97. 68.

Okolicsányi

Ősrégi liptómegyei család, melynek fészke Okolicsna helysége. Őse I. Szerefil, ki IV. Béla király idejében élt. (1245—1282.) Fiai már ősi jogon birták Akalicsna, vagy Okolicsna, Poruba, Szentistván, Csermnó és Harankfiaháza községeket, melyekre 1379-ben uj adományt szereztek.[1] A család idővel megyénkbe is átszármazott. Okolicsányi Mátyás a XVII. században elvévén Vatay Annát, ki anyai ágon a régi Jánosi családból származott, megyénkben is birtokos lett. Gyermekei: Pál, Mátyás, Borbála Gedey Mátyásné és Teréz Benyitzky Mátyásné.[2] A család más ága, mint osgyáni Bakos Gábor örököse lett birtokos megyénkben. Okolicsányi Pál ugyanis Szentiványi Máriát vette feleségül, kinek nagyanyja Bakos Borbála volt. Fiuk Okolicsányi József 1768-ban élt.[3]

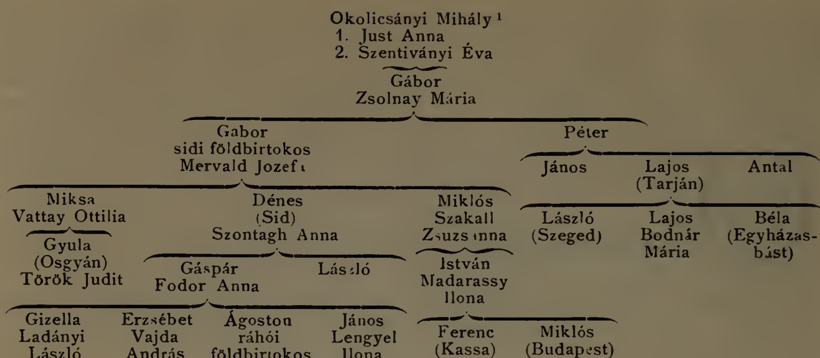

OKOLICSÁNYI

A család jelenleg is virágzik megyénkben s Berzétén, Siden, Balogfalván és Guszonán birtokos, a Fejes és Szontagh család után ujabban Ráhón is.

Címerük: kékben koronán nyugvó páncélos kar kardot tart, melynek hegyére török fő van szurva, jobbról arany csillag, balról ezüst holdsarló által kisérve. Sisakdisz: a paizsbeli kar. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[4]

[1] Nagy I. id. m. VIII. 204.
[2] Vályi lt.
[3] Jászói lt. 11. pr. 16. Lásd a családfát e munka I. 60. l.
[4] Nagy I. id. m. VIII.

Oláh

I. Otrokocsi Oláh János 1745-ben fordul elő.[2]

II. Egy ily nevü nemes család Tornamegyéből származott hozzánk. Tornamegye 1755.-i bizonyitványa szerint a család ősei: Oláh Bálint, Balázs és Bertalan testvérek 1583 ápr. 28.-án kaptak Rudolf királytól nemességet. Oláh Bálintnak István fiától származó utóda Oláh György Perkupán, János pedig Komjáton lakott.[3]

Olasz

Az 1754.-i összeirás a putnoki járásbeli szegényebb nemesek közt emliti Olasz Gábort.[4]

Omány

Régi kihalt család, melynek ősi fészke a borsodmegyei Omány helysége. A család Borsodban már a XV. században szerepel. Mátyás király 1471-ben Ományi András, Balázs, Gergely és Mátének s több hivének adományozza Nyomár helységét.[5] 1477-ben pedig a jászói konvent iktatta be őket Putnoky Radnót és Mihály oszlári jószágába, melyet tőlük szereztek.[6] Megyénkben is nagyobb birtokai voltak a családnak. Ományi Andrásnak 1554-ben Harkácson 8 jobbágytelke, Hosszuszón, Aggteleken pedig szintén nagyobb birtokai voltak.[7] Ományi András fia György 1564-ben tiltakozik a

[1] Családi közlés.
[2] Forgon lt.
[3] Vm. lt.
[4] Orsz. lt. nemesi összeirások.
[5] Rhédey lt.
[6] Jászói lt. ikt.; F. 42; K. 13.
[7] Orsz. lt. dicalis összeirások.

jászói konvent előtt Ományi Boldizsár ellen, aki harkácsi, aztán a borsodmegyei balatoni, ományi, nyomári, nyekéseni, alacskai és oszlári jószágait, továbbá egri házát az Olasz-utcában jogtalanul el akarja foglalni és eltulajdonitani.[1] 1582-ben pedig Ományi Tamás és Fruzsina, hogy Erdélyországban fekvő javaikat visszakövetelhessék harkácsi, aztán a borsodmegyei részeit Csobán Andrásnak zálogositják el.[1] Borsodban még a következő században is élnek közülök.[2]

Címer: balrafordult koronás hattyu a paizs jobb sarkából elő-tünő nap által kisérve.[3]

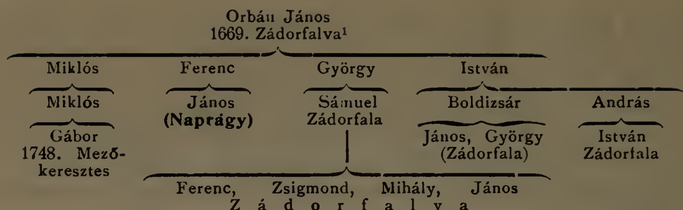
Orbán (*Urbán*)

Régi család, mely az otrokocsi Fóris családból származik. A családot már a XVII. század elején Zádorfalván találjuk. Orbán Miklós 1612-ben Hanvay Miklós mellett eskütárs. Orbán, vagy Urbán András fiai: István, Boldizsár és János 1634-ben egy zádorfali birtokot zálogositanak el. Urbán András, István, Boldizsár és János Zádorfalván 1635-ben megosztoznak Urbán Anna Deme Mihálynéval s őt 27 frttal elégitik ki. Orbán János, Miklós, István, Ferenc és György zádorfali lakosok 1668-ban otrokocsi fél házhelyüket Orbán Anna zádorfali házáért cserélik el.[4] Orbán Péter és György 1704-ben a gömöri nemesség közt vonultak Rákóczy táborába.[5]

A család 1727-ben tanukkal igazolja, hogy eredetileg Fóris volt s ősei Otrokocsból származnak. Ősi otrokocsi jószágukat Szent-imrey Sámuelnek idegenitették el. Az 1728.-i nemesi vizsgálati jegyzőkönyv szerint, a régi adományos Fóris családból származik a család.[6]

A család jelenleg Zádorfalán és Naprágyon él. A naprágyi ág őse az alábbi családfán látható Ferenc. Orbán István 1704 ben a borsodi Hangácson lakott. Orbán István, kinek apja id. István még Zádorfalán élt, 1724-ben a borsodmegyei Bábán igazolta származását, Orbán Gábor bedig 1748-ban mezőkeresztesi lakos. A családból származott Orbán Miklós fia Ferenc is, ki 1769-ben a biharmegyei Komádon lakott.[7]

[1] Jászói lt. ikt.; F. 42.; K. 13.
[2] Nagy I. id. m. VIII. 228.
[3] Lossonczy ltár Miskolcon I/4 .71—74. Ományi András borsodi alispán pecsétjéről (1544 47.).
[4] Hanvay lt. Deme Ferenc, id. Orbán József, Nagy Imre és Nagy Károly családi iratai Zádorfalán és Lenkey lt.
[5] Gömör-Kishont 1907. 2. sz.
[6] Vm. lt. jk. XV. 134.
[7] Vm. lt. nemesi iratok.

Orcsy

A család eredetét homály fedi. A XVII. században lép fel megyénkben. Lányi Pál alispán 1696-ban Orcsy Mihályt küldi ki nyomozni bizonyos hatalmaskodási ügyben.[1] Az 1705.-i nemesi összeirásban Orcsy Mihály Lenkén szerepel.[2] 1748-ban Orcsy Mihályné Molnár Erzsébet, mint Lóczy Péter és Komády Kata maradéka egy alsólóci zálogban levő jószágot ki akarván váltani, Hanvay Lászlónét a kiadásra szólitja fel.[3] 1754-ben pedig Orcsy Mihálytól, mint Egry János örökösétől a Forgonok váltanak ki egy mihályfali birtokot.[4] Orcsy István és Mihály lenkei lakosok 1758-ban tiltakoztak az ellen, hogy Csemniczky Gábor Felsőlenke puszta felét Dancs Istvánnak adta bérbe, mivel az a jószág „Orcsy-juss"-ból hasonlott ki, s igy őket közelebbről illeti.[1]

Orcsy András és Szabó Erzsébet gyermekei: Mihály, András és László felsőlenkei, Judit Kovács Mártonné pedig aggteleki lakos 1807-ben osztoznak meg.[5] Orcsy József lenkei lakos 1809-ben bikkszögi Lőkös Jákób lányát Esztert vette nőül.[6]

Orgován

Orgován Dávid szalóci lakos az 1728—33.-i nemesi vizsgálatkor III. Ferdinand 1642 márc. 9.-én kelt címerlevelével igazolta nemességét, melyet annak idején Borsodban hirdettek ki.[7]

Orlay (*Orllé, karvai, báró*)

Ennek az ősrégi családnak fészke a pozsonymegyei Tejed, vagy Ollétejed, melyet elődei már az Árpádok alatt birtak. A család, mely

[1] Dancs lt.
[2] Vm. lt. jk. XVI, 130.
[3] Hanvay lt.
[4] Forgon lt.
[5] Polgári Mátyás iratai Felsővályon.
[6] Felsővályi egyházi anyakönyv.
[7] Vm. lt. jk XV. 136.

a Csallóközben még más községekben is birt, idővel két ágra szakadt. Az egyik a bárói ág, mely mint Putnok ura, megyénkben is vezető szerepet játszott, 1704-ben fiágon kihalt, a másik azonban, a köznemesi ág ollétejedi Ollé néven ma is él. A bárói ág őse Orllé *Miklós* az 1500-asi évek elején élt. Ő már nem az ősi fészekben Tejeden született, hanem a nagymegyeri kurián. Nagymegyeren és Kisjókán (Kisilka) ugyanis nagyobb birtokai voltak a családnak. Onokája Orllé Miklós szerezte meg Karvát, melyről ezután a *karvai* előnevet használják.[1]

Orllé Miklós (sz. 1542-ben Nagymegyeren) több mint 30 éven át a szepesi kamara tanácsosa, a putnoki várnak pedig kapitánya volt. Nemességét 1571 jun. 13.-án karvai előnévvel és címerbővitéssel megerősitik. Családja tekintélyét nagy birtokszerzeményekkel gyarapitotta. Megyénkben is nagy jószágokat szerzett, u. m.: Osgyánt, Szabadkát, Orlajtöréket, Ohorszkát, Karvalehotát, Ragyistyánt; azonkivül Rimaszombatban és Csehbrézón részeket.[1] Legfontosabb jószága azonban *Putnok* vára volt környékünkön, melyet a szepesi kamarától szerzett. A gersei Pethő grófoktól zálogban megszerezte a zemplénmegyei *Sztropkó* várát is, ahol egy ideig családjával együtt lakott. Kassán háza, a Hegyalján pedig hires szőllői voltak. Kubinyi Kata felesége után is nagy uradalmakra tett szert. Sógorával Kubinyi Kristóffal, 1587-ben királyi beleegyezés mellett oly szerződést kötött, hogy ha egyikük gyermektelenül hal el, a másikra és utódaira száll vagyona.[2] Kubinyinak nem maradt gyermeke s igy Orllé Mátyás utódai örökölték a trencséni Zábláthot és Kubinyi más nagy uradalmait. Ezeken kivül Borsod, Heves, Pest, Csongrád, Zemplénmegyékben is számottevő birtokoknak ura.

Orllé *Miklós* 1595-ben Szropkó várából Putnokra tette át lakását, melyet ekkor 10.000 frt-ért vett zálogba. Rudolf király 1604-ben uj birtokokkal megbővitve 17,000 frtban hagyta nála a putnoki uradalmat. A putnoki kapitányságot 1613-ban kir. engedéllyel István nevü fiára ruházta. Orllé *István* aranysarkantyus vitézt és örökös kapitányt II. Ferdinánd 1622 jun. 3.-án János nevü öccsével bárói rangra emeli, különösen azokért az érdemekért,

[1] Századok 1898. 200.
[2] Kubinyi: A Kubinyi család tört. I. 191.

melyeket Bethlen Gábor első hadjárata alkalmával szereztek, midőn sok üldözést kellett elszenvedniök politikai pártállásukért, — mint az oklevél előadja.[1] Báró Orllé Miklóst 1631-ben gömöri főispánnak nevezték ki; ebben a méltóságában egész holta napjáig 1641-ig megmaradt. Testvére *János* megyei táblabiránk, kit Naprágyi Demeter kalocsai érsek meghatalmazottjának vall 1616-ban.[2] Ez az okirat már „*Orlay*“ néven emliti Jánost,[3] mely név később általánossá válik.

A családot Orllé István terjeszti tovább, kinek *András* fia maradt. Ezt 1641-ben a királyi nemes-apródok közt találjuk Bécsben Később hazatér és Beckó várában tartózkodik. Fia *Miklós*, a hires kuruc szakitott ősei politikájával. A bujdosó kurucok felkelése után örömmel nyitotta meg Putnok kapuit a kuruc csapatok előtt; a várőrséggel együtt a nemzeti zászló mellé állt. (1672.)[1]

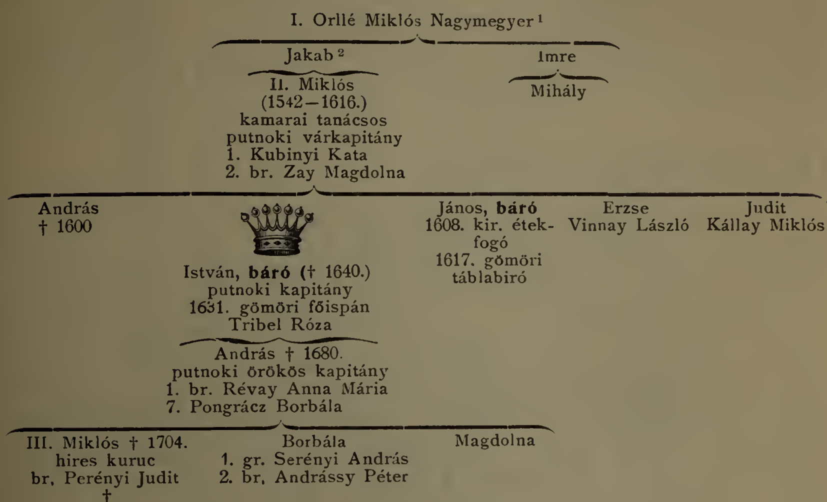
Midőn a bujdosók csillaga lehanyatlott, Apaffy udvarába menekül, ki főemberei közé fogadta és elismeréseül a dobokamegyei *Sófalvát* adományozta neki. 1678-ban Thököly Imre mellett ő is fegyvert ragad. Embereivel visszaveszi Putnokot, melyet egész 1685-ig megtartott. Ekkorra esik Thököly bukása. Orlay Miklós bujdosásában is hü maradt fejedelméhez, Törökországba is követi, ahol Thököly többször követséggel is megbizza. 1703 ban örömnapok vártak vitéz, bujdosó kurucainkra. Rákóczy Ferenc kardot ránt a nemzeti ügy mellett. A bujdosókban is ujra pezsegni kezd a hősi vér. Orlay „törökországi bujdosó hadával“ Erdélyben terem s győzelemről-győzelemre vezeti edzett embereit. Rákóczy — mint Thaly, e kor nagynevü történetbuvára mondja — igen sokat köszönhet az agg kurucnak Erdély meghóditásában, „alig két hónap alatt megverte a rácokat, a németeket, bevett öt várat és három keritett várost“.[4]

Putnokot azonban soha sem láthatta ujra meg. Diadalai közben, 1704-ben érte utól a végzet könyörtelen keze. Nem a csatában esett el, ahol pedig annyiszor nézett szembe a halállal, hanem gyáva, orgyilkos kéz oltotta ki életét. Vele sirba szállt az utólsó Orlay báró is.

Thököly kibujdosása után Orlay birtokait is elkobozták. Csak sógora, gróf Serényi András befolyásának lehet betudni, hogy 1687-ben uradalmainak felét Orlay Borbála és Serényi visszakapták, később pedig 1798 frton a másik felét is magukhoz válthatták. 1698-ban Serényinét a putnoki uradalomba, a lerombolt dédesi várba s fivérének összes többi javaiba beiktatják.[5] Igy került Putnok és a nagy Orlay jószágok a Serényiek kezére.

[1] Századok 1898. 200.
[2] Hanvay lt.
[3] Thaly a Századokban (1898: 200.) ugy véli, hogy az *Orlay* nevet csak Orllé Miklós, az utolsó Orllé báró vette fel.
[4] Századok 1898. 221.
[5] Balogh: Putnok története.

Címer: vizszintes gerendával vágott paizsban, felül befelé fordult holdsarlótól és csillagtól kisért hármas halom; alul kardot tartó koronás oroszlán. Sisakdisz: az oroszlán növekvőleg.

Orochváni (*Orgovány*)

I. Orochván már 1291-ben előfordul, mint Sajógömörrel szomszédos falu. A helység idővel elpusztult, 1518-ban már „Orgován" név alatt Méhihez tartozó puszta. Orihváni Malcsuk 1299-ben azt az orohváni birtokot, melyet neki, Illésnek és Szoboszlónak Balog használatba adott, Balog fiának Gálnak visszaadja.[3] 1449-ben Orohváni János a kir. ember jelöltek sorában fordul elő.[4] 1483 körül Orohváni Pál, Miklós és Albert Sághy Jánosnak Dóth Bálint és Dusza János nevü panyiti két jobbágyát panyiti erdejükben megverték, Orohváni Benedek és Kuthas János pedig egy János nevü emberét Orohván közt botozták meg. A sértett földesur panaszára az egri káptalan tart ebben az ügyben vizsgálatot.[4]

II. Bizonyosan a fenti családból származik *Orgovány* Gergely, ki 1549-ben a szárazvölgyi nemesek közt fordul elő.[5] Az „Orgovány" név az Orochván szóból alakult át. Baranci Orgovány Farkas 1570-ben édestestvérének Albertnek és néhai testvére Orgovány

[1] Századok 1898: 200.
[2] Turul XVI: 42.
[3] Hazai oklevélt. 171.
[4] Orsz. lt. dl. 14224. 18853.
[5] Orsz. lt. dicalis összeirások.

Gergely fiának Jánosnak nevében is 50 frt-ért zálogosit el egy részt a gömörmegyei *Orogván* pusztában Zólthay István gömöri főispánnak.[1] Nemes Orgovány Máté tisztelendő és gyermekei János, Katus, Erzsébet, Anna és Dorkó 1597 ápr. 26.-án elcserélik egy hold petőházi földjüket tisztelendő Szuhay Imrének egy fél zádorfali házhelyeért.[2] Orgovány János alsószuhai, Orgovány Anna Szuhay Jánosné pedig szuhafői lakos 1632-ben a petőházi földesurak közt fordulnak elő.[2]

Oroszlányi (*Oroszlány*)[3]

A család megalapitója agilis *Oroszlányi*, más néven *Zólyomi János*, ki II. Ferdinánd uralkodása alatt, mint vitéz tiszt harcolt Gyarmat várában a törökök ellen. Egy küzdelemben megsebesülve, az ellenség fogságába került. A törökök Buda várába hurcolták, a honnan csak 400 talléron válthatta ki magát, lovát pedig 100 talléron. II. Ferdinánd karddal szerzett érdemeiért 1629 dec. 18.-án címeres-nemeslevelet adományoz neki, melyet 1630 jun. 3.-án Nógrádban hirdettek ki.[3] Fia Oroszlányi *István* Fülek várának hadbirája. A család kevéssel utóbb megyénkben lép fel. Oroszlányi *István* 1691-ben megyei esküdtünk. 1704-ben Gömörpanyiton az összes gömöri lovas és gyalogos kuruchadak kapitányának választották. 1709-ben, amikor a kurucok csillaga homályosodott, nagy Bercsényi Miklós őt bizta meg, hogy Gömörben uj hadakat teremtsen.[4] Oroszlányi *Sándor* 1732-ben gömöri szolgabiró, később Oroszlányi *László* táblabiró, fia ifj. László pedig esküdt, majd Nógrádban táblabiró. Oroszlányi *János* 1811-ben gömöri levéltárnok. Oroszlányi *Károly* 1799-ben Veronánál esett el, mig Oroszlányi *Imre* 1813-ban a lipcsei csatában lelte hősi halálát. Oroszlányi Pál a 1848/49.-i szabadságharcban vett részt.

A családnak Gömörben Sánkfalán, Lőköslázán, Sajógömörön és Csóltón voltak birtokai. Ezekben a helységekben laktak a multban a család tagjai, mint az alábbi leszármazási tábla is mutatja. Csóltón még ma is él egyik ága. Oroszlányi László, mint a Szentiványi család ügyvédje, Nógrádba költözött. Fia ma Ipolykiskéren lakik. Ennek gyermekei közül László Miskolcon m. á. v. főellenőr, István pedig magyargéci földbirtokos.

Címer: kék paizsban, zöld alapon, fehér lovon ülő, vörös ruhás vitéz, fekete kalpaggal, sárga csizmában, jobbjában paizs darabot tart, a baljában levő kardjával pedig a ló lábai előtt fekvő, sárga ruhás törököt szurja át. Sisakdisz: vörös ruhás, növekvő vitéz, jobbjában kardot tart. Takarók: kék-arany, vörös-ezüst.

[1] Jászói lt. G. 14.
[2] Lenkey lt. Petőháza Zádorfalához tartozó puszta.
[3] Oroszlányi László családi levéltára Miskolcon.
[4] Gömör-Kishont 1907. 2. sz. Gömör vm. monogr. 519.

Oroszlányi János, 1629.

István (1624—77.) (Fülek hadbirája) Valkay Ilona | János

István (1656–1714.) Gályi Kata (Sánkfalva) | Sándor Komjáthy Klára | György Bossányi Erzsébet | Éva Buday György | Borbála Ötves István

János († 1746. Sajógömörön) Kubinyi Borbála | István (Csóltó) | Borbála Czékus István | Sándor | Judit Draskóczy Sámuel

Mihály (1723—1786.) (Sajógömör) 1. Gellén Klára 2. Lepóris Johanna | Sándor Petrovics Zsuzsánna | Anna Padluczius Györgyné | Zsuzsánna 1. Jelenik András 2. Veresmarty Mihály | Julia Ducsinszky Jónás

1.-től: László (1761—1831.) Gömör vm. táblabirája (Sajógömör) Jurányi Zsuzsánna | János † 1815. | Károly (1799. dec. 16. Veronában) | Sámuel † 1831. megyei esküdt (Csóltó) | István | József (Csóltó) Vattay N.

László (1804—1844.) (Ipoly-Kiskér) Gömör és Nógrád táblabirája Ebeczky Rozália | Imre († 1813-ban a lipcsei csatában) | Lajos († 1840. Szerbia) | Krisztina Szalay Zsigmondné | Anna Skrabák Sámuel | Amália Szentkereszty Sándor

Sámuel utódai: József † 1868. Csóltón Szendrey Julia — József szül. 1846. b. Csóltón — István, Aladár

József (Csóltó) utódai: Antal (Szkáros) (Héthy N.) — Amália ölyvödi Vad Andrásné | Károly Gr. Horváth N. — Pál † 1896. Lovniczky Petronella | Ráfael — Pál (Beretke), József (Borzova)

László (1804—1844.) utódai: Albert szül. 1838. (Ipolykiskér) Vattay Julia

Albert utódai: László (sz. 1864.) Sztankóczy Margit | Ilona | István Szerényi Zsuzsánna | Etel Horkovics Gyula | Julia Virker Istvánné

László (sz. 1864.) utódai: Margit, Erzsébet, István

István (Szerényi Zsuzsánna) utódai: Zoltán, Imre

Orros *(szuhai)*

Valószinüleg az ősrégi Ajtony nemzetségéből származik, mely a XIII. században telepedett le megyénkben, megszerezvén Szuhát, Zubogyot, Kázmértelkét, Imolát, Ozdabugot. A Szuhai Orrosok őse Orros János, kinek Miklós nevü fia 1391-ben Kazai Kakas Jánossal az országbiró előtt perel.[1] Zubogy falun 1427-ben 14 jobbágytelke volt Szuhai Orros Miklósnak, Szuhai Sándornak pedig 19.[2] Ez utóbbinak Szuhán is volt 24 portája. Valószinüleg azonos azzal a Szuhai Sándorral, kit „Nagyorru" néven is emlitenek az iratok, akinek fiai: Lőrinc, Sándor és Berec voltak. Ezeken a Kakas család hatalmasodást követett el 1435-ben. Ugyanis nagy Szuha határából egy erdőterületet elfoglalt s a maga erdejéhez csatolt.[3]

Szuhai Orros Miklós fia Dávid 1416-ban atyjának és testvéreinek: Orros István, András, György, Demeter, János, Ankó és Margitnak nevében is Apáti, más néven Szuha falu[4] felét köti le nagyanyjuk hitbéreért, melyre nézve kövecsesi Czinege Miklós és István követeléssel lépett fel.[5] Szuhai Orros István fia János 1482-ben, Gáspár nevü fiának a nevében is két szuhai jobbágy-telket, aztán egy nemesi kuria felét, mely a Szuhai Orros Miklósé volt, de halála után ő reá maradt, egyéb jószágaival együtt, Thádi Lászlónak s Bernát és Kata gyermekeinek zálogositja el 250 arany frtért.[5]

Osvárth (*Osváth*)

OSVÁRTH.

I. *Imolai Osvárth.* Régi család, mely Abaujból származott megyénkbe. Abaujban már a XVII. század első felében nyomaira akadunk. Igy Osvárth Péter Bátoron a Báthoriaktól, Karácsondon a Karácsondiaktól, Felsőgadnán, a Baxiaktól szerez birtokokat, s Gagybátoron telepedett le. Fia István, kinek csak leányai maradtak.[6] De még a későbbi időben is élt Abaujban az Osvárth család egy ága, melyről azonban alább lesz szó.

III. Ferdinand 1649-ben (február 4.-én) nemes Osvárth Fülöp érdemeiért családja nemességét megerősiti, neki

[1] Fejér C. D. H. X: 3. 121.
[2] Thallóczy: id. m.
[3] Balogh B: Putnok tört. 28.
[4] Apáti Felsőszuhából hasonlott ki, vagy legalább ezzel szomszédos volt.
[5] Dancs lt. Jászói lt. A 41.
[6] Csoma: Abauj ns. családai 421.

valamint fiainak: Pál, Mátyás és Jánosnak, aztán testvérének Miklósnak és maradékaiknak nemesi cimert adományoz. Ezt a cimerlevelet még ugyanabban az évben jun. 25-én Göncön Abaujmegyében hirdették ki.[1] Osvárth Fülöp neje Kellemessy Erzsébet, egy ősi abaujmegyei család sarja. Ettől a házaspártól származik le az Imolán ma is virágzó Osvárth család.

1703-ban Osvárth János, Péter és István már Imolán igazolták nemességüket, kik a *„Deák"* nevet is használták. Ekkor Abaujmegyének 1649.-i nemeslevelük kihirdetéséről szóló bizonyitványát is felmutatták.[2] Az 1728—33.-i nemesi vizsgálat alkalmával már sok tagja él a családnak Imolán. Ekkor ugyanis Osvárth Pál fia Ferenc; Mihály fia ifj. István (Pál onokája); János fiai: id István és Márton és végre középső István, Mátyásnak fia mutatták fel nemességük igazolására II. Ferdinand fenti megerősitő armálisát.[3] Igy tehát Osvárth Fülöpnek mind a három fiától származó unokái már Imolán laktak, amiből azt következtetjük, hogy még Osvárth Fülöp költözött Imolára gyermekeivel.

1752-ben Osvárth István fiát Istvánt a Ragályiakkal és többekkel, mint a magvaszakadt Imolay család leányági örököseit, beiktatják e családnak imolai, trizsi és csákányi birtokaiba.[4]

A XVIII. században a családnak egyes tagjai elszakadtak Imoláról és más helyeken alapitottak virágzó ágakat. Igy 1777-ben Osvárth Mihály (78 éves) és Osvárth János (20 éves) imolai lakosok bizonyságot tesznek arról, hogy Osvárth János, ki előbb Rimaszombaton iskolázott, akkor pedig a baranyamegyei Mats helységében lakott, családjukból származik. Atyja Osvárth János volt, ki mintegy 6 évvel előbb halt meg Imolán.[5] Egy 1786.-i tanuvallomásból tudjuk, hogy Osvárth Miklós (Jánosnak fia) Imoláról Szendrőre költözött. Fia volt Osvárth Mihály.[6]

Osvárth Pál imolai születésü (szül. 1737.) nemes 1787-ben Kelecsényen (Borsod m.) lakott. Ebben az évben ugyanis Osvárth Sándor 68 éves, imolai lakossal tanuként hallgatták ki. Azt vallották, hogy Osvárth István imolai lakos és Osvárth János kétségtelen nemesek; Osvárth János édesapja még a nemesi felkelésben is részt vett.[6]

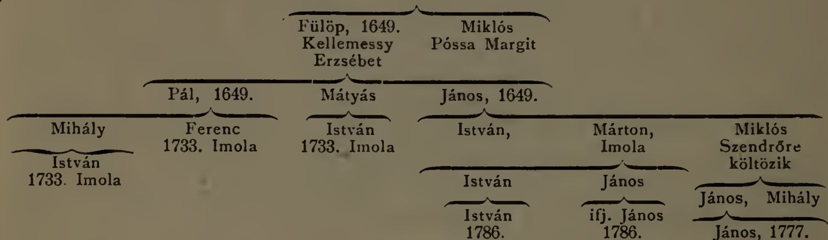
A családnak tagjai nagyobbrészt ma is Imolán birtokosok; ezek megtartották régi nevüket. Osváth Dániel feledi főszolgabiró s két fia Jenő orvos és Gyula jogtudor, valamint Osváth Dániel

[1] Eredetije Osvárth Lajos imolai birtokosnál.
[2] Vm. lt. jk. XV. 54.
[3] U. o. 109.
[4] Forgon lt. (jászói konvent kiadványa.)
[5] Vm. lt. nsi iratok.
[6] Vm. lt.

ragályi ref. lelkész és Ráfael méhi k. jegyző »*Osváth*"-nak irják magukat.

Címere: kék paizsban zöld alapon arany-oroszlán első lábaiban hegyével a föld felé forditott pallost tart. Sisakdisz: vörös ruhás, térdig kiemelkedő, sisakos vitéz pallost tart, melynek hegyére török fő van szurva. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

A család néhány nemzedéken át igy ágazik el:[1]

II. Megyénkben még egy más ily nevü nemes család is virágzik, amelynek őse Osvárth Péter szintén Abaujból származott megyénkbe. Osvárth Péter Szilvásról, mint katona költözött Putnok várába, amely az akkori török háboruk alatt hires végvár volt; itt is halt meg 1713-ban.[2] Egyik fia Osvárth András végső öregségében, 1772-ben tesz végrendeletet.[3] A család ma is virágzik:

Otrokocs *(Otrocsok nemzetség)*

Régi nemzetség, melynek ősei már a tatárjárás korában birták Doncsukfalvát a mai Otrokocsot, mely Gömör várához tartozó vár-

[1] Idézett források.
[2] Vm. lt. ns. iratok.
[3] Járdánházy Dénes okirata Putnokon.

föld volt.[1] A nemzetség a gömöri várkatonák sorába tartozott, kik a várispán zászlója alatt fegyveres szolgálatot teljesitettek. Részt vettek az összes nagyobb hadjáratokban. Már V. István idejében kitüntették magukat, amiért a király *Harkács* várföldét is nekik adományozta.[2] IV. László alatt pedig a cseh háboruban oly vitézül harcoltak, hogy a király 1274-ben nemesi rangra emeli őket, otrokocsi és harkácsi jószágukat pedig a gömöri várszervezet kötelékéből kiveszi s minden teher alól felszabaditja.[3] A nemzetség ekkor a következő ágakból állott: Atracsik fiai: Lesták, Petrik, Petriszláv, Márton, Buhta és Német; Korpás fiai; István és Tamás; Tiba fiai: Csépán és Póka; Voiszló fia Budina és végre Macsik fia: Albert.[3]

1277-ben Otrocsik fia Buhta, testvéreinek nevében is és Lesták fia László az egri káptalan előtt kiegyezett Stark fiaival Miklóssal, Sánkkal és Péterrel, kik a későbbi Sánkfalusi és Hős családnak voltak ősei. Stark fiai ugyanis egy összecsapás alkalmával Otrocsiknak Lesták nevü fiát megölték, Buhtának kezét levágták s az atyafiak közül többeket megsebesitettek. A kor szokásai szerint 20 márkát kellett fizetniök vérdij fejében.[4]

Otrocsok nemzetségéből származó atyafiak, a doncsukfalusi, vagy otrokocsi nemesek[5] 1294-ben 74 márkáért örök áron eladták Harkácsot Ják fiának Pál ispánnak.[6]

Otrocsiki Budina fia Fábián 1329-ben Gömörmegye alispánja és szolgabirái előtt kijelentette, hogy mivel feleségének Benediktának hozományát szükségében elköltötte, azért ennek fejében ökreit, marháit és vetését köti le neki.[7]

Otrocsok nemzetségéből származó utódok 1406-ban megosztoztak. A nemzetség ekkor négy ágból állott u. m.:

I. *Otrocsoknak* leszármazói: Péter fia László, Lőrinc fia Péter és Gál fia Demeter.

II. Tibának maradékai: János, László és Miklós, kik Jakabnak voltak fiai.

III. Voiszlónak utódai: Balázs fia Miklós és osztályosai.

[1] A község mai nevét a nemzetség egy nevezetes tagjáról Atracsik vagy Otrocsiktól vette. Egész a XVI. század végéig Otrocsok néven szerepel a helység. Ettől kezdve a ma is használt Otrokocs válik általánossá.

[2] Hazai Okmt. VIII. 112. sz.

[3] U. o. Az okirat I. Károly király 1328.-i átiratában maradt ránk, melynek egy eredeti példánya ma is meg van otrokocsi Adorján Lőrincné asszonynál Rimaszombaton. Az okirat Otrokocsot nem emliti névszerint, csak mint a nemzetség ősi birtokáról emlékezik meg.

[4] Wenzel: Árpádkori uj okmt. XII. 217.

[5] Fejér: C. D. H. VIII. 3. 665.

[6] u. o. VII. 2. 244. v. ö. a. Harkácsi családdal.

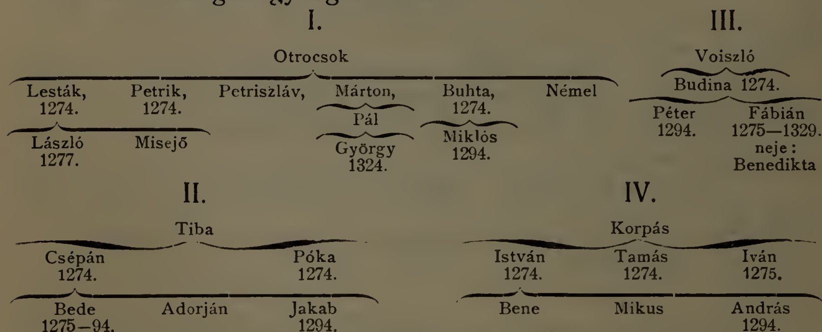
[7] Hazai oklevéltár 201.

IV. Korpásnak örökösei: János fiai: Tamás és János; Péter fiai: János és Fülöp; Domokos fia István.[1]

Az otrocsoki nemesek 1489-ben Kelecsény helységében (Gömör m.) fekvő egy jobbágytelküket Nenkei György mesternek ajándékozták, azokért a szolgálatokért, amelyeket Kelecsény falujokért folytatott perüknél a kir. kuria előtt tanusitott.[2]

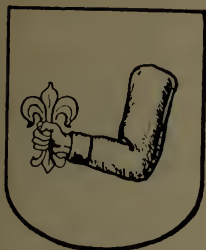
A nemzetségből származnak a következő családok: I. az otrokocsi ágból: *Otrokocsi, Simon, Fóris, Orbán, Balassa, Ambrus, Anderkó, Susa, Patkó, Nagytamás, Adorján, Domokos, Erős* és *Jakab*; II. a bozokházi ágból a *Korpás* és *Bozok* családok.[3] Ezekről a családokról, melyeknek jó része már kihalt, külön-külön szólunk. Korpás maradékai a Korpások és Bozokok ősei elszakadtak a nemzetség többi családaitól s egy völgyecskében külön falut alapitottak, *Bozokházát*, mely csak az 1600-as évek közepén pusztult el. Otrokocs és Bozokháza nemessége, mint osztályos atyafiak 1625-ben Forgon Péter alispán előtt rendezték birtokügyeiket.[4] Ha a nemzetségből egy-egy család kihalt, a legközelebbi vérekre szállt jószága.[5] Igy a Susa család otrokocsi birtoka 1561-ben az Otrocsoky, Simon, Fóris, Ambrus, Anderkó és Nagytamás családokra szállott.[6] A nemzetséget, nevezetesen Simon Bálintot, Korpás Györgyöt, Adorján Boldizsárt és Nagytamás Györgyöt 1598-ban uj adománylevéllel erősitette meg a helytartó Otrokocs és a Kelecsény-puszta birtokában, melybe a jászói konvent iktatta be őket.[7]

A nemzetség négy ágának ősei:[8]

[1] Adorján Lőrincné asszony levéltára Rimaszombat.
[2] Jászói lt. A. 100.
[3] Wertner (id. m. II. 264.) az Otrocsoki és Beke családokat származtatja a nemzetségből. Megcáfoltuk a Genealogiai füzetekben 1906. 112.
[4] Gyüjteményünkben.
[5] A Susa és Patkó családok jószágaiban való öröklés bizonyitja leginkább a fenti családok közös eredetét.
[6] Simon cs. iratok Otrokocson.
[7] Másolatban a Simon családnál. A donácio csak néhány birtokos nevét emliti igy kimaradt a Fóris. Anderkó, Domokos és Jakab család, pedig mint más adatokból kiderül, ezek is birtokosok voltak ott.
[8] Dr. Wertner M: id. m. II. 264.

Otrokocsy (*Otrocsoki*)

Az Otrokocs nemzetségéből származó családokat nevezték a középkorban igy. Később is ezen a néven hivtak egy családot, mely a Simon családból vált ki. Otrocsoky Mátyás 1568-ban Szendrő várában harcolt a törökök ellen. Érdemeiért ebben az évben Magyar Mihály és Kecsey László aggteleki és kecsői jószágaikat nyeri adományba. Otrocsoky Mátyásnak János és György fiairól tesz ez az okirat emlitést.[1] Otrocsoky János 1584-ben egyházasarlói birtokát 200 frt-ért zálogositja el Basó Mihálynak, hogy kecsői és aggteleki jószágát visszakövetelhesse.[2] 1590-ben pedig 40 frt-ot vesz fel más jószágainak kiváltására otrocsoki Simon Lőrinctől, melyért azt az otrokocsi jószágát zálogosítja el, amely rá a Patkó és Susa családokról szállott.[1] Otrocsoky, máskép Simon Mátyás 1626-ban 1000 magy. frt-ért zálogositja el ősi otrokocsi birtokát özv. Meszesy Jánosné, Hubay Zsófiának, hogy azon más közelebb fekvő borsodmegyei jószágit válthassa ki.[3] 1641-ben ismét 100 frt-ot vesz fel Hubay Zsófia utódjától Hubay Páltól.[3] Otrokocsi Mátyás Borsodmegyében lakott ahol 1628—1635 közt esküdt később hosszú ideig szolgabiró volt.[3] 1632-ben szilicei és korotnokardói birtokát zálogositja el.[3] Ugyanebben az évben János, Imre, Borbála és Erzsébet nevü gyermekeinek nevében is, martonyi és perkupai egy-egy házhelyét zálogosítja el nemes Vachot Lénártnak.[4] Utóda neki Otrokocsi Mátyás, aki 1713-ban osztozik meg Aszalay Istvánnal és Katával a szilicei és korotnokardói jószág felett.[3]

Cimer: kar, kezében liliomot tart.[5]

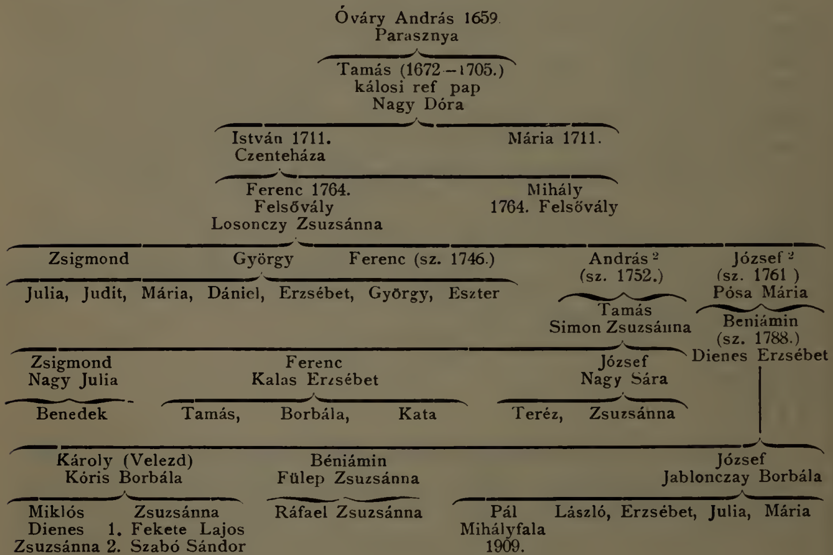
Óváry[6]

A borsodi Parasznyáról származott megyénkbe. Őse *Óváry András*, ki a Remenyik, Tóbiás és Oláh családokkal 1659 szept. 8-án nyert nemességet, melyet 1660-ban Borsodban hirdettek ki. Óváry András fia *Tamás*, kit a sárospataki kollégiumból Felsővályra hoztak „oskola-mesternek“ (tanitónak 1672 előtt). Itt vályi Nagy Dorkót vette feleségül. Kevéssel utóbb Kálosára majd Zsipre vitték ref. lelkésznek. Kálosán már elaggott apja is vele lakott. Óváry

[1] Simon cs. iratok Otrokocson és Borsod vm. lt.
[2] Jászói lt. K. 124.
[3] Borsod vm. lt.
[4] Simon lt.
[5] Siebmacher id. m. Otrokocsy Mátyás 1635-i pecsétje után.
[6] Vm. lt. ns. iratok és családi iratok Óváry Pálnál Mihályfalván.

Tamás Centeházán és Mihályfalván is szerzett birtokot, amelyeken visszavonulván később gazdálkodott. Meghalt 1711 előtt Mihályfalván. Gyermekei Óváry István és Mária 1711-ben a Forgonoktól szerzett mihályfalvi birtokot Rétei-Nagy Jánosnak zálogositják el.[1] Óváry István ezután centeházi birtokán lakott. „Amidőn a nemesek a tatárok eleikbe mentek — vallja róla egy tanu — Óváry István uram is azokkal maga paripáján és fegyvereivel, mint nemes ember elment.“ A család centeházi jószágát Bornemisza István elperelte. Ezután Óváry István Felsőváryra anyai birtokára költözött, ahol nemsokára meghalt. Két fia maradt Ferenc és Mihály. Ezeknek háza, tűz támadván porrá égett. Elhamvadtak a családnak nemesi és egyéb iratai is, sőt — mint tanuk vallják — a tűz éjszaka támadván, ők maguk is oda égtek volna, ha mások fel nem költik.

A XVIII. sz. közepén a család nemességét kétségbe vonták, de azt Borsod és Gömörmegye előtt is beigazolták. Megyénkben 1769-ben hirdették ki a család nemességét.

[1] Forgon lt.
[2] Fvályi egyházi anyakönyvek.

Ötvös (*Eötvös*)

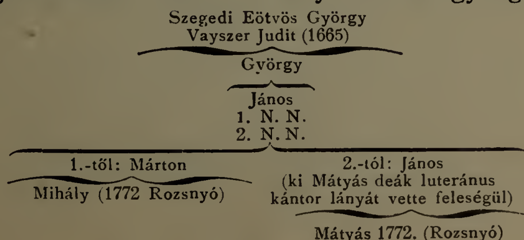
Megyénkben több ily nevü nemes család élt.

I. 1733-ban Rozsnyón szedett tanukihallgatás szerint, Pápay András 80 éves rozsnyoi polgár vallja: „Tudja, hogy rozsnyói lakos Eötves Kristóf nemes embernek tartotta magát és élt is a nemesi szabadsággal, de az töröktől való félelem miatt még magok nemességét is titkolták“ (a gyakori nemesi felkelések miatt). Ennek fia István, „kinek Andrássy György uram ő nagysága ajánlotta jóakaratját, *amidőn Tokaji Ferencet és Bakost megfogták volna*, hogy Bécsben lévén, ott az armálist ki szerzi Őfelségétől, melyre felelt ő kigyelme: én igaz nemes ember vagyok, nincsen szükségem reá.“[1]

II. Rozsnyón lakott az az Eötvös család is, melynek őse *szegedi Eötvös* György 1665 ápr. 12-én kapott I. Lipóttól cimeres-nemeslevelet, melyet ugyanabban az évben megyénkben hirdettek ki.[2] A nemeslevélben, mint társszerzök szerepelnek Eötvös György a nemességszerző fia, *Mályi* máskép *Csiszár* Péter, Eltser Zsuzsánna nejével és Gáspár nevü fiával; *Somogyo* György: *Lando* István és *Eperjessy* Mihály.

Ezeknek közös címerük: kékben zöld alapon ülő nyúl, jobbjában arany gyürűt tart. Sisakdísz: veres ruhás, kardot tartó kar. Takarók: kék-arany, veres ezüst.

A szegedi Eötvös család nehány izen át így ágazik el:[1]

[1] Vm. lt ns. iratok.
[2] Eredetije a megyei levéltárban.

III. Rozsnyón még egy harmadik Ötvös család is élt, mely Brassóból szakadt megyénkbe. Az 1728—1733.-i nemesi vizsgálat alkalmával *Ötves*, másként *Brassay* Mihály Brassó városának 1680. nov. 4-én kelt bizonyitványával igazolta nemességet.[1]

IV. Kishontban is fellép egy Eötvös család, mely Nógrádból származott oda. Nemességüket Eötvös Márton szerezte 1649. febr. 5-én. A nemességszerző Márton nevü fia 1725-ben már Kishontban igazolta nemességét.[2]

[1] Vm. lt. jk. XV. 85.
[2] Orsz. lt. nemesi vizsgálatok Hont vm.

ál[1]

Lipót király 1664 jun. 28.-án adományozott nemességet Pál Istvánnak és fiainak: Pál András, György, István és Jakabnak. Nemeslevelüket Pelsőcön hirdették ki. A család fészke eredetileg Melléte, ahonnan később egy ága Sajógömörre, más pedig Lekenyére származott.[2] A sajógömöri ágból Pál János fia György 1848-ban, mint jogvégzett ember fogott fegyvert megtámadott szabadságunk védelmére. Az 1867.-i tisztujitáson tiszteletbeli esküdtnek nevezték ki. Atyja halála után szülőföldén Sajógömörön jegyzői hivatalt vállalt.

Gyermekei közül Ida Simonyi Antalné, Gyula járási irnok Nyustyán; Béla társulati tanitó Rimabrézón; György gép- és vasöntőde tulajdonos Losoncon; végre Sándor tpénztári főkönyvelő ugyanott.

Címerük: kék paizsban zöld alapon arany koronán nyugvó veres ruhás kar pallost tart; sisakdisz: a paizskép; vörös-ezüst, kék-arany takarókkal.[1]

Palizs (*Palis, Paizs*)

Zádorfalván és Szuhafőn élő nemes család, mely a XVII. században Zádorfalván lép fel. Pallis János 1681-ben előfordul Zádorfalván.[3] Az 1705.-i összeirásban Palis Pál zádorfali lakos van felvéve. 1727-ben tanukat hallgatnak ki a család nemességéről, kik mind azt bizonyitják, hogy az akkor élő Palis János, ennek apja, sőt még nagyapja Palis Pál is nemes emberek voltak Zádorfalván, hol ember emlékezet óta örökösök. Palis János 1748-ban a Kosuh családtól is birt egy házhelyet Zádorfalván. Ifj. Palis János halomszögi (Békés m.) lakos 1767-ben nemesi bizonyitványt kap megyénk-

[1] Pál Gyulánál (Nyustya) levő iratok.
[2] Vm. lt. jk. XV.
[3] Vattay lt. Putnokon.

től arról, hogy apja id. Palis János zádorfali nemes, kinek fivére Palis György 58 éves nemes ugyanott lakik.[1]

Palla

Palla György és István testvérek 1649 jun. 5.-én kaptak III. Ferdinándtól címeres-nemelevelet, melyet 1649 jun. 28.-án hirdettek ki Heves- és Külső-Szólnokmegyében.[2] A nemességszerző Palla György kisfaludi Kusza Annát vette nőül, kivel a megyebeli Gortvakisfaludon kapott jószágot.[3] Palla Györgynek gyermekei: Palla Gergely a hevesmegyei Pallák őse, András pásztói lakos és György, a gömöri ág ősapja. Palla György az anyja örökségén telepedett le Kisfaludon, ahol ma is él a család. Egyik fia Palla György pedig Martonfalván alapitott családot, ahol jelenleg is birtokosok utódai. Ez a Palla György nemesi származásáról 1759 márc. 26.-án bizonyitványt szerzett Heves- és Külső-Szólnokmegyétől s ez alapon Gömörben is felvették a családot a nemesek sorába.[4] Ebben Palla Gergelynek Mihály, János és György nevü fiairól is történik emlités.

A hevesmegyei ág egy hajtása Jászárokszállásra került, ahol 1818-ban számos tagja élt.[3] Sőt innen Palla Pál a mult század elején Békésgyulára származott, ahol 1837-ben hirdettette ki nemességét. Frigyes nevü fia Dobozon uradalmi tiszt volt.[2]

Pallag (*Lukács*)

Egy 1748.-i, a megyei levéltárban őrzött tanuvallatás szerint, 1723 körül élt Dernőn *Pallag*, más néven *Lukács* András, ki az armálista nemesek közé tartozott.[4]

Palman

I. Lipót 1673 dec. 19.-én adományozott nemességet Palman Andrásnak, fiának Pálnak, testvérének Gergelynek és mostoha fiának Siamkó Jánosnak. Kihirdették 1692 máj. 19.-én Pelsőcön. A családból 1703-ban P. György jólsvai és másik P. György murányaljai lakos van felvéve a nemesek sorába.[5]

[1] Vm. lt. jk. 1705. 129. nemesi iratok. 1727-ben Katona Márton 90 éves zádorfali lakos vallja: „a török háboruban a török a zádorfalusi — templomot felverte és maga a tanu is sok károkat vallott akkor". A Palis család régi okiratai is itt pusztulhattak el, de a tanu ezt bizonyosan nem tudja.

[2] Orosz: id. m. 218. — Nagy I: IX. 516.

[3] Kusza lt. és családi iratok Mártonfalán.

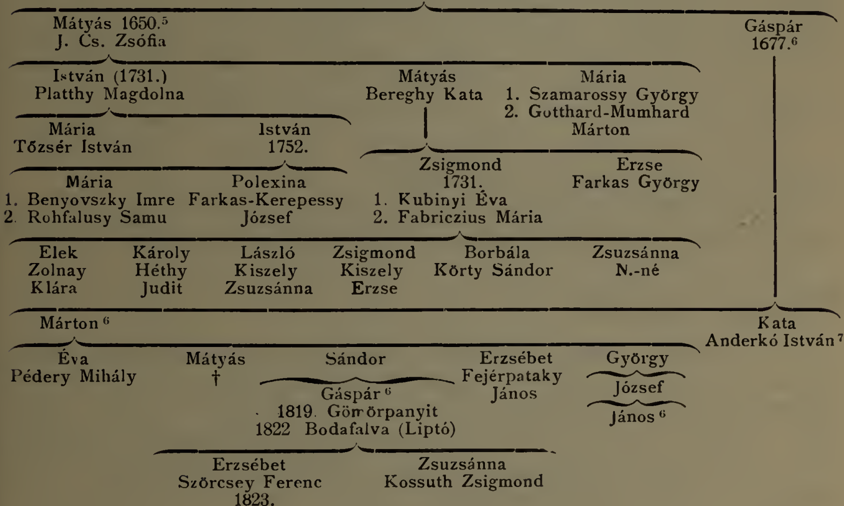
[4] Vm. lt. ns. iratok.

[5] Vm. lt. jk. XV.

Palugyay (*nagy- és kispalugyai*)

Ősi liptómegyei család, melynek ősei még 1313-ban kapták adományba Nagypalugyát.[1] Nagy Lajos és Mátyás királyok alatt nagy tekintélyü férfiak éltek közülök. Palugyay János 1385-ben Lengyelországban nagy birtokokat kap a királytól. Palugyay Gáspár fiait Bálintot és Mártont pedig Hollós Mátyás királyunk szép címerrel tüntette ki 1476-ban, melynek leirása: arannyal és kékkel vágott paizs; fönt a vágóvonalból kiemelkedő, fekete fél sas; lennt arany csillaggal diszitett veres szárny; takaró: veres-kék.[2]

Megyénkben a Herencsényi család után Méhin és Gömörpanyiton is birtokosok lettek. Herencsényi Mária és Palugyay István leszármazóit tünteti fel az alábbi családfa. Palugyay István 1703-ban Gömörpanyiton igazolta nemességét.[3] Ma Alsószuhán is él a családnak egy ága, melynek őse Palugyay Jakab fia Pál, kinek részére a sztárnyai nemesek 1832-ben bizonyitványt adtak ki arról, hogy köztük lakó nemes ember.[4]

[1] Nagy I: id. m.
[2] Fejérpataky: Monumenta Hung. Herald. I. 77.
[3] Vm. lt. jk. XV.
[4] Családi irat Alsószuhán.
[5] Gotthard iratok közt levő családfáról Otrokocson.
[6] Fejérpataky Mária percsomója alapján; vm. lt.-ban.
[7] Örököseik az Anderkó, Kiszely és Zima családok.

Pálúr

Ez a nemes család Imolán él. Ősük Pálúr Zsigmond 1725 jan. 4.-én Tornamegyétől kap nemesi bizonyitványt. Pálúr Zsigmond a tornamegyei Barakonyról Martonyira költözött. Fia közül Mihály Martonyin élt, István és János pedig Imolán laktak 1781-ben. Az imolai ág ma is él megyénkben, a martonyi ágból Pálúr Mihály fia János 1781-ben Rozsnyón lakott.[1]

Pap

Több ily nevü nemes család ismeretes megyénkben.

I. *Pap* Gergely családjának armálisát 1647 nov. 4.-én hirdették ki Gömörmegyében. Ennek fia Dénes, akinek Sámuel nevü fiától született Sámuel és György onokái, aztán János fiától született János nevü onokája 1733-ban Csóltón laktak.[2] Ehhez a családhoz tartozott Pap Pál *jólsvai* lakos is, 1703-ban erre az armálisra hivatkozott.[2]

II. *Pap* Sámuel 1733-ban Lipót 1702 máj. 20.-án kelt megerősitő nemeslevelével igazolta nemességét, melyben Pap Miklós és Mágó Erzse nejétől született Ferenc, Erzse és Anna nevü gyermekei régi nemességét megerősiti, mivel okleveleik megsemmisültek. Ezt a nemeslevelet Biharban hirdették ki.[3] Ez a család 1733-ban már *Runyán* lakott, ahol még a mult században is több tagja élt.

III. *Pap*, máskép *Bóldvay* János 1716-ban *Rudnán* lakott. Fia János 1760-ban jabloncai lakos.[1]

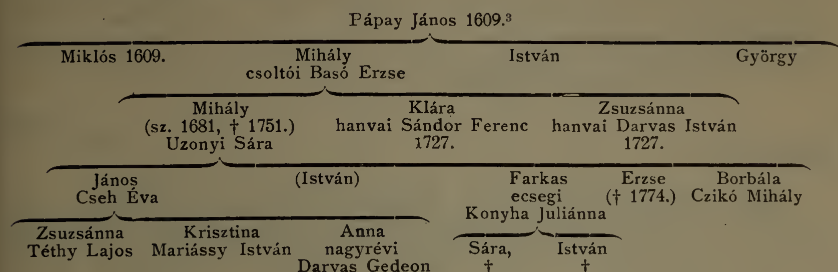
IV. A XIX. század első felében Rozsnyón is élt egy ily nevü nemes család, melynek az összeirás 3 tagját is emliti ott[1]

Pápay *(füleki)*

II. Mátyás 1609 jan. 31.-én adományozott címerlevelet Pápay Jánosnak és Pápay Miklós, Mihály, István és György nevü fiainak, melyet Sajógömörön hirdettek ki.[4] Pápay Mihály a hires csóltói Basó családból származó Basó Erzsébetet vette feleségül, kivel nagy birtokokat kapott Csóltón és más helyeken.[5] Gyermekei közül Mihály 1733-ban Gömörpanyiton lakott, ahol a vármegye előtt armálisukkal igazolta nemességét.[4] Felesége Uzonyi (Huzonyi) Sára, kivel 1731-ben azt a nagycsóltói és gömörpanyiti birtokot, amely id. Palugyay Istvánnál volt zálogban Kiszely Péternek veti 246 frt-ért

[1] Vm. lt. nsi iratok.
[2] Vm. lt. jk. XV. 61. 108.
[3] U. o. 104.
[4] Vm. lt. jk. XV. 115.
[5] Jászói lt. 3: 352.

zálogba.[1] Füleki Pápay István 1780-ban Gömörmegye esküdtje, pecsétjén a következő címert használta: magyar vitéz jobbjában kivont kardot tart, felé balról oroszlán tör. Sisakdisz: növekvő vitéz jobbjában kardot tart.[2]

Papics

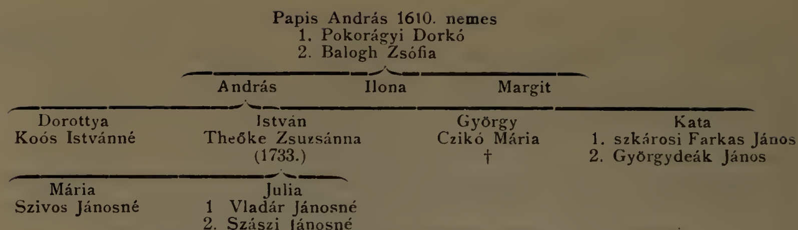
Nagy Iván szerint ez a gömöri család 1756-ban kapott Mária Tereziától címeres-nemeslevelet, a következő címerrel: vágott paizsnak felső kék mezejében arany buzogányt tartó, növekvő, arany grif; alsó ezüst mezejében hármas zöld halmon kék galamb, csőrében pálmaágat tart; sisakdisz: arany-kék, kék-ezüst-tel vágott sasszárny; takarók: kék-arany, veres-ezüst.[4]

Papis

II. Mátyás 1610 máj. 16.-án Bécsben adományozott nemességet Papis András és *Borbély* Mihály számára, melyet Sajógömörön hirdettek ki. Ezt a nemeslevelet mutatta fel 1733-ban a nemesi vizsgálat alkalmával Papis István jánosi lakos.[5] A nemességszerző Papis András 1611-ben 250 frtért egy jánosi házhelyet vesz zálogba Jánosy Kristóftól.[6] A következő évtizedekben is nagy jószágokat kötött le neki a Jánosy család. 1623-ban már 7000 frt. erejéig birnak a Jánosy féle javakban.[7] 1611-ben még Tar Ambrus is két népes és egy puszta péterfalvi házhelyet zálogosit el nekik, Détéren, Répáson, a Kutasin pedig részeket.[8]

Leszármazásuk a Vályi levéltár adatainak felhasználásával:

[1] Vm. lt. nemesi iratok.
[2] Dancs lt. 1780.
[3] Idézett források és Szathmáry-Király lt. Boldván.
[4] Nagy I: IX. 119.
[5] Vm. lt. jk: XV. 117.
[6] Jászói lt. Q. 30.
[7] Egri kápt. lt.
[8] Jászói lt. Q. 16.

Papócsi

Régi család, mely nevét a megyebeli Papócsról vehette, mely a család ősi fészke lehet. Papóchi János fia Jakab diák, Papóchi Szaniszló, János, Máté, Albert, László és Vitályos Derencsényi János fiával Imrével perelnek. A nevezett Papóchi Máté, Lászlónak fia a fenti Jakabnak onokatestvére volt, leánya Ágota.[1] Papócsi Vitályos ellen 1490-ben vizsgálat folyik, amiért Polhos Miklóssal és többekkel elfoglalta Nenkei Gergely diák borsodmegyei hursói birtokát.[2] Nenkey Gergely 1492-ben tiltakozott az ellen, hogy Polhos Miklós és társai Papócsi Balázs hursói birtokát elfoglalják.[3] Kerepeczy János 1537-ben eltiltotta Papócsi Mihályt, Miklóst és Balázst Kerepeczi Vitályos filléri jószágának megvételétől.[4] Papócsy István Ferdinand hive. 1557-ben a Derencsényi Miklós, Polyák János és Korláth Lázár nagy gömöri birtokait nyeri a királytól adományba.[5] Nagy Iván szerint Papócsy István neje Deméndy Kata, ki előbb Dubraviczky Mihálynál volt férjnél. Gyermekeik: Papócsy Sára (1575) és Margit Ternyey Györgyné, 1601-ben pedig Hatvani Bóldizsárné.[6] Papócsi László 1581-ben bérbe vette Csathó Zádor détéri és péterfali birtokát.[7]

Papszász (*mádi*)

1630-ban hirdették ki megyénkben azt az armálist, melyet 1628-ban *Szász*, másképp *Mády* György fiai: Mihály, János, István és Péter nyertek. — 1632 ápr. 20.-án pedig Szász, másképp Mády György nyer cimeres nemes levelet Szabó Annától született István, János és Anna nevü gyermekeivel, a következő cimerrel: kékben zöld alapon három fiát vérével tápláló pelikán. Sisakdísz: két ke-

[1] Vattay lt.
[2] Jászói lt. div. mand. XXII. 7.
[3] Jászói lt: A. 124.
[4] Hanvay lt.
[5] Királyi kőnyv III. 383.
[6] Nagy I: id. m. IX. 120.
[7] Jászói lt. I

resztbe tett pálmaág közt kiterjesztett szárnyú, fehér galamb. Takaró: ezüst-veres.[1] A család később állandóan a *Papszász* nevet használja.

A nemességszerző egyik utóda Gömörből Miskolcra szakadt, honnan Hevesbe is elágazott ez az ág. A hevesi ág Igaron, Szárazbőn és Széken birtokos. Papszász József 1841-ben másodalispán, Lajos 1839-ben hevesi követ, majd 1845-ben bihari első alispán. Fiai közül Károly és György országgyűlési képviselők.

Párvy

Ochtinán élt ily nevü család. Párvy Jánosnak János nevü fia Rákóczy fejedelem idejében a felkelő megyei nemesség hadnagya, másik fia Mátyás 1766-ban Csetneken lakott.[2]

Patay

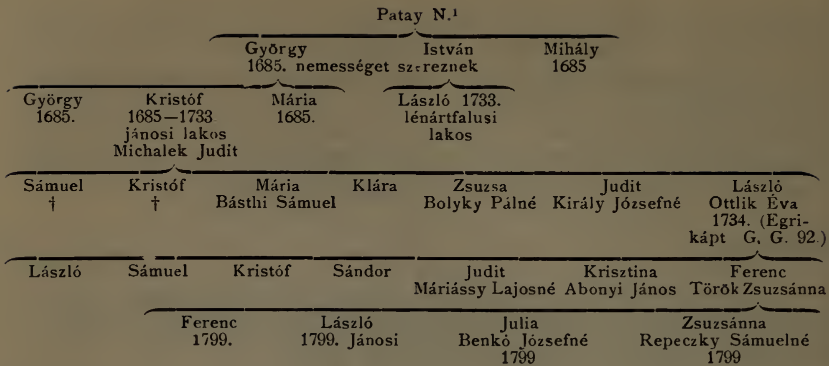
Patay György 1685 jún. 15-én kap gyermekeivel és a családfán látható testvéreivel nemességet, melyet 1686 jan. 28-án hirdettek ki Nógrádmegyében.[3] Gömörben a család Jánosin, Lénártfalván, Alsószuhán és Rimaszombaton szerepel időnként. Az 1728—33-i nemesi vizsgálat alkalmával Patay György fia Kristóf jánosi, István fia László pedig lénártfalusi lakos az eredeti nemeslevél felmutatásával igazolták nemesi szabadságukat.[2]

Patay Kristóf Koós András özvegyét, Michalek Juditot vette feleségül, ki után Jánosin és több helységben birtokos lett. Jánosin le is telepedett, hol maradékai még a múlt század elején is éltek. 1761-ben Michalek István, Michalek Judit nővérének, Patay Kristóf özvegyének engedi át a Dorogfy-féle birtokait Jánosin, Pálfalván, Darnyán, — aztán Tajti, Ivánfala és Eperjes pusztákon — a borsodmegyei Ördögfalva pusztán levő jószágaért és 100 frt-ért. Michalek István azonban ezt a cseréjét kevéssel utóbb visszavonta.[4]

A családnak egy ága Hevesmegyébe származott. Patay László unokája, Istvánnak pedig fia: Patay József alsószuhai származásu nemes ember 1811-ben, mint hevesi lakos hirdetteti ki nemességét. Testvérei közűl 1811-ben Jakab debreceni, István és László rimaszombati lakosok.[5]

Címerük: kékben, zöld alapon kettősfarku, arany oroszlán jobbjában kardot, baljában kifelé fordult holdsarlót tart; lábai közt pedig levágott török fő hever. Sisakdísz: veresruhás kar egyenes kardot tart, melyre zöld koszorú van akasztva.

[1] Orsz: id. m. 222.
[2] Vm. lt. ns. iratok.
[3] Eredetije Özv. Soós Ferencné asszonynál Rimaszombaton.
[4] Egri káptalan lt. K. K. 399. 400.
[5] Orosz: Heves ns. családai: 225.

Patkó (*otrocsoki*)

I. Az otrokocsi nemesekkel együtt Otrokocs (Otrocsok) nemzetségéből származik ez a régi kihalt család. *Otrocsoki* Pathkó István fiai Gergely és Péter 1504-ben más otrokocsi nemesekkel kiegyeztek. Az utóbbiak ugyanis otrokocsi szöllőjüket, réteiket és földjeiket elfoglalták, amiért a Patkók perrel támadták meg őket.[2]

II. Nem tudhatjuk, hogy ebből a családból származott-e Dalyáni-Pathkó Péter, András és Domokos, akik 1507-ben az egész Harkács falura és Kelecsényen három jobbágy telekre nyertek adományt, melyekbe a jászói konvent iktatta be őket.[3]

Paukovich (*senkviczi*)

Ősi fészke a pozsonymegyei Nagysenkvic helysége, ahova 1550 körűl Horvátországból szakadt.[4] Paukovich Miklós 1659-ben Senkvicen plébános volt.[4] I. Lipót 1684 szept. 17.-én cimeres nemes levelet adományozott Paukovich Mátyás érdemeiért neki és általa Várday Erzsétől született gyermekeinek Jánosnak és Klárának, melyet Pozsony megyében hirdettek ki.[5] A nemességszerző Nagyszombat városának birája volt. Utódai Gömörben virágoztak és mint megyei tisztviselők tevékeny részt vettek közéletünkben. — Paukovich András Gömörmegyének ügyésze, majd főjegyzője (1770), kit kortársai jeles tehetségeiért becsültek. — Első neje szántói Szabó Krisztina, Szabó László alispán lánya. Második neje Horváth Julia, kitől András nevü fia született ki szintén hosszú ideig szolgálta

[1] Vályi lt.
[2] Borsod vm. lt. Act. non prot. sp. XXIII. fasc I. no 1.
[3] Jászói lt. ikt.
[4] Nagy I: id. m. IX. 159
[5] Vm. lt. jk: XV. 154.

megyénket.[1] 1816-ig főszolgabiró, a következő évben kir. táblai biró lett; 1820-ban pedig kir. tanácsosi cimmel tüntették ki. Első neje gróf Pletrich Apollónia, a második pedig báró Szepessy Anna, Szepessy Ignác pécsi püspök nővére. Első hitvesétől született Ferenc nevü fia, ki Tibán lakott (†1847). Utódai nem maradtak.

Címerük: kék paizsban jobbharánt, vörös pólyán jobbjában arany keresztet tartó, arany oroszlán koronás szikla felé siet; a felső mezőben nyolcágu arany csillag, az alsóban pedig befelé fordult holdsarló. Sisakdísz: fehér daru, felemelt jobbjában kövecset tart. Takarók: kék-arany.

Paukovich Mátyás nagyszombati biró 1684.[1]
Várday Erzse

János nagyszombati szerzetes	Klára Pyberné (Szered)	László (Bars)	Pál † 1748. rozsnyói tiszttartó Petok Klára	Mátyás Vass Ilona

László (Bars) gyermekei:

László szerzetes	Antal Nagysur

Pál † 1748. gyermekei:

László 1756. gömöri pénztárnokságnál	Pál krasznahorkai plébános	János gömöri esküdt

Mátyás gyermeke: András táblabiró, ügyész, főjegyző (1770.) 1. szántói Szabó Krisztina 2. Bugarin Horváth Julia

András gyermekei:

1.-től: László † 1811.	Anna Urbány Ferenc	Erzse hanvai Darvasné	Magdolna CsernyusAntalné	2.-tól: András kir. táblai ülnök 1. gr. Pletrich Apolló 2. br. Szepessy Anna

László † 1811. gyermekei:

Fanni Fodor Pálné	Franciska Sebe Mihályné	N. Kornis Józsefné

András (kir. táblai ülnök) gyermekei:

1.-től: Ferenc hadi főadószedő (Tiba)	2. tól: Mária † 1860. Péchy Eugén	Anna 1. gr. Sthareinbergné 2. Glogowskyné

Ferenc gyermekei:

Petronella 1862.	Klementina 1862.

Paulikovics

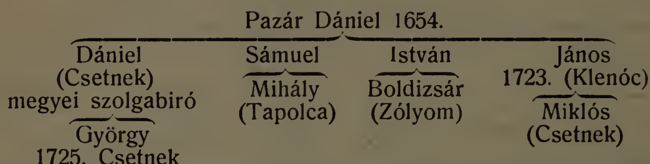
Paulikovics István jánosi lakos nemességét 1733-ban Szepesmegyének 1721-ben kelt bizonyitványa alapján elismerték megyénknél.[2] A család Gömörből Borsodba származott, ahol Paulikovics László és Istvánnak nemességét 1762-ben hirdették ki megyénk igazolása alapján.[3] Paulikovics László 1839-ben főbiztos volt Borsodban főszolgabirói címmel; László alszolgabiró, Pál pedig alügyész ugyanakkor.[4] Ebből a családból származhatott Paulikovics Lajos szépirodalmi iró is.[4]

Pazár

Pazár Dániel *Lányi* Jánossal és ennek fiaival: György, Dániel és Gergellyel 1654 nov. 16.-án nyert III. Ferdinandtól címeres-

[1] Vm. lt. nemesi iratok.
[2] Vm. lt. jk. XV. 117.
[3] Borsod vm. lt. jk. XXIX. 135.
[4] Nagy I. IX. 164.

nemeslevelet, melyet 1657 jun. 7.-én Tornamegyében hirdettek ki.[1] Pazár Dániel már a nemességszerzés idejében Gömörben lakhatott, mert utódai mind megyénkben éltek. A családot *Köszörüs* néven is emlitik az okiratok. Az 1728—1733.-i nemesi vizsgálatkor Pazár, máskép Köszörüs György csetneki lakos bebizonyitotta, hogy atyja Dániel, aki I. Dánielnek fia[1] Ebből a családból származott, mint az alábbi táblácska is mutatja, Pazár János klenóci, Miklós csetneki, Mihály tapolcai és Boldizsár zólyomi lakos is, kik mind Pazár Dánielnek maradékai. Nagy Iván szerint, Pazár Dániel klenóci lakosnak András nevü fia Nyustyán, majd Taksonyon, végre Csetneken evang. lelkész (1791).[2]

A családnak Kövin is élt egy ága, mely Kishontmegye bizonyitványával igazolta nemességét 1777-ben, mely szerint Pazár Istvánnak és ns. Ján Zsuzsánnának fiai: János, Pál és István éltek akkor.[1]

Péchy

Péchy Mátyás csetneki lakos 1733-ban Károly király 1718 jul. 14.-én kelt armálisával igazolta nemességét.[3]

Pecz

Fészke Nemesradnót községe, ahol a családnak egy nő tagja ma is él. Ősük Pecz István jómódu radnóti gazda-ember, ki 1693 máj. 1.-én fiával Pecz Bálinttal 200 frtért váltotta meg jószágát butkai Viczmándy Gábor földesurától.[4] Pecz István 1696 március 31.-én a radnóti középső Bodon család őseivel kapott címeres-nemeslevelet.[4] A családból az 1754.-i gömöri nemesi összeirásban Pecz Bálint van felvéve.

Pelbárt *(felsővathai)*

Borsodmegyei eredetü, régi, adományos család. Vathai Pelbárt Mihály két fiának Jánosnak és Györgynek nevében is 1600-ban

[1] Vm. lt. jk. XV. 134. és nemesi iratok.
[2] Nagy I. IX. 169.
[3] Vm. lt. jk. XV. 98.
[4] Családi iratok Radnóton és vm. lt. jk. XV. 122.

felsőábrányi jószágát adja el.[1] 1725-ben a jászói konvent előtt Vathai Pelbárt Gáspár számára meghatalmazást adnak ki.[2] A családnak egy ága a XVIII. században megyénkben telepedett le. Gömörmegye 1793-ban bizonyitványt ad ki *felsővathai* Pelbárt Istvánnak.[3] A család ma is él Héten, de nem az ősi, hanem a *Vatay* nevet használja.

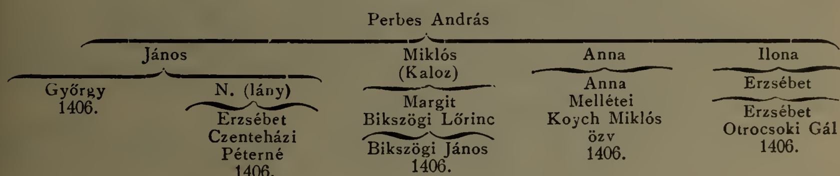
Pelsőczi *(máskép Kovács)*

Pelsőczi Péter[4] 1643-ban kapott III. Ferdinandtól címeres-nemeslevelet, a következő címerrel: kékben zöld alapon kettősfarku oroszlán első jobb lábában három, verestollu nyilat tart. Sisakdisz: a növekvő oroszlán. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[5] Az 1754. évi összeirásban Pelsőczy Miklós a rozsnyói járás nemesei közt fordul elő.[6] A család idővel Ugocsába, Borsodba és Szabolcsba is elszármazott. Pelsőczy György 1712-ben Ugocsamegye jegyzője, 1726-tól másod, 1728-tól első alispánja, 1729-ben pedig országgyülési követe.[5]

Pelsőczi István fia János 1672-ben született Rimaszombaton. 1691-ben Apaffy Mihály erdélyi fejedelem udvari káplánja, majd Éberfalu lelkésze s superintendens lett.[5]

Perbes (*perbesházi*)

Ősi fészke Perbesháza, a mai Perpes puszta Sánkfala határában, mely egykor önálló község volt. A turocvölgyi *Perbes-földe* már 1297-ben szerepel, amidőn Egyed fiai: fekete Ivacsin és Pós, továbbá Tamásnak fiai: Pál, János és Péter nyerték osztályrészül.[7] Ezek voltak Perbesházának legrégibb birtokosai. Perbes András lányági onokái 1406-ban Perbes Györgytől követelik osztályrészüket Perbesházából, mely mint szerzett birtok lányágat is illet.[8]

[1] Egri kápt. lt. B. 45.
[2] Családi iratok Héten.
[3] Családi avult iratok Héten Vatay Ferenc és fiai Ferenc és Lajos birtokában.
[4] Pelsőczy Péter diák 1622–28 között Forgon Péter gömöri alispán iródeákja volt, ki talán azonos lehet a nemességszerzővel. (Forgon lt.)
[5] Nagy I. id. m. IX. 205.
[6] Orsz. lt. nsi összeirások.
[7] Árpádk. uj okmt. XII· 606. Lásd bővebben a Hős családnál.
[8] Rhédey lt. 1406.

Perbesházi Miklósnak 1427-ben egy perbesházi jobbágytelkéről történik emlités.[1] Perbes Miklós, ki valószinüleg Györgynek fia 1443 nov. 24.-én 11 arany frt-ért veszi meg a Szentkirályi András szentkirályi birtokát.[2] Perbes György 1468-ban Gömörmegye alispánja volt.[3]

Perbes István 1505-ben panaszt emelt sánkfalusi Hős László, néhai Perbes János özvegye, felsővályi Vályi Péter neje és zádorfalusi Zádor Péter ellen, akik az ő perbesházi malmára törtek, mely a Turócon feküdt és ott mindenféle hatalmaskodást követtek el.[4] Perbesházi Perbes Miklós 1513-ban többekkel megverte Básthy Ferencet.[5] Az 1549.-i összeirásban P. Albert fordul elő. Perbes Péter és Otrokocsi György ellen 1577-ben emberölés miatt folyik vizsgálat.[6] Ebben a korban élt Perbes György szendrői lovaskapitány is, ki Bey Andrásnak lányát Bey Zsófiát vette feleségül. A Bey családnak magvaszakadtával 1571-ben Perbes György feleségével és ennek nővére Bey Klára szereztek a Bey család jószágaira adományt. Még ugyanabban az évben be is iktatják őket Beje, Hosszuszó helységekbe, Trizs és Tereszténye pusztákba és a ragályi nemesi kuriába.[7] Perbes György másodszor Sutha Annát vette feleségül. 1579-ben nejének a szepesmegyei Maldwron levő jószágaira 300 frt-ot vesz fel Görgei Kristóf szepesi alispántól, sőt később 1000 frt-ért Bejét és a trizsi jószágát is elzálogositja neki.[7] 1581-ben Hosszuszó helységét, a ragályi kuriáját, trizsi jószágát és azt a lekenyei 12 házhelyet, melyet zálogban szerzett, Bey Klárának Boza Benedeknének engedi át Beje helységeért.[7] Perbes György halála után Bejét felsővályi Beke András, Miklós és István testvérek nyerték adományba, de beiktatásuk ellen özv. Perbes Györgyné Sutha Anna 1583-ban Perbes Katalinnal együtt tiltakozott.[8] Sutha Anna 1587-ben Rhédey Pálhoz ment férjhez; kinek utódai a terjedelmes gömöri és szepesi birtokait örökölték. Perbes György leánya Katalin Viczmándy Kristófhoz ment feleségül. Igy lettek Bejének földesurai a Rhédeyek és Viczmándyak. 1609-ben Rhédey Pált, Istvánt, Pétert és Jánost, továbbá Viczmándy Kristófot, Miklóst, Pált és Andrást iktatják be a helység birtokába.[9]

Perbes Györgyön kivül még más tagjai is éltek korában a családnak. Perbesházi Perbes Tamás és Adorján 1591-ben két

[1] Thallóczy: id. m.
[2] Orsz. lt. dl. 13750.
[3] Századok 1875. 345.
[4] Jászói lt. div. mand. XI. 5.
[5] U. o. VIII. 15.
[6] Borsod vm. lt. Simon iratok.
[7] Rhédey lt.
[8] Turul I. 130. Sutha Anna, Csallóközy, másképp Sutha György leánya először Réghy Kelemen felesége volt s másodszor vette el Perbes György.
[9] Gömör-Kishont 1890. 44. 45. sz.

dövényi házhelyüket és a jákfali birtokukat 40 frt-ért zálogositják el devényi Mellétei Pálnak.[1] Perbes Adorján pedig Trizsen levő másfél házhelyét 60 frt-ért zálogositja el Bodó Péternek.[1]

Pereszlényi

Pereszlényi István 1733-ban, mint felsőbátkai lakos III. Károlynak 1718 jun. 14.-én kelt nemeslevelével bizonyitotta nemességét, melyet Nyitramegyében hirdettek ki.[5]

Perzselt *(hángonyi)*

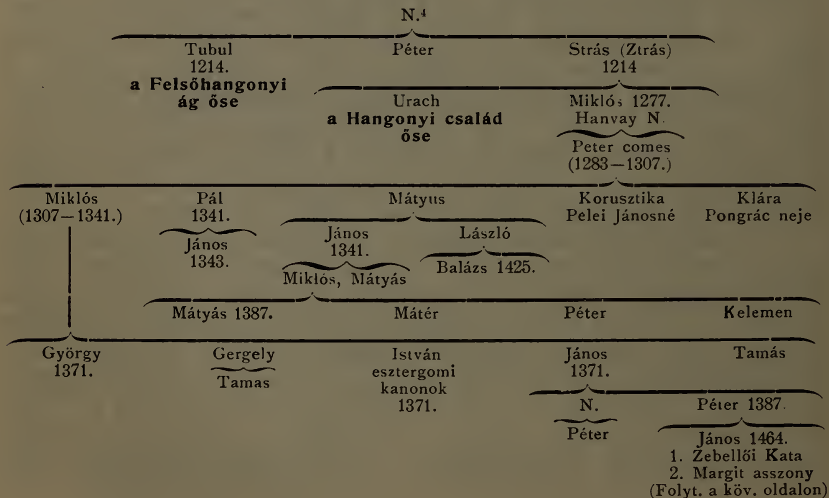
Az ősi Hangonyi nemzetségből származik, melynek régi szerepléséről már a Hangonyi családnál szólottunk. Tubul, Péter és Strás testvérek, kiktől a Hangonyi, hangonyi Perzselt, Fekete és Vitéz családok származtak, 1214 körül éltek s már ekkor nagy birtokoknak voltak urai Gömörmegyében. A Perzselt, vagy Porzsolt család egyenes őse Strásnak Miklós nevü fia, ki 1277 körül Péter nevü atyafiával megölte Hangonyi Andát, amiért 32 ezüst márkát kellett fizetniök vérdij fejében.[4] Felesége Hanvay leány volt, kit fia Péter 1283-ban 12 ezüst márkával és 11 szarvasmarhával elégitett ki apja jószágából.[7] Ennek a Péternek Miklós nevü fiától származik le a Perzselt család. Ennek fiai György, Gergely, István esztergomi kanonok, János és Tamás, kiket 1371-ben már Porzsolt néven emlit az az okirat, melyben Hangony, Susa, Bekefalva, Felfalu és az abaujmegyei Redemech községeken megosztoztak többi atyafiaikkal.[2] A most emlitett testvérek közül Gergely és János 1370-ben 50 márkát fizettek Vályi Gergelynek, a Miklós fiának, az általuk megölt Vályi János vérdijában, ki Gergelynek fivére volt.[6] Porzsolt János fiának Péternek 1427-ben 12 portája volt Susán.[3]

A hangonyfői ágnak Hangonyi Miklósban magvaszakadt 1455 körül. Jószágait ebben az évben V. László király Hédervári László egri érseknek és testvéreinek adományozta, akiknek beiktatása ellen azonban tiltakozott Perzselt János. Tanukkal és iratokkal igyekezett bebizonyitani, hogy a hangonyfői ággal egy őstől származik. Az ő őse Strás testvér volt a hangonyfői ág ősével Tubullal. Hosszas perlekedés után 1464-ben oly peregyességet kötött fiainak és Péter nevü onokatestvérének nevében is Hédervári Lászlóval és Pállal, hogy a Perzseltek megtarthatták a magvaszakadt Hangonyi Péter

[1] Jászói lt. M. 123. N. 415.
[2] Terray István gyüjteményében
[3] Thallóczy: id. m.
[4] Hanvay lt.
[5] Vm. lt. jk. XV. 118.
[6] Hanvay lt.
[7] Hazai Okmt. VII. 182.

és László felsőhangonyi, máskép lampertfalvi és szilvaszói birtokait, de a Héderváriaknak zagyvafői, garábi, szenterzsébeti és korlátfalvi rész-jószágaikat engedték oda.[1] Mátyás király 1466-ban uj adománylevéllel erősiti meg Perzselt Jánost és fiait Egyházashangonyon, Felsőhangonyon, Szilvaszón [2] és a borsodmegyei Lám pusztán levő jószágaikban. A bevezetést 1467-ben a budai káptalan embere teljesitette.[1] Gyermekei közül Perzselt Mihály 1509-ben kifizette az ősi birtokból Zsófia és Ilona nevü nővéreinek leány-negyedét és anyjuknak hitbérét. 1525-ben megyei békebirák osztoztatják meg Perzselt Mihály fiát Menyhértet *Csipcsy* Péterrel, ki nejének Perzselt Fruzsinának hangonyi jószágán telepedett le. Az ősi kuria, amelyen Csipcsy Péter családjával és anyósával lakott Egyházashangonyon továbbra is kezén maradt azzal a halastóval együtt, amely udvarházuk alatt feküdt. A felsőhangonyi udvarház pedig, mely egykor a hangonyi *Vitéz* Péteré volt, Perzselt Menyhérté lett. A felső- és egyházashangonyi, szilaszói és susai jobbágyokat és birtokokat pedig egyenlően osztják fel egymás közt.[3]

A családnak kevéssel utóbb magvaszakadt. Utólsó nőtagja lehetett Perzselt Anna, a Perzselt Mihály lánya, ki 1561-ben, mint Beretky Lőrinc özvegye szilaszói, felső- és alsóhangonyi, valamint susai birtokait 400 frtért zálogositja el hangonyi Sárközy Istvánnak.[3]

(Folyt. a köv. oldalon)

[1] Hanvay lt.
[2] Ma Szilakszó puszta, akkor azonban község volt.
[3] Hanvay lt. és Jászói lt. E. 117.
[4] Leszármazásukat levéltáruk alapján állitottuk össze, melyet a Hanvayak levéltárában őriznek a Nemzeti Múzeumban.

János 1484.
(aki az előző oldalon is)
1. Zebellői Kata
2. Margit asszony

Pál	László	Ferenc	Zsófia	Ilona	Mihály
1464–66.		1466. 1517	Hős Tamásné	Uza Pongrácné	15.9. 1511.
		Fruzsina Chipcsy Péterné (Hangony)		U. Péter 1522.	Menyhért 1522.

H. László	György	Dóra	Kata	Anna
1522.	1509.	Tornallyay Jánosné	Farkas Gergelyné	szkárosi Tombold Imréné 1509.

T. Albert	Margit	Zsófia	Kata
1522.	Soóry Albertné	Sós Albertné 1522.	Abafalusi Albertné

Péter *(máskép Szarka)*

Ns. *Péter-Szarka* Miklós 1817-ben azt a mellétei Barócz-féle birtokot, melyet apósa ns. Császár József 1795-ben M Barna Istvánnak elzálogositott, kiváltja.[1] A család Zádorfalván ma is él. Ujabban *Szepesire* változtatta nevét. A család állitólag a borsodmegyei Nyárádról szakadt Gömörbe. Borsodmegyében csakugyan találunk egy Szarka, máskép Péter családot, melynek ősei Péter István és fia Mihály III. Ferdinánd alatt 1651 jan. 11.-én nyernek nemességet a Szabó családdal együtt.[2]

Pető *(kisfaludi)*

Régi adományos nemes család, melynek ősi fészke Beje szomszédságában fekvő Kisfalud-puszta, mely az 1600-as években pusztult el. Kisfaludi *Pető* fia Miklós, *Pető* Péter és Kisfaludi *Morari* György 1435-ben, mint Füge-helység szomszéd-birtokosai szerepelnek.[3] Kisfaludi Pethő János és Benedek 1492-ben tiltakoztak az ellen, hogy a Murányi Máté Kisfaludi jószágába Nagyszalai Andrást és Bethlenfalusi Thatár Miklóst vezessék be.[4] Az 1549. évi összeirásban Pethő Máté és Péter fordul elő a családból. Ebben a korban több tagja megyei tisztséget is viselt. Pethő Péter 1547-ben szolgabiró, 1554-ben szintén. Pető Mátyás 1511-ben, Pető Máté pedig 1580-ban esküdt táblabiró volt megyénkben.

Kisfaludi Pető Máté 1581-ben figei Csathó Demjéntől Fügén és a Téski-pusztán szerez birtokokat.[5] Néhai vitézlő Pethő Jánosnak árvái: Pető Dorkó és Pető Anna Dapsy Jánosné megosztoznak sajónémeti, centeri és héti birtokaik felett.[6] Kisfaludi Pető Anna

[1] M. Barna Pál iratai Miskolcon.
[2] Borsod vm. levéltárában 987. sz. alatt őrzik a család nemesi iratait
[3] Rhédey levéltár.
[4] Jászói lt.: ikt.
[5] U. o. l. 95.
[6] Lenkey lt. Zádorfalván.

1660-ban Ragályi Menyhárt felesége. Ebben az évben a Kisfaludi Tar Ferenc és István özvegyeivel két centeri házhelyüket, mely a néhai Czenteri András lányáról Anna nagyanyjukról maradt rájuk, ki Kisfaludi Pető Andrásnak volt felesége, Jászay Andrásnak zálogositják el.[1]

Érdekes adatokat őriz a család történetére a megyei levéltár egy aktája 1757-ből. Ebben az évben öreg otrokocsi emberek vallották az alábbiakat. Pető István miután Kisfalud elpusztult, Otrokocsra ment lakni, ahol Korpás Miklós egy házhelyet adott neki. „Itt nyomorgott — mondja az irás — és kisfaludi jószágára auctiókat szedvén Szatmáry Miklós uramtól, abból tengette magát. Ott is temették el.“ Fia Pető András Otrokocsról Szentpéterre költözött, ahol fia Pető György 1727 körül élt, kit általánosan Túroczinak neveztek. Egy szentpéteri tanú különös magyarázatot füz ehhez a névhez: „a Túróczi név ugy ragadt rájuk, hogy a Turocz vize Beje mellől folyván el, azon időben sokat fürődvén, azon Turoczban való sok fürdésben neveztetett Turoczinak.“ Egyébként mindannyian elismerték, hogy a nemes kisfaludi Pető családból származtak.

Pethő (*jászberinyi*)

Aggteleken virágzott ily nevü nemes család. Jászberinyi Petheő István 1676-ban a szendrői kincstári uradalom tisztje volt.[2] Özv Kovács Mihályné Pányi Dorkó 1695-ben egy aggteleki házhelyet és kecsői részbirtokot ns. Pető Istvánnak és Kovács Kata hitvesének zálogosit el. Pető Zsigmond 1736—1759. közt Gömörmegye esküdtje. Gyermekei 1792-ben Zsigmond, Éva ns. Marton János özvegye Vadnán, Erzsébet ns. Huszár Zsigmondné Imolán, Katalin ns. Forgon Zsigmondné Mihályfalván és Mária ns. Molnár Andrásné Lénártfalván. Ezek a leányok fivérüknek engedik át aggteleki és kecsői birtokrészüket. Apjuknak Szendrőn is volt jószága, mely mint fiági birtok egyedül fivérüket illette.[3] Petheő Zsigmond 1796-ban megyei esküdt volt.[4]

Piernik

Piernik Jakab Kotus Dóra nejével, aztán testvére Piernik Máté, György és Péter nevü fiaival 1657. jan. 30-án kaptak III. Ferdinándtól címeres-nemeslevelet, melyet 1657. ápr. 10-én hirdettek ki Pelsöcön.[5] Piernik Máté unokája Péternek fia Mátyás 1733-ban ezzel a nemeslevéllel igazolta kiváltságát.[5]

[1] Lenkey lt. Zádorfalván.
[2] Jászói lt div. mand. V.: 8.
[3] Gyüjteményemben.
[4] Forgon lt.
[5] Vm. lt. jk. XV. 98.

Placskó

Placskó Gergely, nejével Kócs Zsuzsával, fiaival Mihály, András-, Márton-, György- és Judittal, aztán Placskó György a fenti testvérje, Times Zsófi néjével, János és Márton fiaival 1694. jun. 15-én kaptak Lipóttól címeres-nemeslevelet, melyet 1694. szept. 11-én hirdettek ki Pelsőcön. Ez a család Csetneken élt, ahol Placskó Gergely fiai 1733-ban igazolták kiváltságukat.[1]

Pletrich (*szentkirályi*)

A XVIII. és XIX. században előkelő gömöri család. Pletrich máskép Borbély *Mátyás* 1701-ben összes ingó és ingatlan jószágainak fele részét, amelyeket házastársával Zemenkó Annával szerzett Pletrich *Jánosnak* és hitvesének Gyöngyösi Juliának hagyományozta.[2] Ez az első hiteles adat, melyet e családról tudunk. Nagy Iván ugyan emliti, hogy a Pletrichek már 1559-ben is nemesi kuriát birtak Gömörben, de mi ennek nyomára nem akadtunk.[3] Pletrich János, akinek hitvese Gyöngyösi Istvánnak, a hires költőnek leánya volt, 1715—1718. között Gömörnek másod alispánja. Pletrich *Sámuel* a gömöri felkelő seregben 1741-ben tiszt. Pletrich *László* 1741-ben megyei jegyző, aztán 1745-ig másod alispán, 1745—57-ig első alispán megyénkben Fia ifj. Pletrich *László* 1770—1776 ig másod, ettől kezdve 1785-ig első alispánunk, aztán országgyülési követünk. 1790-ben az országgyülési munkálatok bizottmányi tagja[3] Ennek öccse *Imre*, ki 1764-ben megyei aljegyző megyénknél.[4] Pletrich *Péter* 1815-ben a rozsnyói szentszék ügyésze volt. A család másik ágából származott Pletrich *Péter* bajor kir. kamarás, kinek *János* nevü fiát grófi rangra emelték, *László* nevü fia pedig tábornok volt.

Podhradszky (*nemespodrágyi*)

Ősrégi, trencsénmegyei, adományos nemes család: Eredete még az Árpádkorba visszanyúlik.[5] Ősük Nork mester, ki 1246-ban IV. Béla királytól Sziló-földét (Zilov) kapta adományba. Erről a földről utódaik hosszú ideig *Szilói*-nak is nevezik az okiratok. Sziló ma Szuló nevet visel. Szilói Nork mesternek Paska nevü fiától ered a Zsidkovszky család. A Podhradszkyak pedig Nagyszilói Inguli-

[1] Vm. lt. jk XV. 97.
[2] Jászói lt. Y. 114.
[3] Nagy I.: IX. 323
[4] Turul XXII. 125.
[5] Nagy Iván IX. 329.

nustól származnak le közvetlenül, ki Bolondóc, vagy Beczkó várának kapitánya volt. Ez kapta Beckó vár urától, a hatalmas Stibor vajdától Podrágy helységét, amelyről a család mostani nevét vette. A helység birtokában Zsigmond király is megerősítette őket. A családból származik Podhradszky György jászkún főkapitány is (1740.) Egy ága jelenleg megyénkben él. Podhradszky András erdőigazgató Jólsván és fiai: Pál vernári főerdész, István gazdasági intéző Fülöpszálláson és Lajos krompachi vasgyári mérnök. Podhradszky Andrásnak atyja Lajos, nagyatyja pedig Pál eperjesi lakos, kinek részére 1833-ban bizonyitványt adott ki Trencsénmegye arról, hogy 1775-ben született, atyja Podhradszky András régi trencsénmegyei család sarja volt. 1844-ben Sárosban is kihirdették a család nemességét.[1]

Ősi címerük: négyelt paizs 1 és 4. kék mezejében arany koronán fehér galamb, repülésre emelt szárnyakkal; 2. és 3. vörös mezejében arany koronán kardot tartó kar, a kard felett félhóld, alatta arany csillag által kisérve. Sisakdísz: kar kardot tart, e felett lefelé fordúlt holdsarló, alatta arany csillag.

Pók

II. Ferdinand 1636 jan. 24.-én *Philep* (Filep) Balázzsal a Pók család több tagjának is nemességet adományozott, melyet megyénkben hirdettek ki. A Pók család egy ága 1724-ben már Hevesmegyében lakott.[2]

Pólcz (*Jó*)

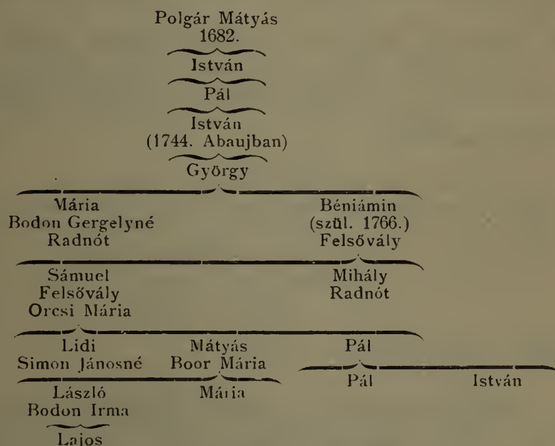
A család eleinte a *Jó* nevet használta. Rudolf király 1603 ápr. 24.-én adományozott nemességet agilis Jó Györgynek, a *Pólcz* család ősének. — A család Szabolcsmegyéből szakadt Gömörbe. *Pólcz* János és fiai Sámuel és János gombaszögi lakosok 1768-ban Szabolcsmegyétől bizonyitványt kaptak származásukról és nemességükről.[2]

Polgáry

I. *Polgár* később *Polgáry* borsodmegyei eredetü család, ahol Borsodon állitólag ma is él egy ága. Neve eredetileg *Polgár* volt, mely idővel *Polgárira* változott, A család őse Polgár Mátyás, ki István nevü fiával 1632 jul. 9.-én kapott II. Ferdínandtól nemessé-

[1] Eredeti, hiteles okiratok alapján (Podhradszky Andrásnál Jólsván).
[2] Orosz: id. m. 23

get, melyet a következő évben Borsodban hirdettek ki. A család egy ága később Abaujban telepedett le. A nemességszerző szép-onokája Polgár István 1744-ben, mint abauji nemes kapott származásáról bizonyitványt.[1] Ennek fia Polgár György, ki neje után megyénkben Héten is birtokos lett. Leánya Polgár Borbála Bodon Gergelyhez ment férjhez Radnótra. Ő náluk és gondozásuk alatt nevelkedett fel a kiskoru Polgár Benjámin, ki később Felsőványon telepedett le (1800 körül). Őt már állandóan Polgárinak nevezik az okiratok.[1]

II. II. Ferdinand 1630 jan. 3.-án adományozott nemességet Polgáry Ádámnak, Imrének és Lukácsnak, melyet Gömörben hirdettek ki. 1709-ben Egerfarmoson élt a család.[2]

Polhos *(Polthos, Pethes, radnótfalusi)*

Régi kihalt család, melynek ősi birtoka a mai Nemesradnót helysége, a hajdani Radnótfalva. Az 1427.-i porta összeirás szerint nyolc jobbágytelke volt itt Pethes Jakabnak.[3] A családot később Polhos, vagy Polthos néven emlitik. Radnótfalusi Polhos Mihály és Simon érdekében 1469-ben vizsgálatot vezet a jászói konvent pelsőci Bebek György ellen, ki Radnótfalva határában a sértettek testvérét megölte.[4] A jászói konvent 1490-ben Olcsvári János fiait Andrást és Lőrincet akarta bevezetni két radnóti házhelybe, mely

[1] Családi iratok alapján (Felsővályon.)
[2] Orosz: id. m. 236.
[3] Thallóczy: id. m.
[4] Jászói lt. div. mand VI. 24.

a Palhos Jakab fiaié Polhos Jánosé és Tamásé volt, de az iktatás ellen Polhos Demeter, Simon, Fábián és Miklós tiltakozott.[1] Polhos Miklós 1493-ban Fizessy Jánossal és a Hursóiakkal elfoglalja Nenkei Gergely diák hursói birtokát. (Borsod m.)[2] Ulászló király 1496-ban a borsodmegyei *Vasvárháza*, vagy máskép *Fodorháza*, helységet Radnóthfalusi Polhos Miklósnak és Arlói Fizesy Istvánnak adományozta, kik Bebek János jajcai bán és Rozgonyi István országnagyok szolgálatában állottak, s megjutalmazásukat ők is kérelmezték. Vasvárháza Vasvárházi Pál és Balázs magvaszakadása folytán szállt a koronára.[3]

A családnak 1550 körül szakadt magva. Utólsó fi tagja Polhos Bálint, kinek halála után a koronára szállt Radnótot Bebek Ferenc nyeri adományba, ki Polhos Bálint nővéreit 1554-ben elégiti ki a leánynegyedre nézve.[4]

Polhos Márton 1519.

Bálint	Kata	Zsófia	Dorkó
†	Zsidó Pálné 1554.	Dancs Györgyné	Zádorházi Farkasné

Pongó (*Ponghó*)

I. Fészke Szentlélek, a mai Oldalfalva, melyről ujabban a szentléleki előnevet is használja. Lipót király 1675 február 23.-án adományozott nemességet Ponghó Andrásnak és általa fiának Istvánnak, aztán Ponghó Mihálynak, János és György nevü fiainak, végre Ponghó Györgynek, kik a fenti Andrásnak testvérei voltak. Nemeslevelüket 1675 aug 22.-én hirdették ki Gömörmegyében.[5] A Ponghó testvérek még 1674-ben megváltották szentlélekfalvi birtokukat Mocsáry Zsófiától.[1] Ponghó János 1704-ben a gömöri nemességgel Rákóczy zászlói alatt harcol a kurucok közt. A család egy ága Runyára származott, ahol ma is virágzik.

Címere: kék paizsban zöld alapon keresztes, arany alma, a paizs bal oldalán pedig páncélos nyilazó vitéz. Sisakdisz: két cölöpösen állitott kar közül az egyik páncélos és kardot tart, a másik pedig veres ruhás és nyilat tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

[1] Jászói lt. iktatási iratok.
[2] U. o. div. m. XXII. 7.
[3] Terray István gyüjteményében Rimaszombaton.
[4] Jászói lt. D. 86. Bebek Ferenc Radnótot kevéssel utóbb a hanvai Darvas családnak adományozta.
[5] Eredetije Ponghó Mihálynál Rimaszombaton.

Ponghó N.[1]

András 1675. — Mihály 1675. — György 1675

István — Csiszár Anna

András — István — János — István — János

András — Péter — György — János, Mihály, András

András — József †, Péter, Márton † — András, Mihály — János

János (Putnok) — István, András, János

József — György — András

Gyula horkai ref. tanító — Pál, László — Béla

Lajos — Géza Rupics Mária (Bpest) — Piroska Balogh Béláné (Bpest) — Erzsébet

Mihály — János

Péter † — Mihály — István, Péter, András

István — Péter

László — Mihály Hubay Erzsébet — Imre — Péter, István, József

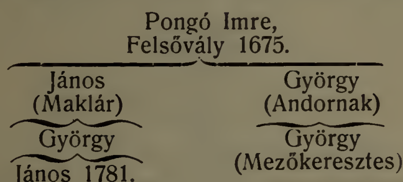
Sámuel — László 1909. Csiszár Teréz — István, Károly, Lajos

György — Pál Ragályi Erzsébet — Imre — József Dávid Zsófia Runya — Mihály

Mihály (Rima-szombat) — Barna † — Teréz Bátky Aladárné

Erzsébet, Zsigmond, Kata, Mihály, Sándor, László, Borbála, Klára

II. Ennek a Pongó családnak őse nemes Pongó Imre, ki 1683-ban Felsőványon lakott, ekkor mint tanu 65 évesnek vallja magát. A megyei levéltár aktái szerint Pongó Imre is 1675-ben szerzett nemességet. Egyik fia János Makláron, a másik György Andornakon lakott, kiknek utódai 1785-ben keresték megyénkben nemességüket.[2]

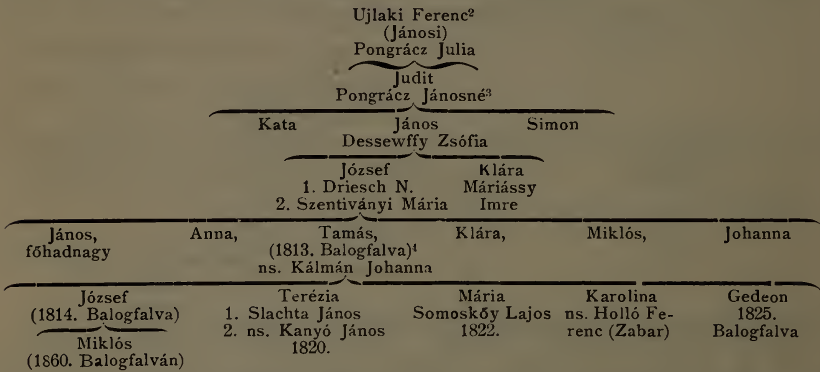
Pongrácz (*szentmiklósi és óvári*)

Ősrégi liptómegyei család, mely idők multán annyira elágazott, hogy alig van megye e hazában, melyben szerepet ne játszott volna, vagy ne játszana. A hatalmas család a Pottornyai, Szentivány, Szmrecsányi és Baán családokkal közös törzsből származik. Nemzetségük már IV. Béla idejében nagy jószágoknak ura, melyeket IV. Béla még szaporitott.

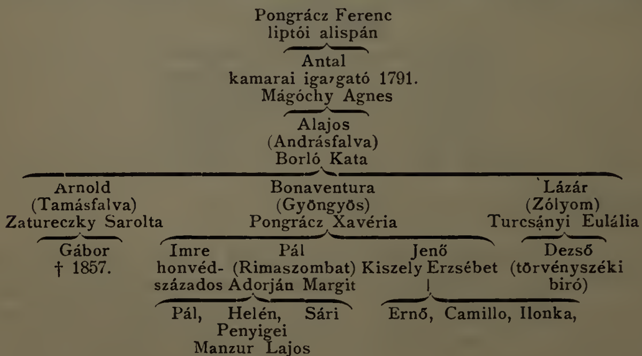
[1] Családfa Pongó Mihály birtokában Rimaszombaton.
[2] Vm. lt. ns. iratok.

A nemzetség őse egy cseh eredetű nemes volt, ki még II. Endre alatt telepedett le hazánkban. A Pongráczok közvetlenűl attól a Serefiltől származnak le, kit Bogomér nevü fivérével IV. László király 1286-ban erősített meg jogaikban és kiváltságaikban. Serefilnek fia András, ennek pedig Pongrác, ki a Pongrácz családot megalapitotta. A család egy ága bárói, másik ága grófi méltóságot nyert. A főrangu ág még 1608-ban nyert bárói rangot.[1]

A család megyénkben is szerepet játszik, sőt két ága le is települt itt. Az egyik ág Balogfalván, a másik Tamásfalván szerzett birtokot. A balogfali ág őse Pongrácz János, ki felesége Ujlaky Judit után megyénkben nagy birtokokat kapott.[2]

A másik a tamásfali ág, mely Pongrácz Ferenc liptói alispántól származik le, kinek széponokája Pongrácz Arnold Tamásfalván lakott. 1848-ban, mint nemzetőr kapitány vett részt a schwechati ütközetben. Egyetlen fia 1857-ben még tanuló korában halt meg. Örökösei öccsének Pongrácz Bonaventurának leszármazói lettek.

[1] Nagy I: id. m: IX 412.
[2] Vályi It.
[3] Felmenő őseit lásd Nagy I: id. m. VI. tábla.
[4] Vm. lt. peres acták B. fasc. XVIII. 452.

Porubszky

Megyénkben több ily nevü nemes családdal találkozunk.

I. *Porubszky* Sámuel, aztán fiai Sámuel és Pál, testvére Porubszky György 1692 ápr. 28.-án kaptak Antóny Miklóssal nemességet. Nemeslevelüket 1692 szept. 17.-én hirdették ki Sajógömörön. Az 1728—1733.-i nemesi vizsgálat alkalmával Porubszky Sámuel fiai Pál és Sámuel jólsvai lakosok igazolták ezzel az armálissal nemességüket. —[1] Címerük az Antóny családéval közös.

II. Liptómegyéből szakadt egy *Porubszky* család Jólsvára. Gömörmegye 1797 szept. 6. kelt bizonyitványában igazolja, hogy Porubszky Márton jólsvai lakost a megyei nemesek sorába felvette. Ekkor a nevezett Liptómegye nemesi bizonyitványát mutatta fel, mely szerint Porubszky Márton, Porubszky Jánosnak, ez pedig Mártonnak volt a fia; Liptóban az armálista nemesek közé tartoztak. A családnak őse Porubszky György fia Márton 1704-ben a Horepei-Rexer családtól szerzett Lipcsén egy kúrát, Lengyelországban levő mansiójával együtt. Porubszky Márton ekkor Szentmiklóson lakott. A család ivadéka Porubszky Imre t. b. főszolgabiró Jólsván, ki a családi iratokat is őrzi.

III. Ugyancsak Liptóból származott hozzánk az a Porubszky család, amely XVIII. század második felében telepedett le Rozsnyón, hol ma is élnek utódai. Közülök Porubszky Pál jelenleg nyiregyházai főgimn. tanár.[2]

Porzsolt *(felsőványi)*

Régi kihalt család, melynek fészke Felsővály helysége volt, hol a *Nagyszeren* feküdt a család ősi szállása, a vályi Nagy család kuriáinak szomszédságában. Még ma is „Porzsót"-nak hivják a falunak azt a részét, ahol hajdan a család lakott. Miksa király 1558. dec. 28.-án uj adománylevéllel erősiti meg vályi Porzsolth Tamás, Ferenc és Máté testvéreket nagyszeresi kuriájukban, melyet őseikről örökölték.[3] Nádasdy Tamás nádor parancsára az egri káptalan Bodon Benedek nádori ember társaságában vezeti be a testvéreket ősi jószágukba, melynél Loránth Orsolya és Deme Gergely a saját jogukra nézve ellentmondanak.[4] A felsővályi Loránth család kihalásával a Porzsoltok örökölték birtokaikat, melyekhez a Beretky család is jogot formált. 1568-ban Beretky Benedek perrel támadja meg őket. 1577-ben pedig az alsóvályi Csathók perelnek velük egy erdő miatt, melyet még Loránth Vince adott a Csathóknak vérdijban Csathó Benedek megöléseért.[4]

[1] Vm. lt. jk. XV. 82.
[2] Családi közlés és nemesi összeirás vm. lt.
[3] Királyi könyv: III. 579
[4] Nagy lt. 78. 81. sz.

Pósa

Népes radnóti nemes család, ahol már 1554-ben szerepelnek elődei.[1] Nemességet azonban csak I. Lipót király idejében szerezték. A Pósa család már a nemesség szerzés idejében két hatalmas ágra oszlott, melyek külön-külön kaptak nemességet. Az egyik ágat felső (kis) Pósa családnak, a másikat alsó (nagy) Pósa családnak nevezik a későbbi időkben és korunkban. Mind a két családnak számos tagja él Nemesradnóton, honnan egyes ágai más helyekre is elszármaztak.[2] Mint érdekes, régi szokást emlitjük fel, hogy mind a két Pósa családnak, mint testületnek van ősi vagyona, mely egy kis földbirtokból áll, jövedelmét a család feje kezeli s rendesen jótékony célra szokták forditani.[3] A család feje őrzi a családi levelesládát is, melyben a nemeslevél, dónáció és egyéb irományok mellett a család címeres pecsétnyomója is meg van. Az alsó (nagy) Pósa családból származik Pósa Lajos népszerü költőnk, kire nemcsak családja, szülőfaluja, hanem egész vármegyénk büszkén tekint.

I. *A felső* (kis) *Pósa* család ősei Pósa Bóldizsár, Pál, Márton, János, Gáspár, István, Benedek, Gergely, Mihály, Péter, Balázs és ifj. Pál 1666 okt. 15-én kaptak I. Lipót királytól nemeslevelet, a következő címerrel: kék paizsban zöld alapon fehér bárány jobbjában ekevasat tart. Sisakdisz: növekvő, kék atillás, fekete süveges magyar földmivelő, jobbjában három buzakalászt, baljában szántóvasat tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst. Nemeslevelüket 1667 febr 8-án hirdették ki Gömörmegye közgyülésén.[4] Pósa Boldizsár és atyafiai 1665-ben a leleszi konvent előtt kelt felszabaditó okirat szerint, 500 talléron váltották meg radnóti birtokukat Lónyay Ilona és Csicseri Ambrus földesurasága alól. Lipót király ebbe beleegyezését adja s a jászói konventet utasitja a szokásos bevezetésre, mi még 1666-ban végbe is ment. A király 1667 febr. 8-án kelt kiváltság levelében a felszabaditó okiratot, adomány és iktató levelet átirván, az adományozást örökjoguvá teszi.[4]

II. *Az alsó* (nagy) *Pósa* család ősei: Pósa János, Gergely, és Imre testvérek, aztán Pósa Jánosnak Pósa Ilona nejétől származó leányai Dóra, Kata és Erzse; Pósa Gergelynek Boholy Anna nejétől származó Fruzsina és Orsolya leányai és Pósa Jakabnak neje Dienyes Dóra 1668 okt. 10-én kaptak nemességet a következő címerrel: kék paizsban fekete medve, felemelt jobbjában három buzakalászt tart.[5] Sisakdisz: növekvő, nyakán nyillal átlőtt szarvas. Takarók: kék-arany, veres-ezüst. Kihirdették 1669 márc. 27-én

[1] Orsz. lt dicalis összeirások.
[2] Pósa Lajos lelkész: Örömnapok.
[3] Ez a régi szokás a többi radnóti nemes családoknál is fenmaradt.
[4] Eredeti okiratok Nemesradnóton.
[5] Eredetije a családi ládában Pósa Antalnál.

Tornavármegyében. Ebből a családból ered Pósa Lajos jeles költőnk, a Petőfi társaság rendes tagja (sz. 1850 ápr. 9-én Radnóton.)

Pósch

Pósch

Előkelő rozsnyói család, melynek ősi fészke Zólyommegye. A gömöri ág őse Pósch Jakab a XVIII. sz. elején költözött Breznóbányáról Rozsnyóra. Pósch Jakabnak Mihály és Mátyás nevü fiai rozsnyói lakósok 1759-ben kimutatták nemesi származásukat. Zólyommegye ugyanis 1744 máj. 18-án bizonyitványt adott ki Pósch János, Mihály és Mátyás testvérek nemességéről, akiknek atyja János, nagyapja pedig Mátyás volt. Az itt előforduló három testvér közül Mátyás Pósch Jakabnak volt atyja, aki először telepedett le Rozsnyón. Gömörmegye 1759. nov. 29-én veszi fel a családot nemesei sorába.[2] A család más ága Zólyomban maradt, ahol az 1754—55-i nemesi összeirás alkalmával „Poós“ Jánost vették fel a nemesek jegyzékébe. Ez lehetett az a Pósch János, aki 1767-ben Breznóbányán senátor volt. A zólyomi ágból eredt Pósch János (sz. 1796) Pestmegye házi főadószedője, csővári földbirtokos, kinek Lajos nevü fia Pestmegye, Kálmán pedig Nográdmegye esküdtje[1].

A család címere:[2] hármas halmon két fenyő közt egy törzsből kinövő grif, jobbjában kardot tart. Sisakdisz: a növekvő, kardot tartó grif.

Pósch Mátyás
Breznóbánya

János

János | Mihály | Mátyás (1744.) Breznóbánya

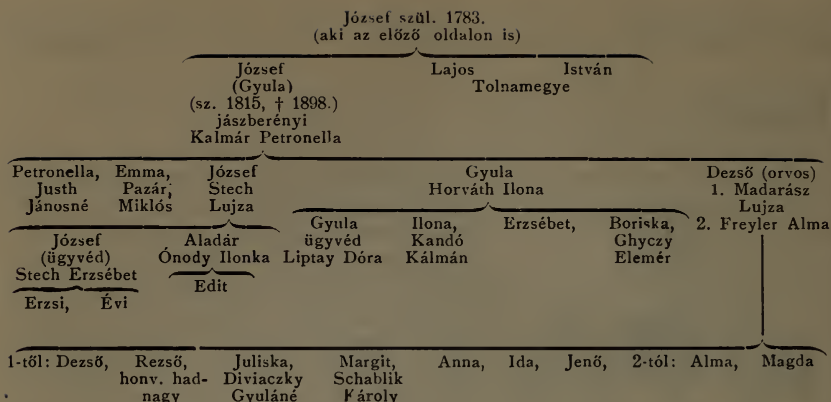
Jakab
Rozsnyóra költözött

Mihály 1759. | Mátyás, Tatsina Judit 1759.

József
szül. 1783.

(Folyt. a köv. oldalon)

[1] Nagy I.: IX 462.
[2] Pósch Gyula ügyvédnél levő régi családi iratok és pecsétnyomó után.

Posgay *(harkácsi)*

Megyénkben már a XVI. században szerepel ez a család. I. Ferdinánd 1533 ápr. 2.-án a hütlen Parlaghy László gömöri jószágait Ajnácskő várát és tartozékait 5000 frt. lefizetése mellett Csabai Nagy Imre alnádornak, csabai Posgay Miklósnak és Mihálynak adományozza.[1] Hogy az uj adományosok tényleg birtokukba vették-e Ajnácskő várát, valószinütlen, mivel az akkori belviszályok miatt még a királyok sem tudtak akaratuknak érvényt szerezni. Hogy ezzel a csabai Posgay családdal azonos-e a harkácsi Posgay család, mely a következő század elején lép fel megyénkben, nem tudjuk. A harkácsi Posgay család Posgay Mátyástól származik le, ki Harkácson 1625-ben jószágot szerzett. Ebben az évben Boza András harkácsi jobbágytelkét elcserélte nemes Lenkey László, Lenkey Zsófia és ez utóbbi férje Posgay Miklós kecsői házhelyeért.[2] Posgay Miklós és utódai ettől kezdve Harkácson éltek, melyről előnevüket is irták.[3]

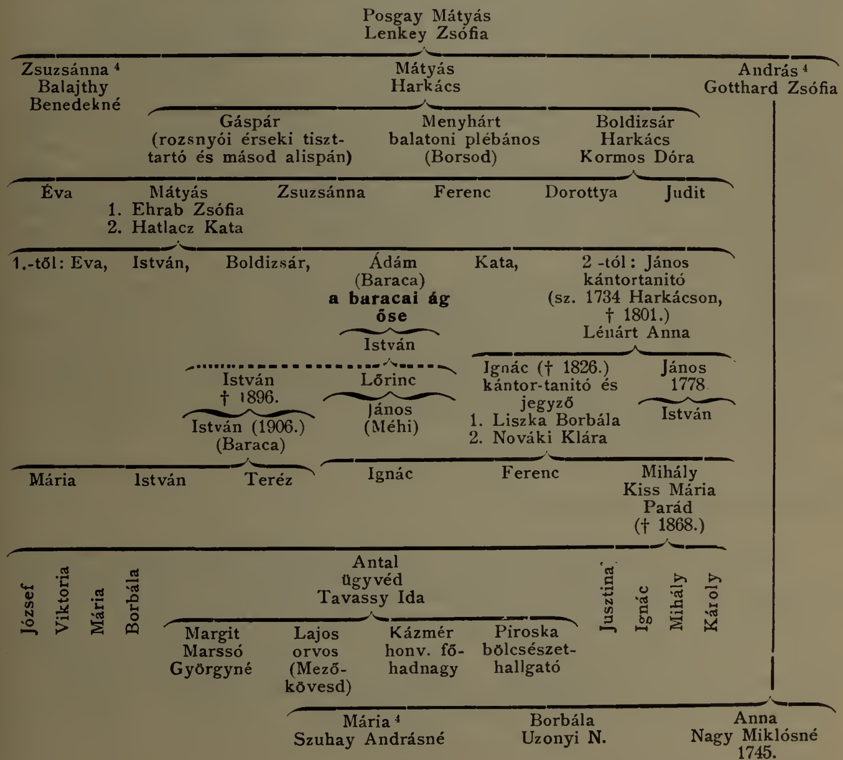
A családnak Urajon volt ősi birtoka. 1636-ban Posgay Dóra Raksándy Gáspárné 150 frt-ért ad el egy uraji házhelyet Bolyky Bálintnak.[4] Posgay Mátyás pedig 1660 körül Csák Pál és Miklós nevü jobbágyait 700 frt. lefizetése után felszabaditja s az egri káptalan előtt kötött szerződés értelmében házhelyüket minden joggal rájuk ruházza.[5] Posgay Mátyásnak egyik fia Gáspár rozsnyói érseki tiszttartó és egy időben másod alispán, másik fia Menyhért Borsod-

[1] Királyi könyv: I. 200.
[2] Jászói lt: Q. 217.
[3] Szabolcs vm. monogrf. (530.) szerint a család a XVII. században kapott nemességet.
[4] Családnál Baracán.
[5] Jászói lt. ikt. 1661.

megyében Balatonon plébános, harmadik pedig Boldizsár, ki a harkácsi apai birtokon maradt. Ennek Mátyás nevü fiától terjed tovább a család.[1] Posgay Mátyás 1745-ben Baracára költözött. Ádám nevü fiától ered a családnak baracai ága. János nevü fia miután iskoláit Rozsnyóbányán, Trencsénben és Gyöngyösön elvégezte Borsodmegyében több helyen kántorkodott. 1778-ban, mint sziráki kántortanitó Ignác és János fiaival bizonyitványt kap nemességéről.[2] 1815-ben pedig Posgay Ignác parádi tanitó és jegyző, Ignác, Ferenc és Mihály nevü fiaival, aztán testvérének Jánosnak fiával Istvánnal felvétetett a hevesmegyei nemesek sorába.[3]

A családnak más ága Szabolcsmegyében él.

Címerük: kékben öt nyilvesszőt tartó, koronás arany grif. Sisakdisz: növekvő csonkakaru vitéz, kék atillában, veres nadrágban, fejébe öt nyil furódik.[1]

[1] Egykoru genealog. feljegyzések Posgay Lajos dr.-nál Mezőkövesden.
[2] Vm. lt.
[3] Orosz: id. m. 237.
[4] Deme Sándor iratai Zádorfalván.

Puha (*puhaházi*)

I. A Puha család ősi fészke Puhaháza helysége volt, mely az 1584-iki nagy török dulásokban pusztult el.[1] Puhaháza ma „Puhai puszta“ néven Uzapanyithoz tartozó puszta. Az 1427.-i portális adólaistrom szerint Puhaházán hét jobbágytelke volt Puhaházi Miklósnak.[2] János király 1537-ben Váradról parancsot intéz Gömörmegyéhez, hogy Puha Lázár és Miklós testvérek fiai között Puhaházát törvényesen ossza fel. Puha Lázárnak fia Pál, Miklósnak fiai pedig: János, Gergely és Miklós voltak.[3]

Puha Gergely leánya Puha Judit előbb Járdánházy Jánosné, majd Vályi Nagy Jánosné.[3] Az ő fia lehetett Járdánházy, máskéṕ puhaházi Puha Gergely, ki az 1580-as években — az egri várban a törökök ellen szerzett vitéz érdemeiért — uj, megerősitő adomány levelet szerzett Puhaházára Pál, Mátyás és Anna nevü gyermekeivel együtt.[3] Puhaházi Puha Balázs és Járdánházi Járdán Gergely Tornamegyében is birtokosok voltak 1575-ben.[4] Amidőn 1581-ben Széchy Tamást Puha Gergely puhaházi jószágába beakarták vezetni, melyre kir. adományt szerzett, Járdánházy Gergely óvást tett ellene.[1] Ugyanő 1586-ban a Puhaháza puszta egy részét a Forgon családnak zálogositja el.[1] 1588-ban ismét egy részét 100 frt.-ért zálogba adja Sóry Tamásnak, hogy felső-dobszai (Abauj) birtokát kiválthassa.[3] Leánya *Puha* Anna először Fejér Miklóshoz, másodszor vályi Nagy Andráshoz ment nőül.[3]

II. Zádorfalva környékén szerepel egy Puha család, mely bizonyára az előbbiek közül ágazott el. Puha Boldizsár 1560-ban Kircsen (Abauj) szerez egy birtokot Jánoky Istvántól. Puha Balázs fia Márton 1571. körül Alsószuhán egy birtokrészét Deme Mártonnak veti zálogba. Ugyanő 1600-ban is zálogosit ott el egy részt ugyanannak a Demének.[5]

Putnoky (*putnoki*)

Az ősi Rátót nemzetségből ered, mely Kálmán király alatt telepedett le hazánkban. A nemzetség egy kimagasló tagja volt Domokos IV. Béla király tárnokmestere (1238—40), kinek négy fiától több előkelő család származik. Legkisebb fia volt *Olivér*, a Putnoky család egyenes őse. Domokos tárnokmester fiai 1283-ban osztoztak meg ősi jószágaikon.

[1] Jászói lt. L. 15. és ikt.
[2] Thallóczy: A kamara haszna 186.
[3] Nagy lt.
[4] Hanvay lt.
[5] Jászói lt. E. 61. — PP. 12. és N. 307.

Olivérnek ez alkalommal Putnok és Pusztaujlak jutott osztályrészül. Olivérnek fiai Radnót és Vecse Miklós a harcmezőkön szereztek babérokat. Hősiesen védték az egresi monostort 1280-ban a lázadó kunok ellen. 1281-ben Gede ostrománál viaskodnak. 1282-ben pedig a hódtavi csatában ugy harcoltak, mint az oroszlánok.[1] Ezekért az érdemeikért a Lórántffy, Feledi és Jólsvai családok őseivel a borsodmegyei Mucsonyt, Damokot és Horvátot nyerik adományba.

Vecse Miklós két fiától Lászlótól és Jánostól a Putnoky családnak két virágzó ága származik le. László ága 1560 körül fiágon kihalt, János utódai azonban ma is virágoznak. Vecse Miklósnak volt még egy harmadik fia is Putnoki Radnót, kinek ága azonban még a XIV. század folyamán kihalt. Az 1329. évben az egri káptalan előtt kötött osztályos egyesség szerint Putnoky János Putnok egyharmad részét, Dienesfalvát, Igalont és Dusnok felét, Putnoky László és Radnót pedig Putnok kétharmadát, Málét, Pokajfalvát, Pogonyt, Dusnok felét és a horváti birtokot kapta osztályba.[2] A családnak azonban még Biharban is voltak birtokaik, Oláhtelkén, Kövesden és Ujlakon. Ezeket a birtokokat 1336-ban az esztergomi érsekkel cserélte el Putnoky László és Radnót, a gömöri Püspöki és Velkenye falukért.[3] A csere azonban nem lett végrehajtva, mert Putnoky János a budai káptalan előtt óvást emelt ellene.

Putnoky Miklós 1323—1325-ben Gömör alispánja volt. Putnoki László fiai Mihály, János és Jakab a megyebeli Putnok, Pogony, Málé, Dienesfalva és Igalon, a borsodi Dusnok, Dubicsány, Zupanyó, a bihari Oláhtelek, Ujlak, Kövesd, Ürvényesliget és Lak, a zalai Pata, Micsli, Szentgyörgy, Csehi, Cserző, Kövesd, Hosszutóti és a pozsonyi Antalfalva helységekben fekvő jószágokból elégitik ki nővérüket Putnoky Annát, ki velezdi Kövér Györgynél volt férjnél.[4]

A Putnoky család 1388-ban összes magyarországi jószágaira pallosjogot nyert.[5]

1393-ban a Telegdiek a Putnoky családnak biharmegyei Ujlak nevü faluját elfoglalták, majd fegyvereseikkel birtokaikon mintegy 6000 márka kárt okoztak.[6] 1400-ban pedig Csák Miklós temesi gróf

[1] Karácsonyi: id. m. III. 3.
[2] Balogh: Putnok története 152.
[3] U. o. 22.
[4] Balogh: id. m.
[5] Csoma: id. m. 455.
[6] Fejér: C. D. H. X. 3. 137.

- Domokos, 1238—40. tárnokmester
  - Olivér
    - Vecse I. Miklós 1275—1308.
      - László 1324—1360,
        - Tamás 1336.
          - Mihály, Márton
        - Mihály 1360.
          - Mihály
        - János 1361—1401. liptóujvári várnagy
          - Benedek 1385 - 1423. Skolasztika
            - András 1413.
            - János 1447 hrussói várnagy 1. Sándor Orsolya 2. Jánoky Margit
              - Bernát, 1500.
                - Zsófia 1. Báthory Ferenc 2. Mandolay Kristóf 3. Horváth János
              - János kir. kamarás Horváth Kata
                - Ferenc 1512.
                - Imre, 1512—1531. borsodi főispán Geszthy Magdolna
                  - György 1549—1552. Basó Klára
                    - György 1552.
          - László 1398. solyomkői várnagy
            - László
          - Kata Liptói-Tornallyay András
          - Margit Gagyi Péter
        - Jakab 1361.
        - Anna velezdi Kövér György
      - János (1325—43.)
        - László (1336—1416.)
          - Bertalan 1414. gedei várnagy
          - György murányi várnagy Etthre Margit
            - Mihály 1493.
            - Antal 1497.
            - István Putnoky Afra
              - Péter 1548—66. 1. Berthoti Ilona 2. Finkei Veronka
                - Kata, Mérai Demeter
                - Borbála, Uza János
                - Sándor, 1577.
                - Bálint 1550—92. Istenmezey Kata

                  folyt. a II. táblán
          - János
          - Zsigmond
          - Miklós 1413.
            - Miklós (1454—66.)
              - Miklós
                - Kristóf, 1525.
                  - Miklós
                    - János, 1589. Zagyvai Margit
                      - Anna, Zsófia
                    - Zsófia, 1. Korláth Lázár 2. Sóry Pál
                    - Zsuzsánna, 1. Papócsy László 2. Csathó Imre
                    - Lihály Osztrolukay Margit
                - István
        - Miklós (1373—1423.)
          - stb.
      - Radnót 1325—1350.
        - Miklós 1358.
        - Ilona Zuri Miklós
        - Isalt Rozgonyi Gyula
        - Anna 1. Vadászi László 2. Szkárosy András

II. tábla.

(Folyt. az I. tábláról.)

Putnoky Bálint
(1550—1592.)
(ki az I. táblán)
Istenmezey Kata

Imre, 1593—1621. abauji alispán, Pilisi Anna | Erzsébet, Hanyi Péter | Mihály 1637., Palágyi Klára

János, Gechey Kata | István 1657. | Bálint, 1634. | Anna, Török Péter | Kata, 1. Bertóty Bálint 2. Bodó István | Péter, Ládányi Judit | Bálint 1658–76. tornai alispán 1. Micskey Sára 2. Császár Zsuzsánna

Anna, Kiss László | Kata, Domoki Zsigmod | Zsigmond | Klára, Fáy András

Ferenc, 1746. abauji szolgabiró | Imre, 1729. | Bálint, tornai alispán 1729—45. Kohányi Ilona

György, 1752, | László

Ferenc, | Péter, | József, | István, Stehló Mária

Sebestyén, Putnok | István 1817. Kovács Julia | Bálint | Károly, Joób Kata

Károly, | Lajos, Imre | Imre, | Etelka, | Ákos 1808. Karsa Julia | Lajos | Imre | Ferenc | József, Fekete Ernesztína

Frigyes, Sajókaza | Mór, Kelemér | Imre, Béla | Barna, Fáy Borbála | András, Ecsedy Emma | Elemér | Ferenc | József, 1861. Hosszufalusy Malvin | Sándor | István, Lovász Gizella

Mór, képviselő | Magda, | Barna, | Ferenc | Ákos, honv. százados | Elemér, Teleczky Stefánia | József, Elek Klára | Sándor

foglalta el Nádastelke nevü falujokat, Oláhtelkéről pedig több jobbágyukat elhurcoltatta.[1]

Az 1431.-i adólajstrom szerint a család a legvagyonosabb gömőri nemesek sorában áll. Putnoky Bertalannak ugyanis Putnokon 32, Dienesfalván 22, Putnoky Lászlónak Putnokon 33, Pokajon 15, Pogonyon 19, Málén 43, Putnoky Miklósnak pedig Igalomon 4 jobbágytelke volt.[2]

Putnoky László ágából János 1361—1401 körül liptói és ujvári várnagy.[3] Ennek fia László (1398) sólyomkői várnagy. Putnoky János 1447-ben hrussói várnagy. Ennek fia Putnoky János Mátyás király hű embere, fia pedig Putnoky Imre 1512-ben kir. kamarásmester.[4]

Putnoky János ágából Putnoky Bertalan 1414-ben gedei várnagy, 1445-ben gömöri alispán.[5] Testvére Putnoky György murányi várnagy,[3] 1488 - 91 közt Gömör alispánja.[6]

Putnoky Mihály 1473-ban megszerezte az ilsvafői Thekes János ilsvafői, korotnokardói, szilicei, perkupai és petri stb. birtokait.[7] Putnoky Bertalan, Pál és István 1490-ben panaszt tettek Putnoky Mihály özvegye Krisztina asszony, akkor bodfalusi Thatár Imréné ellen, amiért az ősi Putnoky-féle jószágokra vonatkozó okiratokat nem akarta kiadni.[8]

Gyandai Thatár Imre a néhai Putnoky Mihály fiainak nevében is 1512-ben elismeri, hogy néhai *Putnoky* György fiai: Pál, István és Antal, a nevezett Pálnak fiai Pál, János és Zsigmond, *Putnoky-Lengyel* Kristóf, Ferenc és István feleségének hitbérét és jegyajándékát 200 frttal kifizették.[9]

A mohácsi vész után a család is János király pártján áll. Putnoky *Imre,* ki már II. Lajos király alatt befolyásos ember volt, 1512-ben kir. kamarás-mester, majd 1525-ben főpohárnok-mester lett, János királynak leghűbb emberei közé tartozott. 1526-ban Borsod főispánjának nevezte ki, 1531-ben János királynak udvarmestere († 1531).[1]

A család pártállásáért sok zaklatásnak volt kitéve. 1556-ban Putnoky Gáspárnak és Menyhértnek putnoki, gyenesfali részeit és a Suponya pusztájukat — azért mivel a hütlen Bebek Ferenchez és Györgyhöz pártoltak — Szegedy Bertalannak adományozta

[1] Balogh: id. m.
[2] Thallóczy: id. m. 455.
[3] Csoma: id. m. 455.
[4] U. o. és Fraknói: Magy. országgyülési emlékek I. 100.
[5] Orsz. lt. dl. 13844.
[6] Hanvay lt.
[7] Jászói lt. A 10.
[8] U. o. div. mand. XXII. 26.
[9] Jászói lt. C. 6.

Ferdinand. Kevéssel később Putnoky Gáspárnak gyenesfalvi kuriáját és birtokait Palóczy Pál és Sebestyén nyerik adományba.[1]

Putnoky *Mihály* 1564—1576-ban gömöri alispán. Putnoky Ferenc fia János 1579-ben, hogy nejét Zagyvay Margitot és két lányát Annát és Zsófiát a török fogságból kiválthassa 6 kazai és 1 jákfali telkét 200 frtért Putnoky Mihálynak adja zálogba.[2]

A család a XVII. században Abaujban és Tornában is vezető szerepet játszik. Putnoky *Imre* (1593—1621) abauji alispán. Fivére *Mihály*, akitől a mostan élő nemzedék származik; ez utóbbinak fia *Bálint* (1658—76) tornai alispán.[3] Putnoky *Ferenc* 1673—76 közt Zemplén alispánja és követe az 1691.-i országgyülésen.[4]

A család korunkban Abaujban és Gömörben is virágzik. Putnoky Mór keleméri és gesztetei földbirtokos, a putnoki kerület országgyülési képviselője.

Címer: lebegő fatörzsből kinövő két, három-három levelü hárság.

[1] Királyi könyvek: III. 278. 336.
[2] Nagy I. id. m. XII. 292.
[3] Csoma: id. m.
[4] Nagy I. id. m. IX. 507.

Rácz

I. *Rácz* Ferenc 1661 március havában nyert címeres-nemeslevelet Podolinczi Anna feleségével és *Podolinczi* János sógorával a következő címerrel: kékben, zöld dombon arany oroszlán kardot tart; sisakdisz: a paizskép növekvően; takarók: kék-arany, veresezüst.[1] Armálisukat Sajógömörön hirdették ki.

II. A *parasznyai Rácz* családnak egy ága is virágzott megyénkben Fügén. Rácz Sámuel 1820—25 körül esküdt volt megyénknél. Pecsétjén a következő címert használta: hármas halmon madár, kiterjesztett szárnyakkal. Sisakdisz: kardot tartó kar.[2] Testvére Lajos, meghalt 1839-ben. Ennek fia József Losoncra költözött, hol 1839-ben timármester volt.[3]

Radvány (*legendi és radványi*)

RADVÁNY.

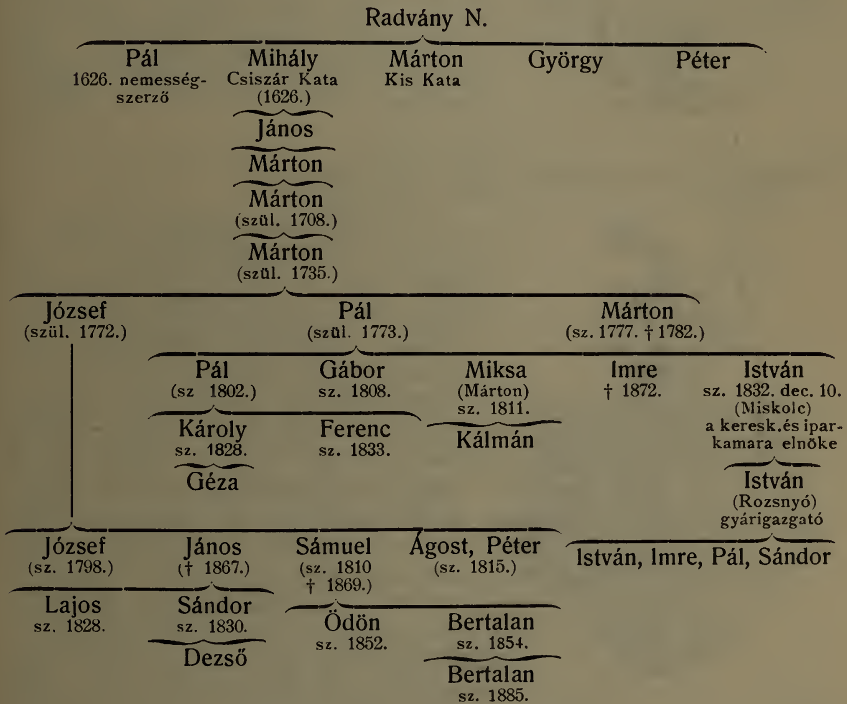
Radvány Pál nejével Lánczy Borbálával, aztán Mihály, Márton, György és Péter nevü testvéreivel 1626 aug. 26.-án nyert II. Ferdinándtól cimeresnemeslevelet, melyet megyénkben még ugyanabban az évben ki is hirdettek.[4] A hagyomány szerint a család már 1626 előtt is nemes volt s a régi legendi Radvány családdal állott vérségi összeköttetésben.

A Radvány család a XVII. századtól kezdve Rozsnyón él. Itt igazolták nemességüket az 1703.-i és a későbbi nemesi vizsgálatok alkalmával. Ebből a családból származik Radvány *István* a miskolci kereskedelmi és iparkamara

[1] Siebmach. Suppl. 103.
[2] Forgon lt.
[3] Nagy I: IX. 544.
[4] Eredetiben Radvány István birtokában Miskolcon. Előneveit Radvány István kir. tanácsosi okiratából vettük.

elnöke, kit köztevékenységeért kereskedelmi tanácsosi, királyi tanácsosi címmel, a koronás arany érdemkereszttel, legutóbb pedig a kamarai elnöki tisztségének 25 éves jubileuma alkalmából a vaskorona renddel tüntettek ki. Fia ifj. Radvány *István* a rozsnyói bőrgyár igazgatója.

Címerük: kék paizsban, hármas zöld halom koronás középsőjéből kettősfarku, arany oroszlán nő ki, jobbjában kardot, baljában arany koronát tart. Sisakdisz: a növekvő oroszlán, fején korona, jobbjában kardot tart; takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Radvánszky (*radványi*)

Ősrégi zólyommegyei eredetü család, mely már a tatárjárás előtt is szerepet játszik. Leszármazása egész a XII. század végétől

levezethető. Egy ága Gömörben telepedett le. Itt Sztárnyán ma is nagy birtokuk van. A gömöri ág Radvánszky *Lajostól* származik le (1785—1847), ki alispán és kir. tanácsos volt. Felesége Hámos Karolina, kitől *Gusztáv* (sz. 1810) és Lujza (Keczer Tamásné) gyermekei származtak. Radvánszky Gusztávnak és Pulszky Apollónak fia *Károly* (sz. 1833) 1861-ben zólyomi szolgabiró. Ennek gyermekei: Ilona, György sztárnyai földbirtokos és Kálmán.

Címer: ezüstben, zöld halmon nyugvó korona, ezen páncélos kar száraz galyat tart, felette félhold s benne arany csillag. Sisakdisz: páncélos kar száraz galyat tart. Takarók: kék ezüst.[1]

Ragályi (*kiscsóltói báró és nemes*)

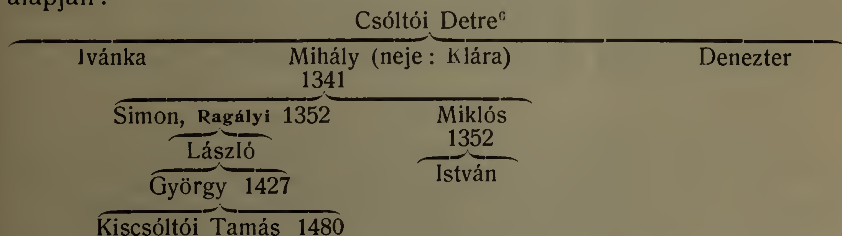
Törzsökös gömöri család. A Csóltói nemzetségből származik, melyről e név alatt az I. kötetben szólottunk. A nemzetség ősi birtokai Csóltó, Ragály és Beretke, melyekről a nemzetség egyes ágai neveiket vették Az egyik ágé, a csóltói Basó család őseié lett Nagycsóltó, Nagyragály és Beretke egy része, a másik ágé a Ragályiaké lett Kiscsóltó és Kisragály, a harmadik ágé a Beretkeieké Beretke. Az 1427. évi adólajstrom már ezt a birtokelhelyezkedést mutatja.[2]

A Csóltói nemzetség egyes tagjait, ágait már a régi századokban Ragályi név alatt emlitik az okiratok. Igy Csóltói Mihály fiát Simont, mint Csákány szomszéd birtokosát 1351-ben Ragályi-nak nevezi egy oklevél.[3] Ragályi Egyed fia Márton 1388-ban alispánja volt megyénknek,[4] 1394-ben pedig Csóltói Miklós özvegye tiltakozott az ellen, hogy Ragályi Miklós deák és nővére *ragályi Szabó* Mátyásné

[1] Gömör vm. monogr. 655.
[2] Thallóczy: id. m.
[3] Gróf Zichy okmánytár: III. 9. 10.
[4] Fejér: C. D. H. X: 3. 85.

bizonyos ragályi részbirtokot Ragályi János fiának Péternek akarták elidegeniteni.[1]

A Ragályi család egyenes őse — egy régi feljegyzés szerint — Kiscsóltói Tamás itélőmester, akiről már több hiteles adat maradt fenn.[2] 1480-ban 25 arany frt.-ért vette meg nejével Potenciána asszonnyal Basó Péter 3 ragályi jobbágytelkét.[3] 1482-ben és 1490-ben vizsgálatot kért a Basók ellen, akik Csóltón sokféle hatalmaskodást követtek el sérelmére. A csóltói egyház kegyuraságát a maguk számára akarták tulajdonitani, sőt az egyházra törve, azt le akarták rombolni.[4] 1504-ben Kiscsóltói Lászlóval Ragály és Trizs között fekvő „Ravasz-rész" nevü pusztára nyert nádori adományt.[2] Kiscsóltói Tamásnak felmenő őseit is ismerjük. Atyja György volt, akinek az 1427.-i jegyzékben 10 ragályi portája van felvéve.[5] Őse Mihály fia Simon, akit 1351-ben már *Ragályi* néven emlit egy okirat. Ennek a Simonnak nagyapja Csóltói Detre, aki az 1292-i fontos nemzetségi osztálynál előfordul, melyről az I. kötet 165. lapján volt szó. A Ragályi család legelső ősei az ottani adatok alapján:

Az 1554. évi összeirás szerint Kiscsóltót Ragályi Gáspár és Csóltai Antal birták.[7] Ragályi Gáspárnak azonban osztályos atyafiai is voltak. 1551-ben ugyanis Ragályi, másképp Csóltai Gáspár, Ferenc, András és Menyhért a jászói konvent előtt tiltakoztak az ellen, hogy atyafiuk Ragályi Máté egy fél ragályi jobbágytelkét Begányi Lénárt és Gálnak akarta elidegeniteni.[8] A család tehát már több tagból állott, de még inkább elágazott a későbbi századokban, ugy hogy a Ragályi ma is Gömörmegye legnépesebb családja.

A család a közélet terén is állandóan szerepet játszik. Különösen egy ágából, melyből Ragályi-Balassa Ferenc báró is származik, tüntek fel jeles férfiak. Igy Ragályi *István* 1620-ban a magyar rendek által Konstantinápolyba küldött követség tagja, ahol 1620.

[1] Fejér: Cod. Dipl. H. X : 8 : 388.
[2] Lossonczy lt. Miskolcon.
[3] Jászói lt. A. 24.
[4] Jászói lt. div. mand. XXIII. 28.
[5] Thallóczy id. m.
[6] Lásd bővebben Genealogiai füzetek 1909. 1.
[7] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[8] Jászói lt. D. 34.

ápr. 3.-án aláirta Fáy Péter végrendeletét, akit azért, mivel egy törököt levágott, lefejeztettek.[1] Ragályi *János* 1613 - 1626-ig Gömörmegye jeles szolgabirája. Ragályi *Menyhért* 1651-ben Gömörmegye követe a budai basánál;[2] a gömöri reformátusok egyik első embere, kit Lórántffy Zsuzsánna 1658 ápr. 3. án külön levéllel hivott meg a sárospataki sinodusra.[3] Ragályi *Mihály* 1659-ben megyénk országgyülési követe.[2] Ragályi *János* 1684—87 közt Szendrő várának kapitánya, a császár hive. 1685 máj. 1.-én Miskolcon egy nagy kuruc csapatot szétver s aztán Onod várát is megszállja.[4]

Rákóczy küzdelmei alatt a család több tagja harcol a kurucok között. Ragályi *András* és *István* lovas, *István* gyalog katonák 1704-ben. Ragályi *Ferenc* és Madarassy 1703-ban katonáikkal látogatást tesznek Rozsnyón.[5] Ragályi *János* 1722-ben Szatmármegye országgyülési követe.[6] 1741-ben a gömöri felkelő nemesség egyik kapitánya Ragályi *István* volt.[7] Ragályi *Gedeon* 1795 – 1810-ig helyettes alispánja volt megyénknek.

A család ősi címere: kékben zöld alapon páncélos és sisakos vitéz, veres sisaktollal jobbjában bárdot tart. Sisakdisz: a paizsbeli vitéz növekvően. Takarók: veres-ezüst, kék-ezüst.[7]

A család egyes ágaival külön-külön foglalkozunk:

I. ág.

A Ragályi család első ágának őse Ragályi *Ferenc*, kinek felesége centeházi Czente Mátyásnak Ilona nevü lánya volt. Fiuk Ragályi *István* 1612-ben Korláth István szendrői kapitány mellett hadakozott.[8] 1620-ban a magyar rendek Korláth István vezetése alatt egy követséget küldtek a szultánhoz, melynek Ragályi István is tagja lett. Sáfy Ilona feleségétől, kivel a család Tamásfalván kapott nagyobb birtokot,[9] István és Ferenc nevü fiai származtak, kikről 1613-ban történik emlités.

Ragályi *Ferencnek* Imolay Kata hitvesétől több fia származott, kik közül *Ferenc* terjeszti tovább a családot. Ennek gyermekei: Ragályi Zsuzsánna Aszalay Ferencné, Ragályi Zsigmond, Menyhért, László, Anna Szkárosi Farkas János özvegye és Ragályi Ferenc 1726 febr. 7-én osztoztak meg Kisragályon, miután a Ragályi Klára részét már előbb megvették a testvérek.[10] Az ősi apai udvarház

[1] Fáy Ákos: A sajómezei csata és a Fáy-család ősei: 48.
[2] Nagy I: id. m. IX. 380.
[3] Soldos lt. Runyán.
[4] Szendrei: Miskolc története II. 189. 567. III. 369.
[5] Tört. tár: 1886: 586.
[6] Nagy I. IX. 380.
[7] Gömör vm. monogr: 523. 653.
[8] Jászói lt. O. 110.
[9] U. o. 6. 253.
[10] Özv. Ragályi Gézáné assz. családi iratai közt Rimaszombaton.

Kisragályon Ragályi Ferencnek jutott, ki még akkor iskolázott. Az ősi kiscsóltói jószág pedig osztatlanul maradt a négy fitestvér között. A kis és nagyragályi, trizsi, imolai, csákányi, szuhafői, naprágyi, hubói, sajókeszi, gömörpanyiti, kánói, aggteleki, jósafői, alsószuhai, szentpéteri, latránfali, mellétei és beretkei jószágokat, jobbágyokat, marhákat és az összes készpénzt felosztották egymás között.

Ragályi *Zsigmond*, noha apjáról is szép birtokokat örökölt, de ezt még szerzeményeivel megsokszorozta. Nagy birtokokat szerzett Ragályon, Zubogyon, Alsószuhán, Lekenyén, Imolán a borsodmegyei Csernejen, Balajton, Dövényen, Borsodon, Ózdon, Jákfalván, Alacskán, a Nyilasi és Tornaháza pusztákon; az abaujmegyei Szántón és Marcinfalván; a tornamegyei Komijáton, Lászlón és Szinen.[1] Kétszer nősült. Első hitvese Fáy Mária, kitől *István* nevü fia, a későbbi alezredes származott. Ennek fia *István* Borsodvm. alispánja.

Ragályi Zsigmondnak második felesége primóci Szentmiklóssy Mária, kitől több gyermeke származott Utódai közül különösen kitüntek Ragályi *Tamás*, (sz. Balajton 1785. † 1849.) ki 1805-ben a *Segitő* c. folyóiratot meginditotta. Később a politikai élet terén válik ki. Az 1825 27. és 1830, 1832—36.-i országgyüléseken jeles követ. ezután királyi táblai ülnök, majd alnádor. 1841-ben a hétszemélyes tábla birájának nevezték ki. A magy. tud. akadémia 1831-ben tiszteleti tagjává választotta.[2]

Ragályi Ábrahám kir. tanácsos, Tornamegye első alispánja (1815—32-ig) aztán Ugocsa administrátora 1833-ig. Az 1825.-i országgyülésen Tornát képviselte. Főispáni tisztségébe való beiktatásakor mondott beszéde megjelent.[2] 1821-ben a nagy pelsüci uradalomba vezették be, mely Rákóczy Ferenc fejedelem utódjaitól vétel utján szállott a Szeremley családra, róluk pedig a Ragályiakra.[3] Ugyanő a „pelsüczi“ előnévre is kir. adományt nyert. *Ragályi Károly* († Jákfalván 1862-ben) Borsodvm. aljegyzője, majd főszolgabirája 1861-től pedig Tornavm. főispánja. A sárospataki főiskola algondnoka, a felsőborsodi egyházmegye segédgondnoka.

Ragályi Ferdinánd (sz. 1814, † 1881) 1848-ban a rozsnyói kerület jeles országgyülési képviselője, majd a magyar kormány biztosa; 1861-től ismét képviselő. *Ragályi Béla* (sz. 1855) országgyülési képviselő az edelényi kerületben, a borsodi ref. egyházmegye világi főgondnoka. *Ragályi Balassa Ferenc báró,* nagybirtokos, kinek őfelsége 1902 máj 14-én bárói méltóságot adományozott s egyuttal megengedte, hogy előnevét, családnevét és címerét a férfi ágon kihalt *balassagyarmati és kékkői báró Balassa* család előneveivel, családnevével és címerével egyesitve viselhesse.

[1] Jászói konvent 1752—1767-ig.
[2] Szinnyei: Magy. irók.
[3] Jászói lt. 19. 75.

I. tábla.

(Ragályi-Balassa Ferenc báró birtokában levő családfa; a Lossonczy ltár és az idézett források után.)

Ragályi Ferenc
Czente Ilona

István
Sáfy Dóra
(1603—1613.)

István 1613. | Ferenc, Imolai Kata

Ferenc, Dienes Kata, 1697. | László † | Péter, Bolyky Borbála | Pál, Szuhay Mária | Gáspár, Paál Kata

György | András | Erzsébet, Beretky Zsigmond

Zsuzsánna, Aszalay Ferenc 1726. | Klára, ns. Labancz István | Zsigmond, 1. Fáy Mária, 2. Szentmiklóssy Mária (1700—1758) | Anna, 1. szkárosi Farkas János, 2. Szentimrey László | Menyhért 1726. | László, Fáy Borbála | Ferenc, Szentpétery Éva

Zsigmond, Nikházy Julia | József, Anna, Zsuzsa, Charitás, Antal, László, Kiss Kata | Judit, Lossonczy Károly

Zsigmond

1.-től: István alezredes, Sz. Király Zsófia | 2.-tól: József (1769), Szemere Kata (Folyt. a II. táblán) | Zsuzsánna, Drasktóczy Adámné | Kata, Fáy Pál | Borbála, Fáy József | Ábrahám, Szeremley Eszter | Zsófia, 1. Ajtai Mihály, 2 Csoma Zsigmond | Gedeon, Szeremley Krisztina | Julia, Halász Péterné

István, Szentpétery Kata | Borbála, Sz. Farkas Mihály

Abrahám (főispán), vargyasi Dániel Polixéna 1820. | Zsuzsánna, Cházár Gábor | Eszter

Terézia, 1. Bárczay László, 2. Bónis Menyhért | Magdolna, Ragályi Tamás

Zsigmond, Fáy Zsuzsánna | Krisztina, Szepessy József | Pál, Fáy Erzse | Gedeon, Csernyus Apollónia | Károly, Brond Borbála | Zsófia, Kubinyi Lajos | Ferenc, 1. gal. Balogh Zsuzsánna, 2 Farkasfalvi Mauks Ida

Zsigmond | Lajos | Károly | György | Oktávia, Bornemisza István

Gedeon, Mudrány Cecilia | Miksa, Gróf De La Motte Luiz | Ferdinand, Czékus Adél | Mária, Koós Károly | Apollónia, Szentmiklóssy Antal

Gizella, Bornemisza István | Sarolta, Szabó Gusztáv | Etelka, Patyánszky Szilárd

Gedeon | Kata, Papp István | András, Török Erzsébet | Vilma

Gyula, szendrői Török Hermina | Frigyes †

Anna, Gedeon Jenő | István, Szakall Mária

Ilona, Dókus Ernőné | Anna † | Gyula, Török Sára | Ferenc (**Ragályi-Balassa báró**), báró Balassa Emma

Róza, Gömöry János | Berta, Bihary Lajos | Kálmán | Izabella, Mannó Szilárd | Mária

Etelka | Gyula | Ferenc

Mária | Karolina

II. tábla.

József (1769)
(ki az I. táblán is)
Szemere Kata

Klára, Rhédey Gedeon — Kata, Szepessy László — József, Bernáth Zsuzsánna — János, Komáromi Zsuzsánna — Mária, Kazinczy József — Erzsébet, Fáy József — Tamás, 1785—1843. alnádor, Ragályi Magdolna

József — Klára — Ferenc — Ábrahám, pelsüczi Hámos Matild — Miklós

Albina, Lossonczy Károly

Etelka, Far..as Ábrahám — Piroska, Hanv..y Aladár — Miklós, Gombos Ida — Lóra — Béla, képviselő, Miklós Ilona

Matild, Fráter Zoltán — Ida, Bolváry Andor

Ilona, Koós József — Miklós, Kirste Mici

Rózsi

II. *A katholikus ág.*

Őse valószinüleg Ragályi László (1726), aki az I. táblán előfordul nejével és gyermekeivel. A hiteles elágazása azonban csak Ragályi Lászlótól hozható le (1776).[1]

Ragályi László Ragály 1776.
Gedeon Anna

István (sz. 1782.), Pothornyay Anna (Mezőcsát) — Mihály (sz. 1786.), Ragályi Mária — Antal — József, Gömör vm. aljegyzője, Seltmeyer Mária — Ferenc †

István (alispán) Mezőcsát, Grottkovszky Mária — Lajos († 1905.) (Mezőcsát)

Pál, Rosty Mária — Gyula †

János — Mária, Ragályi Mihály

Gizella, Hevessy Józsefné — Géza, Marton Matild — Margit, Géczy Gyula

Mária, Dettrich Atilla — Aladár (képviselő) — Lujza, Nékán Ede

Elemér

III. *A kisragályi ág.*

Őse Ragályi Gáspár, kinek szülei egy régi családfa szerint, Ragályi Ferenc és Imolay Kata. Ez a Gáspár azonos az I. táblán előforduló Gáspárral, kinek neje Paál Kata. Fiai 1748-ban osztoznak meg apai birtokaikon.[2]

Ragályi Gáspár
Paál Kata

Ferenc 1748. — Gáspár 1748. — Gábor 1748. — János 1748.

Ferenc 1748.: Zsigmond — András
Gáspár 1748.: László — Péter
Gábor 1748.: István — Sándor
János 1748.: Ádám, Ujfalusy Anna

Péter: Julia
István: Zsigmond

Julia és Zsigmond: Zsigmond (1906. Ragály), Lenkey Erzsébet — Borbála

Ádám, Ujfalusy Anna: ..dám (sz. 1768.) — Pál

..dám: Eszter

Zsigmond, Lenkey Erzsébet: Sándor — Piroska — Ilona — Julia

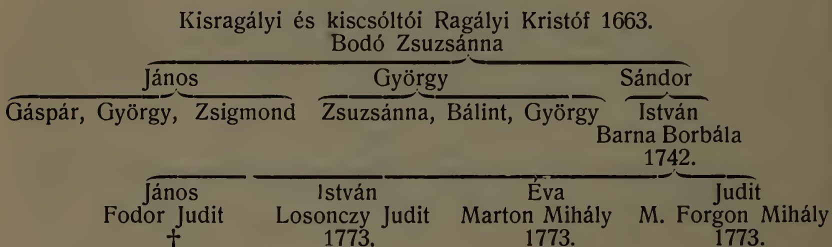
Pál: Julia, Kata, József, Eszter, Lajos, Pál, Zubogy

Pál, Zubogy: János — József — Árpád — Ilona

[1] Családi közlés hiteles anyakönyvi kivonatok alapján.
[2] Családi iratok Ragályi Zsigmondnál Ragályon.

IV. Az imolai ág.

Őse Ragályi Kristóf, ki 1663-ban egy kisragályi házhelyet zálogositott el.[1] Felesége Bodó Zsuzsánna Imolán is birtokos volt. Ez az ág anyai ágon Hanvay Mártontól s feleségétől Vályi Beke Margittól származik le, ki Beke Pálnak és Bodolai Dorottyának volt leánya (1578). A Bodolai család után örökölte a Ragályiak imolai ága Bodolló pusztának harmadrészét.[2] Ragályi István és mellétei Barna Borbála gyermekei: János, István, Éva Marton Mihályné és Judit Forgon Mihályné 1773 jul 11-én osztoznak meg ragályi, imolai, csákányi és zubogyi birtokaikon.[3] A család ma is él Imolán. Ősei nehány ízen igy ágaznak el.[4]

V. A naprágyi és putnoki ág.

Ennek az ágnak őse Ragályi László, ki 1654 körül élt. Leszármazóit, kik leginkább Naprágyon virágoznak a következő oldalon látható családfa tünteti fel. Egy onokája Ragályi István Putnokon lakott 1700 körül; tőle ered a putnoki ág.

VI. Az alsóvadászi ág.

Gömörmegye 1744-ben nemesi bizonyitványt adott ki Ragályi András alsóvadászi lakos és fiai: György, András és János részére, hogy a régi kiscsóltói törzsből származtak. Őseik:[5]

[1] Lenkey lt.
[2] Orbán iratok Zádorfalván.
[3] Forgon lt.
[4] Forgon iratok és a vm. lt. peres aktái alapján.
[5] Vm. lt. nsi iratok. Ha jól sejtjük családfájuk az I. táblán látható törzshöz illeszthető.

A naprágyi ág családfája.

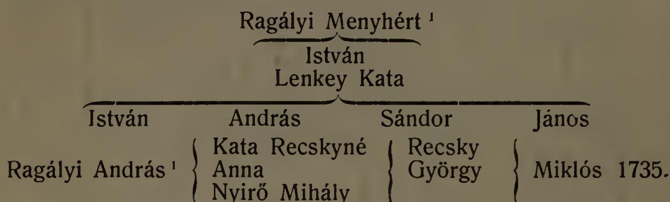
- Ragályi László 1654. Lőkös Katalin
  - János, katona †
  - András, 1670. Sáffy Dorottya
    - László, 1763. Tar Mária
      - György, Orbán Kata
        - György, Tőzsér Éva
          - Klára, Anderkó Mihály
          - Erzsébet, Ambrus István
          - Juliánna Németi Pál
        - Pál Bodon Judit
          - István, Tar Zsuzsánna
            - László, Nagy Mária
              - László Deme Juliánna
                - György
              - Ferenc (Zadorf.) Kósik Juliánna
                - László,
                - Juliánna
          - Lajos, Orbán Zsuzsánna
            - Lajos,
            - Zsuzsánna
          - Pál Szakall Julia
            - Pal,
            - Juliánna
          - Lajos Bodon Erzsébet
            - László
      - Mária, Pósa Péter
    - János, 1. Naprágyi Katalin 2. Bodon Anna
      - István, Olbán Éva
        - Mária Ragályi János
          - Eszter Dusza István
        - Károly Fülpes Zsuzsánna †
      - Kata Kovács János
    - András, Tar Éva
      - Fetenc, Fejér Sára
        - András, Miskolcon
        - Ferenc
      - Sándor, Németi Erzsébet
        - Péter, Orbán Judit
          - András,
            - Illés,
              - Teréz Orbán Pálné
            - Ferenc, nőtlen
            - Lidi
          - László,
            - András,
              - Ilona,
              - Irén
            - Pál
              - Barna,
              - Piros,
              - Rózsa
          - Zsuzsánna Szivos Györgyné
        - Sámuel, Bodon Éva
          - Sámuel,
            - Gábor,
            - Klára
          - József,
          - Éva,
          - Dániel
            - László,
            - Dániel 1906 Miskolc
        - Sándor, Lenkey Juliánna
          - János,
            - Zsuzsánna Tar László
          - Ádám, Szuhafőn — vő. —
            - Maxi Szuhafő sz. 1867.
          - István,
            - Apollónia
          - Zsigmond
          - Erzsébet
        - Juliánna Táncos Ferencné
        - Mária, Molnár György
        - Zsuzsánna Adorjánné
      - Zsuzsánna Héthy György
      - Katalin Kállai-Szentmiklóssy László
    - Zsigmond,
      - János Cikó Zsuzsánna Kovács Mária
        - János, Ragályi Mária
        - Mária, Nagy Zsigmond
        - Juliánna Tar Zsigmond
      - Zsigmond Cikó Katalin
        - László (Zilajon)
          - István,
          - Juliánna
        - Judit Palla László
    - Ferenc, Cikó Mária
  - Anna, Szentkereszty Jánosné
  - István, 1670. k. élt Molnár Zsuzsánna
    - István, Horváth Zsuzsánna **Putnok**
      - József Frenyó Zsuzsa
        - József Pongó Éva
          - Lajos, Bessenyei Zsuzsánna (Vértes)
          - Juliánna Almásy János Kánó
          - Gerson nőtlen †
          - Sámuel, Horváth Borbála
            - Borbála, Réthy József
            - János
          - György 1. Molnár Beta 2. Láng Emilia
    - Gáspár, Naprágy Fülpes Erzsébet
      - György Bodó Erzsébet
        - István
        - József, Ragályi Erzsébet
          - Lajos, 1906. elő.
            - Zsigmond,
            - Lidi
          - József,
            - József és Erzsébet
          - Antal
            - Eszter és Rozál
        - György, Ablonczy Zsuzsa
          - Borbála,
          - Gedeon.
            - Erzsébet
          - Juli,
          - Teréz
        - Mária, Lenkeyné
        - Zsuzsánna Kalasné
  - Katalin Szabó János

VII. Az ecsegi ág.

Egy 1736.-iki tanukihallgatási jegyzőkönyvből kitünik, hogy Ragályi Mártonnak, ki akkor Ecsegen lakott, Ragályi István ragályi lakos volt az apja. Nemességének bizonyitására emlitik fel a tanuk azt az érdekes dolgot, hogy Ragályon a biróságot az özvegy aszszonyoknak is viselniök kellett, t. i. amikor Ragályi István meghalt „mindgyárt más esztendőben, — mivel a nemes bíróságnak sora rajta volt — az özvegye az nemes biróságot elviselni kéntelenittetett“.[1]

VIII.

Még két töredékes családfát is közlünk:

Rajszy

Régi nemes család. Ősük valószinüleg „*Rayczy*“ Péter, ki 1600 körül Kusza Péter lányát Annát birta feleségül.[2] 1633-ban ns. Rajszy János és Erzsébet testvérek szerepelnek Kisfaludon.[2] 1641-ben pedig Rajszy István zálogosit el egy birtokrészt.[2] Egy 1770.-i okirat szerint Kisfaludot hajdan a Kusza, Vincze, Rajszi és Gellértfy családok birták négy egyenlő részben.[2] Az 1703. i nemesi vizsgálatkor Rajszy Péter élt a családból Kisfaludon, ki mint kuriálista nemes van felvéve az akkori jegyzőkönyvben.[3] Rajszy János, István és Péter 1749-ben uj adománylevelet nyernek a nádortól kisfaludi kuriájukra.[2] Az 1754.-i gömöri nemesi összeirásban Rajszy István özvegye Simon Anna és fiai: Rajszy István és Péter vannak felvéve.[4]

Rakottyási

Régi kihalt család, mely a rakottyási *Félkéz* és *Góbis* családokkal állott vérségi atyafiságban. Rakottyási Miklós fiai: *Rakottyási* Mihály diák és *Félkéz* Pál 1471-ben panaszt emeltek Roskoványi Tamás és társai ellen, akik az abaujmegyei Góbisfölde pusztán fekvő birtokukat elfoglalták. Ugyanekkor több gömöri nemes ellen

[1] Vm. lt. ns. iratok.
[2] Adorján Lőrincné asszony iratai Rimaszombaton.
[3] Vm. lt. jk. XV. 55.
[4] Illéssy dr.: Az 1754—55.-i országos nemesi összeirás.

is vizsgátatot kérnek, amiért Rakottyás határában hatalmaskodásokat követtek el.[1] Rakottyási Félkéz Pál 1495-ben — hosszas perlekedés után — osztályos egyességre lép góbisházi Góbis Miklóssal, mely szerint az abaujmegyei Kércset, Góbisfölde pusztát s a rajta fekvő tarcsai malmot, a megyebeli Góbisházát és Rakottyást, a Balogon egy malommal felosztották egymás közt.[1]

Rakovszky (*nagyrákói*)

Ősrégi turócmegyei család, melynek elődei már a tatárjárás idejében vitézkedtek a sajói ütközetben. 1245-ben kapják IV. Bélától Rákó földét (Turóc). Az előkelő család nemcsak Turócban. hanem a szomszédos megyék területén is elágazott, igy Gömörmegyében, különösen a kishonti kerületben előkelő szerepet játszott. Rakovszky József 1776-ban honti főszolgabiró, később kishonti alispán. Testvére Elek Szatmárban alispán. Ez utóbbinak József nevü fia szendrői Török Jankát vette feleségül, kivel Gömörben a Bakti pusztán lakott. 1827—28-ban al-, 1829—35-ben főszolgabiránk.[2]

Címerük: kékkel és arannyal vágott paizs, felül koronából kinövő férfi, jobbról csillag, balról nap által kisérve; alól jobbrafordult rák Sisakdisz: két liliomszár közt növekvő férfi.[3]

Raskó

Raskó Mihálynak V. Ferdinand 1836 dec 29-én nemességet adományoz, azokért az érdemekért, melyeket 1805—1833-ig, mint munkácsi várkapitány szerzett s őt azzal a címerrel tünteti ki, melyet 1825-ben Raskó Márton őrnagy testvérének adományozott, ki maradék nélkül szállt a sirba. Ez a címer a következő: kékkel és veressel vágott paizs, felül ezüst fél griff jobbjában görbe kardot tart, alul pedig hatágu ezüst csillag. Sisakdisz: két fekete szárny közt lebegő, ezüst csillag. Takarók: kék-ezüst, veres-ezüst. Az armálist Gömör-Kishont megyék gyülésén hirdették ki 1837-ben.[4] Raskó Mihálynak 1847-ben magva szakadt.

Ratkay

I. A család fészke Ratkó, melyről nevét is vette. A családot osgyáni Bakos Borbála 1696 máj. 9.-én Ráhó várában kelt okiratában szabaditotta fel a jobbágyságból. Ezután Lipót király 1700

[1] Jászói lt. R. R. R. Nr. 10. 11. v. ö. a Góbis név alattiakkal.
[2] Nagy I. id. m
[3] Rakovszky József pecsétje után (Forgon lt.)
[4] Eredetije Kern Adolfnál Rimaszombaton.

máj. 10.-én címeres-nemeslevelet adományozott Ratkay Györgynek és fiainak Mátyás, János, Mihály, Pál és Andrásnak, melyet aug. 30.-án Pelsőcön hirdettek ki. A család egy ága Ratkóról Jólsvára származott. Ratkay György fiai Mihály és András 1733-ban Jólsván laktak.[1]

II. Nagy Iván szerint Mária Tereziától 1769 julius havában kapott egy Ratkay család nemességet.[2]

Ratkó

Ratkó Márton 1716-ban kapott nemességet a következő *cimerrel*: kékben zöld halmon koronából kiemelkedő, kétfarku oroszlán jobbjában kardot tart. Sisakdisz: kék-arany, veres ezüsttel vágott bivalyszarv közt fekete medve. Takarók: ezüst-veres, veres-kék.[2] Ratkó Miklós 1835—49-ben Gömörmegye aljegyzője. Ratkó Andort pedig 1867-ben tiszteletbeli esküdtnek nevezték ki.[2]

Recsky

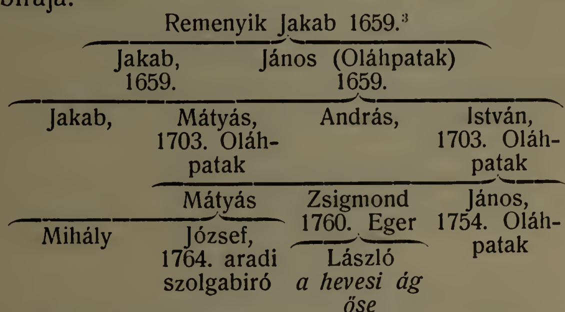
I. Régi család, mely már a XV. században a legvagyonosabb gömöri családok közt foglal helyet. Recsky Tamásnak az 1427.-i portális adólaistrom szerint Péterfalván 5, Utason 13, Eperjesen (megyei falu volt) 9, Dobfenéken 3, Sároson 8 jobbágytelke volt.[3] Recsky Tamás 1427 máj. 22.-én Pál, Miklós és Tamás nevü fiaival zálogba vette Csathó Miklós péterfalvi és domaházi (Heves) birtokát. Dobfenék földesura 1554-ben Recsky Farkas.[4] Recsky György és Zsigmond 1561-ben uj adományt nyertek Dobfenék és Péterfalva helységekre, aztán Sáros és Kökényes pusztákra.[5] A család a közel multban a Széki pusztán birtokos.

II. Megyénkben is van, egy Recske nevü falu, mely szintén egy Recsky család birtoka volt. De mig a fentiek talán a hevesmegyei Recsky családból erednek, ezeknek fészke a megyebeli Recske helysége, ahol 1427-ben 5 jobbágytelke fordul elő Recsky Imrének.[3] Utóda lehetett neki Recsky Balázs, ki 1524-ben már nem élt. Ebben az évben lányai: Margit Czenteházi Infy Gergelyné és Orsolya Czenteházi Benedekné 100 arany frt-ért adják el felsőrecski nemesi udvarházukat és jószágukat.[6] Ennek a Recsky családnak magvaszakadt.

[1] Vm. lt. jk. XV. 60. 80.
[2] Nagy I. id. m. IX. 653. 654 és Gömör vm. monogr.
[3] Thallóczy: id. m.
[4] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[5] Királyi könyv: III. 698.
[6] Dancs lt. Jószágukat a Dancs család szerezte meg.

Remenyik

A család ősei Remenyik Mátyás, Jakab, András és Tamás testvérek fiaikkal 1659 okt. 20.-án nyertek címeres-nemeslevelet, melyet 1661-ben Trencsénben hirdettek ki.[1] A család fészke Restér, ahol a falunak Csetnek felőli végén, egy kis patakocskán tul feküdt a család ősi fundusa. Itt laktak a nemességszerző testvérek, kiknek utódai más-más helyeken alapitottak családot. Közülök Remenyik Tamás tanult ember volt — mint 1743 ban öreg tanuk vallják — a csetneki kastélyban porkolábságot is viselt. Ő szerzett nemességet családja számára. A másik testvér Remenyik Mátyás az ősi házhelyen maradt Restéren. Fia Remenyik Péter, akinek Péter nevü fia 1743-ban Borsodmegyében, Hegymegen lakott. A nemességszerző testvérek egyikét *Selebi*nek hivták.[1] Ez katona volt s a török háborukban esett el. Remenyik Jakab Oláhpatakra költözött s megalapitotta az ottani virágzó ágat. Közülök 1703-ban Mátyás és István igazolták nemességüket.[1] Ennek az ágnak egy hajtása Hevesmegyébe, más Aradmegyébe szakadt. Remenyik Zsigmond, a hevesi ág őse 1760-ban Egerben lakott. Remenyik József 1764-ben Arad vm. szolgabirája.[2]

Remenyik Miklós 1703-ban Csetneken vett házhelyen lakott, mint a nemesi-vizsgálati jegyzőkönyv mondja.[3]

Dobsinán is virágzik a családnak egy ága. Ősük — egy 1754. évi tanuvallomás szerint — Remenyik György, aki még a XVII. században telepedett le Dobsinán. Ebből az ágból 1754-ben Remenyik András, Mátyás és Sámuel dobsinai lakosok éltek.[3]

Remenyik György két fiával Gócson, Remenyik János pedig Ochtinán lakott 1754-ben.[3]

Még Pestmegyébe is elszármazott a családnak egy ága. Remenyik György pesti lakos, iparos 1792-ben Gömörmegye bizonyitványával igazolta nemességét.[4]

[1] Vm. lt. jk: XV. 49. és ns. iratok.
[2] Orosz: id. m. 245.
[3] Vm. lt. ns. iratok és jk. XV. 51.
[4] Kőszeghy: Nemes családok Pest vm.-ben.

Címer: jobbharánt vágott paizs, felső kék mezejében a vágási vonal mentén haladó oroszlán, alsó veres mezejében zöld alapon jobbrafordult pelikán fiait vérével táplálja.[1]

Répás (*Biró*)

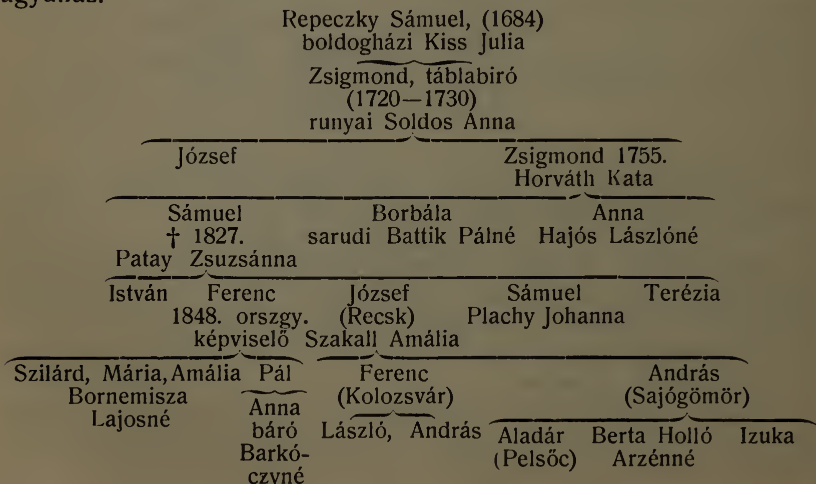
Lipót 1692 nov. 8.-án emelte nemességre Répás Györgyöt és fiait Istvánt és Pált, valamint testvérét Répás Istvánt. Armálisukat kihirdették 1693-ban Hontmegyében. Az 1733.-i nemesi vizsgálatkor *Répás*, másképp *Biró* István, János és Pál fordul elő Kishontban.[2]

Repeczky

Előkelő nemes család, mely a XVI. században Horvátországból származott Nógrádmegyébe. I. Lipót megerősitette a család nemességét.[3] Repeczky Sámuel 1684-ben személyesen vett részt a nemesi felkelésben. Fia Zsigmond táblabiró, akit sógorával, szántói Szabó Zsigmonddal nádori uj adomány mellett iktatták be Szököllő, Mucsiny faluk birtokába, aztán Teleki és Csigaháza pusztákba.[3]

A család Hevesben is nagy jószágoknak ura 1693-ban.[4] Repeczky Ferenc 1848-ban országgyülési képviselő, egy ideig kormánybiztos, ki a harcmezőn is szolgálatot tett nemzeti ügyünknek. A családból származik Repeczky Sámuel, ki jelenleg Sajógömörön lakik, fia Repeczky Aladár Pelsőcön tisztviselő.

Címer: kékben, koronán könyöklő kar kardot tart. Sisakdisz: ugyanaz.[3]

[1] Sárkány Kálmánné assz. birtokában levő régi pecsétnyomó után, Dobsinán.
[2] Vm. lt. jk: XV.
[3] Nagy I. IX. 677. 679.
[4] Szederkényi: id. m. IV. 52.

Rétey-Nagy

Pozsonymegyei adományos nemes család, melynek neve eredetileg *Nagy*, előneve pedig *rétei*. Gömörben azonban a Rétei név válik általánossá. Réthei Nagy Ferencet 1543-ban vezették be Réten (Pozsonym.) két telek birtokába.[1] Megyénkben a XVII. század végén kezdenek szerepelni. Eleinte Otrokocson és Lőkösházán, majd Mihályfalván és Alsóvályon voltak nagyobb birtokaik. Rétey János 1703-ban Otrokocson igazolta nemességét.[2]

II. Rákóczy Ferenc küzdelmei alatt két jeles tiszt tünik ki a családból, Rétey János lovas ezredes és Rétey György gyalogezredes, kikről Thaly is több helyen megemlékezik munkáiban.[3] Rétey János már mint nős ember ragadt fegyvert Rákóczy mellett. A bejei egyház születési anyakönyvében a következő feljegyzések láthatók Szathmáry-Király Miklós keresztelése mellett 1707-ből: „kereszt apja Rétey János uram a *confederált magyarok között levő ezredes lovas-főkapitány*, kereszt anyja pedig ugyan őkegyelme házastársa Nyustyay Erzsébet."[4] A szatmári béke után Mihályfalván telepedett le, ahol a vitéz kuruc tetteiről még a késő onokák is sokat regélgettek.[5] A felsővályi ref. egyháznak derék patrónusa volt. 1720-ban a felsővályi templom kijavitása nagyrészt az ő áldozatkészségéből történt. 1732 dec. 24-én pedig becses karácsonyi ajándékkal kedveskedett az egyháznak. Ekkor vonták ugyanis fel a felsővályi tornyocskába az általa öntetett, „*vocavi et vos renuistis*" felirásu harangot.[6] Mihályfalván és a szomszédos községekben fekvő birtokait lánya Rétey Judit Tornallyay Mártonné örökölte.[7]

Címer: hatküllős kerék; sisakdisz: növekvő, magyar vitéz jobbjában hadi-bárdot tart.[8] Leszármazásuk (az idézett források, a Vattay és Dancs lt. adatai alapján).

Rétey-Nagy János
Bay Zsófia

- György
  - Zsigmond
- Ferenc
  - Judit Taliánné
- János kuruc ezredes, Nyustyay Erzsébet
  - Judit Tornallyay Mártonné
- Mihály, Hatványi Klára
  - Mihály, Eszenyi Julia 1747. özvegy
    - Márton
  - Mária hanvai Darvas Györgyné 1747.
  - Judit Uza Sándorné 1747.
  - Borbála Szerencsy Mihályné 1747.
- Péter
  - László
- Mária Dul Mihályné

[1] Nagy I.: id. m. VIII. 67.
[2] Vm. lt. jk.: XV. 59.
[3] Thaly: Ocskay: 190—191. stb.
[4] Már 1705-ben is nős volt. Ebben az évben ugyanis Nyustyay István, Imre és Jánostól 100 frt.-ért zálogba vette felsővályi Forgon nevü szőllőjüket. (Soldos lt. VIII, 330.)
[5] Bodon A.: A felsővályi egyh. tört. 7.
[6] Anyakönyvi feljegyzés.
[7] Egybekeltek 1713-ban Mihályfalván. Rétei Judit ekkor 13 éves volt. (Rozsnyói-Hiradó.)
[8] Siebmacher: id. m. 241 Rétey János kurucezredes 1708 pecsétje után.

Rigó

Vármegyénk 1763-ban bizonyitványt adott ki Rigó László nemességéről.[1]

Rochfalusy (*Rochfalvay*)

Rochfalva, a család ősi fészke, melyről nevét vette a Csetnekvölgyön fekszik. Rochfalvay Mihály és Rozman Ilona nejétől született György nevü fia 1718. jul. 14-én kaptak III Károlytól cimeres nemes levelet, melyet 1718 dec. 9-én hirdették ki megyénkben.[2] A család nemsokára, vagy már ekkor is inkább a Rochfalusy nevet használta. Az 1754—55. nemesi összeirásban is „Rochfalusy György fordul elő. A család még a mult század elején a nagyobb megyei földesurak közt szerepelt; birtokai a felvidéken Ochtinán és a környékbeli falukban feküdtek. 1768-ban Rochfalussy György megyei bizonyitványt kap arról, hogy Rochfalussy Mihály ochtinai lakosnak fia.[1]

Címere: kékben, zöld halmon arany koronán veres ruhás, veres zászlót tartó kar. Sisakdisz: két fekete sasszárny közt növekvő, fehér egyszarvu. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Roll

Roll Gáspár és fiai, aztán *Fogas* János és Miklós és *Hirsch* Gergely 1662 márc. 4-én kaptak I. Lipóttól nemességet, melyet megyénkben hirdettek ki. Az 1733-i nemesi vizsgálatkor Roll Gáspár fiai János, Dániel, Márton és Mihály rozsnyói lakosokkal találkozunk.[3] Roll Mártonnak Gáspár nevü fia Rozsnyóról még legény korában Szebenre költözött, ahol megházasodván, végleg letelepedett. 1771-ben nemessége iránt keresi meg Gömörmegyét. Onokatestvérei Roll Dániel, János és György akkor is Rozsnyón laktak.[4]

A család cimere a Hirsch családéval azonos.

Róth (*pongyeloki*)

1616 aug. 23-án Róth János és Tamás testvérek II. Mátyás királytól címeres nemeslevelet kapnak.[5] A családnak egyik kimagasló tagja volt Róth Mihály, ki 1677-ben Jénában tanult. Visszatérve hazájába Eperjes birája lett, majd Rákóczy küzdelmei alatt 1706-ban

[1] Vm. lt. ns. iratok.
[2] Eredetije a Gömörvm. Muzeumban.
[3] Vm. lt. jk. XV. 151.
[4] Vm. lt. ns. iratok.
[5] Siebmach. Suppl. 105.

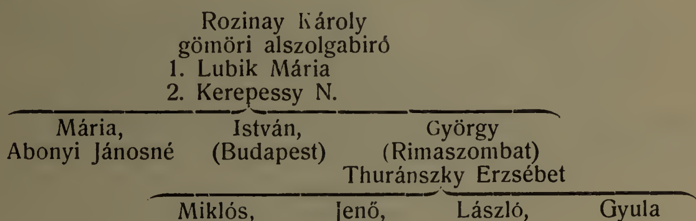
Sárosmegye alispánja. 1727 jun. 8-án Gömörmegyében Pongyelok helységre nyer adományt, mely Galambos Ferenc magvaszakadása folytán szállt a koronára. Gyermekei közül Mihály Kishont alispánja, Kharitas pedig Szontagh Gáspárné.

A pongyeloki Róth családnak egy ága a Dunántul virágzott, hol még a mult században is megyei hivatalokat viseltek tagjai.[1] A család a Korponayakkal is rokonságban állott, kiknek magvaszakadása után 1822-ben a Luzsénszky-családot iktatják be az osgyáni uradalomba. Ekkor Róth Lajos és Ferenc, aztán Malatinszky János nejének Róth Máriának nevében, ki p. Róth Ferenc és Korponay Klára leánya, tiltakoznak a bevezetés ellen.[2]

Címerük: vörössel és kékkel hasitott paizsban, zöld alapon fehér oszlop, mely felé jobbról nyillal átlőtt fehér egyszarvu, balfelől koronás arany oroszlán ágaskodik. Sisakdisz: két sasszárny közt arany oroszlán emelkedik ki jobbjában négy nyilvesszőt tart. Takarók: veres-ezüst-, kék-arany.

Rozinay

A hagyomány szerint Magyarbélből származik Gömörbe. Rozinay Márton 1733-ban a rozsnyóiak közt igazolta nemességét.[3] Rozinay N. rozsnyói püspöki ügyész s uradalmi igazgató, kinek Klára nevü lányát Gelle Károly vette feleségül.[4] Rozinay Károly 1843—45 közt Gömörmegye alszolgabirája, ki Balogfalván volt földbirtokos.[5]

Rudy

A család őse Rudy *Mihály* 1674 máj. 6-án kapott Lipóttól címeres-nemeslevelet, melyet 1675-ben Tőketerebesen hirdettek ki. Rudy Mihálynak János fiától származó onokája Rudy *György* már Rozsnyó városában lakott, melynek egy időben tanácsosa is volt. Utódait *Rucska* és *Manyili* néven is hivták.[6] Rudy Györgynek fia

[1] Nagy I.: IX. 781.
[2] Jászói lt.: XIV. 81.
[3] Vm. lt. XV. 133.
[4] Nagy I.: id. m. IX.
[5] Anyja: Pongrácz Krisztina után. (családi közlés).
[6] Vm. lt. nemesi iratok.

János; ennek fia II. György 1769-ben Rozsnyón lakott. Fiai III. György és József 1801-ben egri lakosok voltak. Józsefnek fia Mihály, akinek fiai Ferenc és Mihály részére 1840-ben nemesi bizonyitványt ad ki Hevesmegye. Hevesben már 1798-ban kihirdették Rudy József és Gábor nemességet, kik még Rozsnyón születtek.[1]

A gömöri ágból Rudy József 1845-ben gömöri esküdt. A család ma is él.

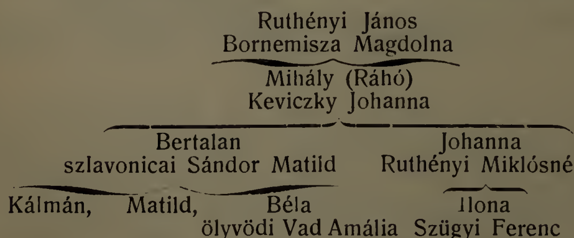
Ruthényi (*deméndi*)

Előkelő gőmörmegyei család. Ősei Ruthény, János, Mihály és Mátyás 1716 ápr. 16-án kaptak címeres nemeslevelet, mely a családi közlés szerint már nemesség ujitás. Az 1725. évi nemesi vizsgálat alkalmával Ruthényi Mátyás fiai Mihály és Mátyás igazolták ezzel az armálissal nemességüket.[2] A család a Jánoky család jószágainak egy részét örkölte Ráhón, — ahol Ruthényi Béla most is nagybirtokos. A családnak egy ága Kishontból Gömörbe származott. Gömörmegye 1773-ban Ruthényi Ferenc, tiszolci származásu, rozsnyói lakos nemesi származásáról tanuskodik. Ez az ága mult század elején kihalt.

A család más ága Nógrádmegyében virágzott.

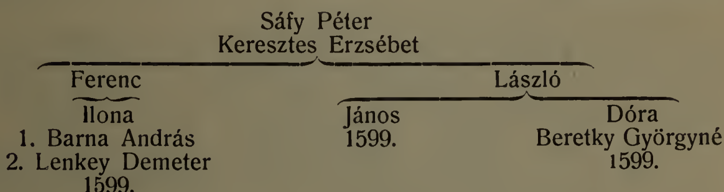
Címerük: kék paizsban zöld alapon leveles koronán nyugvó veres ruhás kar virágvázát tart, melyből három liliom emelkedik ki. Sisakdisz: a paizskép. Takarók: veres ezüst, kék arany.[3]

[1] Orosz: id. m. 247.
[2] Orsz. lt. honti ns. összeirás.
[3] Gömvm. monog. 655.; Nagy I.: IX 823.

Sáfi (*sáfiházi*)

Régi nemes család, mely a nógrádmegyei Sáfiházáról származik. Ennek a községnek ma nem találjuk nyomát. Báthory István országbiró 1599-ben elrendeli Sáfy Ilona Lenkey Demeterné érdekében, hogy onokatestvérei: Sáfy János és Dóra által birt, ősi jószágokból, melyek a kishontmegyei Tamásfalván és Pribojon fekszenek, az őt illető részt kihasitsák.[1] Elágazásuk e szerint az okirat szerint:

1581-ben Széchy Tamást akarják bevezetni Sáfi János tamásfalvi és priboji jószágaiba, de az ellen Sáfi János és Lenkey János óvást emeltek.[2] Sáfiházi Sáfy András 1596-ban feleségével Lenkey Fruzsinával a megyebeli Palackán végrendeletet tesz. Gömör- és Nógrádmegyében fekvő birtokaikat Kata, Mihály és Bálint nevü gyermekeiknek hagyják; gyámjokul pedig Ujlaky Mihály rokonukat nevezik ki, akinek jutalmul szabad választás szerint a *nógrádmegyei sáfiházi*, vagy a lázi puszta házhelyüket hagyományozzák.[3] A család még az 1600-as években is szerepel Tamásfalván. Sáfi Gáspár 1663-ban, Sáfi György pedig 1682 és 1688-ban ad el itt birtokrészeket.[4] Az 1754. évi nemesi összeirás alkalmával már a szomszédos Borsodban találkozunk Sáfi György nevével.[5]

[1] Lenkey lt. Zádorfalván.
[2] Jászói lt. ikt.
[3] Nagy I. X. 6.
[4] Lenkey lt.
[5] Illéssy: Az 1754—55. évi nemesi összeirás.

Sajler (*Zaller, Zejler*)

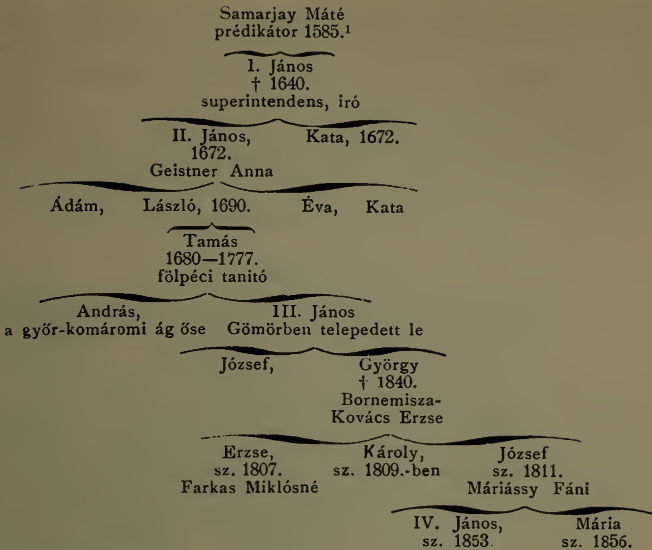
Sajler Márton-József és három fia Dániel-György, Márton-János és Sámuel 1701. jul. 21.-én nyertek Lipóttól címeres nemeslevelet, melyet 1702. nov. 29.-én Pelsőcön hirdettek ki.[1] A család Dobsinán lakott a nemességszerzés idejében. 1703-ban Sajler Márton igazolta ott nemességét.[1] Az 1728—1733. nemesi vizsgálatkor pedig Zaller Dániel, György, Márton, János és Sámuel dobsinai lakosok igazolták nemességüket.[1] Az 1754—55. összeirásban is *Zaller* néven vannak felvéve a nemesek közé. Megyénk 1770-ben bizonyitványt ad ki Sajler Antal részére arról, hogy Sajler Dániel szikszói lakosnak fia s ebből a nemes családból ered.[1] A XVIII. sz. közepe táján éltek Sajler *Jakab* dobsinai ötvös és neje Czékus Anna, kiknek utódai Kuntaplocán szerepelnek. Fiuk *István* kétszer nősült. Először Hazady Máriát, másodszor Boltos Máriát vette nőül. Gyermekei: Mária Schlosserné, József (neje: Keviczky Krisztina), Zsuzsánna Feledy Mihályné, Borbála Urbán Andrásné és Judit Jeszenszkyné.[2]

Samarjay

Első ismert őse Samarjay Máté polgári ref. prédikátor 1585-ban.[3] Fiai közül I. János miután a heidelbergi egyetemen tanulmányait befejezte, visszatért hazánkba s mint jeles superintendens és iró szerzett hirnevet. Meghalt Nagyszombaton, 1640-ben.[3] Fia II. János 1672. aug. 29.-én címeres nemeslevelet szerzett, melyet Vasmegyében hirdettek ki. Ennek onokája Samarjay Tamás a győrmegyei Fölpécen tanitó. Idősebb fia András, a győr-komáromi ág őse, mig kisebb fiától III. Jánostól a gömöri ág származik. Az idősebb ágból származott Samarjay Károly (sz. 1821.) pozsonyi ügyvéd, ki mint iró is kitünik. Költeményeivel és nyelvtani munkáival aratott sikereket. A gömöri ágból Samarjay József 1829-ben esküdtje volt vármegyénknek. Az 1848—49-i szabadságharcunkban, mint a gömöri nemzetőrök kapitánya, Schlick ellen tüntette ki magát.

Címerük: kék paizsban zöld alapon könyöklő, kardot tartó kar. Sisakdisz: növekvő egyszarvu; takaró: kék-arany, veres-ezüst.

[1] Vm. lt. jk. XV. 65. 91 és ns. iratok.
[2] Nagy I. Családtört. Ért. II. 128.
[3] Nagy I. id. m. X. 22.

Samarjay Máté
prédikátor 1585.[1]

I. János
† 1640.
superintendens, iró

II. János, 1672. Geistner Anna — Kata, 1672.

Ádám, — László, 1690. — Éva, — Kata

Tamás
1680—1777.
fölpéci tanitó

András, a győr-komáromi ág őse — III. János Gömörben telepedett le

József, — György † 1840. Bornemisza-Kovács Erzse

Erzse, sz. 1807. Farkas Miklósné — Károly, sz. 1809.-ben — József sz. 1811. Máriássy Fáni

IV. János, sz. 1853. — Mária sz. 1856.

Sándor (*hanvai*)

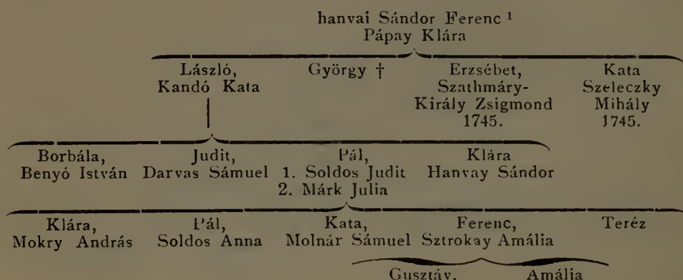
A Hanva nemzetségből származik a Hanvay, Darvas, Soldos, Farkas s más rokon családokkal együtt. 1466-ban Palóczi László országbiró itéletet mondott abban a perben, melyet a Szentkirályi Bonok a Hanvay, Darvas, Nagyszáju és Sándor családok ellen inditottak. Az utóbbiak közül *Sándor* Péter, Mihály, Benedek és Pál fordulnak elő az okiratban.[2] Hanvai *Sándor* Benedek 1470-ben Hanvay Osváttal, a Sándor Péter, Mihály és Pál nevében is kielégitette Hanvay Erzsébetet Hartyány Tamásnét és Hanvay Margitot, Hartyáni Zima Miklósnét, kik Hanvay Mihálynak és Orsolya asszonynak voltak lányai, mivel *Hanvai Török* Mihály, János és Miklós fiági jószágai ő reájuk szálltak.[2] Hanvai *Sandrin* Péter 1483-ban egy martonfali jobbágytelket 5 arany frt.-ért zálogosit el Czompor Miklósnak.[3] Ferdinand 1550.-i adománylevelében, mellyel a Hanva nembeli családokat ősi gömöri jószágaikban megerősitette *Sándor* Pál, Ferenc és István fordulnak elő.[2] *Sándor*

[1] Nagy I. id. m. X. 22.
[2] Hanvay levéltár.
[3] Rhédey lt.

András özvegye Vályi Nagy Fruzsina, mint fiának Sándor Jánosnak gyámja 1622-ben bizonyos hanvai jószágra nézve egyességre lépett Hanvay Jánossal.[1] Hanvai Sándor György 1691-ben, majd 1698—1700-ig alispánja volt megyénknek.

Hanvay Sándor György, Lóczy János és Turkovics Judit Mária nevü lányát vette feleségül, kitől György nevü fia származik. Ennek fia ismét György, az 1785-ben élő Sándor Jánosnak apja.[2]

Címer: a Hanvay családéval azonos.

Sárkány *(ilenczfalvi)*

Erdélyben ma is virágzik az ilenczfalvi Sárkány család, melyből a hagyomány szerint a gömörmegyei ág származik. A megyénkben virágzó Sárkányok őse Sárkány Mihály rozsnyói tanár, kinek Pál, János és Sámuel nevü fiaitól a családnak három virágzó ága ered. János utódai közül Sárkány Károly († 1864) bányatulajdonos és a Concordia vasbánya társulat alapitója. Fia Sárkány Kálmán dobsinai vasgyártulajdonos, kinek Őfelsége 1900 dec. 31-én ujitott nemeslevelet adományozott, mely szerint Sárkány Kálmánnak s nemes Reményik Ilma-Gizella hitvesétől származó Kálmán-András-Károly nevü fiának, valamint Anna-Jolán-Izabella nevü lányának régi nemessége, melyet ősük Sárkány Jáncs 1686-ban nyert, „*ilenczfalvi*“ előnevük s címerük megerősittetett.

Sárkány Sámuel ev. lelkész gyermekei közül Sárkány Sámuel

[1] Hanvay lt.
[3] Vályi cs. lt. a Gömörm. Muzeumban.
[3] Eredetije Sárkány Kálmán birtokában Dobsinán.

evang. püspök, József pedig kir. táblai elnök, kiknek nemességét Őfelsége már régebben szintén megerősitette.

Címerük: kékben farkába harapó zöld sárkány, veres ruhás, arany markolatu, görbe kardot tartó jobb kart övez körül. Sisakdisz: arany sulytásos, vörös ruhába öltözött, barna kucsmás növekvő magyar vitéz, jobbjában kardot tart. Takarók: veres-ezüst, kék-arany.

Sarlay (*nagy és kissarlói*)[1]

SARLAY.

Valószinüleg a Ludány nemzetségből származik, mely 1246-ban kapta adományba a nyitramegyei Kissarlót, amelyről utódai nevüket vették.[1] Sarlay Zsigmond és testvérei 1561-ben uj adományt nyertek Kissarlóra. A család idővel a szomszédos vármegyékbe is átszármazott Igy Sarlay Bálint 1555-ben Nógrádmegye dictátora, 1573-ban csejthei várnagy. Ő kapta adományba 1559-ben a nógrádmegyei Galsát és Felsőpetényt, majd 1564-ben Panyidarócot és Demecser puszta egy részét. Sarlay Mózes 1628-ban Barsban, Sarlay János 1660 jan. 5-én Nógrádban, Sarlay Balázs 1665 dec. 15-én Zemplénben hirdette ki armálisát.

Megyénkben a XVII. század végén telepedhetett le a család. Sarlay András 1702-ben már birtokos volt Ragályon. Jószágainak összeirása a Soldos levéltárban látható. Sarlay Judit, Soldos Jánoshoz, Sarlay Kata Hanvay Gáborhoz ment férjhez.[1] Sarlay György és neje Berzeviczy Zsófia 1770-ben Darnyán birtokosok. Ottani birtokukat 1777-ben Anderkó István vette meg.[1]

Jelenleg Ajnácskőn és Détéren birtokos a család. Sarlay Pál megyebizottsági tag, meghalt Ajnácskőn 1903 febr. 4-én. Fia Soma államtudor, főispáni titkár.

Címer: kékben fehér lovon vágtató, vörös ruhás magyar vitéz jobbjában kivont kardot tart. Sisakdisz: kétfejü, fekete sas. Takarók: arany-kék, ezüst-vörös.

Sárosi (*péterfalusi*)

A család fészke Péterfalva, melyet hajdan Sárosnak is hivtak; erről vette a család nevét. 1383 dec. 10-én az egri káptalan jelen-

[1] Gömörvm. monogr. 656.
[2] Gömör monogr. 640. 656.

tette Garai nádornak, hogy a Sárosi Péter fia Pál lányainak, kik közül Borbála Bátky Domokosnál, Erzsébet Dancs Domokosnál és Anna kisvárkonyi Abaffi Jakabnál volt férjnél, a leánynegyede ügyében eljárt s azt a nevezett nőknek Sáros feléből, Répás egész helységből (Péterfalva mellett feküdt) Figei László ellenében, aki a jószágokat birta, természetben kihasitotta.[1] Itt Sárosi Tamás fia Péter, mint szomszéd fordul elő. Sárosi Istvánnak 1427-ben Kökényes-réten két jobbágytelke fordul elő.[2] Ez a község akkor Répás szomszédságában feküdt.[1] Mátyás uralkodása alatt Péterfalusi Sárossy András és János, mint tanuk szerepelnek.[3] Valószinüleg ebből a családból eredt Sárosy Sebestyén is, kit 1652-ben a magvaszakadt Ablonczy István Ablonc és Kutya pusztákon fekvő birtokaiba akartak beiktatni, de az Ablonczy család ellentmondott.[4]

Sartóry (*Sartórius*)

I. Nagy Iván szerint a család I. Lipóttól kapott nemességet, melyet 1655 jul. 26-án Nógrádban hirdettek ki. A gömöri ág őse Sartóry Illés, ki Hontmegye 1763.-i bizonyitványa szerint Sartóry Györggyel nyert armálist. S. Illés fia Sámuel 1732-ben nyustyai evang. lelkész volt. Ennek fiai András és Jónás 1763-ban Jólsván laktak s nemesi bizonyitványt kaptak Hontmegyétől.[5] A vármegyei levéltár más iratai szerint Sartóry Illés csetneki tanitónak és Bodó Katának fiai: Sámuel és Illés gömörpanyiti evang. lelkész. Sámuelnek fia Mihály 1767-ben élt. Nagy Iván szerint Sartóry Illésnek Fabricius Máriától 1704-ben született Csetneken Dániel nevü fia, ki 1730-ban csetneki tanitó, majd eperjesi tanár, végre besztercebányai ev. lelkész.[5]

II. Sartóri Sámuel, Zakariás és Dániel 1725-ben Kishontban az apjuk Zakariás és édestestvére György részére kiadott armálissal igazolták nemességüket, mely 1700 febr. 2-án kelt.[6]

Sas

Nemes Sas István 1731 előtt Kövecsesen lakott, ahol egy serházat is épittetett, amelyben egy serfőző müködött.[7]

Schechovits (*máskép Simonyi*)

Szepesmegyei eredetü család, melyből Sch. Márton 1772-ben Szepesmegye bizonyitványával igazolta származását s azt, hogy az

[1] Gr. Sztáray oklt. I. 462.
[2] Thallóczy: id. m.
[3] Hanvay lt.
[4] Jászói lt. ikt.
[5] Vm. lt. ns. iratok. Nagy I.: IX. 76.
[6] Orsz. lt. Investig. nob. Hont.
[7] Dancs lt.

armálista nemesek közé tartozik. 1773-ban Rozsnyó város bírája volt. Fia András 1775-ben ügyvéd.[1]

Schmiák

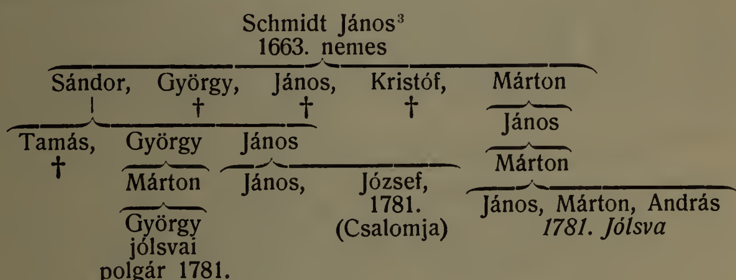
Schmiák György 1732-ban Csetneken 1722.-i armálisával igazolta nemességét. A család Rozsnyón virágzik a későbbi időben.[2]

Schmidt

Megyénkben két ily nevü nemes család virágzott. Az egyik Rozsnyón él, de nevét 1847-ben kir. engedéllyel Sziklayra változtatta. Ezt a családot Sziklay név alatt tárgyaljuk. A másik Schmidt család Jólsván szerepel. Ezeknek őse Schmidt János, ki fiaival 1663-ban kapott I. Lipóttól nemességet. Dédunokái 1781-ben Jólsván laktak. Ebből a családból származott a lentieken kivül Schmidt András jólsvai lakos is, (a XVIII. század közepén) ki a pestisben halt meg. Fia Schmidt János aszódi ev. lelkész.[1]

A család nemeslevelét 1781-ben Schmidt István csalomjai lakos őrizte.

Leszármazásuk:

Scholtz

A XIX. század első felében Rozsnyón élt ily nevü család. Scholtz Károly 1843-ban a rozsnyói nemesek közt szavazó joggal bir.[4]

Sebe

Nagy Iván szerint, Sebe Péter III. Károlytól nyert nemességet 1714-ben. Fia Mihály, kinek felesége vattai Battha Mária volt; gyermekeik: Krisztina báró Szepessy Lászlóné és Anna Ajtich-Horváth

[1] Vm. lt. nemesi iratok.
[2] Vm. lt. jk. XV. 147.
[3] Vm. lt. ns. iratok.
[4] Vm. lt. ns. összeirás és Szontagh iratok Rozsnyón.

Józsefné.[1] Sebe Mihály Borsodmegyének előbb szolgabirája, majd 1759—64-ig alispánja.[2] Utóda Sebe Mihály felfalusi földbirtokos, kinek Paukovich Franciska feleségétől származott gyermekei: Rudolf és Lujza Ratkó Miklósné.

Címere: vágott, kék paizsban felül derengő hajnal felett arany háromszögben Isten szeme, felette jobbról is, balról is arany csillagtól kisérve; alól zöld dombon korona, ezen veres ruhás kar irótollat tart. Sisakdisz: a paizsbeli kar irótollat tart.[1]

Sebők

Vagyonos csetneki nemes család, mely 1701 máj. 7.-én kapott I. Lipót királytól címeres-nemeslevelet, melyet okt. 24.-én hirdettek ki megyénkben. A nemességet három testvér szerezte, u. m.: Sebők Márton, András és Gergely. Sebők Mártonnak Sloszár Anna hitvesétől származó gyermekei: András, János, György, Márton, Kata, Mária és Erzsébet. Sebők Andrásnak Urbáni Máriától gyermekei: János éz Zsuzsánna. Sebők Gergelynek feleségétől Grebecz Judittól származó fiai: Péter és Márton. Ezek fordulnak elő az 1701.-i armálisban.[3]

Gömörmegye 1816 dec. 12.-én nemes Szvoboda Krisztina, néhai Sebők János özvegye kérelmére nemesi bizonyitványt állittat ki fiai Sebők Sámuel, János, Frigyes, István, József és Lajos számára, kik közül egyesek más megyékben fekvő jószágaikon akartak letelepedni.[3]

Címerük: kékben hármas fehér szikla középsőjéből veres ruhás, G. betüvel diszitett félkar nyulik fel, mely arany gyürüt tart; ezt jobbról egy M. betüvel diszitett, balról pedig egy A. betüvel diszitett kar ragadja meg. A gyürüben 3-as szám s felette S. betü van; a paizs felső jobb sarkán nap, bal sarkán hold által kisérve. Sisakdisz: koronás, fekete sas, kiterjesztett szárnyakkal; törzsén kis paizs, benne zöld halmon, kettős kereszt. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[3]

Sennyei

Sennyei András, felesége: Szabó Zsófia, fiai: András és György 1651-ben kaptak nemességet. Közülök Sennyei György 1703-ban a jólsvai nemesek közt fordul elő.[4]

[1] Nagy I. id. m. IX. 114.
[2] Tört. tár. 1894. 182.
[3] Sebők Pál csetneki földbirtokos családi iratai.
[4] Nagy I: id. m. X, 150.

Serényi (*kisserényi gróf*)

Régi család, melynek ősi fészke Kisserjény elpusztult csanádmegyei község, melyről Serjényeknek, később Serényieknek nevezték őket. Serjény *Ferenc* fiai 1555 körül Kisserjénen kivül még Kutinán, Nagyszőllősön, Nagyserjénen és Rohoncán is birtak Csanádban.[1] Serjény *Mihály, Pál* és *Gábor* testvérek a XVI. század második felében, a török háboruk alatt a Felvidékre költöztek, ahol Gömör, Borsod, Szabolcs, Szatmár, Zemplén és Beregmegyékben nagy birtokokat szereztek. Közülök Serjény Mihály előbb füleki, majd 1591 után szendrői és hatvani főkapitány. Testvérével Gáborral megszerezték Bodókőt, mely haláluk után, mivel ők magtalanul haltak el, Pálnak fiára, Serjény Ferencre szállt a család kiterjedt jószágaival együtt.[1] Serjény Mihály Gömörben is nagy jószágoknak volt ura. Az 1588.-i összeirás szerint Kelemért Poszobát és Felsőrás községeket birta,[2] 1691-ben ezt a három falut s Levárt községének fele részét, aztán a három falu által kapált diósgyőri szöllőt, más megyékben levő jószágokkal együtt öccsére hagyja.[3]

Serjény *Gábor* hires vitéz katona, Szendrő várának főkapitánya.[3]

Serjény *Pálnak* onokája *II. Pál* 1645-ben Zábláton lakott, ahol a családnak nagy uradalma volt; előbb azonban, mint vitéz katona szerzett érdemeket 1639-ben, mint huszárparancsnok harcolt a svédek ellen Csehországban.

Serényi *Gábort*, kinek Morvaországban is nagy birtokai voltak, III. Ferdinánd 1656. ápr. 7-én családjával együtt grófi rangra emelte.[4] Gróf Serényi *András* érsekújvári, majd révkomáromi vicegenerális báró Orlay Borbálát vette nőül, kinek családja Putnok várát birta tartozékaival együtt. A putnoki uradalomnak felét a Serényi család, felét pedig a kir. kamara vette birtokába 1687-ben, mivel Orlay Miklós vitéz kuruc vezér jószágait elkobozták. Serényi András később a másik felét is magához váltotta.[5] Fia *Farkas András* 1716—1743-ig főispánja volt megyénknek.

[1] Századok 1894. 226.
[2] Orsz. lt dicalis összeirások.
[3] Gr. Károlyi okl. III. 489.
[4] Nagy I. X. 157.
[5] Századok 1898. 217.

Címerük: ezüsttel és kékkel hasitott paizsban elül arany koronás zöld kigyó, a balmező kék-fehér rutás gerendával vágva: felül koronás szárnyas ló. Sisakdisz: koronás szárnyas ló növekvően. Takaró: kék-ezüst.[1]

Serjény N.
- I. Mihály várkapitány — Tornallyay Anna
  - II. Mihály (sz. 1600.)
- I. Pál — Haraklányi Massay Ágnes
  - Ferenc 1590.
  - II. Pál (sz. 1613.) (huszárparancsnok)
    - András gróf 1656. — báró Orlay Borbála
      - Anna-Mária — Csáky Zsigmond
      - Farkas-András (1716—40-ig gömöri főispán) — gr. Balassa Krisztina
        - Erzse — gr. Serényi Amand
- I. Gábor — Brodarics Klára
  - II. Gábor gróf 1656.) (sz. 1615, † 1664.) — Zahradeczky Erzse
    - Gábor — Poppel Lobkovicz M. Benigna
      - Antal, Fülöp, Lajos, Károly, Amand — gr. Serényi Erzse
    - János-Károly altábornagy † 1690. — Lövenstein Ernesztina
      - M. Antonia — gr. Schaffgotsch János-Antal
    - Margit — br. Horeczky Ferenc
    - A. Mária — Peterwaldszky Zsigmond
    - Polexina — Jukussith Imre
    - Judit — Offrédné

Az ujabb nemzedék:[2]

Gróf Serényi János, 1776—1854. — br. Eötvös Alojzia
- Alajos, gr. Zierotin Ernesztina
- Zsigmond, főhadnagy
- László, gr. Bubna Ludmilla
  - Anna, br. Pöck Artur
  - Alojzia,
  - János, gróf Dessewffy Irma
  - Margit, br. Geymüller Rudolf
  - István,
  - Béla (Putnok) 1909.
- Gábor, 1817—1868. br. Hentschel Henrietta
  - Gabriella, br. Lederer-Trattnern Artur
  - Irma,
  - Ilka,
  - Paula,
  - Ottó, gr. Berchtold Jozefina
  - Viktor
- Valburga, br. Hingenau Ottó
- Mária, gr. Wallwitz György
- Erzsébet, br. Fischer Sándor
- Alfonz. 1. Bulatovich Ottilia 2. Maiter Vally
  - Mária
- Béla

[1] Nagy I. X. 157. és Gömörvm. monogr. 656.
[2] Magy. Nemz. Zsebk. I. r. 209.

Sexty (*Sextius*)

Szlabosi eredetü család, melyet régente *Sesták* néven is emlitenek az okiratok.[1] Szlabosi eredetü volt Sextius Péter felsősajói, később csetneki ev. lelkész, majd Széchy Györgynek udvari papja, 1623-ban pedig superintendens és breznóbányai ev. lelkész. Gyermekei II. Péter és András. Ez utóbbi nagyszlabosi rector, majd több helyen lelkész, Oláhpatakán, Nagyszlaboson és Jólsván, ahonnan számüzték egy alkalommal. Hét éven át volt a gömöri egyházmegye seniora. Sextius András 1687 dec. 22.-én nemességet kapott, melyet még abban az évben, okt. 6.-án ki is hirdettek megyénkben.[2] Gyermekei: János, András, kik 1733-ban Jólsván igazolták nemességüket[2] és Zsuzsánna Bartholomaeidesné.

Sextius János nagyszlabosi ev. pap és Sextius János korponai pap fia Mihály és Sexty György tünt még ki a családból. Ez utóbbi 1784-93-ig Nagyszlabosi prédikátor, majd Békésbe Komlósra hivták meg lelkésznek.[1]

1794-ben Sexty, másképp Sextius András jólsvai származásu nagykárolyi lakos nemesi bizonyitványt kapott Gömörtől. Ennek atyja Sexty András, testvérei Sexty Márton és János jólsvai lakosok voltak.[2]

A család ma is él megyénkben, egy ága pedig Újfejértón.

Címere: kékben fehér ruhás, arany szárnyu angyal ezüstharsonát fú. Sisakdisz: a növekvő paizskép. Takaró: kék-arany, veres-ezüst.[3]

Sikátory

A család ősi fészke a borsodmegyei Sikátor község, ahonnan megyénkbe is átszármazott. Sikátory András 1489-ben a Sidó Sandrin neje Ilona asszony nevében ellentmond a Csató családnak három péterfalusi jobbágytelekbe való beiktatása ellen.[4] 1559 ben Bodoló Mihály, hogy hozzátartozóit a török fogságból kiszabadithassa, sikátori birtokát, melyet Bodoló résznek neveztek, 29 magy. frt.-ért adja el Sikátory Antalnak.[5] Sikátory Antalnak sikátori jószágát 1604-ben Mihályfalusi Forgon Mihály, mint Sikátori Orsolya, Jakab Jánosné gyámja, váltja magához Petres Andrástól, akinél 30 frt.-ban volt zálogban.[6] Sikátori Demeter 1614-ben eskütársként szerepel a gömöri nemesek közt.[7] Sikátory Demeter 1662-ben 100

[1] Nagy I. X. 168.
[2] Vm. jk. XV. 82. és ns. iratok.
[3] Szabolcs monogr. 531.
[4] Jászói lt. ikt.
[5] Forgon lt.
[6] Borsodvm. lt. act. prot. V. I. 19½, eredeti okirat.
[7] Hanvay lt.

frt.-ért zálogositja el ősi sikátori jószágát Deme Mártonnak és Ilonának, Hubay Albertnének.[1]

Sikátory Ferenc 1704-ben a gömöri nemességgel fog fegyvert Rákóczy mellett.[2] A család ebben a korban már Zádorfalván lakott. Sikátory Sándor és János 1749-ben tiltakoztak a Hegyi családnak zádorfalusi jószágába való beiktatása ellen.[3] Egy 1769-i tanuvallatás szerint ifj. Sikátory János erdőbényei lakos Zádorfalán lakó Sikátory Jánosnak fia, aki néhai Sikátory Ferenctől származott, ki szintén Zádorfalván lakott.[4] Id. Sikátory Jánosnak felesége Horkay Erzsébet volt, akinek nagybátyja Horkay István, erdőbényei gazdatiszt fiukat maga mellé vette, ki később emberkort érvén, Erdőbényén telepedett le.[4]

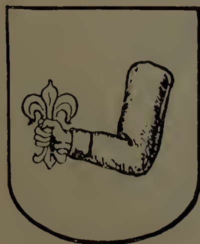
A család korúnkban is él Zádorfalván.

Sikúr

Őse Sikúr Dániel, ki György, János és Dániel nevü fiaival 1660 máj. 3 -án kapott címeres-nemeslevelet a Labossa család őseivel együtt, melyet megyénkben hirdettek ki.[5] A család idővel igen elszaporodott. Ma Kőrösön, Rozsnyón, Krasznahorkán, Dernőn, Hárskúton és Jabloncán élnek tagjai.

Címerük: kék paizsban hármas zöld halomból fehér egyszarvu nő ki, jobbjában nyakán átszurt egyenes kardot tart. Sisakdisz: a paizsbeli egyszarvu. Takaró: kék-arany, veres-ezüst.

Simon (*otrokocsi*)

Az Otrokocs nemzetségből származik, mely 1274-ben nyert nemességet.[6] A családból az 1549.-i összeirásban Simon Mátyás, Miklós, Antal és János fordulnak elő az otrokocsi nemesek közt.[7] 1561-ben Otrokocsi Mátyás, Simon Miklós, Simon Antal, Simon Demeter, aztán Fóris Péter, Tamás, Ambrus Gergely, Anderkó András és Simon Márk a Susa család jószágaért, mint vérek perelnek.[8] Simon Lőrinc 1588-ban vármegyénk szolgabirája volt.[9] Otrokocsi Simon Benedek fia Zsigmond azt az otrokocsi birtokot, melyet

[1] Jászói lt. D. D. f. 1. 5.
[2] Vm. lt. ns. iratok.
[3] Lenkey lt.
[4] Nagy I. Családtört. Ért. III. 134.
[5] Eredetije Labossa Péter birtokában Rozsnyón.
[6] Lásd e nemzetségnél.
[7] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[8] Borsod vm. lt.
[9] Forgon lt.

Simon Bálint és János nagybátyjairól örökölt 1628-ban ns. Deme Fruzsinának, Simon Bálint özvegyének és fiainak Nyitray Jánosnak és Istvánnak zálogositja el 800 frtban.[1]

E felett a birtok felett a más ágon levő Simonok Otrokocsi Mátyás, néhai Simon István fiai: Tamás és Márton, néhai Simon András fiai: György és Lőrinc 1633-ban egyességre léptek Nyitray Jánossal, kinek felesége a Simon Bálint lánya Zsuzsánna volt és Simon Istvánnal.[2]

Rákóczy küzdelmei alatt Simon Zsigmond és Tamás harcoltak a gömöri lovas kurucok közt.[3]

A család ma is virágzik Otrokocson, ahonnan egyes ágai más helyekre is elszármaztak. Igy a pestmegyei Tápiószelére. Ennek az ágnak származására érdekes feljegyzés maradt ránk Simon Andrástól, mely igy szól: „Otrokocson születtem, nemző atyám volt Simon Estván, akitől születtem Perbes Zsófia, ezekkel kevesség (igy) voltam ismeretes, mert az Isten a halál által őket egymás után elszólitotta, de engem, az árvát felnevelt. Simon Balázs és Bálint atyám testvéreivel éltem 20—21 esztendeig, annakutánna nekem, mint ifjunak tetszett őfelsége koronás királyunk szolgálatja és ottan voltam oldalomra felkötött fegyveremmel 15 esztendeig, de annak az hármát terhes és sulyos nyavalyákkal töltöttem el, ugy annyira, hogy megszántak és onnan tisztességesen el is eresztettek, de amint hazám felé igyekeztem volt volna, Herencsény helységben (Nógrád m.) megtelepedvén, megházasodtam.“[4] Otrokocsi birtokát 100 frtért zálogositotta el. Fia Simon György Tápiószelére költözött. Neki két fia maradt: Ferenc és Imre. Ferencnek fiai: Mátyás és György; Imrének fiai: István, Imre, Pál, János és Ferenc tápiószelei lakosok 1781-ben igazolták származásukat.[4]

Egy más ága Sajókazára szakadt a családnak. Ennek az ágnak őse Simon Benedek, kinek fia Zsigmond, ennek fia Márton 1680-ban élt. Ennek fia János, ennek ismét János, akinek fia András 1780-ban Sajókazán lakott. Simon János kazai lakos Rákóczy mellett harcol s ott sebet is kapott.

Miskolcon több ága virágzik a Simonoknak. Itt született 1807-ben Simon József ref. pap, ki 1869-ben Ázsiában és Afrikában hosszu utazásokat tett, melyről egy nagyobb müvet is irt. Felesége Váncza Amália ismert festőnő.

Otrokocsi Simon Pál és Illés 1840-ben felsőnyárádi lakosok voltak.[5]

[1] Jászói lt.
[2] Családi iratok Otrokocson.
[3] 1704.-i felkelés Gömör-Kishont: 1907. 2. sz.
[4] Vm. lt. ns. iratok és Kőszeghy: id. m. 337.
[5] Családi iratok Otrokocson.

I. tábla.

Simon András

György 1633. Lőrinc 1633.

János, Hubay Kata — András † 1701. — Panna 1667., Balajthy Mihály, Gesztete

Zsigmond — György, Szendrey Zsuzsánna — Péter, Dely Anna — Klára, Lenkey György (Lenke) — Zsuzsánna, Barna István (Horka) — István — Péter

Zsigmond — Mátyás — István — István 1780.

Mihály — Sándor — Miklós — Sándor — László — István 1770. beretkei pap

Miklós (Balog) — Pál 1790. — László 1796. — Károly

János 1744., Marton Kata — László † — Klára, ns. Bocsi János (Otrokocs) — Mária, ns. Csiszár István, Szuhafő — Anna, ns. Kókay István, Nyárád

Zsigmond sz. 1790. — Samu — Sándor — József

János 1786., Betes Mária — Péter 1786., Simon Borbála — András 1786., Istók Erzsébet — Kata 1786.

Antal sz. 1780. — Benedek — Mihály

Pál, Anderkó Julia — Mihály — Borbála, Beke Pál (Felsővály) — Illés (1806—36.), Adorján Julia — Klára, Julia

Károly, Mária — Mihály, Anderkó Mária 1805. — Sándor, János (Lőkös-háza) — István 1817. — Illés, Julia

II. tábla.

Simon István

Tamás 1633. — Márton (1633—58.), Perbes Kata

Balázs 1658., Hubay Zsófia

János 1680. — István 1680.

Balázs — János 1745. — Mihály 1745. — István 1745 — István † — Tamás — Márton (1745—1752.)

Ferenc 1745. — Bálint — Márton — Ferenc — István † — Tamás 1745. — István (1745—52.) — Márton (1745—52.) — Ádám (1745—52.)

Márton — András 1785. — Pál (varga) — Péter, Kalas Zsuzsánna — Gergely — Ferenc — István — Pál

János — András — János — István (Tállya: 1790.) — Ádám, József — Pál, András — Adorján 1780. — Zsuzsánna

János — Balázs — Márton — József — András — Károly — János — Pál — István — András (Jéne)

Dániel 1760. — Ferenc, Ragályi Debora 1770. — Sámuel 1765. — János

János — Gedeon — Sándor — Ádám

Lajos, 1794. — Sámuel 1807. — László (Böszörmény) — Imre — József — Pál, Miskolc — Márton, József — János, — Sándor — István — András — Sámuel

Imre — János — István — József, Kiss Borbála — László — János — Sámuel 1814.

Pál (1790. Beretke) — Dániel (1793. Putnok) — János 1797. — Pál, Miskolc 1907. — Zsuzsánna, Miskolczi Simon András — Vince — Károly

Címerük Otrokocsy Mátyás pecsétje után, ki 1635 körül élt s a Simon családból származott: kar kezében heraldikai liliomot tart.[1]

Otrokocson két ága virágzik a családnak, melyeknek elágazása a 238. oldalon látható. [2]

Sipos (*dobfenéki*)

A dobfenéki Sipos család őseinek tarthatjuk — a legnagyobb valószinüség szerint — azokat a *Sipos* nemeseket, kik már a XVII. században, mint vagyonos emberek szerepelnek Kishontban. Igy néhai nemes Sipos András gyermekei Sipos János, György és Panna Asztalos Ádámné 1682 febr. 15.-én, mint rimaszombati lakosok zálogositják el alacskai szőllőjüket. A család ekkor az egyszarvut használta pecsétjén címer gyanánt.[3] Sipos János Kubinyi Ádámmal Kishont kerületének követe volt a hires 1687.-i pozsonyi országgyülésen, amelyen Kishont elszakadását keresztülvitték. 1689-ben kishonti esküdt, 1703-ban pedig Hont vármegye jegyzője.[4] Ez a Sipos János lehetett az is, ki 1695-ben Bay Erzsébet nejével és Vay Ádámmal Péterfalva helységére nyert adományt.[5]

Sipos János 1742-ben hontmegyei jegyző. Sipos Mihály és Péter 1770-ben Dobfenéken, Sámuel pedig Péterfalván birt földesuri joggal.[5] Sipos Gábor 1776-ban tiltakozik a Balog és Dorogfy családok örököseinek eljárása ellen, akik kiskorusága alatt az ő halmaji és fügedi jószágát is elidegenitették.[6] Dobfenéki Sipos Sámuel és négyesi Szepessy Ilona fia András 1814-ben óvást tesz halmaji és fügedi jószágának jogtalan elfoglalása ellen.[7] A család a XVIII. sz. második felében Lőkösházán és Bekeházán nagyobb birtokok ura, melyeket az Istók családnak adogattak el.[8]

Skultéty (*alsólehotai*)

Zólyom megyéből szakadtak Gömörbe. Nemességüket Skultéty, máskép Lehoczky Márton és György testvérek, továbbá Skultéty Lőrinc és György szerezték II. Mátyás királytól.[9]

Gömörben már a XVII. században birtokosok Felsőbalogon. Skultéty Máriától 1688-ban 610 frt-ért vált ki Koháry egy felső-

[1] Siebmacher: id. m.
[2] Simon Mihály szkárosi ref. lelkésznél, Simon Benedeknél Otrokocson és Harmatzy Lorántnál Budapesten levő családfák s iratok alapján.
[3] A sz. Török cs. lt.
[4] Kubinyi: id. m.
[5] Göm. vm. monogr. 656.
[6] Egri kápt. M. M, 747.
[7] U. o. R. R. 330.
[8] Istók lt.
[9] Vm. lt. jk: XV. 60. 100.

balogi jószágot.[1] Az 1704.-i nemesi felkelésben Skultéti István is a gömöri lovas kurucok közt szerepel. 1703-ban és 1733-ban a család Felsőbalogon Zólyommegye bizonyitványával igazolta nemességét.[2]

A család másik ága Putnokon élt. Ennek az ágnak őse Skultéty, másképp Márkus Márton, ki még Alsólehotán lakott. György és János nevü fiai közül az utóbbi Csetnekre költözött. Ennek fia János 1738-ban igazolta származását. Skultéty János a Csetnekvölgyéről, mint szegény nemes ember szakadt le Putnokra, hol majoros lett. Fiai közül Andrásra, mert Cakóról házasodott a „Czakó" név, Jánosra mesterségéről a „Mészáros" név, Péterre pedig apja után a „Majoros" név ragadt.[3] Skultéty, vagy Majoros Péternek Péter, András és Pál nevü gyermekei 1766-ban, mint putnoki lakosok keresték nemességüket. Kitünt, hogy a zólyommegyei Skultéty családból származtak s hogy nagybátyjok Mészáros János már régebben kimutatta nemességét.[3] A család még a mult században is élt Putnokon.

Soldos (*runyai*)

Törzsökös gömörmegyei család, mely a Hanvay, Sándor, Darvas, Nagyszáju, Kerepeczy, Farkas, Tombold, Fityke családokkal együtt a Hanva nemzetségből ered. Ez a nemzetség, mint az I. kötet 294 lapján előadtuk, már az Árpádok alatt nagy kiterjedésü jószágok ura megyénkben. Hanva, Runya, Kerepec, Szkáros, Alsófalu, Felfalu, Fillér, Répás, Szásza, Forró stb. helységek mind e nemzetség birtokai.

A Soldos család a Hanva nemzetség Hont ágából származik. Egyenes őse runyai *Soldos* András a XIV. sz. végén élt; a legelső kit már ezen a néven emlitenek az okiratok. Fiai Tamás és György 1416—34 között éltek, akiket a Hanva nemzetség többi családaival együtt 1434-ben megerősitett Zsigmond király ősi gömörmegyei nemzetségi javaikban és a hevesmegyei Derechkén levő részeikben.[4] 1466-ban pedig Kerzsán (ma: Krizsán puszta) helységére kapnak az atyafi családok Mátyás királytól uj adomány levelet. Ebben runyai Soldos László, András, Miklós, János, Vince és Tamás fordulnak elő, tehát már akkor népes a család.[4] Ebben a korban a Soldos család a legelőkelőbb és leg-

[1] Vm. lt. jk: XI. 196.
[2] Vm. lt. jk: XV. 60. 100.
[3] Vm. lt. ns. iratok; eredeti tanuvallomások.
[4] Hanvay lt.

vagyonosabb megyebeli családok közé tartozott. 1427-ben Runyán kivül a Sóldosok kezében volt Répás, Prósa, Fillér, Forró, Polánfalva, Rás, Alsófalu, melyek mintegy 80 jobbágytelket (porta) tettek ki.[1] Ezeken kivül más megyékben is kellett birtokaiknak lenni, különösen Borsodban, ahol többen alispáni tisztséget is viseltek, igy runyai Sóldos András 1477-ben, Sóldos Osvát a XVI. sz. elején, Sóldos Imre pedig 1701—03-ig.[2]

Sóldos András 1466-ban Hunyadi Mátyás kedvelt embere a királyi udvarban; az oklevelekben „aulicus regius"-nak emlitik. Megyénkben előkelő szerepet játszanak. Szapolyai János király által 1527-ben Budán tartott országgyülésen Gömörmegyét Putnoky János és Sóldos György képviselték.[3] Többen voltak közülök alispánok is; igy Sóldos *Vince* 1475-ben, Sóldos *Lázár* pedig 1505—1512 közt volt megyénk jeles vice-ispánja.

De a későbbi korban is mindég élénk részt vettek a megyei közügyek vezetésében, mint alispánok, táblabirák, szolgabirák és esküdtek. Megemlithetjük közülök Sóldos *Ferencet,* ki a gömöri nemesség közt harcolt a török ellen a szikszói ütközetben, ahol sok bajtársával együtt rabságba esik,[4] aztán Sóldos *Pétert*, ki 1671-ben mint a vármegye kapitánya odaadó tevékenységet fejtett ki a futóbetyárok, rablók és más gonosztevők kézrekeritésében, kik abban a korban igen elszaporodtak.[5] Sóldos *Pétert* 1685-ben országgyülési követnek küldte ki megyénk. Sóldos *Ferenc* (1765) és *Péter* (1798) szolgabirák voltak.

I. Ferdinánd 1550-ben a Sóldosokat, a Hanvay, Darvas, Nagyszáju, Sándor, Szkárosi, Farkas és Kerepeczy családokkal megerősiti ősi javaikban; 1556-ban azonban a Sóldos Péter javait, a Putnoky Gáspár és Menyhértével Berényi Mihály, Fülöp és Demeter-nek adományozza, mivel az előbbiek hütlenségbe estek. Bizonyára a Szapolyai ház hivei mellett harcoltak.[6]

A Sóldos család egyes tagjai más megyékben alapitottak családot. Igy Sóldos András, miután 1651-ben osztályos atyafiaival Sóldos Istvánnal és Sóldos Imre özvegyével Budaházy Zsuzsánnával a runyai jószágon megosztozott, Ónodra költözött, később pedig Jászóra. Szép unokái Sóldos Jakab és Antal 1770-ben Deménden laktak.[7]

A család más ága a XVIII. sz. végén Hevesbe szakadt. Sóldos András, császi lakos 1786-ban leszármazását igazolja.[7]

[1] Thallóczy: id. m.
[2] Századok 1894. 180; Soldos lt.
[3] Fraknói V: Magy. országgyülési emlékek I. 100.
[4] Nagy I: X. 265.
[5] Soldos lt.
[6] Királyi könyv: III. 357.
[7] Vm. lt. nemesi iratok.

- Runyai **Sóldos** András
  - Tamás (1434.)
    - Vince 1475. alispán
      - András
        - Osvát, Borsod és Gömör alispánja
          - Dóra, Barna Mihály
          - Péter (1500.—)
            - Péter, 1580.
              - András
            - Ferenc 1588. török rab, Terennyey Zsuzsánna
              - Ferenc, 1618. 1. gagyi Báthory Zsuzs. 2. Balaskó Ilona
                - 1.-től: István török rab (1642–65.) Kertész Ilona
                  - István
                    - Ilona
                    - Borbála Vécsey Andrásné
                  - Zsuzsánna Eczet István
                  - Ilona Rokzer Mátyásné
                  - Anna Losonczy István
                  - Klára Szalay István
                  - Mária Borbély György
                  - Borbála 1. szántói Szabó Zsigmond 2. Szentiványi Mátyás
                - János Bárczay Zsuzsánna
                  - Zsuzsánna Fáy Istvánné
                - Anna Gőcze István
                - Judit Bakó István
                - 2.-tól: Anna
        - Imre, 1550. 1. Hanvai Uriel lánya Kata 2. Dancs Anna
          - Imre (1558—61.) Róth Kata
            - Imre †
            - Margit Horánszky János
          - Kristóf, 1546. Fekete Kelemen lánya: Kata
            - Tamás (1601—17.) Budaházy Anna
              - István 1654. Irsay Anna
                - Tamás, 1680. Tóth Mária (Folyt. a köv. oldalon)
            - Mihály †
            - Imre Budaházy Zsuzsa
              - András 1654.
                - Pál
                  - Imre
                    - Jakab 1770.
                    - Antal (Deménd)
          - Pál 1594.
            - János Boór Zsófia 1608.
            - György
              - Mátyás 1625.
                - Péter Ragályi Erzsébet
                  - János
                  - Judit Gellén Gergely
                  - Sándor 1708 Hanvay Mária
                    - Erzse 1741.
                    - Péter 1747. Kömley Klára
                      - Samu 1764. Soldos Julia
                        - Miklós
                        - Samu Losonczy Julia †
                        - Péter 1794. Fáy Antonia
                          - Antal Draskóczy Klára
                            - Gyula Soldos Emma †
                      - Julia
  - György (1434.)

Tamás 1680.
Tóth Mária
(a ki az előző oldalon is)

Éva
Csiszár István

István
Molnár Kata
1721.

István
Rátkay Zsuzsánna

Károly

Károly

Sándor
(sz. 1747.)
Czobor Debora

Gedeon †

János
1718—21.

Ferenc
†

Menyhért
Koós Kata
1721.

Erzse

Judit

Mária

András
vm. perceptor
1. Ruthényi Anna
2. Bárczay Zsuzsánna

András
a hevesmegyei Császra
költözik,
ürményi Nagy Mária

Imre

Ferenc
1786.
Szatmári Király Klára
Nagyfalu

Kristóf †
Runya

József
ölyvödi Vad Zsuzsánna

Apollonia
Hevessy Péterné

N.
Sulyok ezredesné

Beniamin
lisznyai Demó Johanna

Nóra
Losonczyné

Emilia
Tompa Mihályné

Bertalan
Kubinyi
Otilia

Zsuzsánna
Szatmári Király
Miklósné

György 1863.
(Szentpéter)
Tőrös Éva

Anna
Szentimrey Lászlóné

János 1863.
(Gáva)
1. Iglódy Julia
2. Fáy Anna

Piroska
Nemes Antalné

László
Fáy Erzse
1863.

Ferenc

Pál

Mária

Karolin

Erzse

Teréz
Zsóry László

Johanna
Batta Boldi

Ferenc
Vay Vilma
1863.

Vilma

Amália

Emma
Jankovich Miklósné
Runya

Otilia

Erzsébet
Czerva Gyuláné

Árpád
(Runya)
Sebők Malvin

Elemér

Béla

Árpád

Kálmán
(Otrokocs)
Fáy Borbála

Ilona, Bertalan, Kálmán

Barna
(őrnagy)
Fluk Ida

Oszkár

Piroska

Anna
Jankovich Józsáné

Hevesmegyében már régebben is virágzott a Sóldos család egy hajtása. Ősük Sóldos Gergely 1600 körül élt Gömörben. Két fia maradt: Mátyás és Bálint. Mátyásnak fia Péter, Bálintnak pedig János. Ez utóbbi 1701-ben Poroszlón lakott; fiai: István és Mihály 1755-ben igazolták nemességüket.

A család ma Runyán és Otrokocson birtokos.

Címer: kékben hármas zöld halom középsőjén, koronából kinövő fehér bak előlábaival zöld leveles és fürtös szőlővenyigét tart a paizs felső jobb sarkán befelé fordult holdsarló által kisérve. Sisakdisz: sarkaival felfelé álló holdsarló, benne hatágu arany csillag nyugszik. Takaró: kék-arany, veres-ezüst.

Sólyom (*vályi*)

Régi kihalt család. 1475-ben fordul elő Wáli Sólyom János. A család nevét egy felsővályi kert tartotta fenn még 1781-ben is, amidőn egy okiratban „Sólyom-kertről történik emlités.[1]

Somoskeöy

Somoskeöy Máté, Ferenc nevü testvérével 1694-ben nyert címeres-nemeslevelet, melyet 1696 okt. 16.-án hirdettek ki Hevesmegyében. Somoskeöy Ferenc vitéz katona volt, ki Budavár visszavételében is részt vett s a romhányi csatában esett el. A család megyénkbe is átszármazott. Somoskeöy Mihály a XVIII. század második felében Zabaron volt tiszttartó, fiai 1806-ban Mónosbélen éltek. A család más ága Hangonyon és Détéren virágzik. Ennek az ágnak őse István 1779-ben somoskői földbirtokos, kinek két fia maradt: *Ferenc* és *János*. Ferencnek fia ifj. Ferenc († 1863) hangonyi földbirtokos. Neje Madarassy Zsófia, kitől Ferenc nevü fia született. Ennek Fejér Róza nejétől a következő gyermekei maradtak: László, Ágoston, Kálmán és Sebestyén. Somoskeöy Jánosnak és Ivády Katának fia Ferenc (1788—1840) détéri földbirtokos. Fia Antal jeles férfiu, septemvir 1861-ben.[2]

Címere: kékben zöld alapon egyszarvu. Sisakdisz: ugyanaz. Takarók: kék arany, veres-ezüst.[1]

Sonkoly

Sonkoly Mátyás nejével Erzsébet asszonnyal, fiával Sonkoly Jánossal és testvére Sonkoly András 1660 április 21.-én kaptak I. Lipóttól címeres-nemeslevelet a Nyerő családdal együtt. Armá-

[1] Orsz. lt. dl. és saját gyüjteményünk.
[2] Nagy I. id. m. X 294.

lisukat 1660 jul. 31.-én hirdették ki Aszalón.[1] A család egy ága megyénkben él.

Címer: kékben zöld alapon arany oroszlán jobbjában kardot tart. Sisakdisz: páncélos, kardot tartó kar. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Soós

I. Borsodmegyéből származott hozzánk. Az 1733.-i nemesi vizsgálatkor Soós György alsószuhai lakos Borsodmegye bizonyitványával igazolta nemességét, melyben a család armálisának Borsodban való kihirdetéséről is szó van. Alsószuhán az Ablonczy családba házasodtak, igy jutottak itt birtokhoz, de a Deme családdal is rokonságban állottak, mely után Zádorfalván is kaptak birtokot. Soós György ugyanis Ablonczy Tamásnak és Deme Erzsébetnek lányát Zsuzsánnát vette feleségül, akitől György nevü fia származott, ki 1755-ben Alsószuhán lakik. Deme Erzsébetnek szülei Deme Márton és zádorházi Móricz Kata, kiknek rajta kivül még Mihály és István nevü fiai is maradtak.[2] A család ma is él megyénkben.

II. Soós Gáspár 1629 aug. 9.-én nyert II. Ferdinandtól nemességet, melyet 1630-ban Sárosmegyében hirdettek ki. Utóda Soós János 1725-ben a kishonti nemesek közt fordul elő.[3]

Sóry *(szentléleki)*

A Turóc völgyén fekszik a kis Zsór helysége, a családnak névadó birtoka. A helységnek régi birtokviszonyairól a Harkácsi név alatt szólottunk. Ugyanott előadtuk, hogy a Sóry család valószinüleg abból a törzsből vált ki, melynek tagjait Harkácsi név alatt emlitik az okiratok. A Sóry család őse Sóri Gál deák, akit egy okirat *Harkácsi* név alatt emlit. 1356-ban ugyanis pert inditanak ellene és a Sánkfalusi család ellen, amiért a jászói konventnek turócvölgyi birtokait elfoglalták. Ugyanő két évvel később ebben a perben, mint István nyitrai püspök ügyvéde Sóry név alatt fordul elő. Ő ugyanis a peres birtokról lemondott, a Sánkfalusiak azonban tovább folytatták a pert.[4] Zsór negyedrészét ebben a században a Bey család szerezte meg valószinüleg a családba való nősülés által.[5] Az 1427.-i összeirás 11 zsóri jobbágytelekről tesz emlitést, melyek Sóry Lászlóéi voltak. Sóry László, Jánosnak fia a Bey családnak negyedjogát nem ismerte el. Bey Tamás 1434-ben a jászói

[1] Hiteles másolat Sonkoly József volt rási tanitónál és gyüjteményünkben.
[2] Vm. lt. nsi iratok.
[3] Orsz. lt. Hont vm. investigaciók.
[4] Lásd a Harkácsi és Hős név alatt. (Századok 1905. 128.)
[5] Rhédey lt. évnélküli töredékek.

konvent által tiltatja zsóri jószágának elfoglalásától és használásától.[1] Még ebben a században Szentléleken és Lászlófalván is nagyobb birtoknak urai. Szentlélekről, a mai Oldalfalváról vette a család előnevét. Sóry Miklós 1479-ben Lászlófalván lakott. Ebben az évben több szentléleki nemessel megidézik, mivel még 1463-ban a Turóc vizét, mely Szentléleket Méhitől elválasztja, eltéritették a medréből s ez által Méhi határából egy nagy darab földet a magukéhoz foglaltak.[2]

Sóry Albertnek özvegye 1522-ben Tornalyay Kata.[3] Sóry János 1552—1554 között szolgabirája volt megyénknek.[4] Sóry Benedek 1554-ben Lászlófala földesura.[4]

Sóry Mihályt 1558-ban bevezették az Attfy Farkas trájai, recskei, lénárdfali, uzapanyiti birtokaiba, aztán a Sóry Benedek zsóri, lászlófali és szentléleki jószágába, melyeket azoktól hütlenségük miatt elkoboztak s Ferdinand neki adományozta.[5]

Csató Mihály nejének Sóry Katának, aztán Soldos Orsolyának a nevében, ki először Sóry Jánosnál, aztán Torma Györgynél volt férjnél, végre a Sóry János lánya Sóry Borbála nevében is tiltakozik az ellen, hogy Sóry Mihály az osztatlan állapotban levő sóri, lászlófali és szentléleki jószágot magának foglalja el.[6]

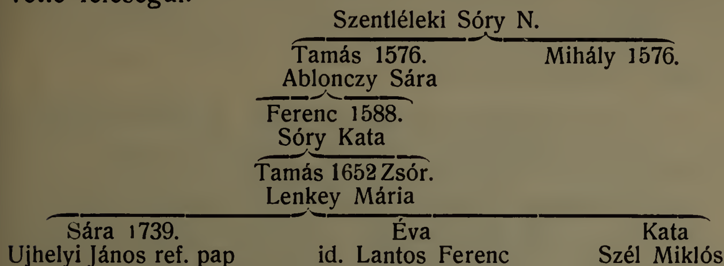
A családnak ebben a korban három ágát ismerjük. Az I. ág őse Sóry György, kinek gyermekei Pál, Ferenc és Mihály 1577-ben osztoznak meg a gömörmegyei és a nagy sárosmegyei birtokaik felett; ez utóbbiakat Bonithán, Opinán, Patacskón és Peklinen a Góttha családról örökölték.[7] Sóry Pál 1578-ban táblabiró is volt megyénknél, 1583–86 között pedig alispánunk. A Szikszó melletti ütközetben Soldos Ferenccel és többekkel őt is elfogták a törökök 1588-ban, melyből felesége Putnoky Zsófia birtokai árán szabaditotta ki.[8] Gyermekei: Sára Jánoky Gáspárné, Pál, Dóra és Kata Sóry Ferencné. Sóry Sára és Jánoky Gáspárnak fia Pétér, ennek fia Mihály, akinek lányát Szathmáry-Király Miklós vette nőül (1739), aki után a család birtokainak egy része a Szathmáryakra szállt át.[8] Ifj. Sóry Pál 1595-ben egyességre lép Sóry Annával, Mocsáry Gergelynével a zsóri, szentléleki és lászlófali jószág iránt. 1598-ban hethesi Pető Lászlótól 2500 frtért veszi zálogba a borsodmegyei Sáp helységet.[8]

A II. ág Sóry János fiától Sóry Pétertől származik le, kinek felesége 1583-ban Tarczay Zsófia,[9] akitől Anna nevü lánya szár-

[1] Rhédey lt.
[2] Teleky: Hunyadiak kora XII. 102.
[3] Hanvay lt.
[4] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[5] Királyi könyv: III. 579. Jászói lt. ikt.
[6] Jászói lt. E. 12.
[7] U. o. D. 2., H. 104.
[8] Jászói lt. M. 13. 16. 24. N. 27. 42. 249.
[9] Jászói lt. K. 78. H. 20. N. 295. 388. Q. 70.

mazott Mocsáry Gergelyné. Lányuk Mocsáry Anna Pongrác Péterhez ment férjhez, kinek utóda Pongrác Erzsébet 1765-ben özvegy Szathmáry-Király Miklósné.

A III. ágból Sóry Tamás és Mihály testvérek 1576-ban 200 frtért zálogositják el himi (Abauj) birtokukat borsodi Rácz Péternek.[9] Sóry Tamás fia Ferenc, ki Sóry Pál alispánnak Kata nevü lányát vette feleségül.

A család IV. ága az abauji Zsarnón birtokos. Ezt az ágat sarnói előnévvel emlitik az okiratok. Sarnói Sóry Miklós és Keszi Dóra fiai Gergely és Sándor 1599 körül éltek.[1]

Borsodban is virágzik egy Sóry család, mely a szentléleki Sóry családnak lányági örököse, mint 1745-ben bebizonyitották. Ősük Zsóry Miklós Bozorády Kata nejével 1625 körül élt s már nemesi jogokat gyakorolt. A család már ekkor Miskolcon lakott.[2]

Sramkó *(Schramkó; rőczei)*

Sramkó Pál, Anna nevü nejével és gyermekeivel Imre, János, György, Zsófia és Ilonával 1622. máj. 26-án kapott címeres nemeslevelet, melyet még abban az évben aug 21.-én hirdettek ki megyénkben.[3] Sramkó Imrét és Györgyöt 1671-ben vezette be a jászói konvent abba a házhelybe, melyet Széchy Máriától szereztek.[4] Rákóczy küzdelmeiben Sramkó János és Pál küzdenek a gömöri felkelő kuruc-seregben.[5] Nagyrőczei Sramkó György Fejérpataky Jánosnak és Palugyay Erzsébetnek Mária nevü lányát vette nőül, kivel Gömörpanyiton is kapott jószágot. Fiuk Sramkó Pál 1819-ben osztozott meg Palugyay Gáspárral a panyiti birtokon.[4] Ennek fia Sramkó Gedeon 1839-ben élt.[6] Sramkó Mihály 1762-ben, József 1772-ben, András 1795-ben a város birói székében ültek.[7] A megyei vasipar felvirágoztatása körül is sok érdeme van a családnak. Sramkó Andrásnak a mult század elején ezreket érő vasgyárai

[1] Jászói lt. K. 78. H. 20. N. 295. 388. Q. 70.
[2] Borsod vm. lt. jk. XXIII. 595.
[3] Vm. jk. XV. 80.
[4] Jászói lt. Stat.
[5] Gömör-Hishont 1907. 2.
[6] Vm. lt. percsomók.
[7] Göm. m. monografiája. 160.

voltak. Amidőn Nagyrőce 1807-ben Sramkó Andrással szövetkezve vasipari egyesületet alakitott, az ugynevezett unionak ő lett az első igazgatója. 1814-ben 50.000 frtért adta el a maga részét.[1]

Srog

Borsodmegyéből származott Putnokra, ahol 1733-ban igazolta a család nemességét.[2]

Steinicher (*sánkfalusi*)

Id. és ifj. Steinicher János és Antal 1738. máj. 18.-án kaptak III. Károlytól címeres nemeslevelet, melyet ugyanaz év aug. 25-én Borsodban hirdettek ki.[3] 1743-ban a *„de Sánkfalva“* előnevet kapja a család. 1744-ben pedig a magvaszakadt Hős István sánkfalusi jószágába vezetik be a családot, melyet a szepesi kamarától 9000 frtért vásároltak. Az iktatásnál azonban Steinicher Erzsébet boldogházi Kiss Józsefné és Zsuzsánna Zazio Romvaldné óvást emelt, amiért a lányág s igy ők is kimaradtak.[4]

Címerük: veressel és ezüsttel vágott paizsban arannyal és kékkel vágott oroszlán jobbjában három buzakalászt tart. Sisakdisz: a növekvő oroszlán. Takarók: veres-arany, kék-ezüst.

Stojkovics

Őse Stojkovics Jeftim kapitány, ki 1808-ban nyert nemességet.[5] A család Krassó-Szörény vármegyéből származik. Megyénkben az ujabb időben telepedtek le. Stojkovics Emil jelenleg Várgedén birtokos.

Címere: kékben három veres rózsával megrakott hosszu aranyruta. Sisakdisz: veres szarvas növekvően. Takarók: veres-arany, kék-arany.[6]

[1] Gömör vm. monografiája 160.
[2] Vm. lt. jk. XV. 112.
[3] Borsodvm. jk. XXII. 684. Eredetije pedig Hubay Gyula kassai táblabirónál.
[4] M. Barna M. Girinesi es.
[5] Nagy I. X. 379.
[6] Gömörvm. monogr. 657.

Strigner

III. Károly 1718. ápr. 15.-én adományozott nemességet Strigner Andrásnak a következő címerrel: kékben zöld alapon daru felemelt jobbjában kövecset tart; sisakdisz: veresruhás kar kezében irótollat tart; takarók pedig: veres-ezüst, kék-arany.[1] Ezt az armálist Borsodban hirdették ki, de 1733-ban már megyénkben találjuk a családot. Strigner András ugyanis, mint csetneki lakos mutatta fel nemeslevelét.[2]

Sturmann (*zádorházi és ózdi*)

Megyénkben két ily nevü család is kapott nemességet:

I. Sturmann György, János és András 1679. jun. 27.-én címeres nemeslevelet nyertek, melyet 1680. márc. 19.-én Pelsőcön hirdettek ki. Ez a Sturmann-család Jólsván virágzott, ahol 1703-ban többen igazolták közülök nemességüket.[3] Jólsváról egy ága Nagyrőcére származott, ahol 1703-ban Sturmann György igazolta nemességét. A nemességszerzők egyike Sturmann György Gömörmegyének kapitánya is volt egy időben. Ennek János nevü fiától származó onokája Sturmann János 1726—52 között Miskolcon lakott, majd a hevesmegyei Polgárra költözött. Fiai: Sturmann Ferenc és Imre 1801-ben egri lakosok voltak.[4]

Ennek a családnak címere: kékben, zöld halmon természetes szinü, koronás tigris. Sisakdisz: a növekvő tigris. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[5]

II. A másik ily nevü család is Jólsván tünik fel. Az 1703-i nemesi vizsgálat alkalmával Sturmann István fiaival Andrással és Györggyel I. Lipót király 1699 márc. 28.-án kelt nemeslevelét mutatta fel jogainak igazolására.[6]

Ennek a családnak címere: kékben sziklából páncélos, sisakos vitéz nő ki, jobbjában kalapácsot tart. Sisakdisz: két fekete sasszárny közt keresztbe tett csákány és kalapács.[7]

A Sturmann-család Sturmann András neje Szatmári-Király Juliánna után Kisfaludon, Jesztefalun, továbbá Cseniz és Domafalvapusztákon is birtokos lett. Sturmann András gyermekei: László gömöri táblabiró, Zsófia Dancs Mátyásné, Julia Miklovitz Györgyné, Ilona Veresmarty Pálné és Magdolna.[8]

[1] Nagy I. X. 379.
[2] Vm. lt. jk. XV. 96.
[3] Vm. lt. jk. XV. 81.
[4] Vm. lt. és Orosz: id. m. 259.
[5] Armálisuk másolata megyei levéltárunkban.
[6] Vm. lt. jk. XV. 81.
[7] A család armálisa megyei levéltárunkban.
[8] Adorján Lőrincné assz. lt.

A család kiváló tagja ózdi Sturmann Márton kir. tanácsos. Született Vizesréten 1757-ben, ahol a Sturmann családnak egy ága élt. Előde bizonyosan Sturmann István, ki 1703-ban, mint vizesréti lakos van felvéve a nemesek sorába. 21 éves korában már Gömörmegye főjegyzője, majd főszolgabirája lett. A vas- és kohóipar felvirágoztatása nagyrészt az ő nevéhez füződik. Ő vetette meg az alapját a Murányi Uniónak és a Rimai Coalitionak. Rimabrézón emlékoszlopot is emeltek kiváló érdemei elismeréseül.[1]

Suba

Suba András Czudar Dóra nejével, Gergely nevü fiával, aztán testvérei Suba Mihály és Bálint, végre onokatestvére Suba Tamás II. Mátyás királytól kaptak címeres nemeslevelet, melyet Pelsőcön hirdettek ki.[2] Ezzel a nemeslevéllel igazolták nemesi jogaikat Suba András, György, Gergely, Pál és János martonfalvi lakosok.[3] A család mielőtt nemességet nyert volna, a Czikó-család jobbágya volt. 1611-ben Széchenyi Erzse özv. Czikó Istvánné Suba András martonfali házhelyét 225 frtért nekik adja.[4] A következő évben a jászói konvent a Suba családot és Vadközy Jánost bevezeti ebbe a házhelybe.[4] Suba Pál 1651-ben megyei esküdt. A család egy ága Miskolcon élt.[5]

Suhajda

Suhajda János fiaival Suhajda János, Mátyás és Pállal, aztán Suhajda István testvérével Lipót királytól 1701. aug. 12.-én nyer címeres nemeslevelet, melyet Losoncon hirdettek ki.[6] Ez a Suhajda János valószinüleg azonos azzal a Suhajda Jánossal. kit mint Thököly hivét és egyik főtisztét azzal vádoltak, hogy a nagyszombati jezsuita collégiumot felégette. Suhajda János egyik fia, János Békésmegyébe költözött, másik Pál, ki megyénkben, Királyin telepedett le. Részt vett az 1741–44-i nemesi felkelésekben is. Atyja még 1726 ban is élt Nógrádban s ott a tehetősebb birtosok közé tartozott. Legenden 6, Felsőbodonyban szintén 6 házhelyre nyert nádori adományt. Suhajda Pál királyi lakosnak és Lőkös Krisztinának fiai: ifj. Pál (†1834) és József. Ifj. Pál Sztárnyán és Tornalján lakott, gyermekei: Pál (1852) tornaljai, majd pesti, János rozsnyói és Sámuel miskolci lakosok.

[1] Göm. vm. monogr. 274.
[2] Eredetije Pest vm. lt.
[3] Vm. jk. XV. 120.
[4] Jászói lt. O. 27.
[5] Borsodvm. jk. IX. 616.
[6] Nagy I. X. 395.
[7] Batta Gy. A berzétei ref. egyh. tört. 107.

Címerük: kékben zöld alapon oroszlán jobbjában kardot tart. Sisakdisz fekete holló. Takaró: kék-arany, veres-ezüst.

Susa *(otrokocsi)*

Régi kihalt család, mely az Otrokocs nemzetségből származik. Otrokocsi Susa Bernát feleségét kövecsesi Czinege Ilonát 1488-ban Dancs György kielégiti a Czinege család birtokaiból.[1]

Susa Péter, a Susa Benedek fiának Lázárnak nevében is és más otrokocsi atyafiaik a Patkó családdal peregyességet kötnek. Az utóbbiak bizonyos elfoglalt otrokocsi birtokok és szöllő miatt beperelték őket.[2] 1561 előtt élt a családból Susa Albert, kinek törvénytelen fia volt Farkas, akitől ebben az évben az ősi Susa jószágot az Otrokocsy, Simon, Fóris, Ambrus és Anderkó családok az atyafiság alapján elperelték.[3]

Sűteő *(munkácsi)*

Süteő.

Előkelő rimaszombati család, melynek ősi fészke Munkács, ahonnan előneve is származik. Első ismert őse munkácsi Süteő *András* az 1500-asi évek végén élt s már félig-meddig nemesi jogokat is gyakorolt, azért az okiratok agilisként emlitik.[4] Fia munkácsi Süteő Miklós II. Mátyás uralkodása alatt élt. Iskolázott előkelő ember volt, mivel az akkor divatos „literatus“, diák jelzővel tüntették ki. Munkácsi Süteő Miklós 1613 márc. 8-án anyai onokatestvéreivel Bek Istvánnal és Jánossal címeres-nemeslevelet szerzett, melyet 1614 jan. 19-én Ungvármegyének Nagykaposon tartott törvényszékén hirdették ki.[4]

Ebben a korban a török iga alatt nyögött nemzetünk. Az akkori háborus idők gyakran messze hányták-vetették a vitézlő nemességet az ősi fészekből. Igy az 1680-as években már a munkácsi Süteő családot is Fülek várában találjuk ahol ekkor a végbeli magyarság elkeseredett harcot folytat a törökkel. 1682-ben a törökök feldulták Füleket. A lakosság menekült. Munkácsi Süteő Pál is több nemes emberrel a közeli Rimaszombatra

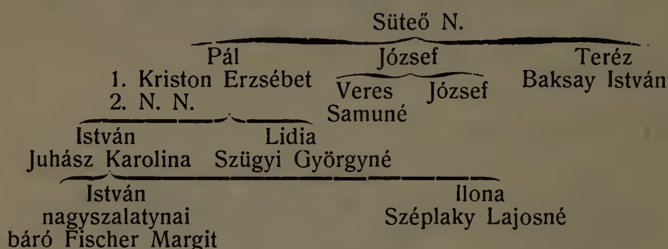
[1] Dancs lt.
[2] Borsodvm. lt. Non. prot. sp. XXIII. fasc. I. no. 1.
[3] Simon lt.
[4] Süteő István tulajdonában levő eredeti okiratok Rimaszombaton.

költözött, ahol letelepedve, családot alapitott. Fia volt ifj. Süteő Pál, aki 1754-ben hiteles tanukkal és okiratokkal igazolta nemesi származását.

A családból ujabb időben id. Süteő István ügyvéd és fia ifj. Süteő István ügyvéd és földbirtokos válik ki. Id. Süteő István, mint városi tanácsos, pénztárnok, rendőrkapitány, majd mint közgyám igen tevékeny részt vett Rimaszombat város közügyeinek intézésében.

Címerük, melyet 1613-ban II. Mátyástól nyertek: veres paizsban páncélos vitéz jobbjában zászlós dárdát tart. Sisakdisz: kettősfarku oroszlán növekvően; takarók: veres-ezüst, kék-arany.

A család nehány izen igy származik le:

Szabó

Megyénkben a következő ily nevü családok fordulnak elő:

I. *Felsővályi Szabó.* Szabó Ambrus 1602-ben két darab felsővályi szántóföldjét Nagy Pálnak zálogositja el.[1] Szabó István és felesége Nagy Kata 1658-ban kelt levelükben elismerik, hogy atyafiaik őket a vályi jószágból kielégitették.[2] Felsővályi Szabó Mihály 1659 febr. 13-án végrendeletet tesz, melyben két lányának 25—25 frtot hagy. Születendő gyermekéről, mellyel felesége teherben járt, szintén megemlékezik. Veje Szabó János volt.[2] 1686-ban Szabó György fordul elő a vályi nemesek közt. Özvegye a vályi ref. egyháznak egy ezüst poharat ajándékozott.[3]

II. *Szántói Szabó* család megalapitója Szabó Márton, ki mint hadnagy vitéz érdemei elismeréseül kapta a nemességet, 1652 febr. 21 én, melyet Abaujban hirdettek ki. Szabó Márton kevéssel utóbb a török háboruban elesik. Uza Erzse neje másodszor runyai Soldos Sámuelhez megy férjhez; kiskoru fiát Szabó Zsigmondot is magával hozván Runyába, ki később táblabiró majd szolgabiró lett megyénkben. László nevü fia pedig 1745–75 közt Gömörmegye alispánja. Ennek fivére Zsigmond, ki a nógrádmegyei ágat

[1] Jászói lt. N 392.
[2] Nagy lt.
[3] Bodon Á.: A vályi ref. egyh. tört.: 6. 9.

alapitotta. Szabó László alispánnak gyermekei: József gömöri főszolgabiró, Krisztina Paukovich Andrásné, Julia Görgey Jóbné és Bora visontai Kovács Antalné.[1]

Czímere: kékben arany koronán nyugvó kar kardot tart; sisakdisz: pelikán fiait vérével táplálja; takarók: kék-arany, vörös-ezüst.[1]

III. *Szabó* Mihály 1652-ben a szuhafői Bartók családdal együtt kapott nemességet. A család Szuhafőn élt. Szabó Mihálynak fia György ősi fundusát a Csiszár családnak zálogositotta el, aztán Körösre költözött. Fia János, akinek János nevü fia 1777-ben megyénkben keresi nemességének bizonyitékait. A család szuhafői birtokát később a Bartók család váltotta magához. Címerük a Bartók családéval azonos.[2]

IV. *Szabó* Lőrinc és fiai Márton és Lőrinc 1659 febr. 25-én nyertek nemességet. A család Kövin lakott, ahol Széchy Mária szabaditotta fel őket a jobbágyság alól. Kövi birtokukba 1672-ben a jászói konvent vezette be őket. Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Szabó Mihály, Lőrinc és András igazolták közülök nemességüket.[3]

V. *Szabó*, máskép *Törek* Bálint, János, György és Márton váraljai lakosok 1703-ban I. Lipót király 1665 jul. 15.-én kelt nemesitő levelével igazolták jogaikat.[4]

VI. *Szabó*, másképp *Jólsvay* György, János, Mihály és Sámuel 1766-ban megyénk bizonyitványával igazolták nemességüket Borsodmegye előtt.[5]

VII. *Szabó*, másképp *Nagy* András és János testvérek 1693 aug. 9.-én kaptak gyermekeikkel nemességet és címert. Nemeslevelüket a következő évben hirdették ki Hontmegye közgyülésén. Andrásnak neje Bodczási Kata, fia János. Ez utóbbinak felesége Harsányi Mária, akitől a következő gyermekei születtek: Anna, Erzse, Kata és István. Ez utóbbi István 1725-ben Kishont kerület előtt igazolta nemességét. Neje Majomy Judit, akitől két fia származott: Sámuel (sz. 1750) és János. Szabó Sámuel szentmihályi tanitó és jegyző (Fehér m.) 1795-ben nemesi bizonyitványt kap Hontmegyétől, melyben János nevü fivérének nejéről Szepesi Juditról és két árvájáról a 9 éves Ádámról és 6 éves Feriről is emlités történik.[6]

VIII. *Boczonádi Szabó* József kiskunsági kapitány és gyermekei 1845-ben nyertek nemességet. A család 1862-ben telepedett

[1] Nagy I.: id. m. X. 436.
[2] Vm. lt. nemesi iratok.
[3] Vm. lt. jk. XV. 60; Jászói lt. ikt.
[4] Vm. lt. jk. XV. 49.
[5] Borsod vm. lt. Prt. XXXIII. 45.
[6] Irataik Lengyel Sámuel rimaszombati földbirtokosnál.

le megyénkben. Tagjai közül Imre kuriai biró, meghalt 1888-ban. József 1848—49-ben honvéd-őrnagy, utóbb altábornagy, meghalt 1892-ben. Szabó László a nádor huszároknál kapitány (1845), ő toborozta József főherceget nádor huszárnak. A család Várgedén birtokos.[1]

IX. *Martonfalvai Szabó.* Szabó Béla nyug. posta és távirda főigazgató, ki apai ágon a Rimaszombaton virágzó Szabó családból, anyai ágon pedig az ugyanott élő nemes Káposztás családból származik, 1904 márc. 19.-én kapott nemességet. 1904 jul. 8.-án pedig a „*martonfalvai*" nemesi előnév adományozásával tüntette ki Őfelsége. A nemesség Szabó Bélának nejétől Mayr Gabriellától származó Mária és Erzsébet leányaira, valamint mindkét nembeli törvényes leszármazóira is kiterjed.[2]

Címerük: veressel és kékkel vágott paizsban, felül arany koronán könyöklő kék ruhás jobb kar három arany liliomot tart, a paizs felső sarkaiban egy-egy arany liliom által kisérve; alul hármas zöld halom kiemelkedő köséрsőjén, repülésre kész jobbrafordult, fehér galamb, csőrében piros pecsétes levelet tart Sisakdisz: a paizsbeli levelet tartó galamb. Takarók: kék-ezüst, veres-arany.[2]

Szakal

Fészke Szilice községe, mely azelőtt Tornamegyéhez tartozott. II. Ferdinánd 1628 aug. 16.-án adományozott címeres-nemeslevelet Szakal Jánosnak, Katalin hitvesétől származó Mihály, János, Márton és Anna nevü gyermekeinek, továbbá fivérének Szakal Péternek.[3] Szakal János 1634-ben Bencz Kata feleségével Szilicén egy, Korotnokardó pusztán pedig két jobbágytelket szerzett zálogban Otrokocsy Mátyástól.[4] A család megyénkben Naprágyon él, ahol már az 1834.-i összeirásban szerepelt Szakal Márton,[5] kinek Tornamegye 1836 szept. 13.-án bizonyitványt adott ki arról, hogy ns. Szakal Károly és József szilicei lakosoknak testvére s hogy ámbár nemeslevelük 1835-ben a tüzvész martalékává lett, mégis kétségtelen nemesi származásuk s irataik hiteles másolatai Szakal István szepsi lakos 1834.-i nemesség-vitató perében fenn is maradtak.[4] A család címere: veres paizsban zöld dombon három liliom; takarók: kékarany, veres-ezüst.[6]

[1] Gömör vm. monogr. 657.
[2] Családi közlés.
[3] A családnál Napragyon.
[4] Borsod vm. lt.
[5] Vm. lt.
[6] A családnál Naprágyon.

Szakall (*kisjókai*)

Szakall János költözött megyénkbe Zádorházára, kinek Molnár Anna feleségétől a következő gyermekei maradtak: Amália, Nina, Vályi Benedekné, Luiz Vattay Bertalanné, Eduárd és Karolina, Szatmári-Király Frigyesné [1]

Címere: vágtató lovas jobbjában kardot tart, melyre török fő van szurva. Sisakdisz: növekvő vitéz jobbjában kardot tart, hegyén török fővel.[2]

Szakall

Nógrádmegyei eredetű család. Őse Szakall Mihály, ki 1688 márc. 8.-án András és János nevü fiaival nemességet nyert. Nemeslevelüket 1688 ápr. 5.-én Nógrádmegye közgyülésén hirdették ki.[3] A család Losoncon volt birtokos. Szakall János és András az 1705 és 1709.-i nemesi felkelésekben személyesen vettek részt.[4] Szakall András az 1726.-i nemesi vizsgálatkor igazolta nemességét.[4] Szakall András 1745 körül élt Losoncon, felesége volt Divinyi Anna, testvére pedig Szakall István.[5] Szakall János Hevesmegye táblabirája, felesége Potturnyay Judit, kivel Maconkán lakott. 1781.-i végrendelete szerint testvérei voltak: Szakall András, ki Losoncon lakott, Pál, Borbála és Zsuzsánna.[5] Szakall Elek 1848-ban honvédszázados.[4] Szakall Antal 1872—1884-ig a rimaszécsi kerület országgyülési képviselője. Testvére Szakall Ferenc pedig a füleki kerületben volt képviselő. Szakall Vince rimaszombati árvaszéki elnök. Szakall Antal nógrádi főszolgabiró a Ferenc József rend lovagja.

Címerük: kék paizsban zöld alapon férfi vörös dolmányban, kék nadrágban, fekete süveggel jobbjában buzakalász csomót tart. Sisakdisz: a paizsbeli férfi növekvően. Takarók: kék-arany, veres-ezüst. Leszármazása a 256 oldalon.

[1] Családi közlés.
[2] Sz. János pecsétnyomója után, Draskóczy Istvánnál Rimaszombaton.
[3] Eredetije Gömör vm. levéltárában van letéve.
[4] Nagy I: id. m V: 454.
[5] Családi levéltár a Gömörmegyei Muzeumban.

Szakall András,
1780.
Dobozy Klára

János, Kelemen Julia | Judit, Wattay Ferenc | András, Fövényessy Zsuzsánna | Klára, Szalontay József | Krisztina

Zsuzsánna, Okolicsányi Miklós | Kata, Beke Gábor | Antal, 1817–1888. (Zabzó p. **képviselő**) Kubinyi Borbála | Ferenc, 1820—1902. **képviselő** Záborszky Rozália | Franciska, Kubinyi László | Lajos, 1831—1905. | Amália Repeczky Józsefné

Barnabás 1840–1904 Kisromhány Török Olga | Rozália Vajda István

Ferenc, főszolgabiró Salgótarján | István Kisromhány

Lenke, Szakall Barna | Gyula Fischer Irén

Géza, Irén, Piroska, Lajos

Vince, Rimaszombat 1. Marton Jolán 2. Márton Mária | Antal, 1852—1894. Zadubán Margit | Mihály, Thassy Olga | Borbála, 1. Kossuch Gyula 2. Sándor Zoltán | Barnabás, Szakall Lenke | András Farkas Etelka

Etelka, András, Olga, Kornél

Hajnalka, | Jolán, Daróczy Zoltán (Paks) | Ilona Szluha Dénes

Béla, Lenke, Ferenc, Laura

Sára, Margit, Árpád, Erzsébet, Irma, Ilona, Antonia

1.-től: Kálmán vezérkari százados | Miklós, Szabó Ilona | Rozália, Szabó Elemér | Mária, Ragályi István | Borbála, Fekete Pál | Dezső, | 2.-tól: István

Elek. 1819—1877. Szabó Anna | Lotti Palugyainé

Panna, Marsó Ödön | Elek, 1857—1890. | Emma, Darvas Pál | András, | Zsuzsánna, 1. gr. Donimi Richárd 2. Hauser Ernő | Ferenc, Guáry Kata | Hermina Nagy Béla

Zoltán. László, Julia

Szalay

Megyénkben az alábbi ily nevü családok fordulnak elő.

I. *Szalay* György előbb szolgabirája, majd 1635-ben helyettes alispánja volt megyénknek. Valószinüleg abból a Szalay családból származik, melyből 1703-ban Szalay István fia Gáspár (ennek fia Zsigmond), 1733-ban pedig Szalay István fia János (Sz. Györgynek unokája) igazolták nemességüket és pedig régi jogon, mivel sem armálist, sem más okiratot felmutatni nem tudtak.[1]

II. *Szalay* Ferenc a kuruc világban katonáskodott, később Andrássy Péter főispán szolgálatába állott és Krasznahorkára költözött. Fia Szalay György 1752-ben Görgőn lakott.[2]

III. Jólsván lép fel egy ily nevü család, melynek őse Szalay János 1653 márc. 18-án kapott nemességet. Armálisát törvényesen ki is hirdették Gömörben. A család nemessége idővel feledésbe kezdett menni, mivel a háborus világban „tartván a gyakortabeli költséges insurrectiotól“ még titkolták is nemességüket. Szalay Jánosnak (1653 Jólsva) fia Pál, akinek fia II. Pál. Ennek két fia maradt III. Pál († 1758.) és János csetneki lelkész, akinek fia Szalay András Nyárádon lakott. III. Pálnak fia IV. Pál, akinek fia V. Pál 1800-ban Rozsnyón lakott.[2]

Szamár *(naprágyi)*

Régi család, mely a Naprágyi családdal egy törzsből származik, s mint a Naprágyi családnál előadtuk, őseik Demjén, Elke és Muhul 1254-ben szerezték meg Naprágyot. A Szamár család közvetlen őse naprágyi Szamár Domokos, kinek János és György nevü fiai 1364-ben éltek. Szamár János 1381-ben szolgabirája volt Gömörnek.[3] Szamár Benedek 1513. körül megölte Naprágyi Pált. A megölt vérdijában 50 arany frt.-ot kellett fizetnie a megölt atyafiainak; mely összegben naprágyi birtokát engedte át.[4] A családnak utólsó sarja lehetett Szamár Fruzsina, Hubay Györgyné, kivel Naprágyi István 1616-ban egy hatalmaskodásból kifolyólag perlekedik.[3]

Szász

Zubogyon él ily nevü nemes család, melynek az 1834.-i összeirás már négy tagját emliti Zubogyon.[5]

[1] Vm. lt. jk.: XV. 57. 107.
[2] Vm. lt. nemesi iratok.
[3] Hanvay lt.
[4] Jászói lt. C. 11.
[5] Zajdó László ref. lelkész közlése és Vm. lt.

Szathmáry-Király

Első ismert őse Király *György* váradi várkapitány, aki már agg korában 1598-ban esett el egy ostrom alkalmával. Fia *Albert* ifju korában Báthory István lengyel király alatt szolgált az 1578—81-i orosz háborukban, később Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem seregében Moldvában harcol a törökök ellen. Részt vett 1596-ban az Eger melletti ütközetben. Szatmár városát a törökök ostroma alól felszabaditotta. Ezért a város egy nagy telket ad neki ajándékba, melyre kir. megerősitést is nyert.[1] Ennek fia *I Miklós*, aki megyénkben telepedett le. Itt neje Hanvay Zsuzsánna után is nagy birtokokat kapott, melyeket még szerzeményekkel is gyarapitott. 1613 márc. 20-án II. Mátyástól diszes okiratot nyert, melyben nemességét és régi cimerét megerősitette a király. Az okirat, melyet 1613 julius 15-én Gömörmegye közgyülésén hirdettek ki, János és István nevü fiairól is emlitést tesz.[2]

I. Miklós 1635 és 36-ban Gömörmegye alispánja, 1637-ben országgyülési követe. Gyermekei közül *II Miklós* 1678-ban gömöri alispán, akit Leslie császári tábornok elfogatott, *István* gömöri főjegyző, aki a tatárok rabságában pusztult el.

A család ugy megyénk, mint a szomszédos Borsodmegye közéletében állandóan vezető szerepet játszott. Szathmáry-Király *János* 1693—97. közt, *Miklós* 1785—1790-ig, ugyancsak *Miklós* 1790—1810-ig jeles alispánjai voltak Gömörnek. Szathmáry-Király *Miklós*, mint iró is megörökitette nevét. Egy szindarabját elő is adták. Meghalt Bején 1818-ban 74 éves korában. Fiai közül *Pál* 1809-ben a gömöri nemesség kapitánya, *Antal* cs. kir. kamarás bejei és oldalfalvi földbirtokos, ki 1846-pan a Cserebogár hires népdalunknak dallamát szerezte. Irt költeményeket, elbeszéléseket és szindarabokat is.

A borsodi ágból *Ádám* (sz. Nyomáron 1692 jul. 9, † Boldván 1752 dec. 18.) II Rákóczy Ferenc fejedelem nemes apródja. Urát bujdosásaiban is elkisérte. Egy nevezetes történelmi naplót hagyott hátra. Testvére *György* Borsodmegye követe az 1729. 41. 51 és 64.-i országgyüléseken. Több gazdasági munkát is irt. Ádámnak fia *Pál* (1726—1807) testőrkapitány és jeles festőmüvész, kinek sok szép müve van még most is a boldvai családi kastélyban.

A család megyénk legvagyonosabb családai közé tartozott. Az 1660-as években Szathmáry Miklós Csuda Anna nejével 6000 frt.-ért szerezte meg butkai Viczmándy György bejei jószágát, melybe 1665-ben vezették be őket. Az iktatásnál Sóry Tamás és Bódy Miklós bizonyos zálogos illetőségre nézve ellentmondott.[3] Szathmári

[1] Feljegyzések ifj. Szathmáry-Király Pál családi iratai közt Bóldván.
[2] Eredetije a családnál Bóldván.
[3] Jászói lt. ikt.

- **Király György** † 1598. váradi vitéz kapitány
  - Albert (1550–1610.) — Mátyus Kata
    - I. Miklós (1577–1647.) — Hanvay Zsuzsánna
      - I. János 1647. — 1. Merse Erzse, 2. Berzeviczy Borbála
        - II. János (1634–1710.) gömöri alispán — Lenkey Kata
          - V. Miklós (1661–1724.) — Pongrácz Borbála
            - Ádám — Máriássy Krisztina
              - Pál (1726–1807.) testőr-kapitány, festő
              - Miklós — Recsky Kata
                - György 1809. — Szentimrey Eszter
                  - Barna
                    - Albert őrnagy
                  - Frigyes
                  - Miklós
              - Ádám — Pogány Eszter
                - János
              - József (1750–1819.) — Szemere Klára
                - Pál (1780–1852.) — Koós Anna
                  - Pál — Platthy Ida
                    - Pál — Sz. Király Vilma
                      - Ida — Bárczay Ferenc
                      - Pál — Münster Gabriella
                        - Zsuzsánna
                    - Anna — Patay Gyula
                  - Borbála — Borbély László
                  - György
                  - László
                - József — Patay Anna
                  - Zsuzsánna — gr. Vay József
                  - József — Szepessy Piroska
                    - Béla
                    - János — Sármezey Ágnes
                    - Jolán — Koczán Miklós
                    - Etelka — Borbély Géza
                    - László
                  - Anna — Bárczay János
            - György író
            - Anna — Szemere György
            - Zsófia — Ragályi István
          - János — 1. Desewffy Magd., 2. Szentpétery Zsuzsánna
            - József kapitány
            - András — Ürményi Kata
            - Klára — Kiss Pál
            - Éva — Törös Zsigmond 1741.
          - István — Ivócs Kata
            - Zsigmond — Sándor Erzse
              - György †
              - Klára — Papszász Mihály
              - László †
              - Mária — szendrői Balogh István
            - Zsuzsánna — Hanvay László
            - Julia — Sturman András
          - Kata — Lossonczy István
        - Katalin — Uza Zsigmond
      - István 1647. †
      - II. Miklós 1647. — Chuda Erzsébet
        - Ferenc gömöri alispán
        - Zsuzsánna — Sztankay Ádám
        - III. Miklós — Jánoky Ilona
          - János † Bején 1706.
          - Erzse — Ráthonyi György
          - IV. Miklós † 1736. — 1. Battik Mária, 2. Komjáthy Erzsébet
            - VI. Miklós (1707.) — Pongrácz Erzse
              - Anna — Fáy Péter
              - VII. Miklós alispán † 1818. — 1. Vathay Judit, 2. Pogány Eszter
                - VIII. Miklós
                - Pál 1809. kapitány — 1. gr. Pletrich Nepomocéna, 2. Bornemisza
                - Antal † 1846. — Török Apollonia
                  - Miklós †
                  - Antal †
              - Erzsébet — csicseri Ormos Miklós
            - Imre (sz. 1717.) katona — Kubinyi Mária
              - György — 1. Joó Klára, 2. Czékus Klára
                - Ferenc † 1837. — Puky Klára
                - Miklós — Sóldos Zsuzsa
                - József
                  - József
                - István — Hanvay Teréz
                  - István — Kovách Piroska
                    - Andor
                      - István
                    - Domokos — gr. Kuun Sarolta
                    - Vilma — Szathmáry-Király Pál
                - Imre — Sélley Julia
                  - Gyula
      - Kata 1647. — Bets Miklós

Király Imrét és ifj Battik Györgyöt, mint kakasfalusi Csuda Ferenc és Magyar Dóra utódait 1750 ben beiktatják az aggteleki, lénártfali, détéri, péterfalvi és más Nógrádban fekvő jószágokba.[1] Ez volt az a Szathmári, ki 1741-ben a gömöri felkelő seregben, mint tiszt vett részt.[2]

A másik ágból származott V. Szathmáry Miklós, akinek felesége szentmiklósi Pongrácz Borbála volt. Ezeket 1729-ben Ádám és György nevü fiaikkal bevezetik a boldvai, abodi, mályinkai és tardonai birtokokba Borsodban, a nagycsoltói, nagyragályi és beretkei részekbe Gömörben, melyeket Basó Gábortól szereztek, oly módon, hogy ha a fi ág kihalna, a nő ág is örökösödjék benne.[1] 1741-ben pedig Szathmáry János és Berzeviczy Borbála leszármazóit, vagyis a család II. ágát, Királyin 6 és $^1/_2$ jobbágytelek birtokába vezetik be, melyek közül kettőt Csathó Katalintól és fiától Széplaky Ferenctől szereztek.[1] Szathmári Király Ádámnak onokája Pál volt, ki felesége lévai Koós Anna után Jánosin is szép birtokot kapott.

Szathmári Istvánnak — mint az alábbi családfán látható — Ivocs Kata volt a hitvese, ki után gyermekei Zádorházán örököltek nagyobb birtokot.[3] Fiuk volt Szathmári Király Zsigmond, akit 1753 ban Árvay Lászlóval, Andrással, Szathmári-Király Zsuzsánnával, Hanvay László özvegyével és Sz. Király Juliával, Sturmann Andrásnéval beiktattak az egész Jeszte, Bizófalva és Cseniz birtokába, továbbá a kisragályi, zádorházi, kisfaludi, csákányi, góbisházi és domafalvi birtokokba.[4]

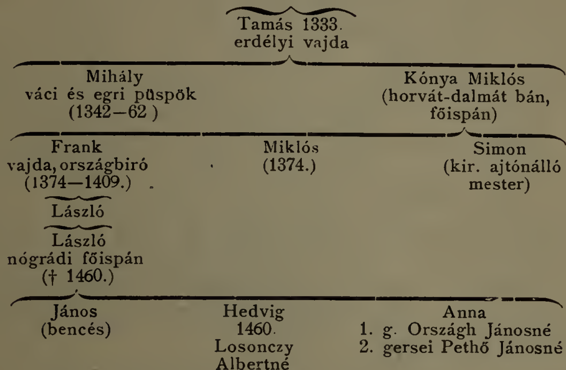
A család ma is virágzik Borsodban.

Szécsényi

Hatalmas család volt, melynek nagy kiterjedésü jószágai különösen Nógrádban és Kishontban terültek el. Ősi fészke, melyről nevét is vette: Szécsény Nógrádban fekszik. A család tagjai, mint zászlós urak és méltóságok az ország ügyeinek intézésében is tevékeny részt vettek.[5] A család 1334-ben a kalocsai érsek kishonti jószágaiért: *Rimaszombat*, *Rimabánya*, *Tőrék*, *Szkálnok*, *Cserencsény*, *Rimabrézó* és *Tiszolc* községekért elcseréli bácsi és szerémi birtokait. Igy jutott a család megyénkben nagy birtokokhoz, melyeket magvaszakadása után a Losonczy és guti Országh családok

[1] Jászói lt. ikt.
[2] Vm. lt.
[3] Szakall iratok a Gömörmegyei Muzeumban.
[4] M. Barna M. Girincsy cs. Ezek a birtokok az Ivócsok után jutottak a család birtokába.
[5] Nagy I. XII. 345.

örököltek.[1] Albert király 1439 junius 19-én Budán kelt okiratában Rimaszombat városának (Rymazombothya) fele részét Szécsényi *Lászlónak* köti le. 2093 arany frt. ban, amely összeget a nevezett a lengyel háboruban a sajátjából közcélokra költötte.[2] Rimaszombat hires szabadalmaihoz a Szécsényiek alatt jutott, s gyors felvirágzását nagyrészt ennek a családnak köszönheti.[1]

Széchy (*rimaszécsi és felsőlindvai, gróf*)

Az ősi Balog nemzetségből származik, melynek eredetéről a 66. lapon szólottunk. Ugyanott megemlékeztünk a Széchyek első őséről *Anániás*ról s ennek fiáról I. *Ivánká*ról és onokájáról *I. Miklós*ról. I. Miklósnak sok gyermeke ismeretes, kik közül *Péter* a felsőlindvai, *Dénes* a rimaszécsi ágnak egyenes őse.

A Széchyek III. Endre, az utolsó árpádházi király halála után bekövetkezett zavaros időkben I. Károly királynak voltak rendithetetlen hivei. Széchy Miklós fiai: János, Péter, Beke, László, Miklós és Pál mesterek a rozgonyi csatában szerzett érdemeikért Miskolcon nyernek nagy jószágot.[3] 1323-ban ismét kitüntette őket a király. Hü szolgálataikért Balog várát nyerik adományba, melyet a Balog nembeli Attfyaktól, kik Csák Mátéval tartottak, elkoboztak. A rimaszécsi és balogi uradalmakon kivül, már az ország déli részén is óriási jószágaik voltak, különösen Alsólindva környékén. Pest, Nógrád és Borsodban is nagy birtokokat szereztek. 1320-ban Miskolc városára nyernek adományt.[4] 1347-ben néhai Széchy Péter fiai: Miklós horvát-szlavon bán és Ivánka királyi étekfogó-mester,

[1] Findura: Rimaszombat története 59.
[2] Varju E. Bánffy-család története. I. 623.
[3] Borovszky: Borsod vm. tört. I. 56.
[4] Karácsonyi: id. m. I, 174.

aztán unokatestvéreik, néhai Dénes szörényi bán fiai: Tamás, Péter és János a nagykiterjedésü gömörmegyei jószágaikra és Miskolc városára pallosjogot nyernek.[1] Péter utódai, a felsőlindvai ág a felsőlindvai várat, a vasmegyei és szomszédos uradalmakat, Dénes utódai pedig Rimaszécset s a nagy gömöri uradalmakat kapták osztályrészül.

Széchy Péter a felsőlindvai ág őse nógrádi főispán és szandai várnagy. Széchy Dénes, a rimaszécsi ág őse pedig szörényi bán, kir. főasztalnok, vitéz hadvezér, ki Bazaráb havasalföldi oláh vajda ellen védelmezte az ország határszéleit. Az ő kérésének engedve foglalta vissza a király Szörényvárát, melynek báni méltóságát 11 évig viselte. Bazaráb oláh vajda azonban ravaszul rászedte a magyar hadsereget. Meghódolása után vezetőket adott a király s a magyarok mellé, kik egy hegyszakadékba csalták seregünket. Itt az oláhok a bércekről nagy sziklákat zuditottak a magyarokra. A sereg nagy része, a magyar nemesség szine-java elhullott[2] A királyt is csak Széchy *Dezső* önfeláldozó tette mentette meg. Fegyverzetét és címerét cserélte el a királlyal s igy az ellenség félrevezetve, őt gyilkolta meg a király helyett. Ez a hős férfiu Széchy Dénes bánnak volt fia. Ilyenek voltak a Széchyek.

A felsőlindvai ágból kitüntek különösen *III. Miklós,* ki egész életpályáján első országos méltóságokat viselt; bán, országbiró, majd nádor is volt. (1385.) Fiai 1391-ben Zsigmondtól a szentgotthárdi apátság kegyuraságát nyerték adományba.[3] Ezek közül *IV. Miklós* 1409-ben kir. főtárnok-mester, V. Péter pedig, kit Herczeg néven szoktak emliteni az okiratok, 1393-ban Zsigmond királlyal elcserélte Ujvár és Közép-Németit Körmendért.[4] *III. Tamás* komáromi főispán, 1439-ben Albert király kincstárnoka. *II. Dénes* nyitrai, majd egri püspök, végre esztergomi érsek, bibornok. 1453-ban szentelte fel az esztergomi székesegyházat, melyet ujjáépitetett.[5] *IV. Tamás* vasmegyei főispán, ki a mohácsi ütközetnél esett el 1526-ban. Fia volt ennek *István,* ki 1535-ben magtalanul halt el. Halála után a felsőlindvai ág óriási birtokait a gömöri ág örökölte.[6]

A rimaszécsi ágból *IV. Péter* fiai *János* és *Zsigmond* 1414-ben a hangonyi pálos rendnek adományozást tettek.[4] A család ebben a korban is megyénk nehány legvagyonosabb családjai közt állott. Az 1427.-i összeirás szerint Szentsimonon 55, Dobócán 55, Izsépen (ma Zsip) 8, Váralján 10, Dobrapatakán 5, Cakófalván 16, Szécsen 41, Hrussón 3 portája volt a Széchyeknek.[7]

[1] Borovszky: Borsod vm. tört: 68.
[2] Magy. nemz. tört. (millen. kiad.): III. 105.
[3] Nagy I: X. 528.
[4] Nagy I: id. m. X. 528.
[5] Magy. nemz. tört: IV. 590.
[6] Századok: 1885. 21.
[7] Thallóczy: id. m.

A Széchyek családfája:

Kázmér, · Ananias, · I. Péter

II. Péter, 1214. · Konrád 1214. · I. Tamás, · I. Ivánka, 1214.

Balogi I. Miklós, 1292–1301

III. Péter, nógrádi főispán **a felsőlindvai ág őse** · II. Miklós, 1323. · I. Dénes, főasztalnok, szörényi bán 1330–41. **a rimaszécsi ág őse** · Pál, † 1323 Megyericse alatt

III. Miklós, bán (1347–50) országbiró, nádor · Ivánka, 1347. gimesi várnagy · Jakab, 1347. · Domokos erdélyi püspök 1355–68. · Balázs, 1347, · II. Tamás, · IV. Péter, · János, · Dezső (a hős † 1330.)

János, 1391. · Frank, · IV. Miklós, tárnokmester 1409. Garai Ilona · V. Péter Körmend ura 1393. · Ferenc, · Prokop · János, pap · Zsigmond 1414.

V. Miklós N. Dorottya · László

Kata, Buzlay Miklós · VI. Péter, 1469. · László 1460–1500. Lorántffy Anna

Jusztina Jánosy Miklós

János, Komárom és Zala főispánja † 1459. · III. Tamás, kir. kincstárnok, 1439. komáromi főispán · II. Dénes, esztergomi érsek † 1465. · VI. Miklós 1469. főlovászmester Bánffy Borbála

János, · IV. Tamás Vasmegye főispánja † 1526. Székely Magdolna

István, † 1535. · Margit 1. gr. Salmis Miklós 2. Pyrho ab Arco

János, gr. Forgách Fruzsina 1524. · Ferenc, Derencsényi Kata 1525. · Bálint · Mihály · Demeter, Serényi Petronella · László, 1545. Tibay Orsolya · VII. Miklós Zólyomi Anna

Kata Bornemisza Boldizsár · Kata Nagykárolyi Péter · Anna 1. Basó Farkas · Anna, Liptay György Rhédey Ferencné · I. György, 1572. Rhédey Magdolna

V. Tamás, 1555–1618. 1. Perényi Borbála 2. Batthányi Kata 3. Forgách Margit · Sára Csetneky Ferenc

1.-től: II. György gömöri főispán † 1625. Homonnai Druget Mária · Kata, 1. Gyulaffy László 2. lokácsi Prépostváry Zsigmond · 2.-tól: VIII. Miklós, Bánffy Mária · Mihály, · Tamás, · III. Dénes, **gróf** Draskovich Sára · Magdolna–Erzsébet, Zrinyi Györgyné. Zrinyi Miklós, a költőnek anyja · Margit, Dessewffy László · Eufrosina, Sibrik István · István Bánffy Zsófia

VI. Tamás 1647.

Mária (a murányi Venus) 1. Bethlen István 2. Kun István 3. Wesselényi Ferenc · Bora, Thurzó Adám · Magdolna–Kata, 1. Liszthy János 2. Prépostváry Zsigmond · Eva 1643. Illésházy Gábor · Julia, Kéry Ferenc · Mária, Senyné · Gáspár, 1663. † · III. György, · VII. Péter Vasvm. főispánja † 1685. Batthány Teréz

Kata–Erzse gr. Nádasdy Ferenc

Az 1448.-i rigómezői ütközetben Széchy *Imre, László* és *Tamás* vettek részt.[1] Széchy Miklós fiai *László* és *Péter* 1460-ban hütlenségük miatt Balogot elvesztették.[2] Széchy *László* megszerezte az abaujmegyei Enyicke várát, melybe 1500-ban vezették be. Széchy *Ferenc* az 1505.-i hires országgyülésen Gömörmegye követe volt.[2] *V. Tamás* 1588-ban szendrői főkapitány, vitéz katona. Ő szerezte meg Kőszeg és Murány várakat. Murányra 1609-ben kir. adományt is szerzett.[3] 1610-ben kir. főasztalnok, 1612-ben Gömör vm. főispánja. Gyermekei közül II. György vitéz katona, kit 1593-ban több megyebeli nemessel a törökök elfogtak s Szabadka várába zártak, honnan azonban nemsokára kiszabadultak. Bocskay felkelése alkalmával a fejedelem mellett találjuk, ki udvari főkapitányává nevezte ki.[4] Bethlen Gábor felkelése alatt is az erdélyi udvar mellett harcol, de később többször is urat cserélt. Szenvedélyes, erőszakoskodó főur volt, ki mindenekfölött a saját hasznát kereste. Megyénkben is sok zavart okozott, mi arra inditotta ellenségeit, hogy 1625 szept. 1.-én megölették.[4] Az ő leánya volt Széchy *Mária*, a költők *murányi Vénusa*, kinek Wesselényi nádorral való regényes egybekelése eléggé ismeretes.

III. Széchy *Dénes* gróf utódai terjesztették volna tovább a hatalmas törzset, de fiában *VII. Péter*ben 1685-ben magvaszakadt a családnak. Leánya *Kata* Nádasdy Ferenc gróflioz ment feleségül.

Címerük: aranyban leveles koronán álló, koronás, fekete kétfejü sas.

Szegő (*Szegheő*)

A Szegő család fészke Aggtelek, ahol már a XVII. században sok tagja élt, s ma is virágoznak.

I. Az egyik Szegő család 1632-ben szerzett nemességet Szegő Jánosnak és maradékainak adományozott armálissal, melyet 1633 jan. 31.-én Pelsőcön hirdettek ki.[6] Erre a nemeslevélre hivatkoztak 1703-ban Szegő Mihály, Márton, András és János aggteleki lakosok.[6]

II. A család másik ágának ősei Szegő Gergely és fiai Mátyás, István, Márton és Gergely 1638 jun. 9.-én kaptak III. Ferdinand királytól címerlevelet, melyet aug. 9.-én megyénkben hirdettek ki. Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Szegő Gergely igazolta közülök nemességét.[6]

A Szegő családból 1756-ban Szegő István Balajton, Márton Zilizen, György pedig Szentpéteren lakott.[7]

[1] Magy. Nemz. Tört.
[2] Nagy I: id. m. X. 528.
[3] Századok: 1885. 24.
[4] Századok: 1885. 32.
[5] Gömör vm. monogr. 657.
[6] Vm. lt. jk. XV. 55.
[7] U. o. nsi. iratok.

Székely

Megyénkben az alábbi ily nevü nemes családokkal találkozunk:

I. *Szentléleki Székely.* Ősi nemes család, mely Oldalfalvát (régi neve Szentlélek) birta. Szentlélek első birtokosa a Záh nemzetsége volt, de Záh Felicián visegrádi merénylete miatt ezt is elvesztették s Károly-Róbert király 1335-ben Székely Fábián fiának Gergelynek adományozta azt.[1] 1427-ben 11 jobbágytelke volt itt Szentléleki Mártonnak.[2]

II. *Szentannai Székely* Pétert 1539-ben a jászói konvent ellentmondás nélkül iktatta be a lénárti birtokba, melyet Bebek Ferenc adott el neki.[3]

III *Székely* István alsószuhai lakos 1703-ban Tornamegyének 1657.-i bizonyitványát mutatta fel nemességének igazolására, mely armálisuknak kihirdetéséről szólott.[4]

IV. Putnokon virágzott egy *Székely* család, melyből 1703-ban Székely Márton Gömörmegye 1693 jul. 28.-án kelt bizonyitványára hivatkozott, amikor címeres-lemeslevelüket kihirdették megyénkben; 1733-ban pedig Székely János, Mátyás és Gáspár igazolták ebből a családból nemességüket.[4] A család egyes tagjai más községekben alapitottak tüzhelyet. Igy Székely Gáspár fiai közül Márton 1758-ban Szoboszlón, János Debrecenben, István pedig Tarcalon lakott.[5] Székely Mátyás putnoki lakosnak fiai 1752-ben Kazincon laktak. Atyjuk testvér volt Mártonnal és Jánossal. Ez a Székely Márton amint Putnokon jobblétre szenderült, özvegye Szalay Jánoshoz ment férjhez Beretkére, Márton nevü fiacskáját is magával vivén, ki később felnevelkedvén, Mellétére költözött át. 1765-ben megyei bizonyitványt kap arról, hogy ugy ő, mint János nagybátyjától született Sándor és Márton nevü unokatestvérei kétségtelen nemesek.[5]

V. A közel multban Horkán élt egy *Székely* nemes család, mely valószinüleg a fentiek valamelyikéből ered.

Széky (*széki*)

Régi hevesmegyei család, melynek egyik őse szolgabiró volt ott 1445-ben.[6] A XVI. században már megyénkben is birtokosok. Széky Péter a XVI. század közepe táján lőrincfalusi Bekény Zsófiát vévén feleségül Lőrincfalván lett birtokos. Lánya Széky Margit

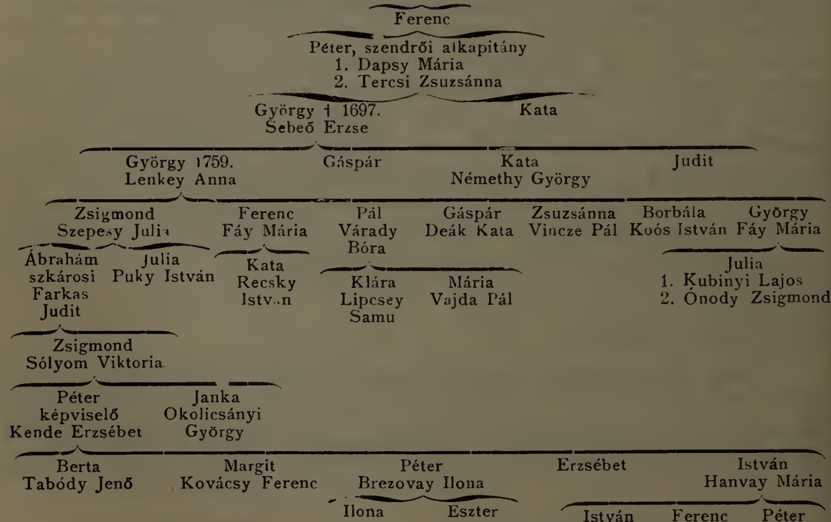
[1] Gróf Sztáray oklt. I. 85.
[2] Thallóczy: id. m.
[3] Jászói lt. ikt.
[4] Vm. lt. jk. XV.
[5] U. o. nemesi iratok.
[6] Orosz: id. m. 274.

Viczmándy Kristófhoz ment férjhez. Viczmándy Erzsébet Lőrincfalva felét 1643-ban Széky Péternek zálogositotta el.[1] Ennek a Széky Péternek nagyapja Széky Pál szintén birtokos volt megyénkben Lőkösházán. (1588.)[2]

A család származása ettől a Széky Páltól hozható le, ki 1599-ben mint hadnagy négy lovassal vett részt az egri vár védelmében. 1591-ben Külsőszolnok alispánja lett. Fia Széky Ferenc rimaszombati lakos. Ennek fia Széky Péter Szendrő várának alkapitánya († 1662), kinek első felesége Dapsy Mária volt [1] Onokájuk Széky György szintén Gömörből házasodott, Lenkey Annát vévén feleségül, kivel Naprágyon, Csernelyen és Ózdon kapott birtokokat.[3] A családnak már ekkor szép birtokai voltak megyénkben. Széky György Szendrőről a felesége jószágára Naprágyra költözött, ahol ezután a ref. egyház patronusai lettek.[4] Széky György 1759-ben a naprágyi egyház főgondnoka. Felesége 1742-ben egy szép himzésü kendőt ajándékozott az egyháznak. A család naprágyi birtoka a mai Széki-puszta volt, mely a családról vette nevét.

A család ma is birtokos megyénkben. Széky Péternének szül. Kende Erzsébetnek Kecegén van nagyobb birtoka.

Címerük: vörös paizsban jobbharánt kék gerenda felé forduló kardos oroszlán; sisakdisz: kardos oroszlán növekvően.[1]

[1] Saját gyüjteményünkben.
[2] Orsz. lt. dicalis összeirás.
[3] S. Szabó József: A naprágyi egyház tört. 11.
[4] Orosz: id. m. 274.

Szele

Címerleveles nemesek. Szele Mihály putnoki lakos Hubay Zsófiát vette nőül Hubóról s — mint az 1754-ben Szele András részére szedett tanuvallomásokból kiderül — a vármegye nemességével a nemesi felkelésekben is részt vett. Halála után özvegyétől armálisukat Szele Gábor szántói lakos ál uton magához csikarta.[1]

Szeleczky (*szeleczi és boczonádi*)

Régi nemes család. Őse *Csernovai Vajszkó* Mátyás, ki 1402—1439 körül Bodrogvármegyében élt. A család a zólyommegyei Szeleczen is birtokokat szerzett, mert Hunyadi János 1447-ben már megerősitette őket ottani jószágukban. A szeleczi birtokról kezdte a család a Szeleczi és Szeleczky nevet használni.[2]

Szeleczy Vince az abaujmegyei Bátoron két jobbágytelket szerzett Báthory Lászlótól, melybe 1487-ben a jászói konvent iktatja be.[3]

Szeleczky Tamást 1560-ban a nádor, 1561-ben pedig a király is megerősitette szeleczi kuriájában.[4] Ennek a Szeleczky Tamásnak Bálint nevü fiától származik a (hevesmegyei) boczonádi és a bárói ág, János nevü fiától pedig a gömöri ág.

A bárói ágnak őse Szeleczky Bálintnak Gáspár nevü fia, (Nagy Iván szerint Dániel), kinek fia I. Márton Lipót uralkodása alatt élt. A Thököly-féle mozgalomhoz nem csatlakozott. Thököly egy fél évig Murányban fogva is tartotta, de 1679 ben nagy váltság dij mellett sikerült kiszabadulnia. 1687-ben Zólyom követe volt. Ennek fia II. Márton kapitány, majd őrnagy. Rákóczy fejedelem 1705-ben a király iránti hüségeért elfogatta. 1715-ben Alberti helységét nyerte adományba. Ezen kivül Pélyen, Kőteleken és Boczonádon is nagy jószágai voltak. 1717—1721-ig Pestmegye alispáni tisztségét is viselte. 1727 okt. 22-én Sokoray Erzsébet feleségével bárói méltóságot nyert.[5]

[1] Vm. lt.
[2] Nagy I. X. 577. és Szelczky Dénes földbirtokos tulajdonában levő családi iratok.
[3] Jászói lt. lkt.
[4] Nagy I.: id. h.
[5] Nagy I.: id. h.; Királyi könyv. XXXVI. 397.

- Csernovai Vajszka I. Mátyás (1402–1439.)
  - I. János
    - I. Tamás
      - I. György
        - II. Tamás (Szeleczky) (1560.)
          - Gergely
          - Ferenc
          - Bálint
            - Dániel, nemes Putis Magdaléna
              - Dániel (1637.)
                - János 1670.
                  - János
                    - Sámuel (alezredes) Alberti
                  - László
                    - Imre 1734. (Alberti)
                      - Márton (Boczonád)
                        - Márton 1818. Czobell Viktoria
                          - Antal
                          - Pál
                        - János 1818.
                        - Antal 1818.
                  - Sámuel
                - István (Pozsony)
            - Gáspár
              - I. Márton (követ)
                - János †
                - II. Márton 1727. báró, 1. Sokoray Erzsébet, 2. Kiszely Judit
                  - III. Márton
                - Ádám †
          - János
            - III. György † 1689.
              - Dániel
              - IV. György (Fülek)
                - Ágost †
                - V. György (Ónodról Bikkszögre költözik)
                  - Mihály (1745.) (Csóltó) Hanvai Sándor Katalin
                    - VII. György
                      - István (1808)
                        - István zádorfalusi, Deme Terézia
                          - Dénes (Széki-puszta) Szentiványi Piroska
                            - Zoltán, Kubinyi Margit
                              - Ferenc
                            - Árpád, Adorján Margit
                              - Adorján
                            - István, Tarnóczy Izabella
                            - Jolán, Kubinyi Lászlóné
                        - Judit, Bodó Sámuelné
                      - Anna, Nádaskay Sámuelné (1800.)
                      - Zsuzsánna, Szalay Zsigmondné 1808.
                    - II. Mátyás 1808. Csóltó
                      - Mihály († 1847.) Csoltóról Zádorházára költözik
                        - Menyhért
                          - Sándor †
                        - Boldizsár, Varga Borbála
                          - Márton, Zádorháza
                            - Sándor, Boldizsár
                          - Gábor, Zádorháza
                            - Gábor, Dina
                      - Lajos (Csoltó)
                        - Tamás
                        - József, Beke Mária
                          - József
                          - György
                          - Antal
                          - László
                          - Mária
                        - Bertalan, Barnaj Teréz
                          - Lajos
                          - István
                          - Erzsébet
                          - Teréz
                        - Johanna, Jéneyné
                      - Miklós
                      - Mária
                  - József (Ónod)
                  - VI. György
                - Gábor †
          - II. György

A gömöri ág egyenes őse Szeleczky György füleki lakos volt, kinek atyja III. György 1689-ben halt meg. Szeleczky Györgynek fia V. György egy ideig Ónodon lakott, majd a megyeli Bikkszögre költözött.[1] Fiai közül Mihály 1736 ban a bikkszögi nemesekkel aláirta a felsővályi ref. egyház nevezetes transactióját.[2] Felesége hanvai Sándor Katalin, kitől a felsővályi anyakönyv szerint a következő gyermekei származtak; Éva és Klára ikrek (sz. és † 1737), György (sz. 1739), Mátyás (sz. 1742) és János (sz. 1745). Később Csóltón telepedett le, ahol a család egy ága ma is virágzik. A család más ága, melyből Szeleczky Dénes földbirtokos (Széki puszta) ered, Szeleczky Györgytől származik le.

Címerük: kékben balfelől szikla, melyről szárnyas ló ugrik jobb felé; hátsó lábai nyomán forrás fakad, mely a szikla alatti tóba foly; ebben jobbról daru áll, jobbjában kövecset tartva. Sisakdisz: páncélos sisakos vitéz, jobbjában koszorut, baljában lándzsát tart. Takarók: kék-ezüst, veres-ezüst.[3]

Szemes

A család őse nemes Szemes István nagyszalontai származásu ref. prédikátor volt, kit mint lelkészt a borsodmegyei Válkról hoztak Radnótra. Fiai megyénkben telepedtek le; közülök Sámuel 1762-ben Baracán, István Radnóton, Jákób pedig Rimaszécsen lakott.[4] A család ma is él megyénkben.

Szentgyörgyi

Szentgyörgyi Sámuel 1733-ban a kishonti nemesek közt igazolta nemességét.[5]

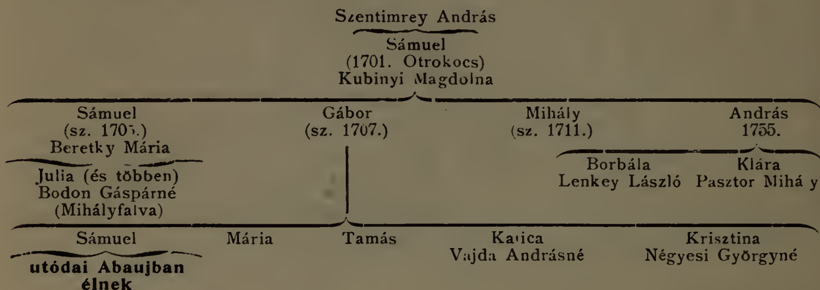
Szentimrey

Előkelő abaujmegyei család, melynek egy ága megyénkbe is átszármazott.[6] Az otrokocsi egyház anyakönyve 1701-ben megemliti, hogy ott akkor telepedett le Szentimrey Sámuel, ki a Rákóczy korban megyei életünkben is nagy szerepet játszott. 1704. szept. 30-án főjegyzőnek választották meg, mely tisztséget még a szatmári béke után is viselte. 1708-ben Sárospatakra tanárnak is meghivták, de a megtisztelő állást nem fogadta el. Vármegyénk Rákóczy-

[1] Családi iratok Zádorházán.
[2] Bodon A: vályi egyháztört: 10.
[3] Gömör vm. monogr.; családi festmények.
[4] Vm. lt. nemesi iratok.
[5] Orsz. lt. Investig. nob. Hont.
[6] Csoma: id. m.

hoz többször küldte követségbe. Az 1712.-i országgyülésen Gömör egyik követe volt.[1] Szentimrey Sámuel otrokocsi birtokát Rétei-Nagy Györgytől szerezte, kinek előbb az otrokocsi Simon család zálogositotta el. Szentimrey Gábor 1755-ben Szentimrey Andrásnak és Sámuel fivére árváinak nevében is a Simonoknak kibocsátja ezt a jószágot.[2]

A gömöri ág:[3]

Szent-Ivány *(liptószentiványi)*

Szent-Ivány.

Ősrégi liptómegyei család. A szentmiklósi Pongrácz, Szmrecsányi, nádasdi Baán és Pottornyai családokkal közös törzsből származik. Ősük egy előkelő csehországi nemes, ki II. Endre alatt telepedett le hazánkban. IV. Béla idejében már nagy jószágoknak ura a nemzetség.[4] A Szent-Iványak őse *Lőrinc* fia *Bogomér*, ki a tatárjárás alatt. mint vitéz hadvezér szerepelt. Hadi és diplomáciai érdemeiért 1263-ban nagy jószággal tünteti ki a király. Az övék volt már akkor Liptóujvár, Lemerchen, Domanysilie, a szepesmegyei Polocha és Zsigraföld e Ezeken kivül Pest, Fehér és Bácsmegyében is voltak birtokaik.[5] IV. László Boczabányára adott nekik kiváltságos adományt. 1286 máj. 8-án pedig nemességüket erősiti meg a király.

[1] Monogr. 332.
[2] Simon lt.
[3] Bejei anyakönyvek és Bodon lt.
[4] Nagy I. id. m. X.
[5] Nemzetségi Zsebkönvv: II. 573.

Az ősi nemzetség egyes ágai a XIV. század közepén osztoztak meg nagy jószágaikon. A Szent-Iványak őse *I. László* fia *Sebestyén* ekkor Szentiványt kapta örökül, a hozzá tartozó nagy uradalmakkal. Sebestyénnek *Miklós* nevü fiát 1419-ben Benedek nevü atyafia ölte meg. Négy fia azonban életben maradt. Ezek közül Szent-Ivány Balázstól és Istvántól a családnak két hatalmas ága származik !e. Hunyadi János 1449-ben pallosjogot adományozott a családnak.

Szent-Ivány Mihály fia *László bárói*, 1690-ben pedig *grófi* méltóságot nyert. Fia Szent-Ivány *József gróf* Ungmegye főispánja 1737 körül halt meg. Benne kihalt a grófi ág. Szent-Ivány Ádám fia *János* II. Rákóczy Ferenc fejedelem testőreinek ezredese, 1716-ban Zemplén főispánja. III. Károly 1721 jan. 15.-én báróságra emelte. Fia volt Szent-Ivány *József báró* a szepesi kamara tanácsosa, ki nőtlenül halt meg. Szent-Ivány *Ferenc* (1731=1823) az országbirói méltóságot viselte.

A család többi tagjai is részt vesznek a közügyek intézésében. Liptóban, Nógrádban, Zemplénben, Biharban mint jeles alispánok, megyei tisztviselők és országgyülési követek szerepelnek.

Megyénkben is szerepelnek a Szent-Iványak. Szent-Ivány *Márton* fia *Mihály* 1687-ben Gömörmegye jegyzője volt. Szent-Ivány Bálint és Kubinyi Mária fia *Mátyás* megyénk jeles főjegyzője (1700—1730). Első felesége Dobay János nógrádi alispán leánya Dobay Borbála, a második Soldos Borbála. Az elsőtől született Borbála nevü lánya szántói Szabó Lászlóné, a másodiktól Krisztina, ki Kövesdy László kapitányhoz ment férjhez.[1]

Szent-Ivány *Gáspár* 1686-ban a megyebeli Bikkszögön lakott.[2] Szent-Ivány Imre 1720-ban bizonyitványt adott ki számára. hogy bikkszögi jószágát, a fiu ágat illető ősi liptói birtoka árán szerezte s igy a leányágat nem illeti.[3] Egy régi családfa szerint az ő neje bikkszögi Gotthard János lánya Zsófia, ki előbb Posgay Andrásnál volt férjnél. Gyermekei: Ilona Szilassy Dávidné (1745) és Kata Ablonczy Andrásné. Az előbbinek egy fia, ki Miskolcon lakott, az utóbbinak 2 fia: András és Sándor maradt.[4]

Szent-Ivány Mihály 1689-ben Otrokocson is birtokos. Felesége Plathy Zsófia, kitől Zsigmond és András nevü fiai származtak.[5]

A közel multban és a jelenben is szerepelnek megyénkben a Szent-Iványak. Szent-Ivány *Károly* előbb megyénk al-, majd főjegyzője, az 1839–47-i országgyüléseken jeles követe. 1861–72-ig a jólsvai kerület országgyülési képviselője. Testvére Szent-Ivány

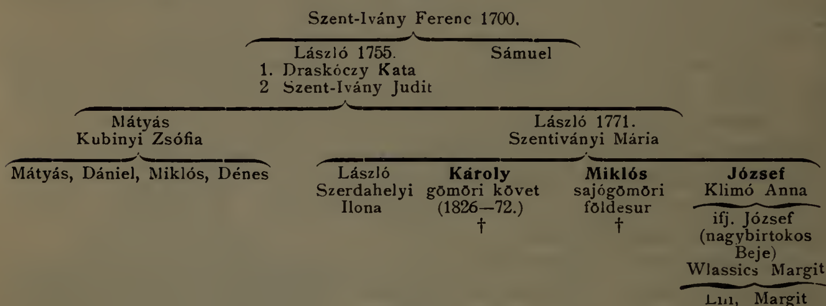
[1] Nagy I id. m. X 633.
[2] Bodon: F. vályi ref. egyház tört. 6.
[3] Soldos lt.
[4] A Péter család iratai Zádorfalán.
[5] Adorján Antal minist. tanácsos iratai Budapesten.

Miklós sajógömöri földesur, ki páratlan áldozatkészségével 1884-ben a „Sajógömöri ág. ev. Szent-Ivány-polgári fiuiskolát“ létesitette, s annak fenmaradását mintegy 100.000 frt tőkével s egyéb adományokkal biztositotta. Testvére Szent-Ivány *József* a hires Csorbai tó ura, szintén szép alapítványokat tett a sajógömöri iskola javára. Fia *ifj. József* nagybirtokos Bején lakik.

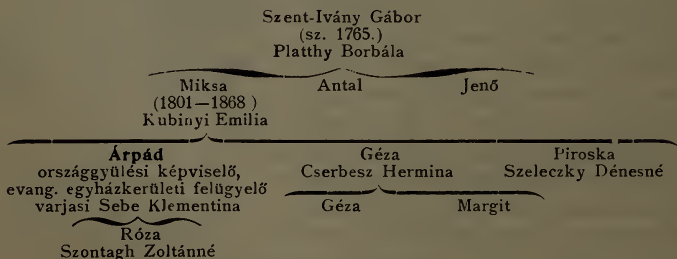
A családnak egy másik ága is virágzik vármegyénkben. Szent-Ivány Gábor liptószentiványi földbirtokos fia *Miksa* (1801—1868) gömörpanyiti földbirtokos. Ennek fia Szent-Ivány *Árpád* 1875-től a kövi kerület jeles országgyülési képviselője, a tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület felügyelője, a sajógömöri polg. fiuskola felügyelője s pártfogósági közgyülésének elnöke.

Címer: kék paizsban lebegő koronán cölöpösen állitott páncélos kar és ezüst kürt közt arany csillag. Sisakdisz: a paizsalak. Takarók: kék-arany, veres-ezüst. Paizstartók: két, fekete ruhás bányász.[1]

I. ág.

II. ág.

Szentkereszty

Megyénkben két ily nevü nemes család is virágzott.

I. Az első, melynek őse Szentkereszty István 1660 okt. 26.-án

[1] Nemzetiségi Zsebkönyv: II. 573.

Márta nejével, Mihály, István és György gyermekeivel, aztán testvérével Szentkereszty Jánossal nemességet nyert, melyet 1661-ben Pelsőcön, 1712-ben Eperjesen hirdettek ki.

Címere: kékben, zöld alapon természetes szinü szarvas. Sisakdisz: páncélos, kardot tartó kar. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[1]

II. Egy másik ily nevü nemes család Jólsván virágzott. Az 1703.-i nemesi vizsgálat alkalmával Szentkereszty *János* és fiai András, János és György III Ferdinand armálisára hivatkoztak, melyben a király 1646 okt. 5.-én Szentkereszty Jánost és gyermekeit Szentkereszty Jónást, Andrást, Jánost, Mártont, Dórát és Zsuzsánnát nemesekké teszi. Nemességüket Turóczszentmártonon hirdették ki 1647 febr. 1.-én.[2]

Szentkirályi *és szentkirályi* Bon

Szentkirály helységét hajdan a Szentkirályi és a Bon család birta. Ez a két család bizonyára közös eredetü lehet. Legelső ismert ősük Szentkirályi Márk, kinek Moys és László nevü fiai 1300 körül éltek. Szentkirályi Lászlónak fia Pál 1319-ben az egri káptalan előtt tiltakozott Finta és János nemesek ellen, kik több atyafiaikkal lóci birtokukat elfoglalták.[3] Másik fia János 1323—43 között a Putnoky János udvarában tartózkodott, mint apród és okleveleinek őrzője.[4] 1345-ben Pál és János együttesen elégitik ki nővérüknek Czinege Miklósnénak leánynegyedét Szuha, más néven Márkréte nevü birtokukból.[3]

A másik ágon Szentkirályi Mois fia Miklós 1347 március 12.-én Margit, Erzsébet, Klára és Borbála nevü lányainak a leánynegyedét kiadta, a fennmaradó részt pedig Szentkirályi Pál és László atyafiaknak engedi át.[5]

A családot tehát Pálnak és Jánosnak maradékai tartották fenn. Szentkirályi Pálnak 1374-ben Gergely nevü fia szerepel.[6] Szentkirályi Bon András 1405-ben alispánja volt megyénknek.

Az 1427.-i portális adólajstrom szerint a putnoki járás szolgabirája szentkirályi Bon Balázs volt, kinek Szentkirályon 11 jobbágytelke szerepel.[7] Szentkirályi Bon Tamás 1440 nov. 14.-én „Parlagrét“ nevü szentkirályi kaszálóját 5 arany forintért zálogositja el Szentkirályi Ferenc lányának Margitnak és férjének Bekén Tamásnak.[8]

[1] Eredetije a megyei levéltárban.
[2] Vm. lt. jk. XV. 81.
[3] Dancs lt.
[4] Balogh: id. m. 22.
[5] Anioukori okmt. V. 26.
[6] Hanvay lt.
[7] Thallóczy: id m. 191.
[8] Orsz. lt. dl. 13593.

1466-ban Bon Balázs fia Gergely és Szentkirályi Jakab fia Tamás, a néhai Szentkirályi Tamás fiainak János-, Sebestyén- és Miklósnak nevében is a hanvai nemeseket perrel támadták meg azért, mivel azok a Sajó vizét Krisán határában fekvő malomnál annyira felszoritották, hogy a Szentkirályiaknak egy nagy földterületét elboritotta az ár, melynek folytán mintegy 150 arany frt. kárt vallottak.[1]

Szentkirályi Gergelyt 1480-ban Imre, István, Benedek és László nevü fiaival az egész Felsőlóc helységébe bevezetik, mely őket örök jogon illette. Ugyanabban az évben a kövecsesi Dancs György szentdemeteri jószágába is bevezetik őket, melyet zálogban szereztek.[2]

Szentkirályi Bon Miklós 1487-ben szolgabiró volt megyénkben.[3] Az 1554.-i porta összeirás alkalmával 9 jobbágytelke szerepel Szentkirályon az ottani nemeseknek.[4] 1548-ban még szerepel szentkirályi Bon István, mint tanu.[5] Szentkirályi Benedek özvegyét Szentiványi Borbálát 1581-ben Rinóth Mihály inteti, hogy férjének szentkirályi és felsőlóc-pusztai jószágából hitbér járandóságát tőle, mint legközelebbi örököstől készpénzül vegye fel.[6]

Szentmiklóssy *(primóczi)*

Szent-Miklóssy.

Ősrégi család, melynek ősei már a XIV. században birták a szepesmegyei Primóczot, régi nevén Prim-et. 1313-ban Primi *Bod* fia *Miklós* birtokos ott.[7] A család később Szepesben és Liptóban kiterjedt birtokokat szerzett. A gömöri ágat attól a *Domokostól* lehet közvetlen levezetni, aki a mohácsi vész körül élt s a Mósi nevet is használta a Szentmiklóssy mellett. Fia volt János, akinek onokája Szentmiklóssy György 1659-ben késmárki Thököly Zsigmondnak jószágigazgatója. Ő szerezte meg a Thökölyektől a sárosmegyei lipniki és matiszovai birtokokat, továbbá az orsovicai, visztraukai (pusztamezői), a sze-

[1] Hanvay lt.
[2] Jász'i lt. ikt.
[3] Héthy lt.
[4] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[5] Hanvay lt.
[6] Jászói lt. I. 133.
[7] Turul XXII. 119.

pesmegyei grénicei, az abaujmegyei felsőgalopi, a zemplénmegyei monoki, tokaji, tarcali és dobozi birtokokat.[1] Két fia ismeretes: *György* és *Miklós.* György uzapanyiti Uza Máriát vette feleségül. kivel megyénkben is szép birtokot kapott, s Uzapanyiton le is telepedett, mig Miklós Szepesmegyében maradt.[1] Szentmiklóssy György a közélet terén is szerepet játszik. 1678-ban szolgabiróvá választották megyénkben, 1709-ben az alispánjelöltek sorában fordul elő. Egy izben a megye részéről követségben is járt Bercsényinél. Fia volt Szentmiklóssy István kir. tanácsos, ki 1704-ben szolgabirája, 1711-ben alispánja lett Gömörnek. Rákóczy küzdelmei alatt Lauthermann katonai parancsnok elfogatta s Csetnekre vitette. A vármegye erélyes felszólalására azonban szabadon bocsátotta, ugy mentegetvén eljárását, hogy csak bizonyos számadások miatt marasztalta magánál. 1714-ben Szentimrey Sámuellel a pozsonyi országgyülésre követnek küldte megyénk.[2] Nagy vagyonáról 1733-ban a következőleg rendelkezett:

1. Legkisebb fiának Sz. Antalnak hagyta: az uzapanyiti kastélyt és birtokot, a puhaházi, mikóházi, kápolni, hacsi, ablonci, kutyai, centeházi, góbisházi, vaskapui, habóki, alsóbátki, cakói, comporházi, iványi, alsórecski, kisrecski, lóci, szentdemeteri, keszi, alsóbalogi, bugyikfali, silistyei, kőbányai birtokait, a kövi malmot, a királyi kastélyt és birtokot. Zemplénben a mádi, tállyai szöllőket, a monoki, golopi és jesztei birtokokat.

2. István nevü fiának, kit 1743-ban bárói rangra emeltek, hagyta a monoki kastélyt, a zempléni birtokokat, a borsodmegyei Tapolcsányt, a megyebeli, kisrecski, lóci, szentdemeteri és felsőszuhai részeket.

3. Pál nevü fiának pedig: Gice helységét, malmával és a tornaljai rész birtokával, aztán a méhi, runyai, szanácsi, lászlófali simonyi, léhi, szentpéteri és szikszói birtokait. Végre leányainak készpénzt hagyományoz.[3]

E családból származott Szentmiklóssy *Alajos*, szül. 1793-ban Királyin. Verseivel és különösen epigrammiával aratott sikereket. Szentmiklóssy *Antal* jeles alispánunk 1839—45-ig. Részt vett a szabadságharcban a Lajtha mellett, majd Hurbán ellen a murányi csatában. A világosi fegyverletétel után elfogták, halálra itélték, de kegyelmet kapott.[4]

A család ma is virágzik megyénkben.

[1] Turul: XXII. 119.
[2] Turul XXII. 120.
[3] Turul XXII. id. h. a Ferenc osztályrésze forrásunkban nincs meg.
[4] Gömör vm. monogr.

I. tábla.

Szentmiklóssy,
Mósi Domokos
1526.

- János
  Legendy Margit
  - János,
    1. Possay Zsuzsánna
    2. Sennyey Kata
    - András,
    - György
      1659.
      Komoróczy Borbála
      - György,
        1696.
        Uza Mária
        Uzapanyit
        - Klára,
          Püspöky Tamás
        - István 1711.
          kir. tanácsos, alispán
          1. Madarassy Zsófia
          2. Tornallyay Kata
          3. Tornallyay Anna
          - Pál,
            táblabiró
            Losonc
          -
            István,
            1743. báró
            - Charitasz,
              Kelcz Antal
            - Sándor,
              Gömöry Eszter
            - Károly,
              - József,
                1825. követ
                1. Almássy Franciska
                2. Draskóczy Anna
                - Emilia,
                  br. Luzsénszky János
                - Panna
                  br. Vay Alajos
              - Mária
                br. Gajzler
                József
            - Pál,
            - Anna,
              Dessewffy János
            - Johanna
              Eszenyi Gábor
          - Zsuzsánna,
            Máriássy István
          - Mária,
            Ragályi
            Zsigmond
          - Borbála,
            Kiszely Péter
          - Zsófia
            1. Bornemisza István
            2. Korponay Gábor
          - Ferenc,
            Palocsai-
            Horváth Anna
          - Anna,
            1. Paukovics
            István
            2. Pletrich László
          - Antal
            táblabiró,
            kir. tanácsos
            Czingely Zsófia
            folyt. a II. táblán
      - Miklós
        - János
          Szepesmegye
  - Dóra

II. tábla.

(Folytatás az I. tábláról.)

- Antal, (ki az I. táblán is) táblabiró, kir. tanácsos — Czingely Zsófia
  - Antal, Balog Teréz
  - Gábor, sz. 1758. szolgabiró — Kovács Teréz
    - Ágoston, Csernyus Zsuzsánna
      - Gusztáv, Török Zsuzsánna
        - Augusztina
      - József, Remenyik Emilia
        - József,
        - Gyula, hajóskapitány — Török Malvin
          - Ilona, Maurer Géza
          - László Rimaszombat
        - Lajos, Czékus N.
        - Ilona Réső-Ensel Sándor
      - Amália, Gömöry Pálné
      - Jozefin
    - Lajos, rozsnyói kanonok
    - Teréz, Reviczky Pál
    - Klára, Károlyi Ferenc
    - Karolina, Kossuth Miklós
    - Antonia, Bolyky Miklós
    - Anna, Szabó Lajos
    - Ágnes Csomós Mihály
  - László, táblabiró — br. Sándor Krisztina
    - Mária,
    - László,
    - Ferdinánd,
    - **Alajos, a költő**
    - István
  - Ferenc, ss. 1761.
    - Viktor, Sz. Király Anna
      - Antal, br. Luzsénszky Emilia
        - István (Beje)
          - Antal
      - Aladár, Komoróczy Mária
      - Klementina, 1. Fáy Kálmán 2. Draskóczy László
    - Alojzia Bélikné
  - Miklós, sz. 1764. Jekelfalussy Borbála
    - Rudolf, Abaffy Sarolta
      - Kálmán, Kubinyi Erzsébet
        - István, † 1903.
        - Béla, Kubinyi Rózsa
          - Béla,
          - Géza
        - Kálmán, Sebők Anna
          - László,
          - Zóltán,
          - Kálmán,
          - Alice
        - Klemma Fáy István
        - Mária 1. Draskóczy Lászlóné 2. Máriássy Barnáné
      - Árpád †
    - Antal, alispán — Ragályi Apollónia
      - Pál, Kossuth Etelka
        - Etelka, Rachler Ferenc
        - Pál, Lehoczky Margit
        - Elemér
        - János,
        - Nándor
      - György Latinák Ilona
        - Elemér,
        - Sándor
      - Sándor, Vályi Ida
      - Mária, Bónis Lajos
      - Erzsébet Vályi Kálmán
    - Ludovika Fáy Miklós
  - Zsófia Sréter György

Címere: kék paizsban fészkében ülő, fiait vérével tápláló pelikán. Sisakdisz: két fekete sasszárny közt felfelé állitott egyenes kard, melyre turbános török fő van szurva Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[1]

Szentmiklóssy (*máskép Kállay*)

A család őse Szentmiklóssy *Miklós* II. Ferdinánd királytól kapott nemességet 1634-ben, melyet Zemplénben hirdettek ki. Kállay máskép Szentmiklóssy *Pál* putnoki lakos 1733-ban megyénkben igazolta nemességét s azt, hogy Szentmiklóssy Miklóstól származik.[2] Szentmiklóssy-Kállay Pál 1753-ban megyénktől nemesi bizonyitványt kapott, melyet 1776-ban Nógrádban hirdettek ki. Fia *István* a biharmegyei Tordán, majd Kabán ref. pap. Ennek fia *Lajos* (sz. 1794-ben Tordán) debreceni kereskedő 1834-ben nemesi bizonyitványt nyert Nógrádtól.[3]

Szentpétery

Szentpétery György 1659 márc. 14.-én nyert nemességet. Armálisát Gömörben hirdették ki. Szentpétery János, a nemességszerző utóda 1729-ben Miskolcon lakott.[4]

Széplaky

Előkelő szombati család, melynek őse Széplaky András 1717 jan. 24.-én szerzett III. Károlytól nemességet. Cimerlevelét 1717 jun. 28.-án hirdették ki Kishont kerületnek Rimaszombatban tartott gyülésén.[5] 1741-ben Csató Katalin Széplaky Ferenc fiával Királyiban két házhelyet ad el a Szatmári Királyoknak.[6] Nagy Iván szerint a család egy ága a Dunántulra szakadt.[7] Széplaky Lajos 1842—49-ig szolgabiró Gömörben, 1848-ban a gömöri nemzetőrseregben kapitány; részt vesz a chwechati ütközetben. Az 1867. tisztujitáson pénztárnokká választották. Jelenleg Széplaky Lajos él a családból, ki a család iratait is őrzi.

Címer: kék paizsban zöld alapon kettős arany Jánus fej. A koronás sisak disze a paizskép. Takarók: vörös-ezüst, kék-arany

[1] Turul: XXII. 129.
[2] Vm. lt. jk. XV. 97.
[3] Nagy I.: X. 658.
[4] Vm. lt. ns. iratok.
[5] Eredetije Széplaky Lajosnál R.-Szombaton.
[6] Jászói lt.
[7] Nagy I. X. 680.

Szerecsen

Rudolf király 1578 ápr. 18.-án kelt armálisában nemességet adományozott Szerecsen Jánosnak, *Hegedüs* Györgynek, *Kóta* Istvánnak és Jánosnak, *Próna* Györgynek és Jánosnak, végre *Szerecsen* Andrásnak és fiainak Szerecsen Márton és Jánosnak; kihirdették 1608 ápr. 22.-én Gömörön. Ezzel az armálissal igazolták nemességüket Szerecsen Márton és János rozsnyói lakosok 1703-ban.[1]

1749-ben pedig Szerecsen János fiai János és György kaptak megyénktől bizonyitványt.

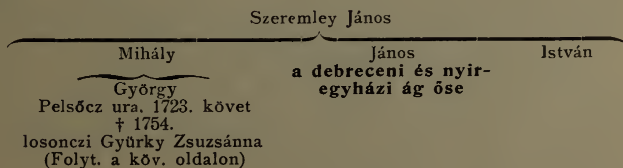
Szerecseny János 1810—1827 körül, Dienes pedig 1840 körül gömöri esküdt.[2]

Szeremley (*pelsőczi*)

A Szeremleyek ősi fészke Felsőőr. Innen ágazott el a család más vidékekre. 1731-ben Gömörben is nagybirtokosok lesznek. Szeremley György ugyanis 7093 frt-ért megveszi Rákóczy Ferenc pelsőci uradalmát, mely fejedelmünk kibujdosása után a kincstár kezére került. A jászói konvent 1731-ben törvényesen bevezette őket a pelsüci uradalomba, mely Pelsüc város feléből, egy pelsücardói, két rekenyei és három szalóci házhelyből, továbbá a lekenyei Rákóczy-féle malomrészből állott.[3] Szeremley György már előbb is tekintélyes férfiu lehetett. 1726-ban országgyülési követ,[4] kinek Nógrád- és Borsodmegyében is nagyobb birtokai voltak. Fia *Károly,* ki még szaporitotta az örökölt birtokokat 1747—56. körül Felsőőrön tartózkodott, mivel gyermekei is ott születtek. Igy valószinü, hogy az ősi jószágot is megtartották.[4]

Szeremley Károly gyermekei közül Krisztinát kiscsóltói Ragályi Gedeon, Esztert pedig Ragályi Ábrahám vette feleségül. Egyetlen fi maradéka 1820 körül magtalanul halt el s igy a nagy Szeremley javak a Ragályi családra szálltak.[5]

A gömöri ág:

[1] Vm. lt. jk. XV. 63.
[2] U. o. és Nagy I. X. 684.
[3] Jászói ltár. iktatási irások.
[4] Nagy I. id. m.
[5] Jászói ltár Pr. XIX. 75.

György
(a ki az előző oldalon is)
Pelsőcz ura. 1723. követ.
† 1754.
losonczi Gyürky Zsuzsánna

Károly (1731—1768.)	Eszter Csernel László	Krisztina	Pál (kapitány)	Mária	Judit 1. Farkas János 2. Losonczy István	Zsuzsánna

Károly gyermekei:

Krisztina Ragályi Gedeonné	Eszter Ragályi Ábrahámné	György † 1820. körül

Sziklay

Sziklay

Előkelő rozsnyói család, melynek neve eredetileg *Schmidt* volt, melyet 1847-ben királyi engedéllyel *Sziklayra* változtattak. A család bölcsője Wagendrissel városa. Itt élt a XVI. század közepe táján Schmidt Lénárt és neje Zsófia asszony, kiknek Márton nevü fiuk Magyarországba vándorolt s itt Rozsnyón telepedett le. 1576 ápr. 2.-án ajánló levelet kapott szülővárosától, hogy egy odavaló tisztes családból származik.[1] A család Rozsnyó városában letelepedve, teljesen magyarrá vált, sőt 1712 jun. 6.-án a magyar nemességet is megszerezte. Nemeslevelüket ugyanaz év okt. 11.-én hirdették ki megyénkben.[2] Sziklay Pál Gömörmegye jeles főügyésze; fia Sziklay Ede szintén megyei főügyész. Az ő korára esik az 1848—49.-i szabadságharcunk, melyben a Sziklay család minden tagja részt vett. Gömör monografiájában ezeket olvassuk róluk: „A Sziklay család nagy szerepet játszik a forradalom alatt. Sziklay Ede a rögtönitélő biróság tiszti ügyésze volt. Sziklay Viktort, gróf Andrássy György uradalmainak igazgatóját, a szabadságharc után a kozákok — csapatával együtt — elfogták, összes ingóságait K.-H.-Váralján szétrombolták és felégették. Elrejtett aranyaival sikerült magát és a többi elzártakat az éhhaláltól megmenteni. Sziklay József honvédkapitány Branyiszkónál hősiesen harcolt és Rozsnyó környékén guerilla-csapatot szervezett és vezetett. A szabadságharc leveretése után a család minden egyes tagját halálra üldözték. Hogy ezt kikerülhessék kénytelenek voltak paraszt ruhában Ochtinára a Marton család erdőkerülőjéhez menekülni“.[3]

[1] Családi iratok Sziklay Ede jánoki földbirtokosnál.
[2] Vm. jk: XV. 145.
[3] Gömör vm. monogr. 569.

Schmidt János 1712.

- **Mózes** 1733. Kardos Erzse
  - **János** (György)
- **Dávid** 1733.
  - **János**
    - **József** (pozsonyi biró)
      - **Amália**, **Karolina** Rochlitz Samu
    - **Dávid** miskolci gyógyszerész
      - **Vilma**
    - **Johanna** Farkas András
    - **Judit** Major Samu
  - **Márton** † 1799 Matulay Judit
    - **Márton** főorvos (Ausztria)
    - **Áron** Kalmár Judit
      - **Viktor** (ügyész, tbiró) Schmidt Emilia
      - **Rudolf** (Selmeczbánya)
        - **Berta**, **Rudolf**, **Ernő**
      - **Tamás** ügyész, tbiró Breuer Paulina
        - **Artur**, **Gyula**
      - **Berta**
        - **Lajos** erdőmester
          - **László**
          - **Béla**
      - **Amália** Kiss Antal
      - **Fáni** Alexy Márton
      - **Pepi** Jessze István
    - **Pál** † 1723. főügyész Jeletnik Zsuzs.
      - **Gusztáv** ügyész
      - **Pál** († 1898.)
        - **Géza** polgármester Gotthard Mária
          - **Géza** honv. hadnagy
        - **Matild**
      - **Ede** főügyész Marton Matild
        - **Ede** Jánok
          - **Ede** †
          - **Szeréna** Pappváry Eleméré
          - **Klára** Ferdinandy Gyula
          - **Zsuzsánna**
          - **Lenke** Juhász Lászlóné
          - **Ilona**
        - **Szeréna** Harsányi József
      - **Paulina**
      - **Emilia** Sziklay Viktorné
    - **Anna-(Mária)** Hubay Ádám
    - **Julia** Záborszky Lajosné
  - **Dávid** † 1777.
  - **Pál** †
- **Jónás** Stromp Judit
  - **Sámuel**
    - **Mózes**
      - **Erzsébet** Raisz Károly
    - **Mihály** Mudrony Zsuzsánna
      - **Antal** †
      - **József** mérnök
      - **Teréz** Pazár Dániel
      - **Johanna** Melczer József
      - **Adél** †
    - **Sándor**
      - **Miksa** †
    - **Sámuel** földbirtokos Biharban
  - **János**
    - **János**
    - **Sámuel**
  - **Dániel**
    - **Johanna** Pósch Ádám
    - **Anna** Kalmár János
    - **Apollónia** Madarász Mátyás

Szilágyi

I. Lipót 1669 márc. 20.-án nemességet adományozott Szilágyi Jánosnak és általa János és Sámuel édestestvéreinek, a következő címerrel: négyelt paizs, (melynek alakjait az elmosódott irásról már nem sikerült kivenni, de a hold, nap és csillag előfordul bennük.) Sisakdisz: fehér ló növekvően, szájában zöld ágat tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[1] Kihirdették 1669 ápr. 9.-én Gömörmegyének Pelsőcön tartott törvényszékén, ahol ez ellen id. és ifj. Soldos István és a Losonczyak tiltakoztak. A család elszármazott az Alföldre, ahol Nagykállón és Karcagon állitólag még ma is sok tagja él a családnak.[1]

Szilágyi (*ákosfalvi*)

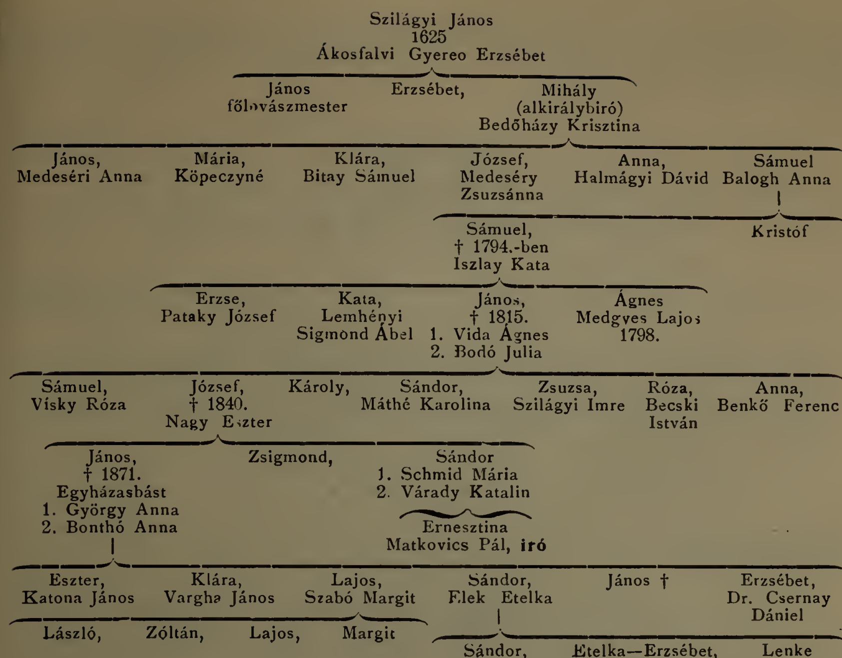
Ősí székely család, mely a Menyői Tholway családból ered, mely 1457-ben nyert adományt Désházára. Tholway *János* I. Rákóczy György seregében főhadnagy. 1641-ben osztozott meg *István* nevü fivérével a menyői ősi birtokon. János feleségül vévén ákosfalvi Gjereo Erzsébetet, az *ákosfalvi Szilágyi* családot alapitotta, mig Istvánnak utódai tovább is a Tholway nevet használják. Ez utóbbiak közül Gábor 1709-ben báró, fia János pedig 1754-ben gróf lett. Tholway-Szilágyi János az ákosfalvi, cserefalvi és ménesi birtokokra nyer adományt (Marosszék). A családból előkelő férfiak származtak. *II. János* Apaffy Mihály fejedelem főlovászmestere, 1691-ben pedig alkirálybiró Marosszékben. Fivére *Mihály* 1683-ban marosszéki alkirálybiró.[2]

A családnak egy ága megyénkben telepedett le. Szilágyi János († 1870) és neje Bonthó Anna Egyházasbáston vettek birtokot, melyet ma gyermekei birnak. Fivére Sándor 1875-ig a nemzeti szinház tagja, jeles tehetségü szinész, később Újpesten vonult nyugalomba. Az ottani ref. egyház főgondnokának választotta. Leánya Ernesztina Matkovics Pál (Bus Vitéz) irónak neje.

Címer: tojásdad paizs alján elterülő mezőn két vitéz, melyek közül az első baljában kardot tart, a második markolatán felül két kézre fogott, egyenes kardra szurt török főt tart.[3]

A tuloldalon látható családfa a gömöri ág leszármazását tünteti fel.

[1] Győrffy István közlése alapján.
[2] Szilágyi Lajos törv. biró közlése után.
[3] Szilágyi Lajos közlése.

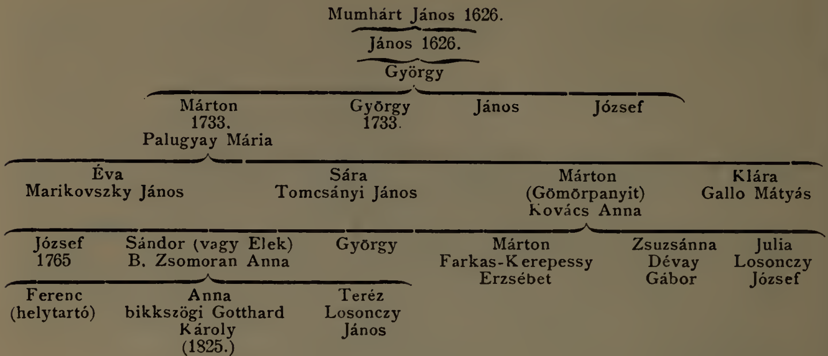

Szilárdy

A család neve eredetileg *Mumhárt*, másképp *Gotthard* volt, csak az ujabb időkben vette fel a Szilárdy nevet. Agilis Mumhárt János Blaskó Zsuzsánna feleségével, aztán Mumhárt Ábrahám, János, Dávid, Kata, Borbála és Zsuzsánna 1626 márc. 30-án nyerték II. Ferdinánd királytól cimeres-nemeslevelet, melyet Sajógömörön hirdettek ki.[1] A családból 1733-ban Mumhárt Márton, György, János és József testvérek igazolták nemességüket, kik Rozsnyón laktak[1]. Mumhárt Mártonnak felesége Palugyay Mária volt, ki után a család Gömörpanyiton kapott nagyobb birtokot. Fiuk Márton Gömörpanyiton lakott. Ennek fia volt József, kinek részére vármegyénk 1765-ben nemesi bizonyitványt adott ki.[2] Mumhárt József 1779-ben megyei ügyészünk, 1810—1815-ig pedig másod alispánunk volt. E családból eredt Szilárdy János, ki 1852-ben megyefőnök Gömörben.[3]

[1] Vm. lt. jk. XV. 87.
[2] Vm. lt. ns. íratok.
[3] Nagy I.: (id. m IV. 430.) ehhez a családhoz sorozza a dobsinai Gotthardokat is, de ezeknek nemességére adatokat nem találunk.

Címere: veres paizsban zöld dombon természetes szinü szarvorru (Rhynoceros). Sisakdisz: a cimerkép növekvőleg. Takarók: fekete-arany, veres-ezüst.

Szilassy

I. Ennek a régi családnak Gömörben is szerepelnek egyes ágai. Szilassy István már a XVII. század elején birtokos megyénkben. Szilassy János pedig 1679—1683-ig megyei kapitányságot is viselt.[1] Ez utóbbi a Csetnekvölgyén lakott. Fiai közül János Rozsnyón asztalos mester, akinek *házában a rozsnyói lutheránusok gyakran tartottak isteniszteletet a vallásüldözés korában*, amint egy 61. éves rozsnyói polgár 1769-ben vallja, sőt még azt is hozzáteszi, hogy még az oltárka helyét is meg tudná mutatni azon házban.[1] Ennek fia Szilassy Dávid 1769-ben pelsőci asztalos mester. A fenti Jánosnak második fia György Kassára származott, s ott is halt meg. Harmadik fia 1769-ben Csetneken asztalos mester. Ez a család 1772-ben kapott nemességéről bizonyitványt.[2]

II. A Szilassy család még később is szerepel Gömörben. Igy Szilassy György a XVIII. sz. végén Gömörin birtokos. Szilassy Ferenc pedig 1827—36. másod alispánunk Serkén volt birtokos. De hogy ezek a Szilassyak leszármazói-e a fentieknek, nem állithatjuk?

Szilvássy

Szilvássy István 1725-ben Gömörmegye 1720.-i bizonyitványát mutatta fel nemességének igazolására. Szilvássy István és Zsig-

[1] Vm. lt. jk.: 154. 368.
[2] Vm. lt. nemesi iratok.

mond 1754-ben Sz. János pedig 1786-ban szerepel a rimaszombati nemesek közt.[1]

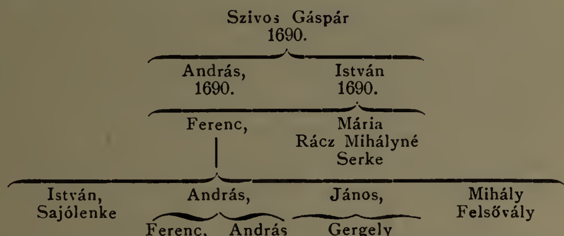
Szini

Királyi földesurai 1554-ben (21 jobbágytelek) Szini Ráfael és Csetneky László voltak. Szini Ráfaelnek Alsórecskén is nagy jószága volt.[2]

Szivos

Fészke Alsóbátka, hol ma is többen élnek közülök. 1689. máj. 5-én 1000 frt.-ért váltották meg magukat gagyi Báthory Gábor földesurasága alul, aki minden kötelezettség alul felszabaditotta őket. A család ezután nemességet szerzett. Lipót király ugyanis 1690 márc. 21-én kelt oklevelében nemességet adományozott Szivos Gáspárnak, két fiának Andrásnak és Istvánnak, aztán Szivos Boldizsár, Bálint, János, Mátyás, Menyhárt, Márton és Pálnak, melyet megyénkben 1690 ápr. 11-én hirdettek ki.[3] 1692 szept. 18-án a király alsóbátki másfél házhelyükre királyi adományt ad ki, melybe a jászói konvent törvényesen be is iktatta őket.[3]

A családnak három ága 1701 márc. 15-én osztozott meg ősi birtokaikon. Az 1.-ág Bálintnak fiai: Bálint és János; a 2.-ág Menyhértnek 3 fiától származó unokái, Lukácsnak fia Márton, Mihálynak fiai: Boldizsár, Mátyás és Menyhért és Istvánnak fia Pál; végre a 3.-ág: Szivos Gáspár, kinek leszármazói:[4]

A táblán látható István a sajólenkei ágat, Mihály pedig a felsővályi ágat alapitotta. A család jelenleg Bátkán, Lenkén, Naprágyon és Mihályfalván él.

Címere: kék paizsban tenger fölött kiterjesztett szárnyu, fekete galamb, csőrében zöld olajágacskát tart. Sisakdisz: sziklacsucson daru felemelt jobb lábában kövecset tart; kék-arany, vörös-ezüst takarókkal.

[1] Vm. lt. nemesi iratok.
[2] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[3] Eredetiről, mely a családnál van Bátkán.
[4] Családfa gyüjteményünkben.

Szkárosi

A Hanva nemzetségből eredő családok két ágra oszlanak. Az egyik ág őse Márk fia Hont, kitől a *Hanvay, Darvas, Sándor, Farkas, Sóldos, Kerepeczy* és *Nagyszáju* családok származnak, a másik ág elődе pedig Vencel, kitől a *Szkárosi, Fityke* és *Tombold* családok erednek. Ezeknek a családoknak ősei még a XIV. században csak Szkárosi néven fordulnak elő az oklevelekben. Ebben a században megyei életünkben vezér szerepet játszanak. Szkárosi István mester 1372—1373-ban, Szkárosi Sándor fia János 1376—78-ban, Szkárosi Miklós fia István 1381-ben alispáni tisztséget is viseltek. Hont ispán, aztán Simon fiai: Sándor és Elekes 1266-ban osztoznak meg I. *Vencel* fiával I. Miklóssal hanvai, runyai, kereszturi, szászteleki és szkárosi ősi jószágaik felett.[1] Szkárosi Miklós fiai István, László és Péter a jászói konvent előtt tiltakoznak a Bebek család ellen, kik Strázsa falujokhoz tartozó *Kecseréte* nevü földet elfoglalták és használják.[1] Az itt előforduló László a szkárosi Fityke család őse, mig Péternek Tombold nevü fiától a szkárosi Tombold, János nevü fiától pedig a Szkárosi család származik.

I. A szkárosi Fityke család.

Szkárosi László, a Fityke család egyenes őse 1364—84 körül élt, fiai István és Balázs.[1] Szkárosi Fityke Balázsnak két fiáról és három lányáról tudunk. Szkárosi Péter onokája Szkárosi Tamás (I.), Tombold fiainak és Fityke Balázs fiainak Eleknek és Benedeknek nevében is tiltakozik Fityke István eljárása ellen, ki szkárosi és felfalusi birtokát a hanvai és kerepeci nemeseknek idegenité el az ő akaratuk ellenére és a vérségi jog megsértésével.[1] 1456-ban Farkas János azt a szkárosi három házhelyét, melyet szkárosi Fityke (Fithke) Márton, Elek és Benedektől bir zálogban, Szkárosi Tamásnak köti le.[1] Fityke Balázs lányai közül Potenciána Kuthosi Miklóshoz, Ilona mellétei Barna Imréhez, Anna pedig lukaházi Csikolthó Gergelyhez ment férjhez.[1] A Fityke családnak még Balázs fiaiban magva szakadt, mivel ezeknek a lányoknak örököseit a Tombold és Szkárosi család tagjai fizették kí a fiági javakból.

A szkárosi Tombold család.

Őse Szkárosi Tombold, kinek apja Péter, a Fityke család ősével Szkárosi Lászlóval volt egy testvér. Szkárosi Pétert, Tombold

[1] Hanvay lt.

apját 1365-ben Hanvai Farkas embereivel megsebesitette, rátörvén szkárosi udvarházukra Péteren és testvérein Lászlón és Istvánon sok erőszakosságot vittek véghez.[1] Szkárosi Péter és fia Tombold borosznoki jószágukat 60 arany frtért zálogositották el Szkárosi Istvánnak, melybe Nagy Lajos király parancsára 1374-ben a jászói konvent vezeti be a szerzőt. 1386-ban Szkárosi László, István és Péter testvéreknek fiai, köztük Szkárosi Tombold is kisrunyai örökségüket a hanvai nemeseknek, Hont utódainak szkárosi örökségeért elcserélik.[1] Orohváni Albert 1444-ben megjelenik az egri káptalan előtt és óvást emel a Szkárosi Tombold fiai György és Imre, továbbá ennek a Györgynek fia Péter, és Imrének fiai István és Jánosnak nevében Derencsényi Péter, János és Miklós ellen, kik *Keresztur*, más néven *Ujvásár* nevü falujokat elfoglalgatják; ugyanekkor a pelsőci Bebek család ellen is tiltakozik, kiknek kövi és dereski jobbágyai szkárosi birtokaikból egy részt elfoglaltak.[1] Szkárosi *Tombold* György az 1447.-i nevezetes országgyülésen is részt vett Gömörből.[2]

Szkárosi Tombold János fiai Imre és Benedek 1480-ban kifizetik anyjuknak, Figei Ilonának hitbérét, ki másodszor Csóltói Bálinthoz ment férjhez, aztán testvérüknek Margitnak a leánynegyedét. Ugyanekkor Tombold György özvegyét Figei Margitot is kielégitik.[1]

A Szkárosi család.

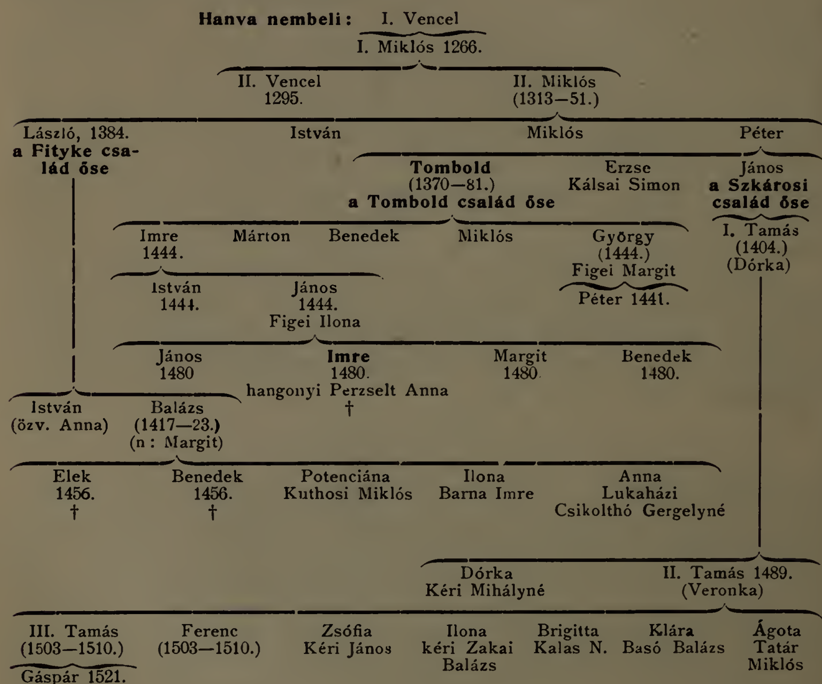
Egyenes őse Szkárosi Tomboldnak János nevü testvére, kinek fia Szkárosi Tamás, ennek ismét Tamás az alispán (1477—1483), ki 1456-ban szkárosi Farkas Jánostól három házhelyet vesz zálogba. 1489-pen pedig a nénjének Szkárosi Dórának onokáit elégiti ki az ősi jószágból. Szkárosi Tamás alispánnak Tamás és Ferenc nevü fiai és több lányai maradtak hátra, kik közül Zsófia Kéri Jánoshoz, Ilona kéri Zakai Balázshoz, Brigitta alsóvályi Kalas N.-hez, Klára csóltói Basó Balázshoz, Ágota pedig bethlenfalusi Tathár Miklóshoz ment férjhez, kiket a két fitestvér az ősi jószágokból egyenként kielégitett.[1]

III. Tamás 1510-ben két szkárosi jobbágyházhelyét Ományi Tamásnak 11 arany frtban zálogositja el.[1] III. Tamás fia Gáspár, kinek gyámja sánkfalusi Hős László 1521-ben bethlenfalvi Tatár Gergelynek engedi át azt a házhelyet, mely egykor a Tombold Imreé volt, de magvaszakadása révén a Szkárosi családra szállt.[1] Zákány István 1575-ben a Szkárosi Miklós fia Máté özvegyének Szöllősy Annának, aztán lányainak Szkárosi Judit és Zsuzsánnának nevében tiltja Szkárosi Andrást, a nevezettek testvérét a szkárosi, visnyói, borosznoki, strázsai szuráncsi és szászi kirtokoknak elado-

[1] Hanvay lt.
[2] Turul XX. 156.

gatásától.[1] Szkárosi György pedig 1595-ben nejének korlátfalvi Korláth Borbálának 500 frt erejéig adott kötelezvényét visszavonja és semmisnek nyilvánitja.[2]

A Szkárosi család is kihalt fiágon, birtokaikat és okirataikat a hanvai nemesek: a Hanvai, Darvas, Sándor, Farkas és Sóldos családok örökölték. Családi irataik a Hanvay család levéltárában találhatók, a Nemzeti Muzeumban.

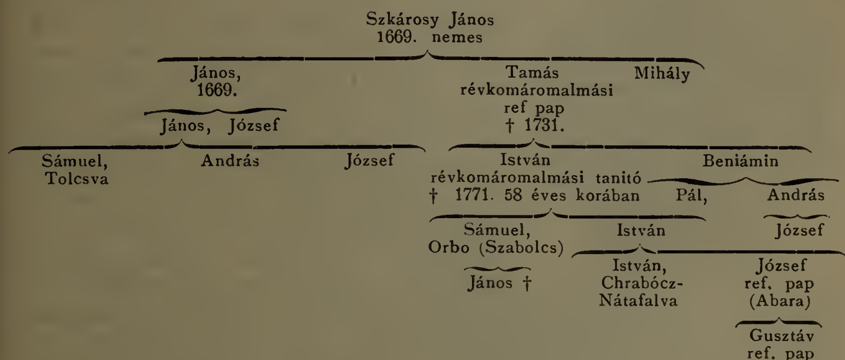
Szkárosy

Szkárosy János és fia ifj. János 1669 márc. 20.-án nyertek címeres-nemeslevelet, melyet a következő évben jan. 18.-án Pelsőcön hirdettek ki. Szkárosy János Putnok végvárában a gyalogosok hadnagya volt, ki néha a kapitányi tisztséget is viselte; ennek Erzsébet nevü lányát Ujváry János vette nőül. A család tagjai közül többen müködtek a lelkészi pályán. Jelenleg Szkárosy Gusztáv

[1] Jászói lt. G. 183.
[2] Jászói lt. N. 15.

őzörényi ref. lelkész, ki a család irományait is őrzi. A családnak egy ága Zemplénmegyében Tolcsván élt.

Címerük: kék paizsban zöld alapon fekete lovon ülő, vörös ruhás magyar vitéz, kék sastollas süvegben, vállára vetett tigrisbőrrel, balján paizs, jobbjában pedig kard. Sisakdisz: páncélos kar csillag és félholddal diszitett arany zászlót tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Szoboszlay

Szoboszlay János kérelmére 1780-ban több tanut hallgatnak ki megyénkben, a vallomásokból kitünik, hogy nagyapja Szoboszlay András volt, apja pedig István, aki Szántóról Alsószuhára költözött, fivére Szoboszlay András akkor Ragályon lakott. Nemességüket a tanuk is elismerik.[1]

Szokolay

Régi nemes család, melynek neve eredetileg *Hártó*, előneve pedig szokolai. Miksa királytól nemes szokolai Hártó György és Imre nemességük megerősitése mellett címert nyernek. Szokoláról a család ősi fészkéből egy ág Komárommegyébe, egy pedig Borsod-utóbb Gömörmegyébe szakadt. Szokolay István ref. lelkész és esperes Borsodban. Gyermekei: Zsuzsánna Básthy Jánosné, Anna nagymihályi Somló Gergely pataki professorné és János szentpéteri lakos. Ez utóbbinak fia István 1838-ban Felsőnyárádon lakott. Fia János horkai lakos és birtokos.[2] Ennek gyermekei: Nándor († 1906) körjegyző és Julia Barna Jánosné. Nándornak gyermekei: Zsuzsánna Katona Aladárné, Boriska Szepessy Béláné, István, Julia és János.

[1] Vm. lt. nsi iratok.
[2] Szokolay Nándorné asszonynál levő iratok Rimaszombaton.

Szontagh (*iglói és zabari*)

Szász lovag eredetü család, melynek ősei a Szepességen telepedtek le, hol már századokkal ezelőtt virágzó bányatelepeik voltak. A családnak magyarországi fészke Igló, ahol Szontagh Gáspár 1556-ban a város birája, a tizenhárom szepesi város főnöke, kit a császári hadak vezérei vasba verve, Igló piacán kinozták, mert ajándékokat nem vitetett elébük.[1] Szontagh Kristóf 1570-ben a tizenhárom szepesi város tanácsosa, majd prefectusa, később a felsőmagyarországi bányavárosok kamarása 1610 márc. 20.-án címeres nemeslevelet nyer II. Mátyás királytól, melyben régi lovagi címerüket, a ragyogó napot a hármas halommal megbővíti. Szontagh Kristóf a Laszki és Tököly-féle zavargások alatt is érdemeket szerzett azon tevékenységétől eltekintve, amellyel a közügyek intézése körül kitünt. Szontagh Kristófnak két fiától *Lajostól* és *Páltól* a családnak két hatalmas ága származik le. Lajos a megyénkben ma is virágzó Szontaghok őse és pedig ugy az iglói, mint a zabariaké; Pál pedig a késmárki és a zólyommegyei ág őse. Ennek a két hatalmas ágnak címere is különbözik egymástól. Szontagh Lajos, az első ág őse ugyanis 1632 máj. 18.-án ujitott nemeslevelet kap II. Ferdinándtól, melyben a két napos cimerüket megerősitik, Pál fiai pedig 1661 márc. 25.-én szereztek megerősitő cimerlevelet, melyben kék paizsban a ragyogó nap helyett egyfejü sast nyertek cimerükbe.[1]

Lajosnak maradékai leginkább Gömörben éltek, innen azonban egyesek visszaköltöztek Iglóra, mások pedig Sáros, Nógrád és Zólyommegyébe. Lajosnak Zsígmond nevü fiától származik le a Zabari ág, mig I. Pál nevü fia a többi Gömörben élő ágaknak őse.

II. A dobsinai és csetneki-iglói ág.

Szontagh *Pál*-nak jövedelmező bányái voltak Gömör- és Szepesben, neje után pedig Rozsnyón is birtokos lett. Az evangelikus hitnek buzgó követője, miért 1678-ban nagy kinzásokat kellett kiállania. Vallásától semmiféle kinzó eszközökkel nem lehetett eltériteni, pedig testét forró szurokkal, szakállát égő fáklyával perzselték. Később birtokai egy részét is elfoglalták, igy a rozsnyói

[1] Nagy I. IX. 806.; Szontagh Dániel: Az iglói és zabari Szontagh család származási története, oklevelekkel, Pest 1864.

házát is. Polgártársai azonban továbbra is megtartották az iglói főbirói székben. Gyermekei közül Gáspárnak Iglón, Dernőn és Veszverésen feküdtek jövedelmező bányamüvei. Lengyelország fő-marsallja, a Szepesség főkapitányától több szabadalomlevelet kapott, később pedig az iglói erdőségekben szénégetési jogot nyer.[1] Ő is buzgó hive az evang. vallásnak. 1666-ban a dobsinai egyháznak orgonát, a tiszolcinak pedig egyházi felszerelést adományozott. Gyermekei 1712 ben osztoztak meg nagy vagyona felett. Két fia közül *Pál* a sáros-nógrádi, *II. Gáspár* pedig a dobsinai ágnak őse.

II. Gáspár, hogy apái vallását békésen követhesse, 100 aranyat fizetett váltságdijul a szepesi káptalan pénztárába. Ennek egyik fia *Mihály* megyénk jeles táblabirája, majd hadi főpénztárnoka, 1711 után a rozsnyói evangélikusoknak berzétei házánál nyujtott menedékhelyet, mivel templomukat elfoglalták, kik aztán egész 1784-ig ide gyülekeztek. Másik fia III. Gáspár táblabiró, ki egy ideig, mint helyettes alispán müködött megyénkben. Az 1765. i országgyülésen követünk A gömöri ev. esperesség felügyelője 1743-ban; vallásos férfi, ki a dobsinai templomnak oltárt csináltatott. Neje czenfalvi Zimmerman Mária, kivel a család Csetneken is nagy birtokokat kapott, a hires Csetneki családnak volt az örököse.[2] Ettől a következő gyermekei maradtak: *a*) *IV. Gáspár* Gömör és Liptó táblabirája, a dobsinai egyház felügyelője. Testvéreivel együtt a kóbor cigányok megtelepitésével is foglalkozott. Dobsinai és csetneki birtokaikon számos cigány családot telepitettek le, kiket aztán a vastermelés körül szegkovácsolásra használtak fel.[3]

b) *Mihály* gömöri és liptói táblabiró, a dobsinai evang. egyház felügyelője Dobsinán lakott; az ottani keresztelő medencét ő ajándékozta az egyháznak.

c) *János* hires gömöri táblabiró, a kishonti evang. esperesség és a rozsnyói ev. gymnasium felügyelője, Ráhón lakott.

d) *Ádám,* II. József rendszere után Gömörmegye szolgabirája, a gömöri esperesség és a sajógömöri iskola felügyelője. A budai zsinat által 1791-ben kidolgozott egyházi törvényeket ő terjesztette a trón elé. A gömöri vastermelő egyesület nagyrészt neki köszönheti keletkezését.

IV. Gáspárnak utódai közül kimagaslanak: Szontagh *Vilmos* az 1809.-i gömöri felkelő nemesség kapitánya, majd 29 évig megyei számvevő. Mint kertész is kitünt, 1829-ben a bajor frauendorfi kertésztársulat rendes tagjának választotta. Ennek fia „gömöri" Szontagh *Pál* gyártulajdonos, majd országgyülési képviselő. 1842—

[1] Nagy I. IX. 806. Szontagh Dániel: Az iglói és zabari Szontagh család származási története, oklevelekkel, Pest 1864.
[2] Zimerman Mária emlékére a csetneki templomban felállitott emléktábla
[3] Nagy I. id. m.

I. tábla.

Az iglói Szontagh család gömöri ágai:

- Szontagh Kristóf
bányakamarás
1610-ben magyar nemes
  - Lajos
(1569—1661.)
1632-ben uj armálist szerez
(a gömöri ágak őse)
neje: Zeuzig Judit
    - I. Pál
(1606—1682)
rozsnyói
Grünblatt Erzse
      - Zsuzsa
Holleganz
István
      - Kata
1. Modory
György
2. Jelenik
András
gömöri alispán
      - Dóra
      - Pál
sz. 1636.
Szontagh Dóra
**a belső iglói
ág őse**
      - Judit
      - János
      - I. Gáspár
(1649—1711.)
Zabler Dóra
        - Erzse
2. Kubinyi Gáspár
2. Okolicsányi József
alispánok
        - Pál
(1673—1726.)
**(az igló-sáros-nógrádi
vonal őse)**
        - II. Gáspár
(1673—1729.)
1. pongyeloki Róth
Charitás
2. Máriássy Julia
          - 1.-től: Mihály
(1701—1760.)
gömöri főpénztárnok
            - Mihály
Rozsnyó
            - Rákhel
            - Klára
Okolicsányi Györgyné
          - Zsuzsánna
Máriássy Ferenc
          - Dóra
Jony János
          - III. Gáspár
(1711—1786.)
gömöri követ
Zimmerman Mária
(Folyt. a II. táblán)
          - 2.-tól: Julia
Syrmiensis Ferenc
          - Erzse
Berzeviczi
Sándor
          - Éva
Syrmiensis Károly
        - Zsuzsa
    - Tóbiás
gömöri vashámor
tulajdonos
    - János
**a besztercei vonal
őse**
    - Zsófia
Megander Jánosné
    - Lajos
iglói tanácsos
      - Lajos
gömöri tábla-
biró
**(utódai Iglón
és Késmárkon)**
      - Jakab
Ujházi
Zsuzsánna
        - János
        - Luidgard
(Rozsnyó)
    - Zsigmond
**a zabari Szon-
taghok őse**
folyt. a III. táblán
  - Pál
**(a II. vagyis a késmárki és
zólyommegyei ág őse)**

II. tábla.

III. Gáspár
(a ki az előző oldalon is)
(1711—1786.)
gömöri követ
Zimmerman Mária

- IV. Gáspár (Dobsina) (1745—1807.) táblabiró
  - Vilmos († 1848.) (Dobsina) gömöri számvevő — Langsfeld Anna
    - Pentesilea — Szontagh Dániel kir. tan. neje
    - Pál képviselő — Madarász Paula
      - Andor (képviselő) — Remenyik Malvin
        - Pál, Andor, Vilma, Margit, Magda, Boriska
      - Gáspár, Aranka, Barna, Erzsébet
        - (Barna:) Dóra
    - Márton — Nikl Karolina
      - Emánuel, Anna, Ella, Kata, Margit, Klára, László, Sándor
    - Boldizsár gyárigazgató — Marton Erzsébet
      - Béla, Ilona
    - Ábrahám orvos
    - Bertalan
    - László (bányaigazgató)
  - Klára — Draskóczy Sámuel
  - Lipót kapitány
- Klára — Czekus Lajos
- Mária — Merse Zsigmond
- Mihály (Dobsina) † 1813. — Kiszely Erzse
  - Gáspár † 1812. Dobsina — Lányi Karolin
    - Gáspár
  - Krisztina — Raisz mérnökné
  - Charitás — Demián lelkészné
  - Jusztina — Kupecz tanárné
- Dóra — Görgey János
- János † 1825. táblabiró (Csetnek) — Fejes Mária
  - Teréz — Tarcsányi Károly
  - Kata — Raisz Samu
  - István († 1859.) táblabiró (Ráhó) — Fejérváry Zsuzsánna
    - Julia
    - Anna
    - Teréz — Kerepessy Jenő
- Pál
- Ádám († 1840.) gömöri szbiró (Harkács) — Bodó Zsuzsánna
  - Gusztáv (1793—1858.) cs. kir. kapitány m. akad. rendes tagja
  - Ádám-Tádé (1794—1830.) szolgabiró — Ábrahámy Jozéfa
    - Bertalan alispán (Királyi) — Thorma Anna
      - Zoltán földbirtokos — Szent-Ivány Róza
        - Zoltán
        - Árpád †
        - Rózsa — Fáy Antalné
        - Bertalan
      - Béla
      - Jolán
    - Hermina — Cerva Sándorné

45. tb. alügyész, 1846-ban táblabiró. Részt vett a szabadságharcban is, mint a csetnek-jolsvai nemzetőr század kapitánya. Később, mint gyárigazgató a vas- és a rézipar fejlesztése körül maradandó alkotásokkal örökitette meg nevét. A rozsnyói kerület 1867–1881-ig négy izben is megválasztotta képviselőnek.[1]

Testvére Szontagh *Boldizsár*, mint főhadnagy vett részt a szabadságharcban, melynek leveretése után három évig szolgált az osztrák seregben, mint közlegény. 1872-ben Dobsina polgármesterének választotta. Irodalmi téren is müködött, *Csetneki* néven.

Szontagh *Ábrahám*, az előbbieknek öccse, a hires orvosdoktor szintén részt vett a szabadságharcban. Több jeles orvostudományi értekezést irt. Szontagh *Andor* jelenleg a jolsvai kerület országgyülési képviselője.

Szontagh Ádámnak bodófalvi Bodó Zsuzsánnától származott Gusztáv és Ádám-Tádé. *Gusztáv* a francia háboruban, mint a Máriássy-ezred hadnagya vett részt, hol több ütközetben kitüntetvén magát, Máriássy András báró tábornok adjutánsa lett. 1823-ban kapitányi ranggal huszonhárom évi szolgálat után nyugalomba vonul s egészen tudományos foglalkozásának szenteli életét. Bölcsészeti müvei és értekezései az irodalomban széles körökben ismertté tették nevét. Meghalt 1858 jun. 7-én. Porai felé az Akadémia, melynek rendes tagja volt és a rokoni kegyelet diszes emléket emelt a kerepesi katonatemetőben. Testvére *Ádám-Tádé* 1819-től a ratkói, 1823—27-ig pedig a serki járás főszolgabirája. Fia *Bertalan* 1845—49. szolgabiránk, 1861-ben főjegyző, 1871—1886-ig alispán. Ennek fia Zoltán tornaljai főszolgabiró, királyi földbirtokos.

A zabari ág.

A zabari Szontaghok őse Szontagh Lajosnak Zsigmond nevü fia, kinek Jakab fia már birtokos Rozsnyón. Ennek Radványi Zsuzsánna nejétől származott Szontagh Lajos, ki Tropp Máriát vette feleségül, akivel a család Zabaron nagyobb birtokot kapott. 1756 okt. 19.-én Batthyány nádortól uj adománylevelet nyer Zabarra Mauks Tóbiás sógrával, Pruszkay Mihállyal, Bényey Mihállyal és Trocsányi Ferenccel, kik mindnyájan a Zabary családnak örökösei voltak.[2] Ferenc király 1807 okt. 16.-án Szontagh Mihálynak és onokatestvérének Sámuelnek a *zabari* előnevet adományozza.[2]

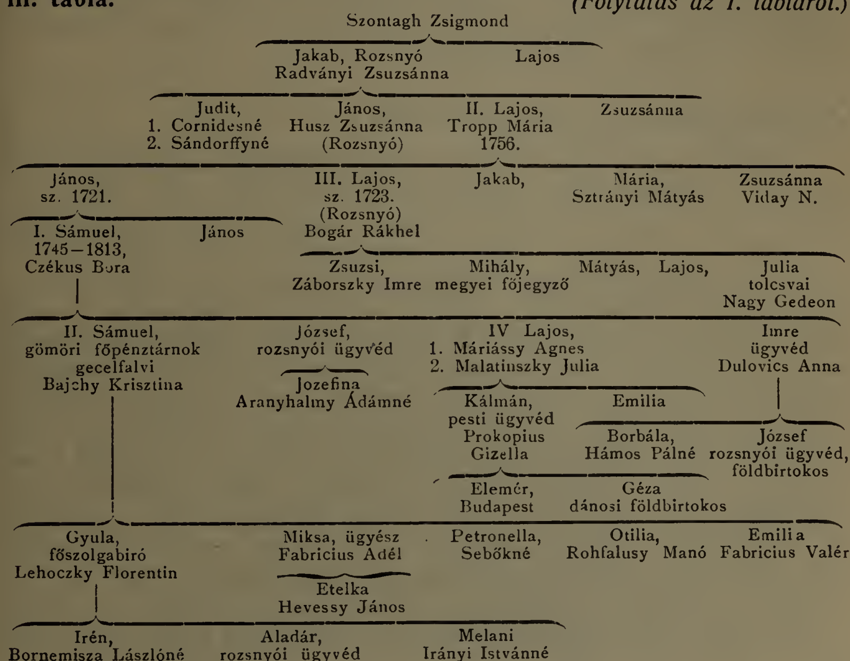
A zabari Szontaghok közül *I. Sámuel* gömöri és tornai táblabiró, a rozsnyói ev. egyház felügyelője, a rozsnyói papirgyár megalapitója. *II. Sámuel* pesti ügyvéd, majd megyénk pénztárnoka. A murányvölgyi vastermelő társulatnak tevékeny tagja, a csetneki uradalom administrátora. *IV. Lajos* pedig a Coburg hercegi ura-

[1] Göm. monogr. 399.
[2] Szontagh József rozsnyói földbirtokosnál.

dalom ügyésze, kit Gömörmegye helyettes alispáni megbizással többször megtisztelt. Az 1851—52.-i bécsi urbéri tanácskozmányokban is részt vett. A gömöri esperességnek 1836-tól, a tiszai Superintendentiának pedig 1848-tól felügyelője.

A gömöri ágaknak közös címere: kékben hármas zöld halom felett ragyogó arany nap. Sisakdisz: arany nap. Takaró: kék-arany.

III. tábla. *(Folytatás az I. tábláról.)*

Szőcs

Szőcs János kisfaludi lakos 1703-ban felmutatta azt az armálist 1666 dec. 1-ről, melyben Szőcs János és fiai, valamint testvérei nemességet nyertek, melyet Nógrádmegyében hirdettek ki.[1]

Szőcs *(Romok)*

Szőcs, máskép★ *Romok* Tamás 1703-ban Váralján lakott. Alispáni bizonyitvánnyal igazolta akkor, hogy nemeslevelük Stropkón van.[2]

Szőllőssy

Rimaszombati nemes család, melynek nemességét Szőllőssy András szerezte 1667 nov. 15.-én. Armálisukat Hontmegye gyülésén

[1] Vm. lt. jk. XV. 49.
[2] U. o. 53.

hirdették ki a következő évben. Az 1725.-i nemesi vizsgálat alkalmával Szőllőssy János igazolta ezzel az armálissal nemességet Kishontban.[1] Még a mult században is több tagja élt Rimaszombatban. Közülök egy derék nemzetőr a schwechati csatában esett el 1848-ban.

Címerük: kékben hármas zöld halom középsőjén korona, melyből természetes szinü leopárd nő ki, jobbjában három veres rózsaszálat tart. Sisakdisz: két bivalyszarv közt növekvő leopárd. Takaró: kék-arany, veres-ezüst.[2]

Sztárnyai (*Sztárnyafalusi*)

Régi kihalt család, mely a Tornallyaikkal valószinüleg egy törzsből származik. Őse Tornallyai Sztárnya lehet, kinek Miklós és Gergely nevü fiairól 1325-ben történik emlités.[3] Sztárnyai György fia Miklós és Mihály fia Miklós sztárnyafalusi és sztárnyatelki birtokaiból 1364-ben hasitják ki Sztárnyai Miklós lányának Margit asszonynak leánynegyedét unokája javára. Ő ugyanis egy András nevü nemeshez ment férjhez. Ennek fia Miklós, akinek István nevü fia élt 1364-ben.[4] Sztárnyafalusi János 1423 körül a Tornallyai családdal folytat pert Kővi egyharmadáért, mely Tornalja szomszédságában feküdt. Sztárnyafalusi János jogainak védelmére IV. Béla 1245-ben kelt adománylevelét mutatta fel, melyben a király Kövi várföldet, mely a gömöri várhoz tartozott Balak nevü hivének adományozta, azokért az érdemekért, melyeket mellette tanusitott. Az okirat Kövi földének határait is körülirja, melyből kitetszik, hogy Balaknak ősi jószága annak szomszédságában terült el.[5] Ez a Balak, adatainkat egybevetve, a legnagyobb valószinüség szerint a Tornallyay és a Sztárnyai család közös őse s igy a két család egy őstől eredő atyafi család. Sztárnyai László 1427-ben Sztárnyán 11, Vasason pedig 7 jobbágyteleknek ura.[6] Tornallyay János 1493-ban óvást emelt az ellen, hogy Sztárnyai Detre és fiai Jób és Pál Kővi, másképép Ujfalu földét elfoglalgatják[7] Ugyanő 1495-ben ismét tiltakozik az ellen, hogy a Sztárnyaiak az öt illető sztárnyafalusi, felsőtornaljai, kövi, másképp ujfalu-földi birtokokat elfoglalják.[8] Sztárnyai Miklóst 1533-ban János király adománya folytán beiktatják a néhai Iványi László ivánfalusi (Gömörben) és a Kovácsy

[1] Orsz. lt. nemesi vizsgálatok Hont vm.
[2] Vm. lt. kishonti ns. vizsgálatok.
[3] Lásd a Tornallyay család alatt.
[4] Jászói lt. X. 146.
[5] Tornallyay lt.
[6] Thallóczy: id. m. Vasas község nevét a hasonnevü puszta tartotta fenn (Tornalja mellett.)
[7] Jászói lt. A. 133.
[8] U. o. 1 237.

Tamás kiskovácsi jószágába (Tornában), kiknek magvuk szakadt.[1] Sztárnyai Ferenc és Lőrinc 1544. körül szerepelnek.[2] Sztárnyai Pál 1550-ben tiltakozott Sztárnyai Lőrinc ellen, aki az ősi sztárnyai jószágot, amely fiági birtok *Domko* Tamásnak és feleségének Ilonának idegenitette el. Ugyanő 1580-ban óvást emelt az ellen, hogy özv. Sztárnyai Lőrincné Agnéta asszony Sztárnya községét és a Vasas pusztát *Kassay* Balázsnak, nejének: Domkó Annának és *Horváth* Mihálynak akarta elidegeniteni.[2] Ifj. Sztárnyai György Vasason nemesi kuriájának felét és sztárnyai javait elcseréli az id. Sztárnyai György lányával Annával kazai és kelecsényi (Zemplén) birtokaiért.[3] Sztárnyai Ferenc 1564-ben alispánja volt megyénknek.[4] Sztárnyai Mihály 1431-ben kassai harmincados, ki a következő cimert használta pecsétjén: két szárnyból kinövő kereszt.[5]

Sztehló

A család első ismert őse Sztehló Mátyás hizsnyói és felsősajói evang. lelkész, a XVII. század második felében, kit, mint az esperességi jegyzőkönyvek tanusitják, a fraternitas oratorának is megválasztottak. 1699-ben már csak özvegye élt.[6] Két fia maradt II. Mátyás és János. Mátyás a vasipar üzésével nagyobb vagyonra tett szert. A dobsinai és környékbeli vas-hámorok szállitották Rákóczynak a fegyvereket. A család ugy látszik erős Rákóczy párti lehetett, mert a Felsősajón élő Sztehlókat ma is kurucoknak hivják. Sztéhló Mátyás a vallás üldözés korában a kath. vallásra tért. III. Károlytól *1712 jun. 6. András fiával címeres-nemeslevelet kapott.*[7] Ez az András azonban 1731-ben meghalt. A családot Mátyás nevü fia terjesztette tovább, aki még 1712 után született Urbáni Mária nejétől. Sztehló Mátyás, kinek neje kuntaplocai Czékus Zsuzsánna, 1754-ben szolgabiró volt megyénkben.

Címere: kékben zöld alapon kettős farku arany oroszlán, jobbjában három buzakalászt tart. Sisakdisz: növekvő arany oroszlán. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Szudy (*középszudi*)

A család ősi fészke a hontmegyei Középszud helysége. Innen a család egyes ágai Zólyomba, Nógrádba, Kishontba és Gömörbe is elszármaztak. Szudy Pál 1724-ben Kishontban Zólyommegye

[1] Jászói levéltár ikt.
[2] Jászói lt. C. 109. I: 110.—18,5.
[3] Jászói lt. X. 129. 131.
[4] Nagy lt.
[5] Siebmach. Suppl. 108.
[6] Sztéhló Kornél adatgyüjteményéből.
[7] Lib. reg: XXIX. 117.

bizonyitványával igazolta nemesi kiváltságát.[1] A családnak más ága Herencsényből a megyebeli Derecskére költözött.[2] Egy ága még a közel multban is élt Köviben.

Szuhay *(szuhafői)*

Az ősrégi Ajtony nemzetségből származik, melyről már e név alatt szólottunk. A Szuhay család egyenes őse *Albert* comes, ki 1287-ben élt. Az alábbiakban ugy a felsőszuhai (szuhafői), mint az alsószuhai (szabadszentgyörgyszuhai) Szuhay családra közöljük adatainkat.[3]

Szuhafői Péternek, kit Somogyi néven is emlitenek az okiratok, fiai voltak: István, Mihály és János. Ezek birták a borsodmegyei Pusztakazincot, melyet 1386-ban 670 frt.-ért adtak el a kazai Kakas családnak.[4] Szuhafőt 1427-ben Szuhafői Sebestyén birta. A portális adólajstrom 18 jobbágytelkéről tesz emlitést.[5] Ugyanekkor Szuhai Sándornak Alsószuhán (Zuha) 24, Zubogyon 19 telke volt. Zubogyon Szuhai Orros Miklósnak is volt 14 telke. Ugyancsak 1427-ben Szuhai Péternek Venechen (falu volt a putnoki járásban) 15 telkéről tesznek emlitést.[5]

I. Ulászló király 1443 aug. 9-én 12 csabai (Borsodm.) jobbágytelket adományozott Tisay Imrének és Szuhai Vincének hü szolgálataikért, melybe az egri káptalan vezette be őket.[6]

Lugnai György 1466-ban az országbiró által eltiltotta Szuhai Jánost lászlófali, zsóri és szentléleki jószágainak elidegenitésétől, Istenmezey Albertet pedig a megvételétől.[7] 1415-ben vizsgálat folyik Szuhai Pál ellen, amiért több gömöri nemessel Bebek György vezetése mellett Dobsinára törtek, az ottani rézbányákat elfoglalták s a bányászoknak nagy károkat okoztak.[8]

1484-ben Mátyás király parancsára az egri káptalan vizsgálatot végez Szuhai János és fia Szuhai Gáspár érdekében, kiken

[1] Nagy I: IX. 884. Orsz. lt. Inv. H.
[2] Vm. lt.
[3] Külön választani ezeket már azért sem lehet, mert az okiratok a legtöbb esetben csak egyszerüen Szuhai néven emlitik őket. Valószinü, hogy ugy a szuhafői, mint az alsószuhai Szuhayak közös törzsből, az Ajtony nemzetségből erednek.
[4] Fejér C. D. H.: X.: 3. 57.
[5] Thallóczy: id. m.
[6] Teleki: Hunyadiak kora: IX. 62.
[7] Vattay lt.
[8] Gömör vm. monogr. 134.

sok hatalmaskodást vittek véghez. Az esetek a következők. Egy alkalommal, amint Szuhai Gáspár Somoskő várából hazafelé tartott Gede vára alatt a vár urainak a Lorántffyaknak emberei megtámadták, megverték s 25 frt készpénzét elvették. Egy más alkalommal ugyancsak a Lórántffyak emberei ugyanigy 100 frt.-ot vettek el tőle Kaza mellett. Felülmulja ezeket a következő hatalmaskodás. Latránth András, Gergely, Miklós, László, Szuhay Pál, Bereck fia Bereck, István, Simeon, Gergely, Péter, Bachus és Kristóf, a Latránok 15 latránfali jobbágyával, aztán Iván András négy ivánfali jobbágyával felfegyverkezve a Szuhay János és fia Gáspár, Naprágyi Török László és Csákányi Simon kuriáira, nemesi udvarházaikra törtek s ott pusztitottak. Szuhay Jánost sulyosan megverték, feleségét nemes Anna asszonyt a házból, illetlen szavakkal kidobták, Madarász Albert nevű szolgájukat bántalmazták, megverték, még hozzá mind a négy sértett házából minden megfoghatót elvittek, ezek közt fontos okirataikat is.[1] Szuhay Gáspárnak 1486-ban Szuhán fekvő birtokát és a borsodmegyei csabai jószágát elkobozták, mivel testvéreinek megsebesitése miatt hütlenségbe esett. A király Tereszténye Pálnak és Kálnai Jánosnak adományozta azokat, melyekbe a jászói konvent vezette volna be őket, de Szuhay Gáspár, Csákányi Simon, Hangácsi Mihály, Kovács István, Szuhay Demeter és Jénei Ferenc ellentmondtak. Ügyük a királyi kuria elé került.[2] 1487-ben néhai Szuhay János fia Gáspár növéreinek Erzsébetnek és Orsolyának nevében is bizonyos szuhai birtokokra nézve, (u. m. a Nyergesalján földek, három puszta jobbágytelek, aztán két szántóföld, melyek közül az egyik Deme Pál kezénél van, a másik a Szuhay Demeter szomszédságában), egyességre lépett néhai Szuhay Péter fiával Simonnal. Ez utóbbinak gyermekei: Szuhay Bálint, Jób, Mózes, Dávid, György és Apollónia.[3]

Szuhay Benedek, felesége Katalin asszony, gyermekei: Márton, Erzsébet, Anna és Krisztina megvették a zemplénmegyei Zomboron a Balajthy Miklós nemesi kuriáját, házát és harmadfél jobbágy házhelyét.[4]

Szuhay András fia Pál és Szuhay Bereck fia László erkölcstelenségük miatt hütlenségbe estek. Jószágaikat a király Tereszténye Pálnak adományozta. Az iktatásnál azonban a vádlottak a kir. kuriába fellebbeztek.[4]

Szuhafői Radnót 1520-ban Borsodmegye alispánja volt.[5] 1524-ben Miklós, Bálint, János és Márton fiaival a borsodmegyei Beren-

[1] Orsz. lt. dl.: 18931.
[2] Jászói lt. ikt.
[3] U. o. A. 98.
[4] U. o. A. 113. és ikt.
[5] Turul XXI. 10.

tén egy lakott és három puszta jobbágy-telekbe és az ottani malom fele részébe vezették be, melyeket Berenthey Ferenctől szereztek.[1] Az 1554.-i összeirás szerint még 7 jobbágytelke volt a Szuhayaknak Felsőszuhán. Zubogyot is ők birták a Devényi családdal együtt.[2] A családból Gömörben is többen viseltek megyei tisztséget. Igy Szuhay Péter fia János 1381-ben,[3] Szuhay András 1580-ban táblabirák voltak. Szuhay Márton 1793—1804. közt esküdt.

Szuhay Márton, János és István a gömöri felkelő nemesség közt mennek 1704-ben Rákóczy zászlói alá.[4]

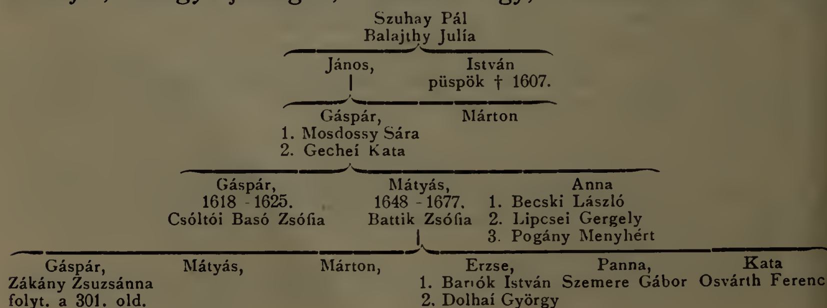
Címerük: szuhafői Szuhay Mátyás 1659.-i pecsétje után: grif. Sisakdisz: a paizsalak növekvően.[5] A család egyes tagjai azonban ettől eltérő, más cimereket is használtak.

1. A szuhafői ág.

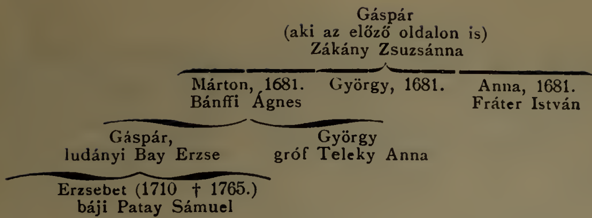
Szuhafőn ma is élnek Szuhay nevü nemesek. Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Szuhay Márton, Miklós és János szuhafői lakosok igazolták nemességüket.[6]

2. Az abauji ág.

Őse Szuhay Pál, kinek Balajthy Julia nejétől két fia maradt, u. m. János és István. István előbb váci, aztán egri püspök, majd kalocsai érsek, a pozsonyi kamara elnöke 1586—1607-ig. Kiváló tagjai még: Szuhay Mátyás a hires kuruc, kállói kapitány. 1658-ban a lippai csatában a sereg balszárnyát vezette. Thököly Imre hive s vitéz hadvezére.[7] Az abaujmegyei ág Szuhafőről eredt, a szuhafői előnevet használta.[8] Szuhay Mátyás onokái Szuhay Márton, György és Erzsébet 1681-ben osztoztak meg nagynénjükkel Dolhay Györgynével. Az előbbieknek jutott Detek, egészen, aztán a balajti, *szuhafői, zubogyi* jószágok, Szendrőn egy, Tarcalon két ház stb.[7]

[1] Jászói lt. ikt.
[2] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[3] Fejér: C. D. H. IX. 7. 428.
[4] Gömör-Kishont 1907. 2. sz.
[5] Siebmacher: suppl. b. 114.
[6] Vm. lt. jk: XV.
[7] Csoma: id. m: 756.
[8] Szuhay Erzsébet Patay Sámuelné halotti bucsuztatója. Megjelent 1765-ben.
[9] Csoma: id. m.

3. *Az alsószuhai ág.*

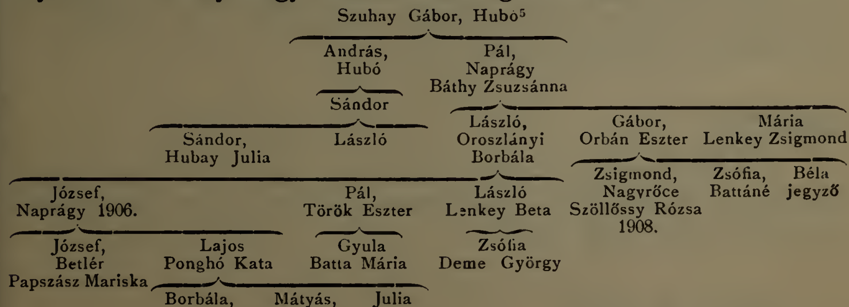
Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Alsószuhán, ahol ma is virágzik a család, Szuhay István és Mátyás igazolták nemességüket.[1] Az alábbi ágak mind az alsószuhai Szuhayak közül származnak.

4. *A rimaszombati ág.*

Gömörmegye 1727 szept. 2.-án nemesi bizonyitványt adott ki néhai Szuhay István fiainak Szuhay János és Istvánnak arról, hogy családjuk Alsó-Szabad-Szentgyörgyszuháról származott Rimaszombatba. Nagyapjuk Szuhay Márton volt.[2] Ezzel a bizonyitvánnyal igazolta nemességét Szuhay István a kishonti kerületben 1732-ben.

5. *A hubói ág.*

A XVII. században Alsószuháról származott Hubóra. Őseik Szuhay Mátyás és Pál Alsószuhán, akiknek Hubay Péter, hogy magát a török rabságból kiválthassa, Oláh Balázs nevü jobbágyát zálogositotta el 1650 febr. 12.-én.[3] Szuhay Pál 1668-ban már Hubón lakott. Ebben az évben feleségével Hanvay Margittal Alsószuha-Szabadszentgyörgyön fekvő birtokát zálogositja el.[4] A család ma is él Hubón, honnan egy ága a szomszédos Naprágyra származott. Ez utóbbiak közül való Szuhay Zsigmond nagyrőcei kir. telekkönyvvezető, földbirtokos, Szuhay József a Rimamurány-Salgótarján V. r. t. sajóvölgyi vasmüveinek gondnoka.

[1] Vm. lt. jk. XV.
[2] Vm. lt. kishonti nemesi vizsgálatok.
[3] Hubay iratok Hekkel Károlynál Miskolcon.
[4] Lenkey lt.
[5] Családi közlések.

6. A baranyai ág.

Szuhay Pál 1778-ban a baranyamegyei Kopácson lakott. Ebben az évben megyénktől bizonyitványt kapott származásáról, melyből kitünik, hogy a Hubón lakó Szuhay családból származik. Apja Szuhay Márton, nagyapja Szuhay András, szépnagyapja pedig Szuhay János volt.[1]

Szücs (*máskép Pellionis*)

III. Ferdinánd király 1646 ápr. 25.-én adományozott címeresnemeslevelet Pellionis György, András, István és Mihály testvérek részére, kiket az oklevél agiliseknek nevez.[1] A család később kizárólag a Szücs, vagy Szőcs nevet használja. A család Pelsőcön szerepel. A nemességszerzők közül Szücs, másképp Pellionis Györgynek Bikszögi Borbála volt felesége. Fiuk Márton; ennek fiai Szücs György, István, János és Mihály. Ez utóbbiak közül István és János Pelsőcön maradtak, mig György Borsodmegyében, Mihály pedig a hevesmegyei Igaron, majd Mezőturon telepedett le.[1] Ez utóbbinak utóda Szücs István miskolci ügyvéd.[2]

Szücs György kazinci lakos 1779-ben igazolta, hogy a pelsőci nemesek közül származik.[1] A családnak Kishontban Ráhón és Rimaszombaton is virágzott egy ága.[1]

Címer: kékben zöld alapon kettősfarku arany oroszlán jobbjában nyitott könyvet tart. Sisakdisz: növekvő oroszlán jobbjában kételü bárdot, baljában félholdat tart. Takaró: kék-arany, veres-ezüst.

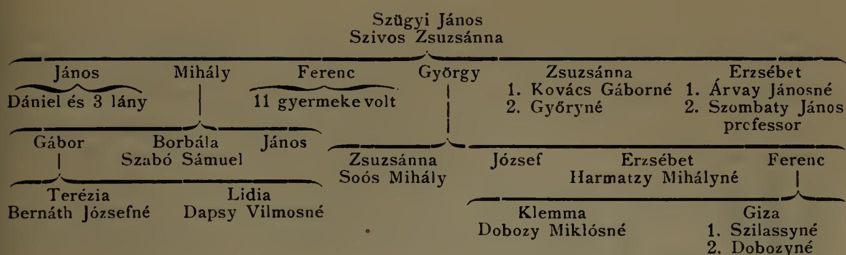
Szücs (*Kohut*)

Nagyrőcén lakott ez a nemes család. Szücs Balázst, kit másképp *Kohut* Balázsnak is hivtak, 1672-ben iktatták be nagyrőcei házhelyébe, amelyet Széchy Máriától megváltott, ki a családot felszabaditotta a jobbágyi terhek alól.[3]

Szügyi

Rimaszombaton élő nemes család, melynek az 1790. évi nemesi összeirás 4 tagját emliti.[4] Szügyi János és Szivos Zsuzsánna utódait az alábbi tábla tünteti fel:[5]

[1] Vm. lt. ns. iratok.
[2] Orosz: id. m. 283.
[3] Jászói lt. ikt.
[4] Vm. lt.
[5] Vályi család iratai és Harmatzy Lóránt közlése alapján.

Szvoboda (*Borbély*)

Szvoboda, máskép *Borbély* Frigyes rozsnyói lakos, 1733-ban nemességének igazolására Nógrádmegyének bizonyitványát mutatta fel 1712 febr. 25.-éről, melyből kitünt, hogy családja 1712 febr. 22.-én kapott nemességet néhai Szvoboda, máskép Borbély Frígyes s nejétől Herli Máriától született fiai István, Frigyes és Mátyás által.[1] A család Csetneken is birtokos volt.

[1] Vm. lt. jk. XV. 144. Másolatban a nemesi iratok közt.

hádi (*Thardi*)

Thádi (de Thad) László gyermekeivel Thádi Bernáttal és Katalinnal 1482-ben két szuhai jobbágytelket és egy nemesi kuriát szerzett Szuhai Orros Jánostól 250 arany frt-ért.[1] Ez alatt a Szuha alatt Alsó, vagy Szentgyörgyszuhát kell érteni, mert Thádi Bernát ott birtokos 1551-ben, amikor *Dávid* Bálint és szentgyörgyszuhai *Symyo* Márton ellen panaszt emelt, amiért ezek nemesi udvarházára törtek s azt elfoglalták.[2] Szuhai Thardi László 1483-ban Gömörmegye alispánja volt.[3]

Taisz

Rozsnyón virágzott ez a nemes család, melynek nemességét 1661-ben hirdették ki megyénkben. Taisz Mihály rozsnyói lakos 1703-ban igazolta származását.[4]

Tamás

I. Tamás András és fiai János, Albert és György 1650. jul. 2.-án kaptak III. Ferdinandtól címeres nemeslevelet. E családból 1733-ban Tamás Albert szalóci lakos igazolta nemességét. Szalócon élt Tamás András is, kinek János nevü fia Szentpéteren, majd Kápolnán lakott. Ennek István és György nevü fiai maradtak. Tamás György 1765-ben a szabolcsmegyei Tethén prédikátor.[5] Ugyanekkor Tamás István szalóci birtokos.

II 1733-ban Tamás Jakab fia András putnoki lakos, Tamás Mihály és Jakab testvérek részére 1668 jan. 25. adományozott

[1] Jászói lt A. 41.
[2] U. o. div. mand. XI. 22.
[3] Rhédey levéltár.
[4] Vm. lt jk. XV. 63.
[5] Vm. lt. jk. XV.

nemeslevéllel igazolta kiváltságát. Nemeslevelüket Borsodban hirdették ki, tehát innen származtak Gömörbe.[1]

III. Körtvélyesről származott Rozsnyóra Tamás Pál mostani rozsnyói lakos; atyjának Tamás Jánosnak és testvéreinek 1840-ben erősitette meg nemességét Tornamegye.

Címerük: veres paizsban emelvényen kék ruhás, mentés magyar vitéz jobbjában kardélre szúrt török főt tart. Sisakdisz: a növekvő paizskép. Takarók: kék-ezüst, veres-arany.[2]

Tamásfalusi

Régi kihalt család. Ősi birtoka Rimaszombat tőszomszédságában fekvő Tamásfalva, melyről nevét is vette. Ezt a községet már 1437-ben is birta a család.[3] Tamásfalusi *Kathalan* Miklós és László 1466-ban hatalmaskodást követtek el; Rimaszombat városában Sarkadi Gergely nevü jobbágyembert megverték, amiért ennek földesura Széchényi Lászlóné panaszt emelt ellenük.[4]

Tamásy

Ennek a családnak II. Rudolf 1603-ban adományozott nemességet, melyet 1612-ben hirdettek ki megyénkben. A család egy ága később Gyöngyösön élt.[5]

Thajthy (*Tajty*)

Détéren lép fel ez a család, melynek ősei Thajthy Balázs és atyafiai 1649 máj. 18.-án kaptak cimeres nemeslevelet, melyet megyénkben hirdettek ki.[6] Thajthy Farkas a XVII. században Ajnácskő várában „sokat hajduskodott“, mint róla feljegyezték; fia Jakab, kinek gyermekei: Thajthy Mihály, Mátyás, Jakab és József.[7] Egy más ág: Györgynek fiai: András és Mihály. Ez utóbbi Mihálynak fia András.[7] Ezek mind Détéren éltek és ottan birtokosok voltak.

A család egyes ágai Hevesmegyében virágoznak. Thajthy Ferenc 1713-ban, mint egri lakos igazolta nemességét és e megyebeli származását. 1724-ben pedig Tajty Ferenc egri, Ferenc és András jászapáti és többen szentmártoni lakosok Gömörmegye bizonyitványa alapján vétettek fel a nemesek közé.[6] 1764-ben sok tagja élt a családnak Jászapátin, kik ősi détéri jószágaikat még ekkor is

[1] Vm. lt. jk. XV.
[2] Családi iratok Rozsnyón.
[3] Lenkey iratok Zádorfalván.
[4] Findura: Rimaszombat története: (2. kiadás), 87.
[5] Orosz: id. m. 285.
[6] Orosz: id. m. 284.
[7] Vm. lt. ns. iratok.

birták, noha őseik már régóta távol éltek Gömörtől. Földeiket az atyafiak használták haszonbérben, az erdőségekbe pedig sertéseiket hajtották fel makkoltatni a Jászságból.[1] Nagy Iván szerint Nógrádban, Balassagyarmaton is él egy ága.[2] Ujabban pedig Thajthy István Biharban telepedett le.[3]

Címerük: kékben zöld alapon görbe kardot tartó, kiterjesztett szárnyu arany grif. Sisakdisz ugyanaz növekvően. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Tánczos

I. 1700 körül élt Felsővályon Tánczos János, ki 1704-ben Rákóczy lovas kurucai közt harcolt a gömöri felkelő seregben. 1727-ben több tanut hallgatnak ki arra nézve, valjon Tánczos Jánosnak, a Süveges Ilona első férjének volt-e armálisa s mikor veszett el? Vincze Gáspár 64 éves nemes ember, felsővályi lakos azt vallja, hogy Tánczos János, mig Felsővályon lakott, nemesi szabadságban élt; Barna István pedig: „néhai Tánczos Katától hallotta, hogy a Tánczos familiának volt volna armálisa, de ezelőtt valamely időben, hogy a felsővályi templomot felverték, akkor veszett el."[4]

II. A XVIII. században Naprágyon lép fel egy Tánczos család, mely Nyitramegyéből származott hozzánk. Őse Tánczos Lukács (agilis), ki mint ujvári katona vitézkedett és vére folyásával szerzett érdemeket, amiért II. Mátyás király 1609 máj. 1.-én György nevü fiával és András testvérével együtt nemességet adományoz neki az alábbi címerrel. Kék paizsban zöld hármas halmon fehér lovon ülő, veres ruhás, fekete süveges, forgós vitéz, jobbjában kardot tart. A koronás sisak disze: pallost tartó kar. Ezt a nemeslevelet a következő évben Barsmegyében, 1616-ban pedig Nyitramegyében hirdették ki. Egy ága a megyebeli Naprágyon telepedett le 1700 körül. Tánczos András és János naprágyi lakosok érdekében 1747-ben tanukat hallgatnak ki Nyitra városában, kiknek vallomásaiból kitünik, hogy hajdan még a „kuruc világ előtt három Tánczos lakott Nyitramegyében." Tánczos János, ki Nyitramegyének hosszu ideig volt szolgabirája s 1690-ben a nyitrai káptalanban végrendelkezik sok ingó és ingatlan jószágairól, arany- és ezüstmarháiról; az egyházról is bőkezüen emlékezik meg. A másik Tánczos István, ki Nyitra várának volt a porkolábja. A harmadiknak a tanuk nem tudják a nevét, „ki Isten tudja hova szakadt a török háboruk alatt." Ez volt a gömöri ág őse. 1748-ban a naprágyi

[1] Vm. lt. ns. iratok.
[2] Nagy I. XI. 18.
[3] Biharvm. monogr.
[4] Vm. lt. ns. iratok.

nemesek bizonyitványt adnak ki arról, hogy Tánczos András és János nagyanyjukról örökölt szabad jószágon laknak közöttük. A családból ma Tánczos Tamás él Naprágyon, ki a családi iratokat is őrzi.

Tanda

Nemes Tanda János 1832-ben Mihályfalván tanitó. Egyik lánya Zsuzsánna Forgon Pálhoz ment férjhez ebben az évben.[1] Másik lánya Tanda Sarolta Hevessy Kristóf alsókálosai földbirtokos neje.[1] A Tanda család a XVIII. században Nemesbikken lakott. Az 1724.-i nemesi vizsgálatkor igazolták, hogy attól a Tanda Mihálytól erednek, ki 1648 dec. 1.-én Ferenczy Pállal kapott címeres-nemeslevelet.[2] Rimaszombaton is élt a család egy ága.

Tar (*gedőkisfaludi*)

Ősi fészkük eredetileg a Gortva mellett fekvő Kisfalud, ahonnan a XVI. században Naprágyra származtak. Gedő, vagy Gortvakisfaludon a család már az 1400-asi években is szerepel. Szabó József a családot a Rátót nemzetségbeli Tari családdal azonosnak véli,[3] de meg kell jegyeznünk, hogy ez a hatalmas család már századokkal előbb kihalt s nagy jószágai sem megyénkben feküdtek.[4] A családot 1485-ben már Tar néven emlitik forrásaink. Ebben az évben ugyanis Kusza Lukács és Benedek a kisfaludi Tarokat, Tar Tamást és két fiát Zsigmondot és Osvátot, aztán Tar Miklóst és fiait: György, János és Lászlót perbe fogták azért, hogy a Kisfaludról Kerekgedére vezető utat, amely a Kuszák örökségét a Tarokétól elválasztotta, elszántogatták és elfoglalták. Mátyás király parancsára a jászói konvent embere megy ki a helyszinére, ki a dolgot valónak találja.[5] Az 1549.-i összeirásban Tar Ferenc, Pál, Bálint, Tamás és Miklós szerepelnek a családból Kisfaludon, kikre subsidiumot vetettek.[6]

A XV. század közepe táján kisfaludi Tar Pál Naprágyon szerez birtokot s megalapitja a ma is virágzó naprágyi ágat. Csatáry Demjén 1559-ben, hogy feleségét Naprágyi Anna asszonyt és gyermekeit a török fogságból kiszabadithassa, naprágyi három jobbágy házhelyét, melyeket a törökök elpusztitottak, róla az épületeket felégették kisfaludi Tar Pálnak zálogositja el 100 magy. frt.-ért.[7] 1574-ben Csákányi Menyhért naprágyi jószágát 100 frtért zálogo-

[1] Felsővályi házassági anyakönyv.
[2] Borsod vm. lt. nsi vizsgálatok jegyzőkönyve.
[3] S. Szabó: A naprágyi ref. egyház története: 6.
[4] Wertner M.: Magyar nemzetségek a XIV. század közepéig.
[5] Jászói lt.: Div. mand. XI. 23.
[6] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[7] Tar cs. iratai Naprágyon.

sitotta el neki.[1] 1578-ban pedig Naprágyi Imre jószágára adot 132 frtot, ki török fogságba kerülvén, ezen váltotta ki magát.[2]

Tar Tamást 1571-ben a serkei járás szolgabirájának választották. Tar Pál ugyanekkor a putnoki járásban esküdt-táblabiró 1591-ben pedig Tar Gáspár is esküdtje volt megyénknek. Ta Gáspár Gömörnek 1610—1616-ig alispánja, vagyonos ember, ki a Csathó és Dósa családoktól Méhin is nagy birtokokat szerzett.[3] Még 1611-ben 1000 m. frt.-ért megvette a Dely Mihály alsótelekes jószágát.[4] Az ő fivére volt Tar Pál, kit 1599 ápr. 7-én Lajos János nevü szabados ember, Girinchy László és neje Kerepeczy Dóra szolgája megölt.[5]

Tar Tamás özvegye Bánrévey Anna 1628-ban Pál, Ferenc és Gáspár nevü fiaival Varga Péter szökött jobbágyuknak megbocsátanak, de a jobbágynak kárpótlásul 60 frtot és egy hordó bort kellett nekik adni.[6] Tar György 1696-ban gömöri szolgabiró.[7] Tar Márton pedig Rákóczy küzdelmeiben vett részt, a gömöri gyalog kurucoknak tizedese volt 1704-ben.[8]

A családnak egy ága a borsodmegyei Keresztesre, másik pedig Mezőcsátra származott. A keresztesi ág őse Tar Márton, ki 1724-ben már ott lakott; ekkor Tar Ferenc naprágyi nemes is bizonyitotta, hogy családjukból való, naprágyi jószága meg is van, gedő-kisfaludi jószágát azonban atyja: Tar András már előbb elzálogositotta.[8] Ez az ág naprágyi jószágát csak a közel multban adta el; addig bérbe adva kezelték az atyafiak; igy 1803-ban is Tar Márton, László, István és József mezőkeresztesi és Tar János alacskai lakos adják árendába gömöri örökségüket.[9] A mezőcsáti ág őse Tar János, kit Gömörmegye 1738 ápr. 20.-i bizonyitványa alapján vettek fel a borsodmegyei nemesek sorába.[10] Tar János atyja Ferenc testvére volt Tar Mátyásnak, kinek onokája 1737-ben Naprágyon 56 éves nemes ember volt.[11]

Tar

Megyénkben még egy másik Tar család is élt, melynek ősei: Tar Mátyás és Margit nejétől származó fiai: Mihály, Márton és

[1] Jászói lt H. 16.
[2] Tar cs. iratai Naprágyon.
[3] Jászói lt. P. 120.
[4] U. o. O. 17.
[5] Hanvay lt. 1600.
[6] Tar lt.
[7] Deme lt.
[8] Vm. lt.
[9] Tar lt.
[10] Borsod vm. lt. jk. XXII. 1188.
[11] Vm. lt. ns. iratok.

Gergely II. Ferdinándtól 1633 febr. 17-én kaptak címereslevelet. Tar Mihálynak fia György, kinek János nevü fia 1733-ban Bikkszögön igazolta nemességét.[1]

Tathár (*bethlenfalusi*)

Bethlenfalusi Tathár Miklóst 1492-ben iktatta be a jászói konvent Murányi Máté kisfaludi jószágába (ma puszta Beje mellett), de a kisfaludi Pethők ez ellen óvást emeltek.[2] Tathár Miklós Szkárosy Tamásnak Ágota nevü lányát vette feleségül, kitől Gergely, Demjén és Veronka gyermekei származtak. Ezek 1521-ben nyertek kielégitést a szkárosi jószágból, amikor átengedték nekik azt a házhelyet, mely Thombolt Imreé vo't, de magvaszakadása után a Szkárosyakra szállott.[3]

Terhes

Terhes János testvéreivel, Terhes Péter, András és Imrével 1625. aug. 16.-án kapott II. Ferdinánd királytól cimeres nemeslevelet, melyet Zemplénmegyében a következő évben hirdettek ki. A nemeslevél ezeket a testvéreket, mint agiliseket emliti, vagyis ők már mint félszabadok némi előjogokat élveztek.[5] A család kiváló szülötte Terhes Sámuel pelsőci, majd rimaszombati ref. lelkész, ki ugyis mint egyházának buzgó papja, s 13 évig esperese, ugyis mint költő egyaránt kivált s halhatatlanná tette nevét. „Nem ugy van már, mint volt régen“ kezdetü kedves népdalnak is ő a szerzője. Egyik fia Barna sárospataki, másik Pál rimaszombati lelkész volt. Ez utóbbinak fia Terhes Sámuel rimaszombati ügyvéd szépirodalmi téren is müködik, ki jelenleg a család nemeslevelét is őrzi. A Terhes családnak más ága is virágzik, mely Terhes Lajos rimaszombati tanitótól ered, kinek fia Lajos edelényi ügyvéd.

Terhes István,
sályi prédikátor

- **Sámuel,**
  - Piroska, Osváth Józsefné
  - Rózsa, Orbán Józsefné
  - Barna, sárospataki pap
    - Margit,
    - Aranka,
    - Tivadar
  - Johanna,
  - Pál, rimaszombati ref. pap
    - Sámuel, ügyvéd
    - Ilonka
  - Lilla, Debreczeni Bertalan
  - Ilona Fodor Gyuláné
- Béni sátoraljaujhelyi orvos
  - Mária Karsa Endréné

[1] Vm. lt. jk. XV. 114.
[2] Jászói lt. ikt.
[3] Hanvay lt.
[5] Családi iratok Rimaszombaton.

Címerük: kék paizsban mocsárból kiemelkedő zöld dombon ciprusfa, melynek tetején pelikán ül magzatait táplálva. Sisakdisz: kék ruhás növekvő angyal jobbjában pálmaágat tart, takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Ternyey

A család 1667 jan. 11.-én kapott I. Lipót királytól címeres nemeslevelet, melyet a következő évben Abaujmegye közgyülésén hirdettek ki.[1] Ternyey János 1729-ben a nógrádmegyei Utastere-nyére és Kápolnára, 1749-ben pedig az alsó- és felsőmérai és a sárosmegyei Frics helységére nyer királyi adományt.[2] E családból származik Ternyey Imre 1809-ben az abauji felkelő nemesség őrnagya. Ennek egyik fia János országgyülési követ, másik Tamás ügyvéd, a harmadik József 1848 49-ben honvédszázados. Ternyey Tamásnak fia Ternyey János jelenleg rimaszombati postafőnök.

Címer: kékben hármas zöld halmon fehér egyszarvu. Sisak-disz: veres ruhás, kardot tartó kar. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Terray (*légrádi*)

TERRAY.

III. Ferdinánd 1646 nov. 30.-án adományozott nemességet és címert Terray Györgynek és Fekete Ilona nejének. Nemeslevelüket 1647 jan. 10.-én hirdették ki Zalamegyében.[3] A családnak adományos jószága volt Légrádon, melyre 1649-ben Pálffy Pál nádortól kaptak donaciót. Az 1713.-i zalamegyei nemesi vizsgálat alkalmával Terray János légrádi lakos igazolta nemességét s a nemességszerző Terray Györgytől való származását. Ez a Terray János, ifj. Terray János nevü fiával 1713 máj. 3.-án nemesi bizonyitványt kap Zalamegyétől.[4] A családnak egy ága a Felvidékre származott, ahol tagjai leginkább az evang. lelkészi pályán müködtek.

A család jelesebb szülöttei közül meg kell emlitenünk Terray *Károly* állami tanitó-képezdei igazgatót († 1881-ben), ki a mult

[1] A családi feljegyzések szerint ez csak megerősitése a régi nemességnek.
[2] Ternyey János okiratai Rimaszombaton.
[3] Másolatban Terray István birtokában Rimaszombaton és a Gömörmegyei muzenmban.
[4] U. o.

század negyvenes éveiben hirneves tanár volt. Fia Terray *István* rimamurány-salgótarján-társulati nyug. tisztviselő, evang. egyháztanácsos, régiségbuvár, kinek nagybecsü és értékes őskori gyüjteménye a gömörmegyei muzeumban van elhelyezve. Terray *Pál* orvos-doktor, egyetemi magántanár, ki irodalmi téren is müködik.[1] Terray *Gyula* rozsnyói főesperes, ki a tótajku egyházak megmagyarositása érdekében fejt ki buzgó tevékenységet.[1] Terray *Lajos* dr. kincstári főorvos Breznóbányán.

Címer: veres paizsban, zöld halmon arany korona, melyen ezüst galamb áll, kiterjesztett szárnyakkal, csőrében három buzakalászt tartva. A koronás sisak disze: növekvő, veres ruhás vitéz jobbjában kardot tart Sisakdisz: kék-ezüst, kék-ezüst.[2]

Tihanyi

Tihanyi János a XVIII. század elején Nátkay Máriát vette feleségül, kivel Egyházasbáston és Péterfalván kapott birtokot.[3] Az 1754.-i összeirásban Tihanyi István van felvéve a serkei járás nemesei közt. Később Ráhón is birtokosok lettek, hol Tihanyi Ferenc 1773-ban a ma is fennálló Okolicsányi féle kastélyt épitette.

Tihlaven

Az 1834.-i összeirásban Méhin 8 tagja szerepel a családnak.[4]

Tollassy

Rozsnyón és Rimaszombaton találkozunk ily nevü nemesekkel. 1754-ben Tollassy Pál a kishonti, János és György a rozsnyói nemesek közt fordul elő. Tollassy János rozsnyói lakosnak fia György miután Schmidt Mózesnél az „apotékáriusságot“ kitanulta — mondja egy irat — Marosvásárhelyre ment gyógyszerésznek. 1784-ben nemességéről bizonyitványt adott ki a megye.[4]

Tolvaj

Kőrösön tünik fel ily nevü nemes család. Tolvaj János végrendeletileg egy kőrösi rétet hagyományozott a berzétei templomra, melyet az anyaegyház 1696 szept. 18.-án a kőrösi leányegyháznak adott át.[5] Az 1705.-i összeirás Tolvaj István és Jakab kőrösi lako-

[1] Gömör vm. monogr. 400.
[2] Másolatban Terray István birtokában Rimaszombaton.
[3] Gömör vm. monogr. 658. 84.
[4] Vm. lt. nemesi iratok.
[5] Batta: A berzétei ref. egyház tört: 64.

sokról tesz emlitést.[1] Még az 1754. évi nemesi összeirásban is több tagja szerepel a családnak.

Tomcsányi

Ősi turócmegyei család, melynek fészke az ottani Tomcsin helysége, ahonnan egyes ágai más megyékbe is elszármaztak. Megyénkben már az 1754.-i összeirásban találkozunk Tomcsányi Jánossal, ki a rozsnyói járás birtokos nemesei közt fordul elő.[2] Tomcsányi Pál pedig 1834-ben méhi földbirtokos.[3] Utódait az alábbi tábla tünteti fel.

Címere: kékben zöld alapon lovas, magyar vitéz, jobbjában kardot tart; jobbról arany csillag, balról ezüst félholdtól kisérve. A paizs felett felfelé néző holdsarló közt csillag.[4]

Tomcsányi Pál 1834. Méhi

József
méhi és otrokocsi földbirtokos
Máriássy N.

József	László	Pál	István
honvéd huszár százados	kir. táblabiró Prékupa Hermin	gyógyszerész (Selmecbánya) Kőrömy Julia	Palóczy Ilona
	László, Béla, Mária	József, Sándor, Lajos, Ernő, Piroska	István

Tomka

Az 1728—1733.-i nemesi vizsgálatkor Jólsván találjuk, ahol ns. Tomka Gábor fiai: György és Tamás Turócmegye 1719 febr. 27.-én kelt bizonyitványát mutatták fel származásukról.[5] Ebből a családból származott Tomka László is, ki nyustyai gyógyszerész volt.

Tompa

Tompa Mihály koszorus költőnknek családja Borsodmegyéből költözött Rimaszombatra. Borsodban az 1660-as években lépnek fel *Tiszakeszin.* Itt lakott a család első ismert őse, a nagy költő ősapja Tompa István, aki fiaival Jánossal és Mihállyal, aztán Tompa János nevü testvérével 1665 ápr. 25.-én nemességet szerzett. Armálisukban, melyet 1668-ban hirdettek ki Borsodmegyében, a főszerző Tóth

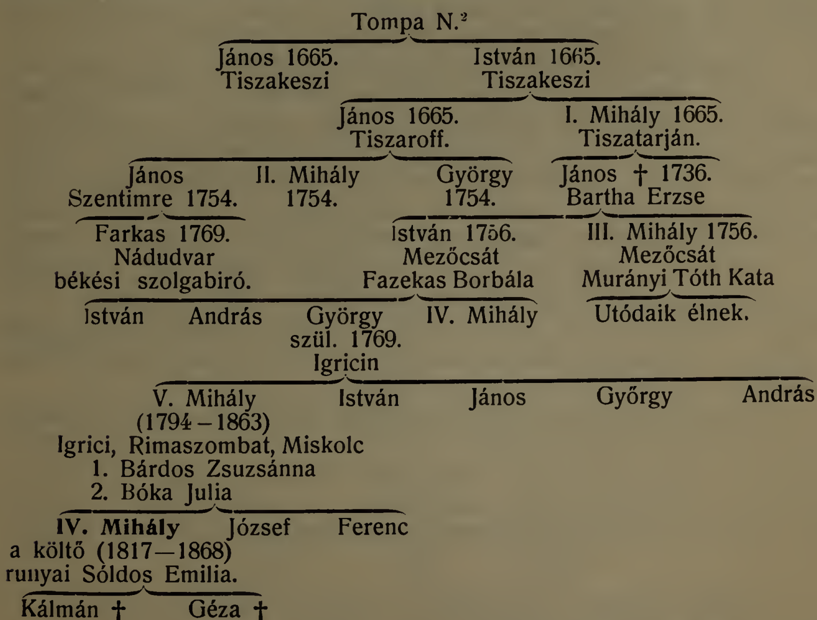
[1] Vm. lt. jk: 1705. 119.
[2] Orsz. lt.
[3] Vm. lt. ns. összeirás.
[4] Nagy I: XI. 240.
[5] Vm. lt. jk. XV. 82.

György, kivel a Tompák rokonságban állhattak.[1] Tompa Istvánnak Mihály nevü fia az 1700-as évek elején lányához költözött Tiszatarjánra, ott is halt meg. Róla jegyzi meg egy nemesi nyomozólevél, hogy „verhenyeges ember volt s szakállát egész haláláig torzsokoltatta.“ Testvére Tompa János Roffra származott; ennek Farkas nevü unokájától, ki békési szolgabiró volt 1769-ben, a nádudvari ág veszi eredetét.

I. Tompa Mihálynak fia Tompa János 1736 körül a Tiszába fult. Felesége ns. Bartha Erzsébet volt Mezőcsátról, kitől Tompa István, a költő szépapja származott, aki 1762 körül Csátról Igricibe ment lakni. Igriciben született a költő apja is V. Mihály ki a csizmadia mesterséget tanulta ki. Vándorlása közben vetődött Rimaszombatra, ahol *nemes Bárdos* Zsuzsánnával egybekelve, le is telepedett. Ez a nő ajándékozta meg hazánkat a nagy költővel, kire minden magyar ember büszkeséggel tekint.

A Tompa család nem halt ki a költővel, mert családjának oldalágai ma is virágoznak Mezőcsát és Gelej környékén.

Címerük: kék paizsban, zöld alapon arany oroszlán, jobbjában kardélre szurt török főt tart. Sisakdisz: a növekvő paizsbeli oroszlán. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

[1] M. Simon János vm. levéltárnok a család multját teljesen tisztázta. Miskolczi Napló 1908. 1.

[2] M. Simon János adatai alapján.

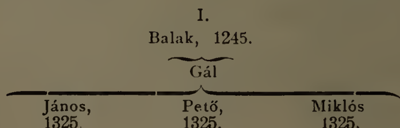
Tornallyay (*tornallyai*)

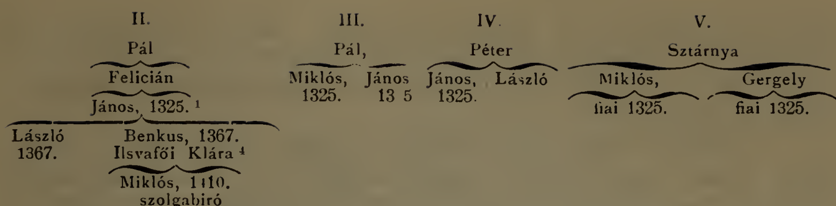
Megyénk legrégibb nemes családai közé tartozik. Őse Balak, ki IV. Béla király mellett a harctéren érdemeket szerzett, amiért 1245-ben *Kövi* földet nyerte adományba, amely az ő ősi jószága mellett feküdt. Kövi előbb Gömör várához tartozó várföld volt s a mai Tornaljával volt határos, amely már akkor, mint a család ősi birtoka szerepel.[1] Balaknak fia volt Tornallyay Gál, kinek fiai: János, Pető és Miklós 1325-ben 37 márkáért adták el Zavas nevü falujokat Maláhi János fiainak. Zavas a Sajó mellett Tornalja és Kövecses közt terült el. Az eladásba a Tornallyay testvérek atyafiai is beleegyeztek, nevezetesen Felicián fia János, Pál fiai Miklós és János, Péter fiai János és László, végre Stárnya fiainak Miklósnak és Gergelynek a gyermekei is.[2]

Tornallyay Péter fia János és Pál fia János ugy a saját, mint Tornallyai Péter fia László, Pál fia Miklós és Felicián fia János nevében is 1334-ben egyességre lépnek Pánki Péter és Matyóci Nagy Péter fiaival az ungmegyei Palóc helysége felett, melyért hosszabb idő óta pereskedtek. A Tornallyayak lemondanak a helységről s minden erre vonatkozó irományokat, nevezetesen László király privilégiumát is átengedik, mellyel Pál fia Felicián s ennek fia Tornallyay János, továbbá Tornallyay Péter fiai s atyafiaik Palóc helységét birták.[3] Tornallyay János diák 1367-ben perbe fogta Tornallyay János fiait Lászlót és Benkust, kik Felicián onokái voltak és Tornallyay Miklós fiát Pált. Tornallyay Benkus fia Miklós 1410-ben szolgabiró volt megyénkben.[4]

A fenti adatok alapján a család a következő ágakból állott:[5]

[1] 1423.-i átiratban a Tornallyay cs. lt.-ban Tornalján.
[2] Anjoukori okmt. II. 214.
[3] Anjoukori okmt. III. 94.
[4] Hanvay lt.
[5] Wágner után Nagy I. (id. m. XI. 260.) Gáltól közli a család fáját, de hibásan.

Tornallyai *Fácián* Demeter fia György 1423-ban Sztárnyafalusi Jánossal perel. Az utóbbi ugyanis Kövi egyharmad részét követelte, azon a címen, hogy IV. Béla király 1245.-i adománya ő rá is vonatkozik, mint Balak leszármazójára.[2] A Sztárnyai család, melynek őse Tornallyai Sztárnya lehetett, ki Sztárnyafalvát alapitotta, a Tornallyay családdal igy egy törzsből származik.

A család az 1427.-i összeirás szerint Gömörmegye legvagyonosabb családai közé tartozott. Tornalján 45, Lapsán (ma puszta) 15, Cselényen 10, Kelecsényen 7 jobbágytelke volt.[3] Ugyanekkor Tornallyay Benedek és János gömöri szolgabirák voltak [2]

A család tagjai, Tornallyay Benedek fiai: Miklós és Péter, Tornallyay András fia Demeter a borsodmegyei Szolga helységében fekvő jószágukat, *Benkes* Péter fia Ferenc 3, Tornallyay Osvát fia Miklós pedig 1 ottani jobbágytelküket Szentpétery Pál diáknak engedik át 1468-ban, melyekbe ezt 1469-ben vezették be. Tornallyai vagy ritkábban szolgai *Benkes* Péter, valószinüleg Tornallyay Benkesnek és Ilsvafői Klárának volt az utóda. (II. ág.)[4]

Néhai Tornallyay Miklós fia János és János fia György 1489-ben 75 arany frt-ért zálogositják el Lapsa községében fekvő részbirtokukat *Árvai* László diáknak.[5] Tornallyay Tamás fiát Simont 1492-ben bevezetik a kazai Kakas György baracai és galgóci birtokába.[6] Tornallyay János 1493-ban eltiltotta a Sztárnyaiakat Kővi, máskép Ujfalu elfoglalásától.[7]

Tornallyay Jánost 1499-ben iktatják be a Szentgyörgyszuhai, zubogyi birtokaiba, aztán a csanádmegyei szentmiklósi, karossi és szöllősi részeibe.[6]

Tornallyay János megyénknek 1498-tól 1526-ig alispánja volt. Pecsétjén a következő címert használja: hármas sziklacsúcson rovátkás bástya áll. Ősi címerét II. Ulászló király 1513-ban rokona Szapolyai János szepesi gróf és erdélyi vajda címeréből kibővitette, azokra a szolgálatokra és érdemekre való tekintettel, amelyeket Szapolyai oldalán a hadakban szerzett.[8] Tornallyay János, mint

[1] Hazai oklevélt. 274.
[2] Tornallyay lt.
[3] Thallóczy: id m. függelék. Ezek mind gömöri faluk voltak.
[4] Lossonczy lt. Miskolcon I. 1 : 36. 37. 38.
[5] Jászói lt. A. 104.
[6] u. o. ikt.
[7] u. o. A. 133.
[8] Eredetije a családnál Tornalján.

Szapolyai Jánosnak, a későbbi királynak rokona, udvarbirája, a Szapolyai ház leghivebb emberei közé tartozott. 1524-ben Gömörmegye főispánja volt. Ebben az évben a szabolcsmegyei Viss helységébe iktatják be.[2]

A mohácsi vész után Tornallyay Jakab emelkedik ki a családból. János király hive és kincstárnoka,[3] 1528-ban Gömörmegye alispánja. Nagy jószágai voltak megyénkben. Egy ideig Murány várát is birta, de ezt halála után 1533 ápr. 26.-án Wingarti Horváth Gáspár hivének adományozta Ferdinánd, ki akkor kir. pohárnok-mester volt.[4] Más nagy jószágait Bebek Ferenc foglalta el, de az 1550-es években kénytelen visszaadni fiának Tornallyay Jánosnak.[5]

Ferdinánd helytartója Ujlaki Ferenc 1551-ben uj adománylevéllel erősitette meg a Tornallyay család akkor élő tagjait, nevezetesen Tornallyay János fiait Istvánt és Jánost, néhai Tornallyay Bernát fiát Ferencet és Tornallyay István fiait Ferencet és Andrást az ősi Tornalja és Lapsa helységekben, Cselény, Szanács, Vasas és Újfalufölde pusztákban.[6]

A család megyei életünk terén is állandóan vezető szerepet játszik. Sokan viseltek közülök alispáni tisztséget is. Igy Tornallyay Péter fia János 1355-ben, Tornallyay János az 1390-es években, Tornallyay János 1498 1526-ig, Tornallyay Jakab 1528-ban, Ferenc 1550-ben, Zsigmond 1595-ben, György 1603—1609-ig, Márton 1643-ban, Zsigmond 1663—1677-ig, Ferenc 1691-ben, Zsigmond 1699-1700-ig, Ferenc 1701—1703-ig, Márton 1815—1818-ig.

A Tornallyayak családfája Tornallyay Istvántól vezethető le szakadatlan, ki Tar Katalin hitvesével 1630-ban Méhin és Gömörpanyiton is szerzett birtokokat.[7]

Tornallyay Ferenc Rákóczy felkelése alkalmával vitéz kuruc vezér. Fáy István halála után Murány vára parancsnokának őt nevezték ki. A várat egész 1711 tavaszáig a leghősiesebben védelmezte. Tornallyay Mihály az 1741.-i nemesi felkelésben vett részt, mint zászlótartó. 1742-ben a gömöri felkelő nemesség egyik alkapitánya Tornallyay János volt. Ugyanő részt vett az 1744.-i porosz háboruban is.[8]

A család ősi címere: kék paizsban hármas sziklacsucson álló fehér rovátkos torony, melyet II. Ulászló király 1513-ban balrafordult fehér egyszarvuval s a paizs felső jobb sarkán befelé fordult holdsarlóval, bal sarkán nyolc ágú arany csillaggal kibővitett.[9]

[1] Eredetije a családnál.
[2] Jászói lt. P. P. P. 1 nro 33.
[3] Nagy I. id. m. XI. 260.
[4] Orsz. lt. királyi könyv I. 195.
[5] u. o. III. 357. 427. Jászói lt. D. 3.
[6] Családi lt.
[7] Jászói lt. Q. 320.
[8] Gömörvm. monongr. 523.
[9] Turul: V. 183.

- Tornallyay István[1] — Tar Zsuzsánna 1630.
  - Ferenc, 1678–1701. ns. Strucz Anna
    - Ferenc — Fáy Ilona
      - Kata, Szentmiklóssy István 1718.
      - Anna, Szentmiklóssy István
      - Borbála 1. négyesi Szepessy Márton 2. Bükk Ferenc
  - Zsigmond, 1678 Uza Judit
    - György, Mocsáry Judit 1701.
      - Zsuzsánna, Ványai Szőke Mihály
      - Márton Rétei N. Judit
        - János, 1732–1760. Szemere Kata
          - Pál, Kata, János, Erzsébet
        - Mihály, 1732.
        - Krisztina, Péli András 1732.
        - Erzsébet
    - István, Abaffy Anna 1701.
      - György † 1760. körül Eszényi Klára
        - Márton, Samu, István, Julia, Apollónia, Ignác, Gedeon, György
          - (Márton:)
            - Márton, Sturmann Kata
              - Zóltán, Fialka Vilma
                - Margit, Vilma, Zoltán
              - Árpád, Béla †, Kálmán †
              - Dezső, Hevessy Borbála
                - Éva, Viktor, Dezső, László, István
              - Kata Újházy László
            - Antal, Lossonczy Klára
              - Viktoria Sturmann György
            - Lucián
          - (Ignác:)
            - Lajos, **Tiszakeszi**
              - József, Terézia, Lajos, Klára, Polexina, Krisztina, Lidia
                - József †
                - Lajos
                  - Ignác, †
                  - Károly, †
                  - József, Tiszakeszi
                    - József
                  - Zsuzsánna Karácsondyné
            - Apollónia, Szabóné
            - Zsuzsánna Garainé
            - Julia Dobozy István
    - Zsigmond, 1700. Jánoky Zsuzsánna
      - Julia, Pongrácz Pál
      - Zsuzsánna, Kecskeméty Miklós
      - Kata, Dobozy János
      - Ilona Kubinyi László
    - Mária, 1. Hanvay Illés 2. Rétei N. György
    - Klára Csóltói Basó Gábor
  - Judit Komjáthy Péter

[1] A családfát az idézett forrásokon kivül Gömör vm. lt. és a családi lt. adatai alapján adjuk.

Tóth

Több ily nevü családdal találkozunk megyénkben.

I. Mellétén élt egy Tóth család, melynek ősei Tóth István és János 1635-ben már Mellétén laktak; ekkor Beretky Mihály és neje Mellétey Bóra egy házhelyet adott el nekik.[1] Gömör monografiája szerint a mellétei Tóth család *1634 szept. 10.* kapott nemeslevelet, melyet a következő évben hirdettek ki.[2] Mellétei Tóth Erzsébet 1673-ban mihályfalusi Bodon István házastársa mellétei, beretkei és kiscsóltói birtokait fiaira hagyományozza. A család a XVIII. sz. elején Draskóczy Sámuelnek adta el birtokai javarészét. 1744-ben Tóth András megyei bizonyitványt kap arról, hogy Mellétéről származik, honnan az Alföldre költözött.[1] Tóth András atyja Márton, nagyatyja pedig János volt. Tóth Pál 1747-ben ellentmond Draskóczy Sámuelnek Mellétébe való beiktatása ellen.

II 1703-ban *Méhin* igazolta nemességét Tóth Tamás, hivatkozva II. Ferdinánd *1636 okt. 20.-án* kelt armálisára, melyben a Szabó családdal Tóth Péter, Balázs, Mátyás és több rokonaik nemességet nyertek. Ezt a nemeslevelet Tornában hirdették ki.[3] 1727-ben Tóth István Runyán birtokos közülök. 1765-ben pedig János és István a Pletrich családnak Sztárnyába való beiktatása ellen tiltakoznak.[4]

III. I. Lipót adott címeres-nemeslevelet Toót Tamásnak s általa Ortó Borbála nejének, aztán gyermekeinek Tamás, Orsolya és Dórának, Toót Benedek és István édestestvéreinek, végre pedig onokatestvérének Toót Mártonnak *1667 máj. 4.-én.* Armálisukat a következő évben hirdették ki megyénkben.

Címere: kékben zöld alapon veres ruhás kar, pallosra szurt török főt tart; jobbról hold, balról csillag által kisérve. Sisakdisz: a címerkép. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[5]

IV. 1753-ban a tiz szepesi város széke bizonyitványt adott ki nemes Tóth András fiának Pálnak, ki *Csetneken* lakott, arról, hogy atyja közöttük nemesi szabadságot élvezett.[5]

V *Tóth,* máskép *Szabados* János Zabary Zsuzsánna felesége után Zabaron nagy birtokot kapott, melybe 1696-ban I. Lipót ado mánya folytán iktatták be. Szabados-Tóth János 1703-ban ezzel a donátióval igazolta jogait Zabaron.[6] Szabados-Tóth Márton, mint vitéz kuruc tiszt harcol Rákóczy seregeiben. 1703-ban mindjárt az elsők közt ragadt fegyvert s Ocskay vitéz csapatában verte a

[1] Vm. lt.
[2] Id. h. 659.
[3] Vm. lt. jk: XV. 57.
[4] Gömörvm. monogr. 659.
[5] Vm. lt. nemesi iratok.
[6] Nagy I: id. m. X. 834; vm. lt. jk. XV. 56.

labancot.[1] A család zabari birtoka később több családra szállt. Szabados-Tóth János és Zabary Zsuzsánna gyermekei *Tropp* Jakabné, *Pruszkay* Ferencné, *Bényey* Mihályné és *Trocsányi* Ferencné; ezeknek maradékait iktatják be 1756-ban Zabar helységébe.[2]

VI. *Tóth*, másként *Nagy*. II. Mátyás 1613 ápr 6.-án adományozott nemességet Kaatha Jánosnak és Tóth Pálnak, melyet 1614 ápr. 29.-én Göncön hirdettek ki. A család megyénkben Lekenyén szerzett birtokot, ahol 1703-ban Nagy, másként Tóth Gergely és Ferenc igazolták nemességüket, 1733-ban pedig János, András, Zsigmond és Pál lekenyei lakosok éltek közülök, kik Gergelynek voltak fiai, Pálnak pedig unokái.

VII. Nagyrőcén él ma egy Tóth család, melynek ősei Pestmegyéből származtak Gömörbe. A család megalapitója Tóth János, ki 1712-ben szerzett nemességet, melyet Pestmegyében hirdettek ki.[3] A nemességszerző, valamint utódai Aszód városában éltek. Itt született IV. János, a nemességszerző I. János szépunokája is, ki megyénkbe származott. Itt hosszu ideig Veszverésen müködött, mint néptanitó. Fia Tóth Károly Nagyrőce város főjegyzője, táblabiró, ki 1814-ben igazolta nemesi származását. Megyénkben Pestmegye bizonyitványa alapján 1814 szept. 19.-én hirdették ki a család nemességét. Tóth Károlynak Szentkereszty Klára hitvesétől származó gyermekei közül András nagyrőcei ügyvéd, Miklós 1848—49-ben vitéz honvéd, ki Vácnál el is esett. Tóth Kálmán jelenleg Nagyrőcén földbirtokos.

Tóth János
1712. ns.

II. János

III. János
Kovács Zsuzsánna

IV. János
vizesréti tanitó

Károly
nagyrőcei
főjegyző 1814.
Szentkereszty Klára

András ügyved Gaján Kornélia	Miklós † 1849.	Julia Urszinyiné	Auguszta Urszinyiné	Teréz Antalíkné

Kálmán
Martinellik Klotild

Nelli Gaál Emilné Rimaszombat	Irén Feledy Ferencné

[1] Gömör vm. monogr. 516.
[2] Nagy I: id. m. X. 834; vm. lt. jk. XV. 56.
[3] Pest vm. 1814.-i nemesi bizonyitványa Tóth Kálmán nagyrőcei földbirtokos családi iratai közt.

Tőltéssy

Komárommegyéből származik hozzánk. Töltéssy Ádám rozsnyói lakos 1733-ban Komárommegye 1728 máj. 30.-án kelt bizonyitványával igazolta nemességét. Rozsnyón ő, mint forrásunk megjegyzi, csak jövevény volt. Tőltéssy Ádámnak Mihály és István nevü fiai 1778-ban Rozsnyón, Sámuel nevü fia pedig Rimaszombaton lakott.[1]

Törek

Törek János anyjával Kovács Erzsével s nővéreivel Törek Erzse, Kata és Judittal, továbbá *Biró* István 1668 okt. 3.-án nyertek nemességet, melyet Gömörmegyének Füleken tartott közgyülésén hirdettek ki még ugyanabban az évben. A nemességszerző Törek Jánosnak fia II. János, kinek fia III. János 1733-ban, mint lénártfalusi lakos igazolta nemességét.[2]

Tőrék

Tőrék István, Mátyás, Gáspár, Márton, András, György és másik István 1650 jun. 19 én kaptak III. Ferdinándtól nemességet. Címerlevelüket a következő évben hirdették ki Zólyommegyében.[3] A család a nemesség szerzés idejében már Gömörben szerepel. 1733-ban Tőrék Márton, János és Miklós csetneki, Tőrék István pedig nyustyai lakosok tartoztak a családhoz.[4] Tőrék István 1746-ban nemesi bizonyitványt kap, mely szerint Tőrék Istvánnak a fia; ez pedig Tőrék István és Palugyay Máriától származik.[2] A családból többen megyei tisztséget is viseltek. Tőrék Miklós pedig 1704-ben Rákóczy kurucai közt harcol.

A családból ma Tőrék László m. k. bányafőnök és Tőrék István kohótiszt, testvérek élnek.

Címer: kék paizsban zöld alapon természetes szinü tigris jobbjában zöld liliomszálat tart. Sisakdisz: növekvő, páncélos és arany forgós vitéz jobbjában kardra szurt török főt tart.

Török (*szentgyörgyszuhai*)

Régi kihalt család, mely valószinüleg az Ajtony nemzetségből származik, melyről e név alatt már szólottunk. Néhai Szuhaszentgyörgyi Török György fia Sándor Gömörmegye alispánja és birótársai előtt 1505 nov. 4-én 5 arany frtért zálogositja el egy puszta

[1] Vm. lt. jk. XV. 152.
[2] Vm. lt. jk: XV. 104.
[3] Eredetiben Tőrék Lászlónál, Vashegyen.
[4] Vm. lt. jk. XV.

szuhaszentgyörgyi házhelyét Mellétei Benedeknek.[1] Szuhai Török Tamás alsószuhai és Pinc pusztabeli rész-jószágába 1506-ban Teresztényi Pált és fiát Miklóst akarják bevezetni, akik azt megvették, de ez ellen Alsószuhai Sándor és Ferenc, Szentgyörgyszuhai Gáspár és Mellétei Benedek tiltakoztak.[2] Szuhai Török Sándor 1509 jul. 23-án egy szuhai jobbágyházhelyet néhai Szuhai Simeon fiának Dávidnak zálogositott el 12 arany frtért.[3] Az 1549.-i összeirásban még szerepel a putnoki járásbeli nemesség közt egy Török Demjén, de ez inkább a naprágyi Török családhoz tartozott.

Török *(szendrői)*

Régi, előkelő család, mely a hagyomány szerint az enyingi Török családdal közös eredetü. Ezt a hagyományt megerősiti az is, hogy azokból a jószágokból, amelyekre enyingi Török Ferenc 1570-ben adományt nyert, többeket a szendrői Török család kezén találunk a XVII. században, igy a siroki, verpeléti, péli, kőteleki, átányi, tari, fegyverneki stb. birtokokat.[4] Az első biztos adatok szerint, Török Bálint, a szendrői Törökök első ismert őse, Eger és Szendrő várában vajda (gyalogsági hadnagy).[5] Egy későbbi (1678) osztálylevélből tudjuk, hogy a családnak Csanádmegyében hat adó-fizető faluja, Makó mellett pedig egy Dele nevü pusztája volt.[7] Hihetőleg a család erről a vidékről származott a Felvidékre, amidőn a török az ország alsó részét hatalmába keritette. Török Bálintnak, ki a török rabságban halt meg, fia II. Bálint (szül. 1554) szendrői, majd egri várkapitány 1598-ban vette feleségül Boza Benedeknek és Bey Katának Kata nevü lányát, ki után megyénkben is szép birtokokhoz jutott a család.[6] Fiuk ifj. Török Bálint 1643-ban ns. Nagy György, János és Péternek zálogositja el lekenyei házhelyét, melyről a jobbágy megszökött. Ez az okirat emliti, hogy Török Bálintnak hozzátartozói a török rabságban sinylődtek, kiknek megszabaditásáért sok áldozatot kellett hoznia. III. Bálintnak gyermekei Ferenc, Kata Usz Györgyné, Ilona Jánosy Jánosné, Erzsébet Kerekes Jánosné és Zsuzsánna 1678-ban megosztoztak családi javaik felett, melyek Zsarnón, Meszesen, Susán (Hont), Lekenyén, Felsőhangonyon, Hosszuszón, Trizsen, Pusztaterésztényén, Imolán, Mocsoláson feküdtek. Szendrőn is birtak két házat és szőllőket. A Hegyalján Tállyán

[1] Orsz. lt. dl.: 21504.
[2] Jászói lt.: ikt.
[3] Orsz. lt. dl. 21934.
[4] Eredetije a Török cs. levéltárában l. Nagy I.: XI. 298,; a gömöri ág levéltára a Gömörmegyei Muzeumban.
[5] Nagy I.: XI. 298.
[6] Dancs l.; Egri lt. A. 221.
[7] Vm. lt. jk.: 1643. 113.

Török Bálint (1533—1554.)
Sárközy Anna

II. Bálint (1554—1630.)
1. Boza Kata
2. fokori Csikó Potencia
3. Kormoss Sára

1.-től: Kata, Recsky Györgyné | Ferenc | I. András † 1639. Csuda Bora | III. Bálint † 1677. Semsey Sára | István | 2.-tól: Judit

I. András utódja: Kata, Horváth János

III. Bálint gyermekei: Ferenc (sz. 1641.) 1. Ferenczy Éva 2. Szinnyei Merse Anna | Ilona, Jánosy János (1678.) | Kata, Usz György | Erzse, Kerekes György | Zsuzsánna

Ferenc gyermekei: II. András 1. Huszár Julia 2. Baranyay Zsófia | Ferenc (sz. 1687. Rimaszombaton) báró Vécsey Zsuzsánna **a grófi ág őse** | Borbála 1. Koós Mihályné 2. Csemiczky Sándorné

II. András gyermekei: Mária, Tarródy István (hevesi alispán) | Zsigmond (kapitány) | Imre, k.-honti alispán, Gétzy Julia | Lajos † | András, gömöri alispán, br. Vécsey Janka

Imre gyermekei: András † 1772. táblabiró, galánthai Balogh Krisztina | Klára, galánthai Balogh János | Zsófia, bellusi Baross József

András (gömöri alispán) gyermekei: Ferenc, bellusi Baross Erzse | Janka, Simonyi Ferenc

András († 1772.) gyermekei: Imre 1819. † | András, moósi Lanzer Karolina

Ferenc gyermekei: József, parnói Molnár Borbála | Zsigmond 1. Liptay Anna 2. moósi Lanzer Teréz

József gyermekei: Ferenc 1811. Csernyus Teréz | Janka, Rakovszky József

Zsigmond gyermekei: Apollonia, Szatmáry Király Antal | Zsigmond, uhrini Kovács Magdolna | Krisztina, Hellebrondt Antal | Mária, Thorma János | Magdolna, Paukovich Ferenc | Bálint, Molnár Erzsébet

Ferenc 1811. gyermekei: Sándor 1862. gömöri alispán | Adolf, Károlyi Paulina

Zsigmond (uhrini Kovács Magdolna) gyermekei: László, nagyréti Darvas Franciska | Emilia, Bornemisza Sámuelné | Magdolna, Marton Rudolfné

Sándor 1862. gyermekei: Gyula | Kálmán | Ferenc

László gyermekei: Judit, Okolicsányi Gyula | Klementina | Rozália | László, nyug. törv. biró | Malvin, Szentmiklóssy Gyula | István, kistállyai plébános | Mária | Zsigmond, hajóskapitány, Mihalik Teréz | Ilona

András (moósi Lanzer Karolina) gyermekei: Krisztina (Nidda grófnő) Hessendarmstadti György fejedelemné | Teréz, gr. Umwerth Ignác | Anna, szakolczai Batternay Imre | János (Podrecsány)

Bálint (Molnár Erzsébet) gyermekei: Andor, 1848. vörös sapkás tiszt | Bálint, Vályi Vilma (Jánosi) | Zsuzsánna, Szentmiklóssy Ágoston | Hermina, Ragályi Gyula | Erzsébet, Kagályi Andor

Anna gyermeke: Sándor, nógrádi alispán, Batternay Hermina
János gyermeke: Béla
Bálint gyermeke: Sára, Ragályi Gyuláné

Sándor gyermekei: Olga | Janka | Zoltán | Sándor

és Mádon is nagy szőllőik voltak. „*Volt édes atyánknak* — mondja továbbá az okirat — *ns. Csanád vmben 6 adófizető faluja, kinek neveit a bátyánk Török Ferenc tudja, akik ennek előbben az mi édesatyánknak esztendőnként adóztanak, hanem mind is e mostani háboruban hadták el adózásokat.*" Az évi adó behajtására bátyjukat hatalmazzák fel nővérei.[1] Török Ferenc szombati harmincados, ki uj szerzeményekkel gyarapitotta jószágait. Lenkey Zsigmondtól megvette Zsib (valószinüleg Zsip) helységét, Kazay Jánostól a Bakt pusztát, a kamarától pedig a Derencsényi-féle szilistyei, lukovistyei, krokovai, bisztrai, ratkói stb. birtokokat. Mindezekbe 1689-ben a jászói konvent iktatta be.[2] Két fiától a családnak két hatalmas ága sarjadzik. Andrástól származik a gömöri ág, Ferenctől pedig a grófi ág. Török Andrást 1702-ben Nográdmegye alispánjának választotta;[3] 1706-ban Rákóczy mellett találjuk, kinek 1707-ben udvari kapitánya volt.[4] Ebben az évben, máj. 30-án osztozott meg testvéreivel Rimaszombaton. Az osztály levél szerint a zsarnói udvarház, amelyben atyjuk lakott Ferencé lett, a rimaszombati ház és a Bakti puszta pedig az Andrásé, Borbála a zsarnói jószágból kapta ki illetőségét. Felosztották aztán a lekenyei, hangonyi, teresztényi, hosszuszói, kecsői, martonyi, péderi, ujfalusi és szendrői birtokokat is. A Heves, Borsod, Csongrád, Csanád és más megyékben fekvő ősi jószágokat — mondják — melyek távollétök s az ellenség torkában való helyzetök miatt nem használhatók osztatlanul hagyták.[5] Andrásnak gyermekei közül Zsigmond Rákóczy fejedelem kamarása, később a lengyel király és a moszkvai cár testőre, aztán francia kapitány; Imre Kishont alispánja, a nógrádi ág őse; András Gömörmegye alispánja (1741—45), a ma is virágzó gömöri ág törzse.[6]

A család ősi cimere, melyet a köznemesi ág ma is használ: kékben zöld alapon oroszlán kardot tart, baljában pedig levágott török fejet. Sisakdísz: a cimerkép növekvően. Takaró: kék-arany, veres-ezüst.[7]

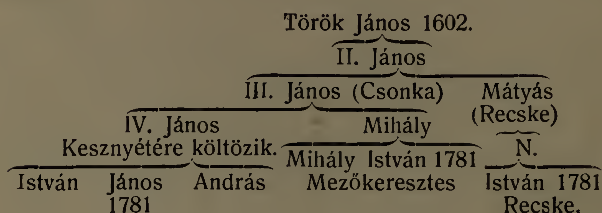
Török

Gömörben a fenti Török családokon kivül még a következő ily nevü nemes családok virágoznak.

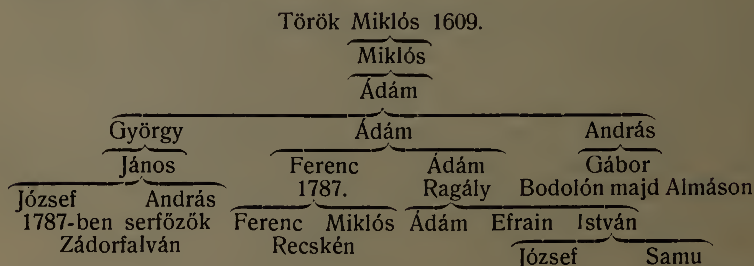
I. Egy Török család Recskén élt, mely Rudolf királytól 1602 szept. 20.-án kapott nemességet. Armálisukat 1606 febr. 2.-án hir-

[1] Vm. lt. jk.: 1678. 43. Dancs lt. 1772.
[2] Jászói lt. ikt.
[3] Nagy I.: id. h.
[4] Családi lt. Gömörmegyei Muzeumban.
[5] Családi lt.
[6] Nagy I.: id. h.

dették ki Gömörben.[1] Török János, Nenkey Zsófia feleségével 1629-ben Recskén lakott. Ebben az évben 600 frtért megszerezte a Nagytamás család egyházasarlói és alsódisznósdi jószágát.[2] Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Török Mátyás és János Recskén, mint kuriálisták igazolták nemességüket. 1733-ban pedig Török István, János és Márton mutatták fel Rudolf fenti armálisát.[1] A recski Törökök közül Kesznyétére (Zemplén), Miskolcra és Mezőkeresztesre is szakadtak egyesek, kik 1781-ben igazolták nemesi származásukat.

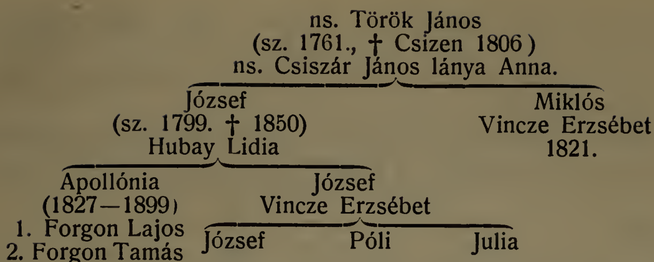
II. Recskén még egy másik Török család is virágzik, melynek ősei Abaujból származtak oda. Itt elágazva 1787-ben már Zádorfalván, Recskén és Ragályon éltek tagjai.[3] Nemességűket Török Miklós szerezte II. Mátyás király idejében *1609 dec. 20.-án,* akitől a család igy ágazik el:

III. Egy Török család 1733-ban Berzétén lakott. Őse Török János *1665 jul. 15.-én* kapott Lipóttól armálist. Ennek fiai Bálint és János. Török Bálintnak fia János és Török Jánosnak fia István 1733-ban Berzétén igazolták nemességüket.[4]

IV. Csizen is virágzik egy Török nemes család, mely Hangonyról származik. Egy ágának leszármazása a következő:[5]

[1] Vm lt. jk. XV. 57. 116.
[2] Hanvay lt.
[3] Csoma: id. m. 612.
[4] Vm. lt. jk. XV. 89.
[5] Egyházi anyakönyvek Hanván.

Tőzsér (*máskép Kovács*)

Fészke eredetileg Aggtelek. Tőzsér György fia János, testvérei Tőzsér Mihály, Péter és István 1639 márc. 24.-én nyerték III. Ferdinandtól címeres-nemeslevelet, melyet máj. 20.-án hirdettek ki megyénkben.[1]

Ebben az évben Possay István és Zsigmond földesuruknak is lefizették a váltságot, amely fejében szabaddá nyilvánitották őket aggteleki és kecsői jószágukkal együtt.[2] Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor *Tőzsér-Kovács* Márton, Gergely, István, Mihály, György Péter és Mihály igazolták a fenti armálissal kiváltságaikat.[1] A baracai ágból 1828-ban Tőzsér-Kovács József, Péter, Ignác és István baracai lakosok nemesi bizonyitványt kaptak a megyétől, mivel Baracán annyira elszaporodtak, hogy közülök többen más helyeken akartak letelepedni.[3] Baracán ma is többen élnek közülök, kik csak a *Kovács* nevet használják.

Tőzsér

Aggteleken még egy más Tőzsér család is kapott nemességet. Lipót ugyanis 1692 jul. 8.-án Tőzsér Gergelyt, Pétert, Mártont, Györgyöt és Mihályt emelte a nemesi rend sorába. Az 1733.-i vizsgálatkor Tőzsér István fia Márton élt ebből a családból.[1]

Trajtler (*szügyi*)

Hontmegyei eredetü család, melynek egy ága a nógrádmegyei Szügyre származott, ahol Trajtler Izráel felesége Sámbokréti Ilona után lett birtokos.[1] Az 1754.-i összeirásban Trajtler János a nógrádi, Trajtler István és János pedig a hontmegyei nemesek sorában szerepel. Trajtler János 1771-ben Nógrád vm. alszolgabirája. Gyer-

[1] Vm. lt jk. XV. 55.
[2] Jászói lt. XIX. 36.
[3] Családi iratok Baracán.
[4] Nagy I. id. m. XI. 325.
[5] Illéssy dr.: Az 1754—55. orsz. ns. összeirás 50.

mekei közül László alapitotta a gömöri ágat. Trajtler László egyik fia Ferenc Zabaron, másik László Báston birtokos.[1] Rimaszombaton is élt egy Trajtler család, melynek hiteles származását megállapitanunk nem sikerült.

Címer: kékben zöld alapon oroszlán első lábaiban három szál buzakalászt tart. Sisakdisz: galamb csőrében zöld ágat tart.

Trizsi

Magvaszakadt ősi család, mely nevét a megyebeli Trizs községétől vette. Trizsnek régi neve Strizs volt s ez után a családot is Strizsinek irták. Ezt a községet 1295-ben Miklós, Tamás, Simon és Dezső testvérek birták, kik Simonnak voltak fiai, Tóbiásnak pedig unokái. Az övék volt a szomszédos Noák földe is, mely a mai Imola helyén feküdt, Kánó, Csákány, Dubuchvölgye, Ragály és Trizs között. Noák földét 1295-ben Szuhai Pál fiai 120 márkáért vették meg a testvérektől.[2] Ezek lehettek a Trizsi család ősei.

Trizsi Miklós 1484-ben egy okiratban a kir. ember jelöltek sorában fordul elő.[3] A család a szomszédos Imolán is birtokos volt. Trizsi Lőrinc 1500-ban tiltakozott az ellen, hogy a magvaszakadt Nádasdi Osvát imolai és karácsondi jószágaiba Semsey Ferencet vezették be.[4] Kálnai Pál pedig ugyanebben az évben három imolai jobbágytelket ad el Trizsi Kristófnak, ki Imolán lakhatott, mert ez az okirat *Imolai-Trizsi* Kristófnak nevezi.[5] Trizsi Jánosnak és Hangonyi Györgynek 1554-ben két imolai jobbágytelkéről történik emlités az adólajstromban.[6]

Turcsányi

Turcsányi Illés Krizton Zsófi nejével és fiaival János, András, Márton és Mátyással, aztán testvérei Turcsányi János és György 1659 aug. 20.-án nyertek címeres-nemeslevelet, melyet Gömörmegye közgyülésén hirdettek ki.[7] A családnak Gömörből Hevesmegyébe is elszakadt egy ága. Turcsányi János már 1699-ben szerepel ott. 1724-ben pedig Szentdomonkoson élt egy ága.[7]

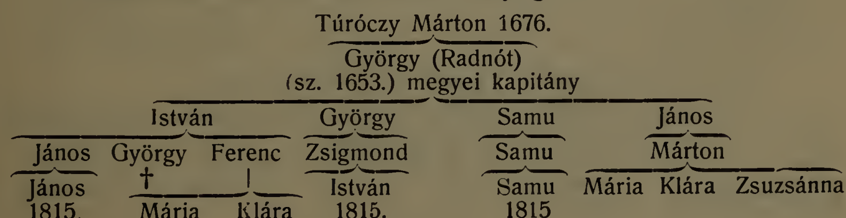
Címere: kékben, zöld alapon fiait vérével tápláló, fehér pelikán. Sisakdisz: fehér egyszarvu, növekvően. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

[1] Nagy I. id. m
[2] Fejér C. D. H. VII. 5. 527.
[3] Orsz. lt. dl. 18931.
[4] Jászói lt. ikt.
[5] U. o. D. 16.
[6] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[7] Orosz: id. m. 299.

Túróczy *(radnóti)*

Túróczy Márton és János 1678 jul. 2.-án szerzett Lipóttól címeres-nemeslevelet, melyet aug. 10.-én *Krasznahorkán tartott megyegyülésen* hirdettek ki.[1] A nemességszerzők kovácsok voltak. Mesterségükről a családot *„Kovács“*-nak is hivták. Címerük is ezt a foglalkozást örökiti meg, mely a következő: kék paizsban hármas zöld halom középsőjén ülő-vas, rajta kalapács. Sisakdisz: félig kiemelkedő *„Satyrus“*, fejét borostyán koszoru övezi, jobbjában patkót tart. A nemességszerző Túróczy Mártonnak fia György, ki 1713 körül Gömörmegyének kapitánya volt. Túróczy György 1782-ben megyei esküdt.[1] A család ma is él Radnóton.

Leszármazásuk a mult század elejéig:[1]

Tury *(Borbély)*

A család neve eredetileg *Borbély*. Lipót király 1659 február 26.-án adományozott nemességet Borbély Istvánnak és általa másik Borbély Istvánnak és a Kosuh családnak. Turi máskép Borbély Istvánnak fia János 1733-ban Recskén lakott.[2]

[1] Eredetiben a családnál Radnóton.
[2] Vm. lt. jk. XV. 102.

jj

Nemes Újj László 1775-ben Imolán biró volt.
Alsószuhán virágzik ma egy Újj család, mely a hagyomány szerint Sajóecsegről költözött megyénkbe.

Újfalusy

Talán egy és ugyanaz az újfalusi Bodnár családdal, melyről már szólottunk. Újfalusy István 1614-ben két lőkösházi házhelyét Lőrincfalvi György diáknak zálogositja el 250 frt-ért.[1] Újfalusy János nemességét, akit nevelő apja után *Pronstreiter*-nek is neveztek, Gömörmegye bizonyitványa alapján 1749-ben hirdették ki Pestmegyében, 1754-ben pedig Újfalusy János pesti lakos és fiai: Ferenc és Mihály igazolták nemességüket.[2]

Újházy (*rozsnyóbányai és budaméri*)

Rozsnyói eredetü, előkelő család, mely Gömörből Szepes- és Tornamegyébe is elágazott. A szepesmegyei ág megszerezte Budamért, melyről a *budaméri* előnevet vette.

II. Mátyás 1609. dec. 13,-án Újházy *Ábrahámot*, Újházy *István*, Mátyás Endre és Zsuzsánna gyermekeivel, aztán onokaöccsét Újházy Jánost és nejét Blaskó Katát, végre mostoha fiát *Nagy* Ferencet a nemesi rend sorába felveszi.[3] Az itt szereplő Istvánnak fia *György* rozsnyói senátor, kinek Rosman Judit nejétől *János* nevü fia született. Ennek két fia maradt, János († 1770) és Márton. Jánosnak Spielenberg Zsuzsánna nevü hitvesétől származott Újházy Dániel, kinek utódait az alábbi családfa tünteti fel.[3]

[1] Jászói lt. P. 95.
[2] Kőszeghy: id. m. 412.
[3] Nagy Iván Családtört. Ért. III. 177.

Újházy László Sárosmegye főispánja, 1848-ban kormánybiztos. A világosi napok után külföldön bujdosik, ahol 1870-ben öngyilkos lett. Újházy *Lajos* 1872-ben gömöri főjegyző.

Címerük: ezüst, balharánt pólyával vágott paizs; a pólyán három veres heraldikai liliom, a jobb mezőben sziklából zöld babérfa emelkedik ki, a balban pedig arany grif lebegő földgömb után kap. Sisakdisz: ezüst pelikán három fiát vérével eteti. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Újházy Dániel † 1803.
Pulszky Anna

József Máriássy Teréz	Erzsébet Sréter János	János Radvánszky Polixéna	Pál † 1799. Veronamezején

József gyermekei és János gyermekei:

Endre †	Ferenc (József) huszárkapitány	Antal Dessewffy Teréz	László főispán † 1870 Váradi Szakmáry Teréz	Klementina Draskóczy Sámuel

László gyermekei:

Paulina tasnádi Nagy Károly	Ida Kellerschon Józsefné	Klementina Fáy Gusztáv	Sámuel	Loránt	Móric (Tivadar) Malatinszky Vilmos	Ilona Madarász Vilmos	László 1. Tornallyay Kata 2. Sráda Vilma

László gyermekei:

Kata †	László	Árpád	Elemér †

Újházy (*máskép Bodnár*)

II. Ferdinánd 1635 jul. 10.-én adományozott nemességet Újházy János, Jakab és Mihály testvéreknek, valamint unokatestvéreiknek Újházy Jakab, János és Mártonnak. Armálisukat 1636 máj. 5.-én hirdették ki Pelsőcön. A családból az 1728—1733.-i nemesi vizsgálatkor György és Dániel rozsnyói lakosok éltek.[1] Ezeknek atyja volt György, aki fia volt az 1635.-i armálisban első helyen emlitett Újházy Jakabnak.[1]

Újváry (*kiskéri*)

Héten él ma az az Újváry család, melynek őse Újváry Tamás 1609. aug. 17.-én II. Mátyástól kapott címeres nemeslevelet Kemenczey Tamással és a Rajkay család ősével, akik vele rokonságban állottak. A családnak Verebély városában volt jószága. Újváry Tamás fiai Tamás és János 1656-ban osztoznak meg a verebélyi ingatlanok és más apai ingó javaik felett. Újváry Tamás 1677-ben Verebély-szék szolgabirája.[2] A gömöri ág közvetlen őse Újváry János, ki a XVII. század közepén Kisbéren lakott és ott nagyobb

[1] Vm. lt. jk. XV. 86.
[2] Vm. lt. ns. iratok; családi iratok Héten.

jószága volt. Verebély és Szentgyörgy székben hosszu ideig az alispáni tisztséget is viselte. Erzsébet nevü lányát nemes Bogyó István vette feleségül, mig János nevü fia Gömörmegyébe vetődött. Putnokon elvévén Szkárosy János gyaloghadnagy lányát, végleg letelepedett. Ennek a Jánosnak, kit Putnokon „Csizmadiának" is neveztek, mesterségéről, egyik fia Ferenc Hétre, másik pedig János Abafalára költözött. 1747-ben hiteles tanukihallgatások, Verebély és Szt.-Györgyszék bizonyitványa alapján Gömörmegye is kihirdeti nemességüket (1747. febr. 9) 1774-ben Újváry Ferenc és két fia Tamás és Ignác kapnak megyénktől nemesi bizonyitványt.[1] Újváry Károly és Ferenc jelenleg is héti birtokosok.

Újváry (*Szabó*)

Lipót király 1692 nov. 9.-én adományozott nemességet és címert *Szabó*, másképép *Mester* Jánosnak és általa Pap Judit nejének, *Szabó* Mihály és János édes testvéreinek. Nemeslevelüket 1693. febr. 26.-án hirdették ki Hontmegyében.[2] A család 1711-ben *Újváry Szabó* néven szerepel. Ezen a néven igazolta nemességét János 1725-ben Kishontban.[3] A család ma is él Rimaszombaton.

Címere: kék paizsban jobbról koronázott szikla emelkedik, melyre vadkecske ágaskodik. A koronás sisak disze: fehér galamb csőrében zöld ágat tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Urbán

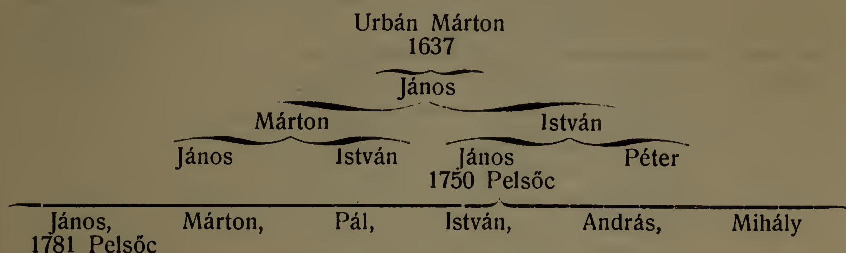
Megyénkben több ily nevü nemes család él.

I. Egyik az Anderman család elődeivel kapott nemességet. (I. kötet : 44.)

II. *Pelsőczi Urbán* Miklós, György, Márton és Benedek 1637 dec. 5.-én nyertek III. Ferdinand királytól címeres nemeslevelet, melyet 1638 ápril 14.-én hirdették ki Tornamegyében.[4] A családnak egyik ága Pelsőcön, a másik ága Rozsnyón élt. A rozsnyói ágnak őse a nemeslevélben szereplő Miklós, kinek fia János, ennek fia II. János, akinek két fia maradt György és János. Urbán György a Thököly háborukban Rozsnyó lakosságára nehezedett mostoha viszonyok miatt az abaujmegyei Villyre költözött, ahol Mátyás nevü fiától származó unokája János 1743-ban élt. Az 1733.-i nemesi vizsgálatkor Urbán János fiai András, Márton és másik Urbán János fia Miklós rozsnyói lakosok éltek. Ez utóbbinak apja azonos a György fivérével (ki Villyre költözött.)[4]

[1] Vm. lt. ns. iratok; családi iratok Héten.
[2] Újváry Ferenc nyug. tanitónál Rimaszombaton.
[3] Kishonti nemesi vizsgálati jk. Orsz. lt.
[4] Vm. lt. jk. XV. 88. és nemesi iratok.

A pelsőci ág őse Urbán Márton, ki a nemeslevélben előfordul. Utódai 1750-ben, mint pelsőci lakosok igazolták nemesi származásukat. A családot egy időben Lakatosnak is hivták [1]

A családból jelenleg Urbán Sámuel, István, János, András, Lajos és Ferenc élnek Pelsűcön.

III Rákoson virágzott egy Urbán család. Megyénk 1770-ben Urbán Balázs rákosi lakos fiának Jánosnak, ki Miskolcon lakott, nemesi bizonyitványt adott ki. A családot ez az okirat donatáriusnak, adományosnak mondja.[1]

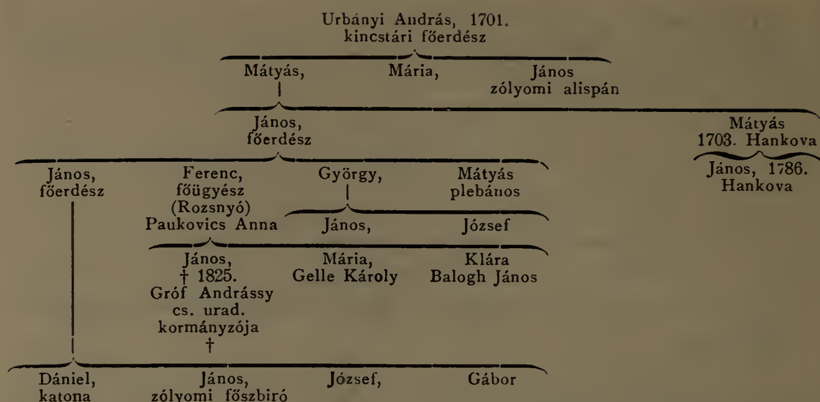
IV. Ez a család 1695 máj. 5.-én kapott nemességet a Hricsoviny családdal együtt. Közülök az 1733.-i nemesi vizsgálat alkalmával Urbán Balázs, Márton és Pál hivatkoztak erre az armálisra.[2] (Lásd I. 306.)

Urbányi

Lipót király 1701 febr. 21.-én adományozott nemességet Urabányi Andrásnak és gyermekeinek. Urbányi András főerdész a kincstári erdőkezelés terén szerzett érdemeket s Zólyommegyének ajánlatára kapott nemességet.[3] A család már a nemességszerzés idejében szerepel Gömörben. Andrásnak Mátyás nevü fia, ki Zólyom vm. alispánja és követe is volt, a zólyomi ágat alapitotta. Mária nevü lányától pedig a Sebők és Sztéhló családok származnak le női ágon.[3] A gömöri ág Hankován[4] és Rozsnyón élt. Közülök Urbányi Ferenc megyénk főügyésze. Fia Urbányi János Gömör és több megyék táblabirája, akiben 1825-ben kihalt a gömöri ág, mint Nagy Iván megjegyzi.

Címere: kékben zöld dombon zöld fenyő két arany csillagtól kisérve. Sisakdisz: fenyőfa, előtte két aranynyelü, keresztbe tett fejsze.

[1] Vm. lt. jk. XV. 88. és nemesi iratok.
[2] Vm. lt. jk. XV. 100.
[3] Nagy I. XI. 409.
[4] Vm. lt. jk. XV. 93.

Úrházy

Pestmegyei eredetü család, mely 1671-ben nyer nemességet. Addig, mint vagyonos nagykőrösi család szerepel. A család nemeslevelét Pest-Pilis-Solt megyéknek a török hódoltság miatt Füleken tartott gyülésén hirdették ki. Úrházy Pétert még azon a gyülésen esküdtnek választották meg. A nemességszerző Úrházy János fia András szülőföldéről Rimaszombatra költözött, ahol utódai, mint jómódu rimaszombati polgárok ismeretesek. Andrásnak fia János, akinek két fia maradt, László, ki Zilahra költözött és N., a rimaszombati ág őse. Ez utóbbinak fiai: Ferenc, János és Mihály 1792-ben Rimaszombaton éltek. A szilágyi ágból Úrházy György nagydobai ref. lelkész, kinek fia Úrházy György, szabadságharcunkban huszárszázados, 1861-ben a zsibói kerület országgülési képviselője. Mint iró is müködött, 1865-ben a „Hon“ politikai lapot szerkesztette. Az akadémiának is rendes tagja volt. Címere: kékben, zöld alapon arany buzakévén kiterjesztett szárnyu sas őrködik. Sisakdisz: felrebbenő sas csőrében sarlót tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Úrszinyi (*szepsii*)

Miksa 1567 aug. 1-én adományozott cimeres-nemeslevelet szepsii (de Zepsi) Ursini Ferencnek s általa testvérének Mártonnak, melyet 1626 febr. 9-én hirdettek ki megyénkben.[1] Van egy Úrszinyi család, mely a Medveczky családdal közös eredetü.[2]

[1] Hiteles másolat Úrszinyi Zsigmond tornaljai gyógyszerész birtokában.
[2] Nagy I.: VII. 388.

Uza (*uzapanyiti*)

Régi gömöri család, mely a hatalmas Balog nemzetségből származik a Széchy, Derencsényi, Attfy, Szászfai stb. családokkal együtt. Ezek közül az Attfy családdal állott legközelebbi atyafiságban, amely a Balog nemzetségnek Attfy ágából származik. Az Uzák fészke Uzapanyit, ahol 1427-ben 16 jobbágytelke volt Uza Miklósnak. Ezenkivül ugyanakkor Ördögtel kén 6, Bugyikfalván 10, Kőbányán 7, Szilistyén 13, Tamásin 5, Tráján 14, az abaujmegyei Szászfán pedig 20 portájáról tesznek emlitést.[1] Elég egy pillantást vetni ezekre a helységekre s észrevesszük, hogy a Balog nemzetség ősi birtokai közé tartoznak Az Attfy ágnak, melyből szerintünk az Attfy családon kivül az Uza is származik Balog vára és tartozékai jutottak hajdan osztályrészül, de ezt I. Károly király 1323-ban elvévén tőlük, a Széchyeknek adományozta. Az Attfy ág hütlenségeért vesztette el Balog várát, mert Csák Máté hivei közé tartoztak s Balogból intéztek támadásokat a királypártiak ellen.[2] A Széchyek később Balog tartozékainak egy részét visszaadták nekik. Ezek közt szerepel Meleghegy, Szilistye, Bugyikfalva és Ispánmező. Az Attfyak abauji főfészkén Szászfán is állandóan birtokosok az Uzák. Tráján pedig, ahol a trajai Attfyak sokáig laktak 1427-ben 14 házhelye volt Uza Miklósnak. Az Attfy ág egy tagját 1323-ban Uzának hivták, ki Konrádnak volt fia. Valószinü, hogy ő az Uza családnak egyenes őse, kiről családnevüket is örökölték.[3]

Uza Benedek 1449-ben, Uza Imre 1639—1646, Uza Sándor 1684—1685 közt alispánok, Uza Tamás 1591-ben, Uza Zsigmond 1661-ben, Uza Sándor 1758-ban szolgabirák voltak megyénkben.

Uza Bereck a XV. század közepén 3 arany frtért szerzett Attfy Tamástól egy szászfai jobbágytelket, melyet fiai Pongrác és Lőrinc 1492-ben Uza Bernátnak zálogositottak el.[4] Ettől a Bernáttól származnak le a későbbi Uzák. Uza Pongrácnak felesége hangonyi Perzselt Ilona, kinek leány-negyedét 1509-ben fizették ki az ősi hangonyi jószágokból.[5] Fiuk Uza Péter 1522-ben fordul elő.[5] Uza Ferenc 1519-ben a megyebeli Trája faluban fekvő puszta ház helyét trájai Attfy Gáspárnak és Bóldizsárnak adja el.[6]

Uzapanyiti Uza András, Imre és János 1536-ban Gömörmegye

[1] Thallóczy: id. m. függelék.
[2] Karácsonyi: id. m. I. 174.
[3] A családnak a Balog nemből való származását még más adatok is megerősitik. Sőt, hogy az Attfy ág összes jószágai 1427-ben az Uza Miklós nevén szerepelnek, abból azt következtetjük, hogy még az Attfy családdal osztozatlan állapotban voltak az Uzák. De a hatalmas Széchyek és Derencsényiek különben sem engedtek volna idegent bejutni az ősi jószágokba.
[4] Csoma: id. m. 621.
[5] Hanvay lt.
[6] Jászói lt. C. 30.

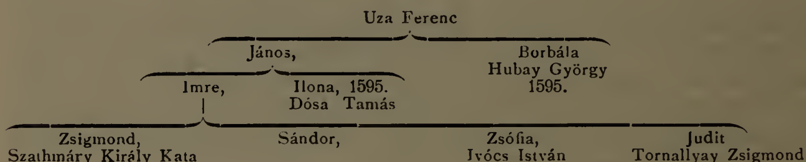
alispánjai előtt kifizették az uzapanyiti *Cse* János atyafiuknak és Orsolya asszony lányának Zsófiának Kerepeczi Mihálynénak a leánynegyed és hitbér illetőségét.[1]

I. Ferdinánd 1557-ben a hütlen Uza Bernát, Imre és András uzapanyiti, bugyikfali, kőbányai és szászfai jószágait az Attfy (trájai) Farkas trájai birtokával együtt Peliny Bálint hivének adományozta.[2]

Az abaujmegyei ágból származott Uza Mihály lővői lakos (1760), kinek fiai Mihály, János, András és György tiszaszőllősi lakosok 1781-ben, kiknek utódai — mint Csoma megjegyzi — talán még ma is élnek. Ha ez igy volna, ugy a hatalmas Balog nemzetség ma sem halt ki teljesen.

A család címere azonos a Balog nembeliekével, de ez idővel feledésbe menve, időnként más címereket használtak. Az abauji ág a zászlót tartó oroszlánt, mig a gömöri ág: koronán álló, kardot tartó grifet használja, melynek sisakdisze: kardot tartó kar.[3]

A családnak elágazását Csoma közli. Ettől eltér ez a családfa melyet hiteles adatok alapján közlünk:[4]

[1] Terray István gyüjteményében.
[2] Királyi könyv. III. 387.
[3] Csoma: id. m. 622 Hanvay lt. 1758.
[4] Lossonczy lt. Miskolcon.

Vad *(ölyvödi)*

Vad Miklós 1696-ban nyert nemességet.[1] A család egy ága megyénkbe származott s itt a mult században előkelő földbirtokosok voltak tagjai. Vad Tamás 1810-ben már Fügén lakott; Gömörmegyének szolgabirája volt. Nővére runyai Sóldos Józsefnél volt férjnél. Hitvesétől Ruthényi Juliától származott András fia és Anna nevü lánya, kövecsesi Dancs Lajosné. Vad András földbirtokosnak lánya Vad Amália Ruthényi Béla ráhói földbirtokos neje.

Címerük: kék paizsban jobbharánt ezüst pólya, ezen felfelé néző hal. A pólya felett és alatt egy-egy heraldikai veres rózsa. Sisakdisz: növekvő szarvas. Takaró: kék-arany, veres-ezüst.[2]

Ölyvödi Vad N.[3]

Tamás — Ruthényi Julia | Zsuzsánna — Sóldos Józsefné

(Tamás gyermekei:) András — Oroszlányi Amália | Anna — Dancs Lajosné

(András gyermekei:) Julia | Amália — Ruthényi Béláné

Vajda

I. Ferdinánd 1553 jan. 23.-án egy Jólsván fekvő házhelyet és nemesi kuriát, melyet Vajda János kuriájának neveztek, mely a János királyé volt, aztán azt a miglészi jószágot, melyet a Herencsényiek zálogositottak el Basó Mátyásnak, — Vajda János hivének adományozza.[4] János királynak és Basó Mátyásnak ugyanis összes jószágaikat elkoboztatta Ferdinánd.

[1] Dr. Magasházy Béla, Borsod vm. főlevéltárnokának gyüjteményéből.
[2] Nagy I. XII. 4.
[3] Családi közlés.
[4] Királyi könyv: III. 119.

II. *Nagyrévi Vajda* család a XVIII. sz. elején lép fel megyénkben. A családhoz tartozhatott Vajda András Rákóczy ezredese is (1705), ki pecsétjén a nagyrévi Vajdák címerét, a kardot tartó oroszlánt használta.[1]

Az alábbi családfa élén álló Vajda *László* 1744-ben már a megyebeli Apáti pusztán lakott. Ebben az évben az egri káptalan előtt kötött csereszerződés értelmében Pattay Lászlótól megszerezte a Lyukva pusztának azt a negyedrészét, mely az ő apáti birtokával szomszédos volt, melyért Zemplénben, Arbonán és Zsadányon levő szőllőit adta oda 1200 frt. toldással.[2]

Vajda Lászlónak fia István, kinek első nejétől született *Pál* nevü fia 1817 febr. 20.-án osztozott meg mostoha anyjával, lévai Koós Borbálával s ettől származó Zsuzsánna és Erzsébet testvéreivel. Zsuzsánnát Kubinyi Gedeonnét és Erzsébetet Záborszky Imrénét 30.000 frt-tal elégitette ki, mostohájának Guszonán levő jószágukat, továbbá a nógrád- és hontmegyei birtokaikat engedte át, mig a tamásfali, priboji, darnyi, martonfali birtokokat, valamint a Hevesben *Nagyréven* fekvő ősi kuriát és az alacskai szőllőt maga tartotta meg.[3]

A család ma is előkelő nemeseink közt foglal helyet.

Vajda Pál 1822-ben a következő címeres pecsétet használta: tojásdad paizsban kardot tartó oroszlán; a koronás sisak disze a növekvő oroszlán.[3]

nagyrévi Vajda László 1744.
István † 1816.
1. vattai Vattay Terézia
2. lévai Koós Borbála

1-től Pál	2-tól Zsuzsánna Kubinyi Gedeon	Erzsébet zábori Záborszky Imre

Pál gyermekei:

István Szakall Rózsi	Gyula, Apáti Kubinyi Ella	Ferdinánd, Lyukva p. Máriássy Róza	Klementina

István gyermeke: András, Antali p. — Okolicsányi Erzsébet
Gyula gyermeke: László †

Ferdinánd gyermekei:

Ilona Vécsey Dezsőné, Ragyolc	István, Lyukva p.	Pál Török Hermina Lyukva p.	Róza Steinprinc Károly

Pál gyermekei:

Klára	Pál	Zóltán	Ádám

[1] Nagy I: id. m. XII. 10.
[2] Egri kápt. lt. H. H. 204. Vályi lt.
[3] Vm. lt. nemesi iratok.

Valkay

III. Ferdinánd 1642 nov. 19.-én adományozott nemességet és címert Valkay Gergelynek, nejének és gyermekeínek. Armálisukat Nógrádban hirdették ki (Losoncon 1643 máj. 5.-én). 1668-ban Valkay Gáspár Fülek várában lakik. Ekkor Básthy Judit nejével Sztárnyán (Gömörm.) fekvő fél házhelyüket, ns. Havas László és Tamás méhi lakosoknak 100 frt-ban zálogositják el 15 esztendőre.[1] A XVIII. század elején már Gömörben találjuk a családot. 1704-ben Rákóczy hadaiban Valkay Gergely is részt vesz, mint gömöri gyalog kuruc. Az emlitett Gáspárnak fiai: István, János és Gáspár pedig 1733-ban már mint tibai lakosok mutatták fel armálisukat és igazolták, hogy a nemesség szerző Valkay Gergelytől erednek.[2] Valkay István fia Zsigmond 1754-ben Görgőn lakott, amikor megyénktől nemesi bizonyitványt nyert.[2]

Címerük: kék paizsban veres pólyán három stilizált rózsa; a pólya felett emberi arcot mutató, jobbrafordult arany hold-sarló, a pólya alatt hatágu arany csillag. A koronás sisak disze kettős farku, arany oroszlán növekvőleg, jobbjában egyenes kardot tart. Takaró: kék-arany, veres-ezüst.

Valkay Gergely 1642.
- György
  - Gáspár, Básthy Judit
    - István
    - János, Tiba
    - Gáspár, Kalas Zsuzsánna
      - György, Arday Mária
        - György, Melléte, Lendvay Júlia
          - György, dálnoki Nagy Magdolna, Melléte, F.-vály
            - György gazdatiszt
              - György jegyző
              - László
              - Borbála
              - Zóltán
              - Dénes
            - Dénes
            - Magda
            - László k. jegyző
            - Mária, Magyar Istvánné
        - János, Beretke, dálnoki Nagy Erzsébet
          - Dániel, Marikovszky Zsuzsánna
          - János
          - Ferenc
          - Samu
        - Mária

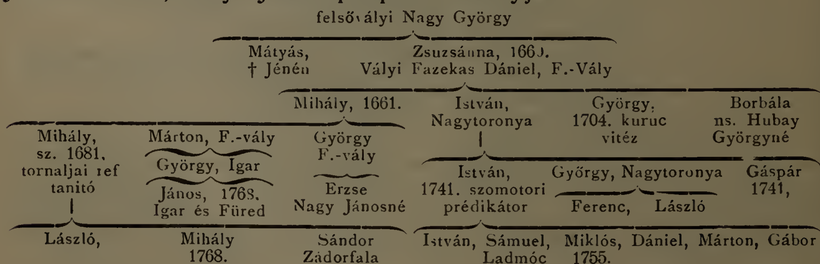
[1] A család irományai közt meg van, a kissé avult armális is Valkay László balogi jegyzőnél.
[2] Vm. lt. jk. XV. 107. és nemesi iratok.

Vályi (*Fazekas, felsővályi*)

Eredetüket homály takarja. Gömörmegye 1703.-i bizonyitványában armálisukról megemliti, hogy az a közeli háborus időkben pusztult el.[1] Első ismert ősük Vályi-Fazekas Dániel, ki a XVII. század elején Vályi Nagy Györgynek Zsuzsánna nevü leányát vette feleségül, akitől Mihály, István, György és Borbála nevü gyermekei származtak.[2] Nagy Zsuzsánna és fia Fazekas Mihály és bátyjuk Nagy Mátyás 1661-ben Vályi Nagy Gáspár recski lakosnak felsővályi jószágát zálogba veszik. Ennek a Fazekas Mihálynak gyermekei: Vályi-Fazekas *Mihály* tornaljai tanitó, ki 1681-ben született, *Márton* felsővályi birtokos, kinek utódai a hevesmegyei Igaron éltek és György. Vályi Mártonnak fia György Sztárnyáról Igarra költözött, fia János 1768-ban mint tiszaigari lakos igazolta származását. Vályi Mihály tornaljai tanitónak fiai: László, Mihály és Sándor. Ez utóbbi 1768-ban Zádorfalván lakott.[3] Vályi Lajos felsővályi földbirtokos 1828-ban megyei esküdt, az 1850-es években magtalanul halt meg. Pecsétjén ily cimert használt: a paizs felső részén két csillag és kifelé fordult holdsarló; sisakdisz: kardot tartó kar.

Vályi István 1700 körül a zeplénmegyei Nagytoronyára származott. Fiai: István szomotori prédikátor, Gáspár és György pedig nagytoronyai lakosok 1741-ben igazolták nemességüket. Ebből az ágból eredt Vályi Sámuel is, ki Nagytoronyáról a szomszédos Ladmócra költözve, az ottani ma is virágzó ágat alapitotta.[4]

Ebből a családból származik valószinüleg Vályi János dr. eperjesi görög kath. püspök ága, kinek szépnagyapja Vályi Márton 1720 körül Felsőványon született. Sárospatakon tanult s ref. lelkész lett. († 1810-ben). Fivére András ladmóci lakos. Vályi Mártonnak János, Sámuel és József nevü gyermekei születtek. Józsefnek fia József lelkész, Vályi János püspök édesatyja.[4]

[1] Vm. lt. nemesi iratok. Nem lehetetlen, hogy a Nagy család őseivel közös nemzetségből származnak s ekkor armálisuk csak megerősitő jellegül.

[2] Vályi Nagy Györgynek Mátyás nevü fia is maradt, ki sánta volt s később Jénére költözött, ahol 100 éves korában halt meg. (Vm. lt.)

[3] Vm lt. nemesi iratok

[4] Vm. lt. nemesi iratok és Beszkid Miklós közlése után.

A **Vályi** *másképp* **Kovács** *család leszármazási táblája :*

- Kovács András, Nyifor Erzsébet 1674.
  - István
  - Kata, Korpás István 1741.
  - Borbála, Lakatos István
  - Panna, Bodon Péter
  - András (ref. lelkész), Barát Erzsébet
    - László, Miskolc
      - Éva, Nagy János 1767.
      - András 1767.
    - András, Simon Judit, Miskolc
      - Mária-Hurka Ambrusné
      - Éva, Debreczeni Pálné
      - Zsuzsánna, Meczner Mihály
      - György
      - János, bikkszögi Lökös N.
      - András, Molnár Zsuzs.
    - Sári, Csáti Nagy Györgyné
    - Erzsi, Selye Ferencné
    - Éva, Makay Pálné
    - Sámuel, Csiszár Judit
      - Sándor, Botgál N., Ecsegen (Borsod)
      - Zsuzsánna
    - Mihály, Losonc, Miskolc, ns. Csontos Éva 1752.
      - Klára, Kovács Gáborné 1793.
      - Pál 1793. ügyvéd Jánosi, Kós Klára
        - Károly, Katona Johanna
          - Pál, nyug. hadnagy Rimaszombat élő 1906.
          - Ilona, Jánosi
          - Zsuzsánna, Ebeczky Imréné
        - Benedek, Szakall Anna
          - Vilma, Török Bálint
          - Kálmán, Szentmiklóssy Erzsébet
            - Kálmán, Benkár Erzsébet
            - Margit, postamester Jánosi
            - Sándor, főhadnagy
            - Zoltán, hadapród
            - Lenke, tanítónő
          - Ida, Szentmiklóssy Sándor
        - Klára költőnő Sz.-Jánosiban
      - Sámuel, Komjati Zsuzsánna
        - Sámuel
        - Zsuzsánna
        - Juliánna
  - János, prédikátor Neszmélyen (Komárom)
    - Ádám (Nagygéres)
      - Pál 1752.
    - Pál (Bábony)
    - János (Radnót)
  - Mihály

Vályi (*Kovács, vályi*)

A család ősei: *Kovács* István, gyermekei: György, Erzsébet és Kata, onokatestvére Kovács András és végre Kovács Tamás 1675 márc. 14-én kaptak nemességet. A család fészke Felsővály, ahol birtokukat földesuruktól, a Kalas családtól 1674-ben váltották meg. A család tagjai más vidékekre származva, a Vályi nevet kezdik használni családnév gyanánt. A gömöri ág Kovács *Andrástól* származik le, mig *Tamástól* a komárommegyei ág ered.[1] Vályi Mihály, Losoncról, ahol neje Csontos Éva után birtokos volt, Miskolcra költözött. Fia Vályi *Pál* rimaszombati ügyvéd, ki neje lévai Koós Klára után Jánosin kapott jószágot, ahol utódai ma is élnek. A család tagjai közül többen a lelkészi pályán müködtek. Vályi *Kata* költőnő Jánosin született. Összegyüjtött munkáit 1807-ben „Magyar Tempe“ cím alatt adta ki.

Címer: felszerszámozott ló; sisakdisz: páncélos, kardot tartó kar.

Családfa a 339. oldalon.

Vannay

Őse Vannay Illés, ki Ferenc nevü fiával 1649 márc. 23.-án kapott III. Fendinándtól címeres-nemeslevelet, melyet jun. 20.-án Szatmárban hirdettek ki.[2] A család idővel Beregbe származott, hol 1737-ben igazolta nemességét Vannay Sámuel, kinek felesége Mladesovics Horváth Juliánna volt, ki után a család Putnokon is birtokos lett. Ennek fia I. Ferenc, a XVIII. század közepe táján Putnokon telepedett le, ahol a család egy századig virágzott. Neje Giczey Krisztina, kitől II. Vannay Ferenc, Judit Szerencsy Józsefné és Krisztina Marikovszky Gáborné születtek. II. Ferencnek neje Lenkey Borbála, ettől gyermekei: Dénes III. Ferenc és Etelka Czabalay Kálmánné. Vannay Dénesnek fia IV. Ferenc dobsinai tanár.

Címere: kékben zöld alapon kettősfarku arany oroszlán, első jobb lábában zöld ágat tart. Sisakdisz: növekvő oroszlán jobbjában tojásdad paizst, baljában zöld ágat tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Várady

A család ősei Várady János, István és Mihály 1655 április 18.-án kaptak nemességet a következő cimerrel: kék paizsban hármas zöld halmon kettősfarku arany oroszlán jobbjában kardot tart. Sisakdisz: növekvő arany oroszlán kardot tart. Takarók: kék-

[1] A család levéltára a Gömörmegyei Muzeumban.
[2] Eredetije Vannay Ferenc dobsinai tanár birtokában.

A Várady család I. ágának leszármazása.

- Várady Mihály, 1655. ns.
  - János, Zajdó Anna, 1701.
    - János, 1736—1744. insurgens, Csöre Kata
    - Márton, 1744. insurgens, Kozma Sára
      - Gábor, Tibay Judit
        - József, Dely Zsuzsánna
          - József,
            - Lajos,
            - Károly
          - Imre
            - Dániel,
            - Imre
        - Sándor, 1758. † 1833., Hubay Mária
          - Krisztina, Vécsey Istvánné, D. Horváti, 1780. † 1812.
          - Károly, 1781. † 1839., Vitárius Zsuzsánna, Komjáti
            - Károly, Otrokocsi Nagy, Anderkó Anna, Gömörpanyit
              - Gyula,
              - Erzse,
              - Emma, 1. Tomcsányi Károly, 2. Várady György
              - **Károly,** Maár Etelka, orszgy. képviselő, ügyvéd Budapest
                - Atilla,
                - Aladár,
                - Károly,
                - Etelka
              - **Géza** cs. kir. kamarás, honv. őrnagy, 1. báró Durneisz Ilona, 2. Zsarnay Irén
                - Tibor,
                - Gábor,
                - Géza,
                - Dénes
            - Karolina, Török István, Komjáti
            - Karitász, Demeter Dániel, Damak
            - Eszter, Demeter Herman, Erdő Horváti
            - Paulina, Varnay Miklósné
          - Julia, sz. 1784., Lenkey Mártonné, Imola
          - Sándor, sz. 1786., 1. Czeglédy Klára, 2. Végh Zsuzsánna
            - 1.-től: Klára, Sándor, 2.-tól: György, Zsuzsánna
          - Imre, sz. 1792., Recsky Zsuzsánna, Szilice
            - Pál, sz. 1821.
            - Imre, sz. 1826.
            - Zsuzsánna, 1829.
            - Ráfael, sz. 1831.
            - Ágnes, sz. 1836.
          - Klára, sz. 1794., Forgon Mihályné
          - Pál, Chiszár Mária, Szilicén Perkupán
            - Mária-Julia,
            - Bertalan, sz. 1833., Perkupán, Zsarnay Etelka
              - Pál, Korlátházi, Korláth Sarolta
                - Géza,
                - Jolán
          - Eszter, Máté Györgyné, Szilicén

arany, veres-ezüst.[1] Kihirdették Sárosmegyében, 1728 ápr. 3.-án pedig Tornamegye közgyülésén. A család fészke Szilice, amely régente Tornához, ujabban megyénkhez tartozik. Gömörben már 1704-ben szerepel Várady István, ki a gömöri felkelő nemesek közt, mint lovas kuruc fog fegyvert Rákóczy mellett.[2] Várady János, Márton és István az 1744.-i porosz hadjáratban vettek részt.[3] Várady Sándor (1758—1833) Tornamegye esküdtje, szilicei földbirtokos. Gyermekei közül Károly Komjátiban lakott. Ennek fia Várady Károly ügyvéd gömörpanyiti földbirtokos, kinek gyermekei küzül Károly budapesti ügyvéd országgyülési képviselő, Géza cs. kir. kamarás, honvéd őrnagy (Miskolc).

VÁRADY.

A családnak más ágai Szilicén, Szinen és Ragályon virágoznak.

A nemességszerzők egyikétől Várady Mihálytól az első ág származik le, azonban Várady Jánostól és Istvántól is kiterjedt ágak erednek.[4]

Varga

I. Ez a család Lipóttól 1667 jul. 2.-án kapott nemességet és cimert. A nemességszerzés idejében már Radnóton laktak. Ma is ott élnek tagjai. Nemeslevelüket Varga György és Miklós testvérek, továbbá Varga András, Jakab és Gergely szerezték s 1667 szept. 30.-án hirdették ki megyénkben.[5] Ebből a családból származik a radnótiakon kivül Varga Antal bátki ref. lelkész is.

Cimerük: kék paizsban zöld alapon vörös atillás, sárga csizmás férfi jobbját a mellé állitott buzakévére teszi. Sisakdisz: a paizsbeli férfi növekvően jobbjában három buzakalászt tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

II. *Varga* (máskép *Kovács*). Radnóton még egy másik Varga család is élt, mely az előbbivel egy eredetü lehet. Kovács név alatt ismertetjük.

III. *Varga* (máskép *Becskeházy*). Lipót király 1659 okt. 24.-én adott a családnak címeres-nemeslevelet, melyet Tornamegyében

[1] Eredetije Várady Károly dr. országgyülési képviselőnél Budapesten.
[2] Gömör-Kishont 1907. 2. sz.
[3] Feljegyzés a családfán.
[4] Családfák jelenleg Várady Károly dr. országgyülési képviselőnél vannak Budapesten.
[5] Eredeti oklevelek Varga Péter radnóti birtokosnál.

hirdettek ki. Varga István 1733-ban Vigtelkén igazolta nemességét, kit származása helyéről Becskeházynak is neveztek.[1]

Varnay (*Varannai Várnay*)

A család II. Mátyástól 1617. okt. 30.-án kapott nemességet.[2] Nevük eredetileg Varannai, csak a XVIII. században válik a Varnay név általánossá. Varannay András 1621-ben Kassa város birája volt.[3] Nemsokára megyénkben szerepel a család. Varannay György a murányi nagy kincstári uradalom intézője volt, kihez Gyöngyössy István gömöri alispán, a hires költő 1689-ben levelet intézett.[4] Vagyonos ember ki közéletünk terén is szerepet játszott. 1692-ben a gömöri szolgabirák közt fordul elő. 1699-ben feleségével Bedécs-Kiss Annával özvegy Dancs Pálnétól egy kövecsesi birtokot szerzett, melyet Varnay Zsuzsánna ns. Jelenik György özvegye fiával Jelenik Andrással Szentmiklóssy Istvánnak ad át 1722-ben.[5] Ő szerezte a sztárnyai birtokot is, melyre Lipót királytól adomány-levelet is nyert.[6] Gyermekei: Varnay György, János, Gábor, Zsuzsánna és Éva Frenyó Györgyné 1722-ben osztoznak meg apai javaikon.[7]

A családból többen megyei tisztséget is viseltek. Varnay György 1692-ben, Varnay Sándor 1757-ben szolgabiró, Varnay István 1784-ben és Varnay György pedig esküdtek voltak.

Varnay János, Jánosnak fia 1750-ben Léván igazolta nemességét s azt, hogy Sztárnyáról származott Barsmegyébe.[8] A családnak más ágai Borsodmegyében élnek. Varnay István (sz. 1756) 1813-ban három fiával Varnay Károly, Antal (hadnagy) és Józseffel Szalonnán vannak felvéve a nemesek jegyzékébe.[9] Varnay Sámuel 1801-ben Finkéről Gelley Juliát vette el feleségül, kivel Finkén telepedett le.[10] Varnay Imre 1810 körül Sztárnyáról szintén Finkére költözött.[10] Miskolcon is él a családnak egy ága.

A borsodmegyei ágak s újabban a gömöriek is a *Várnay* nevet használják.

Címerük: kék paizsban hármas zöld dombon (a címerkép az elavult nemeslevélből nem vehető ki.) Sisakdisz: három fehér liliom.

[1] Vm. lt. jk. XV. 89.
[2] A nemeslevél eredetije Varnay György héti földbirtokosnál.
[3] Müvészet: II. 43.
[4] Századok: 1873. 508.
[5] Dancs lt.
[6] Nagy I. XII. 66.
[7] Varnay György családi iratai.
[8] Vm. lt.
[9] Borsod vm. lt. ns. összeirások.
[10] Jegyzeteim az edelényi anyakönyvekből.

Vásárhelyi (*Csiszár*)

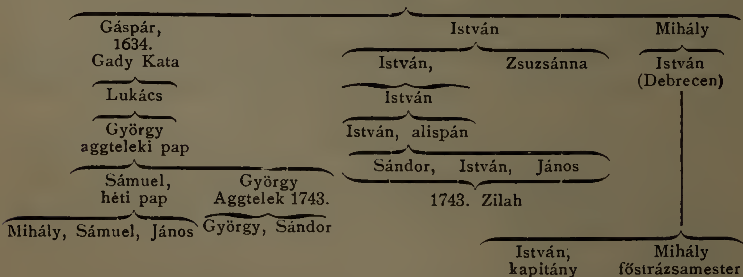
Vásárhelyi, máskép Csiszár András, testvérei Mátyás és János, apja István, végre neje Sebők Anna és gyermekei András, Márton, János, Judit és Anna 1703 márc. 29.-én kaptak Lipót királytól címeres-nemeslevelet, melyet ugyanabban az évben Pelsőcön hirdettek ki.[1]

Vass (*szoboszlói*)

A család nemességét 1634 jan. 4.-én a következők szerezték: Vass Gáspár, István és Mihály testvérek, továbbá ennek a Vass Istvánnak fia István, akiket a nemeslevél már agiliseknek nevez, tehát már előbb is szabadok voltak. Ezt a nemeslevelet 1635 máj. 4.-én hirdették ki Szabolcsmegyében. A nemességszerző Vass Gáspár utódai Gömörben honosodtak meg. Unokáját Vass Györgyöt reform. papnak vitték Aggtelekre. Neje, Beretkey Judit után a család birtokos lett megyénkben. Idősebb fia Vass Sámuel 1743-ban rudóbányai, 1761-ben héti prédikátor, kisebb fia pedig György Aggteleken telepedett le, ahol utódai ma is élnek. A szoboszlói Vass családot 1754 jan. 18.-án vették fel a gömöri nemesek sorába.[2]

A nemességszerző Istvánnak maradékai a Szilágyságban maradtak, ahol a család tekintélyes szerepet vitt. Igy Vass István Közép-Szolnok vármegyében hosszu ideig volt főjegyző; aztán alispánnak választották meg, mely hivatalát egész haláláig vitte. Gyermekei Sándor, István és János 1743-ban Zilahon laktak.[2]

A nemességszerző harmadik testvére Vass Mihály, kinek maradékai Debrecenben telepedtek le. Fia már Debrecenben lakott, akinek István nevü fia 1743-ban kapitány, Mihály pedig főstrázsamester (vigiliarum praefectus) volt Miskolcon.[2]

[1] Vm. lt. jk. XV. 95.
[2] Vm. lt. ns. iratok.

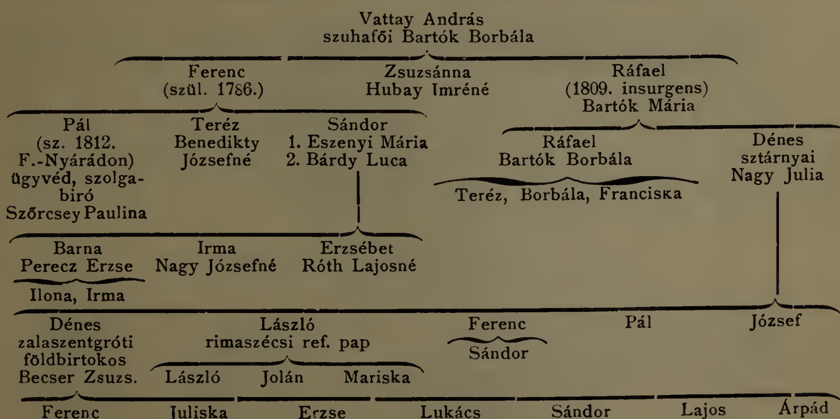
Vattay *(felsővattai)*

Régi, adományos nemes család, melynek ősi fészke a borsodmegyei Vatta. Itt már 1448-ban szerepel Vattay László, mint királyi ember.[1] Borsodból a család más megyékbe is elágazott. Igy már a XVI. században a Dunántul élt egy ága. Ezek közül Vattay Ferenc Kanizsay László várkapitánya volt. Ennek egyik utóda Vattay Ferenc ki családjáról és hányatott életéről érdekes naplót hagyott hátra.[2]

A családnak más ágai Nógrádba, Szabolcsba, Pest- és Biharmegyékbe is elágaztak. A pest-nógrádi ágból Vattay Pál 1681-ben Pestmegye hellyettes alispánja; többen pedig táblabirák.[3]

Már megyénkben is több század óta szerepelnek tagjai. Igy Vathay Barnabás és Demeter 1612-ben a megyebeli nemesek közt fordulnak elő, mint eskütársak.[4] A családnak régi nemességét többször megerősitették királyaink. II. Mátyás 1609 dec. 25.-én Vattay István, Jakab és Sebestyén testvérek nemességét erősiti meg és nekik következő címert adományoz: vörös paizsban, zöld alapon természetes szinü leopard jobbjában kardot, baljában török fejet tart. Sisakdisz: kék ruhás buzogányt tartó kar. Takarók: kék-arany, veres-ezüst. Ezt az armálist Abaujban 1612 jan. 31.-én hirdették ki.[1]

II. Ferdinánd pedig 1636-ban Vattay Lukács, János és Bálintnak adományozott címert, nemességük megerősitése mellett. Vattay Bálint abban az időben Detrekő várának kapitánya volt. Ezt az armálist Borsodban hirdették ki.[5] Az 1609-ben elő Vattay István, Jakab és Sebestyén testvéreknek utódai a borsodmegyei Martonyiban laktak. Innen származott egy ág Felsőszuhára, melynek ivadékai ma is élnek. Leszármazásuk a jelen korig a következő:

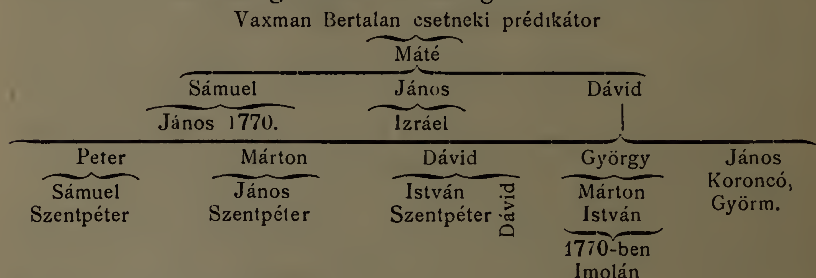

[1] Családi levéltár Putnokon.
[2] Nagy I.: XII. 90.
[3] Kőszeghy: Pest nemes cs: 424.
[4] Hanvay lt.
[5] Bihar vm. monografiája: 650.

Egy más ág a közelmultban is Martonyiban lakott Vattay István neje, Putnoky Rozália után Putnokon lett birtokos. Ezeknek Ábrahám nevü fia Horváth (Mladesovics) Erzsébetet vette feleségül, kivel Putnokon telepedett le. Gyermekei Antal, Vilma, Ilona Szmrecsányi Mihályné és Margit, özv. Plander Róbertné.

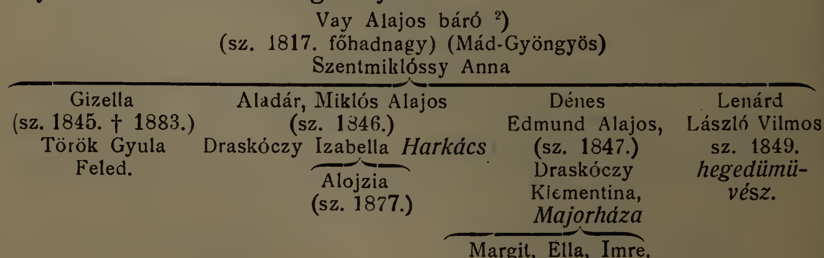
Vaxman

A család nemességét Vaxman Bertalan csetneki prédikátor szerezte. A család egy ideig Rozsnyón élt; innen ágaztak el Sajószentpéterre és Imolára. Vaxman János pedig mint szabó legény Rozsnyóról Koroncóra (Győrm.) költözött s ott először egy özvegy asszonyt, másodszor pedig Kovács Kata nevü hajadon lányt vett feleségül.[1] Az imolai ágból jelenleg Ferenc és László élnek. Ezeknek őse György, akinek Márton és István nevü fiai 1770-ben már mint imolai lakosok igazolták nemességüket.[1] Leszármazás:

Vay (*vajai báró*)

Ősrégi szabolcsmegyei eredetü család, melynek származása Vay Dénestől vezethető le, ki a XIV. század derekán élt. A család 1414-ben címert nyert, melyet II. Ulászló király 1507 febr. 3-án kibővitett.[2] A család több tagja főuri méltóságot kapott. A gömöri ág őse Vay László cs. kir. kamarás, Biharmegye táblabirája, aki nejétől Irinyi Zsuzsánnától származó Imre-László nevü fiával 1799 máj. 10-én bárói méltóságot nyert.[2]

[1] Vm. lt.: nemesi iratok.
[2] Magy. Nemzets. Zsebk, I. r. 435.

Gróf és báró **Vécsey** *családfa:*

Vécsey Sándor
1. Lorántffy Zsuzsánna
2. ruszkai Kornis Margit

György
Sogán Zsuzsánna

II. Sándor
1610.
polyánkai Csapy Mária

III. Sándor
1692. báró
Szelényi Mária

Judit
1. Gönczy Boldizsár
2. Révay Elek

István 1674.

IV. Sándor
(szül. 1658. — † 1748.)
hajnácskői várkapitány
1. gersei Pethő Julia
2. gróf Zay Zsuzsánna

László
(a váradi ág őse)

István
jezsuita

Erzsébet

Julia

Zsuzsánna
szendrői
Török Ferencné

II. József
(ungi főispán)
Tarródy Krisztina

Janka
1. Szendrői Török András
2. Kubinyi Gáspár

Balázs

Ferenc
a grófi ág őse

Dániel

Sándor
(Gesztete)

Ignác
(Feled)
Klimó Anna

Anna
1. Nagy Imre
2. Almássy Antal
3. De La Motte
grófné

Borbála
Jekelfalussy
Jánosné

Farkas
(kapitány)
kerületi-táblai
ülnök (Eperjes)

Balázs
Arló

Szigbert
(1739—1820.)
altábornagy

Julia

László
Jekelfalussy
Anna

Imre
(katona)
Jekelfalussy
Anna

József
(Feled)

János
(1793—1857.)
Berzeviczy
Klementina

Ágost
† 1860.
gróf, tábornok

Eleonóra
Jankovich
Antalné

Otilia
b. Barkóczyné

Károly
1848. tábornok
† 1849. okt. 6.

Sándor
apát-plébános

Eugén
kapitány
1847.

Eduárd
kapitány 1847.
(† 1879.)

Ágost
kapitány
1847.

Gyula
Tahy Adél

Paulina
† 1871.
Bory Györgyné

Zsófia

Erzsébet
Fornét Jenőné

Vécsey *hajnácskői és hernádvécsei, báró és gróf)*

Nagy Iván szerint Ugocsa megyéből származik. Őse Szőllősi Balázs, ki 1517-ben Balázs nevü fiával az abaujmegyei Vécsére kap II. Lajostól uj-adományt. A család birtokáról később állandóan a Vécsey nevet használta. II. Lajos adománylevelében még a Bedeföldе és Puszta-Baxa nevü birtokokban is megerősitette őket, melyek szintén Abaujban feküdtek.[1] A család egy kimagasló ága megyénkben is nagy jószágokat szerzett. Ennek az ágnak őse I. Sándor, ki Lorántffy Zsuzsánna nejével Gömörben nagy birtokokat kapott. Ennek unokája II. Sándor pedig osgyáni Bakos Judit és Csapy Ferencnek Mária nevü lányát vette feleségül, ki szintén szaporitotta a család gömöri birtokait. Fiuk III. Sándor Hajnácskő várának kapitánya, kit I. Rákóczy György felkelése alkalmával az erdély pártiak elfogtak s közel három évig fogva tartottak. A fejedelem nagy birtokait, melyet 20000 frtra becsültek, elkoboztatta. A kamara később 1000 frt kárpótlást adott neki. Hajnácskő várára és tartozékaira 1649-ben adományt nyert. (Hajnácskő = Ajnácskő, Feled, Gesztele, Kerekgede, Csoma, Majom, Jelene, Cserencsény, Alsó és Felső-Pokorágy, Rimabrézó, Likér, Rimóca, Szelce, Rimabánya) 1674-ben az ugocsamegyei Ásvány helységét kapja meg testvérével együtt. Thököly hadai és a törökök 1685-ben elfoglalták Hajnácskőt, de Vécsey egy rohammal visszavette s Dienes Györgyöt, Thököly kapitányát börtönre vettette.[2] 1690-ben a szerdahelyi várkastélyt (Zemplén) és tartozékait kapja adományba. *1692 nov. 21-én* pedig Sándor és László nevü fiaival bárói rangot nyer. III. Sándort 1697-ben a felkelők ölték meg. Gyermekei közül Sándor a gömöri, László pedig a váradi ágnak lett a megalapitója.

A gömöri ágból kiváltak II. József az 1741—44.-i felkelések alkalmával a gömöri nemesség kapitánya, később a magy. helytartótanács tanácsosa s a hajdu kerület kir. biztosa, 1769-től pedig Ugocsamegyének főispánja. Tőle származik le a gömöri ág bárói ága, mig II. Ferenc testvérje a grófi ágnak lett megalapitója. A család tagjai leginkább a katonai pályán müködtek. A grófi ágból származott Vécsey Károly is, ki szabadságharcunkban, mint tábornok vett részt, kit 1849-ben lefejeztek. *Leszármazás a tuloldalon.*

Végh (*otrokocsi Végh*)

I. Régi gömörmegyei család, mely valószinüleg az Otrokocs nemzetségből származik. Ezt bizonyitja az a körülmény is, hogy már 1549-ben Végh Andrásnak ősi jószága van Otrokocson. Ekkor

[1] Nagy I.: XII. 109.
[2] U. o.

a Jakab és Korpás családdal fizetett subsidiumot.[1] A család a XVII. században elszakadt Gömörből, s az Otrokocsi nevet kezdi családnévül használni. 1692 márc. 30.-án az otrokocsi nemesek bizonyitványt adnak ki arról, hogy Otrokocsi, máskép Végh András, György és István igazi nemesek, nagyapjuk Végh János, apjuk pedig György mindig éltek nemesi jogaikkal és Otrokocson ősi jószáguk is van.[2] 1732-ben pedig Végh István fia András miskolci lakos kap nemesi bizonyitványt.[2] 1742-ben Otrokocsy, máskép Végh István keresztesi, János pedig miskolci lakosokat Borsodban a nemesek soraiba iktatják.[3] Miskolcon ma is többen élnek közülük.

II. Gömöri Végh. Miksa király 1572. jan. 30.-án Zolthai István Gömör főispánjának ajánlatára Végh János gömöri polgárt és édes testvéreit nemességgel tüntette ki, azokért az érdemekért, amelyeket a törökök ellen folytatott küzdelmekben vitézségével szerzett. Gömöri házukat, a hozzátartozó földekkel és jogokkal együtt nekik adományozza a király, minden szolgálat és kötelezettség alul fölmentvén őket.[4] Az ekkor nyert cimer: kékben vörös ruhás jobb kar bárdot tart. A zárt sisak disze: bárdot tartó kar. Takarók: vörös-ezüst, kék-arany. A család örököse a Sztárnyai-Nagy család.[5]

Veiszer (*Vajszer*)

Régi rozsnyói polgár család. Vajszer Márton 1645-ben Rozsnyó város birája volt.[6] De már sokkal előbb is szerepelnek itt, igy 1550 körül is.[6] Vajszer Ábrahám és fia Gáspár, *Soltéz* Miklós, János és Balázs testvérekkel végre *Dirner* Jánossal 1666 máj. 25.-én kapott címeres-nemeslevelet, melyet Pelsőcön hirdettek ki. Vajszer Gáspárnak János nevü fia 1733-ban is Rozsnyón lakott.[6]

Veresmarty (*Kupay*)

Veresmarty János, nejével Ilona asszonnyal és gyermekeivel: János-, Benedek-, Péter-, István-, Kata, Márta és Zsuzsánnával, 1609 dec. 8.-án kapott II. Mátyástól címeres-nemeslevelet. A család fészke Kupa, ahonnan a megyebeli Sztárnyára származott egy ága. A nemeslevélben előforduló Benedeknek Pál nevü fiától származó unokája II. Pál 1703-ban Sztárnyán lakott, ahol fiai: Pál és István 1728—33.-i nemesi vizsgálatkor igazolták nemesi származásukat.[7]

[1] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[2] Vm. lt. ns. iratok.
[3] Borsod vm. lt. jk: XXIII: 10.
[4] Gömör város lt.
[5] Orosz: id. m: 199.
[6] Tört. tár 1885. 21; 1883. 774.
[7] Vm. lt. jk. XV. 109.

Veress *(felőri)*

Veress Márton felőri ref. lelkész 1908-ban kapott családjával nemességet *„felőri“* nemesi előnévvel. Veress Márton fia dr. Veress Samu rimaszombati főgimn. igazgató, ki megyénkben alapitott családot. 1884-ben választották meg a rimaszombati egy. prot. főgimnázium tanárának s azóta itt müködik. Irodalmi munkásságot is folytat. Számos értekezése, tárcája, költeménye és több önálló munkája látott napvilágot. Első neje Munkácsi Süteő Mariska, második Nagy-Mészáros Jolán; gyermekei: Lóránd, Samu és László.

Címer: kék paizsban zöld mezőn jobbról és balról három arany buzakalász által kisért jobb kar bibliát tart, felette fehér galamb, kiterjesztett szárnyakkal, csőrében zöld olajágat tart. Sisakdisz: kardot tartó kar. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.

Wesselényi *(hadadi, gróf)*

Nógrádmegyében fekszik Wesselény puszta a Wesselényi család ősi fészke. 1416 ban már szerepel Wesselényi István fia János, mint királyi ember,[1] sőt Wesselényi Jakabról már 1276-ban történik emlités. Ebből a régi családból ered a hires Wesselényi nádor, Murány örökös ura, ki alatt megyénk fontos történelmi eseményeknek volt szinhelye.

Már Wesselényi nádor előtt is találkozunk a családdal Gömörben. Wesselényi Péter 1525-ben Hangonyon osztoztató biró más megyei nemesekkel.[4] Wesselényi Miklós pedig, János király hü embere, Erdélynek 1564 körül itélőmestere nógrádi, abauji és zemplénmegyei jószágain kivül Gömörben is szép birtokoknak ura. 1548 aug. 10.-én I. Ferdinánd a megyebeli Chynyz (Csiniz-puszta), Almágy és Imola helységeket neki adományozza.[2] Az 1554. évi porta összeirásban Lénártfalván Czompor Gergellyel 7., „Chynis“-en pedig Alacskay Pállal 4 jobbágytelke szerepel.[4]

Ebben a korban élt Wesselényi Mihály is, kinek leánya Zsuzsánna Lánczy Máté özvegye, másodszor szentléleki Sóry Györgyhöz ment férjhez. 1600-ban, mint Sóry György özvegye vonja

[1] Értekezések a tört. tud. köréből VII.
[2] Királyi Könyv. II. 251.
[3] Orsz. lt.
[4] Hanvay lt.

vissza fiával Lánczy Péterrel azt a szerződését, melyet az abauji zodlőc-pusztai birtokokra nézve Semsey Miklóssal kötöttek.[1]

A családot Wesselényi Farkas utódai tartották fenn, ki egész életén az ingadozó Bebekeket követte s igy hol a király, hol az erdélyi fejedelem pártján állott. Pártállásáért az 1556. évi 23. 24. t. c. értelmében öccsével együtt nótázták. Bebek György halála után Miksa király hive lett; ezért elkobzott javait visszakapta, sőt ujakat is nyert. Maga a harcmezőkön töltötte idejét, mig neje László nevü fiával birtokain gazdálkodott. Másik fia Ferenc, a hires nádor nagyapja, ki számos uj birtokkal és bárói címmel gyarapitotta családja hirnevét. Ifju korában Báthory Istvánnal nevelkedett, kinek később rendithetetlen hive lett. Mikor Báthory a lengyel trónt elfoglalta, vele ment Lengyelországba, ahol nagy birtokokat szerzett. Ura engedelmével Békés Gáspár özvegyét Sárkándi Annát vette nőül, kitől István és Pál nevü fiai származtak. Pál az erdélyi, ma is élő báró Wesselényi családnak őse, melyből a nagy hazafi, Wesselényi Miklós származott, István pedig a grófi ág megalapitója. Wesselényi Istvánnak fia Dersfy Kata nejétől Wesselényi Ferenc a hires nádor, ki mint füleki várkapitány 1644-ben elfoglalta Murány várát.[2] Eléggé ismeretes Széchy Máriával való regényes szerelme, a murányi regény, melyet legnevesebb költőink Gyöngyösi, Petőfi, Ábrány énekeltek meg. Wesselényi Ferenc Murány várának s a nagy murányi és balogvári uradalmaknak örökös ura 1647-ben grófságot szerzett. 1661 ben az akkor nagy kitüntetés számba menő aranygyapjas rend vitéze lett.[2] A bécsi udvar önző politikája Ferenc nádort is az összeesküvés terére sodorta. 1664-ben az ország első főurai a nádor vezetésével tervet kovácsoltak alkotmányunk megvédésére. Halála után, az összeesküvés felderitése után gyászos napok viradtak hazánkra. Széchy Máriától is elvették Murányt és a nagy gömöri uradalmakat, melyeket a következő évtizedekben a Koháryak szereztek meg.

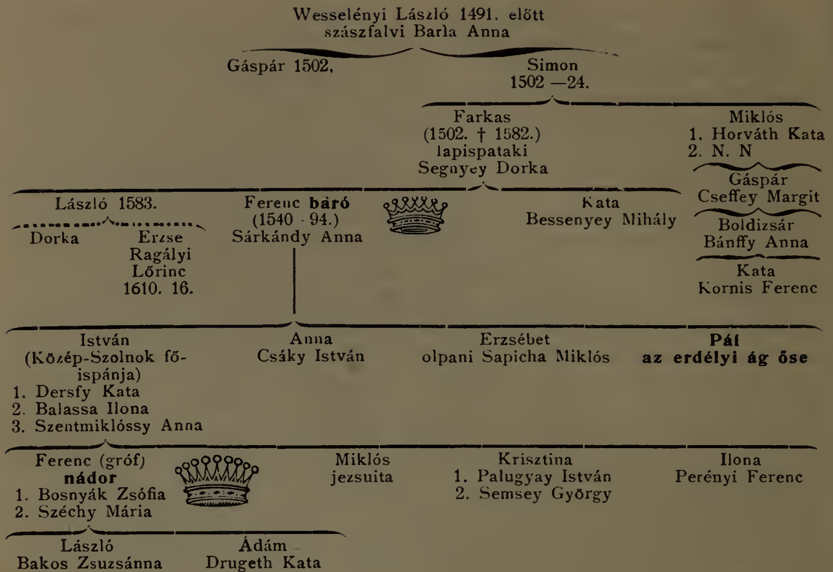
Wesselényi nádornak két fia maradt, László szendrői és Ádám füleki kapitány, de ezek magtalanul haltak el s igy a grófi ágnak magvaszakadt.

A grófi ág címere:[3] jobbfelé fordult koronás delfin, melynek farka csiga alakban kanyarodik balfelé, első lábaiban három rózsaszálat tart. Sisakdisz: koronás oroszlán első lábaiban három rózsaszálat tart.

[1] Jászói lt. XIX. 9. Tehát Zsuzsánna nem Wesselényi Márton lánya, mint Deák Farkas sejti.

[2] Értek. a tört. t. köréből VII.

[3] Dancs lt. 1650. W. Ferenc pecsétje alapján.

Victor (*rimaszombati*)

Victor István és fivére Victor György 1698 jan. 7-én kapott nemességet, rimaszombati előnévvel. Victor György 1725-ben a kishonti nemesek közt fordul elő.[1]

Viczián

I. Viczián Miklós 1691 jul. 2.-án nyert fiaival János és Mátyással cimeres nemeslevelet, melyet Hontmegyében hirdettek ki. A nemességszerző Alsópalojtán lakott, de utódai közül Viczián Balázst, Matyást és Andrást 1725-ben kishontban találjuk.[1] Viczián Mátyás pedig 1771-ben kishonti esküdt volt.[2] Viczián Miklós és testvére István, Viczián Mátyásnak fiai Gömör és Kishonttól 1789-ben bizonyitványt kapnak nemességükről, melyet 1790-ben Borsodban hirdettek ki.[3]

[1] Orsz. lt. honti ns. vizsgálatok.
[2] Kubinyi: id. m. 390.
[3] Borsod vm. lt. 1790. N. 371.

II. Egy másik Viczián család Gömörben élt. Viczián György fia György 1733-ban mint dereski lakos I. Lipót 1700. decz. 20-án kelt armálisával igazolta nemességét, melyet 1701. jan. 31-én hirdettek ki Pelsőcön.[1]

Vietóris

Nagyszlabosi eredetü család. Első ismert őse Vietóris *Mátyás* restéri tanitó, később süvitei evang lelkész, ki 1710 körül halt meg. Felesége Machner Zsuzsánna az ochtinai papnak leánya Fia Vietoris *András* tanitó 1741 okt. 28-án *Lepóris* Ádám sógorával nemességet kapott a következő cimerrel: kékben zöld alapon liliomszál két kinyilt és két bimbózó virággal. Sisakdisz: ezüst daru felemelt jobbjában kövecset tart. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[2] Vietóris András fia *Dávid* (sz. 1735-ben) hires orvos, ki Gömör, Liptó és Sárosban müködött; másik fia *Jonathán* (sz. 1738.) soproni tanár.[3] Ennek gyermekei: Julia Huszthyné, Krisztina, József és *Miksa*. Vietóris Miksának fiai: *József* nyitrai főszolgabiró és *László* trencséni másod alispán.[4]

A családnak még más ága is nemes lett. Hazady András feleségével *nemes* Vietóris Máriával kuntaplocai anyai jószágát *nemes* Vietóris Sámuel sógorának és feleségének ns. Tordai Érsek Juditnak zálogositja el 1750-ben.[4] Vietóris Pál csetneki lakos pedig 1781-ben Mária Terézia 1742 febr. 12.-i armálisa alapján kapott megyénktől nemesi bizonyitványt.[5]

Vincze (*felsővályi*)

Ősrégi nemes család, mely a Beke családdal együtt a legnagyobb valószinüség szerint abból a vályi nemzetségből származik, mely 1268-ban nyert nemességet.[6] Az 1549.-i subsidium jegyzékben már Vincze Antal és Péter fordulnak elő a vályi nemesek közt.[7] A Vincze család ősi kuriája a Beke családéval közös volt. Ezenkivül a Beke és Vincze családnak közös széke van a felsővályi templomban, ami pedig igen régi felosztás maradványa. Ezek mind a két család közeli vérségét bizonyitják. Felsővályi Beke Istvánt és Jánost Vincze Miklóssal 1597-ben iktatta be a jászói konvent az ősi vályi és bikkszögi jószágba, melyre uj adományt szereztek.[8]

[1] Vm. lt. jk. XV. 100.
[2] Eredetije Vietóris Sándor telskkönyvvezetőnél Tornalján.
[3] Gömör vm. monogr. 660.
[4] Czékus István okiratai Berzéten.
[5] Vm. lt. nemesi iratok.
[6] Ennek régi történetét a felsővályi Nagy családuál adtuk elő.
[7] Orsz. lt dicalis összeirások.
[8] Jászói lt. ikt.

Vincze Miklós 1591-ben Gömörmegyének esküdt nemese.[1] Vincze Miklós fia János 1618-ban azt a felsővályi kuriáját, amely reá mostoha anyjáról, ns. Dancs Doráról és ángyáról Nagy Borbáláról a Vincze Jakab hitveséről maradt, kik abban dotalisták voltak, Bolyky Bálintnak zálogositja el 200 magy. frt-ban.[2] A család ma is él még Felsőványon.

A családnak egy ága Gortvakisfaludra származott, ahol igen szétágazott a család. Az alábbi családfa felsővályi Vincze Imrének, ki 1791 körül élt Kisfaludon, maradékait tünteti fel:[3]

felsővályi Vincze Imre Kisfalud 1791.

- János,
  - Dániel
    - János,
    - Beniámin
- Imre
  - Sándor
  - Imre
  - István
  - János
- Miklós
  - János
  - József
  - Pál
- Zsigmond
  - Zsigm.
  - János
  - Péter
  - Illés
  - József
- Gergely
  - Bálint
  - János
  - Demeter
- Kata

1794-ben néhai Vincze László fiai Vincze István és János, másrészről Vincze Imre fiai: ifj. Vincze János, Zsigmond és Gergely megosztoztak Kisfaludon.[3] A kisfaludi ág, amely ma is igen népes, a következő címert használja: kardot tartó oroszlán; sisakdisz: koronából kinövő oroszlán.

A Vincze család más ága Győrmegyébe szakadt, ahonnan ismét Turkevére költözött.[4] Vincze Pál 1742-ben már mint városi biró szerepel itt.[5] Turkevéről egy ág Tiszaigarra származott, ahol még ma is él a család. Vincze Pál a biharmegyei Jankafalván volt birtokos, Biharnak 1825-ben hadi főadószedője.[4]

Vincze (*kisfaludi*)

Régi nemes család, mely mint az alábbi adatokból kitünik az ősi Szuhay családból vált ki s igy ennek csak egy ágát alkotja, amely azonban már századok óta a Vincze nevet használja. Az 1703.-i nemesi vizsgálat idejéből érdekes bizonyitvány maradt fenn a család származására. Gömörmegye 1703 márc. 7.-én bizonyitványt ad ki Vincze István, Gáspár, János és Zsigmond kisfaludi lakosok nemességéről, hogy már őseik is nemesi kuriális funduson laktak Kisfaludon, de az igazi nemes Szuhay családból származtak.[6] Talán nem tévedünk, ha a kisfaludi Vincze család ősének azt a *Szent-*

[1] Forgon lt.
[2] Nagy lt.
[3] Családi iratok Kisfaludon.
[4] Nagy I: XII. 195.
[5] Vincze Lajos állomásfőnök adatai s közlése alapján.
[6] Vm. lt. — „eotum ydem declaratis, qualiter ex sanguine verae nobilis Szuhayanae familiae descenderent".

györgyszuhai Gáspárt tartjuk, kivel a kisfaludi Kuszák perlekedtek a XVI. század végén, amiért a Kusza család némely irományait magához kaparitotta.[1] Kusza Benedek 1629-ben *Vincze* Menyhért és Gortvay András eljárása ellen tiltakozik.[1]

Vincze

A fentieken kivül még a következő ily nevü nemes családokkal találkozunk megyénkben.

I. Vincze János fiaival és atyafiaival 1674 jun. 25.-én kapott nemességet. Armálisukat 1675 febr. 9.-én hirdették ki megyénkben. Az 1703.-i nemesi vizsgálatkor Vincze Miklós aggteleki lakos mutatta fel ezt a nemeslevelet.[2] 1733-ban pedig Vincze István fiai: István és János recski lakosok igazolták ezzel nemességüket.

II. Zubogyon is virágzik egy nemes Vincze család, melynek őse Vincze János, Tóth Jánossal 1668 dec. 15.-én nyert címerlevelet, melyet Borsodmegyében hirdettek ki 1669-ben. A családból Vincze János fia István 1733-ban már Zubogyon igazolta nemességét.[2]

III. Vincze István 1702-ben nyert nemességet. Utódai Recskén, Iványin és Királyin laktak 1748-ban. Gömörmegye ekkor Vincze Márton fiának Vincze Gergelynek adott ki nemesi bizonyitványt, ki Keresztesen lakott. Vincze Benedek fiai Cegléden, Vincze István fia Márton pedig Tiszakeszin lakott 1771-ben.[3]

Vincze István 1702.

Márton	Péter	Benedek	Balázs,	János	István
István, György	András (1748. Recskén 50 éves)	Gergely, György (Cegléd)		† János (Királyin 1748-ban 40 éves; ez őrizte az armálist is)	Márton 1771. Tiszakeszi

Vladár (*nagycsepcsényi*)

Ősi turócmegyei család, mely már az Árpádok alatt szerepel s nagy birtokoknak ura. A család a Sándor családdal, továbbá kiscsepcsenyi Batiz és Csepcsényi családokkal közös eredetü.[3] Ősi birtokai a csepcsényi és muthnai jószágok.[3] Az ősi család egy ága megyénkbe is átszármazott. 1732-ben V. János berzétei lakos nemességéről Turóctól kap bizonyitványt, melyből kitünik, hogy Vladár Jánosnak fia, öregebb Vladár Jánosnak pedig unokája; továbbá,

[1] Kusza oklevelek Kisfaludon.
[2] Vm. lt. jk. XV. 55. 109. és nemesi iratok.
[3] Nagy I: XII. 249.

hogy a nagycsepcsényi Vladár, másképp Bezzeg család ivadéka.[1] Vladár János 1761-ben Bején lakott, fia Boldvára költözött (Borsod vm.) Vladár György 1767-ben Várgedén lakott, fia 1787-ben Vladár József.[1] A családnak egy ága Putnokra szakadt, hol ma is él.

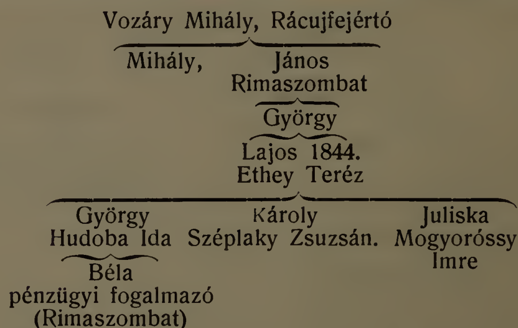
Címerük:[2] kékben, folyamban uszó szarvas, jobbról arany csillag, balról befelé fordult, ezüst holdsarló által kisérve. Sisakdisz: nyillal átlőtt szivből három liliom nő ki, melyek felett fehér galamb áll.

Vozáry

I. *Vozári-Rövid* nevü nemes család 1748-ban Rozsnyón élt. Vozári-Rövid János és Dombi Kata fia Jakab érdekében tanukat hallgatnak ki ekkor.[1]

II. Egy másik Vozáry család Szabolcsmegyéből származott megyénkbe. Őse Vozáry Mihály rácujfejértói lakos és fiai Mihály és János 1734 nov. 3.-án kaptak Szabolcstól nemesi bizonyitványt. Ez a Vozáry János Rimaszombatra költözött. Fia György, akinek ismét fia Lajos, ki 1844-ben bebizonyitja nemességét Szabolcsmegye előtt.[3]

Címere: kékben zöld alapon, arany póznára folyó két szőllőtő, nyolc szőllőfürttel. Sisakdisz: kardot tartó, veres ruhás kar, a kard körül zöld ág van fonva. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[3]

Vrána

Ochtinán élt ns. Vrána Sámuel, kinek fia Péter 1769-ben miskolci lakos volt. Ebben az évben vizsgálat folyt a család nemességének kinyomozására.[1]

[1] Vm. lt. ns. iratok.
[2] Nagy I: XII. 249.
[3] Vozáry Béla családi iratai Rimaszombaton.

Zabari

Régi gömöri család, melynek ősi birtoka Zabar helysége. Zabari Benedek 1532-ben gömöri alispán volt. A család azonban már előbb is szerepel. Zabari László 1484-ban egy hatalmaskodási vizsgálatnál királyi ember.[1] Az 1549. évi subsidialis jegyzék Zabari Pétert, Mihályt és Benedeket emliti.[2] Zabari Péter özvegyének 1582-ben egy portája szerepel Zabaron.[2] Zabari Mihály fia László 1584-ben zabari jószágát Katalin nővérének, férjének *Vidó* Tamásnak és gyermekeiknek: János, György, Anna, Sára és Zsófiának ajándékozza.[3]

Zabar helységének negyed részét a *Genczy* család szerezte meg a Zabariaktól. Ns. Genczy Ferencet és Orsolyát, férjével Pamliny Istvánnal 1636-ban vezetik be ebbe a jószágba.[3] A családnak utólsó maradéka lehetett Zabari Zsuzsánna, Tóth-Szabados János neje, ki után a zabari jószág a Szabados, majd a Tropp, Szontagh, Mauks, Pruszkay, Bényei és Trocsányi családokra szállt.[4]

Zabari Zsuzsánna
Tóth-Szabados János
leszármazói

Tropp Jakabné — Pruszkay Ferencné — Bényey Mihályné — Trocsányi Ferencné

Mária (Tropp Jakabné) — Szontagh Lajosné
Borbála (Pruszkay Ferencné) — Mauks Tóbiásné

Záborszky

Turócmegyei régi, adományos nemes család. Fészke Zábor helysége, melyről a családot *Záborinak*, később pedig Záborszkynak irták. Zábor helységét a család ősei még IV. Béla királytól kapták adományba. A család idővel a szomszédos megyékbe is elágazott.[5]

[1] Orsz. lt. dl. 18853.
[2] Orsz. lt. dicalis összeirások.
[3] Jászói lt. K. 146.
[4] Nagy I. X. 834.
[5] Nagy I. id. m. XII. 286.

Az 1754. évi összeirásban már megyénkben is szerepel Záborszky János, a serkei járásban. Záborszky Antal pedig Korlátról Sidre költözött, ahol még 1815-ben is birtokos volt.[1]

Címere: kékben zöld alapon zöld fa, melynek egyik oldalán nyakán nyillal átlőtt oroszlán, másikon kardos vitéz áll. Sisakdisz: magyar vitéz jobbjában nyilat tart.

Zábreszky

Zábreszky János Soós György szepesi kanonokkal 1660 jan. 22.-én kapott nemességet, melyet Szepesben hirdettek ki. Nagy Iván szerint, a család később Gömörben élt.[1]

Zádor (*zádorházi*)

Régi kihalt család, mely Zádorházán volt birtokos Zádorházi Zádor Tamás és Albert 1549-ben egy hatalmaskodási ügynél a kir. ember jelöltek közt fordulnak elő.[2] Utólsó sarja lehetett a családnak Zádor Farkas, kinek „puszta udvarhelyét“ 1590-ben a Móricz család a Betheseknek engedte oda egy osztályos perből kifolyólag.[3]

Záh (*Zách*)

Hatalmas nemzetség, melyből a hirhedt Felicián származott, ki 1330 ápr. 17.-én a visegrádi merényletet elkövette. Záh Jób 1258-ban a Bebek és Csetneky család őseivel perel Rozlozsnahelységért, melyet atyjáról örökölt, ki osztályrészül kapta.[4] V. István 1262-ben megerősitette Rozlozsna és Somkut birtokában. Ez utóbbi ma puszta Kuntaploca mellett.[5] Ugyanebben az évben megnyerte azt a perét, melyet Süvite, Perlasz és Lipovnok megyebeli falukért folytatott.[5] II. Záh fiai: Job és III. Felicián 1272-ben a Bebek családdal perlekedtek. Ez volt az a Felicián, ki a királyi család ellen elkövetett merényletével nemzetségének tragikus romlását okozta. Károly Róbert uralkodása kezdetén Csák Máténak hive, kinek szolgálatában sok kegyetlenséget vitt véghez, amiért 1315-ben jószágait elkobozták. Ezután visszatért a király hűségére, ki 1318-ban visszaadta birtokait. A történelemből eléggé ismeretes a visegrádi merénylet. III. Felicián fiával IV. Feliciánnal a királyi családot ki-akarta irtani. Az apa a király közelébe férkőzött, ki családjával épen asztalnál ült. A királynéra mért csapás annak három ujját

[1] Nagy I. id. m. XII. 286. 287.
[2] Hanvay lt.
[3] Bethes családi iratok Zádorházán.
[4] Hazai Okmt. VII. 76.
[5] Karácsonyi id. m. III. 141.

szelte le. Ezután a királyfiakra rohant, de utját állta Méhi János étekfogó-mester. A merénylőket az apát is, a fiut is a helyszinén megölték; nemzetségük pedig az akkori kegyetlen törvények szerint lakolt. Kiirtották őket, jószágaikat pedig másoknak adományozták. Igy sujtotta a végzet a Záh nemzetség egy másik ágát is, melyből akkor Nagy Benedek és Györgynek fia András éltek, akik megyénkben *Szentléleket*, a mai Oldalfalvát birták. Ezt a helységet *Székely* Gergely nyerte adományba 1335-ben.[1]

Zajácz

Zajácz Bálint az 1725.-i kishonti nemesi vizsgálatkor igazolta nemesi szabadságát.[2]

Zajdó

Virágzó szilicei nemes család, mely már az 1700-as években szerepel ott.[3]

Zámbó (*felsőőri*)

Ősi vasmegyei nemes család, melynek fészke és ősi birtoka Felső- és Alsóőr, ahol az Árpádkortól virágoznak. A családot 1611-ben megerősitették ősi birtokukban. Ekkor élt Zámbó György, kinek Mihály fiától származó unokája Mihály 1733.-ban élt. Ennek gyermekei közül *Mátyás* Gömörmegyébe szakadt. Neje Csuty Kata, kivel Pelsőcön lakott. Gyermekeik: Mihály diószegi (Bihar) lakos, József, Kata Szakal Györgyné, Sára Mándoky Sámuelné, Rebeka Tarján Istvánné és Zsuzsánna Veresmarty Jánosné. A család még a mult században is élt megyénkben.[4]

Zarkovszky (*Gombkötő*)

Turócmegyéből származott Kishontba. Az 1725.-i nemesi vizsgálat alkalmával *Zarkovszky*, máskép *Gömbkötő* Mihály Turócmegye 1667-ben kelt bizonyitványát mutatta fel nemességének igazolására.[5] A család Rimaszombaton virágzik, ahol az 1754. és 1786.-i összeirások számos tagját emlitik.[6]

Zathureczky (*alsózathuresi*)

Régi turócmegyei család. Zathureczky Sámuel fia Sámuel Turócból Iglóra költözött. Megyéje 1824-ben bizonyitványt adott

[1] Gróf Sztáray oklt. I. 85.
[2] Orsz. lt. Investig. nob. Hont.
[3] Nagy János szilicei ref. lelkész közlése; Váradi családfa.
[4] Nagy I. XII. 304.
[5] Orsz. lt. ns. vizsgálatok, Hont m.
[6] Vm. lt.

ki nemességéről s arról, hogy családja Alsó- és Felső-Zaturesen régi adományi jogon bir. Zathureczky Sámuel később Rozsnyóra származott, fia pedig Rimaszombatra.[1]

Zima

Zima Menyhért, nejével Schréterin Ilonával, aztán Dániel és Sámuel fiaival, Dániel nevü testvérével, végre Schréter János és Márton sógoraival 1659 jul. 6.-án kapott nemességet, melyet Zólyomban hirdettek ki. Zima Menyhért fia Menyhért 1733-ban Rozsnyón lakott. Gömörmegye 1760-ban bizonyitványt adott ki Zima János és András liptómegyei lakosok részére arról, hogy Zima Dániel és György előbb csóltói, utóbb gömörpanyiti lakosok a megyebeli nemesek közé fel vannak véve, s ők is nemesi származásuak.[2] Az 1754. évi összeirás Zima Györgyöt és Dánielt a putnoki járás nemesei közt emliti.

Zsidó (*vaskapui*)

A Vaskapu-puszta Rakottyás határában egykor virágzó falu volt. A középkorban a vaskapui Vas és a vaskapui Zsidó család birta ezt a helységet. Vaskapui Zsidó János 1453-ban a kir. ember jelöltek közt fordul elő a gömörmegyei Csákány helysége iktatásánál.[3] Sikátory András 1489-ben a Sidó Sandrin nejének Ilona asszonynak nevében tiltakozik a Csató családnak 3 péterfalusi házhelybe való bevezetése ellen.[4] Vaskapui Zsidó Mihály 1490-ben mint tanu szerepel.[5] Vaskapui Zsidó Pál pedig neje Polthos Kata után Radnóton is birtokos volt 1555-ben.[6]

Zsidó János testvérének Zsidó Balázsnak nevében is 1583-ban martonfali, harkácsfalusi, aztán a kápolna- és vaskapu-pusztai birtokait 150 frtért zálogositja el Boza Benedeknek.[7]

Zubogyi

Az ősrégi Ajtony nemzetségből származik, mely a XIII. században telepedett le megyénkben. Az Ajtony nemzetségről már szólottunk. Elmondottuk, hogy már 1278 előtt birták Szuhát. 1282-ben pedig IV. Lászlótól Zubogyot kapták adományba, mely addig Dama nevü gömöri várjobbágy birtoka volt, de örökösök nélkül halván

[1] Eredeti okirat özv. Czikoráné assz. Rimaszombaton.
[2] Vm. lt.
[3] Orsz. lt. dl. 14759.
[4] Jászói lt.
[5] Hanvay lt.
[6] Dancs lt. 1545.
[7] Jászói lt. K. 69.

el, a király rendelkezése alá került A nemzetség egyik ágából a Zubogyi, másikból a Szuhai családok váltak ki, melyek fészkükről, letelepedési helyükről vették neveiket. A Zubogyi család egyenes őse az Ajtony nembeli Demeter (1278—97), kinek Beke nevü fia (1329—73) már Zubogyi néven fordul elő az egykoru okiratokban.[1] Bekének fiai: Zubogyi Mihály, Antal és András 1373 körül éltek.[1] Az 1427. évi adólajstrom szerint Zubogyon 14 portája volt Szuhai Orros Miklósnak, 19 pedig Szuhai Sándornak. A Zubogyi név azonban még később is előfordul. Széchy Dénes esztergomi érsek 1461-ben a tornai és gömöri egyházmegyék tized-jövedelmét Zuboghi Lukács és Szuhai Vencel egri kanonokoknak adta bérbe 1200 frtért.[2]

Zusz (*Zuz*)

Zusz Menyhért, fia Dániel, neje Zezik Orsolya, édestestvére Zusz György, végre atyafiai: Zusz András, Mátyás és Jakab 1654 jul. 2.-án kaptak III. Ferdinándtól nemességet. 1733-ban Zusz Dánielnek fia János, Andrásnak fia György, Jakabnak fiai Péter és András ochtinai lakosok éltek a családból.[3] 1757-ben Zusz Péter ochtinai lakos fia Zusz Dániel miskolci lakos kap megyénktől nemesi bizonyitványt. 1832-ben pedig Zuz András 39, Zuz Dániel 38, id. Zuz Mátyás 56, ifj. Zuz Mátyás 32 éves, végre Zuz Sámuel és János éltek Ochtinán.[3] A családnak egy ágával Rimaszombaton találkozunk.[4]

[1] Karácsonyi: id. m. I. 91.
[2] Gömör vm. monogr. 478.
[3] Vm. lt. jk. XV. és nemesi iratok.
[4] U. o. ns. összeirások.

Toldalék.

Komáromy. A II. kötet 33. lapján apaji Komáromy név alatt foglalkoztunk ezzel a családdal kizárólag Gömörmegye monografiája alapján. Borsodmegye levéltárában és a családnál azóta hiteles adatokra bukkantunk. Ősük Komáromy *János*, ki *Pál* nevü fiával 1626-ban nyert címeres-nemeslevelet.[1] Ennek a Pálnak fia *László* 1748-ban Pozsonymegyétől nemesi bizonyitványt kapott. Fivére neki *István*, kinek fia József, az esztergommegyei Karva helységében lakott, honnan Debercsényre, majd Ecsegre költözött (Nógrád). Fia Komáromy *Pál* előbb Erdőteleken lakott, majd 1825-ben, amikor Borsodtól nemesi bizonyitványt kapott mezőkövesdi postamester. Két fia maradt *Imre* és *Bertalan*. Imre Vályi Alojziát vette nőül, kitől Boldizsár és Antal nevü fiai származtak. *Antal* neje susai Losonczy Klára után Susán kapott jószágot.

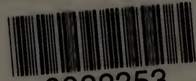
Szathmáry-Király. A II. kötet 258. lapján ismertettük a család történetét. Pótlásul a család címerének leirását közöljük. Kékben arany oroszlán első lábaiban arany csillagot tart, nyakát a paizs bal sarkából előtünő kar ragadja meg. Sisakdisz: oroszlán növekvőleg. Takarók: kék-arany, veres-ezüst.[2]

Vas (vaskapui) 1424-ben szerepel ablonczi Vas Miklós fia János.[3] Vaskapui Vas János és Vaskapui Pál 1435-ben, mint Füge és Téske szomszéd birtokosa fordul elő.[4] 1453-ban még Vas János nevével találkozunk.[5]

[1] Borsod vm. lt. jk. 1825. 199. (82. lap.)
[2] Szathmáry-Király Pál birtokában Boldván.
[3] Lásd a II. kötet 13 lapján bőven.
[4] Gróf Sztáray oklt. II. 312.
[5] Orsz. lt. dl. 14759.

NÉVMUTATÓ

azokról a családokról, melyek külön fejezet alatt ismertetve nincsenek s e műben fontosabb adatok találhatók reájuk és azokról a családokról, melyek időnként több nevet is használtak. A fontosabb gömöri családokat betürendben ismertetvén, azokról névmutatót nem is nyujtunk.

0022353